

2.00

— Mar

—CC
#Ji, 482

Bibliotheca Parochialis, &c.

O R A

S C H E M E

O F S U C H

THEOLOGICAL and Other HEADS,
as seem requisite to be perus'd, or
Occasionally consulted, by the

Reverend Clergy.

Together with

The B O O K S which may be profitably
Read on each of those Points,

In Order to promote the Forming and Erecting
LIBRARIES of three Degrees, *viz.* General, De-
canal or Lending, and Parochial, throughout Her
Majesty's Dominions, both at Home and Abroad.

To which will be subjoin'd

An Account how far the Design has been
hitherto Advanc'd; and how practicable it may
be to perfect the same.

V O L. I.

The Second Edition, with Large Additions.

By THOMAS BRAT, D. D.

L O N D O N :

Printed by S. H. for R. Wilkin, at the King's Head in St. Paul's
Church-yard; and W. Hawes at the Bible in Ludgate-street, 1707.

A N

ADVERTISEMENT.

IT was design'd to prefix a large Preface to the following Tract, setting forth the History, Nature and Use of Libraries; and more particularly accounting for the Structure of those several Degrees thereof, mention'd in the Title-page. But the succeeding Volume having already swell'd to a Bulk rather too large for an Octavo, and so as not to admit an Addition of so many Sheets, as the Intended Preface would make: It is thought fit to defer the same till I shall Publish the Second Volume, which is in a manner ready for the Press. And 'tis hop'd the want of a Preface here, will

not much prejudice the present, the Nature and Design of this Book being already, in a good measure, understood by means of the Introduction to the First Edition thereof; And which Book has found so kind a reception from the Publick, as to occasion this Second Impression, to be so much desir'd, and enquir'd for.

The *Errata*, occasion'd by the Author's great Distance from the Press, are desir'd to be Corrected by the Pen of the Candid Reader, as they shall occur.

An Entire View of the subject Matter of the following Treatise:

Being

An Analytical Table of all the Heads both General and Particular, under which Books are ranged therein.

C H A P. I.

THERE being no Office in its Nature of greater Dignity; in its Design of greater Use; in the due Execution of more publick Benefit; and in the Male-administration of more fatal Consequence; and which lastly meets with greater Opposition from Satan and all his Emulfaries, Infidels, Hereticks and Libertines, than the Pastoral Office: It is infinitely requisite, that of all others this should be undertaken with the greatest Precaution, and with the least of Rashness and Inconsideration; and that every Candidate for Holy Orders would duly inspect, as those Books, which have been written upon the foregoing Considerations, so the best Ministerial

sterial Directories relating to Studies Theological; To the Pastoral Duties; To that Circumspect, Holy and Exemplary Living; And to that Prudence in Conduct, accompany'd with Courage and Zeal, which is requisite to render their Labours more effectual: And that Missionaries should do this more especially. And it is also requisite, that together therewith they should duly survey the Lives of our Saviour and his Apostles; and of the Fathers, Divines, and others, who have been most Eminent in their Generations, both for their Piety, and a Publick Spirit. All this precedaneous to their Undertaking the Ministerial Function, in order to Instruct others.

I. **O**F Ministerial Directories relating I. To the Weightiness and importance of the Sacred Function: II. To Studies Theological: III. To the Pastoral Care and Duties: IV. To holy and circumspect Living: V. To that Prudence in Conduct, accompany'd with Courage and Zeal, which is requisite to render their Labours more effectual; And VI. More particularly to the Functions of the Missionary Clergy.

First, On the Weightiness and Importance of the Sacred Function, to be considered Precedaneously to any Determination of entering into Holy Orders, p. 2, 3.

Secondly, Directories relating to Studies Theological, proper to form the Studies, and Reading of the Candidates for Holy Orders, when they become determin'd to Enter therein, p. 4.

And

An Analytical Table, &c.

And as an Appendant to the foregoing Studies, on Oratory, a Talent very necessary to the effectual Exercising of several Ministerial Duties belonging to the Pastoral Office.

- I. Amongst the Humanists, p. 5
- II. Amongst the Divines, p. 5, 6.
- III. More particularly on Occasional Oratory, as imitable from either Humanists, or Divines; and no less useful to the latter, than the former, p. 6, 7.

Thirdly, The Candidate for the sacred Ministry being thus prepared with a due sense of the Weight and Importance of the same; with proper Directions in his Studies, As also, how he may with greater Dexterity and Skill make use of his Talent, to the Edification of others; It will be then proper, that he take in such Instructions, as will more immediately direct him concerning the Pastoral Life and Care in general, and concerning Preaching, Catechizing, Visiting, and Religious Conference in particular.

- I. *Discourses, or Tracts on the Pastoral Care in General.*

First, amongst the Ancients, p. 8.

Secondly, Among later, and more modern Writers, p. 8, 9.

- II. *On the Ministries, in particular of Preaching, Catechizing, Visiting and Personal Instruction, Exhortation, Admonition, &c. And on Religious Conference.*

First, On Preaching, p. 9, 10.

Secondly, On Catechizing, p. 11.

An Analytical Table, &c.

Thirdly, On Personal Instruction, Exhortation and Admonition; more particularly in the Visitation of the Sick, p. 11, 12.

Fourthly, On Religious Conversation and Conference: To promote which, and that we of the Clergy more especially, may attain to that Noble Faculty of dextrously managing the same; these may be read by us as follows:

I. *The Art of Dialoguing, and to incline us to the using of it in the Matters of Religion*, p. 12, 13.

II. *To introduce us more immediately into the Habit thereof and a Facility to hold a Religious Conference thro' all the Points of Christianity may be read the following Books in way of Dialogue; which all of them together go through a whole Body of Divinity as it were, as that comprehends the Doctrines both of Faith and Practice*, p. 13, 14.

Fourthly, On that Circumspect, Holy and Exemplary Living, which is requisite in us of the Clergy.

I. *Books immediately directive to the same*, p. 14, 15.

II. *Books Instrumental to the forming us into Holy Dispositions: And to advance us unto the highest Degrees of Perfection in the Spiritual Life.*

I. By Reading, p. 15.

II. By Meditation. p. 15, 16.

III. By Prayer, p. 16, 17.

IV. By

An Analytical Table, &c.

IV. By Fasting and Mortification, and a due Observation, as of the Fasts, so of the Festivals of the Church, p. 18, 19.

Fifthly, On Prudence, and some Parts of Conduct in which Prudence has the greatest share, and the Ministers of Religion are chiefly concerned: On Courage also, and Zeal, as they are Qualities more particularly requisite in the Clergy.

I. *On Prudence*, p. 19, 20.

II. *On some Parts of Conduct in which Prudence has the greatest share, and the Ministers of Religion are chiefly concern'd*, p. 20, 21.

III. *On Courage in the Execution of the Ministerial Duties, and particularly in Reproof, or Opposing of Prevailing Wickedness*, p. 21.

Sixthly, On that Reformation of Manners, which it concerns the Clergy to labour both in respect to themselves, and others.

I. *Reformation of Manners, as it respects the Clergy themselves*, p. 22, 23.

II. *Of that Discipline and Reformation of Manners which it is a Duty incumbent on the Clergy, above all others, to labour in the World*, p. 23, 24.

Seventhly, Ministerial Directories relating more particularly to the Missionary Clergy, p. 25, 26.

II. *Thi*

II. **T**HE Lives of our Saviour and his Apostles; of the Fathers also, Divines, and others of Eminent and Exemplary Piety, Holiness and Vertue, and of such as have been peculiarly Eminent for an active and publick Spirit, and upon both accounts most worthy of Imitation.

First, The Lives of our Saviour and his Apostles; of the Fathers also, and of later Divines of Eminent and Exemplary Piety, and Holiness, p. 26, 27.

Secondly, The Lives of others as well *Ethnicks*, as *Laicks*, Eminent for their singular Vertue and Piety, p. 27, 28.

Thirdly, The Lives of certain Persons peculiarly Eminent for their Publick and Active Spirits. p. 28, 29.

CH A P. II.

He that before was a Candidate for Holy Orders, being now actually engag'd in that most laborious Calling of a Minister of Religion; And having now solemnly at the Holy Altar, undertaken to instruct the Ignorant, and Benighted World; And the Belief of the Divine Existence and Providence, the Foundation of all Religion, as well Natural as Reveal'd, being in these days
most

most fiercely attacked by *Atheists* and *Libertines*, it is very necessary in such an Age as this, abounding with both, and wherein the very Foundations of all that is Sacred, are tore up; That every Pastor of a Flock should not only be fully persuaded in his own Mind of these most Important Truths; but be also very able to give the most convincing Evidence to all others of the same; and in order to that end, that he should be supply'd with the Learned Writings of the best Authors, both Philosophers and Divines, upon these Points.

I. *Historico-Philosophical Discourses on the Divine Existence and Providence.* p. 31

II. *Treatises more direct and positive upon the Divine Existence and Providence.*

First, Among the Ancient Writers, p. 31, 32.

Secondly, Amongst Later and more Modern Writers, p. 32, 33, 34.

III. *On the particular Providences of God, p. 35.*

CHAP. III.

Next to the Knowledge of God's Being; That also of the Divine Existence, and of the Excellent Nature both of Angels, and of the Souls of Men; And of the Apostacy and Rebellion of the one, and the Defection and Degeneracy of the other; being what is very Fundamental in True Religion, and what Atheistical Wits do most impugn; It is of great Consequence that the Existence, the Nature, and that the Primitive, the Present, and the Future State of both, should be well considered and understood; And that the Pastor therefore, and Teacher of Wisdom, should be well Read in *Pneumatology*, or what concerns us to know of those Spiritual, Immaterial, and Immortal Substances, which are in Dignity next to God, *viz.* Angels, and the Souls of Men.

I. *On Pneumatology in General*, 37.

II: *Upon Separate Spirits*, p. 37, 38.

III. *Of the Soul of Man*

Consider'd in its whole Nature, and with all its Faculties and Powers, p. 38, 39.

IV. *Particular Discourses on the several Faculties, and Affections of the Soul.*

First, On the Superiour Faculties, p. 40.

Secondly, On the Inferiour Faculties, *ibid.*

V. *Discourses particularly upon the Immortality of the Soul*, p. 41.

C H A P. IV.

Natural Religion, or that Train of Religious Principles, and of those Duties resulting from them, which by the due use of Reason, Experience and Consideration alone; without the Discovery of Revelation; and particularly from the Consideration of the Divine Existence, and Providence; and of the Being and Condition of Angels, and of the Souls of Men, a Man may conclude, he is obliged to believe and practise: This being the Religion that all Mankind, merely as Rational Creatures, are oblig'd to, and without the Knowledge and Observation of which, the very Pagans themselves will be without excuse; It will be very requisite, that every Divine should well understand the Extent thereof, both that he may be able to warn his People, least, under all the Advantages and Improvements in the Principles and Practice of Vertue made by Christianity, they fall short of the very Heathens in both, and especially, that they may perceive themselves, and let others see the inestimable Advantages, that we Christians have received in manifold Respects by the Light of the

b

Gospel;

Gospel ; which gives us a much better Rule to walk by, and proposes infinitely greater Rewards for our Encouragement in so doing. And to this end therefore, it will be very requisite that every Pastor should be furnish'd, with some or other of those many Books, which have been so excellently written upon the Subject of *Natural Religion, and Moral Philosophy* ; and of the full Measures, and Extent of the same : As also upon the Insufficiency of Natural Religion (notwithstanding the great use of Reason in Religion) and of the Necessity therefore of Divine Revelation.

I. *Of Natural Religion, and Moral Philosophy, as delivered to us by the Ancient Philosophers, and Poets.*

First, Of Theology, as delivered to us by the Ancient Philosophers, p. 43, 44, 45.

Secondly, Of Ethicks or Morality, as delivered to us by the Ancient Philosophers, p. 45.

Thirdly, On Theology, and Morality, as delivered to us by both Greek and Latin Poets, p. 47, 48.

II. *Of the Measures and Extent of Natural Religion, as delivered and stated to us by Later, and more Modern Writers, p. 48, 49, 50, 51.*

III. *Upon the Insufficiency of Natural Religion, and the Necessity therefore of Divine Revelation, p 51, 52, 53.*

C H A P. V.

The Light of Nature alone in this our Lapsed, Corrupt, and Benighted State, being found insufficient to discover to us the right Way of Worshipping God; And on the other side, so many wretched Impostures having under the Pretence of Divine Inspiration, been imposed upon Mankind in all Ages of the World: It must be of great use to a Pastor of the Flock of Christ, to a Watchman in the House of God, as to be acquainted with the most considerable Impostures, and false Religions which have taken place in the World, so with the means of distinguishing the same from Sacred Truth, and with the Apologies, both Ancient and Modern, that have been written in defence of the same, as contain'd in the Holy Scriptures: And in order to that, more especially to understand perfectly well the various and different Oeconomies and Dispensations of God towards Mankind; with the full and adequate Design of God in all his Revelations, and different Oeconomies; and particularly the Design of Christianity: First, as it was to dispossess Satan of his usurp'd Dominion, and Tyranny over Mankind, which before our Saviour's coming into the World, was almost universally Enslaved to him by Idolatry, Superstition, and filthy Lusts. Secondly, as its design is to restore us to the Image of God, consisting in a true, inherent, and real Holiness, which by Sin is defac'd, and to exalt us to a Divine Life: And Thirdly, to

An Analytical Table, &c.

humble us withall, with a sense of our manifold Failings, and to manifest the Goodness and Mercies of God, in accepting through Christ of our imperfect Righteousness.

- I. *Of the most considerable Impostures that have taken place in the World amongst Greeks, Romans, Egyptians, Syrians, Persians, Jews, Mahometans, Christians, &c.* p. 55, 56, 57, 58.
- II. *Of the means of distinguishing Imposture, Heresy, and Error, from Sacred Truth,* p. 59.
- III. *The Ancient Apologists in Defence of the Christian Religion,* p. 60, 61.
- IV. *Modern Vindicators both of the Authority of Scripture, and of the Truth of Christianity.*
First, Against Infidels, and Anti-Scripturists in general, p. 62, 63.
Secondly, Against Jewish and Mahometan Infidelity in Particular, p. 63, 64, 65.
- V. *On the various and different Oeconomies, and Dispensations of God towards Mankind,* p. 65, 66.
- VI. *Discourses setting forth the full and adequate Design of Christianity, in all its parts.*

First, As its Design is to dispossess Satan of his usurp'd Dominion and Tyranny over Mankind, which before our Saviour's coming into the World was almost universally enslav'd to him by Idolatry, Superstition, and Filthy Lusts; And to restore and advance the Kingdom of God, p. 67, 68, 69.

Secondly,

Secondly, As its Design is to restore us to the Image of God, consisting in a true, inherent and real Holiness, which by Sin is defac'd, and to exalt us to the Divine Life, p. 70.

Thirdly, As its Design is withal to humble us with the sense of our manifold Failings, and to manifest the Goodness of God, in accepting through Christ, our imperfect Righteousness; I could be glad if I knew of any who have written just, or direct Discourses upon that Subject: However there is something of this nature to be found in the Orthodox Writings upon the satisfaction of Christ, and especially in that excellent Piece following, p. 71, 72.

C H A P. VI.

The Pastor of Christ's Flock, or rather he that Designs to fit himself for so Important an Employment, being fully satisfied, that the mere Light of Nature is not sufficient to discover to us the knowledge of God, and of our selves, much less to direct us to an Acceptable worship of the true God, and an Enjoyment of him, and of all those unspeakable Blessings wherein consists our present and future Happiness: And being also convinced that the Design of Gods revealing to us the holy Scriptures, and the whole Evangelical Doctrin contain'd therein, was to instruct us in the knowledge of the true God; To destroy the kingdom of Satan, which, ever since the Fall, that rebellious Spirit had begun to set up in the world, in opposition to Gods; and had advanc'd to almost an Universal Monarchy

narchy over Mankind, by that time the Son of God descended from Heaven, to reduce us to the Obedience of our Maker: And that on the other side his Design was to advance the Kingdom of God, consisting in Righteousness, Truth, and Peace; And to make us to depend solely upon the Mediation of Christ with the Father, for the acceptance of our Imperfect Righteousness to our Justification. The Pastor of the Flock of Christ, I say, considering this, will be sensible, that as he is to draw forth the waters of Life, both for his own, and others benefit, from the Holy Scriptures; So that it will be of the greatest concernment to both, that he should set himself to study the Understanding, and the Application of the same; And in order thereunto, that he should be provided with such Books as shall best enable him, I. To know the Text it self, II. To understand the meaning of it, and III. To apply it skilfully to the Edification of others.

I. For the knowledge of the Text it self.

First, It will be requisite to have it in its several Languages.

I. In the Original and other Learned Languages, p. 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81.

II. In the vulgar Tongue, p. 82.

Secondly, To know the Critical History of the Original Versions, and Various Editions of the Holy Scriptures, p. 83, 84.

Thirdly,

An Analytical Table, &c.

Thirdly, It will be requisite to distinguish the Canonical Books and Parts thereof from those which are Apocryphal, p. 84.

II. *To understand the meaning of the Text, it will be requisite to have,*

First, Such Books as give preparatory Directions for the Understanding, and Explaining, and the Profitable Reading of the Holy Scriptures, p. 85.

Secondly, Such as interpret and assail the Difficulties that occur in Reading; whether those Difficulties lye in Understanding, I. the Subject Matter of some of the more Extraordinary and uncommon Things contain'd in the Scriptures; or II. in the Language or Expression wherein the Holy Writ does declare the Will of God to Mankind; or III. in both Matter and Expression.

I. *As to the Difficulty of understanding some of the more uncommon Matters contain'd in the Scriptures, such as the Mosaick History of the Creation and Deluge; The Scripture-Geography, Chronology, and History; The Structure and Dimensions of the Ark and Temple; The Jewish Laws, Rites Customs, Worship and Sacrifices; The Jewish Consecrations both of Persons and of Things; The Nature of Sacred Dreams, Visions, Oracles and Prophecies; Scripture-Coins, Weights, and Measures; The Natural History of Scripture-Animals, Plants, and also Diseases; The Miscellaneous matter of Jewish Antiquities of whatsoever sort: And lastly, the Jewish Rabbinical, and Talmudical Writings. These Matters being purely Scriptural, it seems requisite that a Divine, as he would aim at being perfect in his Profession, should have some competent Skill therein. And for that End*

First, Upon the Mosaick History of the Creation and Deluge may be read, p. 87, 88.

Secondly, Upon Scripture-Geography, p. 89.

Thirdly,

An Analytical Table, &c.

Thirdly, For Scripture-Chronology and History, p. 90.

Fourthly, Upon the Jewish Polity, Laws, Rites and Customs, p. 91.

Fifthly, Upon the Jewish Priesthood, and Consecrations ; Of their Festivals, Temples, Synagogue, Worship and Sacrifices, p. 91, 92.

Sixthly, Upon the Nature of Sacred Dreams, Visions, Oracles and Prophecies, p. 92.

Seventhly, Upon the Jewish Sects. *ibid.*

Eighthly, Upon Sacred Architecture ; Or the Dimensions of the Ark and Temple.

I. *Of the Structure and Dimensions of the Ark*, p. 93.

II. *Of the Temple*, p. *ibid.*

Ninthly, Upon Scripture Weights and Measures, p. 94.

Tenthly, Upon the Natural History of Scripture-Animals, Plants, and Diseases, p. 95.

Eleventhly, Upon the preceeding, or any other parts of Jewish Antiquities, whether reducible or not, to the foregoing Heads, p. 96.

Lastly, The Jewish and Rabbinical writings relating to the Holy Scriptures, and to Scriptural matter, p. 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104.

II. *As to the difficulty of Understanding the Languages and Expressions, wherein the H. Writ does declare the Will of God to Mankind ; To master this it will be requisite,*

First,

An Analytical Table, &c.

First, To understand something in General, of the Nature, Origin, Division, Number, Mutation and Use of Tongues. p. 105.

Secondly, It will be requisite to have Glossaries or Lexicon; and also Grammars, both for the Hebrew, and for the Greek; more especially the Hellenistical Greek. p. 106.

I. *Lexicons or Glossaries for Sacred Learning. ibid.*

First, For the Oriental Tongues. *ibid.*

Secondly, For the Greek, more especially the Hellenistical Greek. p. 107.

II. *Grammars. p. 108.*

First, For the Oriental Tongues. *ibid.*

Secondly, For the Greek Tongue. p. 111.

Thirdly; It will be of singular Use towards the thorough understanding of the Scripture Language, to know the Idiotisms, Phraseology, and Schemes of Speech peculiar to the Sacred Pen-Men: Together with the Allegories, Types and Parables found in Scripture: As also the Proverbial Sayings and Apophthegms in Holy Writ; and to that purpose to have ready at hand;

I. *As to the Idiotisms, Phraseology and Schemes of Speech peculiar to the Sacred Pen-Men. p. 112.*

II. *As to the Allegories, Types and Parables found in the Scripture. p. 114.*

An Analytical Table, &c.

III. *As to the Proverbial Sayings and Apophthegms of Scripture.* 114.

III. *To clear the Difficulties that shall occur in Scripture, both as to Matter and Expression, it will be requisite to be furnish'd with Commentators of all Sorts.* p. 115.

First, General upon the whole Bible. *ibid.*

I. *Amongst the Rabbins, or Jewish Doctors.* *ibid.*

II. *Amongst the Fathers, and Ancient Writers.* p. 117.

III. *Amongst the Papists.* p. 120.

IV. *Amongst Protestants.* p. 122.

V. *Amongst the Socinians,* p. 123.

Secondly, On the special parts of Scripture; The Old and New Testament. p. 124.

I. *On the Old Testament.* *ibid.*

First, On the whole Old Testament, *ibid.*

Secondly, On the several Parts of the Old Testament, viz. Historical, Poetical, and Prophetical. p. 125.

I. *On the Pentateuch, and the other Historical Parts of the Old Testament, viz. Joshua, Judges, Ruth, Samuel, Kings, Chronicles, Ezra, Nehemiah, and Hester,* *ibid.*

II. *On*

An Analytical Table, &c.

II. *On the Poetical Parts of the Old Testament, or the Hagiographi, p. 126.*

III. *On the Prophets. ibid.*

II. *Upon the New Testament. p. 127.*

First, Upon the whole New Testament, ibid.

Secondly, On the several Parts of the New Testament, viz. the Gospel, the Epistles, and the Apocalypse, p. 128.

I. *On the Gospels, ibid.*

II. *On the Acts of the Apostles, and on the Epistles, ibid.*

III. *On the Apocalypse, and the Apocryphical Writings, p. 129.*

Thirdly, Particular upon the more difficult Parts, Passages and Texts of Scripture; whether they be such 1st as labour in Harmonizing upon, and reconciling the seeming Repugnances that are found in Holy Writ; Or 2dly those that Criticise on some particular Parts, or Texts of a difficult Nature: Or 3dly such as expound some certain and important Prophecies. p. 130.

I. *Harmonists and Reconcilers, ibid.*

II. *Criticks and Expositors on particular Parts or Texts of a difficult Nature, p. 132.*

An Analytical Table, &c.

III. *Expositions on the Sacred Prophecies; of the Scripture.* p. 134.

Fourthly, Singular, or some peculiar Comments upon the Holy Scriptures, requisite not only to be consulted on Occasion, but to be read all over; together with our daily Course of reading the Scriptures. *ibid.*

I. *The Holy Scriptures themselves to be us'd in our daily Course of Reading,* *ibid.*

II. *Comments proper to be read over; together with our daily Course of Reading the Scriptures,* p. 135.

I. For Scripture Matter, more particularly the Scripture Geography, Chronology and History. *ibid.*

II. On the Scripture Texts, p. 137.

First, *By way of Analysis,* *ibid.*

Secondly, *By way of Comment,* *ibid.*

First, Upon the whole Bible, *ibid.*

II. Select Commentaries on several Parts, p. 138.

First, *Upon the Historical Parts of the Old Testament,* *ibid.*

Secondly, *Upon the Hagiographi, and Poetical Parts,* *ibid.*

Thirdly, *Upon the Prophets,* *ibid.*

Fourthly, *Upon the whole New Testament,* p. 139.

Fifthly,

An Analytical Table, &c.

Fifthly, Upon the several Parts of the New Testament, *ibid.*

Sixthly, Upon difficult and obscure Texts, or Places, *ibid.*

III. For the more Skilful Application of Scripture, according to various Occasions, it will be requisite to have,

First, A Concordance of Things, p. 14.

Secondly, Concordances of Words, p. 143.

I. In the Original Languages, *ibid.*

First, For the Hebrew. *ibid.*

Secondly, For the Greek. *ibid.*

II. In the Latin and Vulgar Tongue, p. 144.

First, For the Latin. *ibid.*

Secondly, For the English. *ibid.*

CHAP. VII.

Since next to the Holy Scriptures, it is highly congruous that we pay a great Deference to the Authority of the Ancient Fathers, and that we be well acquainted with the Doctrines of the Church in general, and
of

of its most eminent Doctors in particular, throughout the several Ages of the same: And since, as a great Deference is to be born to, so the truest Knowledge of these Matters is to be learnt from the Acts and Decrees of the Bishops and Pastors of the Church, Conven'd in Councils and Synods; And from the establish'd Liturgies, Forms, and Rituals in all the several Parts and Ages of the Church. It will be therefore highly requisite towards the Accomplishment of a Divine, that he be competently well Read, I. in the Works of the Fathers, and Ancient Writers. II. In the Acts and Decrees of Councils, both General and Provincial; And III. in the Liturgies, Rites, and Rituals of the several Churches throughout the World. p. 145.

I. *In the Works of the Fathers.* And

First, Preliminary to the Reading of the Fathers and Ancient Writers are to be perus'd, or occasionally consulted. p. 146.

I. *The Ecclesiastical Chronology, History and Geography, so far at least-wise as may be requisite to know the Age, Station, Disputes, and other Circumstances of the Fathers, and Ancient Writers.* p. 145.

First, Chronology and History. *ibid.*

Secondly, The Ecclesiastical Geography, or *Notitia* of Bishopricks, and other Places render'd conspicuous by the Birth, Abode, Death, or Transactions of the Ancients. p. 147.

II. *The*

An Analytical Table, &c.

II. *The History of the Ancient Persecutions, and Martyrologies*, p. 148.

III. *The History and Account of the Ancient Heresies*. *ibid.*

IV. *The History of the Ancient Popes*. p. 149.

V. *The History of Ancient Monachism*. *ibid.*

VI. *The History of the Works of the Fathers, and to know the subject Matters treated of by them, and also to distinguish the Genuine from the Spurious, and to know the Editions*, p. 150.

VII. *A Critical Censure upon the Style and Doctrine of the Ancient Writers*, p. 151.

VIII. *To discover the Corruption and false Dealing about the Works of the Fathers*, *ibid.*

IX. *On the Authority and Use of the Writings of the Fathers*, p. 152:

X. *An Historical Account of the Doctrine of the Church in the several Ages*, p. 153.

XI. *Ecclesiastical Antiquities, and the Ancient Discipline of the Church*. *ibid.*

XII. *Lexicographers necessary to the understanding of Ecclesiastical Writers*. p. 154.

Secondly, Next to some Preliminary Writings to be perus'd, or occasionally consulted, are to be read the Ancient Ecclesiastical Writers themselves; And that with a particular Regard had to the various Periods and Intervals of the Church. p. 155.

I. Period

I. Period or Interval, *viz.* The Apostolick Writers, and the Works of those who themselves convers'd with the Apostles, or liv'd within that Compass of Time, wherein they flourish'd or yet remain'd. As also of the Hereticks, Jews and Pagans within that Period, any ways relating to Ecclesiastical Affairs. *ibid.*

First, *The Christian Writers.* p. 156.

Secondly, *The Jewish Writers within the Apostolick Age.* p. 158.

Thirdly, *The Hereticks of the Apostolick Age.* p. 159.

Fourthly, *The Pagan Writers relating to the Church.* p. 161.

II. Period or Interval, *viz.* From the Beginning of the Second Century, or the end of the Apostolick Age, to the Conversion of *Constantine the Great*, when the Empire became Christian. p. 162.

An Analytical Table, &c.

II. *The Fathers and other Writers of the Second Century. ibid.*

First, The Fathers, or the Works of the Orthodox Writers. ibid.

I. *The Works of the greater Fathers, or of such of them as have been Published in just Volumes. ibid.*

II. *The Lesser Fathers; or the Works of such of them as have been collected into the Bibliotheca Patrum; or other Spicilegiums; or are adjoin'd to the greater Works of others of the Fathers, p. 162.*

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers of the Second Century, p. 163.

I. *Gnosticks. ibid.*

II. *Valentinians. p. 164.*

III. *Marcionites. ibid.*

IV. *Encratites. ibid.*

V. *Montanists. ibid.*

VI. *Alogi. ibid.*

Thirdly, Jewish Writers. p. 169.

Fourthly, The Pagan Writers relating to the Church. p. 171.

III. *The Ecclesiastical Writers of the Third Century. p. 175.*

An Analytical Table, &c.

First, The Fathers; or the Works of the Orthodox Writers. *ibid.*

I. *The Works of such of them as have been Publish'd in just Volumes.* *ibid.*

II. *The lesser Fathers, or the Works of such of them as have been collected into the Bibliotheca Patrum; or other Spicilegiums; or are adjoyn'd to the greater Works of others of the Fathers.* p. 178.

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers of the *Third Century.* p. 180.

Thirdly, Jewish Writers. p. 185.

Fourthly, Pagan Writers relating to the Church. p. 186.

III. *Period, or Interval, viz. From the time that the Empire became Christian, under Constantine the Great, to the Fall and Division of the Western Empire, under Valentinian the Third.* p. 189.

VI. *The Fathers and other Writers of the Fourth Century.* *ibid.*

First, The Fathers. p. 190.

I. *The Fathers, whose Works have been collected and Publish'd in just Volumes.* *ibid.*

II. *The*

An Analytical Table, &c.

II. *The lesser Fathers, or the Works of such of them as have been collected into the Bibliotheca Patrum, or other Spicilegiums.* p. 200.

Secondly, *The Hereticks of the Fourth Century.* p. 206.

I. *Of the Arian Tribe.* *ibid.*

II. *The Macedonian Heresy.* p. 208.

III. *The Photinian.* *ibid.*

IV. *The Apollinarian Heresy.* *ibid.*

V. *The Priscillianist.* p. 209.

VI. *The Anti-dicomaritan, and Collyridian.* *ibid.*

VII. *The Luciferian.* *ibid.*

VIII. *The Donatist.* *ibid.*

Thirdly, *Jewish Writers.* p. 217.

Fourthly, *Pagan Writers relating to the Church,* p. 219.

V. *The Fathers, and other Writers of the Fifth Century, to the Fall and Division of the Roman Empire under Valentinian the Third: And to the List of the Four General Councils.* p. 223.

First, *The Fathers.* *ibid.*

I. *The Fathers, whose Works have been Collected and Published in just Volumes.* *ibid.*

An Analytical Table, &c.

Secondly, *The Lesser Fathers: Or, The Works of such of them as have been collected into the Bibliotheca Patrum, or other Spicilegiums.* p. 232.

Secondly, *The Hereticks of the Fifth Century.* p. 243.

I. *Of the Arian, Macedonian, and Eutychian Tribe.* *ibid.*

II. *Of the Nestorian Tribe.* *ibid.*

III. *Of the Eutychian Tribe.* 244.

IV. *Of the Pelagian Tribe.* p. 245.

Thirdly, *Jewish Writers.* p. 248.

Fourthly, *Pagan Writers relating to the Church.* p. 249.

IV. *Period or Interval, viz. From the Fall and Division of the Roman Empire on the Death of Valentinian the Third, till the Death of Mauritius the Emperor, Anno 602. and Boniface III. An. 606. which latter assum'd the Title of Universal Bishop, the Note and Character of Anti-Christ, as given by his Predecessor, Gregory the Great.* p. 252.

The

An Analytical Table, &c.

The Fathers of chiefest Note in the remaining Part of the Fifth Century. ibid.

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers in the latter part of the Fifth Century. p. 255.

I. Of the Nestorian Tribe. ibid.

II. Of the Eutyckian Tribe. ibid.

Thirdly, The Jewish Writers. p. 256.

Fourthly, Pagan Writers relating to the Church. p. 257.

Sixthly, The Ecclesiastical Writers of the Sixth Century. ibid.

II. The Fathers of chiefest Note in the Sixth Century. ibid.

Secondly, The Heretical Writers of the Sixth Century, being the several Families of the Eutyckian Tribe, viz. I. The Monophysitæ. II. Acephali and Severitæ. III. The Aphthartodocitæ and Corrupticolæ. IV. The Agnoetæ. p. 266.

I. Of the Heresy of the Monophysitæ. Acephali and Severitæ. The Aphthartodocitæ and Corrupticolæ. ibid.

II. Agnoetæ. p. 267.

Thirdly, The Jewish Writers in the Sixth Century. p. 269.

Fourthly, Pagan Writers of the Sixth Century. p. 270.

V. Period

V. Period or Interval from the Empire of *Phocas* Anno 602. and *Boniface* the III. An. 606. his Assuming the Title of Universal Bishop, to *Gregory* the VII. or *Hildebrand*, under whom the Papal Anti-Christian Power arrived to its Heighth, An. 1073. p. 272.

VII. *The Ecclesiastical Writers of the Seventh Century.* *ibid.*

First, The Fathers. *ibid.*

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers p. 278.

I. *Tritheits.* *ibid.*

II. *Monothelitæ.* *ibid.*

III. *Mirabilarii.* p. 280.

Thirdly, The *Pagano-Popish*, or *Anti-Christian* Writers of the Seventh Century. p. 283.

Fourthly, The Mahometan Writers. p. 286.

VIII. The Fathers and Ecclesiastical Writers of the Eighth Century. p. 291.

First, The Fathers of the Eighth Century. *ibid.*

Secondly,

An Analytical Table, &c.

Secondly, The Heretical Writers of the Eighth Century. p. 296.

I. The *Adoptionarij*. *ibid.*

II. The *Hagiolatæ*, *Iconolatæ*, *Staurolatæ*, & *Lipfanolatæ*. *ibid.*

Thirdly, The Pagano-Christian, or Anti-Christian Writers of the Eighth Century. p. 298.

Fourthly, Writers concerning the *Mahometan* Religion, giving an Account of the same. p. 306.

IX. The Ecclesiastical Writers of the Ninth Century. p. 311.

First, The Fathers of the Ninth Century. *ibid.*

The Heretical Writers of the Ninth Century. p. 322.

I. *The Iconolatæ*. *ibid.*

II. *The Transubstantiarii*, p. 324.

III. *The Prædestinarij*, p. 325.

Thirdly, The *Anti-Christian* Writers of the Ninth Century. p. 329.

Fourthly, The *Mahometan* Writers. p. 331.

X. The Ecclesiastical Writers of the Tenth Century. p. 332.

First, The Fathers of the Tenth Century. *ibid.*

Secondly, The Heretical and Anti-Christian Writers of the Tenth Century. p. 335.

XI. The

XI. The Ecclesiastical Writers of the Eleventh Century. p. 337.

VI. Period or Interval, from Gregory the VII. or Pope *Hildebrand*, under whom the Papal Anti-Christian Power arrived to its full Growth, and continued in such Exaltation, till the Reformation. p. 341.

XI. *The Remaining Writers of chiefest Note in the Eleventh Century.* *ibid.*

XII. The Ecclesiastical Writers of the Twelfth Century, p. 343.

First, The Fathers of the Twelfth Century, *ibid.*

Secondly, The Jewish Writers of the Twelfth Century, p. 346.

I. General Collections, and other Spicilegiums of the Lesser Fathers, and other Ancient Writers, p. 348.

II. Dissertations on some of the Fathers and Ancient Writers, p. 349.

II. In the Acts and Decrees of Councils, General, Provincial, &c. p. 353.

First, Preliminary to the Reading of the Councils may be perus'd, or occasionally consulted. p. 353.

I. *The Ecclesiastical Chronology, History and Geography; so far at least-wise as may be requisite to know the Time, Occasion, and Place of convening the several Councils and Synods.* *ibid.*

First, Chronology and History, respecting more especially the Occasion of the Convention of Councils and Synods. *ibid.*

Secondly, Ecclesiastical Geography, more particularly as relating to Places where Councils and Synods have been held. p. 354.

II. *The History and Account of Heresies and Schisms.* p. 355.

III. *The History of the Popes; and of the Authority they pretend to, and which they have not, in reference to Councils.* *ibid.*

First, The History of the Popes. *ibid.*

Secondly, On the Authority they pretend to with reference to Councils. *ibid.*

Thirdly, On the Authority which they have not in reference to Councils. 356.

IV. *Of the Matter to be handled in Councils; the Persons constituting the same; to whom belongs the Power of Convening the Authority of their Definitions.* p. 361.

An Analytical Table, &c.

V. *Of the Corruptions and False Doctrins in the Editions of Councils.* p. 362.

VI. *Of the Authority of Councils.* *ibid.*

VII. *Of the Rites and Manner of holding Councils.* p. 363.

VIII. *Lexicographers necessary for explaining the Rites and Usages of the Church in the Matter of Councils, both in the First, Middle and Latter Ages; and the Terms contain'd in the Canons and Ancient Formularies.* *ibid.*

Secondly, Next to some Preliminary Tracts to be perus'd, or occasionally consulted, may be perus'd the Councils themselves, whether

I. *General Collections of all, or most Councils, which have been celebrated in the World both General, Provincial, and Diocesan, as also Epitomes of the same.* p. 364.

First, Collections at large. *ibid.*

Secondly, The Sums and Summaries of Councils, and their Canons. p. 368.

II. *The Councils and Canons of the several Churches of greatest Eminency both Eastern and Western.* *ibid.*

First, Of the Greek Church. *ibid.*

Secondly, Of the Roman Church. p. 369.

Thirdly, Of the African Church. *ibid.*

Fourthly, Of the Gallican Church. *ibid.*

Fifthly, Of the Hispanick Church. *ibid.*

Sixthly, Of the British Churches. p. 370.

III. *Some*

An Analytical Table, &c.

III. *Some of the Councils of more eminent Consideration.* *ibid.*

IV. *The Canons of former Councils Common-plac'd, or reduc'd to their several proper Heads.* p. 371.

V. *The Synods and Canons of the Reformed Churches.* *ib.*

First, Of all the Reformed Churches. *ibid.*

Secondly, Some Synods, Confessions and Canons of Reformed Churches of particular Consideration. p. 372.

1. *Of the Church of England.* *ibid.*

2. *Of the French Church.* *ibid.*

3. *Of the Belgick Churches.* p. 373.

VI. *The Codes, Pandects, Novels, Basilica and Capitularies of the Roman, both Western and Eastern Emperors, as relating in a great Measure to Religious and Ecclesiastical Matters.* *ibid.*

First, The Codes, Pandects, Novels and Basilica of the Roman Emperors of the First Dynasty, *Theodosius, Justinian and Leo.* *ibid.*

Secondly, The Capitularies of the Roman Emperors of the Second Dynasty, *viz.* of *Charles the Great, Lewis the Godly, Lotharius, Lewis II. &c.* p. 376.

VII. *The Civil and Canon Law, both intermix'd and reconcil'd.* 379.

III. In the *Liturgies, Rituals, and other Matters thereunto belonging, thro' the several Ages of the Church.* p. 380.

First, Preliminary or Preparative to the Reading or perusal of the same. *ibid.*

I. *Historical Accounts of Liturgies and Rituals.* *ibid.*

II. *An Account of Liturgical, Ritual and Ecclesiastical Books of Use and Authority in the Greek and Latin Churches.* p. 381.

III. *Books explaining the Liturgical Terms, Lexicographers, and others.* p. 382.

Secondly, Next to some Preliminary Tracts to be perus'd, or Occasionally consulted, may be Inspected Liturgies, Sacramentaries, Rituals, and Rationales on the same: Books also on Liturgical Persons, their Ordination and Offices; On Liturgical Matters likewise, relating to Time and Place, as Festivals and Fasts, Temples and Altars, on the Liturgical Government and Discipline of the Church; And lastly, on the Rites and Manner of Admission to, or Exclusion from the Liturgical Solemnities of Religion. *ibid.*

I. *Liturgies, Sacramentaries, Rituals, and Rationales on the same; with the Collections of Liturgical and Ritual Writings.* *ibid.*

First, Liturgies. *ibid.*

I. *The Liturgies pretended to have been written within the first Period, or in the Apostolical Age.* *ibid.*

II. *The*

An Analytical Table, &c.

II. *The Liturgies supposed to have been form'd in the Second Period, before the Conversion of Constantine. p. 386.*

III. *Liturgies composed in the Third Period; viz. from Constantine the Great, to the Fall and Division of the Roman Empire, on the Death of Valentinian the 3d. p. 387.*

IV. *The Liturgies of the Fourth Period, from the Rise of the Antichristian Power on the Fall and Division of the Roman Empire, to the Introduction of the Roman Offices by Charles the Great. p. 390.*

V. *The Liturgies of Note within the Fifth Period from Boniface III. to Gregory VII. or Pope Hildebrand. p. 393.*

VI. *Liturgies within the Sixth Period, viz. from Gregory the VII. till the Reformation. p. 395.*

First, Of more publick Authority in the Church of Rome. ibid.

Secondly, Missals of more private Authority, or some of the Missals of particular Churches. p. 400.

VII. *Liturgies within the Seventh Period, viz. from the Reformation onwards. p. 401:*

First, Of the Church of England. ibid.

Secondly, Of the Church of Scotland. ibid.

Thirdly, Of the Lutheran Churches. ibid.

Fourthly, Of Geneva and France. ibid.

Fifthly, Of the Dutch Church. p. 402.

Sixthly, Of the Tigurine Church. ibid.

An Analytical Table, &c.

Secondly, Sacramentary Institutions among Christians, Jews, and Pagans. p. 404.

Thirdly, Rationales on the Ancient and Modern Liturgies and Rituals. p. 405.

I. *Of the Ancient Liturgies and Rituals.* *ibid.*

Secondly, Later Writers on the more Modern Liturgies and Rituals: p. 406.

I. *On those of the Romish Church.* *ibid.*

II. *On those of the Reform'd Churches, more particularly of the Church of England.* p. 408.

Fourthly, Collections of Liturgies and Ritual Writings. *ibid.*

II. *Of Liturgical persons consecrated and set apart for Liturgical Services, and their Ordinations.* p. 409.

III. *Of the Rites and Manner of Consecrating and setting apart Liturgical Things, respecting Place and Time.* p. 410.

First, Of Holy Times appropriate for Liturgical Services, amongst the Jews, Pagans, and Christians. *ibid.*

Secondly, Of Holy Places. *ibid.*

IV. *Of the Liturgical Government and Discipline of the Church.* p. 411.

V. *Of the Rites and Manner of Exclusion from, or Admission to the Liturgical Solemnities of Religion.* p. 412.

The End of the Contents of the First Volume.

*A View of the Contents of the
Second Volume.*

C H A P. VIII.

Since History, not only *Ecclesiastical*, but *Civil*, is of the greatest Use, to the better Understanding both of the Sacred Scriptures, and all the Parts of Ecclesiastical Learning; and so as to be exceedingly necessary to be read concurrently therewith, as may appear by running over the foregoing Scheme of Theological Heads; And that so, as even the *Fabulous* and *Legendary* Parts of History may have their Use: It is humbly conceiv'd to be by no means Foreign to the proper Studies of a Minister of Religion, and of a Missionary in particular; to be thoroughly Read in the several Species or sorts of History, viz. *Civil*, *Ecclesiastical*, *Literary*, *Personal* or *Biography*; *Topographical*, *Secret*, *Fabulous*, and *Various*; As also in the Miscellaneous History Appendent to each; And that for the more Regular Reading, he proved therein according to the following Scheme, taking in as preparative, *Geography*, *Voyages*, and *Travels*, and likewise *Chronology*.

First, Preparative to the Reading of History, both Sacred and Civil.

An Analytical Table, &c.

I. *Geography, Voyages and Travels.*

First, The Ancient Geographers.

Secondly, Modern Writers on the Ancient Geography.

Thirdly, Writers on both Ancient and Modern Geography.

Fourthly, Purely Modern.

I. *General Bodies of Geography, Voyages and Travels.*

First, of Geography.

Secondly, Of Voyages and Travels.

II. *Special; Or Geography, Travels and Voyages, relating to particular parts of the World.*

First, to Europe.

Secondly, to Asia.

Thirdly, to Africa.

Fourthly, to America.

II. *Chronology.*

First, Technical.

Secondly, Chronologico-Historical.

An Analytical Table, &c.

III. *History it self, in all its Diversities and Parts.*

First, Introductory to the Reading of History.

I. *Giving a Notitia of Historians.*

II. *Directing to the best Method of reading History.*

Secondly, History it self.

I. *Universal History.*

First, Epitomes of Universal History.

Secondly, Bodies of Universal History.

II. *Special History; Or History under the several Species of Civil, Ecclesiastical, with the Political, Relative, and Imperfect History appendant to either; As also Literary, Personal, or Biography, Topographical, Secret, Fabulous, and Various.*

I. *Civil History.*

First, A Series of History pertaining to the *Assyrio-Chaldean* Monarchy, and Concurrent therewith.

Secondly, A Series of History pertaining to the *Medo-Perſian* Monarchy, and Concurrent thereunto.

Thirdly, A Series of History pertaining to the *Greek* Empire, and Concurrent therewith.

I. *Preparative Geography, in order to the better understanding the History of Greece.*

II. *A Series of History it self, relating to the Grecian Commonwealth and Empire.*

An Analytical Table, &c.

III. *For the more Critical Knowledge of the History of the Commonwealths, and History of Greece; the Antiquities and Miscellaneous History thereof.*

Fourthly, A Series of History pertaining to the Roman Empire, and Concurrent therewith.

I. *Preparatory Geography and History, in order to the better Understanding and Regular Reading of the Roman History, and in order to Ascertain the Periods of Things therein Transacted.*

II. *A Series of the Roman History it self.*

First, Epitomes and General Bodies of Roman History.

Secondly, A Series of Roman History, as continu'd by several Authors.

III. *In order to the more perfect and Critical Knowledge in the Roman History, the Roman Antiquities, Coins, Medals and Inscriptions.*

First, Antiquities of all Kinds.

Secondly, Coins, Medals and Inscriptions.

Fifthly, The History of the Roman Empire, according to the first Division thereof into Eastern, and Western.

I. *A Series of History pertaining to the Eastern Part of the Roman Empire.*

First, As under Christian Emperors.

I. *Preparatory, and in order to the better Understanding, and more Regular Reading of the Bizantine History.*

II. *A*

An Analytical Table, &c.

II. *A Series of the Bizantine History, or of the Eastern Part of the Roman Empire Christian.*

III. *The History of particular Periods; Also of some remarkable Periods, and Histories well written.*

IV. *In order to the more perfect and Critical Knowledge in the Bizantine History, Miscellaneous History, pertaining to the same.*

Secondly, As under the *Mahometan Powers Ancient and Present.*

I. *Preparatory in order to the better understanding the State of the Mahometan Power.*

II. *A Series of Turkish History.*

III. *In order to a more Critical Knowledge in the Mahometan and Turkish History, the Ancient and Learned Writers of the same.*

II. *A Series of History belonging to the Western Part of the Roman Empire.*

First, Preparatory Geography and History, in order to the better Understanding and more Regular Reading of that part of the History of the Western Empire.

Secondly, The History it self of that Period.

Thirdly, The History of particular Periods; Also of some remarkable Periods, and Histories well written.

Fourthly, For the more Critical Knowledge in the Latter History of Italy.

An Analytical Table, &c.

Sixthly, The History of the *Western* Empire, according to the several Kingdoms and States, into which it has been divided.

I. *Of Europe in General.*

First, Preparatory, and in order to the better Understanding, and more Regular Reading of the History of *Europe* upon the Division of the *Western* Empire.

Secondly, A Series of the History it self.

Thirdly, Some remarkable Pieces of History, concerning the Affairs of *Europe* in certain Periods of Time.

II. *Of Italy, and the States thereof.*

First, Preparatory, or in order to a better Understanding and Regular Reading of the History of *Italy*, and Parts Adjoyning.

Secondly, The Series of *Italick* History.

I. *Of Italy in General.*

II. *Of the Papacy, and other Parts of Italy.*

First, Of the Papacy.

Secondly, Of the Kingdom of *Lombardy*, and Dukedom of *Milan*.

Thirdly, Of *Venice*.

Fourthly, Of *Florence*.

Fifthly, Of *Sicily* and *Naples*.

Thirdly,

An Analytical Table, &c.

Thirdly, Some Remarkable Periods and Pieces of History, in certain Periods of Time.

III. *Of Germany, and the States thereof.*

First, Introductory, in order to the better Understanding and more Regular Reading the History of the Empire, and the Principalities of *Germany*.

Secondly, A Series of History pertaining to the Empire of *Germany*, and the Principalities thereof.

I. *Of the German Empire in General.*

II. *Of some of the Kingdoms, Principalities and States, pertaining to the German Empire.*

First, *Bohemia*.

Secondly, *The Palatinate of the Rhine*.

Thirdly, *Bavaria*.

Fourthly, *Of the Circle of Westphalia*.

Fifthly, *Of Saxony*.

Sixthly, *Of Brandenburg, Hannover, &c.*

Thirdly, *Of certain Periods, or Remarkable Pieces of History.*

Fourthly, *In order to a more Perfect and Critical Knowledge in the German History; the Collections of Ancient Historians of the same.*

IV. *A Series of History, pertaining to the Realm of France, and Principalities adjoining.*

First, *Preparatory, and in order to the better Understanding, or more Regular Reading of the French History.*

An Analytical Table, &c.

Secondly, Of the History of *France* it self.

I. Of *France* in *General*.

II. Of *Principalities* appertaining or adjoining.

First, Of *Burgundy*, and *Arles*.

Secondly, Of *Normandy*.

Thirdly, Of *Lorain*.

Thirdly, Of certain *Periods*, or Remarkable Pieces of History.

Fourthly, In order to a more Perfect and Critical Knowledge in the *French* History, the Collection of Ancient Historians, Memoirs and Secret Histories of the same.

V. *A Series of History*, pertaining to Great Britain, and Ireland.

First, Preparatory, and in order to the better Understanding and more Regular Reading of the History of *Great Britain*.

Secondly, A Series of *British* History.

I. *Pertaining* to *England*.

First, The Collection of the Historians of best Note who wrote the particular Reigns, and which all put together, make the Body of *English* History.

Secondly, The General History of *England*:

II. *Pertaining* to *Scotland*.

III. *Per-*

An Analytical Table, &c.

III. *Pertaining to Ireland.*

Thirdly, The History of certain Periods, Remarkable Reigns, and Revolutions.

Fourthly, In order to the more Perfect and Critical Knowledge of the History of *England*, both Ancient and Modern.

I. *Ancient Historians.*

II. *Later Writers.*

III. *Cabbala's and Memoirs of State.*

VI. *The Series of History, pertaining to the Kingdom of Spain, and Portugal.*

First, Introductory, and in order to the better Understanding and more Regular Reading the History of *Spain* and *Portugal*; on the Geography, Genealogy, the Ancient and Present State of the same.

Secondly, A Series of *Spanish* and *Portugal* History.

I. *Pertaining to Spain.*

II. *To Portugal.*

Thirdly, The History of certain Remarkable Periods, Reigns or Revolutions; or Histories well written.

Fourthly, In order to the more Perfect and Critical Knowledge, in the History of *Spain* and *Portugal*; The Antiquities, Memoirs, or Secret History of the same.

VII. *The Belgick History.*

First,

An Analytical Table, &c.

First, Introductory, in order to the better Understanding, and more regular Reading of the *Belgick* History, or the Geography of the Country; the Genealogy of the Princes, and on the Ancient and Present State thereof.

Secondly, The Series, or some Bodies of the *Flemish* and *Belgick* History.

Thirdly, The History of certain Periods, Remarkable Revolutions, &c.

Fourthly, In order to the more Perfect and Critical Knowledge of the History of the *Netherlands*; the Antiquities and Memoirs of several Writers.

VIII. *The History of Swedeland and Denmark.*

First, Introductory, or in order to the better Understanding, or more Regular Reading of the History of *Sweden* and *Denmark*.

Secondly, A Series of History, pertaining to the *Northern Crowns*.

Thirdly, The History of certain Periods, Remarkable Reigns, Revolutions, &c.

Fourthly, In order to a more Perfect and Critical Knowledge of the History of *Denmark* and *Swedeland*; the Antiquities and Memoirs of several Writers.

IX. *The History of Hungary and Transilvania.*

First, Introductory.

Secondly, The Series of their History.

Thirdly 3

An Analytical Table, &c.

Thirdly, The History of certain Remarkable Periods, or Revolutions; or Histories well written.

Fourthly, In order to the more Perfect and Critical Knowledge of the *Hungarian* History, with the Antiquities of that People.

XII. *The History of Poland, Borussia and Livonia.*

First, Introductory.

Secondly, The Series of *Polish* History, &c.

Thirdly, The History of certain Remarkable Periods, or Revolutions, or Histories well written.

Fourthly, In order to the more Perfect and Critical Knowledge, of the *Polish* History and Antiquities.

XIII. *The History of Muscovy.*

First, Introductory.

Secondly, The Series, or some Bodies of the *Russian* History.

Thirdly, The History of certain Periods, Remarkable Reigns and Revolutions.

Fourthly, In order to the more Perfect and Critical Knowledge of the History of *Muscovy*; the Antiquities of those Countries, Memoirs and secret History of the same.

XIV. *The History of the Lesser Commonwealths; the Hans-Towns, and some of the more considerable Cities of Europe.*

An Analytical Table, &c.

First, Of Bononia.

Secondly, Of Geneva.

Thirdly, Of other small States and Commonwealths.

Seventhly, The History of the Empires and Kingdoms of Asia.

I. The Rise and Progress of the Mahometan Empire in Arabia, Syria, Asia Propria.

First, Introductory.

Secondly, The Series of the Saracenic History.

Thirdly, The History of certain Remarkable Periods, Reigns and Revolutions; or Histories well written.

Fourthly, For the more Perfect and Critical Knowledge in their Antiquities.

II. The History of the Empire of Persia.

III. The History of the East-Indies, or of the Empire of the Great Mogul.

IV. The History of China.

V. The History of Tartary.

VI. Of other Lesser States and Great Cities.

Eighthly, The History of the Empires and Kingdoms of Africa.

I. Egypt.

II. Of Ethiopia, or the Abyssine Empire.

III. The

III. *Of the Kingdoms of Tripoli, Tunis and Algieres.*

IV. *Of the Empire of Fez and Morocco.*

V. *Of other Lesser States and Great Cities.*

Ninthly, The History of the New-discover'd World, or of North and South-America.

I. *Of the Spanish-Indies.*

II. *Of the English Plantations.*

The Appendages to Civil History.

I. *Political History; Or, Remarks upon History.*

First, Preparatory to the Reading of History with such Views.

Secondly, Political Civil History itself.

I. *Remarks upon History, as to the Acquisition, Increase or Decrease of Power; the Wise and Unwise Conduct of Affairs; the Happy or Unfortunate Event of Things, &c.*

II. *The State and Condition of the several Kingdoms and States absolutely consider'd.*

III. *The State and Condition, and Interest of States, with respect to one another.*

First, With respect to Papal Power and Jurisdiction.

Secondly, With respect to any other.

IV. *Prudence and Conduct, as attain'd by History.*

An Analytical Table, &c.

II. *Relative History, or the History of several Matters pertaining to Civil History.*

First, Heraldry, Genealogy, and the History of Noble Families.

Secondly, The History of Honours, Military Honours, &c.

III. *Imperfect History; Or, Materials for Civil History, consisting of Memoirs, Relations of Campaigns, Sieges, Battles, and Sea-Fights; Of Embassies and Treaties; Of Plots, Conspiracies and Tryals; Of the Powers and Journals of Parliament; Of Speeches and Debates; And lastly, the Epistles or Letters of Great Men and Publick Ministers.*

First, Memoirs.

Secondly, Gazetts, Mercuries, &c.

Thirdly, Relations of Campaigns, Battles and Sea-Fights.

Fourthly, An Account of Embassies.

Fifthly, Of Treaties.

Sixthly, An Account of Plots and Conspiracies.

Seventhly, An Account of Tryals.

Eighthly, Powers of Parliament.

Ninthly, Journals of Parliament, and Parliamentary Records and Debates.

Tenthly, Speeches and Debates.

Eleventhly, Epistles and Letters of Great Men and Publick Ministers.

II. Ecclesiastical History.

First, Preparatory, and in order to a more Regular Reading, and to make a True Judgment of the Ecclesiastical Historians; And on Sacred and Ecclesiastical Geography.

I. *To know the Ecclesiastical Historians.*

II. *Sacred and Ecclesiastical Geography.*

Secondly, The Course of Ecclesiastical History is self; respecting, First, The whole Catholick Church. Secondly, The several National Churches. Thirdly, General and Particular Councils; as also Popes and Councils. Fourthly, Heresies, Schisms and Sects. Fifthly, The Martyrdoms, Persecutions, Croysado's, Massacres and Inquisitions from the Antichristian and Bloody sort of Hereticks and Sectaries. And lastly, the more noted foreign and false Religions; *viz.* Judaism, Paganism, and Mahometism.

I. *A Series of Ecclesiastical History, respecting the whole Church of God through all Ages.*

I. *As deliver'd by the Ancients.*

First, The Greek Fathers and others.

Secondly, The Latin Fathers.

II. *As deliver'd by the Popish Historians.*

First, Entire Bodies of Ecclesiastical History.

Secondly, Within the several Great Periods of the Church of God.

1. *Concurrent with the Scripture-Times.*

2. *Be-*

An Analytical Table, &c.

2. *Between the Coming of our Saviour and the Reformation.*

III. *As deliver'd by Protestant Writers.*

First, Entire Bodies of Ecclesiastical History.

Secondly, Within the Great Periods of the Church.

1. *Concurrent with the Scripture-Times.*

2. *Between the Coming of our Saviour and the Reformation.*

II. *A Series of Ecclesiastical History, respecting more especially the several National Churches.*

First, Pertaining to the Churches of Germany.

I. *Precedent to the Time of the Reformation.*

II. *From the Beginning of the Reformation downwards.*

Secondly, Pertaining to the Church of France.

I. *Preceding the Reformation.*

II. *Subsequent to the Reformation.*

Thirdly, Relating to the Churches of Great Britain.

I. *Of England.*

1. *Preceding the Reformation.*

2. *From the Reformation downwards.*

II. *Of Scotland.*

1. *Precedent to the Reformation.*

2. *Since the Reformation.*

III. *Of*

An Analytical Table, &c.

III. *Of Ireland:*

1. *Precedent to the Reformation:*

2. *Since the Reformation.*

Fourthly, Pertaining to Spain and Portugal.

Fifthly, The Ecclesiastical History of the Low-Countries.

1. *Precedent to the Reformation.*

2. *Since the Reformation.*

Sixthly, Pertaining to the Churches of the Vaudois, Switzerland and Bohemia.

1. *Precedent to the Reformation.*

2. *Since the Reformation.*

Seventhly, Pertaining to the Church of Swedenland and Denmark.

1. *Precedent to the Reformation.*

2. *Since the Reformation.*

Eighthly, Pertaining to the Church of Poland.

1. *Precedent to the Reformation.*

2. *Since the Reformation.*

Ninthly, Pertaining to the Church of Hungary, Transylvania, Moldavia.

1. *Precedent to the Reformation.*

2. *Since the Reformation.*

Tenthly,

An Analytical Table, &c.

Tenthly, Pertaining to the Church of *Muscovy*.

Eleventhly, Pertaining to some Lesser States and Commonwealths of *Europe*.

Twelfthly, Pertaining to the Churches of *Asia*.

Thirteenthly, Of *Africa*.

Fourteenthly, Of *America*.

III. *The Ecclesiastical History of General and Particular Councils; also of Popes and Cardinals.*

First, The Universal History of Councils:

Secondly, The History of Particular Councils and Synods.

Thirdly, The History of Popes and Cardinals.

IV. *The History and Account of Heresies and Schisms, both Ancient and Modern.*

First, Of the Ancient Heresies and Schisms.

Secondly, Of the later and more Modern Heresies and Sects.

V. *The Ecclesiastical History of Martyrdoms, Persecutions, Croisado's, Massacres, and Inquisitions; And of Popish and Phanatick Tyranny and Usurpations.*

First, Of Martyrdoms and Persecutions.

Secondly, Of Croisado's.

Thirdly, Of Massacres.

Fourthly, Of Inquisitions.

Fifthly,

Fifthly, Of Popish Tyranny and Usurpations.

Sixthly, Of Phanatical Usurpations and Tyranny.

VI. *The History of foreign and false Religions, viz. Paganism, Judaism and Mahometism, both Ancient and Modern.*

First, General Accounts of all Religions.

Secondly, Particularly of Judaism, Paganism and Mahometism, both Ancient and Modern.

1. *Of Judaism.*

2. *Of Paganism.*

3. *Of Mahometism.*

The Appendages to Ecclesiastical History.

I. *Politico-Ecclesiastical; Or, an Historical View of the several Churches in the World; whether Eastern or Western, Popish or Protestant, with respect to their Ancient and Present State; the Increase or Declension, and Interest of either.*

First, The Ancient and Present State of the Greek Church.

1. *Of the Ancient State.*

2. *Of the Present State.*

An Analytical Table; &c.

Secondly, Of the Ancient and Present State of the *Latin Church*.

1. *Of the Ancient.*
2. *Of the Present State.*

Thirdly, Of the Former and Present State of the *Protestant Churches*.

Fourthly, Of the Increase or Declension, and Interest of either.

II. Relative History; Or, the History of several Matters or Things pertaining to the Church.

First, Controversial History; Or, History written with an Eye to either of the several Controversies abroad in the World.

Secondly, An Historical Account of Ecclesiastical Orders, Festivals, Temples, Rites, Revenues, Religious Houses, and of Sacrilege; Of Remarkable Providences, more especially Præternatural Occurrences; Of Spirits, and of Magical Operations.

- I. *Of Ecclesiastical Orders.*
- II. *Of Festivals.*
- III. *Of Temples.*
- IV. *Of Ecclesiastical and Sacred Rites.*
- V. *Of Revenues.*
- VI. *Of Religious Houses and Foundations.*
- VII. *Of Sacrilege.*

VIII. *Of*

An Analytical Table, &c.

VIII. *Of Remarkable and Extraordinary Providences, more especially præternatural Occurrences.*

IX. *The History of Spirits.*

X. *Of Magical Operations.*

III. *Imperfect History; Or, Materials for Ecclesiastical History, consisting of Memoirs, publick Colloquies or Conferences, Synodical and Visitation Acts, Tryals and Condemnation of Hereticks real or suppos'd; and the Epistles and Letters of Great Men in the Church.*

First, Of Ecclesiastical Memorials.

Secondly, Of Publick Colloquies or Conferences.

Thirdly, Of Synodical Acts.

Fourthly, Of Visitation Acts

Fifthly, Of Tryals and Condemnations of Heresy.

Sixthly, The Publick Censures of Opinions, as suppos'd Erroneous.

Seventhly, The Epistolary Writings of Great Men in the Church.

III. *Historia Literaria; Or, the History of Learning, and Things pertaining therunto.*

First, The Account of Eminent Writers, both Ancient and Modern, Foreign and Domestick.

An Analytical Table, &c.

I. *Of Ecclesiastical Writers.*

II. *Of all sort of Writers promiscuously.*

III. *Of the Writers of the several Nations.*

IV. *Writers of the several Universities.*

V. *An Historical Account of the famous Interpreters of the Hebrew and Greek Authors into Latin.*

Secondly, An Account of the hard Fate of many Illustrious, or Learned Persons.

Thirdly, The History of Universities and Academies.

Fourthly, Of Libraries.

Fifthly, The Account of Books.

I. *An Account of Books digested in Order, according to the several Faculties.*

II. *Catalogues of Books printed both at Home and Abroad.*

III. *Catalogues of Manuscripts.*

Sixthly, The History of Learning and Arts; their Increase, Decrease, and Restauration in former and latter Ages.

Seventhly, The History of the Present State of Learning; Or, an Historical Account of Books of late, and at present, printed in several Parts of *Europe.*

IV. *Per-*

IV. Personal history, or Biography; Or, the Lives of Great and Eminent Persons, both Ecclesiastical Persons and others.

First, The Lives of Eminent Persons in the Civil Capacity.

- I. *Of Kings and Princes.*
- II. *Of Eminent Statesmen.*
- III. *Of Souldiers.*
- IV. *Of Pbilosophers.*
- V. *Of Physitians.*
- VI. *Of Poets.*
- VII. *Of Rhetoritians and Grammarians.*
- VIII. *Of Historians.*
- IX. *Of Printers.*
- X. *Of Famous Men whatsoever.*
- XI. *Of Famous Women.*

Secondly, The Lives of Ecclesiastical Persons of Eminency.

- I. *The Lives of our Saviour, and his Apostles.*
- II. *Of the Fathers.*
- III. *The Lives of Popes, Cardinals, and Great Bishops of the Church of Rome.*
- IV. *The*

An Analytical Table, &c.

IV. *The Lives of Eminent Bishops and Divines, in the Protestant Churches.*

First, At Home.

Secondly, Abroad.

Thirdly, The Lives of Ecclesiastical Persons of such Eminent Station, that much of the Affairs of Church and State has been included in their Story.

I. *Of Eminency in the Church of Rome.*

II. *In Protestant Churches.*

Fourthly, The Lives of certain Excellent Persons both of the Clergy and Laity, of more particular Eminency for Piety and a Publick Spirit; and those both Men and Women.

I. *Of the Clergy.*

II. *Of the Laity.*

III. *Of Famous and Religious Women.*

Fifthly, Eminent Persons of all Ranks and Qualities promiscuously delivered.

V. **Topographical or Local History; Or, the History and Antiquities of Particular Countries, Counties, Cities, Parishes and Noble Palaces.**

First, Countries.

Secondly, Counties.

Thirdly, Cities.

Fourthly,

Fourthly, Parishes.

Fifthly, Noble Palaces.

VI. Secret and Scandalous History ; and also Supposititious.

First, Secret and Scandalous History.

Secondly, Supposititious.

VII. Fabulous, Legendary and Romantick History.

First, Fabulous.

I. *The History of the Heathen Gods.*

II. *The Mythological Writings upon them.*

Secondly, Legendary History.

I. *Intirely Legendary.*

II. *Mixt.*

Thirdly, Romantick, Moral, Political, Satyrical, and Vain.

I. *Moral.*

II. *Political.*

III. *Satyrical.*

IV. *Vain.*

C H A P. IX.

THE Ninth Chapter will be upon the most Select among the first and later Schoolmen.

C H A P. X.

Upon the Ascetick and Spiritual Writers.

C H A P. XI.

Upon the more famous among the Reformers.

C H A P. XII.

Will be an Appendix, giving a Scheme of Matter in the several Faculties and Parts of Human Learning, not Foreign to the Studies of a Divine. With which will End the Scheme of both a General and Lending Library; The peculiar difference of which will be accounted for in the Preface to the Second Volume.

P A R T II.

Or, *Bibliotheca Parochialis Concionatoria.*

V O L. I.

Will be the Scheme of a Library properly Parochial; wherein will be Exhibited a View of such Theological Heads, as seem more peculiarly requisite to be well Studied by every Pastor of a Parish: Together with a Catalogue of Books, which will be Read upon each of those Points.

V O L. II.

Will be a Scheme of Concionatory Divinity; Or, a Series of all the Points in Theology, both Doctrinal and Moral, necessary to be Preach'd upon; and those digested withal in such Order, as they do naturally lye: Together with the most considerable Tracts and Discourses, both Ancient and Modern; and the most valuable Sermons which have been written upon the same.

C H A P. I.

THERE being no Office in its Nature of greater Dignity; in its Design of greater Use; in the due Execution of more publick Benefit; and in the Male-administration of more fatal Consequence; and which lastly meets with greater Opposition from Satan and all his Emissaries, Infidels, Hereticks and Libertines, than the Pastoral Office: It is infinitely requisite, that of all others this should be undertaken with the greatest Precaution, and with the least of Rashness and Inconsideration; and that every Candidate for Holy Orders would duly Inspect, as those Books, which have been written upon the foregoing Considerations, so the best Ministerial Directories relating to Studies Theological; To the Pastoral Duties; To that Circumspect, Holy and Exemplary Living: And to that Prudence in Conduct, accompany'd with Courage and Zeal, which is requisite to render their Labours more effectual. And

B

that

that Missionaries should do this more especially. And it is also requisite, that together therewith they should duly survey the Lives of our Saviour and his Apostles; and of the Fathers, Divines, and others, who have been most Eminent in their Generations, both for their Piety, and a Publick Spirit. All this precedaneous to their Undertaking the Ministerial Function in order to Instruct others.

- I. **O**F Ministerial Directories relating
 I. To the Weightiness and Importance of the Sacred Function: II. To Studies Theological: III. To the Pastoral Care and Duties: IV. To holy and circumspect Living: V. To that Prudence in Conduct, accompany'd with Courage and Zeal, which is requisite to render their Labours more effectual; And VI. More particularly to the Functions of the Missionary Clergy.

First, On the Weightiness and Importance of the Sacred Function, to be considered Precedaneously to any Determination of entring into Holy Orders.

Job. Chryostomi de Sacerdotio, Lib. 6.

Gregorij Liber Pastoralis Curæ.

Mr. Dodwel's first Letter of Advice for the Susception of Holy Orders.

N. It would be very happy for the Church, if every one designed for Holy Orders, instead of venturing inconsiderately upon a Burden, as it is Onus Angelicis Humeris Formidandum, as he calls it, would just sit down and consider, as our Saviour adviseth in a like case, the weightiness of the same, and his Powers and Abilities to undergo it: Of which none seem to have an equal sense with the Primitive Fathers in the Treats before mentioned; and therefore I do in the first place recommend the Reading of them. Only the Eminent Cardinal Eona seems to have so sublimated the sense of all that have written before him on the Subject, of not undertaking without the utmost Caution, the Pastoral Care, that his words deserving to be Engraved on Tables of Brass, I shall here subjoin them.

N. Magna Temeritas Ecclesiasticorum est, Qui cum Viribus careant ad Onus Pastorale ferendum, Illud tamen anxie curant, Si se illi sponte Subjiciunt non Vocati à Deo, sed Spiritu Elati. nis Insuperbi: Non, ut Gregem pascant, sed ut insipascantur; non ut regant, sed ut dominantur. Res plane Horribilis ac Deploranda est, quod Regimen Animarum plurimum Ambiunt, sed nemò considerat quòmodo mentis sit, Fidejussorem Deo esse pro Animabus Christi Sanguine Redemptis; Atque Onus accipere usque ad Cœli valvas portandum sub poena Æterna Damnationis, si illud culpabiliter excutiant. Et quis est tanta præditus Sanctitate, ut possit se in omnibus Irreprehensibilem Exhibere? Merito igitur Pastorale Officium Ars Artium dicitur, & Onus Angelicis Humeris Formidandum. Quantum enim judicii requiritur ad Regendos Homines, quorum mira diversitas, Incredibilis Inconstantia, nulla Sinceritas? Quantum Luminis ad Occulta Cordium penetranda, & quod Dei Proprium est, ad Intentiones discernendas? Quantum prudentiæ ad diversorum propensiones dignoscendas? Quantum Diligentia, ut abstrahatur Anima a Peccato? Quantum Industriæ ad Obstandum Tentationibus? Quantum Solertiæ ad avertendas Malorum occasiones? Quantum Scientiæ ad moderandam Conscientiam? Quantum Fortitudinis ad coercendos Peccatores? Quantum Virtutis ad Resistendum Adversarij? Quantum Patientia in Tolerandis Imperfectis? Quantum Constantia in Bonis Promovendis? Quantum denique Habilitatis ad omnia Justitiæ Munera Exercenda? Hac omnia sine Speciali Dei gratia vix possunt in Uno Homine reperiri: Ac proinde Animarum Cura sine Manifesta Dei Vocacione acceptanda non est: Tum diu considerandum, quid valeant Humeri, quid ferre recusent. Non debet præse, qui non potest prodesse. Car. Bon. pr. Vit. Chr. Sect. 43.

Secondly, Directories relating to Studies Theological, proper to form the Studies, and Reading of the Candidates for Holy Orders, when they become determin'd to Enter therein.

Erasmus & Joachimus Fortius de Ratione Studii.

Jo. G. Vossius de Studiorum Ratione.

Grotius aliique de Studiorum Ratione.

The History of the Choice and Method of Studies.

Stephanus Gaussenius de Ratione Studii Theologici.

Jo. Mabillonius de Studio Theologico.

Mr. Dodwell's Letters of Advice about Studies Theological, especially such as are Rational.

Mr. Penton's Apparatus ad Theologiam.

Bishop Barlow's Remains.

N. Hic etiam legatur Zanchii Oratio de Aperiendis in Ecclesia Scholis, deque Opera Sacrarum Literarum Studii cum primis oranda. Videatur etiam Episcopi Oratio habita in Academia Leydensi Generis Deliberativi, An Philosophiæ Studium Necessarium sit Theologiæ Candidato? Institut. Lib. 1. Cap. 1. de Requisitis Theologiæ Studij.

Præ omnibus autem hic audiatur Cl. Carolus Prolegomenis ad Hist. Eccl. S. 8. c. 11. Verbis ore que irradientur digna, sic alloquens literatam juvenutem: Facessat a Vobis Inutilis omnis Studiorum Ratio, Facessant difficiles Nigæ, Implacabiles Rixæ, Leves & Ludicræ Disputatiunculæ: Ætatem teramus non in Foro & Prætoris, non Agyrtarum more sursum & deorsum cursitantes, non apud Magnatum limina fordidis obsequis Gratiam & Favorem aucupantes, Verum in Rostris, in ambone, intra Bibliothecæ denique Clavos & Cancellas, Ecclesiæ Commode, Animarum Saluti, Antiquitatis Cognitioni, Bonisq; Literis Promovendis suaviter incumbentes. Quin ergo agite Vosmet & ad Sacra læc Sudia totis Viribus, omnibus Nervis contendite.

And as Appendant to the foregoing Studies, on Oratory, a Talent very necessary to the effectual Exercising of several Ministerial Duties belonging to the Pastoral Office.

I. Amongst the Humanists.

Aristotelis Rhetorica, Longinus de Sublimitate, Rhetores selecti, Demosthenis Orationes. Marci Tullii Ciceronis Oratoria. Livii & Cornelii Taciti Orationes, ut infra.

N. Nullus est, quem *Demostheni* & *Ciceroni* praferamus, vix etiam quem Conferamus, sane quod attinet ad dictionis virtutes. *Aristoteles* ad judicandum & Cognitionem conducit plurimum, ad popularem Dictionem non ita multum. *Plato* longè ad hoc accommodatior, fusus & jucundus, & per similitudines veluti manu deducens ad veri cognitionem. In *Livianis* tamen Orationibus, aut si eas non Explicet, in proponendis consiliis, plurimum est tum Prudentiæ, tum Eloquentiæ. *Cornelius Tacitus* alioqui duriusculus in Orationibus acutus est & copiosus. *Erasmus de Ratione Concionandi.*

II. Amongst the Divines.

Augustinus de Doctrina Christiana, Lib. IV.

Gregorii Pastoralis pars Tertia.

Vossii Rhetorica.

Causinus de Eloquentia Sacra & Profana.

Rapin's Reflections on the Eloquence of the Bar and Pulpit.

The Art of Speaking by Messieurs du Port Royal.

N. Of what Consequence it is, that a Divine should withal be a good Orator, let *St. Austin* speak. Cùm per artem Rhetoricam, & vera suadeantur & falsa, Quis audeat dicere adversus Mendacium in Defensoribus suis Inerimem debere consistere Veritatem. Ut, viz. Illi qui res falsas persuadere conantur, noverint auditorem vel Benevolum vel Intentum vel Docilem Proœmio facere, Isti autem non noverint? Illi falsa breviter, apertè, Verisimiliter: Et isti vera sic narrant, ut audiri tædeat, Intelligere non pateat, credere postremò non libeat! Illi fallacibus Argumentis Veritatem oppugnant, aserant Falsitatem: Isti nec vera defendere, nec falsa valeant refutare: Illi Animos Auditorium in Errorem moventes impellentessq; dicendo terreant, contristent, exhilarent, exhortentur ardentè; Isti pro veritate lenti, frigidiq; dormitent. Quis ita Desipiat ut hoc Sapiat? Cùm ergo sit in Medio posita Facultas Eloquii, quæ ad persuadenda seu prava, seu recta valeat

6 On the Pastoral Preparation, Studies,

plurimum, cur non bonorum Studio comparatur, at militet Veritati, si eam mali ad obtinendas perversas vanasq; causas in usus Iniquitatis & Erroris Ullarpent. *Aug. de Doctrina.*

But tho' Rhetorick be an excellent Instrument in the Hands of a Divine, yet the utmost Care must be taken, that it be wisely handled. For sacred Oratory ought to be very Grave and Solemn, but by no means Light and Ludicrous; and aiming not at Applause, but Conviction.

III. More particularly on Occasional Oratory, as imitable from neither Humanists, or Divines; and no less useful to the latter, than the former.

Scriptores de re Oratoria supra nominati.

Virmiani Strada Eloquentia bipartita, usui futura imitationi ad dicendam breviter quantacunque de re Sententiam.

N. The surprizingness of a well adapted Discourse, upon any sudden and unforeseen emergency, by surprizing the attention of the Auditors, has been generally attended with much greater effects, than a premeditated Composure, tho' never so just. And not only Commanders in the Field, and Counsellors in the State; but Divines also in their various Encounters with a wicked World, the most formidable and difficult of all Warfare, have frequently experienced the happy fruits of so excellent a Talent. And indeed next to the words of H. Scripture, this is profitable for Doctrine, for Reproof, for Correction, for Instruction in Righteousness, that the Man of God may be perfect, thoroughly furnished unto all good Works. It is the prescript of the Holy Writ, that the Servant of the Lord must be apt to teach; that is, not only disposed and forward thereunto, but ready upon all occasions, so as to be furnished with Judgment, and prepared with matter to administer proper Counsel and Advice, as the circumstances of Persons, Time and Place shall require. And it is too often that We the Ministers of Religion are called upon to exercise this Faculty; as namely when we hear the tremendous Names of GOD so wildly torn in blasphemous Oaths and Excommunications, even in the very Streets; and when in many Companies also Men are eager to glory in their Shame, and to brag of greater and more aggravated Instances of Wickedness, than they were ever able to commit. In such cases it will be absolutely necessary, that we should with the greatest Seriousness, and a Compassion becoming the Ambassadors of CHRIST, who must not endure any public indignity or reproach, to be uttered against him: In such cases, I say, we must plainly bespeak them; but in what words, and with what address, is the great difficulty. In general, the Expression must be very grave, and the Manner must be very solemn. And as by thus Speaking, tho'

a single word, the most genuine imitation as it is concerted; as in a famous Letter given by Eusebius; so by this speaking, and by this acting, many old and inveterate Customs of Wickedness have been refused; as is admirably intimated by St. Augustin, in another Case, which because it contains so much Dissertion in the beating down and radical and common practice of impiety of a Paganish origin (of which sort of Cases no Christian Country in the World is more at this day free from the example, as is very plain in two Instances among us, Pagan and Pagan) I shall here to satisfy the Account be given us of our own admirable Conduct in the occasion, and that in his own most illustrious Example, whereby we may learn in what manner we may attack any the like sort as first of Wickedness.

Cum apud Casarem Mauritanie populus diuinae Verum Patrum Civilem, vel prius plerumque civilem, quam carerem vocabant: Neque enim Circitanum modo, verum etiam Propriam, fratres, postremo Parentes ac Filii Lapidibus inter se in duas partes divisi, per aliquot dies conturbatos, & cetero tempore anni benevolentiam amittentibus; de quibus ut querebam, poterat occideri. Sed quidem in illis, quantum Valui, ut tam Crudele atque Invenentem Mulum de Caudibus & Moribus eorum auerterem perieram; dicendo: Non tamen esse aliquid me potui, cum eos audirent, vel mirari, sed cum illi eos viderem; acclamationibus quippe se deo et deo laudari, quasi a tem Lacrymis iudicabant. Quos ubi aspexi, Inimicam illam Consuetudinem e Patribus & Avibus, sed a Matribus terram, que Peccata eorum Hostiter oppidebat, vel prius possidebat, deo nam, utquam reipsa id ostenderent, credidi, M. S. S. Sermone summo ad agendas Deo gratias corda atque ora converteri. *Ag. pul. de Do.*

Thirdly, The Candidate for the sacred Ministry being thus prepared with a due sense of the Weight and Importance of the same; With proper Directions in his Studies; As also, how he may with greater Dexterity and Skill make use of his Talent, to the Edification of others; It will be then proper, that he take in such Instructions, as will more immediately direct him concerning the Pastoral Life and Care in general, and concerning Preaching, Catechizing, Visiting, and Religious Conference in particular.

8 *On the Pastoral Preparation, Studies,*

I. *Discourses, or Tracts on the Pastoral Care in General.*

First, amongst the Ancients.

Gregorius Nazianzenus, Ambrosius, Chrysostomus, Hieronymus, Augustinus, Gregorius Magnus, Sententiæ Parum, ut infra.

Secondly, Among latter and more modern Writers.

Forbesius de Cura & Residentia Pastoralis.

Lobneri Instructio Practica, 6 Vol. 8vo. *Delingie* 1682.

N. *This Book in indifferent Latin, contains very good Instruction; I shall here subjoin an Account of the subject Matter thereof in the Author's own words.* ‘*Hi Libri constant novem partibus sive Instructionibus, prima de Missæ Sacrificio juxta Ritum Ecclesiæ Romanæ offerendo: Secunda de Horis Canonicis juxta Rubricas Breviarii Romani recitandis: Quo utroque argumeto parum quidem est quod ad Institutum Ministrorum Reformatorum attinet, at sequentibus non ita. Tertiâ enim Institutione agit de Conversatione Apostolica à Curatoribus animarum piè & fructuosè instituenda; complectens Varios & Solidos modos juvandi & consolandi diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas. Quarta continet Doctrinas & Industrias ad Pastorale Munus piè, fructuosè ac securè obeundum pertinentes, unâ cum Casibus frequentibus circa idem Officium occurrere solitis, & ex Communiore Doctorum sensu decisis. Quinta complectitur de Confessionibus ritè & fructuosè excipiendis Doctrinas tam Generales, quàm Speciales ad varios Hominum Status accommodatas. Sexta Institutiones quintuplicis Theologiæ, Positivæ, Asceticæ, Polemicæ, Speculativæ & Meralis complectitur. Septima est de Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi. Octava continet Institutiones Theologiæ Mysticæ. Et Nona denique agit de Sacerdotii Origine & Præstantia, variis item Industriis & Praxibus, quibus Sacerdotes Boni ad Dei Gloriam, suamque & proximi salutem promovendam usi sunt; Malorum quoque Sacerdotum Intelici Interitu, Radicibus & Remediis:*

Mr. Herbert's Country Parson; A Book inestimable for its Piety.

Ep. Taylor's Visitation Rules.

Bp. *Burnet's* Pastoral Care, 8vo.

Bp. *Stillingfleet's* Visitation, Charge and Cafes.

The late Visitation Charges of the

}	Archbish. of <i>Dublin</i> .
	Bp. of <i>Chester</i> .
	Bp. of <i>Bath and Wells</i> .
	Bp. of <i>Rocheſter</i> .
	Bp. of <i>Lincoln</i> .

Bray's Visitation Charge to the Clergy of *Maryland*.

Dr. *Comber* on the Office of Ordination.

N. Quamvis Norma & Institutio Christianæ Perfectionis universis Christi Fidelibus tradita sit, non solis Religiosis, ut supra ostendimus, nemo tamen inficiari potest, quin strictius ad eam teneantur, qui se Voto solenni vel in Religione approbata, vel in Statu Clericali Domino consecrârunt. In his siquidem Statibus constituti non solum seipos sanctificare, sed reliquos quoque Fideles Verbo & Exemplo Instituire, Illuminare, & ad Salutem perducere debent. Nihil in hoc negligendum; nam prava Remissio maxima jactura est. Ideo ita eos vivere, ita Virtutibus incumbere oportet, ita cum cæteris Hominibus se gerere, ut ab eorum Colloquio & Consortio revertantur percutientes Pectora sua; & dicentes, vere Filii Dei sunt illi. — Quid prodest Christi Domini Sanctorumque gesta legere & celebrare, si ea sic legimus ac laudamus, ac si ad nos nullo modo pertinerent. *Card. Bona Prin. Vit. Christ.*

II. *On the Ministeries in particular of Preaching, Catechising, Visiting and Personal Instruction, Exhortation, Admonition, &c. And on Religious Conference.*

First, On Preaching.

Augustinus de Doctrina, ut suprâ.

Erasmi Ecclesiastes, sive de Ratione Concionandi, Libri IV.

Stephanus Gaussenius de Ratione Concionandi.

Causabon of Preaching as Anciently.

Bp. *Wilking's* Ecclesiastes, or Gift of Preaching.

Mr. *Glanvil's* Essay concerning Preaching.

Bray's Pastoral Letter to the Clergy of Maryland, concerning Preaching, with a Scheme of Concionatory Heads.

N. Quemadmodum duplex est Politia, Prophana & Sacra; ita sunt duplices Ecclesiastæ, Prophani, qui Principum Leges ac Magistratum Constitutiones proferunt suadentque Plebi: Et Sacri, qui Summæ Principis edicta, promissa ac voluntatem exponunt, suadentque promiscuæ multitudini. — Externæ igitur Reipublicæ Primus ac Summus Ecclesiastes est Rex, sive Princeps in sua quisque Ditione, & sub hoc Præfecti, Legati aut Magistratus: Sacræ, Episcopus, & sub hoc Pastores aliive ad hoc Munus obeundum legitime Delegati; Videmus autem interdum & hic, sicut in aliis plerisque rem præposterè geri. Ad externam Concionem faciendam de Reipublicæ negotiis nemo se temerè ingerit, nec quis in suggestum admittitur, sed ex infinita hominum turba seligitur Idoneus: Et qui suscepit dicendi Provinciam ingenti sollicitudine discit causam, de qua verba facturus est, omnemque curam admovet, ne quid excidat, quod discrepet a voluntate Principis, aut non conducat Reipublicæ commodis. Verum ad Conciones Sacras admittuntur, interdum etiam affiliunt, quilibet adolescenter, levis, indocti, quasi nihil sit facilius, quàm ad populum exponere Divinam Scripturam, & abundè sufficiat perfricandè faciem, & absterfo pudore linguam volvere. Hec malum ex eo fonte manat quod non perpenditur, quanta sit Ecclesiastici Concionatoris, tum Dignitas, tum Difficultas, tum Utilitas, si rectè suo fungatur Officio. Maxima sunt varique Christianitate, quæ Divina Bonitas, ut est avida nostræ Salutis, humano Genere providit ad parandam vitam æternam. Sed nullum in his est Magnificentius, aut Efficacius, quàm Gregi Dominico dispensare verbum ipsius. Nec est aliud Munus in universa Hierarchia Ecclesiastica, vel Dignitate præclarior, vel ad præstandum difficilior, vel usu copiosius, quàm Divinæ voluntatis apud populum agere Præconem, ac Cœlestis Philosophiæ Dispensatorem. *Enchiridion de Ratione Concionandi.*

Trifariam peccat Legatus, si vel non peragit ea, quæ accepit in mandatis, vel obiter aliquid agit, quod commissum non erat, vel aliquid in moribus aliquid ostendit, quod leganti pariat ignominiam, qui tali oratori negotium suum commiserit. Qui Doctoris locum occupat, & censum accipit, nec docet, juxta primum modum peccat: Qui sic docet Verbum Dei, ut Humana quedam admisceat dogmata, & qui Professus se militem & ducem Christi, implicatur secularibus negotiis, colens Principum aulam, non ut iis impertiat salubria consilia, sed omnium horarum socium præbeat in conviviiis, in Alca, in Choreis, in Venarum, in Nugis, is peccat juxta secundum modum. Qui sat vigilanter citraque errorem prædicat Evangelium, sed impurè vivendò fidera abrogat Doctrinæ suæ, peccat juxta tertium modum. *Ibid.*

Secondly, On Catechising.

Plutarchus de Liberis Educandis.

Augustinus de Catechizandis Rudibus.

A Pastoral Letter to the Clergy of *Maryland*, enforcing the Duty, and by an easy Method accompany'd with a suitable Provision of Books, facilitating to them the Fundamental Work of Catechising.

N. *I have often wish'd, that the Institution of Youth were design'd more to the advantage of Piety, as well as Learning, and that the Virgin Innocency of Childhood might be secur'd by the best Methods of Diligence.* Dr. *Worthington*, Epistle XV.

Thirdly, On Personal Instruction, Exhortation and Admonition ; more particularly in the Visitation of the Sick.

Gregorii M. Pastoralis Pars Tertia.

Lobneri Instructionis Practicæ Institutio Tertia, complectens varios & solidos modos juvandi & consolandi diversorum statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas. Item & Quinta complectens de Confessionibus rectè & fructuosè excipiendis, Doctrinas tam Generales, quàm Speciales, ad varios hominum Status accommodatas.

Stern de Visitatione Infirmorum.

The Country Parsons Advice to his Parishioners, in two Parts, 1. Containing a plain and serious Exhortation to a Religious and Vertuous Life. 2. General Directions how to Live accordingly.

Kettlewell's Companion to the Penitent.

Dr. *Comber* upon the Office for the Visitation of the Sick.

Go in Peace, being Directions to a young Divine to Administer Discourse to the Necessities of the Sick.

A Pastoral Letter to the Clergy of *Maryland* concerning Personal Instruction, Exhortation and Admonition; more particularly in the Visitation of the Sick.

N. Non satis est Arguere Vitia, sed Doctrina præmittenda, quæ persuadeat, esse nefarium quod reprehenditur. Simul ostendenda Ratio quâ possint corrigi scelera; postremò Revocatis ab Errore, commonstrandum, quanto rectius, atq; etiam jucundius sit, per viam Virtutis Hominem Deo dicatum ambulare usq; ad Perfectionem. Si vero res poscet Indignationem, talis sit, qualis est Patris in Filium, non qualis Hostis in Hostem, & sentiat qui objurgatur, Iram non ex Odio, sed ex Amore nasci; nec quæri Vindictam, sed Correctionem. At hoc tecum semper reputa, quod vix quisquam æquo animo fert, objurgari ab eo, cujus Vita palam Contaminata est, aut Infamis; sed Intolerabilis est, ab eo Reprehendi, qui sibi ignoscit in his, quæ Castigat in alijs. *Erasmus de Ratione Concionandi, Lib. II.*

Fourthly, On Religious Conversation and Conference: To promote which, and that we of the Clergy more especially, may attain to that Noble Faculty of dextrously managing the same; these may be read by us as follows:

I. *The Art of Dialoguing, and to incline us to the using of it in the Matters of Religion.*

Sigonius de Dialogis.

Platonis, Ciceronis, Plutarchi Opera pleraq; Dialogi forma habita.

Mr. *Norris* on Religious Discourse in common Conversation.

N. *Christianity being the highest and Noblest Philosophy, as the Primitive Fathers were wont to stile it, and loved to call it, it becomes us, who are its Ministers, upon all Occasions, and in all manner of becoming Methods to express our Sentiments of it as such; and therefore if we scarcely ever find two or three of the antient Philosophers met together; but the Result was, some excellent Disquisition upon Morality, as may be seen in Cicero, Plutarch and others; how infinitely bectming our Character and Profession is it to make the great things of another World the subject of our Conversation, and never to break up, till (as a great Prelate of our Church was wont*

wont to call upon his Friends to do before they parted) we have warm'd each others Hearts with an Affection to the things above. And therefore, as to create in us a Contempt of all Discourse, when we meet together, that savours in the least of Froth and Levity; so to inure our selves to a Manly Conversation, it would be of good advantage in our Reading of Plato's, Cicero's, and Plutarch's *Morals*, nicely to chuse the Ancient way of Dialogues, that we may learn, how with Dexterity, to Introduce, and with a right management to carry on a Philosophick and Elevated Conversation.

II. To introduce us more immediately into the Habit thereof, and a Facility to hold a Religious Conference thro' all the Points of Christianity may be read the following Books in way of Dialogue; which all of them together go through a whole Body of Divinity as it were, as that comprehends the Doctrines both of Faith and Practice.

Dr. *Goodman's* Three Winter Evenings Conferences, wherein is shewn the Folly and Unmanliness of the Usual way of Conversation; and the usefulness, easiness and gentility of Religious Conference; and wherein also is debated the Excellency of Religion in general, and of the Christian Religion in particular.

Dr. *Henry More's* Divine Dialogues on the Existence, Nature and Attributes of God, and on the Divine Providence.

Sir *Humph. Mackworth's* Christian Meditations and Conferences upon the great Articles of the Christian Faith.

Mr. *Dugard's* Dialogues on the Nature of the Divine Laws, and of Disobedience thereunto.

N. Vires Ecclesiasticos & Religiosos ita Vivere, ita Virtutibus In-
cumbere oportet, ita cum cæteris Hominibus se gerere, ut ab eorum
Consortio & Colloquio revertantur Percutientes pectora sua & di-
centes, Verè Filij Dei sunt Isti. Plures tamen tam Religiosi, quàm
Clerici omnino facti, habitu quidem Ecclesiastici, moribus autem De-
teriores quàm Filii hujus seculi. Terti sunt in Apparatu Verborum &
Ceremoniis, in Procurandis Dignitatibus, in Accipienda Magnatum.

4 On the Pastoral Preparation, Studies,

Benevolentia, in Cumulandis Divitiis. Nuncquam defunt illis verba, ut totâ die inutiliter cum hominibus Sermones Mifceant: Muta vero fit Lingua, deficit Sernio, ut vel Modico tempore de Deo vel cum Deo loquantur. *Card. Bona Princip. vite Chrijli.* Sect. XLI.

Fourthly, On that Circumſpect, Holy and Exemplary Living, which is requiſite in us of the Clergy.

I. *Books immediately directive to the ſame.*

The Epistles of *Timothy* and *Titus*.

N. *These are to be here read with particular Application to this purpose, together with the Comments upon the ſame.*

Nazianzenus, Chryſoſtomus, Gregorius Magnus, ut Supra.

Hieronymus de Vita Clericorum ad Nepotianum.

Ambroſius de Officiis Clericorum.

Auguſtini de Paſtoribus in Ezechielis Cap. 34. Liber.

—De *Ovibus* in Eundem locum, *Liber.*

Sententiæ Patrum de Officio veri Rectoris Eccleſiæ.

Forbeſius, Gauſſenius, Dodwell, Comber, ut ſuprà.

The *Biſhop Godeaus* Paſtoral Inſtructions for a Ten Days Retirement.

N. In Eccleſiaſte igitur hæc imprimis ſpectanda ſunt, ut cor habeat ab omnibus Vitijs & Humanis Cupiditatibus Mundum, ut Vicam habeat non tantum à Criminibus, ſed à Suspiciõne Specieq; Criminum puram, & Inculpata, ut Spiritum habeat adverſus omnes Sitanæ Machinas firmum, Adamantinum, & Inconcuſſum, ut Mentem habeat Igneam, ad bene Merendum de omnibus flagrante, ut animum habeat Sapientem ad condiendam populi Stultitiam, cor habeat Prudens & Oculatum, ut facile diſpiciat quid ſilendum, quid dicendum, & apud quos, quo tempore & quomodo fit temperanda Oratio, qui cum *Pulbo* ſciat Mutare Vocem ſuam, & Omnia fieri Omnibus, utcuq; Viderit Auditorum Saluti Expedire. Nam hunc oportet unicum eſſe Scopum, ad quem Eccleſiaſtes rationes ſuas Omnes dirigat, à quo ſi deſlectas Oculos, continuo fit, ut quò magis Inſtructus fueris ad dicendum, hoc majorem inveſtas

invelhas perniciem in gratiam Dominicam. Nam Linguae Volubilitas; plethri vocalitas, Laterum firmitas, memoria Fidelitas, Scripturarum cognitio, si desit Animi Sinceritas, nihil aliud sunt, quam Vinum cicutâ temperatum; hæc enim Mixturâ Verenam fit Praetentius. Ut igitur, quemadmodum ante dicere cœpi, non aliunde trahus Uberior Ecclesie Venit, quam Pius Ecclesiasticis, ita n. n aliunde Major Pernicies quam ab Impiis. *Erasmus de Ratione Concionandi, Lib. 1mo. Sed In-
finitus essem, si omnia hic transcriberem quæ Cl. Erasmus cum Summo
Acumme nobis suggessit de munere & Vita Pastoralis felicissime fungendis, in
Egregio ipsius Libro de Ratione Concionandi, quem tu ipse cum meliori
fructu Legas, Perlegas, Relegas.*

II. Books Instrumental to the forming us into Holy Dispositions: And to advance us unto the highest Degrees of Perfection in the Spiritual Life.

I. By Reading.

Basilij, Hieronymi, Augustini Ascetica. Item, Bernardi, Thomæ a Kempis, Drexelij, *Card. Bone Opera*, ut infra.

N. These, and the like Books, in which there is found a more than ordinary Spirit of Piety, Devoti and Heavenly-mindedness, are such, as will severely fail to mould those into a like Temper of Mind, who are much conversant in them: Even as we are insensib'y formed into the Habits and Manners of the Persons, with whom we constantly converse; and therefore I think, that Books of this Nature cannot be too much under our Eye. But because a greater Collection of this sort will follow under their proper Head, I refer the Reader to that.

II. By Meditation.

Barth. Riccius de modo recte Meditandi de rebus Divinis, 8vo.

Lud. Granatenfis de Oratione & Meditatione, 12o.

Gerardi Meditationes.

Bishop Hall's Art of Divine Meditation.

—Meditations }
—Contemplations. } In his Works.

King Charles his Meditations.

N. Error communis est, Meditationem rem difficillimam esse, cum tamen nemo sit, qui non quotidie Meditetur. Quid est enim Meditari, nisi rem aliquam mente revolvere. Hec autem continuò facimus a Mane usq; ad Vesperam. Sed ut plurimum noxia & vana Meditamur. Cur igitur Mysteria Fidei, & quæ Salutis nostræ sunt, non Meditamur? His jugiter Occupari Mens nostra facillimè possit, si eam avertere a rerum Terrenarum curis conaremur. Card. *Bona Princ. Christi.* Sect. 47. Peracto jam Die è Negotio ad Otium, ab exteris ad Interna, à Militia Diei ad Noctis quietem; ab Actionis Sollicitudine ad Contemplationis Suavitatem revocemur. Quicumq; enim ad apicem Perfecti-
onis Aghelat, Interna Externis, Contemplationem actioni Coniungere debet. Card. *Bona Div. Psalmid.*

III. By Prayer.

Bishop *Wettenhall's* Enter into thy Closet, 120.

Bishop *Wilkin's* Gift of Prayer.

Bishop *Patrick's* Devout Christian, 80.

Inet's Guide to the Devout Christian.

Reform'd Devotions, by Dr. *Hicks*, or Mr. *Dorrington*.

N. Oratio Fons Gratiaë est, Virtutum Prens, Mentis Illuminatio, Mœrentium Consolatio, Latantium Iucunditas, Cibus animæ, omniumq; Bonorum Origo, & Custodia. Hæc iram Dei placat, Veniam Peccatorum Impetrat, expellit Vicia, liberat à Periculis, & divini Amoris in Nobis accendit Ignem. In ea omnium Virtutum Actus Exercentur. Prima verò ante omnes Occurrit Fides; Nemo enim oraret nisi Crederet Deum esse præsentem & preces clamantium ad se audire, Eatq; posse, & velle si justè petimus, Exaudire. Spes erigitur, quia Maximam in Dei ope & Misericordia Fiduciam habemus. Charitas Excitatur Divinaë Bonitatis consideratione, quæ urget nos ad ipsum super omnia Diligendum. Per eam discimus Adimplere Omnem Iustitiam, & Iustorum prudentiâ omnia perpendere. Fortitudo Exercentur, quia Orans firmiter Statuit servire Deo, & pro ejus Amore Adversa omnia tolerare. Temperantiæ Actus Eliciuntur, quia Mens Orantis a Terrenis & Corporeis Abhorrens, Cœli Delicias degustat. Dona quoq; Spiritus Sancti vim suam exerunt, quia Intellectus de Æternis Illuminatur, Dei Sapientia fruitur, ipsiq; Deo Appropinquans omnes Creaturas Scientiæ dono pro nihilo habet, tum luce Uberiori perfusus in rerum Agendarum dispositione per Donum Consilij non fallitur. Ad orandum pro alijs Pietate Impellitur. Divinaë Majestatis Celsitudine Apprehensâ ejus timorem Concipit, & ad multa pro Christo toleranda

leranda Fortitudine roboratur. Multis ergo Virtutibus taler, qui multum Orationi Incumbit. Card. Bona *Princip. Vitæ Christi.* Sect. L.
 ——— Nemo Vitiolus, Nemo Impius, Nemo Defertor, qui non prius omne orandi studium abjecerat. *Ibid.* XLIV.

Bishop *Andrews's* Manual of Private Devotions.

——— Greek and Latin à Theatro.

Archbishop *Laud's* Devotions for the Hours of Prayer.

Bishop *Cosin's* Hours of Prayer.

Dr. *Richard Sherlock's* Practical Christian, Part III. consisting of Meditations and Psalms, Illustrated with Notes, or Paraphras'd, relating to the Hours of Prayer, the ordinary Actions of Day and Night, and to several Dispositions of Men, and other useful Subjects of Religious Consideration.

N. *These Latter have provided Devotions for the several Hours of Prayer, which is both a Primitive, and most Excellent Method of Devotion. As to its Antiquity, see Cardinal Bona de divina Psalmidia, ubi, Cap. 3, &c. de Varia Diei & Noctis Divisione, does treat upon that Subject: And as for the Excellency of this Primitive Method of Devotion, I suppose it must needs tend to maintain alive the Fire on the Altar, to have it so frequently stirred up; besides that the Determinate Times call upon us to that, which if left to be performed at pleasure, will be in great danger of being forgot, or neglected through the Multitude of Business: And we should indeed bring our selves to such an Habit of this Stated and Periodical Devotion, that we shall not be able to excuse our selves on the Omission thereof. True it is, as our Pastoral Office is never better Discharg'd, than when we are most assive in our Duty; so we shall be often abroad in visiting of our People, and cannot always retire to our Closets, to perform these our Devotions in the ordinary manner. But then we may Consider, that tho' we are upon the Road, we may yet lift up our Hearts to God in Mental Prayer; for as the often cited Bona expresseth it, Verba Sonantia ad orandum Necessaria non sunt, sed in Spiritu & Veritate Deum orare & ad rare oportet. Conceptis verbis preces effundere illis necesse est, Qui nesciunt in abdito mentis cum Deo loqui, & ea quibus indigent, proprio Sermone Exprimere. But if any one is not so ready at this Conceiv'd Prayer, it will be requisite, that he should so well digest that very useful Book Bishop Wilkins's Gift of Prayer, as to attain to such a Facility therein, that he may be able to address his Maker by distinct Prayer, tho' on his Journey: Nay, and it were well if we could bring our selves to such a*

nice observation of the Hours of Prayer, as not to excuse our selves from the Call, tho' we find our selves engaged in Conversation and Business. For tho' all manner of Ostentation therein is to be avoided with infinite Care, yet it's possible without the least outward Appearance to lift up the Heart to God, even at the Festivity of a Nuptial Fe. II, with devout Aspirations: And as the Holy Man now mentioned sopen here expresses it, Aspiracionibus tanquam alis, Anima evehitur ad felicissimas cum Deo Nuptias.

IV. By Fasting and Mortification, and a due Observation, as of the Fasts, so of the Festivals of the Church.

Tertullianus, Basiliius, Ambrosius, Chrysostomus, Hieronymus, de Jejunio, ut infra.

Beveregius de Jejunio Quadragesimali.

— De Jejunio Quartæ & Sextæ ferias.

Gunning, Patrick, Hooper, on the Lent Fast, ut infra.

Mr. Nelson's Companion for the Festivals and Fasts of the Church of England, with Collects and Prayers for each Solemnity.

N. Can. Apostol. LXIX. Ἐἰ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, ἢ ἀγίαν Ἰησοῦ σαρκὸς ἢν τὸ πάσχα ἐν ἡμέραις, ἢ Ἰησοῦ δάδα, ἢ παρασκευὴν καθαρῆσθω. Ἐκείνη ἐστὶ μὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζοισο. Ubi per Quartam, & parasceuen duas illas in singulis septimanis ferias, quas Mercurii, ac Veneris dies vulgo nuncupamus intelligendas esse nemo unquam dubitavit. *Bevereg. Dissert. in Can. Apostol.*

We longius ab ipsis Apostolorum diebus abeamus, quarto currente seculo has duas, Quartam putà Sextamque ferias, peculiari præ aliis modo observatas fuisse, locupletissimos habemus testes sanctum *Hieronymum,* & *Basilium,* ibid.

And if we of the Clergy should universally bring our selves, as to a strict Observation, such as that in the Primitive Times, of the Fasts of the Church, viz. the Quadragesimal, the Ember-weeks, and the Stationary Fasts, by a sequestering our selves from Business on those days, and by giving our selves up then more especially to Prayer, Meditation, and the Reading of Devotional Writers, and to real and true Abstinence; So to a due and devout Celebration of the Festivals of our Church by Commemorating on these Days, as well privately in our Closets, as publickly in the House of God, the great Mysteries of the Incarnation, Ascension, Descent of the Holy Ghost, and the Mysteries of the Holy Trinity; as also the Conflicts and Triumphs of the Saints and Martyrs over the Devil and the World. It is

not to be express'd the Advances we should find thereby in our selves toward Perfection in the Divine Life: with what Experience also it would enable us in all our Discourses, and Intercessions with the People, to speak to them of the things of God: And then how venerable this would render us in the Eyes of all Men, when from the Conversion of Persons thus seasoned, they must return, as one expresses it, Percutientes pectora sua, & dicentes Verè filii Dei sunt isti.

Fifthly, On Prudence, and some Parts of Conduct in which Prudence has the greatest share, and the Ministers of Religion are chiefly concerned: On Courage also, and Zeal, as they are Qualities more particularly requisite in the Clergy.

I. On Prudence.

Stobæus de Prudentia & Imprudentia.

Plutarchus de dignè scitis Regum & Imperatorum.

— *Apothegmata Laconica.*

Diogenis Laertii Apothegmata Clarissimorum Philosophorum.

The Art of Prudence.

Maxims Moral and Divine.

N. Illud Animadvertendum quod Evangelicus Sermo in dispensatore non *fidem* modo requirit, verum etiam *Prudentiam*. *Fides* ad columbinam simplicitatem pertinet, *Prudentia* ad Serpentis cautionem. In hoc præstitur *fides*, si præter ea quæ Dominus mandavit, nihil doceamus populum, si ubique sincero corde ad illius gloriam, & sacri gregis commodum spectemus. *Prudentia* partes sunt ex Temporum, Locorum, ac Personarum circumstantiis dispicere, quid, quibus, quando, qui moderatione sit adhibendum.—Nunc si reputemus in eodem populo quanta sit varietas sexuum, ætatum, conditionis, ingeniorum, opinionum, vitæ, institutionis, consuetudinis, quanta oportet esse prædita Prudentia Ecclesiasten, cui sic temperanda est Oratio, ne dum aliquorum medetur Erroribus, aliis errandi præbeat

ansam, & dum vitia persequitur, vitia doceat, aut dum scelera tortiter coarguat, seditiosem excitet? — Hanc Prudentiam cum in causis prophanis requirant prophani homines, quanto magis requirenda est in Ecclesiastis. Hic Oratoris Imprudentia perit suadus, aut unius hominis status, illic innumeræ periclitantur animæ. Nunc mihi quæso perpendas quantum sit periculi, quum circa delectum in suggestum admittuntur juvenes, interdum natura plusquam senilitatui, rerum imperiti, nullo judicio, nec humanis nec sacris literis eruditi, interdum, quod non raro videmus, cibo potuque enusti, atq; ut absit crapula mentis rigorem obfuscaans, nihil adferant ad dicendum nisi vestem Religiosam & Impudentiam. Audivi quosdam concionantes, qui jam non multum aberant à manifesta deliratione, sic ut à populo cum risu desererentur. Non igitur satis est scire quid dicendum sit, nisi consilio dispexeris quando, Apud quos, quomodo, quibus verbis, quo ordine, quibus figuris, quo vultu, quo gestu sit dicendum. *Erasm. de Ratione Concionandi, Lib. 1.*

N. Apothegmata non ad delectationem, & ornatum tantum profunt, sed ad res gerendas etiam, & usus civiles; sunt enim, ut aiebat ille, veluti *secures* aut *micrones verborum*, qui rerum & negotiorum nodos, acumine quodam secant & penetrant: Occasionem autem redeunt in orbem; & quod olim erat commodum rursus adhiberi & prodesse potest, si quis ea tanquam sua proferat, si ve tanquam vetera. Neque certe de utilitate ejus rei ad civilia dubitari potest, quam *Cæsar* Dictator opera sua honestavit, cujus liber utinam extaret, cum ea quæ usquam habentur in hoc genere nobis parum cum delectu congesta videantur. *Verul. de Aug. Scien. Lib. 2.*

II. *On some Parts of Conduct in which Prudence has the greatest share, and the Ministers of Religion are chiefly concern'd.*

Plutarchus de Utilitate ex hostibus capienda. — Quis ratione seipsum sine invidia laudare possit. — Maxime cum principibus viris Philosopho esse disputandum. — De vitando aere alieno. — De Liberis Educandis. — Quomodo possit Adulator ab amico dignosci.

N. Here I would particularly recommend to the Reading of a Minister, all those virulent Books that are written by the Enemies of our Order on all hands, on purpose to bespatter us: For as the Excellent *Plutarch*, in his Book de Capienda ex hostibus Utilitate, shews, the best Rules and Measures for an exact and prudent Conduct we to be taken from our Enemies; who do narrowly watch our Failings; Quid impedit, quo minus gratis docentem

docentem Magistrum admittentes inimicum, utilitatem capiamus & aliquid eorum quæ nos latebant, discamus, multa enim inimicus amico facilius sentit, cum amator, ut *Plato* ait, excuciat in amata re. *And that we may the better know how to reap this advantage from our Enemies, I cannot too much commend to our Perusal, the Book now named, viz. De Capienda ex hostibus Utilitate Plutarchi libellus inter moralia. And the like Reasons may be suggested for the Perusal of the other Tracts of Plutarch now mention'd, being Subjects wherein the Prudential Part of a Minister's Conduct is much concern'd.*

III. *On Courage in the Execution of the Ministerial Duties, and particularly in Reproof, or Opposing of Prevailing Wickedness.*

Patres suprâ Nominati.

Plutarchus de Ira.

Dr. *Hammond* of Fraternal Correction.

Sturmy's Discourse on Friendly Reproof.

Mr. *Harrison's* Discourse of Zeal.

¶ Unus est qui summa fiducia dixit, *quis ex vobis arguet me de peccato?* Et rursus, *Venit princeps hujus mundi, & in me non invenit quicquam.* Et tamen ille purissimus vir, obambulans, & gratis benefaciens omnibus, tantâ mansuetudine docens, non effugit hominum calumnias, audivit Socius publicanorum, Vini potator, & Seductor populi, Samaritanus & Dæmoniacus, Blasphemus, & Lapidatione dignus. Quo minus hæc sperandum est homini, qui dum ex officio reprehendit aliorum vicia, ipse non omnino purus à vitis. Huc tamen quantum fert humana inbecillitas evitandum est, ut Ecclesiastes, sicut ad Christi puritatem & innocentiam, sic ad ejusdem patientiam, quam potest proximè accedat. Ille Patri fuit obediens usque ad mortem crucis; Ecclesiastes item obfirmet animum adversus omnes Saranæ Machinas, quas ille nullis aliis intendere solet, vel plures vel acriores, quam iis qui sinceriter administrant eam rem quæ, quamplurimos retrahit ab ipsius tyrannide, & Christi acquirere ditioni. *Erasm. de Ratione Concipiendi, Lib. I.*

Vir Magnanimus, *quibus usque isque Clericus esse debet,* excipit adverso pectore omnia advertentiam tecti, nihil reluctans, ut ad summum virtutis fastigium perveniat, cum viris Medicis & infirmis modestum se ac moderatum exhibet, cor in principibus & opulentis, nec se projicit, nec idolatur, nec eorum potentia suam opprimi finit Libertatem. Quæ de vel uni re digna sunt, aperte dicit, aperte amat. Quæque mala non dici veni fieri debent, libere loquitur, & operatur, quia nihil timet, aut sperat. *Card. Bor. Princip. Vit. Christ.*

Sixthly, On that Reformation of Manners, which it concerns the Clergy to labour both in respect to themselves, and others.

I. *Reformation of Manners, as it respects the Clergy themselves.*

Tractatus quidam Selectiores in fasciculo rerum expectandarum & fugiendarum ad Reformationem Cleri pertinentes, *viz.* Petri de Alliaco. Car. Camaracensis libellus de Reformatione Ecclesiæ.

Joan. Fran. Pici Mirandule ad Leonem Pontificem de reformandis moribus oratio.

Car. Campegii Constitutio ad removendos abusus ; & ordinatio ad vitam Cleri reformandam.

Car. Synnichani Oratio qua Ecclesiæ proceres sui officii admonet, & cujusmodi Evangelici gregis Pastores esse debeant ostendit.

Hildeberti Episcopi *Cænomanensis* Sermo Synodicus ad Pastores.

Hermanni Ryd de Rhyn Tractatus de Vitâ & Honestate Clericorum.

Roberti Crostest Episcopi *Lincolniensis* Sermones ad Clerum, cum aliis ejusdem id genus Tractatibus.

Nicholaus de Clemangis de corrupto Ecclesiæ statu.

Poggii Dialogus contra Hypocrisin.

Epistola *Cantabrigiensis* cujusdam anonymi de misero Ecclesiæ statu.

Gentiati Hervetti Oratio de Ecclesiasticorum Disciplina restauranda.

Gulielmi Damasci Lyndani Ruzemon. Episc. Epist. ad Principes & Prælatos Germaniæ, de perditissimis Cleri moribus.

N. *Affure your selves, that it were much more beneficial for the Edification of your flock that you were Hypocritical, than Licentious: And that it is the safer Extreme to err in professing too much, than too little, as long as it does not appear, that your Profession is not real; for the Hypocrite only perishes himself, but may notwithstanding save others, tho' himself be Reprobate, as the Apostle does imply, 1 Cor. 9. 17. and he honours Religion ever in counterfeiting it, which must needs alleviate his Condemnation, (not now to mention that Hypocrisy by Surreption, which is the only one which a well-meaning Person is in danger of) is both less dangerous, and less unprofitable, than Hypocrisy by Design:)* But the Scandalous Licentious Person is like the Dragon in the Revelation, that involves the very Stars in his ruin, Rev. 12. 4. Or like him in the Gospel, who not only breaks the Evangelical Prescriptions himself, but also teaches others to do so too: *Who tho' he do it in the most frivolous Inaugures, yet our Saviour himself threatens he should be the least in the Kingdom of Heaven, that is, none at all. Dodwell's First Letter of Advice.*

Now does the prescribing the Reading these sort of Authors, which have been written against the Innovations and Corruptions of the Romish Clergy, carry the least Reflection in it against the Protestant Ministry. It is the greatest Wisdom to take Warning from other Mens Falls: And these may serve to us as Buoys and Sea-marks, that we may avoid those Shelves and Quick-sands on which the others have suffered Shipwreck.

II. *Of that Discipline and Reformation of Manners, which it is a Duty incumbent on the Clergy, above all others, to labour in the World.*

An Account of Church Government and Governours.

The Church of *England's* Wish for Restoring of Primitive Discipline, considered, in order to its being brought to effect: On which Occasion is shewn the Institution, Nature, End and Necessity of Discipline in the Church of Christ.

A Collection of Articles, Canons and Injunctions: Together with several Acts of Parliament concerning Ecclesiastical Matters, some whereof to be read in Churches.

An Account of the Societies for Reformation of Manners, with a Perſwaſive to all Ranks of Perſons to be zealous in promoting the Execution of the Laws againſt Prophaneneſs and Debauchery, and for effecting Reformation of Manners.

A Collection of ſome choice Sermons preach'd before the Societies for Reformation of Manners.

N. The Nature of Eccleſiaſtical Diſcipline; How well it is provided for in our Conſtitution; And how far it is practicable in our preſent Circumſtances, in order to the Reformation of Mens Manners: As alſo how well the Methods of both Eccleſiaſticks and Laicks may concur together, without interfering with the Churches Jurisdiction, (which ſeems to be a Prejudice taken up by ſome of the Clergy, though Well-wiſhers to the Work it ſelf, againſt the late Laudable Endeavours of the Laity) thoſe ſhall be accounted for elſewhere. And I ſhall in the mean time offer it to the Conſideration of the good Men amongſt both, whether ever their united and combined Endeavours were more neceſſary than of late years, that ſo many Infidels and Libertines ſeem to have confederated together in a Deſign to root out all Principles, and to introduce a total Diſſolution of Manners amongſt us: And to facilitate that end, that Swarms of Players are ſent forth not only to our Cities, but into our very Villages; who do incredibly infect all Places where-ever they go, by an Impiety and Obſcenity peculiar to the Genius and Talent of our Modern Wits.

To obtain new Laws to ſupreſs Prophaneneſs and Immorality, may be attended with great Difficulties: And it is a Bleſſing therefore to us, that our Anceſtors have left us ſuch, as would in a good meaſure reſtrain that Libertiniſm both in Principle and Practice, which is now taken up, were they but duly executed. And it is the moſt we can wiſh to have thoſe we have already, put in Execution: But then it is to be conſidered, that this thing, Putting Laws in Execution, either as Informers or Magiſtrates, is an Attempt of that deſperate nature as expoſeth the Undertakers to many Indignities, and great Danzgers. So that thoſe therefore need our greateſt Encouragements, who have oppoſ'd themſelves to that Torrent of Impiety and Wickedneſs that otherwiſe had over-bore us. In ſhort, the happy Effects that we have already ſeen by theſe Mens Councils and Labours, in the ſupreſſing to a great meaſure that open Profaneneſs and Lewdneſs, which was publickly practis'd, and glory'd in among us, deſerves the Acknowledgments of all good Chriſtians in general. And as a great Abatement of thoſe Inſults, Indignities and opprobrious Words, which we of the Clergy have formerly been often attacked with, even in the very Streets, from Atheiſts and Libertines, muſt be like wiſe acknowledg'd to be the Effect of the Endeavours and Restraints that the Gentlemen concern'd in Reformation of Manners, have put upon the Impious, Diſſolute and Debauch'd: So they deſerve the Acknowledgments and Countenance of us of the Clergy, both in a manner and meaſure more particular.

Seventhly,

Seventhly, Ministerial Directories relating more particularly to the Missionary Clergy.

The Acts of the Holy Apostles.

N. These, and the Itinerary of St. Paul, ought to be here read, with particular Application to this purpose.

Josephi Acofta de Natura Novi Orbis libri duo, & de Promulgatione Evangelii apud Barbaros, five de procuranda Indorum salute.

Anonymi Tractatus de Legatione Evangelica apud Indos capeffenda.

Hornbeck de Conversione Indorum & Gentilium, libri duo.

Gonzalis Manu ductio ad Conversionem Mahumadanorum.

Goodwin's Negro's Advocate.

A Pastoral Letter concerning the Matter of Instruction to be communicated to the *Indian Nations*, and the Methods proper to be taken with them, to gain them to the Church of GOD.

N. Here also with great Profit may be read Maffai Historia Indica, Hierera, De Laet, and all the Indian Voyages and Travels; more especially the Account, that the Roman Missionaries give of their Performances and Conversions: Which however tho' they are not to be altogether depended upon, much less their Methods are to be always approv'd, yet a prudent and discerning Person may turn many things, he may find in them, to great use: He may be able to form thence to himself such Rules in the Conduct of his own Mission, as will be worthy his Observation, and will be excited to such Diligence, and encourag'd to undergo such Fatigues and Self-denials in his Master's Service, as will render himself worthy of Imitation.

N. I do wrongly hope, that there still remains a Heav'n among the Gentiles to be gain'd to Christianity: I've the end of the World; and that the Providence of God will in his own appointed time make a further step in the Conversion of the Infidel Nations, and that more of the Kingdoms of the Earth

Earth shall become the Kingdoms of the Lord and his Christ. And that yet before the end of all things, the Light of the Gospel shall be display'd in a glorious manner, not only in those vast Empires of Tartary, and China, and Japan, and Indostan, and other great Kingdoms of the East, but in the large and dark Regions of the New Discovered World. Archbisch. Tillotf. Vol. 10. Sermon. X.

And it seems to me not improbable, if the Conversion of the Infidels to Christianity were sincerely and vigorously attempted by Men of Honest Minds, who would make it their Business, to instruct those, who are Strangers to our Religion, in the pure Doctrine of Christianity, free from all Humane Mixtures and Corruptions. It seems to me in this case not at all improbable that God would extraordinarily countenance such an Attempt by all fitting Assistance, as he did the first Publication of the Gospel. For as the Wisdom of God is not wont to do that which is superfluous, so neither is it wanting in that which is necessary. Tillotson, Vol. 10. Sermon. IX.

II. **T**HE Lives of our Saviour and his Apostles; of the Fathers also, Divines, and others of Eminent and Exemplary Piety, Holiness and Vertue; and of such as have been peculiarly Eminent for an active and publick Spirit, and upon both accounts most worthy of Imitation.

First, The Lives of our Saviour and his Apostles; Of the Fathers also, and of later Divines of Eminent and Exemplary Piety, and Holiness.

Dr. Taylor's Life of Christ.

Dr. Cave's Lives of the Apostles, and of the Primitive Fathers of the four first Centuries.

Ellis Dupin's Evangelical History, or the Life of our Blessed Saviour Jesus Christ, comprehensively and plainly related, with Practical Inferences and Discourses thereupon.

—The Evangelical History, Part the Second; being the Lives and Acts of the Holy Apostles, comprehensively and plainly related according to Scriptures, and the Writings of the Primitive Fathers of most approv'd Authority.

Melchior Adamus de Viris Theologorum exterorum Principum, qui Ecclesiam Christi seculo propagarunt, & propugnarunt.

Vita Savanarole.

Camerari Vita Melancthonis.

Episcopii Vita per Limborchum.

Forbesii Vita tum Externa tum Interna.

Clark's Lives.

Humphreys's Life of Bishop Jewel.

Bishop Burnet's Life of Bishop Bedel.

Bishop Fell's Life of Dr. Hammond, or before his Practical Discourses.

Jackson's, Bramball's, Mede's, Lightfoot's, Barrow's Lives, before their Works.

Dr. Parr's Life of Archbishop Usher.

Isaac Walton's { *Dr. Donn.*
Lives of { *Mr. Herbert.*
 { *Sir Henry Wotton.*
 { *Bishop Saunderson.*

Secondly, The Lives of others, as well *Ethnicks*, as *Laicks*, Eminent for their singular *Vertue* and *Piety*.

The Life of *Pomponius Atticus*, with Observations thereupon by *Sir Matthew Hales*.

N. A Book of singular use, especially in *Party Times*, as it exhibites one of the most noble and generous *Examples*, and extremely worthy the *Imitation* of great *Personages*; of one, who amidst the greatest *Divisions* of
the

the State, and bloodiest Prosecutions by those who got to be uppermost; yet was always in a more peculiar manner, munificent to Persons, eminent for their Learning or Merits, when under the Displeasure of a prevailing Power, without any regard to Parties, or the Difference of their Sentiments in State Opinions. And the Life, as it was written by Cor. Nepos, has had great Improvements to this purpose, by the Observations thereon of Sir Matthew Hales.

The Life of *Marcus Aurelius Antoninus.*

Vita Constantini Magni, per Eusebium.

The Life of K. *Charles the First.*

The Life of *Sir Matthew Hales*, by the Bishop of *Sarum.*

The Life of *Mr. D. Renty.*

The Life of *Mr. Bonnel.*

Thirdly, The Lives of certain Persons peculiarly Eminent for their Publick and Active Spirits.

Vita Perieskii, per Gassendum.

The History of the Troubles and Tryal of Archbishop *Laud*, with the Diary of his own Life, and the History of his Chancellorship in *Oxford.*

The Life of *Mr. Boyle*, when publish'd.

N. It will be generally agreed by all who are conversant in Books, that there is no part of History more useful and entertaining, than Biography, or the Lives of Persons eminent in any Way or Profession. But it is certain, when the Lives of Persons in any Rank or Station, either in Church or State; or indeed those of inferiour Condition, who have been illustrious for their uncommon Vertue, and more exalted Piety; come to be drawn out by a skilful Hand, wherein their Conflicts with an Evil World, their Triumphs over the various and mighty Temptations of it, and their Conduct through all the Difficulties of their Station in it: When these come to be advantageously set forth, and propos'd for Imitation, they will unquestionably afford great light in steering the Course of our own Lives; they must kindle noble Desires in us to a virtuous Emulation, and yield us a powerful Support under our sorest Trials, by letting us see, that when we are

press'd with Sufferings, and cross'd in the worthiest Undertakings, we are not yet the most forlorn, and forsaken of Men; since others who have gone before us, have sustain'd a like Trial of Afflictions. And lastly, These furnish a noble Apology for the Christian Religion, against our Modern Libertines; since the greatest Difficulties, they upbraid it withal, do appear from those Examples to have been surmounted; and the severest Rules of Piety are thereby demonstrated to be not only practicable, but pleasant. Nay, they will teach us with St. Paul, to rejoyce in Sufferings, through which our Blessed Lord himself was made perfect.

C H A P. II.

He that before was a Candidate for Holy Orders, being now actually engag'd in that most laborious Calling of a Minister of Religion, and having now solemnly at the Holy Altar, undertaken to instruct the Ignorant, and Benighted World; and the Belief of the Divine Existence and Providence, the Foundation of all Religion, as well Natural as Reveal'd, being in these days most fiercely attacked by *Atheists* and *Libertines*, it is very necessary in such an Age as this, abounding with both, and wherein the very Foundations of all that is Sacred, are tore up, that every Pastor of a Flock should not only be fully pertuaded in his own Mind of these most Important Truths; but be also very able to give the most convincing Evidence to all others of the same; and in order to that end, that he should be supply'd with the Learned Writings of the best Authors, both Philosophers and Divines, upon these Points.

I. *Historico—Philosophical Discourses on the Divine Existence and Providence.*

Dr. *Cudworth's* Intellectual System.

D. *Sam. Parkeri* Exercitationes de Deo.

N. *These Two, or either of them, are proper to be the first read upon this Subject, as giving an Historical Account of Atheism, and its Authors; as well as a Confutation of their Opinions: And there is no coming to a true understanding of the state of any Question without first knowing the History thereof; after which may be read,*

II. *Treatises more direct and positive upon the Divine Existence and Providence.*

First, Among the Ancient Writers.

Cicero de Natura Deorum, lib. 3.

—De Divinatione, lib. 2.

Plutarchus de iis qui tardè a Numine corripuntur.

Juvenalis Satyræ, 10 & 13.

Seneca, Cur Bonis viris Mala accidant.

Lactantius de Opificio Dei.

Sancti Basilii de Providentia Concio, 22.

Sancti Chrysostomi Orationes, quinque, de Providentia Divina.

—De Providentia Dei ad Stagirium Monachum, Lib. 3.

Sancti Theodoretii de Providentia Orationes 10.

Salvianus de Gubernatione Dei.

N. *As to the Editions both of the Fathers and Philosophers, hitherto, and hereafter to be mention'd, I refer the Reader to Dr. CAVE's HISTORIA LITERARIA, ELLIES DU PIN's NEW ECCLESIASTICAL HISTORY, and Sir THOMAS POPE BLOUNT's CENSURA AUTHORUM: Which as they are*
Books

Books that ought not to be wanted in a Library, so they give the fullest Account of the various and best Editions.

Secondly, Amongst Later and more Modern Writers,

Mori Antidotus adversus Atheismum; sive ad Naturales Mentis Humanæ Facultates Provocatio, an sit Deus?

Gerardus Vossius de Theologia Gentili, & Physiologia Christiana; sive de Origine & Progressu Idololatriæ, deq; Naturæ Mirandis quibus homo adducitur ad Deum.

Lessius de Numine ejusq; Providentia inter opuscula.

Sir *Charles Woolfley* against Atheism.

Dr. *Bentley's* Sermons at *Boyle's* Lectures.

Mr. *Boyle* of Final Causes.

Mr. *Ray's* Wisdom of God manifested in the Works of Creation.

Dr. *Edwards's* Discourse on the Causes of Atheism, and on the Existence of God.

Mr. *Harris's* Eight Sermons in Confutation of the Atheistical Objections against the Being of God, and his Attributes: Preach'd at Mr. *Boyle's* Lectures.

Dr. *Sherlock* on Providence.

Mr. *Charnock* upon Providence.

N. And on this Head particularly are to be read, with respect to the Atheistical Tenets of *Hobbs*, and *Spinoza*.

Templeri Idea Theologiæ Leviathanis.

Henrici Mori Demonstrationis duarum Propositionum, viz. (Ad Substantiam quatenus Substantia est, necessariam Existentiam pertinere; & unicam in mundo Substantiam esse) quæ præcipuæ apud *Spinosam* Atheismi sunt Columnæ, brevis Solidaq; Confutatio: Inter Opera Philosophicæ.

Regneri

Regneri à Mansfelt adversus Anonymum Theologo-Politicum Liber singularis : In quo omnes & singulæ Tractatus Theologo-Politici Dissertationes examinantur, & Refelluntur, cum præmissa Disquisitione de Divina per Naturam, & Scripturam Revelatione.

Veltbusii Tractatus de cultu Naturali & Origine Moralitatis oppositus Tractatui Theologico-Politico.

Poiretus de Deo.

Tenison against *Hobbs*.

Erbury's Examination and Confutation of Deism, in answer to the *Tractatus Theologico-Politicus*.

N. *This being a Learned Age, and withal so extremely Sceptical, it seems now particularly requisite, that the Ministers of Religion should be well read in the Book of Nature, in order to demonstrate from thence to the Conviction of Atheists, the God of Nature. It fares indeed with the Knowledge of Natural Things, as with most others, that it has two Handles, whereby it may be made use of as well to Evil, as to Good Purposes : And accordingly it has been observed by some, says the Learned Verulam, De Aug. Scien. lib. I. Doctissimos viros, Hæreticorum Coryphæos, doctissima sæcula, in Atheismum præclivia fuisse : Contemplationem deniq; secundarum Causarum auctoritate primæ Causæ derogare* But then on the other side, it is with admirable Sagacity observ'd, and nobly asserted by him, Tanquam Certissimum, atq; experientia comprobatum, leves Gustus in Philosophia movere fortasse ad Atheismum, sed pleniores haustus ad Religionem reducere. Namq; in limine Philosophiæ, cum Secundæ Causæ, tanquam sensibus proximæ, ingerant se menti humanæ, mensq; ipsa in illis hæreat, atq; Commoretur, oblivio primæ Causæ obrepere possit. Sin quis ulterius pergat, Causarumq; Dependentiam, Seriem, & Concatenationem, atq; opera Providentiæ intueatur, tum secundum Poetarum Mythologiam facile credet, summum Naturalis Catenæ annulum pedi Solii Jovis attingi. And indeed, the Observations of this great Man have been sufficiently verified in all Ages, as will easily appear by the Comparison of Aristotle, Galen, this Observator himself, Harvey, Willis, Boyle, bone Deus quanti Homines! Compared with the Atheistical Philosophasters of former, and later Ages.

Upon the whole then, our young Divine being just come forth of the Schools of Philosophy, as we may here suppose, let him not fail to make use thereof to the Glory of God ; so as to illustrate thereby the Power, Wisdom, and Goodness of the Creator, as visible in the various and great Uses, and the wonderful Frame and Structure of the Creature. And if he has ad-

and his Philosophy to a higher pitch, so as to be able to take the Height, to describe the Magnitude, to delineate the Motions, and to decypher the Oeconomy of the Heavenly Bodies; Let him not fail to demonstrate, how the Heavens declare the Glory of God, and the Firmament sheweth his Handywork: How that one day telleth another, and that one might certifieth another: And let him apply his Philosophy to this purpose, that all the Works of the Lord may bless the Lord, praise him, and magnify him for ever: That all the Servants of the Lord may bless the Lord, praise Him, and magnify him for ever: That all the Spirits and Souls of the Righteous may bless the Lord, praise him, and magnify him for ever: That all the holy and humble Men of Heart, may bless the Lord, praise him, and magnify him for ever:

III. *On the particular Providences of God.*

Joan. Wolfii Lectiōnum Memorabiliū & Reconditarum centenarii XVI. ubi præter alia, habentur Varietia, item Vota, Omina, Visiones, Miracula, exempla Virtutum, Vitiōrum & Abusuū: Sed & ipsius Cœli ac Naturæ Horrenda, Signa, Ostenta, Monstra, atq; portenta: His interjuncti sunt omnes sacri prophaniq; ordines. Ex quibus omnibus cum præteriti status in Ecclesia, Republica & communi vita consideratio, tum Impendentium Eventuum ac indes magis magisq; ingravescētiū malorum præfigitio: Sed & multorum abstrusorum hætenus desideratorum revelatio ob oculos perspicuè ponitur.

Lactantius de Mortibus Persecutorum.

God's Revenge against Murder.

First and Second *Spira*.

Turner's History of Remarkable Providences.

A Collection of Informations relating to the great Disasters, and strange Deliverances which happen'd both by Sea and Land, in the late dreadful Storm. Published by *J. Nutt*.

N. This is a piece of Knowledge extremely slighted by such as would be accounted Wise, Critical and Sagacious; but yet is of that Dignity and Use, as to be accounted by as great a Philosopher, as any of them all can pretend

pretend to be, one of the Desiderata in the Commonwealth of Learning: And it were easy to give many Reasons why it should be more regarded, and why what God does extraordinarily operate, should be extraordinarily taken notice of. But being Authority will perhaps add greater weight than bare Reasons in this Case, I shall choose to give both one and the other, in the Words of the Learned Verulam: De Augustis Scientiarum, Lib. II. Cap. XI. Historia Nemesios sane in Calamos nonnullorum Piorum virorum incidit, sed non sine partium studio: Occupata est autem in observanda divina illa Convenientia quæ nonnunquam intercedit inter Dei voluntatem Revelatam, & Secretam. Quamvis enim tam obscura sint Concilia, & Judicia Dei, ut homini Animalis, sint penitus inscrutabilia, quin etiam sapius eorum oculis, qui prospiciunt è Tabernaculo, se subducant: Divinæ tamen Sapientiæ visum aliquando per Vices, ad suorum Confirmationem, & Confusionem eorum, qui tanquam sine Deo sunt in mundo, ea quasi majoribus Characteribus descripta, sic proponere conspicienda, uti (sicut loquitur Propheta) quisvis etiam in cursu ea perlegere possit; hoc est ut homines merè Sensuales, & Voluptuarii, qui Judicia illa Divina prætervehi festinant, neq; Cogitationes suas in ea unquam defigant, tamen quamvis properè currant, & aliud agant, ipsa agnoscere cogantur. Talia sunt vindiciæ seræ & inopinæ; Salutes subito affulgentes, & insperatæ; Consilia Divina per ambages rerum Tortuosas, & stupendas Spiras, tandem se manifesto Expedientia; & similia: Quæ valent non solum ad Confolandos animos fidelium, sed ad percellendas & convincendas Conscientias improborum.

C H A P. III.

Next to the Knowledge of God's Being, that also of the Divine Existence, and of the Excellent Nature both of Angels, and of the Souls of Men, and of the Apostacy and Rebellion of the one, and the Defection and Degeneracy of the other; being what is very Fundamental in True Religion, and what Atheistical Wits do most impugn; It is of great Consequence that the Existence, the Nature, and that the Primitive, the Present, and the Future State of both, should be well considered and understood; And that the Pastor therefore, and Teacher of Wisdom, should be well Read in *Pneumatology*, or what concerns us to know of those Spiritual, Immaterial, and Immortal Substances, which are in Dignity next to God, *viz.* Angels, and the Souls of Men.

I. On Pneumatology in General.

Aristotelis Metaphysica.

Mori Enchiridion Metaphysicum, five de rebus Incorporeis succincta & luculenta Differtatio. Inter opera.

II. Upon Separate Spirits.

Dionysius Areopagita de Cœlesti Hierarchia.

N. De hoc Authore Varii Variâ sentiunt ; Quorum sententias hic referre non pigebit : Auctor (verba sunt *Causaboni*) sane lectu dignissimus. Cum *Alexandriæ* natus est (verba sunt *Clar. Cavi*) & in Schola Platonica, ut videtur, educatus, Platonice Philosophiæ dogmata penitus imbibit : Hinc sublimis illa, & Supercœlestis Theologia de Deo, de Cœlesti Hierarchia, &c. quæ in Areopagiticis utrâmq; paginam faciunt. *Card. Bona*, Dionysius Areopagita dictus Theosophus, ut ait *Hilduinus* in Areopagiticis, Vertex Theologorum. *Ellies Du Pin* upon this Author. *The Book of the Celestial Hierarchy is full of Metaphysical Remarks about the Number, and Distinction of Angels. He divides them into three Hierarchies, and nine Orders, to which he appropriates different Names and Offices. But in all that he says upon this Subject, there is nothing either solid or profitable.*

Petavii de Angelis Bonis, & Malis Libri tres.

Mr. *Camfield's* Theological Discourse of Angels, and their Ministries : Wherein their Existence, Nature, Number, Order and Offices, are modestly treated of ; with the Character of those, for whose Benefit especially they are Commissioned, and such Practical Inferences deduc'd, as are most proper to the Premises. Also an Appendix, containing some Reflections upon Mr. *Webster's* Displaying Supposed Witchcraft.

Wierus de Præstigiis Dæmonum, Incantationibus, ac Veneficiis.

Remigii Dæmonolatriæ, Libri tres.

Dr. Edwards de Natura, & Existentia Dæmonum.

Glanvill's Sadducismus Triumphatus; or, A Full and Plain Evidence concerning Witches and Apparitions: In Two Parts: The first, treating of their Possibility: The second, of their Real Existence.

N. Quod ad *Angelorum & Spirituum* Naturam attinet; ea nec inscrutabilis est, nec interdicta; sed ad eam, ex affinitate quam habet cum anima humana, aditus magna ex parte est patefactus. Præcipit certe sacra Scriptura; *Nemo vos decipiat in sublimitate Sermonum, & Religione Angelorum, ingerens se in ea, quæ non novit.* Attamen si hoc invenit diligenter perpendas, duo duntaxat in eo verita reperies: Adorationem scilicet qualis Deo debetur, Angelorum, & Fanaticas de iis Opiniones, vel ultra Creaturæ sortem eos effequentes, vel ampliorem de iis Cognitionem, quam quis revera adeptus sit, venditantes. Cæterum sobria circa illos inquisitio; quæ vel per rerum corporearum scalam ad eorum naturam pernoſcendam ascendat; vel in anima humana, veluti in speculo, eam intueatur, neutiquam prohibetur. Idem de *Spiritibus* statuendum *Immundis*, qui à statu suo deciderunt: Consortium cum iis, atque usus Operæ eorum, illicitus est, multo magis qualiscunq; cultus vel veneratio. At Contemplatio, & cognitio illorum Naturæ, Potestatis, Illusionum, non solum ex locis S. Scripturæ, sed ex ratione aut Experientia, haud postrema pars est Sapientiæ Spiritualis. Sic certè Apostolus, *Stratagematum ejus haud Ignari sumus.* Ac non minus *Dæmonum* Naturam investigare in *Theologia Naturali* conceditur, quam *Venenorum* in *Physica*, aut *Vitiorum* in *Ethica*. Hanc autem Scientiæ partem de *Angelis & Dæmonibus* inter desiderata numerare non licet, quippe quæ ab haud paucis intentata. Æquius esset, ut Scriptorum in hoc genere pars non parva, aut Vanitatis, aut Superstitionis, aut Subtilitatis Inutilis, arguantur. *Verul. Lib. III. Cap. II.*

III. *Of the Soul of Man.*

First, Considered in its whole Nature, and with all its Faculties and Powers.

Platonis Alcibiades Primus de Natura Hominis.

— *Phædon de Anima.*

Aristoteles de Anima.

Tertullianus de Anima.

Nemesius de Natura Hominis.

N. Nemesius Episcopus Emesæ urbis in Phœnicia, scripsit Librum de Natura Hominis, olim *Gregorio Nysseno* tributum, differit autem de re proposita exactissime, sed nimium Platoni addictus fuit. *Card. Bona.*

Ludovici de Forge Tractatus, de Mente Humana, & ejus Facultatibus.

Poiretus de Anima.

View of the Soul.

Moral Essay on the Soul of Man.

Sir *John Davis's* Poem on the Soul.

N. Next to the Consideration of the Divine Existence and Providence, the Nature, Ministries and Conditions of Angels, following of Course; the Nature also and Faculties of the Soul of Man, for the same reason must here claim their place. But it is not only with respect to what precedes, that the humane Soul does here challenge a very Nice and particular enquiry into its Constitution; but on the account also, that it alone of all Sublunary beings is capable of knowing the Supreme Being, and that Religion, whether Natural or Reveal'd, which is to be paid to him: And more particularly, because the knowing in a Good measure the Superiority and Subordination, and the Counteractings of its several Faculties, will contribute very far to the subjugation of the Inferiour Operations of the Soul, the Passions, Appetites, and Affections, to the Superior powers thereof, the Diffates of reason, that τὸ ἡγεμονικόν; In which, according to the Sentiments of the great Philosopher, and the unanimous Consent also of all others, Moral Vertue does chiefly, or rather solely consist.

Iam vero oportet ad Principis nutum vitam Instituire et ad istiusmodi habitum aspirare, cujus ideam actu tibi repræsentat Princeps (five τὸ ἡγεμονικόν) jubetq; singulis imitari. consistit enim Humana Natura ex duabus partibus, quarum altera imperare, altera subijci debet, unde pars subiecta ex communi omnium Civitatum jure, obsequi tenetur parti Imperatrici. *Arist. Mor. Eudem. Lib. 7. Cap. 5.*

IV. *Particular Discourses on the several Faculties, and Affections of the Soul.*

First, On the Superiour Faculties.

L. *Lock* of Humane Understanding.

Abridgment of *Lock* upon Humane Understanding.

Lock's Letter to Bp. *Stillingfleet* concerning some Passages relating to Mr. *Lock's* Essay of Humane Understanding, in a late Discourse of his Lordship's in Vindication of the Holy Trinity.

Bp. *Stillingfleet's* Answer to Mr. *Lock's* Reply.

Mr. *Lock's* last Answer to Bp. *Stillingfleet*, wherein Certainty by Reason, Certainty by Ideas, and Certainty of Faith, the Resurrection of the same Body, the Immortality of the Soul, and the Inconsistency of Mr. *Lock's* Notions to the Articles of the Christian Faith, and their Tendency to Scepticism, is Exam'd.

Secondly, On the Inferiour Faculties.

Cartesius de Passionibus.

Dr. *Carlton's* Natural History of the Passions.

Dr. *Reynolds's* Discourse on the Passions. Inter opera.

Willisius de Anima Brutorum, quæ Hominis Vitalis ac sensitiva est, exercitationes duæ, quarum prior Physiologica, Ejusdem naturam, partes, potentias & Affectiones tradit.

V. *Discourses particularly upon the Immortality of the Soul.*

Æneas Gazæus de Animarum Immortalitate, & Corporum Resurrectione.

N. *Æneas Gazæus* Philosophus Platonicus, Pietate & Eruditione Clarissimus, qui Dialogum de Resurrectione, & Immortalitate Animarum, inscripsit Theophrastum, quod potiores in Dialogo Partes isti tribuit. *Car. Bona. not. Auc.*

Mori Immortalitas Animæ, quatenus ex Cognitione Naturæ, Rationisq; lumine est demonstrabilis.

Glanvill on the Pre existence of Souls.

Mr. *Turner's* Answer and Reply to a Book, Styled, *Second Thoughts against the Immortality of the Soul.*

Dr. *Nichols's* Fifth Conference with a Theist, in Answer to the Book, call'd, *Second Thoughts.*

Dr. *Asheton* on the Immortality of the Soul.

Smith's Evidence of Things not seen, or the *Immortality* of the Humane Soul, prov'd from Scripture and Reason, in Two Discourses; wherein are contain'd some Remarks on the Fundamental Principle of Two late Books, the One Intituled, *Second*, the Other *Further Thoughts*, concerning *Humane Soul*: Together, with an Examination of the Opinion of a *Middle Place* of Residence, supposed to be assign'd to the deceas'd Souls of the Righteous between Death, and the Day of Judgment.

Broughton's Psychologia; or, Account of the Nature of the Rational Soul, In Two Parts: The First being an Essay towards Establishing the received Doctrine of an Immaterial, and consequently an *Immortal Substance* united to Humane Body, upon sufficient Grounds of Reason. The Second, A Vindication of that receiv'd, and establish'd Doctrine against a late Book, call'd, *Second Thoughts.*

C H A P. IV.

Natural Religion, or that Train of Religious Principles, and of those Duties resulting from them, which by the due use of Reason, Experience and Consideration alone, without the Discovery of Revelation; and particularly from the Consideration of the Divine Existence, and Providence; and of the Being and Condition of Angels, and of the Souls of Men, a Man may conclude, he is obliged to believe and practise: This being the Religion that all Mankind, merely as Rational Creatures, are oblig'd to, and without the Knowledge and Observation of which, the very Pagans themselves will be without excuse; It will be very requisite, that every Divine should well understand the Extent thereof, both that he may be able to warn his People, least, under all the Advantages and Improvements in the Principles and Practice of Vertue made by Christianity, they fall short of the very Heathens in both; and
espe-

especially, that they may perceive themselves, and let others see the inestimable Advantages, that we Christians have received in manifold Respects by the Light of the Gospel; which gives us a much better Rule to walk by, and proposes infinitely greater Rewards for our Encouragement in so doing. And to this end therefore, it will be very requisite that every Pastor should be furnish'd, with some or other of those many Books, which have been so excellently written upon the Subject of *Natural Religion, and Moral Philosophy*; and of the full Measures, and Extent of the same: As also upon the Insufficiency of Natural Religion, (notwithstanding the great use of Reason in Religion) and of the Necessity therefore of Divine Revelation.

I. *Of Natural Religion, and Moral Philosophy, as delivered to us by the Ancient Philosophers, and Poets.*

First, Of Theology, as delivered to us by the Antient Philosophers.

Platonis

44 *On Natural Religion, its Extent, Insufficiency,*

Platonis Euthyphro, i. e. de Sancto, explorandi causa institutus, adversus falsas in Religione Definitiones. — *Phædon*, sive de animo, & animi Immortalitate.

N. In Religionis autem cognitione quatenus sit perspicax Rationis humanæ acies, ex hoc loco, & similibus fieri iudicium potest. Nobile sunt loci cum hoc conferendi II & III de *Republica* in quibus superstitionis fundamenta ita convellit *Plato*, ut ex puris quibusdam principis disertè colligat, vel falsa esse illa quæ suis Diis tribuebantur, vel illos minimè esse Deos: Neq; vero vel necessariis, vel probabilius rationibus evinci posse patrios Deos esse Deos. *Pura* sunt principia, Religionem esse Vitæ & Reipublicæ fundamentum: Eam Religionem de hominum vitâ exturbandam, quæ fabulosis commentis Dei naturam pervertat: Eas opiniones quæ Deum mutabilem, mali Auctorem, Mendacem, & Præfignatorem faciunt, humanisq; sceleribus indulgentem, illius naturam pervertere: Qui sunt ἵστοί Religionis constituendæ in II de Legibus. Religionem porro esse ἴσ' ὄν' ἢ γνώσιν, veram Sapientiam, & μέγιστον μάθημα: Deum autem esse illud τὸ ὄν κ' αὐτὸ ὄν, idem quique agnovit: Sed quatenus, & quomodo, vide ipsas Disputationes in *Philebo*, VI & VII de *Republica*, & de Legibus, *Epinomide*, *Timæo*, *Phædro*, &c. quorum Locorum comparatio plane necessaria est utiliter Philosphaturo: Scilicet mendacium quidem convicit, at veritatem ignoravit *Plato*. *Serranus in Platonem*.

Aristotelis Metaphysicorum (a) Libri tres postremi.

— Libri quatuordecim de Theologia, sive Philosophia Mystica secundum Ægyptios; *si sunt illius*.

Proclus (b) de Theologia Platonicâ.

Plotinus (c).

Maximus Tyrius (d).

Confutius Sinensium Philosophus.

M. T. *Cicero* de Natura Deorum, — De Divinatione, — De Fato, — Oratio pro Archia Poetâ.

N. (a) Quanquam multa de Deo præclare scripta sunt à *Platone*, accuratius tamen apertiusq; de iis egit *Aristoteles*. *Voss. de Philosoph.* Cap. 17. Sect. 5.

(b) *Lycius* Philosophus Platonicus, Mathematicus & Poeta, hostis Christianorum, *Bon. Not. Auc.*

(c) *Plotinus Platonicus* profundissimus, & à populari captu omnino distinctus, genus dicendi Sectatus est horridum & incultum, veborumque ac Sententiarum obscuritate perplexum.

(d) *Platoniorum* Mellitissimus, Sapientia, & dicendi venustate foli cedens *Platoni*. *Ibid.*

Secondly, Of Ethicks or Morality, as delivered to us by the Antient Philosophers.

Platonis Ethica, viz. *Apologia*, i. e. Defensio *Socratis*. — *Crito*, i. e. de eo quod agendum est. — *Philebus*, i. e. de Voluptate, sive de summo Bono. *Menon*, i. e. de Virtute. — *Alcibiades primus*, i. e. de Natura Hominis. — *Alcibiades Secundus* de voto, sive de precatatione. — *Charmides*, i. e. de Temperantia. — *Lysis*, i. e. de Amicitia. — *Hyparchus*, i. e. de Lucri Cupiditate.

— *Politica*, viz. *Menexenus*, i. e. Exhortatio ad patriam amandam atque defendendam. — *Politicus* vel de regno. — *Minos*, i. e. de Lege. — *Πολιτικόν*, i. e. de *Republica*, Lib. X. — *Nomon*, i. e. de Legibus. — *Epinomis*, i. e. Legum Appendix & Summa.

Aristotelis (a) Opera Moralia, viz. *Ethici*, *Nicomachii*, *Ethici majores*, *Ethici Endemii*, *Oeconomici*, *Politici*, *Rhetorici*.

Theophrasti Characteres (b).

Æsopi (c) Fabulæ.

N. (a) Si ordinem vel methodum spectes, omnes in Ethicis exuperat *Aristoteles*. Ethice ab ipso tribus voluminibus est perscripta. Primum duobus libris magnorum moralium, quæ ad patrem *Nicomachum* scripta existimantur, ubi breviter omnia decidit. Alterum volumen constat octo libris Endemiorum qui ad discipulum *Endemium*, ubi fusius rem quam in magnis moralibus tractat. Tertium volumen est decem librorum *Nicomachiorum* ad filium *Nicomachum*, qui cæteris pleniores ac accuratiores; demonstrationibus vero utitur tam exquisitis, quam patitur rerum de quibus tractat natura. Itaque sæpius nos rejecit ad Exoterica ejusdem Argumenti. *Voss. de Philosoph. c. p. 18.*

(b) Opus-

46 On Natural Religion, its Extent, Insufficiency

(b) Opusculum auro magis aureum ut dicit *Vossius* : Philosophiæ decus, Divinæ vir eloquentiæ ; unde & nomen ab *Aristotele* Magistro suo accepit, cum prius *Tyrannus* diceretur, ut dicit. *Card. Bon.*

(c) *Χαράσινεισιν* Ethice constat descriptionibus virtutum & vitorum per signa aut effecta. Hæc bifariam instituitur Per Apologos, quales *Æsopici* ; & per morum Notationes quales *Theophrasti*.

M.T. *Ciceronis* opera Moralia, viz. Academicarum Quæstionum ad Varronem, *Lib. 1.* — Academicarum Quæstionum, *Lib. 4.* qui inscribitur *Lucullus.* — De Finibus bonorum & malorum, *Lib. 5.* — Tusculanarum Quæstionum, *Lib. 5.* — De Legibus, *Lib. 3.* — Cato major, seu de Senectute liber singularis. — Lælius seu de Amicitia, liber singularis. — Paradoxa Stoicorum sex. — De Officiis, *Lib. 3.*

N. Ethices non est solum agere de virtute, quæ est bonum proprium, quod quisq; sibi proponit ; sed etiam de officio erga alios, ubi sibi proponit bonum alienum, quam posteriorem partem præclare tractat *Tullius* in Aureis Officiorum libris. *Voss. de Philosoph. cap. 18. sct. 10.*

Senecæ Moralia, (d) viz. De Beneficiis, de Ira, de Clementia, de Tranquillitate, de Constantia, de Brevitate Vitæ, de Vita Beata.

Epietetus, (e) cum Scholiis *Simplicii* & *Arriani*.

Plutarchi Moralia (f).

M. *Antoninus* (g) τῶν καθ' ἑαυτὸν, per *Gatakerum* et *Stanhopum*.

Hierocles (h).

N. (d) *Senecæ* Sapientiæ fons, ac virtutis studio pœne Christianus, expurgandus tamen ab erroribus Stoicorum. *Card. Bon. Not. Auc.*

(e) *Epietetus* Stoicæ Philosophiæ incomparabilis Magister. *Card. Bon. Ibid.*

(f) *Plutarchus* Compendium Eruditionis, prudentiæ Thesaurus, totius Philosophiæ Venus ac lyra, ut de eo scribit *Eunapius*. *Card. Bon. Ibid.*

(g) *Mars*

(g) *Marcus Aurelius Antoninus*, cujus libri de seipso & ad seipsum, medullam continent totius Philosophiæ Moralis, ex placitis Stoicorum. *Card. Bon.*

(b) *Hieroclis* Philosophi in aurea Pythagoræ carmina valdè utiles ad benè vivendum Commentarii. *Card. Bon.*

Thirdly, On Theology and Morality, as delivered to us by both Greek and Latin Poets:

Homerus Didymi.

Hesiodus Grævii.

Poetæ Minores, viz. *Theognis, Musæus, Æschines, &c.*

Pindari Poemata, Græca & Latina cum Scholiis omnibus veteribus, Studio *Rich. West, & Rob. Welfstead*; quibus præfigitur Chronologia Olympiadum, Isthmiorum, &c. per *Gul. Lloyd, A.M. Oxon. E Theatro.*

Sophocles.

Theocriti Idyllia, Græc. Lat. cum Annotationibus & Scholiis veteribus. E Theatro.

Lycophronis Calcidensis, Græ. Lat. cum Commentariis. *Tzetzii*, a studio *Jo. Potter, A.M. E Theatro.*

Euripides, Græ. Lat. *Cantab.*

Aristophanis Comædiæ, Græ. Lat. cum Scholiis *Basil.*

Accius Plautus, in usum *Delphini*

P. Terentius Varro in usum *Delphini.*

Catullus in usum *Delphini.*

Tibullus in usum *Delphini.*

Propertius.

P. Virgil. Maro in usum *Delph.*

Q. Horatius in usum *Delph.*

M. Manilius in usum *Delph.*

P. Ovid. Naso in usum *Delph.*

Phædri Fabulæ in usum *Delph.*

Senecæ

Senecæ Tragædiæ.

A. Persius Flaccius in usum Delph.

M. Valerius Martialis in usum Delph.

D. Junius Juvenalis in usum Delph.

N. I conceive it convenient to read the Ancient Greek Poets, together with their Greek Scholiasts; and that you do not look on them barely as idle Romances, but as grave Philosophers and Historians; for such they were reputed not only in their own Times, but also by all their Followers, as involving Divine, and Natural, and Historical Notions of their Gods and Hero's, under Mystical and Parabolical Expressions. Dodwell's Letters of Adv.

II. *Of the Measures and Extent of Natural Religion, as delivered and stated to us by Later, and more Modern Writers.*

Edwardus Herbert Baro de Cherbury, de Veritate prout distinguitur a Revelatione, a Verisimili, a Possibili, & a Falso.

—*De Religione Gentilium.*

N. Auctor in Christianam Religionem satis malevolus, & in Sacerdotium inimicissimus, qui tamen non sine fructu legatur, cum pro fervido ejus amore erga Gentiles, eorum Religionem summa opera fordibus expurgavit & excoluit. Et ad hæc quinque principia redigit I. mo. Esse Deum summum: II. do. Coli debere: III. do. Virtutem esse præcipuam partem Cultus Divini: IV. do. Resipiscendum esse a peccatis: V. do. Dari præmium & pœnam tum in hac vitâ, tum post hanc vitam.

Pfbanneri Systema Theologiæ Gentilis purioris, qua, quam prope ad veram Religionem, Gentiles accesserint, per cuncta ferè ejus capita, ex ipsis præcipuè illorum scriptis contenditur.

Collius de Animabus, Lib. V. in quibus de iis qui vetere sæculo in utroque sexu Celeberrimi fuerunt disputatur, ac de eorum sempiternis præmiis aut suppliciis,
 pro

pro ea quam de rebus Divinis hauterant cognitione, ac pro cujusq; vitæ Institutis & Moribus, ex sanctorum præcipuè Patrum, & gravissimorum Scriptorum decretis, atq; auctoritate copiosissimè differitur.

N. Tho' the Writings upon the Subject of Natural Religion, may be perus'd with much profit, not only because, by Comparing the Christian Institution, with the Schemes of those, who have most refin'd upin the Light of Nature, from them may be shown with the clearest Evidence, that the Christian Religion is highly agreeable to the best and most improv'd reason of Mankind; and what is much more considerable, that it contains Truths of so noble a Nature, as do illustrate the Infinite Perfections and Attributes of God vastly beyond what those Mens Theories can pretend to do; Tho' this be so, yet there is no where greater danger of imbibing prejudices derogatory to the same than from many Books of this nature (not to mention those Execrable Works of Ch. Blunt, his Oracles of Reason) in some of which are discovered the greatest Malignity to Reveald Religion, and in others too slight a Regard to some of its Capital Doctrines. There seem to be three degrees of this Malignity, and in the Judgment of the Learn'd Spanheim too much a Latitude in a fourth. His sense concerning that whole matter I shall lay down in his own words, tho' not altogether in the same order as I find them in his Exercitationes Theologicæ de Articulis fidei Fundamentalibus. Longè processit E. Herbertus, vir Illustris, in suis de Veritate & Causis Errorum, Scriptis, in quibus è necessariorum censu fidem Christianam dispunxit; eaque solummodo Capita quæ Prudentiores Gentilium admiserunt, in Fundamentalibus habuit; Qualia, viz. esse Deum, Colendum eundem; Virtuti et Pietati operam dandum; a Peccatis Resipiscendum; deniq; Præmia & Pænas post hanc vitam expectandas. Hinc & moriturus Solatia, quæ ex Doctrina Evangelii, & Fide Christi promerentur, flocci habuisse fertur ab iis qui, ἀπιστοί suere & ἀσέβητοι. Ac eo quoq; Commentarius illius spectavit de Religione Gentilium, curante Editionem Jsuaco Vossi.

Succedit auctor Tractatus Theologico-Politici, qui non modo fidem omnem eliminat, omnesq; hujusmodi Veritates, quas non tradit Philosophia, aut impedit Ratio; sed in Posthumis Ens Supremum facit Universalitatem rerum, et Supremum ejus Imperium in Concatenatione omnium rerum ponit.

Accedit Hypothesis alterius in Belgio Scriptoris, sed Inverecundè minus (Philosoph. Script. Interpr.) omnes hætenus creditos Articulos fidei in dubium revocandos, abjiciendosq; ut totidem prejudicia, donec Philosophia duce, & Ratione Judice, de veritate Eorundem, de Sententia Scripturarum constiterit. Quo ipso necesse est, I. Irritas fieri, vel noxias, omnes Institutiones ἀπὸ βεβήσεως, Omnem Catechesin, adeo sacram toti Antiquitati, omnemq; ἀρχαίαν καὶ χριστιανικὴν ἀγωγὴν quem credere & tenere iubemur, ille autem in præjudiciis habet.

H. Concidere fidei Christianæ omnia pene Myſteria, qualia ſunt S. Trinitatis, Incarnationis, Juſtificationis per fidem, Reſurrectionis Mortuorum, &c. quæ ipſe vocat præjudicia, & ſenſum illatum, nuſquam certè eliciendum, vel demonſtrandum ex principiis natura notis. III. Nihil fidei relinqui, Nihil ſupernaturali Revelationi Patris Mat. 16. 17. vel Filij, Job. 1. 18. vel Spiritus S. Eph 1. 17, 18. nec eſſe ſapientiam in myſterio, & Occultam eam, 1 Cor. 11. 7. nullo mentis naturali Lumine percipiendam, 1 Cor. 11. 9, 10, 14. IIII. Ideo recipi ſermonem Dei, quia conformis eſt ſermoni hominum, inverſa ſic ſententia Apoſtoli, 1. Theſſ. 2. 13. Imo neceſſe hac ratione fuerit hominum judicium majus eſſe & certius Dei Teſtimonio, quicquid fecus Johannes, Job. 5. 9, 5. atq; adeo Divina de Humano arbitrato ſuſpendi, ſeu Cogitata Infiniti, ſubjici finito Intellectui, Revelationem Rationi, Deum Homini, & Chriſtianiſmum revera in Ethnicifmum verti.

Saniores videntur in Britannis ii qui dicuntur *Latitudinarij*, qui damnato *Hobbefio* & *Herberto* aſſurgunt auctoritati Scripturarum, ac Veritati in eis Revelatæ, Fideiq; Chriſtianæ Myſterijs. Sed ita. 1. ut Intelligentur Scripturæ S. harumq; Myſteria in ſenſu Rationali, ſeu ad principia Rationis, Captumq; hujus accommodato, attentamodo conditione Hominis, & Relatione quam ad deum Creatorem & Benefactorem habet. 2. Ut eliminent adeo ex Fundamentalium cenſu, aut Revelatorum, potiffima Capita, adverſus quæ inſurgit humana Ratio, qualia fuerint de Trinitate ex mente Catholicorum, de Prædeſtinatione Æterna, Juſtificatione per fidem ſolam. Imputata Juſticia, Servo Arbitrio, &c. 3. Ut ad Salutem ſufficere arbitrentur, ſi quis in genere aſſentiat Veritati Scripturarum, in ſpecie vero illa diſtingenter intelligat quæ Deus à Nobis facienda Exigit, vitamq; ſecundum ea inſtituat. Porro de Gentilium ſalute quotquot caruerunt Revelatione, modo probe vixerint, præclare ſentiunt. Quod & ſenſiſſe hos ante, *Galeotum*, *Marcium*, *Toſtatum*, *Eraſmum*, *Stapulenſem*, *Vivem*, *Mottam*, *Vajerum*, alios bene multos, & quotquot hodie uni Rationi Litant, aut Philoſophiam Credendorum judicem ſtatuunt. In vulgus notum eſt ac nuper in Remonſtrantibus cauſam hanc pluribus egit *Stephanus Curcellæus*, Diatriba de *Neceſſitate Cognitionis Chriſti ad ſalutem*.

Bp. *Wilkins's* Natural Religion.

Chauvin de Religionè Naturali.

Mori Erchiridion Ethicum, præcipua Moralîs Philoſophiæ rudimenta complectens, illuſtrata plurimum Veterum monumentis; & ad probitatem vitæ perpetuo accommodata.

Dr. *Scott's* Chriſtian Life, Part II. Vol. I.

Ld. Chief

Ld. Chief Just. *Hales's* Knowledge of God, and our Selves, Part I.

A Discourse of Natural and Reveal'd Religion, or the Light of Nature a Guide to Divine Truth.

N. To these it may be also thought proper to add that Sett of Authors, who have written upon the Laws of Nature, as Grotius, Puffendorf, &c. But those Learned Writers considering the Duties that Natural Reason dictates, not as respecting God and another World, but as relating to the well-being of the Animal, and Social Life here upon Earth; These Duties as handled by them, will scarcely come under the Notion of Religious; or, if they do, they are but one part of Natural Religion, and fall under our consideration properly enough when we shall come to that Article of the Covenant, Evangelical Obedience; whereas our design is in this place to set down those Authors, both Pagan and Christian, who have delivered to us, as well the Principles of Natural Religion, as the Duties resulting from them.

In Theologia Lex consideratur prout annexam habet Divinam promissionem, & quendam Rationem fœderis inter Deum & Homines; abs qua consideratione jus naturale abstrahit quod finis disciplinæ naturalis tantum ambitu hujus vitæ includatur; adeoq; ea hominem informat, prout hanc vitam sanabilem exigere debeat. Puffendorf. de Offic. Hom. & Civ. Epist. ad Lector.

III. Upon the Insufficiency of Natural Religion, and the Necessity therefore of Divine Revelation.

Gale's Court of the Gentiles; or, A Discourse touching the Original of Humane Literature, both *Philology* and *Philosophy*, from the Scripture, and Jewish Church; in order to a Demonstration of the Perfection of God's Word and Church Light. II. The Imperfection of Nature's Light, and Mischiefs of vain *Philosophy*. III. The right Use of Humane Learning, and especially Sound *Philosophy*.

Reflections upon Learning; wherein is shewn the Insufficiency thereof in its several particulars, in order to evince the Usefulness and Necessity of Revelation:

Mr. *Boyle* on the Use of Reason in Religion.

— Excellence of Theology, compared with Natural Philosophy.

Vetustus de Ufu Rationis in rebus Theologicis.

Mr. *Glanvill's* Vanity of Dogmatizing; or, Confidence in Opinions manifested, in a Discourse on the Shortness and Uncertainty of our Knowledge, and its Causes.

A Seasonable Recommendation and Defence of Reason in the Affairs of Religion, against Infidelity, Scepticism, and Atheism of all Sorts.

Bp *Williams's* Sermons at Mr. *Boyle's* Lectures.

Mr. *Bradford's* Sermons at Mr. *Boyle's* Lectures.

Dr. *Blackball's* Sermons at Mr. *Boyle's* Lectures.

Taylor's Discourse of the Nature and Necessity of Faith in Jesus Christ, with an Answer to the Pleas of our Modern Historians, for the Sufficiency of bare Morality, or meer Charity to Salvation.

Staynoe of Salvation by J. C. alone as it is expressly laid down in the Scriptures, agreeable to the rules of Reason, and the Laws of Justice. The whole intermixt with several practical Reflexions directing and persuading to a Christian Life; To which is added a short Enquiry into the State of those Men in a Future Life, who never heard of Jesus Christ the Saviour in this Life.

N. Si quis ex rerum Sensibilium & Materiatarum intuitu, tantum luminis assequi speret, quantum ad patefaciendum Divinam Naturam, aut voluntatem sufficiet, ne ille decipitur per inanem Philosophiam. Etenim contemplatio Creaturarum, quantum ad Creaturas ipsas, producit Scientiam; quantum ad Deum, Admirationem tantum, quæ est quasi abrupta Scientiæ: ideoc; scitissimè dixit quidam *Platonius*,
sensus

sensus humanos Solem referre, qui quidem revelat Terrestrem Globum, Cœlestem vero & Stellis obsignat; sic sensus referunt naturalia, Divina occludunt. Atque hinc evenit nonnullos, è doctiorum manipulo, in hæresin lapsos esse, quum cœcatis sensuum alis innixi ad Divina evolare contenderent. — Hujus igitur Scientiæ limites ita ferè signantur, ut ad Atheismum confutandum & convincendum, & ad legem Naturæ informandum, se extendant; ad Religionem autem adstruendam non proferantur. — Quocirca quod sit Deus, quod rerum habenas tractet, quod summè Potens, quod Sapiens & Præcius, quod Bonus, quod Remerator, quod Vindex, quod Adorandus, etiam ex operibus ejus demonstrari & evinci potest: Et admirabilia complura secreta attributa ejus, & multo magis circa regimen & dispensationem super universum, etiam sobriè ex iisdem elici & manifestari queunt; æstq; istud Argumentum à nonnullis utiliter pertractatum. Verum ex intuitu rerum Naturalium, atq; humanæ rationis principiis, de fidei mysteriis, vel ratiocinari, vel etiam suadere vehementius, aut rursus ea curiosius introspicere & ventilare; & de modo mysteriis inquirere, haud tutum meo judicio fuerit. Da fidei quæ fidei sunt. Nam vel Ethnici in illustri illa, & divina de auræ catena fabula, hoc ipsum concedunt, quod Jovem de Cœlo ad Terram deducere, nec homines potuerunt, nec Dii. è contrariò quod Jupiter pertrahere eos potuerit è Terra ad Cœlum. Quare frustra sudaverit, qui cœlestia Religionis arcana, nostræ Rationi adaptare conabitur; decabit potius mentes nostras, ad Cœlestis veritatis thronum adorandum, attollere. In hac igitur parte *Theologiæ Naturalis* tantum abest, ut defectum aliquem observem, ut excessum potius reperiam, ad quem subnotandum paululum digressus, propter maxima incommoda & pericula quæ ex eorum Religioni, tum Philosophiæ impendent; utpote qui & Religionem Hæreticam proculdit, & Philosophiam phantasticam & superstitiosam.

Verulam, de Augm. Scien. Lib. 3.

C H A P. V.

The Light of Nature alone in this our Lapsed, Corrupt, and Benighted State, being found insufficient to discover to us the right Way of Worshipping God ; And on the other-side, so many wretched Impostures having under the Pretence of Divine Inspiration, been imposed upon Mankind in all Ages of the World : It must be of great use to a Pastor of the Flock of Christ, to a Watchman in the House of God, as to be acquainted with the most considerable Impostures, and false Religions which have taken place in the World, so with the means of distinguishing the same from Sacred Truth. And with the Apologies, both Ancient and Modern, that have been written in defence of the same, as contain'd in the Holy Scriptures : And in order to that, more especially to understand perfectly well the various and different Oeconomies and Dispensations of God towards Mankind ; with the full and adequate
Design

Design of God in all his Revelations and different Oeconomies; And particularly the Design of Christianity: First as it was to dispossess Satan of his usurp'd Dominion, and Tyranny over Mankind, which before our Saviour's coming into the World, was almost universally Enslaved to him by Idolatry, Superstition, and filthy Lusts. Secondly, as its design is to restore us to the Image of God, consisting in a true Inherent, and Real Holiness, which by Sin is defac'd, and to exalt us to a Divine Life: And Thirdly, to humble us withall, with a sense of our Manifold Failings, and to manifest the Goodness and Mercies of God, in accepting through Christ of our imperfect Righteousness.

I. *Of the most considerable Impostures that have taken place in the World amongst Greeks, Romans, Egyptians, Syrians, Persians, Jews, Mahometans, Christians, &c.*

Historia Deorum Fatidicorum: Cui præposita est Dissertatio de Divinatione, et Oraculis-

Mythologici Antiqui Græci et Latini, viz. *Theognis, Hesiodus, Homerus, Ovidij Metamorphosis. Fastorum Libri*

Galæi. Opuscula Mytnologica. Amstel apud. Wetsten. Mythographi Latini, viz. Hyginus, Planciades Fulgentius, Laëtantius Placidus. Albricus Philosophus. Cum Dissertatione de auctore; Stylo, Ætate Mythologiæ quæ Hygini Aug. Liberti nomen præfert.

N. Tenenda est Fabularum vis. sed unde potius petas quam ab Homero, fabularum omnium Parente? Tametsi Metamorphoses ac *Fastii Nasonis* non leve nomentum adferent quanquam Latine Scripti. *Erasm. de Ratione Studj.*

N. Here with great advantage may be read the Ancient Apologists, particularly *Augustin de Civitate Dei*; and without an Insight into the forementioned Pagan Mythologists, the following Apologists cannot be read with understanding.

Iamblicus de Mysteriis Ægyptiorum.

Seldenus de Diis Syriis.

Religio Veterum Perfarum ac Medorum, eorumq; Magorum. Per Thom. Hyde.

Philestrati Vita Apollonii Tyanæi.

N. Thus far may be seen how the Devil did draw off the whole World in a manner, into an open Idolatry and Rebellion against the Maker of Heaven and Earth. And when the Son of God descended from Heaven to reduce Mankind to their Allegiance to the true God: Then did he set up his *Apollonius Tyanæus* to Ape, and Imitate the Saviour of the World, and by the presence of Working Wonders, and wandring about the World in Imitation of his going about doing good, did he labour to retain the Gentiles, in their Pugnash Superstition and Idolatry. And how by such like Impostures the Enemy of Mankind did continue the obstinate Infidelity of the Jews, and did draw off such a great part of the World, as are now Mahometan, into an Apostacy from the Truth, may be seen in these following,

Mishna, or the Summary of the Oral Tradition of the Jews.

The two *Talmuds* both that which is called of *Jerusalem*, and that of *Babylon*, which are Comments on the *Mishna*.

The *Alcoran of Mahomet.*

N. How great an Impostor Mahomet was is vulgarly known, and that the *Alcoran* is the Law of this Impostor is as generally understood. But this *R. Akiba* should be an Impostor equally great and pernicious, as *Mahomet*

homet himself, and no less the Child of the Devil, set up by that Arch-Rebel to traverse the grand Dispensation of God, in sending the Messiah; And that this was the Cheat who had the greatest hand in forging the Traditional Doctrine of the Jews, is what does not so commonly come under Notice, but yet is a matter of great use to be observ'd. Now the Jews do own all their Oral Tradition to have been received from R. Akiba, who was the very Man who set up Barchocab, about the Year 134. to be their Messiah, and did Instigate the Jews to Massacre the Gentiles, and more especially the Christians, wherever they met them. And perhaps as no one Man in the World ever caus'd so much Bloodshed as he did, so to him the Jews do chiefly owe the continuance of their Obstinacy to this Day: But, because the History of this Man, and of the great hand he had in Compiling, or rather Cooking up the Jewish Superstition, so as to render it such as now it is found; And because the vast Effusion of Blood he occasioned by setting up a false Messiah, are things so worthy of our knowledge, and that especially as taken from the Jews themselves, I shall here subjoin an abstract of it out of R. David Ganz, in his Chronolog. Sacra & Profana anno Creationis 3840, and 3880.

R. Akiba initio Praefecturae filius octoginta annorum, atq; Nomen ejus exiit ab uno Extremo Mundi, usq; ad aliud, atq; totam Legem Oralem habemus ex manu ejus. Obfignavit Misnicos seu Deuterotas R. Meir, obfignavit Siphra, haec est legem Sacerdotum, R. Simeon, Occlusit Tosifhta R. Nehemias, Obfignavit Seder Olam R. Josi, sed hi omnes ex consensu R. Akiba, propterea quod omnes illi Discipuli ejus fuerint, & Cumulum Encomiorum ejus non abolveret unus Liber.

Ben Cuzila, vocatus Bar Cochaba, rebellavit Romanis, & fecit semetipsum Messiam; atq; idcirco dictus fuit Bar Cochaba, propterea quod Mystice interpretabatur, & de se dictum esse ajebat, *precedit Cochab stella ex Jahakob*. Rab. quoq; Akiba ipse cum illum viderit, dixit de eo, *Hic est Rex Messias*, sicuti extat in Echa Rabbatha Com. in Threnos ad versum *Abshet Dominus*, &c. Et Judaei qui Bithera erant ipsum unxerunt & Coronarunt in Regem super se, atq; excusserunt jugum Romanorum a cervicibus suis: Magna autem eade affecerunt Romanos et Graecos in *Asiaca*, Gentem magnam et multam, instar arenae in litore Maris, cujus non erat numerus. Sic quoq; fecerunt in *Aegypto*; Incolas etiam *Alexandriae* in *Aegypto* trucidarunt una cum Romanis, juxta verba Meor Enajim Cap. 12. plusquam duo centena millia Virorum. Judaei quoq; in Gophri (quae est Tzepharan) Interneccione deleverunt omnes Gentiles; adeo ut nullus inter eos Superstes relinqueretur, donec *Cesar Trajanus* mitteret adversus illos ducem Exercitus sui *Adrianum* filium Sororis suae; & magnam jis intulit cladem, qualis non fuit audita, aut visa tempore *Nebuzardan* neq; diebus *Titi* & antehac. Disceperunt autem Rab. b. m. in Annizakin de magna interneccione facta hoc tempore, cum inquirunt; *Vox est Vox Jahakobi. Hic fuit Adrianus Caesar, qui trucidavit in urbe Bithera quadringenta Myriades; dicunt autem illi, quater mille Myriades.*

Either of these Accounts of four Hundred, or four Thousand Millions of Jews, Slain upon their Rebellion in the Reign of Trajan and Adrian, which R. Ganz says is a thing Disputed amongst the Rabbins, is Extravagant, like the other incredible Falshoods which that Tribe of Men do so much delight to trade in. But this however is clear from this Author, that the Destruction was greater than that at Jerusalem by Titus, which according to Josephus de Bello Judaico Cap. 17. amounted to 1100000. And 'tis no ways Improbable, since according to the best Historians, Eusebius and Dio, their Desolation was almost an Extermination of their Name, and Nation. And upon the whole then that false Impostor R. Akiba, did a work doubly acceptable to the Devil, first to forge for the Jews a Body of Laws, as pretended Traditions from God, and Moses, to which they adhere to this day with the greatest Obstinacy, and by which they are kept from Entertaining the true Messiah, and from Embracing Christianity: Secondly in putting up a false Messiah, which drew them into such Rebellions, and Occasioned such mutual Massacres both of the Romans and of themselves, as have been never heard of; but are always highly grateful to the Devil, Humane Slaughters being the most acceptable Sacrifices to the great Enemy of Mankind. Of which it pleas'd God that the great Impostor himself should be made a part, as does appear from what is recorded by their foretold Chronologist, R. Ganz in the words following,

Rabbi Akiba supra memoratus, postquam vixerat 120. annis, Interfectus est anno 52 ab Excidio Templi, atq; hic fuit annus 880. Fuit autem unus ex decem interfectis a Regno, atq; fuit præcipuus, sic enim inquit R. Akiba ejusq; Socij: & Scribit R. Abraham, F. David, hoc omne evenisse in bello Adriani propter Indignationem contra Ben Cuziba, & depexuerunt carnem R. Akiba, pectinibus ferreis atq; postmodum obiit.

Rosse's View of all Religions-

Turner's History of all Religions in the World from the Creation down to this present time: In Two parts; The first containing their Theory, and the other relating to their Practice.

N. Here may be remark'd with great Profit, the modern accounts of Travellers, wherein any care is taken truly to represent the Religions, Rites and Superstitions of several Nations of the World. But as in all such Enquiries, as a Divine always ought to have his Eye to the Malignity of Satan that Father of Lyes and great Deceiver, who has been the Author of such foolish, vile, and wicked Superstitions, as have appear'd in the World: So that he may be the better able to account for the same, I would recommend to his perusal the Third of Dr. Hen. Mores Divine Dialogues

II. Of

II. Of the means of Distinguishing Imposture, Heresy, and Error from Sacred Truth.

Heydanus de Origine Erroris.

Mori Enthusiasmus Triumphatus. Sive de Natura, Causis, Generibus, & Curatione Enthusiasmi brevis Dissertatio.

*Dr. Rust's Discourse of Truth in Glanvils Præxi-
stence of Souls.*

Dr. Edward's free Discourse concerning Truth and Error, especially in matters of Religion, wherein are propounded the proper and certain Methods of finding and obtaining the one, and of discovering and avoiding the other.

Mr. Oesterwald of the Corruptions in Religion.

An Easy Method with the Deists and the Jews; with an answer to the most material of their Objections and prejudices against Christianity, wherein are given the Infallible Marks of Divine Revelation.

F. Malbranch's Treatise concerning the Search after Truth.

N. Of that Preparation of Heart with Piety and Humility, which is requisite to fit the Mind for the reception of the Truth, the Holy Scripture does inform us, Joh. 7. 17. If any Man will do his Will, he shall know of the Doctrin whether it be of God. And the whole current of the antient Philosophy runs the same way; concerning which I shall subjoyn some References to be consulted by the American Pastor.

N. De auditore Theologiæ vide copiosissime differentem Proclum Theol. Plat. lib. 1. c. 2. Quibus adde quæ ipse Plato in fine lib. 5. de R. P. & principio 6. disputat de ingenio studiisque veri Philosophi: quæ breviter contraxit Alcinous in primum Caput libelli de doctrina Platonis. Plotinum quoque Ennead. 1. l. 3. cap. 3. conferre juvabit:

III. The Ancient Apologists in Defence of the Christian Religion.

Justini Martyris Parænesis ad Græcos. Oratio ad Græcos. Apologia pro Christianis, prima & secunda. Liber de Monarchia Dei. Dialogus cum Tryphone Judæo. Epistola ad Diognetum.

N. *This last is questioned by some, whether Genuine, but own'd by Dr. Cave. But whoever was the Author, it is an Excellent Apology, most pathetically representing the Innocency and Admirable Vertues of the Primitive Christians, and the Malignity of their Enemies.*

Athenagoræ Atheniensis Philosophi Christiani Apologia, seu Legatio pro Christianis. De mortuorum resurrectione.

Theophilus Contra Christianæ Religionis Calumniatores.

Tatiani Assyrii Oratio ad Græcos quod nihil eorum quibus Græci gloriantur studiorum, apud ipsos natum, sed omnia a Barbaris inventa sint.

Hermæ Philosophi Gentilium Philosophorum Irrisio.

N. *All these foregoing Apologies are placed in the same Order, they lie in the Paris Ed. of Justin Martyr, 1636. Cologne. 1686. Fol. But all these will be better read fr m the new Editions at Oxford, by the Learned Mr. Grabe, Mr. Worth, &c.*

Clementis Alexandrini Protrepticon ad Gentes, in quo Gentiles redarguit, eosq; ad Christianam Philosophiam amplectendam hortatur. Stromateon Libri.

Tertulliani Apologeticus adversus Gentes. Ad Nationes Libri Duo. De Testimonio Anima. Ad Scapulam. Adversus Judæos.

Minutii Felicis Octavius.

Origenis Contra Celsum, Libri 3.

Sanctus Cyprianus de Idolorum Vanitate : Liber a *Demetrianum* : Testimoniorum ad *Quirinum* Adversus *Judæos* Libri Tres.

Arnobii adversus Gentes, Libri 7.

Lactantii Institutionum Libri 7. De mortibus Persecutorum.

Eusebii { Præparatio }
 { Demonstratio } Evangelica.

— Lib. contra *Hieroclem*, qui ex *Philestrati* Historia Comparavit Apollonium Tyanaum Salvatori Nostro Jesu Christo. Extat ad calcem *Eusebii* de Demonstr. Evang. Ed. Parisien. 1688. & Colon. 1688.

Constantini M. Oratio ad Sanctorum Cœtum. Extat ad Calcem Librorum de Vita *Constantini*, in Ecclesiastica Historia *Eusebii*.

Athanasii Oratio contra Gentes. Oratio de Incarnatione Verbi.

Ambrosii Responso Relationi *Symmachi*, ad imperatores contendentis, veteres Ritus circa Deorum Cultum servandos esse. Epistolar. Lib. 2.

Chrysofomi adversus *Judæos*, Libri sex.

— Contra *Gentiles* seu de Vita *Babilæ*, Liber.

Prudentius contra *Symmachum* ac Veterem Deorum Gentilium Cultum, Libri 2. *Poeta Christianus*.

Augustini de Vera Religione Liber.

— De moribus Ecclesiæ Catholicæ, Libri 2.

— De Civitate Dei, Libri 22.

— Oratio adversus *Judæos*.

— Oratio ad Catechumenos adversus *Judæos*, *Paganos* & *Arianos*.

Theodoretus de curandis Affectionibus Græcorum, Lib. 12.

Cyrilli Alexandrini. contra *Iulianum* Libri X.

N. *This Sett of Writers had the Kingdom of Satan visibly before their Eyes, that Arch-Rebel having in their Times, and in those Parts where they liv'd, erected his Idolatrous Temples and Altars; and brought it about, that his Impious Ceremonies and Rites of Worship were become the Established Religion over all the World, except Judæa: And therefore the Primitive Fathers did exert themselves upon no other argument with that strength of Learning and force of Reason, as upon this, Namely in laying out the Absurdities and Vilenejs of the Pagan Superstition, and the admirable Nature and Tendency of the Christian Religion.*

IV. *Modern Vindicators both of the Authority of Scripture, and of the Truth of Christianity.*

First, Against Infidels and Anti-Scripturists in general.

Du Pleffis de Veritate Religionis Christianæ,

Grotius de Veritate Religionis Christianæ,

Huetii Demonstratio Evangelica.

Bishop Stillingfleet's Origines Sacræ,

——— *Letter to a Deist,*

Mr. Boyl's Authority and Style of Scripture,

Sir Charles Wolfeley of Scripture-Belief,

Dr. Edward's of the Authority and Style of Scripture,
2. *Vol.*

Dr. Alix's Reflections upon the Books of Holy Scripture to establish the Truth of the Christian Religion,
2. *Vol.*

Dr. Nichols's Conference with a Theist, five parts.

Malebranche's Christian Conferences, Demonstrating the Truth of the Christian Religion.

Parker's Demonstration of the Divine Authority of the Christian Religion,

Bishop

Bishop *Patrick's* Witnesses to Christianity.

Abady's Vindication of the Truth of the Christian Religion, 80.

Bp. of *Sarum's* Discourse to his Clergy.

Dr. *Grew's* *Cosmologia Sacra.*

Dr. *Gastrill* of the Necessity and certainty of Religion in General, and of the Christian Religion in particular.

Mr. *Jenkins* of the reasonableness and Certainty of the Christian Religion, containing Discourses upon such Subjects as are thought most liable to Objections.

N. *It is a sad sign of the Deplorable State of the Christian Church at this day, that there should be more Vindications written in this one Last Age, if one were to reckon them all, in Defence of the Holy Scriptures, and of the Christian Religion, against Atheists, Deists, and Socinians, than there were Apologies written in all the first Ages of the Church (so far as does appear) against Jews and Pagans. But so it is, that there has been too great a Cause for Learned Men to write such Books: And therefore there is as great a Necessity for every Minister, who is earnestly to contend for the Faith against such Pestilent Gainsayers, to read them; that he may be ready always to give an Answer to every one that asketh him a Reason of the hope that is in him.*

Secondly, Against Jewish and Mahometan Infidelity in Particular.

Raimundi Martini pugio fidei adversus Judæos & Mauros.

Galatinus de Arcanis Catholicæ Veritatis Lib. 12. quibus pleraq; Religionis Christianæ capita contra Judæos, tam ex Script. Vet. Test. authenticis, quam ex Talmudicorum Commentarijs confirmare & illustrare conatus est. Item *Reuchlini* de Cabala & Symbolica receptione Dialogus.

Quadragneli Apologia pro Christiana Religione, qua respondetur ad objectiones cujusdam Mahomedani.

Dr. *Prideaux's* Life of Mahomet.

Bp. *Kidler's* Demonstration of the Messiah; where by the Truth of the Christian Religion is defended, especially against the Jews.

Limborch's Amica Collatio cum Erudito *Judæo*:

Dr. *Stanhope's* Sermons at Mr. *Boyles* Lectures.

The Bp. of *Worcester's* Dissertations, and Comments upon the Seventy Weeks of *Daniel*, containing a most clear and invincible Demonstration of the Truth of the Christian Religion.

N. *Raymundus Martini*, sive de *Martini*, gente Catalaunus, claruit Anno 1278 Linguarum Orientalium callentissimus, ut viam faciliorē *Judæorum* & *Saracenorum* sterneret, *Pugionem Fidei*, in tres partes, quo ex imis *Judaicæ* gentis Monumentis causam adversus *Judæos* & *Mauros* feliciter egit; Ex hoc opere sua pene deprompsit *Pochoetus Salvaticus*, Libro *Victoria adversus Judæos* dicto, ut ex porcheto *Petrus Galatinus de Arcanis Catholica veritatis lib. 12.* Tandem ipsum *Raymundi* opus cum doctissimis *Observationibus Jacobi de Voisin*, in lucem prodit, cum Introductione *Benedicti Cuspyvii*, addita, etiam *Appendicis vice, Hermanni e Judæo Christiani, Opuscula. Lipsiæ 1687. Cav. Hist. iit.*

The Centilism and Idolatry of the Roman Empire having greatly declined by the latter End of the V. Century; and being about to expire in the VI. the Adversary the Devil, thought it time to raise a New Battery against our most holy Faith, and accordingly sent his false Prophet Mahomet, who began his Hegira or Æra Anno Dom. 622. to commence his Hostilities: And Armed him as with Falsehood and Subtilty, so both him and his Successors with like Power, as he had done the Pagan Emperours, to oppose it. The nature of whose Imposture is very fully describ'd in few words by *Hottinger* in his *Hist. Ec.* And his Battles, Successors, and Successes, together with the whole Religion and worship of the Orientalists, is most fully and accurately treated of in his *Hist. Orient.*

And too it may seem of no great Consequence to us at so remote a distance from these great Enemies to the Christian Religion, the Mahometans, to be Vered in their Objections thereunto, and be Offences written against them; yet besides that many of our Clergy go Captains both to the *Indies*, and on Board of our Ships,

Muhammedism a Mahummede, insigni Arabum Impostore, & Agyrra, in Orbem Introductus est; Hæresis ex Christianismo Vero & Falso, *Judaismo*, *Saracenisimo*, propriis denique *Muhammedis* filamentis, & ineptissimis *Anti loziis*, atque componendis Religio nam diffidiis, in speciem accomodata. Fundamentum ejus est *Allæanus*, cui alii adjungunt *Suam. Hotting. Hist. Ec. cl. f. 1,*

into the Levant, to Africa, and the East-Indies; Besides this, with Submission, I apprehend, that none of us should be strangers to any of Satans Bitteres, nor unprepared to hand off the fiery darts of the Devil from whatever Quarters they are thrown.

As for the Apologies for the Christian Religion written against the Jews, no one I suppose will question the necessity of our Acquaintance with them, tho' we have not so many Jews residing with us, as in other parts of Christendom; but rather will think them most requisite, of any other of that kind, to be perus'd by an English Divine, not only in order to the Conversion of that unhappy people, but also as those writings will in a more particular manner engage us to a very Diligent Reading and searching of the Scriptures.

Under the preceding Head of Impostures, and this List of Apologies in Vindication of Reveald Truth against them, I might have plac'd some of the most Notorious Forgeries, that have arisen in the several Ages of the Church, out of the womb of Enthusiasm. But, as all, or the most signal Enthusiasts, have set up for new Revelations, under the Notion of more perfect Dispensations, my Observations relating to them will more properly come under the following Head, viz. the Various and Different Oeconomies and Dispensations of God towards mankind, Patriarchal, Mosaical and Evangelical.

V. On the various and different Oeconomies, and Dispensations of God towards Mankind.

Burmanni Oeconomia Foederum Dei ab Exordio mundi ad Consummationem omnium.

Dr. Cave's Apparatus before his Lives, shewing the three great Dispensations of the Church, Patriarchal, Mosaical, and Evangelical.

Dr. Edward's Compleat History, or survey of all the Dispensations, and methods of Religion, from the beginning of the World to the Consummation of all things; as represented in the Old and New Testament, Shewing the several Reasons and Designs of those Administrations, and the Wisdom and Goodness of God in the Government of the Church, through all the Ages of it. 2. Vol.

Capellus de Religionis Christianæ præ Judaica, prerogativis & excellentia. Inter Critica in V. & N. Test.

N. *The Divine Goodness after the Lapse of Mankind, and his Apostacy from and Rebellion against God, having given the Promised Seed to be the Great Captain of our Salvation, and to Head his Church against its Adversary the Devil; In order to preserve it from his Tyranny, and in Obedience to himself, He did at sundry times, and in diverse manners speak in time past unto the Fathers by the Prophets, and in the last Days, or last Great Age of the World, he spake unto us by the Son, whom he hath appointed Heir of all things, by whom also he made the World; That is, God did under diverse Oeconomies, and by various Dispensations, first by sending his Patriarchs, and then his Prophets, and at last his only begotten Son, do all that became Infinite Goodness towards the Recovery and Preservation of his People, and to destroy the Dominion and Power of Satan, and the Works of the Devil, Idolatry, and Sin; And on this Account therefore it is of the highest Consequence that we should thoroughly study the Nature of these various Oeconomies and Dispensations. And as a right understanding of them is what I take to be a principal Key to let us into the knowledge of the most abstruse parts of Holy Writ, it being a known thing, that the Rationale of the greatest part of the Levitical Law is best accounted for, by shewing the opposition that many of these Laws bear to the Customs of the Zabij, and other Idolatrous Nations bordering upon the then Church of God; So to understand the Nature and Perfection of the Evangelical Dispensation in particular, is what is requisite, to secure our selves and others from the various impostures which have been set up in the World by the Enthusiasts of diverse Ages, down from the Author of the Æternum Evangelium in the Year 1254. to the modern Quietists in the Roman, and Pietists, Quakers, and the like Enthusiasts in the Protestant Churches; All whose Frenzies have been obtruded upon the World as the last, and most perfect of God's Dispensations to Mankind.*

But then on the other side care must be taken so to understand the Nature, Perfection, and Completion of the Evangelical Dispensation, that tho' the Revelation be compleat, so that the Doctrines therein given us are Eternal Truths, and the Duties prescribed us are Everlastingly Obligatory, and the Ordinances enjoined us are of perpetual Use and Necessity, yet the prevalency of this Dispensation will be vastly greater than now it is, there being scarcely any thing of Futurity clearer in Scripture than the coming in of the fulness of the Gentiles, the general Conversion of the Jews, the total Destruction of Antichrist, and of the Dominion of Satan, and the Triumphant State of the Church thereupon, when the Kingdom of Truth, Righteousness, and Peace shall Universally prevail, when Idolatry will be totally abolished, and the Terms of Reconciliation, or the Covenant of Grace, will be made known to, and complied with by all Men, all, both Jews and Gentiles coming into the Church, and submitting unto the Messiah; Concerning which may be read Edward's Survey of all Dispensations last mentioned, Vol. 2. from p. 509. to p. 809. and Hen. Mori Dialogi tres postremi qui tractant de Regno Dei, hereafter named.

VI. *Discourses setting forth the full and Adequate Design of Christianity, in all its parts.*

First, As its Design is to dispossess Satan of his usurp'd Dominion and Tyranny over Mankind, which before our Saviour's coming into the World was almost universally enslav'd to him by Idolatry, Superstition and Filthy Lusts; And to restore and advance the Kingdom of God.

Apologizæ Antiqui in quibus fusè de hac re agitur.

R. *Mosis* Maimon de Idololatria Liber, continens Dissertationes de cultu Stellarum ac Planetarum, & Statutis Gentilium; Cum Interpretatione Latinâ & Notis Dionysij Vossij.

Tenison of Idolatry, as also of the means which God hath vouchsafed towards the Cure of it by the *Schemah* of his Son.

Gerardi Joh. Vossij Libri de Origine & Progressu Idololatriæ ad Veterum Gestâ, ac rerum naturam, reducta.

H. *Mori* Antidotus adversus Idololatriam; Sive Dissertatio brevis multa complectens Theoremata ad dignoscendum quid sit haberi debeat Idololatria, apud Christianos apprimè utilia; Cum applicatoine ad doctrinam Concilij Tridentini, ad sistendam quantum fieri potest Contagionem Romanam. Cum Appendice.

H. *Mori* Inquisitio in Mysterium Iniquitatis diligentem justamq; complectens delineationem veræ ideæ Antichristianismi in realibus genuinisq; illius Membris, talibus utiq; quæ indispensabilibus institutis Evangelij Christi, ejusq; regni Incolumitati revera adversantur.

—Dialogorum Divinorum postremi duo qui tractant de Regno Dei, & de speciali illius providentia per Christum super Ecclesiam, a Principio usq; ad finem Sæculorum.

N. Nothing does so much speak the Excellency of any Institution, as the greatness of its End and Design: And according to this measure, nothing then can appear more noble and August in it self, and more useful for us to be Acquainted with, than the grand Design of the Gospel; since, when considered in the full and Adequate Design thereof, its Intent and Tendency will appear to be this, to Advance the greatest things in the World, the Right and Sovereignty of God, and the well-being and Happiness of Man: I say when considered according to the Full, and Adequate Design thereof; for when the Sole, and Ultimate Design of Christianity is made the Effacing of Sin, and Endowing Men with Inward real Holiness; Tho' it be a great and certain truth, that this is one of its great Ends and Designs, yet to make it either the Sole, or Ultimate one, is to conceive too narrowly concerning it; as if an Equal, or rather the Primary regard were not had therein, as well to Gods Glory, as to our Happiness; which the whole Tenor of the Scripture Revelation, and the sense both of the Primitive, and of our own Church upon it, with Submission, I conceive, leads us to do.

As for the Tenor of the Scripture in this case; This Vein of Doctrine runs throughout the whole, that some of the chief among the Angels, having themselves Rebelled against God, they did after the manner of Heads in all Revolts, induce Mankind to side with them in the same; And out of a most bitter and Envenom'd Enmity against the Divine Glory, Satan and his wicked Angels, did sollicit the greatest part of all the World, to break so far through all the Ties of Allegiance to the Sovereign Majesty of Heaven and Earth as to transfer their Homage, Worship, and Service from God to Himself, and at last to the Creature, by worshipping and serving of the Creature more than the Creator, who is God. The Holy writ does thereupon inform us, that the Great God did separate to Himself, a Church out of the wicked World; And to secure the Obedience of that part of Mankind to himself, he did not only hedge and Bound it in, by peculiar Rites, and those the most opposite to Idolatrous and Daemon worship; but that he did at Sundry times, and in divers manners in times past first speak unto it by his Prophets, and did at last speak unto it by his Son, whom he sent among us the more effectually to destroy the Dominion and Power of Satan, and the works of the Devil, Idolatry and Sin. And ever more over the Scriptures do inform us, that in consequence to this, there is here on Earth a state of warfare, and a warfare too not again Flesh and Blood, or any so much against the Sinful lusts of the flesh, as against Principalities, against Powers; against

against the Rulers of the Darkness of this World, against Spiritual Wickèdness in High Places, *that is*, against the Devils themselves, who did much afflict, and were wont to be worship'd in the High Places. Thus it appears from the Tenor of the whole Scripture that the Design of Christianity was to dispossess Satan of his Usurp'd Dominion over Mankind, which before our Saviours coming into the World was almost universally enslaved to him by Idolatry, Superstition, and filthy Lusts.

And the same does appear from the Universal Consent of the Church of God in the first Ages, as well as of our own Church in particular in this latter; since the Renunciation of the Devil, and all his Works, and the Poms and Vanities of his Idol worship was the first thing done by whosoever was listed at his Baptism into Gods Service. The Renunciation of Damon Worship or Idolatry is not indeed expressly made in our Baptismal Covenant as taught us in our Church-Catechism, tho'

ἄποτάσσομαι σοὶ Σατανᾶ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ. *Cyrilli Cateche. Mystag. 1. Constitut. Apost. Lib. VIII. C. 41.*

Euchologium p. 1338, Aquam adituri, ibidem, sed & aliquanto prius in Ecclesia sub Antistitis manu, contestamur nos renunciare Diabolo & Pompa, & Angelis ejus; dehinc remergitamur, Tertul. Lib. de Corona, Cap. 3.

the most correspondent of any in the Christian Church to the primitive forms; and that very likely because Paganism is now extinct among us. But it is plain from the Jerusalem-Catechism Commented upon by Cyril, from the Constitutions called Apostolical, from the Euchologium of the Greek Church, that not only the Renunciation of the Devil, but of his Idolatrous worship and Service, by which his direct Dominion and Tyranny over so great a part of Mankind, was plainly signified; It is plain I say, from them, that the first thing done in any ones taking the Christian profession upon him was to Renounce the Devil, and his Idolatrous Worship; and that therefore the first and primary Design of Christianity must be to Dispossess Satan of his Usurp'd Dominion and Tyranny over Mankind. And if the like Idolatry does still remain not only throughout the greatest part of the World; but in some parts of the Christian Church, as too manifestly it does in the Anti-Christian Synagogue, the reason still remains of making express mention of this to be its primary Design; Tho' this reason will not always continue; as to which I refer to the Book last proposed, *Mori Dialogorum Tres p. 18remi.* And upon the whole, the usefulness and necessity of Considering this as the great and primary Instance of the Design of Christianity, the Reader will find farther accounted for in my Visitation Charge, to which I refer.

Secondly

Secondly, As its Design is to restore us to the Image of God, consisting in a true Inherent and real Holiness, which by Sin is defac'd, and to exalt us to the Divine Life;

Hen. Mori magni mysterij Pietatis Explanatio, five vera, ac fidelis Representatio Æterni Evangelij Domini ac Servatoris Nostri. J. Christi, Dei filij Unigeniti, Hominumq; Princeps ac Angelorum:

——— *Mysterium Iniquitatis, ut supra.*

N. This Latter Treatise may as properly be read upon this Head as on the foregoing, because that it does admirably well shew, that the Design of Christianity was to endue Men with real Righteousness, and true Holiness, at the same time that it does demonstrate the quite contrary Tendency and Design in the whole Body of the Romish Superstition. And to the same purpose may be also read

Mr. Allen on the Mystery of Iniquity.

Bishop Fowler's Design of Christianity: Or a plain Demonstration and Improvement of this Proposition, viz. That the enduing Men with inward real Righteousness, or true Holiness, was the ultimate End of our Saviour's coming into the World, and is the Great Intendment of his Blessed Gospel.

The Life of God in the Soul of Man; Or the Nature and Excellency of the Christian Religion, with the Methods of attaining the Happiness it proposes.

*N. Here also may be read Dr. Scott's Works per totum, Mr. Smith's Select Discourses, most of which have much of this Argument, particularly from p. 285. to p. 452. But especially to this purpose are to be perused Hammond, Spanheim, Velthuis in their several Tracts de Articulis Fidei Fundamentalibus, who, with all sober Writers, make this the great *Κεῖν'εἶον* of a fundamental Article of Faith, its tendency to destroy Sin, and to promote Purity and all Vertue, Towards both which the more Force and Energy there is in any Doctrine, the more or less Fundamental, Important, or Necessary it ought ever to be accounted.*

Thirdly

Thirdly, As its Design is withal to humble us with the sense of our manifold Failings, and to manifest the Goodness of God, in accepting through Christ, our imperfect Righteousness; I could be glad if I knew of any who have written just, or direct Discourses upon that Subject: *However*, there is something of this nature to be found in the Orthodox Writings upon the Satisfaction of Christ, and especially in that excellent piece following.

Dr. *Scot's* Christian Life, Part 2. where the Doctrine of our Saviour's Mediation is so admirably explain'd and prov'd; As also in

Dr. *Bates's* Harmony of the Divine Attributes in the Contrivance and accomplishment of Man's Redemption by the Lord Jesus Christ.

Taylor's Discourse of the Nature and Necessity of Faith in Jesus Christ, *ut supra*.

N. *There is nothing of mightier Importance in our Inquiry after Truth, and towards a through understanding of any Institution, than to have fixt in our Minds a determinate and distinct knowledge of the Design it drives at. This is what our Blessed Saviour prescrib'd as the most sure and certain way to discover the Erroneous Doctrines of Seditious Hereticks, bidding us to beware of false Prophets, which come to us in Sheep's Clothing, but inwardly are Ravening Wolves, and telling us, that we might know them by their Fruits, that is, by the tendency of their Doctrines, which if they are naturally productive of such ill Fruits, as Christianity is Design'd to destroy, must therefore necessarily be Erroneous or Heretical. And this very Rule has a peculiar Aptitude in it to discover the three great Errors, which have so much corrupted Christianity at this Day, viz. Popery, Antinomianism, and Socinianism; Popery, being a Superstition that makes the nearest approaches to the Pagan Idolatry, and tends to Indulge Men in Impurity; Antinomianism being a Scheme of Divinity also that manifestly undermines an Holy Life: And Socinianism tending to make us value our selves too much upon it, by taking us off from our dependance on Christ, for the Acceptance thereof. All which consider'd; As there is the greatest necessity*

sity, that upon our Reading and Searching of the Holy Scriptures, and before we enter upon our Enquiries into the whole Body of Christian Doctrine, we should be fully possess'd with this Notion concerning it, that the whole and adæquate Design thereof, as contained in the Holy Scriptures, is, 1. To destroy the Power of Satan, Idolatry and Sin, and to restore and Advance the Kingdom of God; 2. And instead of an external Legal Righteousness, to implant an Inward and real Holiness amongst Men; 3. And withall, so to humble the best of us, as to make us depend solely upon the Mediation of Christ with God the Father, for the Acceptance thereof to our Justification; So especially this Notion of Christianity ought immediately to precede our Reading the several Systems of the differing Parties amongst Christians at this day: In most of which, 1. there are several unsound Hypotheses advanc'd; so without this Test, we shall not so easily distinguish between their Heterodox and Orthodox Opinions. Not to say, that by thus having our Eye always on the Design of Christianity, and by bringing every particular Doctrine deliver'd to us, as Christian, to this touchstone, we shall know how to judge concerning those that are true, and which are more, which less considerable in the Body of Christian Doctrine, that so we may be able accordingly to put a different value upon 'em, a thing of no small consequence to the Peace and Unity of the Christian Church.

C H A P. VI.

The Pastor of Christs flock, or rather he that Designs to fit himself for so Important an Employment, being fully satisfied, that the mere Light of Nature is not sufficient to discover to us the knowledge of God, and of our selves, much less to direct us to an Acceptable worship of the true God, and an Enjoyment of him, and of all those unspeakable Blessings wherein consists our present and future Happiness: And being also convinced that the Design of Gods revealing to us the holy Scriptures, and the whole Evangelical Doctrine contain'd therein, was to instruct us in the knowledge of the true God; To destroy the kingdom of Satan, which, ever since the Fall, that rebellious Spirit had begun to set up in the world in opposition to Gods; and had advanc'd to almost an Universal Monarchy over Mankind, by that time the Son of God descended from Heaven, to reduce us to the Obedience of our Mak-

er : And that on the other side his Design was to advance the Kingdom of God, consisting in Righteousness, Truth, and Peace ; And to make us, to depend solely upon the Mediation of Christ with the Father, for the acceptance of our Imperfect Righteousness, to our Justification. The Pastor of the flock of Christ, I say, considering this, will be sensible, that as he is to draw forth the waters of life, both for his own, and others benefit, from the holy Scriptures ; So that it will be of the greatest concernment to both, that he should set himself to study the Understanding, and the Application of the same ; and in order thereunto, that he should be provided with such Books as shall best enable him, I. To know the Text it self, II. To understand the meaning of it, and III. To apply it skilfully to the Edification of others.

I. For the knowledge of the Text it self.

First, It will be requisite to have it in its several Languages.

I. In the Original and other Learned Languages.

Biblia sacra Polyglotta Waltoni complectentia Textus Originales, Hebraicum cum Pentateucho Samaritano, Chaldaicum, Græcum. Versionumque Antiquarum, Samaritanæ, Græcæ LXXII. Interpretum, Chaldaicæ, Syriacæ, Arabicæ, Æthiopicæ, Persicæ, Vulgaris Latinae, Quicquid comparari poterat. Cum Apparatu, Appendicibus, &c.

Biblia Hebræa Erpenii sine punctis.

Pentateuchus Mosis Arabicè Erpenii.

Matthæi Evangelium in lingua Hebræa.

N. Biblia Polyglotta dicuntur quæ variis Linguis extant, quorum Celebriora sunt quatuor: viz. I. *Complutensia* Fr. X. mines Car. Archi-Ep. Tol'etani Complui excusa 6. Vol. 1515. Quibus extant eundem Textus Hebraicus, paraphrasis Chaldaica in pentateuchum solum, Versio Græc. LXX. Interpretum, Vulgata Latina Hieronymiana ex Hebraico textu traducta, cum alia Versionis Græcæ LXX. II. *Antwerpensia*, sive Regia Biblia Philippi Secundi quadrilingua, complectentia viz. Textum Hebræum, Paraphrases Chaldaicas cum versione Latina maximæ partis Vet. Test. Versionem LXX. Interpretum, & Vulgatam Latinam: Item ad calcem Operis in studiosorum Hebrææ Linguæ gratiam, Latinam versionem ad verbum Hebræo respondentem: Et quod ad Novum Testamentum pertinet, præter Græcum & Latinum, extat quoque versio Syra characteribus Syris, & Hebræis simul. Huic Editioni præfuit Arias Montanus, & cum Dictionariis consta t 8. Vol. Antw. Plant. 1572. III. *Biblia Regia Gallie* (Lud. XIV.) Hebraica, Samaritana, Chaldaica, Græca, Syriaca, Arabica, Latina, ex quibus textus Originales ex Mis. toto fere Orbe quæsitis exemplaribus exhibentur. Constat hoc opus 10. Voluminibus, Parisiis impressa 1645. Cæterum quamvis Antwerpensi magnificentius sit, tum textuum copia ac numero, tum papyri ma nitudine, tum Characterum forma, incommodum tamen, quod duo Volumina in unius Libri Læctione inspicienda semper sint, nec in eodem Volumine variæ omnes versiones cum Textibus Originalibus comprehendere poterint: Et Prolegomena desiderantur. IV. *Biblia Polyglotta* Anglicana Waltoni supra Nominatæ; in 8. Vol. cum Lexicis. Quæ præter prolegomena utilissima quæ in parisiensi desunt, quoad Textus etiam Originales & versiones sunt plurimum absolutiora, & auctiora, in hoc & commodiora, quod

76 *The H. Scriptures, Criticks, and Commentat.*

uno in-tui u Textus Originales cum Verſionibus, variis columnis diſtincti intprountur: Sed de his plura apud *P. Simon. Crit. Hiſt.* e quo & ego maxima ex parte depromſi quæ hic annotavi.

Minoris formæ *Biblia Polyglotta* quod attinet, ut nihil hic de *Bombergianis* dicam, quæ Talmudicorum & Rabinicorum Scriptorum claſſem ducent, duo inſigniora ſunt quæ hic indigentur, viz.

Biblia R. Stephani Hebraicè, Græcè & Latinè; cum Annotationibus *Fr. Vatabli*, & *Nov. Teſt. Ariæ Montani* ex *Officina Commel.* 1596. 2. Vol. Fol.

Biblia Hebraica, Græca LXX Interpretum, Latina Verſionis Vulgatæ, item & *Pagnini*, & *Mart. Lutheri* Germanica, *Hamburg.* 1596. 4. Vol.

Præter has Editiones Bibliorum, plurimis, vel ad minimum tribus Linguis, Hebræa, Græca, & Latina; quales me habiturum in Bibliothecis meis Americanis, *Generalibus* viz. ſive *Provincialibus*, *Archidiaconalibus*, & *Decanalibus* in votis ſemper fuit, & aliqua ex parte votorum compotem me feci: Quænam Editiones hic etiam ſubnotandæ *Hebræo-Latinæ*, vel mere *Hebræicæ* tandem quoad *Vetus*, & *Græcæ* quoad *Nov. Teſt.* Quæ ut unaquaque *Bibliotheca parochiali* reponerentur maxima mihi fuit cura, & etiamnum crit: Cujusmodi hæc ſunt.

Biblia Hebræa *Ver. & Græca* *Nov. Teſt. Zantii Pagnini* Interlinearia in ſtudioſorum gratiam ſeorſum edita à Bibliis Complutensibus, variis in locis, & formis.

Biblia Hebræa & Latina ex Verſione *Sebaſt. Muſt.* Cum Annotationibus perpetuis, *Baf.* 1546. 2 Vol. Fol.

Extant & aliæ plurimæ Bibliorum Editiones Hebrææ in quarto, octavo, decimo ſexto & viceſimo quarto a *Plantino*, *Athia*, *Erpino*, *Leuſdeno* & aliis, cum punctis, & ſine punctis Variis in locis excuſæ quas ſigillatim omnes enumerare difficile eſſet, nec e re diutius hic immorari.

Biblia LXX. Interpretum cum Nov. Test. Græco. Inter Polyglotta.

Biblia 70 Interpretum ; Cum Nov. Test. Græco & Variis Lect. *Francf.*

Nov. Test. Græcum Cum Variis Lect. *Oxoniz.*

Nov. Test. Græcum, una cum Variis Lect. è Scholiis Græcis, è Græcis Scriptoribus, tam Ecclesiasticis quam Exteris maxima ex parte desumptis, Opera *Joh. Gregorii, & Ernesti Grabæi.* E Theatro Sheldoniano.

Nov. Test. Græcum & Lat. Beza. Cum Notis Chameri Fol.

M. Vulgo creditur Græcæ 70. Versiois Autographum in Bibliotheca Ptolemæi usque ad Julium Casarem, & ipsius Bibliothecæ incendium servatum fuisse. Omnes illius variæ Editiones ad tres reducuntur, ex quibus reliquæ manarunt. Prima Edit. est anno 1515. in Bibliis quæ vulgo *Complutensia* dicuntur, & iterum edit. in magnis *Antwerpiz* Bibliis, in *Polyglotta Parisiensi*, in *Bibliis Vatabli* quatuor columnis distinctis. Secunda Edit. ab Aldo prodit *Venetis* 1518. & iterum Edita *Argentorati* 1528. *Basileæ* 1545. & 1550 & *Franc.* 1597, cum Scholiorum collectione. In postremis tamen his Editionibus haud servatus Ordo Editionis *Veneræ*. Nam ad *Hebræam* magis exigere eam voluerunt. Tertia Editio *Vaticana* est *Romæ* facta anno 1587. absque ulla Versuum distinctione, cum Græcis Scholiis. Sequenti anno *Nobilis Romæ* quoque veteris hujus Græcæ Editionis Versiois, Antiquam Vulgatam Latinam quanta cura potuit, edidit. Anno 1628. Dilectissimus *Morinus* utramque Parisiis edidit, duobus distinctam columnis, cum commatis, & iisdem Scholiis. De his Editi nibus non conveniunt Critici. *Morinus* & *Waltonus*, & plures Romanam præterunt *Complutensia*, & *Veneræ*. Et *Waltonus* *Vaticanam* in *Polyglotta* prætulit, cui varias Lectiones *Mis. Alexandrini* quod vetustissimum existimavit, adjunxit. *Vossius* vero corruptiorem *Romanam* esse ait. Alii *Complutensem* *Hebræo* Originali magis confirmem esse contendunt. Utut sit, fatendum omnibus nullam accuratam esse, & singulas crassis erroribus & vitiis scaterere. Siquis veram & fidelem curet ad Criticæ regulas exgenda esset, *P. Simon. Hist. Crit. Lib. 2. Cap. 3.*

Waltoni Prolegomena de variantibus Scripturæ Lectionibus — De Textuum Originalium Integritate & Auctoritate — De Masora, Kerib & Ketib, variis Lectionibus Orientalium & Occidentalium, Ben Afsher & Ben Napthali, & de Cabala:

Waltoni Appendix ad Biblia polyglotta, in qua variæ Lectiones Heb. Græc. Lat. Samarit. Chald. Syr. Arab. Æthiop. Perf.

Millii Novum Testamentum Græcum; cum Variis Lectionibus ex toto fere Orbe conquisitis, *Cum prodibit.*

N. Christiani nimis meticulosi, & in Exemplaribus antiquis conferendis parum exercitati, verentur ne varias Lectiones in lucem proferendo hoc modo labefactetur Divina Scripturæ Auctoritas; fidesq; nostra incerto fluctuet: Unde ex usu esse existimant, licet sint Variæ Lectiones, de iis tacere prorsus, & nullos colligere, ne Scrupulos in Animis infirmorum excitemus. Sed Præter ea quæ ex viris Doctissimis jam citavimus, & hæc addenda diximus, varium esse istorum metum, & utilitates non spernendas, habere variarum Lectionum collectionem. Multum enim facit ad veram Lectionem tum conservandam, tum restituendam ejusque rectam intelligentiam, Codicum innumerorum consensus mirus in omnibus, quæ Religionis Substantiam Spectant; veritatem Divinam multum confirmat, Deique curam specialem circa hos libros demonstrat; qui hominum negligentia, ignorantia, & temeritati permisit *cutim quasi stringere in levioribus* (ut cum Doctiss. Sext. Amama loquar) *æ vulnera lethalia infligi* (salutaria dogmata corrumpendo) *non sivit.* Qui vero ne minimas à textu Originario variationes dari posse defendunt in laqueos & nodos inexplicabiles se involvunt, simulque impiis & profanis Hominibus (quorum hæc ætas feracissima) se ridendos præbent: Qui facili observant in libris Regum & Chronicorum, & alibi, quædam ἀπορο, ut in 2 Reg. 8. 26. collato cum 2 Chron. 22. 2. de ætate Ahazizæ filii Jehoram. Unde colligunt, nullam esse in sacris literis certitudinem, nec iisdem fidem adhibendam. Quibus facile os obstruitur, cum hæc ex variante codicum lectione, non ex ipso textu ἀπορο oriri diximus, unde

consequencia illa nullum habet robur. Variationes itaque hæc leviores, idem præstant Scripturam legentibus, quod acus magnetis variationes à vero mundi polo ejusque situ navis in medio maris. Qui cursum suum eo melius & tutius dirigere norunt, quum variationes locorum quorundam cognoscunt; quam si acum veram poli latitudinem semper indicare crederent, tunc enim extra viam vagarent. Præterea notandum est, dari media certa, quibus vera lectio cum Codicibus discrepant, stabiliri potest; Scilicet. Analogia fidei, antiquorum scripta & Commentaria, antiquæ versiones, Codicum antiquorum collatio; maxime veritas ipsa scriptura, in qua Antecedentium & Consequentium consideratio, & eorum parallelorum & similium observatio, multum ad veram lectionem Conferunt. Nam ista lectio, quæ cum antecedentibus & consequentibus, & cum locis parallelis consentit, & analogiæ fidei consentanea est, & cum aliis bonæ notæ codicibus concordat, & ex antiquis patrum Ecclesiæ scriptis corroboratur, pro vera & genuina habenda est. Cl. Walton præleg. ad Bib. Polyg. de Var. in Scrip.

Biblia vulgata Latina. Inter Biblia polyglotta:

N. Vulgata Latina sic dicta, triplex in Ecclesia fuit; I. *vetus*, quæ nomen *Itala* & *Vulgata* habuit, quia in Ecclesia Latina maxime in usu fuisse constat. Facta est ex Græca LXX. & magnæ auctoritatis erat apud Ecclesias occidentis. Cujus lectione usa est Ecclesia longe ante *Hieronymi* tempora, & etiam multo post, usque ad tempora *Gregorii Papæ*. Illam pene deperditam vel potius intermortuam, post mille annos redivivam, ex patrum Latinorum scriptis collectam, immensis laboribus restituit *Flaminius Nobilius*; longe tamen abest ut hanc Veterem vulgatam magnopere exactam obtinere se jam gloriari possit. II. *Hieronymiana* quam *Hieronymus* ingenti animo & laboribus indefessis, ex Hebræo fonte expressit. Causæ quæ ipsum ad hoc opus impulerunt, prout ipse variis in locis agnoscit, erant variæ quæ in versionibus Græcis & Latinis irrepsissent corruptelæ, tum etiam quod ipsos LXX. sæpius cespitasse, & ab Hebraico textu longe decessisse ipse observavit.

Certum est multos Episcopos, & inter alios *Augustinum* hanc *Hieronymi* operam ubique improbasse, nec nisi multis post *Hieronymi* obitum annis in Ecclesia publice receptam fuisse. Postea vero per gradus Editio hæc prævaluit, tacito potius Ecclesiæ Latinæ consensu, quam ullius Synodi vel Pontificis Decreto. Non tamen ita prævaluit ut veterem penitus extrudere potuerit, sed utraque in usu fuit, donec tandem ex utraque mixta hæc, quæ nunc *Vulgata* dicitur, prævaluit. III. *Vulgata Hodierna*, quæ, ut nunc dictum est, ex utriusque mixta fuit. Vulgatam non esse puram *Hieronymi* versionem sed ex vulgata veteri mixtam, multorum etiam Ecclesiæ Romanæ Doctorum haud inferioris Subsellii, Sententia est: Nempè licet nova Editio à plurimis probata fuerit, tam altas tamen in aliorum animis radices egerat Græcæ 70 Authoritas, ut per no-

vam penitus aboleri non potuerit, sed utraque tam publice in Ecclesiis, quam privatorum Doctorum manibus in usu erat, donec tandem, ad conciliandos omnium animos, & ut pax & unitas servaretur, ex utrisque tertia conflata sit quæ maxima quidem ex parte Hieronymum auctorem agnoscit, ne tamen antiqua penitus sperni videretur, multis locis lectio antiqua retenta.

Ut ut est, hæc quæ ex utrisque mixta, viz. Itala, ex 70. Versione traducta, & nova Hieronymiana ex Hebræo fonte expressa, & nunc *Vulgata* dicitur, nulla publica auctoritate Stabilita est, nec in solium authenticas posita ante Decretum Tridentinum. Concilium autem Tridenti describit Sess. 4. Can. 2. *Authenticum esse, & Summæ Auctoritatis*: statuit enim & declarat, ut hæc ipsa *vetus, & vulgata Editio, quæ longo est seculorum usu in ipsa Ecclesia probata est; in publicis Lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & Expositionibus pro Authentica habeatur, & ut nemo eam rejicere quavis prætextu audeat vel præsumat.*

Et nunc quali Authentica fruatur Ecclesia, ut melius innotescat, hoc notatu dignissimum, quod ultra 40 post usum decretum elapsi sunt anni, cum Sixti V. Emendatio facta fuerit, de qua affirmat quidem Sixtus ipse V. in Bulla Editioni suæ præfata, omnia emendatissime prodire. Omnesque Bibliorum Codices sanciti juxta suorum Exemplar in posterum imprimendos esse, ne minime quidem particula mutata, addita vel detracta. Alia vero omnia Exemplaria ut ad hoc emendarentur, alias nullam fidem vel Auctoritatem habitura esse, & hæc sub pœna Excommunicationis majoris. Sic quidem Sixtus V. post cujus Editionem sperabant omnes se habuisse Biblia Castigatissima, & omnibus Erroribus repurgata. Ecce tamen vix elapso Biennio post Sixti mortem, Clem. VIII. Novam Editionem procudit, in qua plurimos errores, qui in Sextina Editione remanserunt, emendavit, non tantum qui Typographi vitio irrepperunt, sed etiam alia multa de industria mutata, & correctæ invenimus, quæ a Tho. Jamesi S. T. D. Bibliothecario Bodleiano in peculiari libro de earum Editionum differentiis edito, cui nomen *Bellum papale*, ad duo millia numerantur, quæ in Editione Sixtina ab ipso per Bullam suam contra Codices Hebræos & Græcos confirmata, Clemens ejus Successor auctoritate sua sustulit, & secundum Textus Originarios reformavit. Tandem licet Clementis Editio multo Emendatior sit Sixtina, & ad fontes in plurimis reformata, adhuc tamen manere multa quæ ulteriori Correctione egent, tum ex ipsa præfatione Clementinis Bibliis præfixa, tum ex Lucae Brugensis Catalogo locorum quæ adhuc corrigenda videntur, qui ad calcem Bibliorum Plantianorum habetur, aliorumque doctorum virorum Eccl. Rom. Testimonio manifesto constat. Ex quibus hoc clarius demonstratur tum Editionem Sextinam in multis vitiosam fuisse, Clementis tum ulteriore correctione indignisse, ita ut *Authentica*, & omnibus numeris absoluta hæctenus dici non possit: Sed de his plura vide in *Prælog. ad Bib. Poly.*

The H. Scriptures, Criticks, and Comment at. 81

Biblia Latina *Zantis Pagnini & Ariae Montani* Interlinearia. Inter Bibl. Polyglotta:

Biblia Latina *Eman: Tremellii & Francisci Junii*, & Novum Testamentum ex Interpretatione *Theod. Bezae*, & *Junii Tremellii*.

Biblia Latina, ex Interpretatione *Sebastiani Castellionis*.

Novum Testamentum cum Expositione Duplici, *Vulgatâ*, & *Bezae*. & annotationibus *Theod. Bezae*

N. Quod ad Versiones Latinas attinet, ut multæ olim erant ex Græca factæ, ita ut vix numerari possint, Teste Augustino, *Lib. 2. de Doc. Christ. c. 11.* Quisquis enim Græcæ Linguae vel mediocrem cognitionem affecutus erat, protinus ad vertendum se accingebat: Ita & præcedenti seculo plurimi Hebrææ Linguae periti, tam Pontificii quam Protestantes jure se, juxta Textum Hebræum, Latinam Versionem, Prisca *Vulgata Hieronymi* ascripta accuratiorem, concinnare posse existimarunt. Pontificiorum extant *Xantis Pagnini* & eadem ex emendatione *Ariae Montani* quam habemus in Polyglottis. *Thomas Malvende* Dominicani, montis Cassini Monachi, maximæ partis Veteris Testamenti. *Vatabli*, vel, ut alii putant, *Rob. Stephani*; quæ tamen Versio inter Protestantium habenda est, si fides Pat. *Simoni*, qui Verabli minime esse ea Biblia dicit, sed *Leonis Juda* Zwingliani. Protestantium sunt *Sebastiani Munsteri*, *Leonis Juda* Versio a *Bibliandro* absoluta; *Luce* & *Andreae Osiandri*, *Junii & Tremellii*, & *Sebastiani Castellionis*; Quorum prioris, *Junii & Tremellii* Latina versio, magni æstimata fuit a Protestantibus ab initio, præsertim in Anglia, ut dicit Pat. *Simon*. *Sebastiani Castellionis* vero multi acerbè admodum, præsertim *Beza* & *Genevenses* perstrinxerunt; & videtur sanè (censura est *Simonis*) favere voluisse Antitrinitariis. *Isaac Levita* doctissimus Grammaticus, acriter in Castellionem invehitur, quem nimis audacem minusque, maxime in Grammatica, exactum vocat; sed quæ castigat vitia, ut Pater *Simon* dicit, haud magni momenti. Imo, de industria in illa lapsus apparet Castellio, quo Commodiorem sensum, neglecta Grammatica, redderet. Alia quam in Hebræo, Latini sermonis forma, ac series ab ipso observata, nempe ut Latine! queretur, minime Hebraicè.

II. *In the vulgar Tongue.*

The Holy Bible of the Old Translation, and the Genealogies, *fol.*

The *English* Bible with Archbishop *Usher's* Chronology; and the Bishop of *Worcesters* References.

An Essay for a new Translation of the Bible, wherein is shewn from Reason, and the Authority of the best Commentators, Interpreters, and Criticks, that there is a necessity of a new Translation. In Two Parts; with a Table of the Texts of Scripture contained in both Parts.

N. Vetus Scripturæ Versiones Vulgares. Germanicæ, Italiæ, Gallicæ, Anglicæ juxta Latinam Vulgarem factæ sunt; sepulta adhuc omni linguarum cognitione: Unde Waldenses, Albigenes, VViclevita, alique, solum Latinam Vulgatam secuti; quam suâ lingua reddebant; At Reformationis initio, Protestantes, ad Textum exactas edendas esse censuerunt. Quippè qui Ecclesiam puro Dei Verbo reformatum veniebant. Ut alios mittam; Angli quoque, ex quo maximè a Romana desciverunt, plures Versiones lingua sua edidere. Superfluum sanè illas recensere; cum omnes, ad unum, rejectæ fuerint in Conventu Hamtoncærtiano: In quo Novam excudi & condi Jacobus jussit; quæ hæcenus usurpabantur, minus exactas esse ratus. Imò leges quasdam interpretibus lingens, inter alia imperat, quantum quidem fieri poterit, Anglicanam Episcoporum dictam Versionem sequantur. Nec præterea ullas ad marginem, textus elucidandi causa, notas apponerent. Juxta Regis præscriptum versa Biblia fuere; atque hodie nova hac utuntur Versione; præter Psalmorum, sub Edwardo Sexto, versionem conditam. Sic altaram & alteram habent Psalmorum Versionem. Cæterum hæc sua Versio vitia habet, ut & ceteræ; quippè juxta Judaicam Grammaticam laGa. Exactior alicubi evasit propter Criticas Drusii Observationes jam editas; quemadmodum notavit Sixtinus Amama; Ac cavere ne in Tremellii Errores, ab erudito illo viro damnatos inciderent.

P. Simon. Crit. Hist. Lib. 2. c. 24.

Secondly, To know the Critical History of the Original Versions, and Various Editions of the Holy Scriptures.

Ufferii Historia Dogmatica de Scripturis, & Sacris Vernaculis:

Rich. Simonii Historia Critica veteris Testamenti: Liber Primus de Bibliorum textu Hebraico a Mose ad nostra usq; Tempora. Secundus in quo tractatur de præcipuis Versionibus Bibliorum. Tertius in quo de recta Scripturam vertendi Methodo agitur, ac quantum obscura illa sit. Accedit Crisis præstantissimorum Authorum, seu Judæorum, seu Christianorum, qui in Biblia scripserunt.

—Disquisitiones Criticæ de variis per diversa Loca & Tempora Editionibus. Quibus accedunt Castigationes Theologi cujusdam Parisiensis ad Opusculum *Is. Vossii* de Sybillinis Oraculis, & ejusdem Responsonem ad Objectiones Nuperæ Criticæ Sacræ.

Vossius de LXXII. Interpretibus, eorumq; Tractatione, & Chronologia; cum Appendice continente Responsones ad aliquos Theologos.

Is. Vossii ad Objectiones Nuperæ Criticæ Sacræ Responso. Ad Iteratas P. Simonii Objectiones Responso.

H. Hehli de Bibliorum Textu Hebraico, & Versionibus Græca, & Latina Vulgata lib. IV. viz. I. mus contra Historiam LXXII. Interpretum, Aristææ nomine inscripam. Dissertatio: qua probatur illam a judæo quodam fuisse confictam. Et *Is. Vossii*, aliorumq; virorum doctorum Defensiones ad examen revocantur. In hac Editione diluuntur *Vossii* Responsones. II. dus De Versione quam

quam vocant LXXII. Interpretum, Auētoribus veris, eamq; conficiendi Tempore, modo & ratione. III. tus Historia Scholastica Hebraici Textus, & Versionumq; Græcæ & Latinæ; Qua ostenditur qualis fuerat singulorum Autoritas per omnia retro sæcula; & Hebraicum Textum maximo in pretio semper habitum fuisse. IV. tus de cæteris Græcis Versionibus, Origenis Hexaplis, reliquisq; Editionibus Antiquis.

Thirdly, It will be requisite to distinguish the Canonical Books and Parts thereof from those which are Apocryphal.

Alexander Morus de Canone Scripturæ.

Dr. Reynolds de Libris Apocryphis, 2 Vol.

Bishop Cosin's Scholastical History of the Canon of the Holy Scripture, or the certain and Indubitate Books thereof, as they are received in the Church of *England*.

Ellies Dupin's Compleat History of the Canon, and Writers of the Books of the Old and New Testament, by way of Dissertation; with useful Remarks on that Subject, 2 Vol.

Mr. Richardson's Vindication of the Canon of the New Testament, in Answer to the Objections of *John Toland*.

¶ Hic consule *Josephum* contra *App. Lib. 1. Melitonem* apud *Eusebium* *Hist. Eccl. Lib. 4. Cap. 26.* *Origenem* apud *Euseb. Lib. 6. Cap. 25.* *Cirillum Hierosolymitanum* *Catech. 4. Versus Gregor. Nazianzen.* *Athanasium* *Synopsi Sacræ Script.* *Epiphanium* *Hæres. 8.* *Ambrosium* in *Apocalypsin.*

Et ut Canonem LXXXIV. (i)plis fatentibus Pontificiis, falso dictum Apostoolorum) hic taceam; Cum his Patrum Scriptis confer *Concil. Earthag. III. Can. 74.* *Concilium Romanum* sub *Gelasio An. 949,* & *Concil. Trident. Sess. 4.* II. To

*II. To understand the meaning of the Text,
it will be requisite to have,*

First, Such Books as give preparatory Directions for the Understanding, and Explaining, and the Profitable Reading of the Holy Scriptures.

Augustini de Doctrina Christiana Libri 4.

Hieronymi Ep. ad Paulinum.

Athanasii Epistola ad Marcellinum de Interpretatione, feu Titulis Psalmorum.

Chrysostomus de Utilitate Lectionis Scripturarum. V. Savil.

Franckii Manuductio ad Lectionem Scripturæ Sacræ Historiam, Grammaticam, Logicam, Exegeticam, Dogmaticam, Porismaticam, & Practicam. Una cum additamentis regulas Hermeneuticas de affectibus, Enarrationes ac Introductiones in aliquot Epistolas Paulinas complectentibus.

Hyperius de Sacræ Scripturæ Lectione.

Bishop Patrick's Search the Scriptures; A Treatise shewing that all Christians ought to Read the Holy Books; with Directions to them therein.

The Lively Oracles, or the Christian's Birthright, and Duty in the Custody and Use of the Holy Scripture. By the Author of The Whole Duty of Man.

N. Here also may be read Ellies Dupin's Compleat History of the Canon, Book 1. Chap. 10. Of the Style, Sense and different ways of Interpreting the holy Scriptures.

N. Permultas habet Augustinus regulas ad Scripturæ intelligentiam apprime utiles, præsertim in suis de Doctrina Christiana Libris, ubi in Compendium quicquid ad id facere posse judicavit, redegit. P. Simon Hist. Crit. Lib. 11. Cap. 2.

Secondly

Secondly, Such as Interpret and Affoil the Difficulties that occur in Reading; whether those Difficulties lye in Understanding, I. the Subject Matter of some of the more Extraordinary and uncommon Things contain'd in the Scriptures; or II. in the Language or Expression wherein the Holy Writ does declare the Will of God to Mankind; or III. in both Matter and Expression.

I. *As to the Difficulty of understanding some of the more uncommon Matters contain'd in the Scriptures; such as the Mosaick History of the Creation and Deluge; The Scripture-Geography, Chronology, and History; The Jewish Polity, Laws, Rites, and Customs: The Jewish Priesthood, and Consecrations; Their Festivals, Temples, Synagogue-worship, and Sacrifices; The nature of Sacred Dreams, Visions, Oracles and Prophecies: The Jewish Sects: The Sacred Architecture, particularly of the Ark and Temple, Scripture-Coins, Weights, and Measures; The Natural History of Scripture Animals, Plants, and also Diseases; The Miscellaneous matter of Jewish Antiquities of whatsoever sort: And lastly, the Jewish Rabbinical, and Talmudical Writings. These Matters being purely Scriptural; it seems requisite that a Divine, as he would aim at being perfect in his Profession, should have some competent Skill therein. And for that End,*

First, Upon the Mosaick History of the Creation and Deluge may be read,

Basilii M. in Hexameron Homilia IX.

Gregorii Nysseni Hexameron, seu de Opere sex dierum.

Ambrosius in Hexameron, seu de Opere sex dierum.

H. Mori conjectura Cabbalistica, five Mentis Mosaicæ in tribus primis Capitibus Geneseos; secundum triplicem Cabbalam, viz. Literalem, Philosophicam, Mysticam, five Divino-Moralem Interpretatio. Cum triplici Defensione.

Dr. Burnet's Theory of the Earth; containing an account of the Original of the Earth, and of all the general Changes which it hath already undergone, and is to undergo till the Consummation of all things.

Dr. Woodward's Natural History of the Earth.

Mr. Whiston's new Theory of the Earth, from its Original to the Consummation of all things; wherein the Creation of the World in six Days, the Universal Deluge, and the General Conflagration, as laid down in the Holy Scriptures, are shewn to be perfectly agreeable to Reason and Philosophy; With a large introductory Discourse concerning the Genuine Nature, Stile, and Extent of the *Mosaick* History of the Creation.

Mr. Keil's Remarks upon Mr. Whiston's New Theory of the Earth.

Mr. Whiston's first and second Vindication of the Theory of the Earth, from the Exceptions of Mr. Keil and others. *At the end of his Theory.*

Mr. Ray's three Physico-Theological Discourses, concerning 1. The Primitive Chaos, and Creation of the World. 2. The General Deluge, its Causes and Effects. 3. The Dissolution of the World, and future Conflagration. Wherein are largely discussed the Production and Use of Mountains, the Original of Fountains, of formed Stones, and Sea-Fishes, Bones and Shells found in the Earth, the Effects of particular Floods and Inundations of the Sea, the Eruptions of *Vulcano's*, the Nature and Causes of Earthquakes,

N. But here may be noted once for all, as well with reference to this as the following Heads relating to the subject Matter of some of the more uncommon things contained in the Scriptures, which are matters purely Philological, what a Learned Author abovementioned does very piously remark in the following Words;

Cum etiam in ipsis Scripturæ textibus varia occurrunt ad Historiam spectantia, e. g. locorum, temporumque denominationes, genealogiæ, monetæ, ponderum, ac mensurarum certæ species, phrasæ item ad peculiâres antiquitates, ritus, jura, privilegia, vel certam personarum conditionem spectantes, ad lectionem historicam maxime etiam ea pertinent, quæ ad ejusmodi rerum historicarum evolutionem faciunt, quemadmodum etiam historia naturalis haud parum lectoribus Scripturarum præbet commodi.

Cavendum tamen, ne rerum externarum imprimis ex aliis libris cognitio seigniores & hebetiores nos reddat, in lectione ipsius Codicis sacri. Quamplurimi in hunc impingunt lapidem, & glandibus facile contenti sunt, qui delicias Scripturæ nondum satis gustarunt.

Qui vero res externas propter internas scrutamur, & corticem propter nucleum frangimus, flocci habemus omnia ea, quæ ad usum solidum referre non possumus, quo superfluum & ambitiosam curiositatem nunquam non declinemus. Indignus merito censetur divina, quam Scriptura docet, sapientia, qui suos in ea profectus externis usque inutilibus moratur tricis. In studio Biblico tanti quilibet liber faciendus, quantum contribuit ad finem ipsius Scripturæ rectius obtinendum. *Franc. Manud. c. 1.*

Secondly,

Secondly; Upon Scripture-Geography.

Eusebius de Locis Hebraicis, seu Descriptio Urbium & locorum S. Scripturæ.

Hieronymi Loca Hebraica ex Eusebio translata, laxiori tamen Versione, plurimis de suo additis ac mutatis.

Adrichomii Terræ Sanctæ Descriptio, & Tabula Chorographica. Item.

Jacobi Bonfrerii Annotationes in Adrichomii Descriptionem, &c.

Joh. Lightfooti Animadversiones in Tabulas Chorographicas Terræ sanctæ. Hæc tria in Ap. Bib. Polyglot. Walton.

Bocharti Geographia sacra cum Steph. Morini Dissertatione de Paradiso Terrestri. Fol. Ludg. Bat. 1689: Cui Editioni accesserint varix Dissertationes & Epistolæ de Paradisi Terrestris situ, ex Epistola ad Bochartum. Initio Libri.

Gaspari Varerii de Ophira Disputatio. Inter Crit Sac. Tom. 8. p. 859.

Fullers Pisgah sight of Palestine and the Confines therēof, with the History of the Old and New Testament acted thereon. Fol.

Dr. Lightfoot's Chorography and Map of Canaan, Jerusalem, and of the Temple; In his Works.

Lamii Apparatus Geographicus ad Commentarium Harmonix Evangelicæ. Descriptio Judææ, & totius terræ Israel, qualis erat cum J. C. D. N. prædicavit Evangelium suum.

Mors's large Map with Bp. William's Amendments.

Thirdly

Thirdly, For Scripture-Chronology and History.

Ludovici Capelli Chronologia sacra a condito mundo ad Captivitatem per Romanos, deducta ex sola Sacra Scriptura, perpetua Serie concinnata, Certis *Κεῖμενοις* ex ea deductis quantum fieri potest, firmissimè comprobata, aliquot Tabulis cum eorum probationibus comprehensa. *In Ap. Bib. Polyglot. Wal.*

Lightfoot's Chronicle, and the Order of the Times of the Old Testament, with his Harmony, Chronicle, and Order of the New, which with the rest of his Works, are in 2 Vol. Fol. London, 1674.

Lamii Apparatus Chronologicus ad Commentarium Harmoniæ Evangelicæ. Quo vita Domini Nostri J. Ch. per Factos digeritur, Describuntur, simul res Judaicæ & Romanæ, quæ vel conjunctæ sunt Evangelio, vel huic lucem afferre possint.

Whiston's Chronology of the Old Test.

The Bishop of *Worcester's* Chronological Dissertation relating to his Exposition of *Daniel's* Weeks.

Josephi Historia Vet. Test. & de Bello Judaico.

Usserii Annales Vet. & Nov. Testamenti cum Sacra Chronologia Par. 1673.

Robinsoni Annales Mundi Sacri & Seculares. Lond. 77. Fol.

N. My design here being only to provide for the better Understanding of the Scripture, I do not in this place make a Draught of Chronology and History below the Scripture Times; which however being a most necessary Accomplishment for a Divine, must be done elsewhere in its proper place, since not only Ecclesiastical, but Civil and Profane History will be found to have its use, as a Learned Critick well assert out of St. Austin. Profecto nihil ad veram Scripturæ Intelligentiam, conducit magis quam Profana Historia. Ipse Hieronymus absq̃ illius ope Latulcem exponi posse negat. P. *Sim. Crit. His. Lib. 3. C. 8.*

Fourthly,

Fourthly, Upon the Jewish Polity, Laws, Rites and Customs.

Cornelius Bertramus de Repub. Hebræorum Recensitus, Commentarioque Illustratus, Opera Const. L' Empereur. *Inter Crit. Sac. Tom. 8. p. 750.*

Gunæus de Repub. Hebræorum. *ib. p. 818.*

Sigonius de Repub. Hebræorum. *40.*

Spencer de Legibus Hebræorum Ritualibus & earum Rationibus. *Cautissime legendus.*

Seldenus de Synedriis & præfecturis Vet. Heb. Lib. 3

— Uxor Hebraica sive de Nuptiis & Divortiis Lib. 3.

Witsius de Synedriis Hebræorum. *Inter Miscellanea Maimonidis Manus fortis.*

N. Qui noscere cupit ritus & leges Judæorum, hunc Librum Venetiis edicum in folio cum Commentariis, adeat *P. Sim. Cr. Hist.*

See also Mr. Thorndikes Religious Assemblies, wherein there is much of the foregoing Argument per totum; As also Bp. Hooper on the Levit Fast, from p. 149 ad Finem.

Fifthly, Upon the Jewish Priesthood, and Consecrations; Of their Festivals, Temples, Synagogue Worship and Sacrifices.

Seldenus de Successione in Pontificatum Hebræorum.

Stracchii Eliochrismatum Myrothecia tria; In quibus exponuntur Olea atq Unguenta divinos in codices relata: Et olim vel in omnibus universim Gentibus, vel nominatim apud Israelitas, tam Sacrorum Antistibus, Locis, Supellecilibus, quam in Regibus solemniter inaugurandis usurpata.

Hospinianus de Festis & Templis Judæorum, Ethnicorum, & Christianorum. *Fol.*

Joh. Buxtorffii Synagoga Judaica de Judæorum Ritibus & Cæremoniis.

Witsius de Tabernaculi Mysteriis.

Maimonides

Maimonides de Sacrificiis.

Car. Du Veil de Sacrificiis.

Dr. *Outram* de Sacrificiis Libri duo ; Quorum altero explicantur omnia Judæorum, nonnulla Gentium Profanarum Sacrificijs.

Sixthly, Upon the Nature of Sacred Dreams, Visions, Oracles and Prophecies.

M. T. Cicero de Divinatione

—Dissertatio de Divinatione, & Oraculis, Præposita Historiæ Deorum Fatidicorum.

Artemidori & Achmetis Oneirocritica.

N. See the use of Divinatory, Oracular and Oneirocritical Knowledge in *Mr. Dodwel's second Letter of Advice, Sect. 9.*

Witsius de prophetia & prophetis. *Inter Miscellanea.*

Molinæ Vates

Amyraldus of Divine Dreams.

N. Here also may be read *Mr. Smith's Select Discourses*, wherein he Treats of Prophecy, from p. 169. to p. 280. *Origines Sacra*, from p. 249. to p. 250.

Seventhly, Upon the Jewish Sects.

Philo Judæus de Essenis.

Drusius de Sectis Judaicis Commentarius. 46

Scaligeri Triharæsum Liber.

Vide Apparatum ad Baronij Annales.

Eighthly

Eighthly, Upon Sacred Architecture ; Or the Dimensions of the Ark and Temple.

I. Of the Structure and Dimensions of the Ark.

Mathæi Hosti in fabricam Arcæ diligens Inquisitio. Inter Crit. Sacr. p. 103.

Buteonis Arca Noe, cujus formæ Capacitatisque fuerit, Libellus ib. Tom. 8. p. 83.

N. That that part of Bishop Wilkin's Real Character, wherein he gives an account of the Dimensions of the Ark, and demonstrates its Capacity to contain all the Creatures, which are related by Moses to have been received therein, together with their Food and Fother, necessary for their Subsistence, ought especially to be read upon this Subject.

II. Of the Temple.

Ludovici Capelli Templi Hierosolymitani triplex delineatio, una ex Scriptura, juxta mentem Villalpandi, & Descriptionem ab eo factam ; Altera ex Josephi mente & Descriptione ; Tertia ex Judæorum in Talmude Descriptione, & juxta mensuras ab ipsis istic traditas. *In Ap. Bib. Polyglot. Wal.*

Dr. *Lightfoot's* prospect of the Temple, especially as it stood in the Days of our Saviour : In his Works Vol. p. 1049.

N. Artium Mechanicarum cognitionem Augustinus de Doc. Chr. Scripturarum Interpreti necessariam esse pronuntiat, & præsertim prævalde utilem ad Intelligentiam veteris Testamenti.

Ninthly, Upon Scripture Weights and Measures.

Epiphanius de Ponderibus & Menfuris.

Mr. *Brerewood* de ponderibus & pretiis Hebraicorum, Aliorumque veterum Nummorum, eorumque cum Recentioribus Collatione.

Briani Waltoni Supplementum de Siclorum formis & Incriptionibus, cum eorum explicatione.

Tractatus de Antiquis ponderibus, monetis & menfuris Hebræorum, Græcorum, Romanorum, ex variis Authoribus. Hæc Tria Opuscula in Ap. Bilior. Polyglot.

Bishop Cumberland on Scripture Weights and Measures. 8o.

Dr. Bernard de menfuris & Ponderibus Antiquis. 8o

N. Those who cannot have Leisure, nor think they are much concern'd to consult the Criticks upon this Subject may take up with the Account of Scripture Weights and Measures given 'em at the latter end of the Fol. and Qu. Bibles Printed of late Years at Oxford, and London.

Tenthly, Upon the Natural History of Scripture Animals, Plants, and Diseases.

Valesius de Sacra Philosophiâ.

Bochartus de Animalibus Scripturæ, opus Bipartitum, Cujus Pars prior Libris 4 de Animalibus in genere, de Quadrupedibus, Viviparis, & Oviparis; Pars posterior Lib. 6. de Avibus, Serpentibus, Insectis Aquatilibus, & fabulosis Animalibus agit. 2 Vol. Fol. *Ludg B. 1692.*

Sir *Thomas Brown's* Observations upon several Plants mentioned in Scripture being the first of his Miscellany Tracts, 8o. or amongst his Works Collected into a Fol.

Guliel. Ader M. D. Enarrationes. Enarrantur Ægroti Nov. Test. quorum dum Explicantur morbi; ex eorum patria, Temperies, Ætas, & Vitæ conditio inquiritur, hosque arte Medicâ Incurabiles fuisse demonstratur. Inter Crit. Sac. Tom. 9.

N. Præter Grammaticæ cognitionem multa adhuc sciri debere docet *Augustinus*, viz. Animalia, Gemmas, Plantas; Rerum enim ignorantia facit obscuras, ut dicit, figuratas locutiones. *Aug. de Doctr. Christ.*

Eleventhly, Upon the preceding, or any other parts of Jewish Antiquities, whether reducible or not, to the foregoing Heads.

Ariæ Montani Antiquitatum Judaicarum Libri 4. In quæis præter Judææ; Hierosolymorum, & Templi Solomonis Accuratam Delineationem, præcipui Sacri, ac profani Gentis Ritus describuntur.

Maimonidis Varia.

Seldeni Varia.

Joh. Dieterici Antiquitates Biblicæ de Rebus Judæorum & Gentilium 2 Vol. Gießæ Hafforum Fol. 1671.

Herm. Witfii Miscellaneorum Sacrorum Libri Quatuor.

N. It will not be wondred at that many Writers upon Jewish Antiquities should be prescrib'd, when it is considered that many Christian Institutions are derived by our Saviour and his Apostles from Jewish Usages; nay, the whole Oeconomy and Government of the Church under the Gospel is taken from the Synagogue, and carries an express Analogy and Similitude to the legal administration of those Times. So the Baptizing of Children bears relation to the Baptizing the Children of the Profelytes, and is undeniably to be Justified from that Usage; the Lord's Supper answers to the Paschal Lamb; Liturgies amongst Christians to Forms of Prayer amongst the Jews; Presbyters and Deacons to Priests and Levites; the Twelve Apostles to the Twelve Heads of Tribes.

And St. Clemens Romanus under the Title of High-Priest, Priests and Levites, does manifestly design the Bishop, his Priests and Deacons. In short, Ordination by Imposition of Hands is deriv'd from their Ordination in the Synagogue, and the Christian way of Excommunication is expressly taken from theirs. And the Learned Lightfoot, as he has observ'd and prov'd much of this Nature throughout his Works; so as to the whole Writings of St. Paul he tells us, that in all his Epistles, especially in that to the Hebrews, he useth exceeding much, not only of the Jews Dialect, Language and Learning; but also of allusion and reference to their Opinions, Traditions, and Customs: So that it will be found of consequence to be well seen in the Jewish Antiquities both Sacred and Civil.

Lightfoot,
Vol. 1. p. 341.
or as it ought
to be Printed
333.

Lastly,

Lasly, the Jewish and Rabbinnical writings relating to the Holy Scriptures, and to Scriptural matter.

Targum sive Chaldaica Paraphrasis Vet. Test. Librorum. Inter Biblia *Polyglotta*.

Christoph. Helvici Tractatus Historicus & Theologicus de Chaldaicis Bibliorum Paraphrasibus, earum Origine, numero, Authoribus, Antiquitate, Differentiis, Autoritate, & insigni usu in Controversiis Theologicis, ac Scripturæ interpretationibus.

Rabbi David Ganz Chronologia sacra & prophana à mundo Condito ad annum M. 5352, vel Christi 1593, dicta; Cui addita sunt Pirke, vel Capitula R. Eliezer; utraq; ex Hebræo in latinum versa, & observationibus illustrata: Quibus etiam interta sunt Hebræorum tam veterum, quam recentiorum Testimonia de Dom. Jesu, nec non de Pseudo-Christis Judæorum. per Gul. Henric. Vorstium. Lugd. Bat. 1644. 40.

N. Paraphrasis Chaldaica à variis auctoribus & diversis temporibus concinnata fuit. Legem transtulit *Onkelos* circa Christi tempora. Prophetas priores & posteriores *Jonathan Ben Uzziel* Hillelis illius Celeberrimi discipulus, de quo mira tradunt Talmudici; vixit circa annum 30. ante Christum. Huic etiam adscribunt aliam in Pentateuchum Paraphrasin, quæ tamen multo posterioris auctoritas fuit. Hagiographorum versio vulgo adscribitur *Josepho Cæco*, sed à variis Authoribus factam, & non ante annum Christi 600 judicæ doctissimus Buxtorfius. Targum Hierosolymitanum non totum Pentateuchum, sed quasdam ejus partes explicat, sæpe in medio Versiculi desinit. Probabile est olim, integrum existisse, multa enim citat *Flavius* ex Targ. Hierosolymitano quæ in hoc non leguntur, vel duplex fuisse. Qui ad Apostolorum tempora referunt, falluntur. Multo recentius esse iudicant tum alium de eo silentium apud antiquiores Judæorum Scriptores, tum vocum Barbararum mixtio. Targum Megilloth, sive Libellorum quinque, qui hoc nomine peculiari ratione appellantur, scilicet. *Canticum Solomonis, Thren. Ruth, Eccles. & Esther*, ut & Targum secundum Esther, recentiora esse, & post Talmud Scripta, inter alia probant *Cant. 1. 2. Thren. 2. 19.* ubi expressa sit Talmudis mentio *Walson. Prolegom. ad Bibl. Polyglot.*

Jam quod ad discrimen inter hos Targumini attinet, (Christoph. Helvici verbis utar) id secundum ordinem Librorum Biblicorum optime videatur. *Onkeli* Targum in Pentateuchum literale profus est, & pene æquali verborum numero Hebræum textum Interpretatur. *Targum Jonathanis* vero est Liberius, velut & alterum Hierosolymitanum, interdum & adeo prolixum sunt, ut Commentatores potius quam interpretes agant. Interdum multis circumstantiis textum illustrent, Historias in Textu concise inductas plenius describunt, quas verisimile est ex antiquorum traditione acceptas. Similis consuetudo in Josepho Historico deprehenditur. *Targum Jonathan* in prophetas, eisdem liberius solet paraphrasari. Targum in Hagiographa diverso modo se habet.

Auctoritas vero horum Targumim apud Judæos sunt Authoritatis plane æqualis ipsi Scripturæ Hebrææ, neq; eas habent illas contradicere. Idq; docentur à Talmudistis. Certum itaq; ex quocunq; Targum aliquid contra Judæos afferatur illud Conscientiæ suæ ratione, & propter dictas Hypotheses non posse repudiare & contradicere. Siquis igitur in controversis locis inter nos & Judæos evidentiæ Targumicæ Expositionis Judæorum oculos perstringat, ut tergiversantur, velut solent, & nec currere velint nec remigare, (ut Proverbium habet) coercenda est hæc impudentia, & nequitia Testimoniis Talmudicis, & graviter exprobanda hæc petulantia, quod ipsi Talmud & antiquis suorum Institutis pervicaciter contradicere malint, quam veritati locum concedere. & ut insignis Chaldaicarum Paraphrasæ usus in Controversiis contra Judæos innotescat; tibi admonendum est quod Testimonia plurima exinde extrahantur; I. de Pluralitate Personarum in Essentia Divina; II. de verâ Messæ Divinitate; III. Circa adventum & officium Messæ. De quibus omnibus, alijsq; Chaldaicarum Paraphrasium usibus, videtis *Helvici* tractatum Historicum & Theologicum Supra nominatum, de Chaldaicis Bibliorum Paraphrasibus, earum Origine, Numero, Authoribus, Antiquitate, Differentiis, Authoritate, & insigni usu in Controversiis Theologicis & Scripturæ Interpretationibus.

Mishnaioth Manasseh Ben Israel, sive Textus Talmudicus, Amstel. 1688, 8vo.

Thalmud Hierosolymitanum & Babylonicum, quorum Textus qui constat in *Mishnaioth*, per R. Jehudam Sanctum confectus est, quem deinde alii Rabbini sua *Gemara* absolverunt.

Maimonidis manus fortis, opus Thalmudicum à R. Mose Maimonide in Compendium redactum, & quidem stylo purè Hebraico.

—*Porta Mosis* sive Dissertationes aliquot à R. Mose Maimonide, suis in variis *Mishnaioth*, sive Textus Talmudici partes Commentariis præmissæ, quæ in universam fere Judæorum disciplinam aditum aperiunt. Ex Arabica in Linguam Latinam versa Opera & Studio Ed. Pocokii. Oxoniæ 1655. 4o.

Distinguunt Judæi Legem in *Oralem*, & *Scriptam*, *Oralem Scriptæ* explicationem esse aiunt, & hæc explicatio *Thalmud*, i. e. Doctrina dicitur, quod duabus partibus constat, *Mishna*, qui est velut Talmudis textus, & quidem Sermone Hebræo Rabbinnico satis pure conscriptus, sed ita concisus, ut nisi res ipsas de quibus disserit teneas, vix eum intelligere possis, & *Gemara*, quæ velut *Mishnæ* Glossa est, & de qua merito dixeris textu pejorem esse; non solum quia innumeras fabulas, quibus caret *Mishna*, habeat, sed maxime, quia Chaldaico sermone obcurissimo, & difficillimo scripta est. *P. Sim. crit. Hist.* 153. *Talmud* hoc constans *Mishna* & *Gemara*, Pandectæ sunt rerum Judæicarum divinarum & humanarum, imprimis juris illorum Canonici & Civilis; & hoc digestum ipsis adeo sacrum est, ut omnes ordinationes in eo libro tantam habeant efficaciam, quantum ea quæ à Deo in lege Mosaica instituta sunt, ut tradit *Heronym. de sanc. p. 2.* Sed non abs re forsitan fuerit Historiolam rei tam insignis ex *Maimonide*, *R. D. Ganz*, *Hottingero*, *P. Sim.* aliisque contexere, & hic subjungere.

Scias omnia legis præcepta, inquit *Maimonides*, quæ à deo ad Mosam Magistrum nostrum demissa sunt, demissa ad ipsum fuisse una cum Interpretatione sua, eloquente Deo ipsi primum textum, deinde Explicationem & interpretationem ejus, & quid comprehenderet textus iste Authenticus. Et tum modum edocendi illa Israëllem fuisse describit.

Mortuo vero *Mose*, cum *Joshua* in iis quæ ad ipsum demissæ fuerunt explicationibus instructum reliquisset, *Joshua* ejusque seculi homines se-

secundum eas sententiam dixerunt. Quicquid autem *Mosi* acceptum ferret ipse, aut Seniorum aliquis, nulla de eo controversia, nulla incidit dissentio; At si quid erat e ramis de quo nihil à *Mose* acceptum fuerat, quicquid de eo statuendum fuerat eliciebatur collatione, ope tredecim regularum quæ ipsi [*Mosi*] traditæ sunt in *Sinai*, nempe tredecim argumentandi modis, quibus sensus legis eruitur. Eorum autem, quæ isto modo eliciebantur, quædam erant de quibus nulla omnino incidit dissentio, cum unanimi omnium consensu receptæ essent, alia vero de quibus accidit inter duas conjecturas discrepanti, prævalente apud unum quod ipse opinatus fuerat, apud alium quod ipse conjectando assecutus.

Cum autem moreretur *Joskua* (cui pax) quæcumq; traditi ne acceperat interpretationes, nec non quæcumq; ipsius temporis in lucem prolatae sunt sine ulla inter Doctores dissentione, & quæcumq; cum de eis incidisset dissentio, ex plurium consensu decisæ sunt, commendatas reliquit senioribus illis, de quibus dicit Scriptura, [*Et omnibus diebus Seniorum qui post Joshuam diu vixerunt, Josh. 24. 31.*] Deinde commendarunt seniores isti quæcumq; traditione acceperat, Prophetis, & Prophetarum alii aliis, ita ut nullum esset seculum in quo non inquisitum fuerat in Sententiam legis, & conclusiones inde elicitas: Uniuscujusque Seculi hominibus Sermones eorum qui ipsos præcesserant fundamento ponentibus, unde conclusiones educerent atq; elicerent.

Jam processu temporis ventum est, inquit idem *Ben Maimon*, ad *Rabben Hakkadosh*, Doctorem nostrum Sanctum (cui pax) qui fuit Seculi sui phoenix, atq; unicum temporis decus, vir certe in quo in unum collegerat Deus dotes eximias, & virtutes eas ob quas apud *συχωρῆς* suos meritus est appellari *Rabbenu Hakkadosh*, cum nomen ipsi esset *Judah*, quiq; in summo Scientiæ & celsitudinis gradu constitutus fuit. Ipse beneficentiam erga literatos, & studiosos exercens, legem in *Israele* confirmavit sententiis, dictis & differentiis ore traditis à *Mose* usq; ad tempora sua collectis, cum & ipse ex iis esset quæ ore tradita referebant: utpote qui referret quæ acceperat a *Simeone* patre suo, ut ille a *Gamaliel* patre suo, ille à *Simeone* patre suo, ille ab *Hillele* patre suo, ille a *Shemaiab* & *Abtalione* præceptoribus suis, illi à *Juda Tabbai* filio, & *Simeone Shatabi* filio, illi à *Josua Pherabai* filio, & *Natneo* *Arbelica*, illi à *Joze Jozeri* f. & *Jose Juchanani* filio, illi ab *Antigoni* *Socensi*, ille à *Simione* iusto, ille ab *Ezra* (quoniam ipse ex superstitionibus Synagogæ Magnæ fuit) *Ezra* vero à *Baruco Neria* filio præceptore ipsius. *Baruco* autem *Neria* f. a *Jeremia*, ut & *Jeremias* sine dubio acceperat a prophetis, qui alii ab aliis acceperant usque ad Seniores, qui *Josue* quæ ipse à *Mose* retulit accepta tulerunt. Collectis igitur sententiis, & dictis istis, manum admovit *R. Juda* componendæ *Mishnæ*, quæ omnium quæ in lege Scripta sunt præceptorum explicationem contineret, partim Traditionibus à *Mose* (cui pax) ore acceptis, partim consequentiis Argumentationum elicitis de quibus nulla est dissentio constans: Partim conclusionibus circa quas contingit dissentio inter duos argumentandi modos. Et sic habes rationem,

item & Historiam Traditionalis Doctrinæ Judæorum ex R. Maimonidis præfatione in *Seder Zeraim* extractam, ab ipso Mose ad tempora R. Juda, qui claruit Secundo à Christo Seculo.

Secundo maxime Seculo, ut addit Cl. *Hottingerus* in sua Historia c. 2. Omnis Judæorum opera occupata fuit in vindicandis, & conscribendis *Δευτεράσει*, seu traditionibus *εγγραφαις*, quæ hinc inde sine ordine hucusq; erant dispersæ. Habebant autem singularum ætatum Præsides sua tantum Memorialia, quorum subsidio legem Oralem ab interitu & oblivione defendebant, eandemq; Auditoribus, quibus quantum quisq; assequi poterat, consignare liceit, explicabant. At R. Juda cognomento *Sanctus*, qui apud Talmudistas, *Rabbi*, sine adjectione per excellentiam dicitur, anno Christi 150 indulgentia Antonini Imperatoris, veritus ne Judæi inter gentes vagabundi, tam præclaro privarentur Thesauro, Antecessorum suorum placita, & constitutiones in Aphorismos redegit, quibus deinde omnes Judæi, Israëlita, & Babylonii communis juris autoritatem tribuerunt. Vocatur hic Liber qui etiamnum hodie textum juris Judaici constituit, *Mishna*, i. e. *Δευτεράσις*, sive Lex iterata. Et partes tractatus, seu ordinis *Mishnaïoth*, seu primæ Talmudis partis, sunt sex, I. *Zeraim*, quæ agit de seminibus, frugibus, herbis, arboribus, de fructuum usu privato & publico, de seminibus homogeneis, & heterogeneis; II. *Moad*, festorum, agit de tempore quo sabbathum aliq; festa inchoari, finire, et celebrari debeant.

III. *Muscain*, Mulierum, de uxoribus ducendis vel repudiandis, de mulierum affectibus & morbis. IV. *Netekim* damnorum, de damnis ab hominibus, vel bestiis illatis, de eorum pœna vel compensatione. V. *Kodaschichin*, Sanctitatum, de sacrificiis aliisq; rebus sacris agit. VI. *Tabroth*, purificationum, agit de munditie & purificatione vasorum, Supellectilis, rerumq; aliarum immunditie & pollutione.

Hic Liber *Mishna*, conscriptus est anno ut dictum est 150, vel in urbe *Tiberiade*, ubi præfatus Rabbi vixisse videtur, vel *Sephora* ubi sepultus est. Hic deinceps sequentibus annis in Scholis Judææ publice prælectus, & variis Doctorum disputationibus illustratus ac auctus est. Ex quibus omnibus in unam congestis anno Christi 230 prodit *Talmud Hierosolymitanum*, sive *Genara*, quæ est explicationis *Mishnae*, pars prima, quæ compilata fuit à R. *Ase*, de quo vide R. D. *Ganz* sic scribentem. "A tempore *Rabenu Hakhadajh*, qui est R. Jehuda, "ad Rab. *Ase* nuspiam invenimus Legem, benignitatem, modestiam, "magnificentiam in uno loco. Hic incepit scribere totum Talmud "ordine, collegitq; omnes Traditiones veterum à diebus Rabbi ad "sua usque tempora, docuitq; singulis annis duos tractatus, ita ut ab "solveret univesum Talmud intra annos triginta, atq; hoc secundo "fecit.

Author *Hal. vl. p. 17.* dixit quatuor insignia cum animo suo proposita habuisse, "primo ut omnes *Mishnae* sensus, & rationes, tum "generales, tum speciales explicaret, omnemq; Collationem quæ "in ipsa daret; Concertationes item interpretum cum sociis suis, "qui

“ qui & superiori tempore fuerunt. Secundo ut jus definiret secundum aliquam dissidentium & Conferentium sententiam cum Misnicorum, tum Gematricorum. Tertio ut ea proponeret decreta & constitutiones quæ post D. Astorem nostrum sanctum, ut vocat *R. Juda*, ad hunc Authorem usq; fortitudine animi eximium, factæ essent. Quarto ut acutas & allegoricas Expositiones eorum qui optimas institutiones & virtutes morales protulerant, adderet. Et quantum tandem debeatur industriæ hujus *R. Ase* in enorandis & explicandis controversiis Talmudicis, tum ex ipso *Zem. Di. p. 47. discas*, tum ex *Hal. Olam Trac. 11. Gemaram* certè, seu alteram Talmudis partem, ex adversariis & Majorum traditione ita disposuit, ut discipuli ejus Colophonem operi tandem facillè potuerint imponere. *Hitting. ad seculum 4.*

Transitis postea, extincto Rabbi Jehuda, doctis præcipuis e Palæstina in Babylonem; ibi deinceps studia literarum ferventissime tuerunt exulta; præcipuè professio juris Judaici ibi viguit, quod libro *Mishna* tanquam corpore juris authentico erat comprehensum; & hoc quidem continuis prælectionibus eousq; ventilatum & discussum est, ut inde anno post exidium urbis 435 juxta computationem *Eliz. i. e. Christi 505*, Talmud Babylonicum in sex partes principales, & 63 libros distinctum prodierat, & etiamnum hodie universa Judæorum ratio eodem regitur. *Vide Baxtorf. Commentar. Miseric. “ Jam secundum omnia verba Talmudis Babylonicæ incedere tenentur Israelitæ omnes ut dicit Maimonides. Est hæc Gemara Babylonica, cui in omnibus rebus innititur, dicit alter, & diffusum est Talmud Babylonicum in toto Israel, & susceperunt illud, illudq; sapientes omnium seculorum publice docuerunt. Eidem Judæi ita rigide ubiq; assentiuntur, ut de alio nec addere quicquam liceat, nec de eo demere. Certe hunc librum in tanto pretio Judæi habent, ut & ipsi sacræ Scripturæ non raro anteferunt: Interim nil aliud est quam sarrago, injuriarum & blasphemiarum contra Jesum nostrum, & Ecclesium ejus; quibus perpensis in dubium venit an Rabbiorum Lectio concedi debeat. Bibliothecis interim Generalibus nil obest quin reponantur, unde in promptu habeant docti quodecumq; proferre quod pro re nata expedire censeant, & ad illustrationem etiam multorum in sacris Scripturis difficultillium, hic illic occurrentium, quod egregie in suis *Noster Lightfo- tus* ubique fecit.*

Et ita habetis tandem Dissertationuculam nostram qualem qualem de Traditionalis Doctrinæ Judæorum Origine, prout ipsi tradunt, Autoribus, Auctoritate, & Completione. Nec est ut conqueratur aliquis de *abusasia* quadam inter hic dicta de *R. Juda*, & antea memorata, viz. pag. 57. de *R. Akiba* quasi hic, non iste primus Impostor Judæorum fuit in compilando *δευτερονόμιος* Verbo dicam *R. Aquiba* discipulorum 24000 Magister, Traditionalis Doctrinæ Corpus excogitavit primus, quod & Leges Imperii *Barcochub* pseudo-Messie ipsius fore voluisset; compilavit hoc tandem *R. Juda; Tiberienfes & Babyloni* absolverunt. Et *Moses ben Maimon* deniq; quantum potuit, à sordibus & ineptiis expurgavit. Legura

Legum Mishnicarum Libri Sex cum Clarissimorum Rabbinorum Maimonidis & Bartenoræ Commentariis Integris. Quibus accedunt variorum Auctorum Notæ ac Versiones in eos quos ediderunt Codices. Cum Versione & Notis Gul. Surenhusii Amstel. 1702. 6. Vol. fol.

Mishnæ pars Ordinis primi Zeraim Tituli Septem ex Versione & cum Commentario Gul. Guisij. Cui præmissa Mosis Maimonidis prætatio in Mishnam Ed. Pocokio Interprete. Oxon. E. Theatro, 1690. 4c.

N. *Talmudi Babylnico* ita rigide ubiq; assentiuntur Judæi, ut observatum est supra, ut de alio nec addere quicquam liceat, nec de eo demere. unde ratio petenda est, quinam alius in Mishnam Commentarium scribere ausus sit, at sui ausi *Maimonides* ipse rationem reddidit his verbis; Ad hoc faciendum incitatus sum eo quod viderem *Talmud* illud in *Mishna* facere quod nemo unquam conjectando assequi poterat, dum fundamentis adductis, hic inquit *Mishna* Textus tali vel tali modo superstructus est: Aut in hac *Mishna* Sententia deest verbum, sensus autem ejus est iste: vel ista *Mishna* est τὸ N. cujus Sententia ita se habet. Deinde verbis ejus addens, & detrahens, ejus causas reddit. Existimo autem ubi comprehenderit opus hoc illum quem declaraturum sumus scopum in totam *Mishnam*, futurum ipsum quatuor magni momenti rebus utile. Prima est, ut inde veram *Mishnae* explicationem, verborumq; ipsius interpretationem percipiamus; si enim τῶν *Gemim* de interpretatione alicujus in *Mishnae* consuetudinis interrogaveris, non potest ille quicquam tibi de ea respondere nisi *Talmudicam* ejusdem explicationem memoria teneat, aut dicat, age, videamus quid de ipsa occurrat in *Talmude* dictum; impossibile autem est ut quis universum *Talmud* memoria teneat, præcipue cum una Sententia *Mishnaica* quatuor aut quinque foliis explicetur, dum dicta dictis intermiscantur probationes nempe, objectiones, & Responsiones, adeo ut non possit quid in explicatione istius *Mishnae* clarum sit, elicere, nisi judicii sit admodum perspicacis, atq; hoc, etiamsi non fuerit ejusmodi sententia ista, cujus explicatio, judiciorumq; ad eam spectantium decisio non nisi e duobus tribusve tractatibus proficiatur. Secunda est decisionum cognitio, cum explicatione uniuscujusq; Sententiæ, ad cujus opinionem conformetur praxis, ostensurus sim. Tertia ut introductionis vice sit ei qui his rebus studere incipiat, dum ejus ope pateat ipsi ratio verba explorandi, atq; explicandi, ut perinde sit ac si universum *Talmud* calleret; atq; hoc magno ipsi adjumento futurum est ad totum *Talmud* percipiendum. Quarta denique, ut sit vice abanacta illi qui legerit, & sciverit, quo præsto sit quodcumq; legerit continere ante oculos

oculos ipsi positum, sintq; Mishna & Talmud ipsius in ore ejus recte disposita. Scopus ergo mihi in hoc libro propositus est, Mishnam eo modo explicare, quo illam explicavit Talmud; ac Sententias veras tantum recensere, omittis ijs quæ in Talmude manifesto rejiciuntur, nec non rationes reddere ob quas prolata sunt ista verba, & eas, ob quas in ciderunt inter discrepantes quibusdam in controversiis differentia, & ad cujus Sententiam dirigatur praxis, prout in Talmude explicatum est: In quibus omnibus verborum compendio studui; quoramen nulla lectori difficultas relinquatur, cum non ideo hæc composuerimus ut lapides, sed ut eos qui intellectu præditi sunt, intelligere faciamus. Sic Mosen Maimonidem ipsum, sui ipsius Commentationis in Misgam rationem reddentem habes præfatione sua in Seder Zeraim.

II. As to the difficulty of Understanding the Languages and Expressions, wherin the H. Writ does declare the Will of God to Mankind; To master this it well be requisite,

First, To understand something in General, of the Nature, Origin, Division, Number, Mutation and Use of Tongues.

Briani Waltoni Prolegomena in Apparatu ad Biblia Polyglotta.

Crinesius de confusione linguarum.

Buxtorfij Dissertationes Philologico-Theologicae
1. De Linguae Hebraeae Origine, & antiquitate, 2. de eius confusione, & plurimum linguarum Origine, 3. De illius conservatione & propagatione; 4. De Literarum genuina Antiquitate.

Christ. Cellarij Sciagraphia Philologiae Sacrae linguarum Orientalium usum genuinum delineans.

N. Ad hujusmodi librorum Classem aptè referri possunt quaedam retro seculo Scripta de punctis, & Hebraeae vocalibus; Sed quod ad nobilem de figurarum, vocalium & Accentuum in veteris Testamenti Textu Hebraeo extantium, Antiquitate, litem attinet, dum alij Originem earum ad ipsarum conferantium Auctorem, aut *Ezr. m.*, saltem, qui Textum Hebraicum integritati pristinae restituit; alij ad doctos quosdam Judaeos Tiberientes, qui post annum Christi quingentesimum floruerint Originem eorum referunt, Sacrarum literarum studiosum amandandum puto ad *Ceryphaes* in hac palastra utriusque dedicantes, *Buxtorfos* scilicet, patrem, & filium, ab hac parte, & *Eisenium*, cum utroque *Capello* ab illa stantem: Quorum *Brasovus* FF. Punctorum vocalium causam pugnat *Traclatu de punctis vocalium, & accentuum in libris Vet. Testamenti Hebraicis Origine, Antiquitate, & Auctoritate*; *Capellus* è contra eandem prolemit in suo cui inscribitur, *Ancientum punctuationis revelatum; sive de punctis vocalium & Accentuum apud Hebraeos vera & germana Antiquitate, Item & in varijs quibus falsa punctorum Hebraicorum Antiquitas refellitur.*

Secondly, it will be requisite to have Glossaries or Lexicons, and also Grammars, both for the Hebrew, and for the Greek; more especially the Hellenistical Greek.

I. Lexicons or Glossaries for Sacred Learning.

First, For the Oriental Tongues.

Edm. Castelli Lexicon Heptaglotton, Hebraicum, Chaldaicum, Syriacum, Samaritanum, Æthiopicum, Arabicum conjunctim, & Persicum separatim. 2. Vol. Fol.

Critica Sacra, five Lexicon Hebraicum, Chaldaicum, Syriacum, & Arabicum, ex optimis Lexicographis *Buxtorfio*, *Castello*, *Golio*, alijsq; Auctoribus conscriptum. *Auct. B. M. J. F. 40 Francf. 1686.*

Ed. Leigh, *Critica Sacra*, cujus pars prior Observationes philologicas & Theologicas in omnes Radices Veteris Testamenti continet.

Robertsoni Thesaurus Linguae Sanctae; five Concordantiale Lexicon Hebræo-Latino-Biblicum: In quo Lexica omnia Hebraica hucusque edita Methodicè & Succincte, & quasi synopticè exhibentur; una cum Concordantiis Hebraicis, in quibus universæ, & singulæ voces Hebræo-Biblicæ cum locis suis quibus in Textu occurrunt, Interpretatæ sunt, & expositæ; atque etiam Grammaticè sub suis proprijs radicibus quibilibet retolutæ; ad faciliorem magisque commodum studiosorum Hebræo-philologicorum usum & progressum in Lingua sancta Hebraica discenda, vel lovenda, 40. *Buxtorfj*

Buxtorfij Lexicon Talmudicum, Chaldaicum, Rabbinicum. Opus triginta annorum. *Fol.*

N. Castellii Lexicon Heptaglotton, sit in Lexicis instar omnium, uno *Buxtorfio* quoad Rabbinica forsitan excepto, utpote non tantum ad Biblia Polyglotta Londinensia, Biblia Regia Parisiensia, Regia Philippi Secundi Antwerpiana, Bibliamq; Card. Ximenij Complutensem; sed ad omnes omniaq; tum Mss quam impressos libros, in universis Linguis Heptaglottis extantes, opus apprime utile & necessarium.

Secondly, For the Greek, more especially the Hellenistical Greek.

Hesychij Lexicon Græ. Lat. cum notis Junij, Scalligeri, Sulmasij, Palmerij, Guetij, Sopingij, Coccei, Gronovii, Tanaquilli Fabri, & Schrevelij. 40. 1668,

Suida Lexicon Græ. Lat. cum versione & notis *Æmilij* Porti Cretensis, & Prochori, Cantabrigiæ 3. *Vol.* 1704.

Phavorini Lexicon Græcum Græcè explicatum. Basil 1538.

Dieterici N. T. Illustramentum, seu Lexicon Philologico-Theologicum Græc-Lat. Francf. ad M. *Fol.* 1680.

Ed. Leigh. Critica Sacra; Cujus pars posterior Philologicas & Theologicas Observaciones, in omnes Græcas Novi Testamenti voces continet.

Robertsoni Thesaurus Græcæ linguæ in Epitomen sive compendium reductus, & Alphabetice secundum *Constantini* Methodum, & *Schrevelij* referatus.

N. Beside Hesychius, Suidas, and Phavorinus, I bring under this Class such Greek Lexicons only as do more peculiarly refer to the Scripture Style; and therefore, as on the one part I referre those of Arndius, Suicer, and Du Cange to go along with the Ecclesiastical Writers of the first, and middle Ages; so the Lexicons of Constantine, of Henry Stephens and of Scapula, to accompany the Homoniks. And of the latter sort I place only here Robertson's Schrevelius, because of its more peculiar use for the Construction of the Greek Text.

II. *Grammars.*

First, For the Oriental Tongues.

Castelli brevis Harmonica Linguarum Hebrææ, Chaldaæ, Samaritanæ, Æthiopicæ, Arabicæ, & Persicæ Delineatio. In prolegomenis ad Lexicon Heptaglot.

Buxtorfii Thesaurus Grammaticus Linguae Sanctæ Hebraicæ duobus libris methodicè propositus.

Scickardi Grammatica Hebræa.

R. *Abandane* Tabula accuratissima exhibens paradigma Verborum Hebraicorum, tam Perfectorum, quam Imperfectorum.

Bythneri Lyra prophetica, sive Analysis Critica & practica Psalmorum. Cui ad Calcem addita est brevis Institutio linguæ Hebraicæ, & Chaldaicæ, Tigur. 1685, 40.

Buxtorfii Grammatica Chaldaico Syria ca.

Erpenii Grammatica Arabica:

Grævii Elementa Linguæ Persicæ.

Cellarii Grammatica Hebræa in Tabulis Synopticis, cum Concilio 24 horis perdiscendi linguam Sanctam.

—Chaldaismus, sive Grammatica nova Linguæ Chaldaicæ, copiosissimis exemplis, & usu multiplici, quem Chaldaea Lingua Theologiæ & Sacræ Scripturæ Interpretationi præstat illustrata. Cizæ 40. 1685. Gram:

—Grammatica Samaritana copiosis Exemplis illustrata: & Glossarium, seu Index vocabulorum: Item Horæ Samaritanæ h. e. Excerpta Pentateuchi Samaritanæ versionis cum latina Interpretatione nova, & Annotationibus perpetuis.

—Porta Syriæ patentior, five Grammatica nova, perspicuis præceptis ita adornata, ut primigenia Christianorum Lingua à quolibet qui non plane rudis est Hebrææ, paucis diebus feliciter arripi possit. Editio Secunda iunumeris accessionibus atque exemplis aucta, & Illustrata. 40 *ib.* 1683.

—Rabbinismus, five Institutio Grammatica Rabbiorum Scriptis legendis & intelligendis accommodata 40. *ib.* 1684. Item & nova & perspicua Institutio Rabbiorum, subjuncta Grammaticæ Hebrææ. *ib.*

—Isagoge in linguam Arabicam ad ductum præstantissimorum Grammaticorum recognita & aucta, *ib.*

—Canones de Lingua Sanctæ proprietatibus, iisque; probatissimis exemplis, & in S. Theologia usitatissimis, etiam suffragiis veterum Paraphrastarum, ac Interpretum, nec non Rabbiorum Commentationibus Confirmati, & illustrati. Genæ. 40. 1679.

—Excerpta Novi Testamenti Syriaci cum Latinâ Interpretatione qua verbum de verbo expressum est.

—Excerpta Vet. Testamenti Syriaci, cum latina Interpretatione nova, & Annotationibus, 40. 1682.

—Glossarium Syro-latinum nuper Vulgatis utriusque Testamenti excerptis accommodatum. 40. *ib.* 1683.

N. Cum Rabbiorum tam Grammaticæ, quam Commentarii, classes suas in hac nostra Bibliotheca obtinuerint, operæ pretium erit quædam de Rabbiniſmi Origine, Genio, & Indole ex *P. Sim.* hic ſubnotare; De commentariis eorundem, Deo volente, idem ex eodem ut plurimum, poſtea facturus.

Jam Rabbiniçæ Lingux ſumma & Subſtantia poſita eſt in vocibus Hebræis Scripturæ, ſed earum ſignificationem longè porrexerunt, in opem advocata Arabica & Chaldæa. Et cum libri ſacri non omnes voces, quæ ad omnia exprimenda neceſſariæ ſunt, contineant, aliundè illas mutuati ſunt: Nam præter voces Arabicas & Chaldæas, multas quoq; ab aliis nationibus quas intervivunt, ſumpſerunt. Hinc in Rabbiniçis libris multa vocabula Græca, Latina, Gallica, Hispanica, &c. Itaq; ut perfecte Rabbiniçum intelligas, non ignorandæ ſunt hæ omnes Lingux, quod vero magis moleſtum & operoſum eſt, quibuſdam uſi ſunt vocibus, ſive Gallicis, ſive Hispaniçis, &c. quæ proſus obſoletæ jam ſunt.

Porro non ſufficit voces habere, ſed una connectendæ illæ ſunt. Quocirca opus fuit ut præpoſitiones, particulæ, articuli, conjunctiones, & aliæ Grammaticæ minutix invenirentur, quæ ex aliis Linguis deſumptæ fuerunt; ſic tamen ut à Scripturæ Stylo quam minus procul diſtarent. De veteribus Judæis Palæſtinæ, & ubi chaldæo lingua in uſu erat non loquor, Quippe quorum libri adeo Chaldæo Idiomate barbaro ſcripti ſunt, ut a pauciſſimis intelligi queant. Deniq; præter Communem cæteris linguis conſtructionem, Hebræo-Rabbiniçum aliam adhuc ſibi propriam & ſingularem obtinet, quæ non niſi longo uſu, & frequenti Rabbiorum lectione addiſcitur. Infectiones quoque ſuis nominibus ſicuti verbis dederunt.

Mirabitur aliquis adeò ſtilem linguam qualis Hebræa veteris Inſtrumenti, fæcundam adeò, qualis Rabbiniçæ, progenuiſſe. Temeritatis fuiſſe videtur de rebus omnibus in Univerſum in ea lingua diſſeri potuiſſe, arbitratos fuiſſe. Attamen nulla ſcientia eſt de qua Rabbini non ſcripſerint, veteres proſq; Philoſophos, Mathematicos, Medicos, tranſtulerunt, *Platonem, Ariſtoſelem, Galenum,* & innumeros alios. Nequidem Poetis & Rhetoribus carent, eſti nunquam in eloquentia, Poeti, imò Historia, aut Chronologia excelluerint. Melius Theologiam tractarunt, quam tamen valde *Platonis, Ariſtotelis* maxime magis corruperunt; ex quo Philoſophos Arabes Rabbiniçè reddiderunt.

Vix, Scio, animo capiant qui Lingux Hebrææ genium cognoscunt, quomodo de rebus tam variis in eâ lingua Rabbini ſcripſerint. Intendant multi inter illos egregiè in ea ſcripſerunt. R. *Iſaac Abravanel,* exempli gratia, pari in Rabbiniçæ lingua cum *Cicerone* in latina eloquentia pollet. Cum *Curio* certat *Maimides,* ad *Sulluſtium* accedat *Aben-Ezra.* Breviter ea lingua utur vocibus exoticis plena, ſuos habet lepores apud illos qui rectè ſcribunt. Imò impoſſibile non eſt, eam in artem redigere, quamvis eruditiffimi quidam viri non pentus illam callentes, aliter ſenſerint. *p. Sim. Lib. 1. 5.* Se 3

Secondly, For the Greek Tongue.

Hen. Stephani Dialogus de bene instituendis Græcæ linguæ Studiis.

Joh. Clerici Ars Critica, in qua ad Studia Linguarum Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ via munitur.

Clenardi Institutiones ac Meditationes in Græcam linguam, cum notis Sylburgii auctæ à Ger. Joh. Vossio Amstel. 1654.

Busbei rudimenta Græcæ linguæ in usum Scholæ Westmonasteriensis.

Mich. Crellii Syllabus Græco-Biblicus cum In-ice **N. T.** paradigmaticè ad methodum Golianam accommodata. Altemb. 1645.

Dan. Vecbneri Helenolexia, Francof. 1610.

Cl. Salmasii commentarius de Lingua Hellenistica Ludg. Bat. 1648.

N. In Linguis Sacris observandum est quod respectu veteris Testamenti *Idiotismus* denominetur à linguâ Hebraica *Hebraismus*, respectu Novi Testamenti *Hellenismus*.

Thirdly, It will be of singular use towards the thorough understanding of the Scripture Language to know the Idiotisms, Phraseology and Schemes of Speech peculiar to the Sacred Penmen; Together with the Allegories, Types and Parables found in Scripture; As also the Proverbial sayings and Apothegms in Holy Writ; and to that purpose to have ready at hand,

I. *As to the Idiotisms, Phraseology, and Schemes of Speech peculiar to the Sacred Pen-Men,*

Explicatio Idiotismorum, seu proprietatum linguæ Hebraicæ & Græcæ, quæ sæpius in Scripturis occurrunt. In Appa. Bibl. Polyglot.

Flaccii Illyrici Clavis Scripturæ.

Glassii Philologia Sacra Veteris & Novi Testamenti de Stylo & Rhetorica Sacræ Scripturæ.

N. Ideotismus utriusque V. & N.T. tenendus est, si solidè interpretari fontes, & de versionibus accuratum ferre judicium voluerimus. Sciendum autem ante omnia; 1. quid per *Idiotismum* intelligatur, alias enim facile aliquis Doctrinam de Idiotismo ad ea extenderet, quæ ad Idiotismam nulla ratione pertinent; vel Idiotisticarum expressionum maximam partem negligeret, paucarum regularum cancellis integram de Idiotismo linguæ doctrinam includi posse existimans. Optinè igitur *Danhaverus Herm. S. art. X. p. 173.* Idiotismum in genere describit, "quod fit, qui linguæ *omni, Soli, ac Semper* competit: Qui *omni* linguæ apud omnes, saltem *ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν* ejus linguæ Scriptores, quoties rem eandem exprimere voluerunt: Qui *Soli*, non tantum exclusive, sed & exoticè: Qui *Semper*, non aliquando ex accidenti & analogia quadam casuali competit. Distinguit autem rectè judicium Grammaticum Idiotismi à judicio Grammatico significationis: Significatio enim vocum Grammatica in se non refertur ad Idiotismum, sed hæc præcedit cognitionem Idiotismi, & singulari etiam studio & observandi ratione indiget; potissimumq; Etymologia & usu vocum addiscitur. Fieri tamen potest, ut ex ipsa vocum significatione, translata in primis, quædam ad Idiotismum referantur, si nimirum vocabulum aliquod, voce idem alias in aliis linguis exprimente reddi minime potest, vel certe in illa significatione rarissimè invenitur. Ad Idiotismum vero proprie referuntur ea, quæ, linguis inter se collatis, non possunt de verbo ad verbum exprimi, nisi voluerimus in alterutrius linguæ indolem peccare, & auribus linguæ illi assuetis absoni esse. Eo pertinent verba Augustini, allata à *Danh. lcc. cit. discamus quomodo ipsa locutio divinarum Scripturarum, secundum cujusq; linguæ proprietatem accipienda sit. Habet enim omnis lingua sua quædam propria genera locutionum, quæ cum in aliam linguam transferuntur videntur absurda.* Hoc igitur si rectè observetur, facile cuivis constare potest, quid proprie

proprie per Idiotifimum intelligatur. Speciatim vero in linguis facris observandum est, quod respectu Veteris Testamenti, Idiotifimus denominetur à lingua Hebraica *Hebraismus*; nisi fortassis interdum à Chaldaica, & Syriaca *Chaldaismus*, & *Syriasmus*; respectu novi Testamenti vero, ut quidam volunt, *Hellenismus*, vel ut alij exprimere nŕalunt, *stylus Græcus sacer*; complectens phrasas linguæ Hebraicæ indolem redolentes, sed Librio Græco expressas. Id quod propterea observandum est, ut quique in novo Testamento, eo solentius distinguat puris Græcismis ab Hebraïsmis. Etsi enim *Pfochenius in Diatribe*, *Stolbergius Wittebergenfis*, aliq non inepte plurima differuerint de puritate linguæ Græcæ novi Testamenti; phrasasq non paucas pro Idiotifimis Hebraicis à multis habitas, à prophetis quæque Auctoribus Græcis usurpatas esse demonstrarint; neq; negemus in comparando stylo veteris & novi Testamenti caute versandum esse; Luce tamen meridiana clarus est, Scriptores novi Testamenti, ex stylo gentilitio, cui à pueris erant nutriti, mutuo quam plurima accepisse, ut nemo incipias ire possit, stylum Novi Testamenti longe distare à stylo aliorum Auctorum, adeo ut nullus tam commode liber in Hebraicum transfundi idioma possit, quam Nov. Testam. non tantum ob argumenti, sed præcipue ob maiorem Orationis conformitatem. *Vid. Danh. Hermeneutica S. ant. X. Sect. 5. p. 181, 182.* & reliquos Auctores de stylo, N. Test. agentes, citatos à *D. Pfeiff. Crit. S. p. 78. Seq. & p. 214.* Indefacile apparet neminem facile ad exactam Idiotifimi Novi Testamenti cognitionem pervenire posse, nisi Hebraïfimi doctrina jam antea probe imbutum, quare scrutinium Idiotifimi tum demum à tiribus aggrediendum esse censemus, cum cursoriam Veteris ac Novi Testamenti lectionem absolverint. Inter libros meretur *Solomonis Glassij Grammatica Sacra*, quam in Philologiæ sacrae tractatu tertio exhibet, in qua etiam optimè veteris & novi Testam. Idiotifimum conjungit. Salva tamen viri illius optimè de Ecclesia meriti auctoritate, (cujus mihi certe venerandum semper nomen fuit, est, & erit) ut eo rectius, solidiusq; librum illum in utum suum convertant titones, notamus quod regulas maxime ex *Flacci Illyrici Clave Scripturae Sacrae* hausit, qui in hoc genere non sine insigni fructu legi, & cum Glassio conferri poterit, quod exempla etiam ex Auctoribus aliis, præcipue ex *notis Junij*, & *Tiemellij* magnam partem concessit. Conferetur etiam non sine fructu *Buxtorfii thesaurus Grammaticus*, ut & *Chemnitius* in observationibus Philologicis, & Exegeticis, quas valde eruditas ac solidas locis communibus passim immisceet, quod non raro pro Idiotifimo habet, quod recte consideratum, non minus in aliis linguis omnibus locum habere potest, si eadem id requirit, quæ subest, ratio, rei ipsius necessitate, non linguæ indole ejusmodi expressionem flagitante, *Franc. Manudus, ad Lect. Scrip. Sac.*

II. *As to the Allegories, Types, and Parables found in the Scripture.*

Philonis Judei Legis Allegoriarum Libri II.—Sacrae Leges Allegoriarum post sex dierum opus. Libri III.

Baumannii Analectorum Allegoricorum Sacrorum Tomus singularis; variarum Allegoriarum ex sacra Scriptura, & natura desumptarum, necnon juxta seriem Articulorum seu locorum Theologicorum dispositarum collectanea continens. 4o. Ulmæ 1690.

——— *Sacrorum Analectorum Tomus singularis; variorum Typorum ex sacra Scriptura, & natura desumptorum, necnon juxta seriem Articulorum seu locorum Theologicorum dispositorum Collectanea continens. 4o. ib. 1665.*

Mr. Bragg, on the Parables of our Saviour 2. Vol.

N. Philo Judæus sensum Allegoricum præcipue sectatus est; quin & omnis Allegoricus sacrae Scripturae sensus, centente Photio, ab eo in Ecclesiam promanavit; ut de eo Cl. Cælius. Et hoc certum est quod quamplurimi tam ex primævis patribus, quam ex posteriorum ævorum Scriptoris non multum studiosi fuerunt literam explanare, sed multo magis Allegorias amant; quamobrem non valde literæ morati ut Allegoriis, & Mysticis Sententiis gauderent; unde & ubiq; per totum verus Testamentum, Mysticum & Spiritualem sensum Mysteriis Christianæ fidei accommodarunt.

III. *As to the proverbial Sayings and Apothegms of Scripture.*

Joh. Drusii Classes duæ in quibus explicantur proverbialia Sacra, & ex Sacris literis orta; Item sententiæ Solomonis, Allegoriæ, Item & Adagia Hebraica. Opus necessarium Theologis. Inter Crit. Sac. Tom. 8.

Delrii

Delvii Adagia sacra Vet. & Nov. Test. 2 Vol. 40.

Andræe Schotti Adagia Sacra Nov. Test. 40.

N. Job. Drusius, Martinus Antonius Delvii, & Andræis Schottus, varia Læctionis viri, & Insignes Critici, quales omnino in hac materia sunt consulendi.

III. *To clear the Difficulties that shall occur in Scripture, both as to Matter and Expression, it will be requisite to be furnish'd with Commentators of all Sorts.*

First, General upon the whole Bible,

I. *Amongst the Rabbins, or Jewish Doctors,*

Bombergij Biblia cum Targum & Rabbiorum Commentariis, 4. Vol. Venet. 1568. Quorum Commentariorum hi præcipui, viz.

R. Aben Ezra Commentaria in aliquot Libros Biblicos.

R. David Kimchi Commentaria in libros Josuæ, Judicum, Samuelis, Historiam Regum, in Propheas, Isaiam, Jeremiam, Ezechielem, & in duodecim Minores Prophetas, & in Psalterium; Quorum magna pars edita in Bibliis Venetis & Basileenfibus.

R. Solomon Farki Commentarii in Biblia.

R. Levi Ben Gerson Commentaria in Pentateuchum, & in plurimos Scripturæ Libros; Quorum quidam editi

cum magnis Bibliis, & Basileenſibus; Seorſim verò Venetis illius in Pentateuchum Commentarius.

R. Abravanelis commentarii in Moſem, Joſhuam, Judices & Samuelem, in Reges, & in omnes Prophetas. Quorum Commentariorum nova recens excuſa editio in Hollandia.

N. Biblia Veneta & Baſileenſia, quibus incerti tantum Rabbinorum eorum, qui Scripturam ad literam interpretati ſunt Commentarij, excepto Commentario Baal Hatterin meras Allegorias continente, ſummo in pretio eſſe debeant. Jam quod ad Bombergij Biblia Veneta, hæc cum parva & magna Maſſora, Paraphraſibus Chaldaicis, & commentariis Rabbinorum, quater Venetiis prodire. Prima Editio fuit anno 1525, altera 1548, tertia 1568. quarta 1618. Secunda & tertia Editiones meliores reliquis. Quarta, quam Editionem & Baſtorſius Baſileæ excudit, ab Inquiſitoribus reformata fuit, præſertim in commentariis Rabbinorum, ex quibus multa expunxere quæ viſa ſunt Religioni Chriſtianæ injuria & contumelioſa.

Ec jam non abs re hic erit breviter inquirere an Rabbinorum lectio concedi debeat. *Mariana* qui ex profeſſo de Rabbinis integro Cap. 24. in ſuo pro Editione vulgata opere diſſeruit, teſtatur ſuo ævo in Hiſpaniis valde agitatam fuiſſe hanc controverſiam; *An Rabbinorum Lectio, maxime Commentariorum in Scripturam, permittenda ſit.* Plures cenſebant proſus eorum memoriam abolendam eſſe, cum exiguam admodum utilitatem adferrent, maximum vero fidæi, & Religioni Chriſtianæ detrimentum: Ac experientia comprobaret Rabbinorum ſtudioſos vulgo Eccleſiaſticorum, Authorum, ac Patrum veterum explicationes contemnere, quaſi nil niſi varias Allegorias ſola imaginationis ipſorum ſecunditate natas, & nixas, protuliſſent. Ejuſmodi ramen obſectio ac ſimiles alias quaſi prætermitto, non efficere quin eruditus ille Jeſuita Rabbinorum lectionem commendat, propter utilitatem quam in explicandis Scripturis adferunt. Quo ſuam magis confirmet ſententiam, pugnat *Hieronymi* exemplo, cui *Ruffinus* idem quod Rabbinorum lectoribus objiciebatur, olim objecerat. Denique prolixæ quaſi nullitates afferant, idem deſcribit. Eſti non plane cum ipſo ſentiam, dixit *P. Simon*, agnoſco nihilominus multum prodeſſe poſſe aliquot doctiſſimorum Rabbinorum Commentarios. *P. Sim. Lib. 3. 1. 8.*

Nec eſt ut dubitemus horum commentariorum utilitatem, cum & magnus *Grotius*, & *Hottingerus* etiam magni nominis vir, iſdem adſtipulantur.

Eſt ſane (*Grot. Epift. ad Johnsonum*) ut dicis, multa in Rabbinorum Scriptis occurrunt quæ offendunt judicij tenuitatem, ſed ſunt & alij, qui lectis Philoſophorum Græcorum & Arabum libris, nonnullis Chriſtianorum, accedente ingenij quadam bonitate, Interpretationes adferunt.

adferunt non improbables; quos inter excellunt *Aben Ezra*, & *Maimonides*; & quod ad *R. D. Kimchi*, Delherus perhibet virum talem esse, ut quod licetim, quod Historiam, quod denique ad Idiomata vocum attinet, plurimum lucis, & utilitatis Vet: Test. adferat. Et Hottingerus adeo præstare eum dicit ut à Bibliotheca Theologica non facile possint abesse quædam ejus. *Hitting. Bib. Theol. Quadrip.* p. 175. Hæc isti summi viri; videndum tamen est, in quibus sunt *Cl. Franckii Minutuc. ad Lec. Sac. Script.* ne ineptiis Judaicis cerebrum repleamus, dum exalturare pectus suavissimo ipsius Scripturæ Sacræ nucleo possumus.

II. *Amongst the Fathers, and Antient Writers.*

Origenis (a) Commentarii in totam pene Scripturam, quotquot reperiri poterant. Græ. Lat. ex Editione D. *Huetii.* Par. 1668. 2. Vol. Fol.

Hieronymi (b) Commentarii in Prophetas Majores & Minores, & in quosdam libros Nov. Test.

—Augustini (c) Commentarij, Quæstiones, & Enarrationes in plurimos Veteris & Novi Testamenti Libros Tom. 3. 4o. ejus operum ex Editione Benedictinorum.

Chrysostomi (d) Commentarii, Sermones, & Homiliæ in totam fere Scripturam.

Cyrilli Alexandrini (e) Commentarii in Pentateuchum, in Esaiam; In 12 minores Prophetas, in S. Johannem.

Theodoriti (f) Quæstiones in Ostateuchum; in libros Regum & paralipomenon, Commentarius in Psalmos, in Canticum canticorum, in Isaiam, in Jeremiam & Threnos, In Danielem, in 12. minores Prophetas, In XIV S. Pauli Epistolas

N. (a) Primus omnium *Origenes* Scripturæ diligenti studio incubuit, hinc ejus Methodus à prædecessorum Methodo longe diversa. De ipso affirmari potest, neminem exscripsisse quamvis omnium aliorum Commentarios evolvisset; ea de Causa *Hieronymus* eum post Apostolos Ecclesiarum Magistrum vocat, in suis Commentariis; summam suam tum in sacris, tum in Profanis eruditionem ostendit, & nimia forsitan eruditione laboravit. *P. Sim. Lib. 3. Ver. 9.*

Singulos Scripturæ libros *Origenes* studio illustratos fuisse testantur *Epiphanius*, Hæres. 64. & alij, quod sanè triplici modo ab eo factum est. Nam vel prolixis Commentariis quicquid suppeditabant ingenium, & doctrina, ubertim congestit; vel brevibus tantum Scholiis obscuriora quæque illustravit; vel ad Populi captum se dimisit, & selecta quædam Scripturæ loca minus accuratè per Homilias exposuit: Quicquid interpretandis Scripturis triplex expositionis genus exhibuit, triplicem etiam ex illis sensum eruere atque investigare consuevit, *Historicum*, quem & literæ sensum appellant, *Mysticum*, & *Moralem*: Ab Historico autem sensu ad Mysticum, à Mystico ad Moralem ferè progreditur: Quanquam hunc ordinem nonnunquam immutat. — *Ib.*

(b) Post *Origenem* doctior *Hieronymus* existit, quem merito Latinorum *Origenem* dixeris, qui idem suæ Ecclesiæ, quod ante suæ, *Origenes* præstare voluit; at in eo *Origene* præstantior, quod eo in Hebraicis longè peritior esset, & plus eo Judæis usus; subtilitate tamen, & acumine ei inferior; quocirca haud ita sæpius ac *Origenes*, Allegoriis ludit. Præ cæteris Interpretibus seligendus & evolvendus, tum quod Hebraicè, Syre, Græcè, Latinè, sciret; sed & omnium aliorum Versiones legisset, & quotidie Judæos consulere: Deinde in prophanis eruditissimus erat. Interim à plerisque hodiernis Theologis non multum æstimatur; utpote sicior & magis Criticus, aut ut verius dicam (*verba sunt Simonij*) propter turpissimam illorum in Græcis, & Hebraicis Literis ignorantiam, sine quibus *Hieronymi* Scripta in Sacram Codicem scilicet, legi & intelligi nequeunt. *P. Sim. Lib. 3. Ver. 9.*

(c) Tertius merito succedat illis *Augustinus*, illis quidem eruditione inferior, sed par ingenij vi, soliditate judicij, optime in suis *de doctrina Christiana*, Libris, necessarias Interpreti Scripturæ regulas notavit, & alibi: Verum quia parum Græcè sciebat, nihil autem in Hebraicis, ipsi necessariæ optimo Interpreti defuerunt dotes. Ostendit tamen in suis quæstionibus in primis Scripturæ Libros, se Criticæ non ignarum esse, atque ad eò si linguas calluisset egregiè Scripturam se Interpretaturum, *P. Sim. Ib.*

(d) Totam Scripturam à *Chrysostomo* Commentariis explicatum esse eodem facit *Suidas*, qui ut plurimum desiderantur. Superfunt quamplurima

The H. Scriptures, Criticks, and Comment. 119

plurium Sermones & Homiliæ per totam fere Scripturam, quorum Stylus popularis est, & non ea quæ Criticæ & Grammatices propria est. Literalem tamen sensum quoties ita expedire cenfer, non negligit. Ac cum tuo, pari cum eloquentiâ, judicio, subtiles & intricatas quæstiones imo Allegorias ipsas, evitat. *P. Sim. L. b. 3. Ver. 10.*

(e) *Cyprii Alexandrini* Commentarij, prælectiones Theologicæ potius, quibus populam fidem & Religionem docet, quam literales Scripturæ explanationes existunt. Id unum curat ac satagit, ut Christum Jesum, & ejus fidem doceat, persuasus vetus Testamentum umbram & Imaginem novi solummodo extitisse, hinc omnia ad Jesum illic referre solet, *P. Sim. 15.*

(f) *Theodoritus* aliam Methodum sequitur, nec enim Homilias, aut Commentarios in omnes Scripturas scripsit, sed in partem illarum Quæstiones proponit, in partem Commentarios scripsit: Quædam certe in Quæstionibus superflua & nimis quæsitæ; verum enimvero magna in Theologicis rebus eruditio apparet, & plusquam styli sacri Mediocris peritia. Unus & ille inter Patres dignus quem contulas, ut literæ sensum addiscas. Allegorias interferit, sed ornatus tantum gratiâ, *P. Sim. 16.*

Procopij Gazæi Excerpta & Collectanea ex Orthodoxorum Patrum Commentariis, Lat. Tigur. 1555.

— In libros Regum & duos Paralipomenon, Græc. Lat. Meursij, Lug. Bat: 1620. 40.

— In Isaiam Prophetam Græ. Lat. Curterii Par. 1580.

Aloysii Lippomanni Catena Sanctorum Patrum in Genesim, & Exodum. Antw. 1657 2 Vol. Fol.

Catena Græcorum Patrum in Psalmos Græ. Lat. Cum commentariis B. Corderii, Antw. 1677. 3. Vol: Fol.

Nicete Heraclænsis Catena ex Græcorum Patrum Expositionibus in Job. Gr. Lat. Patr. Junii. Londini 1637. fol.

Catena Græcorum Patrum in Lucam, Matthæum, &c. Antw. 1628.

Theophylacti Commentaria Græ. Lat. in 4. Evangelia; In Acta Apostolorum; In Epistolas Sancti Pauli; item & in 4. Minores Prophetas, viz. Habbacum, Jonam, Nahum & Hoseam; Omnia ex Chrysostomi fere operibus. Græ. Lat. 2 Vol. Par. 1631.

Oecumenii Commentarii Græ. Lat. in Acta Apostolorum; In Epistolas Pauli; In Epistolam Sancti Jacobi, aliasq; Canonicas, ex veterum Commentariis, præcipue ex Chrysostomo compilati. Græ. lat. Par. 1631. 2. Vol. Fol.

Gregorii novum Test. Græcum, cum Scholiis Græcis, è Græcis Scriptoribus, tam Ecclesiasticis, quam exteris, Maxima ex parte desumptis. *Oxonii* è Theatro 1703.

N. In postremis seculis compendia & collectiones ex Sanctorum Patrum Commentariis, quas *Catenas* ut plurimum vocant, factæ sunt. Ejusmodi Collectanea utilia sunt præsertim, si Authores nominantur, unde sumpta sunt, quod non sæpe fit. Quod ad ultima verò nominata Scholia, scil: nupera *Gregoriana*, hæc à Cl. *Grabæo*, veterum Patrum libris versatissimo, proprio tuo Authori quoad fieri potest, assignantur.

III. *Amongst the Papists:*

Biblia maxima (a) Versionum, & Annotationum ex Linguis Orientalibus, pluribus Mss. Codicibus, cum Expositione *Literali*, & Annot. Nic. de Lyra, Jo. Gagnæi, Guil. Estii. Cura Jo. de la Haye 19 Vol. Par. 1660.

Cajetani (b) Card. Commentaria in Biblia. Tom. 5. Ludg. 1639.

Corn. à Lapide (c) Commentaria in Vetus & Nov. Test. 10.

(a) N^o

[a] *N. Celebris inter Pontificios edita est Collectio Commentariorum sub nomine Sanctorum Bibliorum cum Glossâ ordinariâ. Strabo Monachus Fuldenfis primus & præcipuus hujusce Compilationis Author est. Cui postquam additæ sunt aliquot elucidationes ex Patribus Collectæ, & notæ Nicolai Lyrani Franciscani, cum additionibus Pauli Burgensis, & Repetitionibus Matthiæ Dornici. Strabonis Glossa Commentariorum nomen potius quam Glossæ meretur, quia non satis explicandæ literæ hæret uti in Glossis fieri debet. Lyranus, qui è Judæo factus Christianus, Linguae Hebraicæ peritus erat, & sat Rabbinicè doctus ut Rabbincos Commentarios per se legere posset; & ipse id sane meretur elogium, ut nemo ante ipsum literalem sensum tam rectè investigasset, ac detexisset. Additamenta Pauli Burgensis notarum Lyrani Crisim continent, & Matthias Dornicus Lyranum adversus Paulum sodalem suum defendit.*

Huic Collectioni additæ a *De La Hay* notæ *Eslij*, *Emanuelis Sa*, *Menochij*, *Tyrini*. Paulo fusior cæteris *Elijus* literales Patrum Expositiones potissimum refert, interdum Theologica permiscet. Optarim Criticæ & Linguae Hebrææ magis peritus fuisset; ut magis proprias vocum Hebraicarum significationes seligeret. Quod *Emanuel Sa*, *Menochium*, *Tyrinum* spectat, optima eorum Methodus, cum puræ literæ sensui insistant. At non videntur omnino satis in Criticâ periti, ut meliores ubique Interpretationes eligerent. Jam *Menachus Franciscanus de la Haye* hujus Collectionis Author compendiosorem rescatis repetitionibus, facere illam potuisset. Ut plurimum enim isti Interpretes conveniunt; quocirca necessaria tantum poni oportuit; fatendum tamen Franciscani nostri (*verba sunt Simonii*) Methodum omnium optimam esse, primum enim modos omnes refert quibus Textus converti possit, dein unâ confert ac judicat; postremo probatissimorum Authorum literales explicationes adducit, *Vide P. Sim. Hist. Crit. Lib. 3. Ver. 12.*

(b) *Thomas à Vio*, sive *Cajetanus* Commentaria in omnem Sacram Scripturam, præterquam in Prophetas, & in Apocalypsim, scripsit; & quamvis Papista & Cardinalis, tamen Candidus, plurimumque distans ab ea pertinaciâ, quæ istiusmodi hominibus adhæret. Inò tantam Interpretibus libertatem sensus literales investigandi concessit, nec veterum Glossis subdidit, ut ansam præbuit suis sententiam ejus damnandi, utpote liberiolem, & sui sæculi hæreticis faventem.

(d) *Cornelius à Lapide* Commentaria scripsit in Pentateuchum, Prophetas Majores & Minores, Proverbia, Ecclesiasten, Cantic. & Apocrypham, Syracida & Baruch, & in totum Nov. Testamentum. Ab initio operis profitetur brevem se fore, & paucis, quæ ab aliis fute animadversa, se relaturum, ac prolixus satis est in suis explicationibus. Inter multa, ut noster *Polus* testatur, à re aliena, non pauca reperiuntur doctrina, & acumine plusquam vulgari transcripta, & ejusmodi eruditione refertâ, quæ Concionatoribus sunt utilia.

IV. *Amongst* Protestants.

Critici Sacri (a) in Sacra Biblia; five doctissimo-
rum virorum Annotat. in Vetus & Novum Test. Qui-
bus accedunt Tractatus varii Theologico-philologici
9. vol. fol.

Bibliorum Criticorum aliorumq; S. Scripturæ Inter-
pretum Synopsis (b) opera Matthæi Poli, 5. Vol.
Londini.

Joh. Calvini (c) Commentarii in totam pene Scrip-
turam.

Biblia latina cum notis *Junii & Tremellii*.

Hug. Grotii Commentarii in Testamentum vetus
& novum. Inter Crit. Sac.

(a) N. Angli Protestantes post edita sua Polyglotta, Collectionem
meliorum & accuratiorum notarum quas invenerint, in lucem emise-
runt. Titulus est *Critici Sacri*, quoniam Authores quos colligere, non
prolixos Scripsere Commentarios, sed Textum tantum, Criticorum &
Grammaticorum in morem, applicant, *P. Sim. Lib. 3. Ver. 16.*

(b) Propter innumeras repetitiones magnæ istius Collectionis, &
quoniam multa adhuc scripserant haud satis elucidata, Novem illius
Volumina in epitomen redegit aliquis Anglus *Matth. Polus*, refecatis
superfluis, & multis libris necessariis adjectis. Optima hæc Methodus,
at vix homines invenias tanto operi pares, & eo judicio pollentes ut
exactè ea tantum quæ merentur seligere valeant. — Optime
quidem postremæ hujus Collectionis Author qui inferendi erant sele-
git Authores, præter illos quos in Compendium redigebat, at non vi-
debat se opus aggredi longè supra vires suas. Quoad Methodum enim
qua varias explicationes textus colligit aliquantum illam perturbatam,
& confusam esse cenfeo. [Sic quidem censet iste ὁ κελίκοτα]Θ, at a-
lij prorsus aliter] interim immanis & indefessus Authoris in tanto o-
pere excitando labor laudem & commendationem potissimam mere-
tur, quippe qui multis in locis dispersa diligentissime in unum collegit,
propriis locis inseruit, & in gratiam lectoris compendiosè retulerit,
P. Sim. Ib.

(c) Cum

(c) Cum Calvinus sublimi ingenio polleret, in ejus Commentariis statim occurrit quiddam quo animus rapitur; cumque hominem intus & in cute pernoſcit, Ethicam exhibet apprime placentem, quam & ille quantum poteſt Textui Sacre conſortium reddit. Si minus præjudiciis laboraſſet, & Hæreticarum partium diſcis & ſigniferi nomen minimè ambiviſſet, utilem profecto Eccleſiæ Catholicæ operam navare potuiſſet; at callidè, & ingenioſè Scripturas ſuis opinionibus accommodare novit. Quid quod Nemo magis humanam Vilitatem, & poſt Lapſum Miſeriam agnovit, unde in animos illabitur, eoſque vehementer afficit. Sed & hic peccat *Calvinus* quod plus æquo hominis infirmitatem & impotentiam poſt peccatum exaggeraverit, & in eo ſtatu reliquerit abſq; ulla ſpe ſalutaris gratiæ, *P. Sim. Ib.*

V. Amongſt the Socinians.

Bibliotheca Patrum Polonorum, i. e. opera *Socini*, *Crellii*, *Schlichtingii*, *Wolfogenii*, 8 Vol. Irenopoli 1656.

Dan. Brenni Commentaria in vetus & novum Teſtamentum, ib.

Sam. Przypcovii Cogitationes ſacræ in Evangelium Matthæi, & Epiſtolas Apoſtolicas; necnon Tractatus varii argumenti ad ſupplementum Corporis Socinianorum 1692.

N. Piget quidem horum Commentarios, [quarum Hæreſium proproplaſta *Michael Servetus* è Galliâ in Africam migravit, ut Alcoranum accuratius addiſceret] Chriſtianorum inter adnumerare, multo magis in Bibliothecam Chriſtianam reponere; quos utinam in æternis ſepultos tenebris manere concederetur. Sed cum Bibliotheca quæque *Univerſalis*, ſive *Generalis*, qualem eſſe hæc noſtra ANNOPOLITANA valde ambit, inſtar *Patris-familias theſauri* in Evangelio, *Matth. 13. 52.* necceſſe eſt ut ſit, unde *nova & vetera elicienda*: Maximè vero quum & ipſorum Socinianorum operum, ad Socinianorum Hæreſes confutandas opus aliquandò fuerit, cum pace bonorum ſpero hos etiam hic reponendos.

Quod ad Vet. Teſt. Scripturas, has ut plurimum negligunt, quamvis Judæis in pleriq; maxime accedunt, ita ut nemo inter illos præter *Brennium* inveniatur, qui in univerſum vetus Teſtamentum ſcripſerit, & is breviffimas notas, quibus non cuncta loca, ſed ea tantum expli-

cat quæ explicatione indigere judicavit. Aliqualem quidem sacræ Scripturæ reverentiam habere præ se ferunt Sociniani, & *Faustus Socinus*, Socinianorum Antesignanus, de Authoritate Scripturæ libellum edidit Anno 1570. sub nomine R. P. Dominici Lopez è Societate Jesu, at omnibus notum uni rationi eos litare, unde palmaris eorum Regula ad interpretationem Scripturæ, hæc est, *Nullam Interpretationem admitte dam quæ cum vel Sana ratione, vel sibi ipsi, vel evidenti sensuum exteriõrum experientia repugnaret.* Quæ facillè admittenda, si quæ ipsis sana ratio, inælefana non audiret. In omnibus suis disputationibus hoc notandum, ad Criticæ Regulas confugiunt, varias Lectiones, & varia loca pro usu verborum consulunt, & quos sensus meliores, aut quos magis suæ sententiæ, & præconceptis præjudiciis favere vident, utcunque renitentur fidei Analogia, & Scripturæ tenor, & loci Circumstantiæ, hos præferunt, & ad sua Dogmata confirmanda trahunt, unde & in Criticis versatissimos esse debet eos, qui cum ipsis congregiuntur.

Secondly, On the special parts of Scripture; The Old and New Testament.

I. On the Old Testament.

First, On the whole Old Test.

Commentarii Rabbiorum, ut supra.

Marianæ (a) Scholia & Notæ in vetus Testamentum.

Lud. Capelli (b) Commentarii, & notæ Criticæ in vetus Testamentum, cum notis Jacobi Capelli & Tractatu præfixo de Arcano punctuationis. Amstel. 1689.

(a) *N.* Scholia seu Notæ Marianæ in vetus Test. utilissimæ esse possunt. Mediocris quidem Græcæ & Hebraicæ Linguæ ipsius peritia fuisse videtur, sed ingenij acumen & subactum judicium huic defectui supplevit. Ut plurimum meliores interpretationes elegit, nec in aliis aliorum referendis explicationibus rædiosus. *Sim. lib. 3. ver. 13.*

(b) Capellus

(b) Capellus attentè legi meretur ut Scriptura perfecte intelligatur. Etsi Calvinianus foret, nequaquam tamen suæ sectæ præjudiciis ordinariis laborabat; *Idem Ib.*

Secondly, On the several Parts of the Old Testament, *viz.* Historical, Poetical, and Prophe- tical.

N. I chuse to follow in this Division of the Old Canon, *Gregory Nazianzen Poem. ut.* 33. which seems to be most agreeable to the Subject Matter of each Part.

I. On the Pentateuch, and the other Historical parts of the Old Test. viz. Joshua, Judges, Ruth, Samuel, Kings, Chronicles, Ezra, Nehemiah, and Hester.

Cyrilli Alexandrini Commentarii in Pentateuchum—ut Supra.

Theodoriti Quæstiones in Octateuchum, & in libros Regum, & Paralipomenon, ut Supra.

Merceri in Genesin prælectiones.

Joh. le Clerc in Pentateuchum Paraphrasis, & commentarius, cum dissertationibus Criticis, & Tabulis Chronologicis. Amstel. 1693.

Bp. Kidder's Commentary on the five Books of Moses, with a Dissertation concerning the Authority thereof, in Answer to Le Clerc, 2 Vol. 8vo.

Sandii Commentarii in Samuelem, Reges, Chronica, Ezram, & Estheram.

N. *Merceri*, qui perfecti & absoluti Interpretis dotes habuit, in Genesin Commentarij multa reperiuntur Judaicæ eruditione, *P. Sim. Jib. 3. ver. 14.*

II. *On the Poetical parts of the Old Testament, or the Hagiographi.*

Theodoriti commentarius in Pfalmos & Canticum, ut Supra.

Augustini Enarrationes in Pfalmos, ut supra.

Merceri commentarii in Job. Prov. Eccl. Cant.

Pineda in Job.

Cartwrighti Commentaria in Proverbia, & Ecclesiastem.

N. Mercerus inter Protestantés Interpretés eruditissimus, & judicio præstantissimus plane extitit; qui magis adhuc commendatione & laude dignus foret, ni avitam religionem deserens in *Calvini* castra transfugisset. Inter ejus Commentarios eminent illi quos in Jobum, Ecclesiastem, Proverbia, Canticum Canticorum scripsit. Quoniam hi libri conciso Stylo, & brevibus Sententiis conscripti fuere, absque summa Linguæ Hebraicæ cognitione, & pari acumine Sensus illorum penetrari non poterat; utraque vero dote instructus *Mercerus* id egregiè præstitit, & omnes obvias difficultates penitus examinavit, *P. Siz.* *ib.* 3. *ver.* 14.

III. *On the Prophets.*

Hieronymi Commentarius in Prophetas Majores, & Minores.

Theodoritus in Prophetas.

Cyrilli Alexandrini Commentarius in Esaiam, & 12 Minores Prophetas.

Sanctii commentarii in Esaiam, Jeremiam, Threnos, Ecclesiastem, & Danielem.

Ribera

Riberae commentarii in 12 Minores Prophetas.

N. Ribera Jesuita prolixum satis in 12 Prophetas Commentarium scripsit, Recentiores veteribus adjunxit, ut plurimum sensum magis literalem adfert; studet præcipue Stylum & formas loquendi Prophetarum explicare; proprius & familiaris illius Author *Hieronymus*, cujus quidem opera attentè legerat, & ut ab aliis legi poterat, regulas tradidit, *P. Sim. Hist. Crit. lib. 3. ver. 12.*

II. Upon the New Testament.

First, Upon the whole New Testament.

Theophylacti (*a*) commentaria Græ. Lat. in quatuor Evangelia, in Acta Apostolorum, in Epistolas Sancti Pauli—ut Supra.

Erasmi (*b*) Annotationes in totum Novum Testamentum.

Heinsii exercitationes in Novum Testamentum.

(*a*) *N. Theophylactus* Bulgariæ Archiepiscopus, scriptor seculi 1200 in D. Joh. Chrysofomi lectione diu multumque versatus ac detritus, redexit in breve & apertum compendium juxta Historiæ intelligentiam, quicquid admirabilis ille Pater aureo suo ore, veluti ex abundantissimo fonte in exponendis Scripturis Sanctis effuderat, prætermisissis locis communibus, in quibus ille plenis eloquentiæ velis excurrere consuevit, *Sixt. Senesf. Bibl. Sanct. lib. 4.*

(*b*) Quidam intra novi solius Testamenti cancellos suam in Interpretando industriam explicuerunt. Quorum facile meo judicio princeps est *Desiderius Erasmus*. Is ea facilitate hanc ornavit Spartam, ut & verba verbis, & sententias sententiis, & saporem sapore exaquaverit; & perspicuitatem ramen cum dictionis castitate, & nativo illo colore obtinuerit, quæ ad integram Interpretis laudem unice requirebamus. Quinetiam ubi propter Latinæ linguæ indeclem, quod uno Græci, idem pluribus exponere verbis necesse habuit, ascititia verba vario & insigni caractere depingere curavit, quo fidei ejus integritas magis extaret. *Huet. de Clar. Interp.*

Secondly,

Secondly, On the several parts of the New Testament, *viz.* the Gospel, the Epistles, and the Apocalypse.

I. On the Gospels.

Aquinatis (a) *Catena Aurea* in quatuor Evangelia.

Erasmi Paraphrasis in quatuor Evangelia.

Maldonati (b) commentarii in quatuor Evangelistas.

Toletus in Evangelium Johannis.

N. (a) Sane Scholasticæ Philosophiæ subtilitas; sive vanitas, tum temporis circa seculum duodecimum plurimum Scripturæ studio nocuit. Sunt tamen quidam Theologi, quos inter *S. Thomas*, & *Thomas Anglicus*, quorum opera confusa fuere, qui soliditatem judicij in Scripturis explicandis ostendunt quidem; at magna illa ingenia fato quodam infelici eâ ætate nata sunt, in quâ literæ sepultæ jacebant, *P. Sim. lib. 3. v. 11.*

(b) *Maldonatus* nihil vivens publicavit. Post mortem ejus, opera & cura *Clementis Puteani* ex eodem sodalicio viri doctissimi, prodierunt eruditissima Commentaria in IV Evangelistas, *Mussiponti* edita, meliora, & integriora multorum judicio futura si superstite Auctore edita fuissent; quibus tamen si pari diligentia elaboratæ in acta Apostolorum, & Apostolicas Epistolas Interpretationes quas scripsisse illum constat, olim accedant, habebunt profecto omnes docti ac pii quid paucis in hoc genere comparandum, & quod unum multorum instar esse possit, *Thuan. ad An. 1583.*

II. On the Acts of the Apostles, and on the Epistles.

Theodoriti Commentarius in XIV St. Pauli Epistolas.

Oecumenij Commentarij Græc. Lat. in Acta Apostolorum, in Epistolas Pauli, in Epistolam St. Jacobi, aliasque

liaſque Canonicas ex veterum Commentariis, præcipuè ex Chryſoſtomo compilatum, Græc. Lat.

Thomas Aquinas in Epistolâs.

Crocij in Epistolâs Pauli minores Commentarius, cum Tractatu contra Libertinos, Fol. *Franceſ.* 1680.

N. Oecumenius Græcus Auctor valde doctus, in explicandis divinis Scripturis brevis, apertus, & elegans; atque in veterum Commentariis evolvendis assidue versatus. Collegit solerti cura ex dictis præstantissimorum Græcæ Ecclesiæ Doctorum nobiles Annotationum Commentarios in Octateuchum, quos ipse in Commentariis suis in Epistolam ad Hebræos, capite sexto, se scripsisse testatur, *Sextus Senenſ.* lib. 4. *Bib.* Extant ejus in omnes D. Pauli Epistolâs absolutissimi Commentarii, cum ex aliis probatissimis quibusque Græcis Theologis, tum præcipue ex aucto illo *Chryſoſtomo* divina brevitate collecti, ut dixit *Gesner* in *Bib.* qui Commentarii Parisiis editi 1631. 2 Vol. Fol.

III. *On the Apocalypse, and the Apocryphical Writing.*

Hieronymus in Prophetam Daniëlem.

Josephi Medi Clavis Apocryphica; una cum Commentario in Apocryphim.

Job. Heideggeri in D. Johannis Apocryphos prophetiam: Tonii duo Ludg. Bat. 1637.

Dr. *More's* plain and continued Exposition of the several Prophecies or divine Visions of the Prophet *Daniel*, which have, or may concern the People of God, whether *Jew* or *Christian*; whereunto is annex'd a threefold Appendage, touching three main Points, the first relating to *Daniel*, the other to the *Apocalypse*.

—*Apocryphos Apocryphos*; or the Revelation of *John* the Divine unveil'd, containing a brief, but continu'd Exposition, from Chap. to Chap. and from Verse to Verse of the whole Book of the *Apocalypse*.

—An Answer to feveral Remarks upon Dr. *Henry More* his Exposition of the Apocalypfe and *Daniel*.

—An Illustration of thofe two abftrufe Books in H. Scripture, the Book of *Daniel*, and the Revelation of *St. John*, by continued, brief, and clear Notes from Chap. to Chap. and Verfe to Verfe; with very ufeul and oppofite Arguments prefixt to each Chap. fram'd out of the Expositions of Dr. *H. More*.

—Paralipomena prophetica, containing feveral Supplements and Defenfes of Dr. *More* his Exposition of the Prophet *Daniel*, and the Apocalypfe; whereby the impregnable firmnefs and Solidity of the faid Exposition is farther evidenc'd to the World.

Thirdly, Particular upon the more difficult Parts, Paffages and Texts of Scripture; whether they be fuch I. as labour in Harmonizing upon, and Reconciling the feeming Repugnances that are found in Holy Writ; Or II. thofe that Criticife on fome particular Parts, or Texts of a difficult Nature: Or III. fuch as expound fome certain and important Prophecies.

I. *Harmonifts and Reconcilers.*

Augustinus de Confenfu Evangeliftarum.

Joh. Gersonis Monoteffaron, feu Harmonia ex quatuor Evangeliiis.

Clavini Harmonia in Pentateuchum.

— Harmonia ex tribus Evangeliiis composita, Matthæo, Marco, & Luca; adjecto scorsim Johanne, quæ pauca cum aliis communia habeat.

Chemnitii Harmonia Evangelica à *Polycarpo Ixeroc* continuata, à *Cerarao* consummata.

Jansenii Episcopi Gandavenfis Concordia Evangelistarum; & Commentarij in Concordiam & totam Historiam Evangelicam.

Job. Lightfooti Harmonia Vet. & novi Testamenti.

Lanii Commentarius in Harmoniam, sive concordiam Evangelistarum; Cui subjungitur Apparatus Chronologicus, & Geographicus.

Job. Clerc. Harmonia Evangelica ex quatuor Evangelistis concinnata; Cui subiecta est Christi Historia.

Whiston's short view of the Chronology of the old Testament, and of the Harmony of the four Evangelists.

N. Ex Numero tot tantorumque Virorum qui concinnandis Harmoniis Evangelicis operam suam collocaverunt, liquebit quanto pretio habitum sit illud opus. Diversa autem ratione potest illud conici; etiam si verbi Evangelistarum non efferantur, series rerum quas referunt texi potest, ut videre est in Auctoribus qui Annales Sacros condiderunt, in *Baronio*, *Tornelio*, *Usserio*, & aliis compluribus: Tum etiam in Chronologis qui summam actus Domini Ordinandos susceperunt, ut *Scaliger*, *Petavius*, & alii non pauci: cum his conjungit us qui particularim de vita Domini scripserunt libros, vel pros, quorum numerus prope est infinitus; vel eruditos, in quibus scilicet multam doctrinam ostentaverunt, ut *Casaubonus* in exercitationibus adversus Eronium, *Montacutius* in Originibus Ecclesiasticis, *Vossius* in Harmonia Evangelica, & complures alij.

Ad alteram classem revocare possumus eorum qui de Evangelistarum consensu dedita opera scripserunt, ut à falsitate, & fallacie calumnie Evangelia defenderent; quod fecit Magnus *Augustinus* libris quatuor quos de consensu Evangelistarum inscripsit. Plerique Scriptores sub titulis ἀναλεθειας, συμφωνειας, aliisve pariter dixerunt de Ordine &

Dispositione Evangelicæ Historiæ, scrutantes quid prius, quid posterius dictum factumve sit, ut ostenderent concordēs esse inter se Evangelistas, nec tamen opus texuerunt ipsis Evangelistarum verbis. Inter Antiquos primus *Johannes Gerson*, Cancellarius, ipsa Evangelistarum verba connectenda suscepit in illo opere quod inscripsit *Monotessalon*, hoc est, unum continuū Evangelium ex quatuor Evangelistis operosissime utilissimeque concinnatum. Vide *Lamium præfatione Com. in 4 Evangel. Har.* qui Catalogum ejusmodi Harmonistarum ibidem exhibet. Et quod ad cæteros, ex Lutheranis satis commendari nequit, Harmonia à *Chemnitz* concinnata; Ex Pontificiis *Jansenij*; ex Calvinianis *Calvini*, ut dixit quidam: Et quod ad *Lightfootum* nostrum; In Harmonia Evangelica, & Harmonia Chronica, & Horis Hebraicis clarissimi *Lightfooti* plurima & nova, & fructuosa reperiet lector ex intimis Hebræorum penetralibus cruta, ut de eo *Mattheus Polus*.

H. Criticks and Expositors on particular Parts or Texts of a difficult Nature.

Origenis Philocalia de obscuris Sacræ Scripturæ locis, à *Basilio* & *Gregorio Theologo* ex variis *Origenis* Commentariis excerptæ.

Augustinus de locutione Scripturæ Sacræ, libri VII.

Africanus de Genealogia Christi apud *Eusebium*, Lib. 1. V. 3.

Hieronymi varia.

Maimonidis more Nevochim.

Cornelii Bertrammi Specimen Expositionum in difficiliora utriusque Testamenti loca.

Jud. de Dieu Critica Sacra sive Animadversiones in loca quædam difficiliora Vet. & Nov. Testamenti.

Er. Spanhemij Evangelicæ Vindicæ, seu loca illustrata ex Evangelis, ac præcipue *Matthæi*, à falsis *ἑρμηνεύσεων* quorumvis interpretamentis, Exceptionibus, Instantiis vindicata, varièque illustrata.

Lightfooti

Lightfooti Horæ Hebraicæ, & Talmudicæ in Novum Testamentum, inter Opera.

Mr. *Gregory's* Observations.

Arnoldi Lux in Tenebris, seu brevis & succincta Vindicatio simul & Conciliatio Librorum V. & N. Testamenti, quibus omnium Sectarum Adversarii ad stabilizandos Errores suos abutuntur, 4c. *Franck.* 1680.

N. Ἐὰν πότε ἀναγινώσκων τὴν γραφὴν προσκίβης νοήματι ὄντι καλῶ λίθῳ προσκόμεσθαι, καὶ πέτρῳ σκανδάλῳ, αἰτιῶ σαυτὸν, &c. Si quando legens Scripturam incidas in Sententiam in qua sit lapis offensionis, & petra ruina, accusa teipsum; neque non credas lapidem hunc offensionis habere sensa illa ut fiat quod dictum est, & qui credit non confunderetur. Primum crede & invenies sub illo offendiculo plurimum Sanctæ utilitatis. Si enim in mandato habemus ne verbum vanum & inutile dicamus tanquam ipsius rationem in judicij die reddituri; & quantum eniti possumus, id studeamus ut omne verbum quod ex ore nostro exit aliquid efficiat, & in nobis dicentibus, & in audientibus: Quid igitur existimandum est de Prophetis? Nonne omne verbum ab eorum ore profectum efficax fuisse? Neque Mirandum est si quodcunque verbum emittebant Prophetæ opus efficiebat verbis conveniens: Sed & arbitror omnem mirabilem literam, inter divina oracula perscriptam, efficere, neque unum Iota esse, aut unum apicem in Scriptura, qui opus suum non efficiat in iis, qui virtute literarum uti sciunt. Quemadmodum autem herbarum singulæ suas habent vires, sive ad sanitatem Corporum, sive ad aliud quidpiam, nec tamen sciunt omnes cui quæque rei herba sit utilis, sed qui scientia illa præditi sunt, & in re herbaria versantur, ut sciant quando sumpta, & cui parti corporum opposita, & quomodo parata, & temperata utenti opem ferat: Ità herbarius, ut ita dicam, est vir Sanctus & Spiritualis feligens è sacris Scripturis quodlibet Iota, & quodlibet obvium elementum, & literæ virtutem inveniens, & quem ad usum accommodari possit, & nihil in scriptis supervacaneum esse: Si & alterum audire vis hujus rei exemplum, singula membra nostri Corporis ad opus aliquod ab Opifice Deo condita sunt; sed non est omnium scire, quæ singulorum ad minutissimum quodque potestas & usus sit. Qui enim in corporibus dissectandis occupantur Medici, dicere hæc sigillatim possunt, & quem ad usum minima pars Corporis à providentia affecta sit: Considera itaque Scripturas ad hunc modum, tanquam omnes herbæ sint, aut unum perfectum orationis Corpus: Si vero neque herbarius es Scripturarum, neque dissector Prophetarum Sermonum, ne idcirco existima in Scripturis quidpiam redundare, sed teipsum solum

potius

porius quam literas sacras accusa, cum rationem eorum quæ scripta sunt non invenis. HOC A ME dictum est, ut moneantur qui hujus lectioni se dedere, cogitant, nullam non discussam & diligenter pervestigatam literam prætermittere. *Origen. Philocal. Cap. 10.*

III. *Expositions on the Sacred Prophecies ; of the Scripture.*

Gulicij Librorum Prophetarum Veter. & Novi Testamenti compendium & Analysis.

———Theologia Prophetica de rebus Veteris Testamenti.

Phosphorus Propheticus *Van Teil.*

G. Vander Meulen signa Temporum, sive futurorum Investigatio Prophetica, *Amstel. 1693.*

N. Here also pertains the Note immediately above.

Fourthly, Singular, or some peculiar Comments upon the Holy Scriptures, requisite not only to be consulted on occasion, but to be read all over ; together with our daily Course of reading the Scriptures.

I. *The Holy Scriptures themselves to be us'd in our daily Course of Reading.*

Biblia Hebraica notis Hebræis & Commatibus Latinis illustrata, à *Jo. Leusden*, Typis *Jos. Athie*, *Amstel. 1667.*

Verus Testamentum Græcum ex Versione Septuaginta Interpretum juxta exemplar Vaticanum Romæ editum; cum Novo Testamento Græco, & Liturgia Ecclesiæ Anglicanæ Græce, 2 Vol. *Cantab.* 1665.

The *English Bible* with the References, and Chronology. Printed at *London*, 1703.

N. It were much to be wish'd, that every Divine in his first Studies especially, would not only daily read the Scriptures, as is enjoy'd us, and as we have solemnly promis'd at our Ordination, and 'tis hop'd is done by every one; But read them also in the Originals, at leastwise the New Testament in the Greek, and the Old according to the Version of the Septuagint. And to keep them up to such a Course of Reading I have in one of my Pastoral Letters propos'd to those of the Ministry, with whom I have been concern'd, to meet Monthly within their several Dioceses, and that at their Decanal Library—as to confer upon Points of Learning, and the Methods of doing good in their several Cures, so to have Prayers read in the Greek, and the Lessons in their respective Originals, by each of them in their turns, for which reason the Liturgy in Greek is provided, and here set down.

II *Comments* proper to be read over; together with our daily Course of reading the Scriptures.

I. For Scripture Matter, more particularly the Scripture Geography, Chronology, and History.

Spanhemij Geographiæ Sacræ & Ecclesiasticæ Pars prima, exhibens sedes Ecclesiæ in Palæstina Veteres, & Vicinas huic Gentes.

———Chronologia Sacra cum Technica, tum Historica.

———Historia Veteris & Novi Testamenti.

Usserij Annales Veteris & Novi Testamenti.

N. Here also may be read with very good Advantage the peices following.

The Account of the most remarkable Passages in the Books of the Old and New Testament, pointing to the Time wherein they happen'd, and to the Places of Scripture wherein they are recorded : As also

The Tables of Scripture Measures, Weights, and Coins.

The Tables of Kindred and Affinity, wherein whoeever are Related, are forbidden in Scripture to Marry together.

The Table of Time. And

The Table of Offices and Conditions of Men mention'd in the Scripture.

N. All which are in the latter end of the Bible lately Printed, with additional References to Dr. Scattergoods, and with Bishop Usher's Chronology; Which Bible upon the latter account also, viz. of the References to parallel Texts, which are therein, with exquisite judgment chosen, and all along refer'd to by one the best known in the Scriptures, as will be easily allow'd, of any perhaps now living, is the most proper for our daily Reading. And should our American Missionary be at the Pains, in his daily reading of the Bible to turn to all the parallel Texts, that shall occur in every Chapter as he goes on, this would soon render him a very good Textuary, a singular Qualification in a Divine; and would moreover exceedingly open to him the Sense of Scripture; and will alone be an extraordinary Comment, the Holy Writ being its own best Interpreter. Not that I would preclude the perusal of several others, and particularly do recommend those that follow, to that degree, that I could wish no one should be admitted into Sacred Orders, much less should be sent on so grand a Design, as to Propagate the Gospel in Foreign Parts, who had not first read them over, and were not able to give an account thereof; that so his instruction might be truly Scriptural.

II. On the Scripture Texts.

First, *By Way of Analysis.*

Heideggeri Enchiridion Biblicum Analyfi Generali fingulorum vet. & nov. Test. Librorum, & Capitulorum Argumento unice inferviens: Or,

Mr. Clark's Survey of the Bible, or an Analytical account of the Holy Scriptures.

N. Lectio Analytica Scripturæ Sacræ est qua Analyfin logicam instituimus, qua structuram, cohærentiam, & ordinem, cum integrorum librorum tum Textuum particularium Vet. & Nov. Test. ita consideramus, ut in sua principia quasi resoluta oratio, tanto facilius à nobis intelligatur; Ejuſq; usus multiplices hi sunt. 1: Prout omnia adminicula ad enarrationem Textus facientia se mutuo exponunt, adjuvant, & confirmant, ita etiam Analyſis ad Emphasin, Idiotiſmum, ſenſum literalem, poſitamata, & Applicationem practicam rectius dijudicandum haud parum confert. 2. Facit ut ſingula Textus membra, imo vocabula, multo accuratius expendantur. 3. Adjuvat imprimis memoriam. 4. Si quid ex Textu quopiam probandum ſit, vel probeatur, facit ut tota rei cohærentia ſeſe obtutui neſtro ſiſtat. 5. Meditationibus & Sermonibus instituendis infervit. 6. Siſtit nobis rationem qua θεόπνευſτοι dogmata ſacra proponunt, quod non exigui eſt momenti. 7. Ad Controverſias decidendas haud parum conducit. *Franc. Manuduc. ad ſec.*

Secondly, *By Way of Comment.*

Fiſt, Upon the whole Bible.

Grotij Commentarius in omnes veteris & novi Teſtamenti libros.

Juniſ & Tremellij Biblia cum Annotatonibus.

N. Quod ad *Grotium* supra omnes laudes virum, nulla est ratio ut hic dicam, præterquam quod in posthumis in novum Testamentum Annotatis caute legendus; sive quod in castra Socinianorum abiverat ut quidam volunt, sive quod à Socinianis in quorum Manus devenerunt Manuscripti Codices quædam fuerunt Interpolata. Cum igitur in eo non ubique fides habenda, *Francisci Junij* Scholia Grotianis adjungo, & ex adverso pono quæ scholia ut noster *Polus* præfatione ad synopsis habet, brevia quidem, sed eruditione multitaria, & summo judicio limata, cujus vel pauca verba ingentia æquant aliorum volumina.

II. Select Commentaries on several Parts.

First, *Upon the Historical Parts of the Old Testament.*

Bishop *Patrick's* Commentaries. 8vo.

Secondly, *Upon the Hagiographi, and Poetical Parts.*

Bishop *Patrick's* Paraphrases on *Job, Psalms, Proverbs, Canticles.*

Dr. *Hammond's* Paraphrase and Annotations on the *Psalms.*

Dr. *Allix's* Arguments on the *Psalms.*

Thirdly, *Upon the Prophets.*

Dr. *Pocock* on *Hosea, Joel, Micah, and Malachi.*

Dr. *Henry More's* Plain and Continued Exposition of the several Prophecies, or Divine Visions of the Prophet *Daniel*, which have, or may concern the People of God, whether Jew, or Christian:

Fourthly,

Fourthly, *Upon the whole New Testament.*

Novum Testamentum Græcum Gregorii cum Scholijs Græcis ē Græcis Patribus, opera Gregorij.

Theodore Beza novum Testamentum Græcum, cum Annotationibus.

Dr. Hammond's Paraphrase and Annotations on the New Testament.

Dr. Whitby's paraphrase and Annotations on the New Testament.

Fifthly, *Upon the several Parts of the New Testament.*

Clark's Paraphrase on the Gospels.

The *Oxford* Paraphrase on *St. Paul's* Epistles.

Mr. Mede's Apocalyptical Coments.

Dr. H. More's Apocalypsis Apocalypsis; or the Revelation of *St. John* the Divine unveil'd, containing, a brief, but perspicuous exposition, from Chapter to Chapter, and Verse to Verse, of the whole Book of the Apocalypse.

An Exposition of the seven Epistles to the seven Churches, together with a Discourse of Idolatry with Application to the Church of *Rome*.

Sixthly, *Upon Difficult and obscure Texts, or Places.*

Mr. Mede's Diatribes

Dr. Edward's upon difficult Texts. 2. Vol. 8vo.

N. 'Twere highly to be wish'd, that every one design'd for Holy Orders, would before his entrance upon the sacred Ministry, enter far into the course of Reading upon the Holy Scriptures immediately preceeding and

soon after not only go through, but repeat the same; and I doubt not but most will approve of this motion with reference to all the parts of Scripture it self, and the comments upon them, excepting what relates to the Prophetical Books of Daniel, and the Revelation. But I shall here venture to recommend the study of these also, upon the account of the grand necessity of perusing the same. For certainly, as the Learned and Excellent Dr. More says in his Preface to his plain and continued Exposition, “Both particular Persons, and whole Nations miscarry many times
 “from their ignorance of, or non-attendance to the Voices and
 “Prædictions of the inspir’d Men of God; and because they will
 “not take notice of the works of G. d’s hands, and of his deal-
 “ings with the Sons of Men; but think all things are hurried on in
 “a blind career by chance, because they do not attend to what
 “God hath foretold his Church by the mouth of his Holy Pro-
 “phets; nor will take the pains to compare the Prædictions with
 “the Events. Because they regard not in their minds the works of
 the Lord, nor the operation of his hands, therefore he will break them
 down, and not build them up, Psal. 28. 6.

As for instance, the tremendous desolation upon the whole Nation of the Jews at the destruction of Jerusalem, and afterwards, whence was it, but that they regarded not the Prophecies relating to the first Advent of their Messiah? The Sadduces ridicul’d then, as they do now, all the Prophetic part of Scripture more especially; and the Pharisees could not endure that the Prophecies should terminate in so mean and despicable a Person, as they look’d upon Jesus the Son of Mary to be; and both in the midst of all their slights of the Divine Prædictions, were o’ertaken with such fearful Judgments, as no Nation in the World ever before or since felt the like. And what if those relating to his second Advent, when the same Messiah shall come to take Vengeance of the Woman drunken with the blood of the Saints, and with the blood of the Martyrs of Jesus; what I say if those Prophecies, tho’ not fewer in number, nor less clear in nature, being in like manner slighted, Men shall neglect the Call of God to come out of the Apostate Church, that they partake not of her Sins, and that they receive not of her Plagues? Will not the effects of such scorn and slight be equally Calamitous? It appears so to those who read and hear the words of that Prophecy, and keep those things which are written therein.

But the difficulty of understanding that part of Scripture, and the shameful miscarriages of many in their Attempts to Interpret them, is more than enough to discourage any farther looking into it, you will say; but as for the difficulty of understanding them, it is no other than reasonable that things of greatest excellency, and of highest importance sometimes should be so for the trial of the Piety of mens hearts in the searching of the Scriptures; and as for the frequent, and some of them shameful miscarriages in the Interpretation of that part of Holy Writ, I believe it proceeds much from the same cause, that so many did misapply the Prophecies relating to our Saviour’s first coming. The Devil then
 very

very well knew that the best way to defeat the benefit design'd by God to Mankind by those Prophecies, was near the time of their completion, to banter them, by raising up false Christs, and false Prophets, and by crying, lo here is Christ, and lo there; and so now, the nearer his second Advent does approach, if he can find either those who out of ignorance, or unskilfulness, or out of design shall misinterpret those Oracles; this he well knows will render Mankind less advertent to them, so that they shall be ensnar'd in those Errors, and surpris'd by those Calamities, which by listening to those Prophecies they would have certainly avoided.

But how shall we come to the knowledge of the truth in this case? why by having the right Key that will let us into the light of those Mysteries.

Who, says Origen, can read the things reveal'd to St. John without amazement? Mysteries so darkly written, as would seem, not to be understood, whenas the Epistles of the Apostles may appear open, and easie to be understood by every one, who is skilfull in their Language: And yet innumerable things occur in their Writings, which do through a chink, as it were, let in some hints of many and vast notions, which things, since they are so, and Per-

sons without number do miscarry in the Interpretation, it is truly dangerous for any in reading to declare he understands what do want that Key of Knowledge, which our Saviour says is in the hands of such only as are skilfull in the Law, or mighty in the Scripture. In short, the different parts of Scripture have different Keys to let us in to the understanding of the same; and a moderate skill in the History of the Apostolick Age, so as to let us know the Opinions and Prejudices then reigning amongst both Jews and Gentiles, and what Heresies and Errors were then rising up; This with the knowledge in the Originals, may suffice for the Interpretation of the Epistles. But besides this, there must be a most comprehensive, exquisite, and nice insight into all Histories both Sacred and Prophane; Also a Chronological skill to a vast perfection, and the greatest exactness; And add to this a through understanding of the Prophetick stile, which is as it were, a distinct Language: And after all, a searching into, and comparing of Scripture with Scripture, so as if that alone were the way to Interpret it; all this, together with a very pious and humble mind, is requisite to unfold the Apocalypicks Mysteries. And if therefore we

Τὰ ἀπκαλαυμένα δὲ τῷ Ἰωάννῃ
 τίς ἔκ ἂν ἀναγκῆς καταπλάσῃ τῆς
 ἐπίκρυψιν τῶν ἀπορρήτων μυσταίων,
 καὶ τῷ μὴ νοῦνι τὰ γυγασμμένα ἐμφαι-
 νομένων; αἱ δὲ τῶν ἀποστόλων ἐπιστο-
 λαὶ τινὶ τῶν βροσάνθων ἐπισαμένον
 λόγους δόξαιον ἂν εἶναι σαφῆς καὶ εὐχερῆς
 νομισαί μυσίων ὅσον καὶ κῆ, ὡς δὲ
 ὅπως, μίχισον καὶ πλείων νοημάτων
 ἢ βραχέων ἀφορμῶν περιεχόντων;
 Διότι τῶν ὅπως ἐχόντων καὶ μυσίων
 ὅσον σφαλμομένων, ἔκ ἀκίνδων ἐν τῷ
 ἀναγιγνώσκον ἐνχερῶ; ἀποκαίεσθαι νοῦν
 πρὸς δόμονα τῆς κλειδὸς τῆς διαγνώσεως,
 ἢν τίνα ὁ σωτήρ ἔφηεν εἶναι παρὰ τοῖς
 νομικοῖς, Origenes Philocal. 1.

would choise a sure Guide in so great a Labyrinth, we must not listen to every fanciful, or ignorant Man, but have recourse to the τοῖς νομικοῖς, as Origen tiles them, to Masters in the sacred Law, such as are mighty in the Scriptures, and peculiarly skilful in this part thereof: Amongst which the immortal Mr. Mede will be ever reckon'd by those who Love our Lord Jesus Christ in sincerity, as having laid so sure a Foundation for the Interpretation of the Apocalyptical Writings, the most important parts of Scripture, that he may with safety be follow'd, and with great success improv'd upon, as some since him have done.

I am sensible indeed, that to be accounted a Wit, one must profess Ignorance in those things; and hence so many in a boasting manner will declare they neither do, nor care to understand Daniel, and the Revelations, Names that they can scarcely mention or hear mention'd, without a Smile. But such would do well to consider amidst their prophane scorn, that the H. Spirit in the former of these sacred Writers does give but a bad Character of those, who understand not those things, so that they need not be proud of their Ignorance. None of the wicked shall understand, but the wise shall understand, Dan. 12. 10. and in the latter, viz. Revelations of St. John, to bespeak our regards to the same, in the very entrance 'tis declar'd that, blessed is he that readeth, and they that hear the words of this Prophecy, and keep those things that are written therein, Rev. 1. 3.

But if Divine Authority will not sway with them, I shall remit such to an Authority that I am inclinable to think, for the sake of his Church, is of some weight with this sort of Men; And I think I need not in fuller words, nor with more cogent reasons than those of Lessius himself, bespeak a regard to that part of Scripture I have here been remarking so long upon: Cum multa apud Danielelem, Apostolum Paulum & in Apocalypsi, de Antichristo habeantur, valde NECESSARIA sit illorum noticia; nimirum quo tempore venturus, quid acturus & docturus, & quibus notis cum venerit possit cognosci, ut fideles possint tempestive moneri, ne ab illo circumveniantur. Lessius de Antichristo pref. ad Lect

III. *For the more Skilful Application of Scripture, according to various occasions, it will be requisite to have,*

First, A Concordance of Things.

Jac. Comis pompluarium Biblicum, ubi totus Textus Biblicus in suos locos digestus ordine Alphabetico, via Concordantiæ dispositus est. Hen.

Hen. Witt Repertorium Biblicum. Rigæ 1689. 40.

Pet. Ravanelli Bibliotheca Sacra seu Thesaurus Scripturæ Canonicae amplissimus. In quo ea, quæ in utroq; fœdere extant, pertractantur, ratioq; dextre colligendi locos communes, atq; adeo utiliter legendi sacras literas indicatur. Cum Auſtuario. 3. Vol. Fol.

Doroſchij Biblia Numerata, seu Index ſpecialis in Vetus Teſt. *Francof.* 1644.

Wilson's Christian Dictionary.

The Scripture Canon plaid.

The Word of God the Beſt Guide; Or a Collection of Scripture Texts, plainly ſhewing ſuch things as are neceſſary for every Chriſtians Knowledge and Practice.

The Marginal References to parallel Texts, by the Biſhop of *Worceſter*, Printed in the late *Folio* and *Quarto* Bibles, moſt uſeful in this way.

Secondly, Concordances of Words.

I. *In the Original Languages.*

Fiſt, For the Hebrew.

Buxtorfi Concordantia Hebræa.

Secondly, For the Greek.

Xircheri Concordantia Septuaginta Interpretum.

Stephani ſive *Schmidii* Concordantia Græca.

Nollii

Noldii Concordantia particularum in S. Scriptura. occurrentium.

N. *The chief use indeed of these Concordances in the Original Tongues, is much the same as of Glossaries, and of Concordances of Things, and that is to find out the different Acceptations of the same words, in order to clear an obscure or doubtful Text. For in these Concordances every considerable word of Scripture being presented to the Eye in one view of all those places where it occurs, it will be easily gathered, by considering the Nature, Circumstances and Scope of these several places, what are the different senses it will bear, and what it most properly signifies in any one of those, which by an ill rendering, are rendered either doubtful, or obscure. And tho' the Septuagint is a Translation, and not an Original, yet the Greek being Hellenistical, and consequently the same with that of the Greek Testament, it will be of excellent use in finding the importance of any word in the latter.*

II. *In the Latin and Vulgar Tongue.*

First, For the Latin.

Concordantiæ Sacrorum Bibliorum vulgatæ Editionis, ad recognitionem jussu Sixti V. Pontificis Max. Bibliis adhibitam recensitæ, & emendatæ à Franc. Lucâ, nunc verò secundum Hub. Phalesii, Plantini ac Parisiensium observata, accuratissime, multis mendis aliarum Editionum expunctis, Editæ Col. 1683.

I. Tossani Concordantia Bib. Lat. Junii, & Tremellii & Theod. Bezz.

Secondly, For the English.

Newman's Large Concordance for both Scripture, and Apocrypha, &c.

The Cambridge Concordance of the Holy Scripture, together with the Apocrypha, last Edition.

C H A P. VII.

Since next to the Holy Scriptures, it is highly congruous that we pay a great deference to the Authority of the Ancient Fathers, and that we be well acquainted with the Doctrines of the Church in general, and of its most eminent Doctors in particular, throughout the several Ages of the same: And since, as a great deference is to be born to, so the truest knowledge of these Matters is to be learnt from the Acts and Decrees of the Bishops and Pastors of the Church, Conven'd in Councils and Synods; And from the establish'd Liturgies, Forms, and Rituals in all the several Parts and Ages of the Church. It will be therefore highly requisite towards the accomplishment of a Divine, that he be competently well Read, I. in the Works of the Fathers, and Ancient Writers. II. in the Acts and Decrees of Councils, both General, and Provincial; And III. in the Liturgies, Rites, and Rituals of the several Churches throughout the World.

I. *In the Works of the Fathers.* And

First, Preliminary to the Reading of the Fathers and Ancient Writers are to be perus'd, or occasionally Consulted,

I. *The Ecclesiastical Chronology, History, and Geography, so far at least-wise, as may be requisite to know the Age, Station, Disputes, and other Circumstances of the Fathers, and Ancient Writers.*

First, Chronology, and History.

Eusebii Casariensis Chronicon cum Animadversionibus Scaligeri, Amstel. 1658. fol.

Eusebii, Socratis, Sozomeni, Theodoriti, Evagrii, Historia Ecclesiastica, Gr. Lat. Valesii, Amstel. 1694. 3 Vol. fol.

Pearsoni Historia posthuma,

Annales Cypriani, præmissi Cypriani operibus.

Spanhemii Historia Ecclesiastica, à Christo nato ad Seculum 16 inchoatum.

Vitæ Patrum è variis Authoribus, eorum operibus, ut plurimum, præfixæ.

Gul. Cave Windesoriensis Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria à Christo nato ad Seculum XIV facili methodo digesta. Quæ de vita illorum, ac Rebus gestis; de Secta, Dogmatibus, Elogio, Stylo; de Scriptis genuinis, dubiis, supposititiis, ineditis, deperditis, fragmentis; deq; variis operum Editionibus præcipue agitur. Accedunt Scriptores Gentiles Christianæ Religionis

gionis oppugnatores, & cujusvis seculi Breviarium. Cum Appendice ad Historiam literariam *Gul. Cave*, per *Hen. Whartonum*. In qua de scriptoribus Ecclesiasticis ab *An. 1003.* ad *An. 1517.* pari modo agitur.

—Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria pars Altera; Quæ plusquam 600 Scriptores Novi, Editi, MS. deperditi recensentur; Prioribus plurima adduntur, breviter aut obscure dicta illustrantur, recte asserta vindicantur.

Secondly, The Ecclesiastical Geography, or Notitia of Bishopricks, and other Places render'd conspicuous by the Birth, Abode, Death, or Transactions of the Ancients.

Notitia Episcopatum Leonis Imperatoris sapientis sic dicti, Gr. Lat. à *Cl. Beveregio* Edit. Ann. ad Can.

Fred. Spanhemii Geographiæ Sacræ & Ecclesiasticæ, pars secunda exhibens sedes Ecclesiæ Christianæ principes, secundum Notitiam Imp. Romani, ante & post tempora *Constantini M.* ubi Diœceses ac Provinciæ, cum Civiles, tum Ecclesiasticæ delineantur.

Car. à St. Paulo Geographia Sacra; Seu Notitia Antiqua Episcopatum Ecclesiæ Universæ unà cum Tabulis Geographicis ad Ecclesiæ Christianæ statum accurate continuatis, *Par. 1641.* f.

Geographia Sacra Africæ, seu Notitia Episcopatum Ecclesiæ Africanæ——

Admonitio in Tabulam Geographicam Africæ.

Tabula Geographica in Notitiam Ecclesiasticam Africæ. Hæc tria præfiguntur Optati Melivitenfis Operibus.

II. *The History of the Ancient Persecutions, and Martyrologies.*

Eusebii Historia Ecclesiastica, aliq; Historici Ecclesiastici, ut supra

Joh. Meisnerus de Persecutionibus & Martyriis Christianorum Veterum, *Wittemberg*, 1654. 4°.

Kortholtii Tractatus de Persecutionibus Ecclesiæ Primitivæ sub Imperatoribus Ethnicis, deque Veterum Christianorum cruciatibus, *Jenæ*, 1660. 8vo.

III. *The History and Account of the Ancient Heresies.*

Eusebii Historia Ecclesiastica, ut supra.

Irenæi contra omnes Hæreses Libri quinq; Gr. Lat. *Grabai, Oxonia* E Theatro, 1702.

Epiphani Panarium, sive adversus Hæreses 80 Quo Hæreses Catalogum à Barbarissimo incipiens, & per omnes Ordines percurrens contexuit usque ad Massalianorum Hæresin sub Constantio exortam, quam ultimo omnium loco depingit & confutat.

Philastrius de Hæresibus, *Helmstadii*, 1611. 8vo.

Augustinus de Hæresibus ad Quodvultdeum Diaconum. Liber non longe ante mortem scriptus, quo catalogum contexuit omnium Hæreticorum, Sectarum, eorumq; Errorum, à Symoniana ad Hæresin Pelagianam.

Sirius de prædestinatus cum Dissertationibus *Seraphini Piccinani*, *Palavi* 1686. 4to.

N. Hic liber sub prædestinati nomine editus de Hæresibus agit, præcipue Prædestinatorum, idq; libris tribus. Quorum primo agit author quisquis sit, de Hæresibus quibuscunque numero 90, à *Simone* usque *Mago* ad Hæresin Prædestinacionam, earumq; Auctores, placita, mores breviter recenset. Secundam Partem constituit Liber de prædestinatione sub *Augustini* nomine olim confictus; In tertia parte libri hujusce *Augustiniani* refutationem instituit. *Cave. Hist. Liter. p. 412.*

Itigii de Hæresiarchis Ævi Apostolici & Apostolico proximi, seu primi & secundi à Christo nato seculi Dissertatio. *Lipsiæ, 1690, 4to.*

IV. *The History of the Ancient Popes.*

Anastasi Bibliothecarii Historia de vitis Romanorum Pontificum, seu Liber Pontificalis à *S. Petro* usq; ad *Nicolaum* pertingens.

Luitprandi Liber de Pontificum Romanorum gestis, à *S. Petro* ad *Formosum* Papam. Hi duo cura *Joannis Busæi, Moguntia 1602.*

V. *The History of Ancient Monachism.*

Theodoriti Historia Religiosa, sive *Philotheus*, Ascetarum Sanctissimorum XXX Elogia continens, Anno 444 Scripta. Inter Opera.

Palladii Historia Lausiaca, seu de SS. Patrum vitis, ad Lausum Cubiculi præfectum, Gr. Lat. cum Notis *Frontonis Duçai* in Auctuar. 1624. Tom. II. p. 893. cum *Fragm. Cotelerii* in Monument. Tom. III. p. 117. 158.

Cassianus de Institutis Cœnobiorum.

Hospinianus de Origine & progressu Monachatus, ac Ordinum Monasticorum.

Joh. Creccelii Collectanea ex Historiis de Origine, & Fundatione omnium fere Monasticorum Ordinum, figuris ornata, *Francof.* 1614. 4to.

Bivarii de veteri Monachatu, & Regulis Monasticis Libri sex. Quibus Monachorum per Orbem Universum propagatio, varii mores, Regulæ, Instituta, Progressus, Status, & Restauratio expenduntur, *Lugd.* 1662. fol.

VI. The History of the Works of the Fathers; and to know the subject Matters Treated of by them, and also to distinguish the Genuine from the Spurious, and to know the Editions.

Hieronymus, Gennadius Messaliensis, Isidorus Hispaniensis, Ildelfonsus Tolctanus, Honorius Augustodunensis, Sigebertus Gemblacensis, Henricus Gandavensis, de Scriptoribus Ecclesiasticis, cum Scholiis & Auctuario Aub. Miræi in Bibliotheca Eccles. Amst. 1649. fol.

Sixti Senensis Bibliotheca Sancta ex præcipuis Ecclesiæ Catholicæ Authoritatibus, Parisiis 1610. fol.

Bellarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis, 8vo.

Oudini Supplementum de Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino omiſſis, Par. 1686. 8vo.

Philippi Labbei de Scriptoribus Ecclesiasticis.

Bellarmini Philologica & Historica Dissertatio.

Carvi Historia Literaria, ut supra.

Lewis Ellies du Pin's New History of the Ecclesiastical Writers; Containing an Account of the Lives and Writings of the Primitive Fathers, and a brief Catalogue and Abridgment of all their Works, and Censures,

fures, determining the Genuine, and the Spurious, with a Judgment upon their Style, and Doctrine: VII Vol. fol.

VII. *A Critical Censure upon the Style and Doctrine of the Ancient Writers.*

Hieronymus, Gennadius, Sixtus Senensis, Bellarminus, Oudinus, Labbeus, Cuvus, Du Pin, ut supra.

Photii Μυριοβιβλιον, sive Bibliotheca. In qua 280 Veterum Opera lecta, excerpta, & accurate dijudicata continentur Gr. Lat. Cum Hoefchelii Notis, & Shotti Versione & Notis. Rothomagi 1653. fol.

Car. Bona Notitia Auctorum & Librorum qui in suis operibus citantur, notantur, illustrantur, ad calcem ejus Operum.

Thomæ Pope-Blount Baronetti Censura Celebriorum Authorum; Sive Tractatus in quo varia virorum Doctorum de Clarissimis cujusq; seculi Scriptoribus judicia traduntur, unde facillimo negotio Lector dignoscere queat, quid in singulis quibuscunq; istorum Authorum maxime memorabile sit, & quonam in pretio semper habiti sint; In studioforum gratiam collecta, & in ordinem digesta secundum seriem Temporis, quo ipsi Authores floruerint, fol.

VIII. *To discover the Corruption and false Dealing about the Works of the Fathers.*

Indices Expurgatorii.

Coci Censura Patrum, præcipue quorundam Scriptorum, quæ sub nominibus Sanctorum, & Veterum Auctorum à Pontificiis citantur. Londini 1623. 4to.

Dallæus de pseudepigraphis Apostolicis—De Scriptis *Dionysii* Arcopagitæ.

Mr. *James's* Treatise of the Corruption of Scriptures, Councils, and Fathers, by the Prelates, Pastors, and Pillars of the Church of *Rome*, for maintenance of Popery.

Dr. *Comber* of the Corruption of the Fathers, and Councils.

IX. *On the Authority and Use of the Writings of the Fathers.*

Sixtus Senensis in quatuor postremis Bibliothecæ Sanctæ Libris.

Andreas Hyperius de ratione Studii Theologici præcipue Lib. 3, 4. *Bas.* 1572. 8vo.

Perkinsus in Προπαιδείῃ Juventutis ad Lectionem omnium Patrum, problemati de Fidei Romanæ e mentito Catholicismo præmissa, *Cantab.* 1604. 4to.

Rob. Coci Censura Patrum, ut Super.

Riveti Critici Sacri Libri IV. & Tractatus de Patrum Auctoritate, Errorum Causis, & Nothorum Notis.

Hottingeri Introductio ad Lectionem Patrum, & Dissertatio de usu patrum inter *Analect. Historico-Theologica*, *Tigur.* 1652. 8vo.

—Dissertatio de Abusu Patrum; ut & Catalogus Scriptorum Ecclesiasticorum supposititiorum, una cum aliis sub titulo Dissertationum Miscellanearum, *Tigur.* 1654.

Dallæus de vero usu Patrum—De Scriptis *Dionysii* Arcopagitæ & *Ignatii*—De pseudepigraphis Apostolicis, inter Opera. *Hammondus*

Hammondus, &c.

Pearsoni Vindiciæ Ignatii.

Scrivineri Apologia pro Ecclesiæ Patribus.

*Bolfaccus in Patrologia, seu de Libertate veterum
Doctorem scripta judicandi. Stetini 1663. 8vo.*

X. *An Historical Account of the Doctrine of the
Church in the several Ages.*

*Montacutii Apparatus ad Origines Ecclesiasticas;
Oxon. 1635.*

—De Originibus Ecclesiasticis Commentationum
pars prior, & posterior, *Lond. 1640.*

*Forbesii Instructiones Historico-Theologicæ de Doctrina
Christiana, & vario rerum statu, ortuq; Erroribus &
Controversiis, jam inde à temporibus Apostolicis ad
tempora usq; seculi decimi septimi.*

*Hottingeri Historia Ecclesiastica; Qua res Christianorum,
Judæorum, Gentilium, Muhammedanorum
juxta seculorum seriem, breviter, succincte, & aphoristice
primo proponuntur, fusius deinde explicantur. Capita etiam
Doctrinæ, tum veræ, per commodum & luculentam
uniuscujusq; seculi Συμβίβασιν; tum falsæ per
Ἐλεγχον subjiciuntur, sicq; ad multiplicem usum,
necessariamq; rerum Ecclesiasticarum Noticiam applican-
tur, 4 Vol. Hamb. 1653.*

XI. *Ecclesiastical Antiquities, and the Antient
Discipline of the Church,*

*Bal. Bebelii Antiquitates Judaicæ & Evangelicæ.
Argent. 1673. 4to.* R * ---Antiqui-

— Antiquitatum Ecclesiæ trium priorum seculorum Tomi duo, *ib.*

Quesnelli Dissertationes ad Leonem M. Par. 1675. 4to.

Garnerii Dissertationes ad *Marium Mercatorem, Theodoritum Liberatum, Librum Diurnum.*

Natalis Alexandri Dissertationes ad selecta Historiæ Ecclesiasticæ Capita.

Dobswelli Dissertationes *Cyprianicæ.* Ad Calcem *Cypriani.*

Ell. Du Pin Dissertationes Historiæ septem de Antiqua Ecclesiæ Disciplina, 4to.

— Monumenta vetera ad Historiam Donatistarum spectantia. Ad Calcem Sancti *Optati* Operum.

XII. *Lexicographers necessary to the understanding of Ecclesiastical Writers.*

Arndii Lexicon Antiquitatum Ecclesiasticarum: *Gripswal.* 1669. 4to.

Suiceri Thesaurus Ecclesiasticus è Patribus Græcis exhibens quæcunque Phrasæ, Ritus, Dogmata, Hæreses & hujusmodi alia spectantia, 2 Vol. *Fol.*

Du Cange Glossarium ad Scriptores Mediæ & Infimæ Græcitatæ, in quo Græca Vocabula novatæ Significationis, aut usus rarioris, Barbara, Exotica, Ecclesiastica, Liturgica, Tactica, Nomica, &c. explicantur; Eorum Notiones, & Originiones releguntur: Complures *Ævi* Medi Ritus & Mores, Dignitates Ecclesiasticæ, Monasticæ, Palatinæ, Politicæ, & quamplurima alia Observatione digna, ad Historiam Byzantinam præ-

præsertim spectantia, recensentur & enucleantur, *Lugd.*
1688. 2 Vol. *Fol.*

Car. Du Fresne Glossarium ad Scriptores mediæ & infimæ latinitatis. 3 Vol. Par. 1678.

Spelmanni Glossarium Archæologicum continens Latino-Barbara, peregrina, obsoleta, & novata significationis vocabula, quæ post labefactas a Gothis, Vandalisq; res Europeas in Ecclesiasticis profanisq; Scriptoribus, variarum item gentium legibus Antiquis, municipalibus, chartis, & formulis occurrunt, scholiis & commentariis Illustrata. *Fol. Lond.* 1687.

Secondly, Next to some Preliminary Writings to be perus'd, or occasionally Consulted, are to be read the Ancient Ecclesiastical Writers themselves; And that with a particular regard had to the various Periods and Intervals of the Church.

I. Period or Interval, *viz.*

The Apostolick Writers, and the works of those who themselves convers'd with the Apostles, or liv'd within that Compass of Time, wherein they flourish'd or yet remain'd. As also of the Hereticks, Jews and Pagans within that Period, anyways relating to Ecclesiastical Affairs.

First, *The Christian Writers.*

Abgari Regis Edeſſæ Epiftola (a) ad D. N. J. C. & Epiftola J. C. ad Abgarum. Specilegio *Grabeï* Vol. I.

Symbolum Apoſtolicum.

(a) An genuina ſit alterutra harum Epiftolarum videas Criticos uterino; amice ntes. Quoad *Abgari & J. C. Epiftolas*, ſuppoſitæ eſſe, ex pontificiis habes *Eraſmum, Bellarminum, Pinium*; ex Reſponſis, *Cocem Kiverum, Spanhemium* acriter contendentes: opinantes verò Genuinæ eſſe, *Baronium, Grabeum* alioſq;. De ſymbolo juſtis voluminibus plerumque ediderunt Diſquitiones, viz.

Job. Gerard. Veſſius Diſſertatione de Tribus ſymbolis.

“ *Jac. Uſſerii Armachani diatriba de Romanæ Eccleſiæ ſymbolo Apoſtolicò, aliisq; fidei formulis.*

“ *Agidii Strauchii Hiſtoria Symboli Apoſtolicì. Wittemb. 1664. 4to.*

“ *Aſtwel's Fides Apoſtolica.*

“ *King's Critical Hiſtory of the Apoſtles Creed.*

Note, *Theſe foregoing Diſſertations may be properly plac'd, and uſefully read in this place.*

Patres Apoſtolicì eorumq; Opera Græ. Lat. à Coterio Collecti. Ex Editione Johannis le Clerc. Amſtell 1698. 3 Vol. Fol.

Barnabas Cyprius, Levita, dein Apoſtolus, cl. 34. Concil. Hieroſolymitano interfuit anno 51. Cujus Epiftola ext. ib. Gr Lat.

Clemens Romanus, Pauli comes, & ἀνεργῶ. Episcopus Romanus cl. anno 65. Cujus duæ Epistolæ ad Corinthios extant ib. Græ. Lat. Item & alia huic ascripta, viz. Constitutiones Apostolorum, Recognitiones Clementinæ.

Hermes, Pastor dictus, cl. anno 65. Cujus Liber Pastor dictus extat Græ. Lat. ib.

Ignatius Ep. Antiochenus cl. 101. Romæ passus anno 108. Cujus Epistolæ extant ib. Græ. Lat.

Polycarpus Smyrnæ Ep. cl. 108. Cujus Epistola extat ib. Græ. Lat.

N. Accesserunt in hac Nova Editione patrum Apostolicorum à *Joh. Clerico* Notæ integræ *Cotelerii*, & aliorum virorum Doctorum, qui in singulos patres memoratos scripserunt; & quorum nomina in præfatione habentur: Item *Jacobi Usserii* Dissertationes Ignatianæ, & *Johannis Pearsoni* Vindiciæ Epistolarum S. Ignatii.

Philonis Diaconi Tarsensis qui cl. Anno 107. Acta Martyris Ignatii.

Papix, St. Johannis auditor, Hieropolitani Ep. qui cl. 110. Fragmenta apud Irenæum, Lib. 5. c. 33. Euseb. Lib. 3. c. 39. Oecumenium in cap. 27. Matth.

Quadratus Apostolorum discipulus, Athenarum Ep. cl. 123. scripsit Apologiam pro Christianis. Cujus fragmentum admodum breve extat apud Euseb. Lib. 4. c. 3.

N. Patres Apostolici dicuntur qui cum Apostolis versati sunt, & inter Apostolorum successores τὴν ἀρχαίαν τάξιν obtinuerint, ut Eusebius habet. Quales ab *Hottingero* hi numerantur, *Timotheus* Ephesiorum Episcopus, qui propter Dianæ sacra contempta lapidibus obrutus. *Titus* Cretæ Episcopus, qui juxta quosdam annos natus 94 in pace quievit. *Crescens* qui in Galiliis predicavit, ibidemq; est sepultus.

158 *Fathers, Councils, and Liturgies.*

Barnabas Cyprius qui Gentium Apostolus cum Paulo ordinatus. *Hermas*, cujus Paulus ad Romanos meminit. *Clemens*, cuius idem Ep. ad Philippenses mentionem injicit. *Dionysius* Areopagita, de quo Act. 17. qui Atheniensem fuit Episcopus, Euseb. Hist. Eccl. Lib. 3. c. 4. & Lib. 4. c. 23. *Polycarpus* Johannis Discipulus & Episcopus Smyrnæ. *Papias*, auditor ejusdem, & Episcopus Hieropolitanus in Asia. *Quadratus* Apostolorum discipulus, Dionysii successor. Hottinger. Hist. Lat.

Secondly, *the Jewish writers within the Apostolick Age.*

Philonis Judæi (a) opera quæ extant omnia, ab Adriano Turnebo, & Benj. Hoeschelio illustrata; Cui novissimæ Editioni accedere ejusdem Philonis de septenario libellus, & de providentia Dei fragmenta Græ. Lat. Francofurti 1691. Folio.

Fl. Josephi (b) Opera quotquot prodierunt ex Editione Ed. Bernardi. Oxoniæ E. Theatro.

Fl. Josephi Antiquitatum Judaicarum, Libri XX Cum cæteris operibus Græ. Lat. Cum Prolegomenis & Indicibus, fol. 1691.

N. (a) *Philo Judæus*, ut de eo habet Eusebius, *Lib. 2.* “ Vir erat in dicendo copiosus, in sententiis locuples, in divinæ Scripturæ intelligentiâ sublimis atq; excelsus. Plurimum quidem curæ & laboris posuit in divinis, & patriis institutis percipiendis; itemq; in philosophia *Pythagoræ & Platonis*, ita ut inter cunctos suæ ætatis doctes viros præemineret. Et quod ad priora, patria scilicet instituta, jure numerandus (ut de eo dixit *Bellarminus de scrip. Eccl.*) inter scriptores Ecclesiasticos Vet. Test. quoniam Scripturas Testamenti Vet. primus exposuit. Hebraismi autem adeo imperitus, ut *Scaliger* iste *Κριτικὰ* 70, censuram fert, ut dubitetur an etiam legere sciret Hebraicè: Quod non mirandum dixit, cum ejusmodi erant Alexandrini Judæi, & reliqui, *ἑλληνισαί* quo nomine distinguebantur à Judæis Hebraistis, qui Biblia in Synagogis Hebraicè & Chaldaicè, legebant; Isti vero Alexandrini græca tantum legebant ea, quæ hodie extant, & quæ ipse *Philo*, & reliqui Judæi fabulantur à 70. Judæis Hierosolymitanis, jussu *Ptolemæi* versa. *vid. Sect. in Epist. 13. Gilb.*

Seguin

Sequin. Ut ut vero quoad peritiam in linguâ Hebraicâ, facile conceditur quod *Philo* & *Josephus* post sacras literas de Judaicis rebus optimè scripserunt.

(b) Sunt è Criticis quidam, inter Pontificios præcipuè, qui *Josephi* fidem & Eruditi nem quavis data occasione vellicare solent; sed ut cum *Causabon* in *Exercitat. ad Baron. Annal. Apd.* Inquit, cur tanta cura & cum tanta iniquitate *Josepho* insultabitur? cujus libros nisi providencia Dei singularis ad nostra servasset tempora, in quantis rerum Judaicarum tenebris hodiè versaremur? Quot fabulas, quot mendacia jubar Historiæ *Josephi* discutit? At errat *Josephus* interdum manifesto. Sane, homo erat, ut dixit *Causabonus*, certe in omni Græcorum & Latinorum Scriptorum genere versatus, omnem Gentiliam Historiam & Chronologiam excussit, & perdidit. Ideoq; ab Hebræorum sui, & posterioris ævi ineptiis remotissimus, ut *Possevinus Biblioth. Select. Lib. 1. 25.* Optandum quidem fuisset religiosiorem fuisse in sacra Historia scribenda. At multa invidiæ declinanda ergo, ut gratiora essent auribus *Vespasiani*, & Romanorum, præterit. Cætera ad præcipuam detorquet, unde plurima habet quæ discrepant à Scripturâ, & ei contraria sunt, ut pro eo apologat *Corn. a Lapid.* Inter omnes vero qui Historiam Herodianam attigerant, palma debetur citra controversiam *El. Josepho*, homini quidem Judæo, Historico tamen eximio, ut dixit *Fred. Spam. Dub. Evan. par. 2. Dubio 2.* Et apologiam ejus quæ pro Genere, & Religione Judaica scripserat contra *Appionem*, usq; ad miraculum erudicam esse *Cuneus* inquit.

Thirdly, The Hereticks of the Apostolick Age:

Simon Magus (a) qui cl. an. 35. Libros adversus Christi fidem, *Contradictorios* appellatos scripsit, ut *Dionysius Areopagita* in Libro de Divin. Nom. cap. 6. perhibet; sed horum hodie nihil extat.

Cerinthus (b) qui cl. an. 80. Revelationes quasdam ab Angelo sibi patefactas commentus est, quæ non ext.

N. *Simon Magus* à *S. Ignatio*, Ep. ad *Trallianos* merito appellatur *primogenitus Satane*, cum Hæresiarcharum omnium qui post Christum fuerunt, primus, idemq; princeps & Author habetur, ex quo sunt cætera Hæreses propagatæ; de cujus portentosis placitis cum hic nimis

nimis longum foret narrationem reddere videantur *Irenæus Lib. 1. c. 20. Euseb. Hist. Eccl. Lib. 2. c. 13. Augustinus de Hæres. ad Quodvultdeum c. 1. Epiph. Hæ. 21. Theodoretum Lib. Hæreticarum Fabul. in Simone.*

Et hoc factis sit insuper de eo hic adnotare ex Eusebij *Eccl. Hist. Lib. 2. c. 14.* nempe quod hunc tantorum scelerum auctorem atq; Architectum, Damon veritatis inimicus, & hominum saluti infestissimus, his temporibus in medium produxit, ut magnis & admirabilibus Servatoris nostri Apostolis par adversarius consisteret. Porro Simonis Magi Successor *Menander* fuit, hic quoq; Samarita, qui ad Summam Magicarum Artium peritiam, perinde ac Magister, progressus, pluribus adhuc & absurdioribus signentis exuperavit, ut de eo *Euseb. Lib. 3. c. 26.* de quo ibidem, & hæc habet: Fuit hoc diabolicæ Calliditatis commentum, ut per malignos homines Christianorum nomen falso sibi vindicantes, magnum illud religionis nostræ Sacramentum Magicæ Artis infamia aspergeret, & Ecclesiastica dogmata de animorum Immortalitate, ac de mortuorum Resurrectione ludibrio exponere omnibus modis conaretur. Etiam & inter *Simonis* discipulos *Irenæus* adnumeravit *Cerinthum, Ebionem, Nicolaum, Saturninum, Basilidæm, Carpocratem, Cerdonem, & Marcionem*, quod non ita accipiendum est (verba sunt *Spondani*) ac si omnes eadem vixerint ætate cum Simone, sed quod ab eo doctrinam accepissent, etsi nonnulla addendo vel mutando, novarum hæresium, & ipsi videti possint, vellentq; auctores. Quorum omnium pariter æ Simonis & *Menandri* nefanda dogmata videre est ap. *Irenæum Lib. 1. Tertull. de præscript. Euseb. Eccl. Hist. Epiph. & Theodoretum* locis supra citatis.

(b) De Cerintho autem, cum post Simonem Magum primum omnium Hæresiarcham extitisse Epiphanius testatur, *Hæ. 28.* & contra eundem, & Ebionem Johannes Apostolus suum Evangelium novissime scripsisse traditur, quædam adnotabo; præsertim cum & his suis Apostolis gaudeant Sociniani. Cerinthus ergo non ex Virgine natum Christum docuit, fuisse autem eum Josephi & Mariæ filium similiter ut reliqui omnes homines, & plus potuisse justitia & Sapientia præ omnibus. Et post Baptismum descendisse in eum ab ea principitate quæ est super omnia, Christum figura columbæ, & tunc annuntiasse incognitum patrem, & Virtutes perfecisse, in fine autem revelasse iterum Christum de J. su, & Jesum passum esse & resurrexisse, Christum autem impassibile perseverasse, existentem Spiritalem. Hæc *Irenæus Lib. 1. c. 25. Eusebius* porro *Lib. 3. Hist. Eccl. c. 28.* ex *Dionysio Alexandrino* hanc fuisse illius Opinionem perhibet, Regnum Christi terrenum tuturum, Et quarum rerum cupiditate ipse flagrabat, utpote voluptatibus corporis obnoxium, carniq; addictum, in his regnum Dei situm somniasse, in ventris, & earum quæ infra ventrem sunt partium explenda libidine, hoc est, in cibo, & potu, & nuptiis, atq; ut honestiori vocabulo ejusmodi voluptates velaret, in lectis & sacrificiis, & hestiarum mactationibus, addit. Breviter ergo

ergo, vel ex his Simonis & Cerinthi Proto-Hæresiarcharum placitis, videre est, Satanæ concilium hoc semper fuisse. I. Pristinam Idololatriam ex postliminio tandem revocare; II. Fidem in Dominum nostrum Jesum Christum *Σεισθησάρον*, mundi Salvatorem evertere; III. Spem nostram de sempiterna Sanctorum felicitàte reddere ridiculam, & pravam omnino vivendi consuetudinem inter Christianos inducere; Et ex hujusmodi iniquis & portentosis, tum dogmate, tum praxi, facinoribus, vel nomen Christianorum profus exosum reddere: Quæ omnia in sequentibus Hæreticorum Hypothesibus facile erit perspiciendum.

Fourthly, The Pagan Writers relating to the Church:

(a) Acta Pilati, sive Relatio ad Tiberium Imperatorem de Domino nostro, Ejusq; Morte, Resurrectione, Ascensione, deq; Criminibus quorum apud ipsum reus agebatur, dudum perierunt.

(b) D. Junius Juvenalis, qui clar. Ann. 150: Satyr. 4.

N. (a) Horum meminerunt, & extitisse assunt Justinus Martyr, Tertullianus, & Eusebius. Et eadem corruerunt, vel alia ad Imitationem sinxerunt tum Hæretici, tum Gentiles; sed & Genuina & Supposititia dudum perierunt.

(b) Hic in Classe Scriptorum gratia Gentilitiæ impietatis Christianismum exagitantium merito reponendus mihi videtur, non quod Judæos, eorumq; superstitionem tam acriter perstringit, ut ab ipso in suis Satyris passim fit, sed quod more Gentilium, ignominia causa Christianos, perinde ac vilissimas personas, *Cerdones* appellat Satyr 4 in fine.

Præterea & hoc consideratione plane dignum est, quod hoc ipso Seculo, quo Apostoli, & Apostolici viri ad imbuendos Christiana Religione populos totum pendè terrarum orbem peragrarunt, com-

plures pariter Philosophos itidem circumeundo Provincias, adiisse nobilissimas Civitates, eo prætextu ut mores labefactatos corrigerent, sed ita tamen, ut in avitæ Gentilitiæ superstitionis cultu populos continerent. Id enim præstitisse constat Apollonius Tyanæus, & alii.

II. Period or Interval, viz. From the Beginning of the Second Century, or the end of the Apostolick Age, to the Conversion of *Constantine the Great*, when the Empire became Christian.

II. The Fathers and other Writers of the Second Century.

First, The Fathers; Or the Works of the Orthodox Writers.

I. The Works of the Greater Fathers, or of such of them as have been Published in just Volumes.

(*) *Justini Martyris qui Cl. An. 140. Opera Græ. Lat.*

Lat. Cum Sylburgij, Peronij, Billij & Lanfelij Notis juxta Editionem Parisiensem, 1636. Col. 1688.

(b) Irenæi Ep. Lugdunensis, qui Cl. an. 167. contra omnes Hæreses Libri Quinque, Quibus Textus Græci partem haud exiguam restituit; Latinam Versionem Antiquissimam è quatuor MSS. Codicibus emendavit; Fragmenta aliorum Tractatum deperditorum subjunxit; Omnia Notis Variorum, & suis illustravit Joh. Ernestus Grabe. Oxoniæ, è Theatro 1702.

(c) Cl. Alexandrini qui Cl. 192. Opera Græ. Lat. Cum Sylburgii, & Dan. Heinsij, Notis, variisq; aliorum Collectaneis, Par. 1641. fol.

(d) Q. Septimij Florentis Tertulliani, qui Cl. 192. Opera cum Rigaltii Annotationibus integris, & Variorum Commentariis, Par. 1664.

N. (a) Justinus, vir omnium admiratione dignissimus, ut de eo Eusebius Eccl. Hist. Lib. IV. C. 16. reliquit nobis plurima eruditi animi monumenta, & omni genere utilitatis plena-

(b) Irenæus Ecclesiam suam sincera Doctrina & Integritate Vitæ ita erudiebat, ut & amaretur & coleretur à suis, & ab Exteris quoq; Christianis ob fidem & doctrinam excellentem magni estimaretur; quo sane nomine omnino dignus, ut & à nobis coleretur, & cujus in vestigiis nos quoque incederemus. Spirant illius Scripta, ut de eo Erasius, priscum illum Evangelii vigorem, ac phrasi arguit peccus Martyrio paratum; habent enim Martyres, suam quandam dictionem seriam, fortem ac masculam. Eloquentiæ nec Studiosum nec peritum esse patet ipse prætant in primum Librum. Ejus sermo fuit dilucidus, digestus, ac sibi coherens.

(c) Fuit autem omnino in hoc homine ingens dicendi cupiditas ingenium acutum, tenacissima memoria, fervens zelus gloriæ Dei ac Christianæ

Fathers, Councils, and Liturgies.

Religionis, ut ex scriptis ejus conjici potest; porro teste Hieronymo Alexandriae magister Catecheseos factus, homines Scholastico more de sacris literis erudit, quiq; per plures horas (ut ex Origene ejus successore ac discipulo apparet) solitus est Sacras literas explicare, ac summam Christianae Religionis tradere. Sic de eo *Centuriatores*. Et cum omni tam Exotica, quam sacra eruditione ad miraculum abundaret, praecleara illa ingenii sui monumenta, quae sane reliquit non pauca, solent multis Philosophorum Christianorum, etiam & Haereticorum literis ac testimoniis variegare, ut Dallæus de Pseudepigraph. Lib. II. C. 5.

(d) Tertullianum Vincentius Lerinensis vocat omnium Latinorum facile Principem, & addit, Quid hoc viro doctius est? quid in divinis atq; humanis rebus exercitatus? ne npe omnem Philosophiam, & cunctas Philosophorum sectas, autores, adsertoresq; sectarum, omnesq; eorum disciplinas, omnem historiarum ac studiorum varietatem mira quadam mentis capacitate complexus est. Ingenio verò nonnè tam gravi ac vehementi excelluit, ut nihil sibi penè ad expugnandum proposuerit, quod non aut acumine irruerit, aut pondere elicuerit? Jam porro orationis saepe laudes quis exequi valeat? quae tanta, nescio qua rationum necessitate conferta est, ut ad consensum sui, quos suadere non potuerit, impellat, cujus quot pene verba, tot sententiae sunt, quot sensus, tot victoriae. Vincent. Lerin. Commonitor. adv. Gent.

II. *The Lesser Fathers; Or the Works of such of them as have been Collected into the Bibliotheca Patrum; Or other Spicilegiums; Or are adjoin'd to the Greater Works of other of the Fathers.*

Ecclesiae Smyrnenensis Literae Circulares Scriptae circa An. 147. de Passione Polycarpi, quae extant ex Editione Usserii ad calcem Ignatii, & inter Patres Apostolicos editos à Cl. L' Clerik.

Theophili Episc. Antiocheni qui Cl. 169. de Fide Christianorum, & adversus ejus Calumniatores Libri Tres Græ. Lat. ad calcem Justinii Par. 1636.

Tatiani

Tatiani qui Cl. 172. *adversus Gentiles Liber*, sive Oratio ad Græcos, Quod nihil eorum quibus Græci gloriantur Studiorum apud ipsos natum, sed omnia a Barbaris inventa sint. Extat Græ. Lat. ad calcem Justiniani Par. 1636. Extat & Latine ejus Harmonia Evangelica in Biblioth. Patr. Tom. II.

Athenagoræ Philosophi Atheniensis qui Cl. An. 177. Extat Apologia, sive Legatio pro Christianis M. Aurelio Antonino oblata, una cum Libello de Resurrectione Mortuorum ad calcem Justiniani, Par. 1636.

Hermiæ Philosophi Christiani qui Cl. An. 177. Extat Gentilium Philosophorum Irrisio ad calcem Justiniani, Par. 1636.

Anonymi qui Cl. An. 190. Testamentum XII. Patriarcharum extat Latine in Bibliotheca Patr. Tom. II.

Athenogenis Martyris celeberrimi, qui Cl. An. 196. Extant Hymnus Matutinus & Vespertinus ap. Usserium de Symbolis prope finem.

N. Extant & Fragmenta quædam aliorum Patrum, viz. I. *Agrippe Cæsarioris* dicti, Confutationis *Basilidis* ap. *Euseb.* Lib. IV. c. 7. II. *Melitonis* Ep. Sardensis, qui Cl. An. 170. Apologetici pro Christianis ap. *Euseb.* Lib. IV. c. 26. item & Libri *πρὸς σαρκώτους χριστῶν* ap. Cl. *Cavum* Hist. Lit. Tom. II. p. 33. III. *Apollinaris* Ep. Hierapolitani qui Cl. An. 170. duo Fragmenta Libri de Paschate ap. *Chronici Paschalis* Conditorum. IV. *Dionysij Corinthij* Ep. qui Cl. 170. Ext. Fragm. ap. *Euseb.* Lib. 2. C. 25. & Lib. 4. C. 23. V. *Hegesippi* qui Cl. An. 170. Ext. Fragm. quædam illustria ap. *Euseb.* VI. *Bardeesantis* Syri qui Cl.

Fathers, Councils, and Liturgies.

An 172. Dialogi de Fato amplium satis Fragmentum ext. ap. *Euseb.* de Præp. Evang. Lib. 6. C. 10. ut & ipsius Libri de Indorum Gymnosophittis ap. *Porphyr.* de abstinentia. Lib. 4. c. 17. VII. *Martyrum Lugdunensium* qui cl. An. 177. Epistolæ ad Eleutherium Frag. Ext. ap. *Euseb.* Lib. 5. c. 4. VIII. *Ecclesie Lugdunensis & Viennensis persecutionis*, Ex. Historia ap. *Euseb.* Lib. 5. c. 1, 2, 3. IX. *Asterij Urbani* qui cl. An. 188. Ext. Fragmenta quædam aurea de Montano ejusque Secta ap. *Euseb.* Lib. 5. c. 16, 17. X. *Rhodonis* qui cl. An. 189. Ext. Frag. Libri adversus *Marcionis* Hæresim ap. *Euseb.* Lib. 5. c. 13. XI. *Scrapionis* qui cl. Anno 190. Extat Fragm. Epistolæ ad *Claricum & Ponticum* Ecclesiasticos viros adversus *Montani* Hæresim ap. *Euseb.* Lib. 5. c. 19. Item Libri de Evangelio *Petri* ap. *Euseb.* Lib. c. 10. XII. *Apollonij* qui cl. Anno 192. Extat Fragm. Libri ab eo Scripti adversus *Catachrygarum* Hæresim ap. *Euseb.* Hist. Eccl. Lib. 5. c. 16. XIII. *Polycratus* Ephesi Ep. qui cl. Anno 196. Epistolæ ad *Victorem* & ad Romanæ Urbis Ecclesiam, in qua Sententiam suam de die Paschatis more sibi a majoribus tradito veterumque Authoritate tuebatur, Fragmentum vere aureum Extat ap. *Euseb.* Hist. Eccl. Lib. 5. c. 24. Item & alterius ejusdem Epistolæ in qua quædam tradit de *S. Johannis & Philippi* obitu ap. *Euseb.* Lib. 3. c. 31. XIV. *Maximi*, viri inter Christianos insignis, amplissimum extat Fragmentum ap. *Euseb.* de Præparatione Evangelicæ, Lib. 7. c. 22. Libri ab eo Scripti de vulgatissima illa apud Philosophos Quæstione, Unde sit malum, vel de eo quod Materia sit facta, & malorum non sit caus.

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers of the Second Century.

I. *Gnosticks.*

(a) *Basilides* qui Cl. Anno 112. Cujus Fragm. Extat ap. *Epiph.* Hæres. 24. Num. 1. & *Clem. Alex.* Stromat. Lib. 4. p. 506, 509.

(b) *Ifodorus* qui Cl. Anno 130. Cujus Ext. Fragm. quædam ap. *Clem. Alexand.* Stromat. Lib. 2. p.

409. Lib. 3. p. 427. Lib. 6. p. 641. Et Epiphani. Hæres. 32. N. 4.

(c) Epiphanes, Carpocratis filius & Gnosticæ Sectæ Κρητὰς dictæ, Conditor, Cl. Anno 120. Cujus Libri de Justitia Extant Fragm. ap. Clem. Alexand. Stromat. Lib. 3. p. 428. &c.

II. *Valentinians.*

(d) Valentinus qui Cl. Anno 120. Cujus Fragm. Ext. ap. Clem. Alexand. Stromat. Lib. 2. p. 375, 409. Lib. 3. p. 451. Lib. 4. p. 509. Lib. 6. p. 635. & 644. Extat & Fragmentum Valentini sicut prolixum de vexatissima Quæstione, Unde sint mala, quæ non Deo, sed materiæ deo Coæterno tribuenda esse contendit ap. Authorem Dialogi adv. Marcionem sub nomine Origenis Sect. 4. p. 85. Amplius insuper Fragm. ex Libro illius aut saltem discipulorum ejus videre est ap. Epiphani. Hæres. 31. Numb. 5, 6. Ext. & Heracleontis cujusdam ex Valentini Affectis Frag. ap. Clem. Stromat. Lib. 1. p. 502. & in Theodoretæ Excerptis, p. 804.

Ptolomæus (e) ex Valentini & Gnosticorum Schola, qui Cl. Anno 150. Cujus Ext. Epistola bene longa Græ. Lat. contra Legem Mosaicam ap. Epiphani. Hæres. 33. a Num. 3. ad 7. & Fragm. quædam ap. Irenæum.

(f) Julius Cassianus Valentini Discipulus, qui Cl. Anno 174. & Docetarum Hæresicos conditor. Ca-

jus Ext. Fragm. ap. Clem. Alex. Stromat. Lib. I. p. 320. & Lib. III. p. 465, 466.

III. *Marcionites.*

(g) Marcion qui Cl. Anno 140. Cujus Evangelii, & Apostolici sic dicti, amplissima extant Excerpta ap. Epiphan. Hæres. 43.

IV. *Encratites.*

(b) Tatianus Encratitarum Hæreseos Conditor, Cl. Anno. 172. Cujus Libri de perfectione secundum Servatorem, quo Matrimonium damnavit, & illicitum esse probare contendit Fragm. quoddam Ext. ap. Clem. Alexand. Strom. Lib. 3. p. 460. Extat & Latine ejus Harmonia Evangelica in Bib. Patr. Tom. II.

V. *Montanists.*

(i) Montanus qui Cl. Anno 172. Cujus Ext. Fragm. ap. Epiphan. Hæres. 48.

VI. *Alogi.*

(k) Theodotius Coriarius Bizantius Cl. Anno 192. Cujus

Cujus quædam Ext. Fragm. ad calcem Operum Clem. Alexand.

N. Hæreses pluriinæ Secundo Seculo Apostolis & Apostolicis viris maxima ex parte sublatis, in Ecclesia ortæ sunt; Quæ Hæreses infamæ labem Ecclesiæ aspererunt, eam in diversas opiniones distraxerunt, persecutionibus occasionem subministrarunt, atque ita plus Ecclesiæ, quam ipsæ persecutiones nocuerunt. *Calvis. ad Anno. 118.*

(a) Horum Famosissimus *Gnosticorum* fuit, & hujus antesignanus *Basilides*, cui in Omnibus ferè consenserunt coætanei ejus *Saturninus* & *Carpocrates*. Hic deesset locus omnium errorum portenta ab his fabricata recensere, de Deo, cui non Creationem, sed angelis tribuerunt; de Christo quod putative tantum passus est; de animarum transmigratione, & earundem Resurrectione absque Corporibus; de natura mali, quod mala sint tantum Opinione talia; de Licentia Vitæ, & varia & promiscua libidine. Quarum omnium Catalogum, una cum Confutatione, videre est apud *Irenæum* præcipue & *Epiphanium*. Interim non abs re extitavi Capita quædam Errorum his subungere, quod & de cæteris Hæresiarchis similiter fiet.

(b) Continuata & sustentata est *Basilidis* Hæresis ab *Isodoro* ejus filio post patris mortem. Sed nemini quod ad Spurcitiem, cujus ratione hæc Hæresis evasit adeo famosa, plus debuit quam.

(c) *Epiphani* juveni isti Septendecim annorum execrabili, qui Scripsit Librum de Juttitia, quo mulieres omnes singulis viris communes esse debere probandum in se suscepit.

(d) Gnosticis bene cohærent *Valentiniani*, qui & ex eorum Schola prodierunt, & propagati sunt. Et quod ad Capita Errorum quorum auctor, vel compiler potius *Valentinus* (*Valentinus* enim nihil aliud propemodum protulit, quam compositum & confutum quiddam ex Sectis prioribus, ut de eo *Theodoretus*) hæc fuerunt 1. Plures esse deos, eosque diversos nugatus est. Quid enim aliud fabulosa ista de triginta Æonum, tanquam deorum, generatione narratio, ubi nascentes, & incumbentes, & gene-

Fathers, Councils, and Liturgies.

nerantes induxit *Æones*, nisi *Hesiodi Θεογενεία* Ethnica? 2. *Christum* negavit verum corpus, saltem humanum, habuisse, sed Cœleste & Spirituale; neque quicquam de *Maria* assumpsisse, sed per eam transisse sicut aqua per rivulum, aut canalem, illabitur. 3. Diabolum de tricessimo *Æone* procreatum dixit, non primum à Deo Angelum factum. 4. Quod ad Creationem Mundi de ea ita nugati sunt ipse & sequaces, ut Fidem de Mundo à Deo, idque ex nihilo factò, prorsus eluderent, de quo subtilissimè differentem videre est *Irenæum*. 5. Malitiam inesse rebus à prima earum Origine & Creatione nativam sensit *Valentinus*, itaque Deum authorem mali fecit. 6. De Immortalitate animæ & Resurrectione Corporis *Valentinus*, & ejus Sequaces dixerunt, animam tantum salvari, corpus vero non, solas enim animas, non autem corpora a Christo redemptas esse. 7. Quod ad salutem, dicunt se quidem servari ex sola cognitione, nos autem quos *Psychicos*, seu animales vocant, ex fide & bona actione. Et ut *Pseudo*-postoli, ita & *Valentiniani* in hac fuerunt Hæresi, non bonis operibus, sed sola Fide homines servari. Nec minus turpiter in moribus quam de fide errarunt. 8. De Conjugio enim & Licentia Vitæ idem prorsus ac priores *Gnosticos*, *Valentiniani* senserunt, adeo ut præter quod uxores communes habuerunt, sine omni reverentia & pudore, stupris se, incestui, adulterijs & foedissimis quibusque libidinibus dederunt; quia licentiam vitæ, & turpes voluptates, quibus abundarunt, non excutere crediderunt gratiam dei, & salutem; quapropter & liberè eos omnia agere consuevissent, nullum in nullo timorem habentes, ut *Irenæus* tradidit *Lib. 1. c. 9.* 9. Idem de Idolothytiis cum *Gnosticis* senserunt; Idolothyta indifferenter manducant, nihil inquinari ab ijs putantes, & in omnem diem festum Ethnicorum pro voluntate in honorem Deorum factum primi conveniunt. Ut idem *Irenæus*. Nec mirum quod in tam immania, & dogmatum & facinorum portenta delapsi sunt cum 10. Sacram Scripturam, legem nimirum & Prophetas, reprobarunt, & quod ad Evangelium, habuerunt & suum præter nostram, ut *Irenæus*, *Lib. 1. c. 17.*

(e) *Valentini* Successores fuerunt *Ptolomæus, Secundus, Heraclæon, Bassus, Colobarsus*. Inter quos *Ptolomæus* quatuor *Æonas* maluit affirmare.

(f) *Julius Cassianus* *Valentini* Discipulus, Docetarum Hæresim condidit, docens Christum non nisi Phantasticum assumpsisse corpus; quin & in re Matrimonij ac Continentiæ paria cum *Tatiano* sensit. Hæc *Cassius*.

(g) Pulchre

(g) Pulchre quidem *Daneus ad Aug.* Quod in Bellis homines faciunt, idem in oppugnanda Christi Veritate Satan molitus est, & tandem perfecit, ut plurimis in locis, variisque Stratagematis infidiis stueret, ne, si aliqua ex ijs detecta essent, & cederent inde, omnino victus, superatusque maneret. Unde eodem pene tempore *Valentinum & Cerdonem* ex eadem infelicissima *Simoniarum* Schola produxit, qui diversam prorsus viam ingressi, Fidei tamen Christianæ Doctrinam everterent. Fuit autem hæc *Marcionis* Heresis nocentissima Cerdoniani Seminis Seges, qua tetriorem & Ecclesiæ Dei peitilentiorem antea non produxerat inimicus, sed pulsatim crevit ipsius Satanæ improbitas, & ut ita dicam, ingenium; quod fidem nostram tentando, & subinde novos Errores gignendo, videtur indies evasisse subtilior & acutior, adeo ut jam majoribus viribus & robustiori fraude se sueque venena seminaret & tueretur. Itaque Marcion hic à quo dicti sunt Marcionitæ, & Serpens & Lupus Ecclesiæ, & primogenitus Diaboli appellatus est, etiam à Polycarpo ipso Johannis Evangelistæ discipulo, ut refert *Irenæus*, Lib. 3. c. 3. *Euseb.* Lib. 5. C. 13.

Capita autem hujus furoris hæc fuerunt. 1. Duo rerum principia, seu ducs deos induxit, unum Creatorem hujus mundi, quem non tantum justum vocavit, quemadmodum *Cerdon*, sed etiam sævum, crudelem, & malum; Alterum autem patrem Jesus Christi, quem bonum, clementem & misericordem appellabat. Hæc *Irenæus*, Lib. 1. c. 29. 2. Christum in hominis forma sine carne, putative & umbratilitate tantum natum & passum esse, asseverarunt: Et *Marcion* quidem totam illam de Carilli Passione & Morte Historiam, tragicam tantum fabulam fuisse contendebat, per quam præstigijs quibusdam Christus illuserit spectatorum, imo vero discipulorum suorum oculis. 3. Creationem Mundi Opus esse Deo indignum dixit; Animalia igitur minutiora, de industria à Deo condita, & ingenijs & viribus prædita, iniisit: Denique ad subannationem operum Dei totum se convertit. *Tertullianus advers. Marc.* Lib. 1. 4. Quod ad Scripturas, totum vetus Testamentum damnavit, & quod ad Novum, id quod est secundum *Lucam* Evangelium circumciders, omnia quæ in eo de Nativitate domini scripta sunt præcidit, similiter & Epistolas Pauli mutilans, quæcunque Apostolus de Deo Creatore Patre domini nostri Jesus Christi, deque ejus adventu dixit, præcidit. 5. Carnis Resurrectionem in universum non admittit Marcion, & Salutem animarum illorum tantum animabus promittit qui doctrinam

Fathers, Councils, and Liturgies

Œrinam ejus didicissent. Sed quod ad Salutem, & quibus pertinet, super Blasphemiam est, quod hoc os Diaboli, ut de eo *Irenæus*, dixit: summam autem accipias in ipsius *Irenæi* verbis. *Cain* & eos qui similes sunt ei, & *Sodomitas*, & *Ægyptios*, & similes eis, & omnes omnino gentes quæ in omni permixtione malignitatis ambulaverunt, Salvatas esse à Domino, cum descendisset ad inferos, & in suum assumpsisse regnum; *Abel*, autem & *Enoch*, & *Noe*, & reliquos justos, & eos qui sunt erga *Abraham* Patriarchas, cum omnibus Prophetis & his qui placuerunt Deo non participasse Salutem. 7. Conjugium damnavit & Carnium esum prohibuit, quarum utraque doctrina Dæmonum & Papistarum. 8. Quoad Baptismum, Virgines, Viduas & Cœlibes, divortio à viris separatas, & qui Matrimonio, ejusque fructui renunciaissent, Baptizandos censuit; Tres Baptismos constituit. & ad triplicem accommodavit lapsum, Baptismum mortuis conferendum statuit, mulieribus potestatem Baptismum conferendi permisit. 9. Animarum humanarum secundum Platoniorum & Pythagoræorum somnia in alia corpora transmigrationem docuit. Et 10. Bella denique quasi Mali Dei opus omnino damnavit.

(b) *Encratitæ* dicti sunt à professione, quasi abstinentes. Cujus Sectæ auctorem perhibent *Tatianum*. Qui ut de eo Hieronymus, in Cat. primum Oratoriam docens non parvam sibi ex arte Rhetorica gloriam comparaverat, Justini Martyris Sectator fuit, florens in Ecclesia, quamdiu ab ejus latere non discessit, postea vero inflatus eloquentiæ tumore novam condidit Hæresim, quæ *Encratarum* dicitur, quam postea *Severus* auxit à quo ejusdem partis Hæretici *Severiani* appellantur. Cujus Capita doctrinæ hæc sunt. 1. Quod ad Deum, *Æonas* quosdam invisibiles, similiter atque his qui à Valentino sunt, velut sabulam enarravit; nec 2. De Christo recte sensit, composuittenim Evangelium quod dicitur *ἀπὸ τοσούτων* amputatis genealogijs, & alijs, quæcunque ostendunt Dominum natum esse ex *David* secundum carnem. 3. Et vel hinc liquet Scripturam ipsum pervertisse: Hi legem quidem & Prophetas cum Evangelijs admittunt, sed proprio quodam sensu Sacras Scripturas exponunt. Paulum autem Apostolum maledictis impetentes, Epistolas ejus repudiant, nec Apostolorum actus suscipiunt. 4. Creationem oblique impugnarunt, accusantes eum, qui masculum & fœminam ad generationem hominum fecit & eorum qui dicuntur apud eos animalia abstinentiam induxerunt ingrati existentes ei qui omnia fecit, ut *Iren.* Lib. 1. c. 30. 5. Et de Resurrectione etsi non eadem ut alii de *Sadducæorum* & *Gnosticorum* Scholis dixit, pessime tamen sentit cum in Libro adversus Gentes scribit animas humanas natura sua mortales esse factas; ita tamen ut impiorum animæ cum corpore
interessant

intereant, & cum eo iterum resurgant æternis pœnis plectendæ. *Cavus*. 6. Circa Articulum de Remissione peccatorum, in Charitatem quæ omnia sperat, graviter impegit, cum Axioma hoc præ cæteris proprium & peculiare habuit, *Adam* esse damnatum propter peccatum damnatione æterna. 7. Sacramentis non bene usi sunt cum in Cœnæ Dominicæ administratione, contra Christi institutum, aquam meram pro vino in Cœna Domini adhibent. Hæc circa Fidem malefana *Encratarum* dogmata. Nec in moribus omnino inculpabiles. 8. Enim ex *Saturni* & *Marcionis* impura traditione Nuptias *Tatianus* damnavit, & legitimam Matrimonij copulam nihil à corruptione & fornicatione differre statuit. Quin & Diaboli inventionem dixit esse Matrimonium, & mulierem ipsam opus Diaboli, ut *Epiphanius* inquit. Denique & Generationem liberorum opus & foetum Diabolicum vocant. 9. Carnium & animantium usum & *Tatianus* & *Encratite* licitum esse negarunt, quemadmodum & à vino ut à re mala abstinuerunt. *Theodoretus*, & *Epiphanius*.

(i) *Montanus* ambitiosus, & jam *Encratarum* fermento foetido corruptus, suam & ipse Sectam privatim habere voluit. Cujus Blasphemix, & in bonos mores Errorum Capita, hæc fuerunt. 1. Quoad Scripturam, *Montanus* sibi Prophetix donum arrogavit, usus ad hoc imposturis & fascino Mulierum, *Priscillæ* & *Maximillæ*, quarum scripta Propheticos Libros appellavit, & majore quidem honore quam Sacram Scripturam haberi jussit: *Theodoretus*. 2. Quod ad Articulum de Deo, & Divinis personis, quanquam de Deo patre, filio & Spiritu Sancto, ut *Epiphanius* scribit, eadem docuit *Montanus* ac Ecclesia Christi, nonnulli tamen sequacium ejus Personas in Trinitate confuderunt, adeo ut *Noetus* à quo Sabelliani orti sunt, *Montani* Discipulus tradatur à *Theodoro*, & ex ipsius lacunis & cœno suum Errorem de patre deo passo hausisse. 3. Idem & in Spiritum Sanctum maxime Blasphemus audiit, cum se paracletum *Montanus*, duasque ejus comites *Priscillam* & *Maximillam*, ipsius prophetissas esse jactabat. *Euseb.* Lib. 5. c. 14. Sic in Fide graviter Errarunt. Nec sani quoad mores, 4. enim ad omne dictum pœnitentiæ fores *Montanistæ* oblerarunt; hoc est omnem pœnitentiæ virtutem à medio *Montanus* sustulit. 5. Nuptiarum dissidia docuit, ex proprio fortassis seu furto seu factò, quo abortivos ejus Prophetas, *Priscillam* & *Maximillam*, à maritis

Fathers, Councils, and Liturgies.

tis suis abstraxit, dogma generale constituens, quod mulieribus Religionis ergò à Maritis liceret discedere, sicut pontificii docent: ut *Centur.* 6. Secundas Nuptias pro fornicationibus habuerunt, & ideo dixerunt eas permisisse Apostolum Paulum, quia ex parte sciebat & ex parte prophetabat, nondum enim venerat quod perfectum est. Hoc autem perfectum in Montanum, & ejus Prophetissas venisse delirarunt. *August.* Et propterea maxime se spirituales esse, & censerì volebant; alios autem omnes, qui Secundas Nuptias non damnarunt Physicos & carnales appellabant. 7. Raro quidem jurant Phryges, Montani sequaces, & apud illos scortatio instar piaculi habetur, ut de iis *Socrates*, Lib. 4. c. 28. Incestuosos vero concubitus, & contra jus divinum, & gentium initos, non improbat, imo concessit *Montanus*. *Daneus*. 8. Pecuniarum Exactores constituit *Montanus*, & sub nomine Oblationum artificiose, ut impostor, munera captare didicit. Et quod ad Sacramenta, & Sacra, *Sacramenta* perhibentur tunc habere. 9. Nam de infantis anniculi Sanguine, quem de toto ejus corpore minutis punctiõnum vulneribus extorquent, quasi *Eucharistiam* suam conficere perhibentur, miscentes eum farinæ, panemque inde facientes; qui puer si mortuus fuerit, habetur apud eos pro Martyre, sin autem vixerit, pro magno Sacerdote. *August.* 10. *Epiphanius* vero de *Peperuzianis*, quorum Sectam eandem facit cura *Phrygum*, seu *Montani* Hæresi, etiam hæc dicit; Episcopi apud ipsos sunt Mulieres, & Presbyteri mulieres, & admittunt ut doceant, & Sacramenta Domini nostri Jesu Christi administrent. 11. *Antyrotia*, qui fuerunt Montanitarum propago, obtulerunt panem & caseum, dicentes à primis hominibus oblationes de fructibus Terræ & ovium fuisse celebratas. *Augustin.*

(k) *Alegi* dicuntur qui *Theodoti Coriarii*, & *Artemonis* Hæresim amplexi, Dominum nostrum Jesum Christum merum esse hominem, non esse Deum, non Dei Filium, non Θεοῦ-Ἰσῶντος unde & nomen tenuerunt. Et hoc primum hujus Hæreseos caput fuit. Sed cum omnes, vel saltem primarias, pravas Hæreticorum Hypotheses certo quadam ordine, viz. secundum Fidei & morum Regulam, enarrare statuimus.

1. Notatu sane dignum Antiqui cujusdam Scriptoris ap. *Eusebium* Lib. c. 23 de iisdem Hæreticis verba, cum & eadem est indoles, sive quoad Sacram Scripturarum Reverentiam, sive humanarum Scientiarum cultum amantissimum, & hodiernorum Hæreticorum

Hæreticorum Christi Deitatem impugnantium. Verba autem hujus Scriptoris sic se habent. Relictis atque abjectis Sacris Dei Scripturis, Geometriæ student; quippe qui terrestres sint & loquantur Terrena, & illum qui de Cælo advenit ignorent. *Euclidis* igitur Geometria apud nonnullos eorum studiose excolitur. *Aristoteles* vero & *Theophrastus* summa admiratione suscipiuntur: *Galenus* autem à quibusdam etiam adoratur. Proinde istos, qui Infidelium artibus ac disciplinis ad stabilendam Hæreseos suæ opinionem abutuntur, & subtili impiorum hominum versutia simplicissimam divinaram Scripturarum adulterant fidem, remotissimos esse à Fide, quid attinet dicere? Hinc est quod divinis Scripturis audacter manus intulerunt, eas à se emendatas esse dicentes. Porro quod in voce *ἀλγῆ* Christi Deitas à Johanne describitur, totum ideo Johannis Evangelium respuunt, cujus nec Apocalypsim recipiunt. *August. Her.* 3. 2. De Deo recte forsan *Artemon* & *Theodotus* sensissent, Conditorem scilicet eum esse universi, de Creatione vero vel Creaturis ipsis perperam docent solum Deum Patrem Immaterialem esse, filium autem, omnesque Angelos materiales esse, subtili scilicet quadam materia constitantes, sic ut Angeli minus tenui corpore induantur, quam Deus Filius, & ex ijs alii aliis pro dignitatis gradu corporis subtilitate prætent; Quin etiam tam Christum, quam Angelos Figuris quibusdam & formis externis circumscriptos esse, quoad nos quidem invisibilibus, inter illos autem facile conspicuis; in Angelis adhuc dari Sexus differentiam; Animas etiam & Dæmones corporales esse, aliter enim inferni pœnas ab ijs sentiri non posse. Hæc *Gal. Cælius* ex excerptis *Theodoti. ap. Clem. Alex.* 3. Et perversè pariter de Providentia docuit; nempe quod Astra sive potius Angeli astra moderantes, fatum quoddam rebus omnibus & humanis actionibus, vi sua Naturali inducunt, adeoque eo tantum sine Christum carnem nostram induisse, ac passum esse, ut in se credentes ab ipso fato, & Actionum necessitate liberaret. *Cælius.* Sed in Christum maxime Blasphemus audit hic Hæreticus. Christum nudum esse hominem asserens. Sic de eo *Eugelus*, Lib. V. c. 28. Istius tamen de Christo capita (qualia in Excerptis ejus hodie reperiuntur, ut *Cælius* refert) summa fere hæc fuerunt, Christum à Patre ante mundum conditum creatum fuisse, ut ab eo mundus deinceps crearetur: Hunc quidem Patris esse imaginem perfectissimam, ei tamen substantia durabiliem, & dignitate inferiorem. *Cæli. Hist. Lit.* 5. Et de passione Christi & Redemptione inique omnino sensit, Deum enim Patrem in Christo patiente passum esse quatenus filius est pater patris, ab eo emanans, docuit, ipsi porro J. su. Redemptione opus fuisse, quam columbæ post Baptismum manifestè beneficio obtinuit.

obtinet. *Cavus.* Sic in fide erravit. Sed id promanavit, ut sæpe fit, ex malis moribus, Christum enim merum hominem, ex Semine viri modo communi propagatum, pronuncians, putavit se declinare posse infamiam, quam ipse sibi abnegatione in quadam persecutione petiverat, ut per probrum obijci-entibus hominem se, non Deum negasse respondere posset. Sic *Epiphanius.*

Thirdly,

Thirdly, Jewish Writers.

Aquila qui cl. 128, à Christianis deficiens, R. Achibæ Christianorum hostis infensissimi discipulus factus, novam Bibliorum versionem Græcam aggressus est, eo præcipue animo, ut 70. Interpretationem eluderet, & Testimonia de Christo in Scripturis prolata perverteret: Cujus Translationis supersunt hodie tanquam particulae quaedam, Antiquorum Scriptis hinc inde affatae, quas in unum collectas *Nobilius, Drusus, & Waltonus* ediderunt, & in Polyglottis habeantur.

Theodotion qui cl. 175, à Christianis, detracto præputio, ad Judæos item deficiens, ab iis Literas Hebræas edoctus, vetus Test. Græcè transtulit, 72 Interpretes præcipue secutus; Cujus versionis paucula quæ supersunt Fragmenta ap. *Nobilium, Drusium* & in *Bibl. Polyglot. Waltoni Tom. VI.* exhibentur.

Aristo Pellæus, ortu Judæus; cultu Hebræus, an Christianus non satis liquet. Cl. 136, & scripsit Obsidionem Bitharæ, & Judæorum Expugnationem, cujus Frag. ext. ap. *Euseb. Lib. iv. v. vi.*

Ezekiel Poeta, qui cl. 190. Religione Hebræus, an Christianus non liquet. Historias Judaicas Tragico carmine complexus est, quarum Fragmentum ingens ext. Græ. Lat. in Appendice Bigneana ad *Bibl. Patr.*

N. Ut missa hic faciamus, 1. Infensum Judæorum in Christum, & Christianos hoc seculo animum; 2. Irritum in Libertatem pristinam se asserendi, & Romanorum jugum excutiendi conatum; 3. Varios Imperatorum Romanorum erga eosdem affectus, de quibus videatur *Hottingerus in Hist. Sac. ad Nov. Test. Cap. II. Sess. 3.* A re non erit tamen, nec ab instituto hujus Libri alienum, ex eodem doctissimo viro de *Academijs, Studijs, Virisq;* hoc seculo inter Judæos eruditiss; pauca subjicere.

I. Et quod ad Academias; Hujusmodi 1. fuit *Jabne*, vel *Jafne* Joppæ tribus miliaribus distans. Primus hujus Scholæ Rector, primo adhuc seculo, fuit *Rabbin Jochanan*, filius Zachæi, qui ex ruinis Hierosolymorum evadens Jafnen pervenerat, ubi per annos 5. Rector Synagogæ, & caput Exulum fuit, multaq; Legis Sepimenta constituit. Huic successit *Rabbin Gamaliel*, secundus Rabban *Simeonis* filius, & Rabban *Gamalielis* senis, Pauli Apostoli præceptoris, nepos, qui etiam Rabban Gamaliel Junensis dictus fuit. 2. *Izephorias* seu *Iberias* in qua floruit Rab. *Jose* filius *Kismæ*, R. item *Judas Sanctus* qui post obitum R. *Jehudæ Sancti*, i. e. circa Annum Christi 230, Scholas in Palæstina sublatas, in Babyloniam *Nehardeam* cumprimis, *Soram*, et *Pumbedithanam*, transtulisset, ut scribit *Buxtorf. Commentar. Masor. c. 6.*

II. Quod ad Studia, omnis eorum opera hoc maxime Seculo; occupata fuit in Vindicandis, & Conscribendis *de ἑσέρωσει*, seu Traditionibus *ἀγέγραπται* quæ hinc inde sine Ordine hucusq; erant dispersæ, ut supra ex eodem Hortingero narravimus.

III. Quod ad Viros autem inter Judæos hoc Seculo eruditos, aut utiales habitos, ad rem proxime erit diffusius aliquid hic referre. Referant autem Judæi Scriptores omnes illos, qui hac, et sequenti ætate aliquam eruditionis laudem habuerunt, in certas Sectas, aut Ætates, vel, ut est in *Zem. Dav. p. 39. in περὶ ἑσέρωσει*, quarum prima eos continet, qui suis quidem Oculis devastationem Templi primam sub *Tito* viderunt, sed fuga elapsi, longius vitam protraxerunt, suntq; 1. R. *Eliezer*, filius *Jacobi*, qui majorem notitiam habuerat mensuræ Templi, quam cæteri Sapientes omnes; unde ad ejus nutum conscriptus dicitur *Massek Middoth*. 2. R. *Eliezer*, quem locius ejus R. *Tarphon*, seu *Tryphon* appellat *Mudai*. Perijt gladio *Barcozibæ*, defamatus quasi urbem *Adriano* tradere vellet, cum precibus potius Deum sollicitasse dicatur ne unquam ea *Adrianus* potiretur. Fuit Discipulus R. *Jochanan*, ben *Zachai*. 3. R. *Eliezer* magnus, ejusdem discipulus, *Hircani* filius, Author libri cui titulus *Capitula Eliezeris*. 4. R. *Joskua*, filius *Hania*, Levita, fuit cantor, & accepit hic à Rabban *Gamaliel* decimas, quamvis cæteri Levitæ ex quo *Eldras* Hierosolymam redijt, earum usum & fructum amiserint. Legi adeo intentus fuisse dicitur ut nec corpori, nec vestibus abluendis vacaritis. Hinc ortum voluit dicerium *Filiæ Trajani* (cui utique familiarem fuisse scribunt, ut Licentiam reedificandi Tempum, ab eo impetrarit); *Sapientia pulchra in vase polluto; Cui Respondisse dicitur. Non asservatur vinum in vaseculo aureo, vel argenteo, sed testaceo tantum.* 5. R. *Eliezer*, filius *Azariæ*, Sacerdos valde opulentus. 6. R. *Eliezer*, filius *Erech*, vir adeo Celebris, ut R. *Jochanan* fil. *Zachæi* exclamasse fertur, *felicem Abrahamum, è cuius lumbis prodijt Eliezer filius Erech*. Poeta fuit primarius. 7. R. *Juda*, fil. *Bethiræ*, ad tertiam usque generationem, post devastationem Templum, vitam produxit. Talmudici fabulantur fuisse eum ex eorum nepotibus, quos vitæ restituit *Ezekiel*.

Secunda ætas, vel Classis Catalogum continet eorum, qui devastationem Templi hoc secundo Seculo fuerunt insecuti, suntq; 1. R. *Tarphon*,

Zarphon, vel Tryphon Sacerdos dives, R. Aquibæ vel præceptor, vel Socius. Secutus hic fuit instituta Schaminitarum. 2. R. Aquibæ fil. Joseph. Profelytus, ex posteris Siferæ. In Reſtoratu ſucceſſit R. Gamalieli Jabnenſi, præfuitq; Iſraeli annos 40. Habuit Diſcipulos 24000. Armiger fuit Bar-Cozbæ. Miſere tandem perijt peſtinibus ferreis conſectus, ut ſupra diximus. 3. R. *Iſhmael* Author tredecim modorum Legem interpretandi, Socius R. Aquiba. 4. R. *Joſhua*, filius Aquibæ. 5. *Eliezer*, filius Chisma, et R. *Jochanan*, fil. Godgodæ, Socius ejus, Aſtronomi & Arithmetici inſignes, R. Aquibæ Coævi. 6. *Juda*, filius Themæ, qui juxta quosdam fuit ex interfectis Regni.

Tertia Ætas *Tannaorum*, ſeu Deutoratarum, hæbet Viros Celebres; Cujusmodi ſunt, 1. R. *Simem* Tertius, filius Rabban Gamalielis Secundi, Pater R. Judæ Sancti. Ejus in Miſhna ubique fere mentio. 2. R. *Meir*, Profelytus Juſtitia. 3. R. *Juda* fil. Elai, Vir Beneficus, & Eloquentis Orator. 4. R. *Simen*, Filius Jochai. R. Aquibæ Diſcipulus. Hic initium tecit libri *Zohar*, cui deinde diſcipuli ejus imp. ſuerunt finem. 5. R. *Joſe* Ziphoriensis, beneficentia clarus; Præceptor fuit R. Jehudæ Sancti. 6. R. *Nathan* Babylonius, Pater Domus judicialis in Babylonia, multos compoſuit libros. 7. R. *Juda Sanctus*. Dicitur quantum Viro huic Authoritatis, Eruditionis, Sanctimonie, Manſuetudinis, favoris Imperatorij, quem ab Antonino, Marco Antonio, & Commodo impetraſſe, hinc inde in Hebræorum Scriptis tribuatur. Et hic deſinunt Miſhnicæ Doctores. Gemarici ſequuntur, & tertio demum floruerunt Seculo.

Fourthly, The Pagan Writers relating to the Church.

Mercurius Trimegiſtus, (a) Cujus *Pæmander*, ut ejus opera inſcribuntur, extat *Græ. Lat. Colon. 1630.*

Sibyllina Oracula (b) cum notis Variorum Græ. Lat. Amſtel. 1689. 46

N. Verum Mercurium, terra maximum dictum, valde antiquum fuiſſe apud omnes in Confeſſo eſt. *Moſi* æqualem fuiſſe à nonnullis perhibetur; Pythagora & Platone antiquiorem ex *Lactantio Card. Boni* in ſua Auctorum Notitia p. 961. refert; & quod ad Doctrinam ejus ſic *Lactantius Lib. I. V. VI.* de eodem loquitur. Tamenſi homo fuit, tamen Antiquiſſimus, & inſtructiſſimus omni genere Doctrinæ, adeo ut ei multarum rerum & Artium Scientia Trimegiſti Cognomen imponeret. Hic Scripſit libros, et quidem multos ad Cognitionem rerum divi-

narum pertinentes, in quibus Majestatem Summi & singularis Dei asserit; jisdemq; nominibus appellat, quibus nos Deum, ac Patrem; nec eo abludit Justus Lipsius, *Κετικώτατος* licet, & nasutissimus, qui Termaximuni. ter eos recenset *Physiologia Stoic. Lib. 1. Differ. 6.* ejus Philosophia valde cum *Mosaica* in multis quidem consentit. Ille passim Deum *Φῶτα*, sive Lumen, et Dei filium, *Φωτίνδν Λόγον*. Lucidum Verbum appellat. Et hinc est, quod de *Mysterijs* fidei tam luculenter scripsit. Critici qui haberi volunt, *Pamandrum* à *Fris-megisto* vero adjudicant, & Christiano cuidam aut semi-Christiano potius attribuunt. Ab aliquo Gnostico conficta fuisse hujus quæ extant opera quidam censent (verba sunt Cardinalis) antiqua tamén, nam à *Porphyrio* & alijs Antiquioribus citantur. Et huc tandem redeunt sententiarum Divortia, quod hujus quæ extant, quidam conficta censent, alij putant ex veris ejus operibus excerpta esse.

(b) Quod ad Oracula Sibyllina octo Libris comprehensa; Hæc Supposititia à viris doctis asstmantur. Antoninus quidem Pius, Imperator, prohibuit ne Sibyllinarum, aut aliorum Gentilium Vatum Carmina, nec etiam Ciceronis de Divinatione, & Natura Deorum legantur, quod viderentur contra Divinum Deos statuere, ut videre est ex Apologia Justini & Arnobij; Supposititia tamen esse a Criticis habentur, abest enim ab illis Oraculorum Majestas, et nimis clare fidei nostræ Mysteria describunt. *Card. Bem. Not. Auc. p. 962.* Esto Conficta fuisse, idq; in gratiam Christianæ fidei, interim negari non potest, ut *Cl. Cavus*, ex veterum Sibyllarum Carminibus quadam hodiernis immixta fuisse; Et hoc tandem nomine hic inter Ethnica scripta ad rem Christianam pertinentia reponentur; Item & Dissertationes quotquot Criticæ de his oraculis scriptæ; hic legendæ proponantur. Quales sunt

Isaacus Vossius de Sibyllinis Oraculis, alijsq; quæ Christi Natalem præcesserunt.

Joh. Markius de Sibyllinis Oraculis. Francker 1682.

Servatij Gallæi Dissertationes de Sibyllis earumq; Oraculis. Amstel. 1655. 40.

N. Consulantur etiam & qui hæc de re obiter egerunt, viz. Baronius, Montacurius, & alij: & hic demum à scriptis pagano-Ethnicis ad scriptores pure Gentiles, qui hoc seculo in Christianos invecij sunt, vel de ijs humaniora paulo spectant, transeat, cujusmodi sunt

C. Corn. Tacitus qui cl. an. 100. *Annal. Lib. 15.* Christianos Christianamq; Religionem acerbissime perstrinxit, qua ratione ap. Tertullianum ad Nation. *Lib. 1.* Mendaciorum loquacissimus audit.

C. Plinius Secundus, qui cl. an. 100 in Epistola ad Trajanum *Lib. 10. Epif. 97.* Hic etsi fidem Christianam veluti pravam, et immodicam Superstitionem, Christianorumq; intuenda Religione constantiam, pervicaciam esse notat, ut de eo Cl. Cavus: Christianorum vero moribus exploratis, non pepercit illis solum, sed & eos per Epistolam Trajano commendavit.

C. Suetonius Tranquillus, qui cl. 112. *Vita Tiberij c. 25. Vita Neronis c. 16.* in Christianos acerbissime animadvertit, quo nomine Sceleratus à Bodino habetur, etsi ejusdem Historia alias tantopere ab eodem laudatur, ut dicit, qui æqui rerum Æstimatores, nihil unquam accuratius ab ullo Historico scriptum fateantur. *Bodin. Method. Histor. c. 4.*

Tiberianus Palæstinæ primæ Præfes, cl. An. 116. Is etiã ad Trajanum Imperatorem retulisset, ut antea Plinius, se non parem esse Christianis occidendis qui ultro Supplicia appetent, unde mandavit Trajanus ut ab ijs abstineret. Cujus Relationis Tiberiani fragmentum bene longum videre est in Joh. Clerici Collection. *Patr. Apostol. vol. 2. p. 174.*

Justinus Historicus cl. an. 140. qui cum Mofi & Dei populo in sua Historia maledixit, hic inter Religionis veræ obtrectatores merito legatur.

Arrianus qui cl. an. 147. in Epictetum *Lib. 2. c. 9.* in Christianorum in adeundis periculis promptitudinem ad Infaniam invehitur. Mirum hoc in Stoico de quo sic Lipsius *Epif. Miscell. Cent. 1. Epif. 33.* Scio non alios è Præcis magis consentire cum Christiana Pietate quam

quam eos quia è Stoica domo. In qua etiam Arrianus est, qui digessit græce Dissertationes Epicteti mihi valde probatas. Quare, moneo, & lege. At non est ut miremur, cum dum Nicomedia ageret, & incubuit Literis in Patria, Cereris ibi & Proserpinæ Sacerdos evasit.

M. Aur. Antoninus, qui ipse Philosophus & Philosophis deditus, eos Romam evocat, & Stipendijs fovet; & ab iisdem persuasus ut pro veteri Religione conservanda Edictum promulgaret, hac ratione factum est, ut Persecutio Christianorum ab Antonino inhibita, recrudesceret; & cum Constantiam in fide summam exhibuerunt, in subeundo Martyrio eorum fortitudinem Lib. II. de rebus Suis, Sect. 3. meram Animi Obstitutionem asserit.

M. Lucianus, qui cl. An. 176. Sophista blasphemus iste, concionator fuit primum Antiochiæ, post defecit ad Gentiles, & tandem laceratus est à Canibus. Hic Christianos, Ritusq; eorum ac Dogmata perstrinxit Dialogis varijs, nempe: *Pseudomant. de morte Peregrini, & Philopat. & in Asino.*

Celsus contra quem scripsit Origenes, Luciano fuit Coætaneus, eiq; amicissimus, ita ut hic etiam circa Annum 176, floruisse putatur. Hic duos in Christianos videtur conscripsisse Libros; primus cui titulus est Ἀληθῆς λόγος (verba sunt *Spenceri Annotation. in Lib. I. Origen. Contra Celsum p. 3*) in duos Tomos distinctus, et lectu jucundissimus; sive Philosophorum et Christianorum Vetusissimorum lites cognoscere cupias; seu proprias vires experiri, aut *Origenem* strenue resutantem suis laudibus cohonestare velis. Alium Eruditissimum contra decantatas Magorum Artes conscripsit. Prioris tantum habemus fragmentum passim in *Origenem contra Celsum*, posterioris quod scio nihil.

N. Diaboli, pro Gentilium aris & focus, avitq; Religione tanto majus hoc seculo fuit Studium, quanto altioris Christianismus in toto imperio egit radices, hinc tot contra leſticiem Sibyllarum, omniumq; Authorum quibus causæ jugulum peti videbant, Decreta; Philosophorum & Sacerdotum in Christianos Odiâ, in eosdem Convitia. *Hottting. Hist. Nov. T. Secl. II.* placuit vero Deo O.M. pares veritatis vindices Dæmonum Causæ objicere; ita ut quantacunq; de suo Origene Doctissimus prædicavit Spencerus, eadem & in suis ipsius verbis, de alijs Ecclesiæ Patribus fidei ὡς ἐστὶν οἰσὶς fas erat dicere.

Vides, lector, (inquit Annotationibus supradictis, loco citato de Celfo & Origene) qualem, & quantum Religionis adversarium ardor gloriæ & Dæmonum malevolentia suscitavit, adversarium ingenio præditum, disciplinis excultum, instructum Philosophia, Eloquentia ornatum, Historicis versatissimum, & omnigena rei literariæ copia locupletatum, quibus omnibus accessit livor, qui linguam exacuit, & totas ingenii vires veneno infecit, velut effluentem *Nessi* cruorem ebibisset. Verum Deus suorum providus, Origenem fortiori parem, isti Superiorem, ad pugnam committendam animavit; qui hastam vibrare, & spicula retorquere doctus, ingruentem Hostem vix una manu citius dejecit, quam dejecti Spolia, altera detraxit, & reportavit. Hinc illa Hieronymi Epistola ad *Magnum Oratorem Romanum*. Scripserunt contra nos *Celsus*, atq; *Porphyrus*; *Præter Origenes*; *Alteri Methodius, Eusebius, & Apollinaris fortissime responderunt*, Quorum *Origenes octo scripsit libros*; *Methodius usq; ad decem millia procedit verjuum*; *Eusebius, & Apollinaris viginti quinque & triginta Volumina condiderunt*. *Lege eos, & invenies nos comparatione eorum imperitissimos, et post tanti temporis otium, vix quasi per somnium, quod Pueri didicimus, recordari.*

III. *The Ecclesiastical Writers of the Third Century.*

First, The Fathers; or the Works of the Orthodox Writers.

I The Works of such of them as have been Publish'd in just Volumes.

Minucij Fælicis (a) qui cl. an. 220. Octavius, cum Commentarijs Ouzelij, & variorum Notis Ludg. Bat. 1672. 8vo.

Ori-

Origenis (*b*) qui cl. 230 Commentarij Gr. Lat. Huetij. 2 Vol. Rothomagi. 1680.

— Protrepticus ad Martyrium Græ. Lat. Wetstenij. Basil. 1674. 40.

— Contra Celsum Libri VIII. Græ: Lat. Spenceri. Et ad Calcem eorum Philocalia. Cantabrigiæ 1677.

— Opera quotquot Latine solummodo habeantur. Par. 1619. 40.

— De Oratione Græ. Lat. Wetstenij. Amstel. 1695. 40.

Thascii Cæcili Cypriani (*c*) qui cl. 250. opera cum Annalibus Cyprianicis Pearsonii, & Dissertationibus Dodwelli. Oxon. 1682. fol.

Gregorii Thaumaturgi (*d*) qui cl. an. 270 Opera Græ. Lat. Par. 1622. fol.

Anatolij Laodicæ Ep. (*e*) qui cl. An. 270. Canones Paschales, cum Ægidij Bucherij Commentarijs Antwerpia 1634.

Methodij, Tyri Ep. qui cl. an. 290. Opera Græ. Lat. cum Notis Combeficii. Par. 1644. fol.

Arnobij (*f*) qui cl. 303 adversus Gentes Lib. VII. cum integris Variorum Commentariis, Ludg. Bat. 1651. 40.

L. Lælii Laëtantii (*g*) Firmiani qui cl. 303. Institutionum Lib. VIII. cum notis variorum. Ludg. Bat. 1660.

— De Mortibus Persecutorum cum notis variorum ex Editione Pauli Bauldri. Ultraject. 1692. 80.

N. (a) *Minucius Felix* Antiquior Cypriano, æqualis Tertulliano, adeoq; Jurisconsultis, Ulpiano, & Paulo. Videtur & ipse Causidicus ut isti erant. Scripsit Dialogum, *Octavium* dictum, inter Cæcilium Natalem-Gentilem acerrimum, & Octavium Januanian acutum Christianorum Vindicem, & Patronum, quos inter medius sedet, bonus Arbitrator, Minucius Felix; In quo sane Libello totum Gentilium Cultum. Deorumque profapiam non minus erudite, quam venuste, et ingeniose convellit; et Christianas, eorumq; Sacra ab omnibus *Cæcili* Calumnijs, atq; objectionibus eleganter, et nervose vindicat, ut de eo Cavus Noster. Quod ad genus dicendi, est argutum, acre, vehemens; est densum, pressum, nervosum, crebris sententijs compactum, omniumq; Antiquitatum atq; Historiarum refertum; et in quo plures Sententias quam periodos numerare possis, ut de eo *Baldwinus Præf. præmissa Orl. Min. Fel.*

(b) De *Origene* quot Homines tot Sententiæ. *Eras. Ep. Lib. 2. Ep. 26.* sic de eo: Plus me docet Christianæ Philosophiæ unica Origene Pagina quam decem Augustini. *Janjenius* è contra Summus Augustini Admirator, his Verbis eundem prosternit; nimirum deterrebat multos illud magnum et evidens, quod in Origene præcesserat humanæ temeritatis, et Divinæ Castigationis exemplum. Hic enim cum de Mysterijs a Deo Ecclesiæ suæ revelatis, nulla necessitate, sola differendi cupiditate, per Platoniciæ et Aristoteliciæ Philosophiæ principia quibus climatus erat, in libris illis *περὶ ἀρχῶν* latius disputare voluisset, omnes pæne errores quibus Ecclesia per trecentos et amplius afflictata fuit, Arrianos, Macedonianos, Photianos, Pelagianos, Deo audaciam persequente, accurate præformaverat. *Jsn. Lib. 2. de Hæc. Pelag.* quæ si ita, non abs re de eo Cassiodori istud, *ubi bene Nemo melius, ubi male nemo pejus.* Nec de eo usitate pronunciatum à scopo fuerit, quod in ea parte qua probatur Origenes, neminem sibi post Apostolos habere æqualem, in ea vero qua reprehenditur, nemo deformius aberraverat.

(c) *Cyprianus* Martyr, ut de eo *Bona*, floridus, suavis, doctus et efficax ad persuadendum: Imo, *Erasmo* iudice, Inter Latinos ad Apostoloci pectoris vigorem propius accedit; et cum legendo ubiq; censeas loqui pastorem, et Martyrio destinatum. *Ep. Lib. 1. Ep. 185.* non tam eo detuit profana literatura, quam spreta et neglecta, nihil enim in hoc reperies, quod ad ostentationem ingenij videri possit altitum; aut quod ullo pacto vafriticeni sapiat, quod non abest ab Hieronymo.

(b) *Gregorius Thaumaturgus* ob Miraculorum donum quo pollebat velut alter Moyses plurimum celebratus, sed ut Pastoris boni exemplar mihi nominandus, quum obiturus dicere potuisset; *relinquo Neocaesarea, cujus fuit Ep. Septendecim solum Idololatrias, cum Septendecim tantum Christianos illic initio reperiisset.* Vir adeo Apostolicus, non
u
nisi

nisi Apostolica spirare poterat, cujusmodi scriptus nemo nimis versa possit.

(d) *Anatolius* Orator insignis, Mathematicus excellens, Philosophus consummatus, doctissimus Aristotelis Interpretum suo tempore est habitus. Pauca sed bene scripsit. *Euseb. Chron. an. ch. 280.* è quibus nulla ad nos pervenerunt nisi *Canones ipsius paschales* quos commentario illustratos cum *Victorij Canone paschali* primus vulgavit *Ægidius Bucherius, Antw. 1684.*

(e) *Arnobij Afri Libri 7. contra Gentes, variæ Eruditionis, sed styli asperioris, confusi et inæqualis; sic de eo St. Hieronymus, et Card. Bina. At Doctrissimi Cavi, et aliorum* iudicio habet stylus *Arnobianus* suam eloquentiam, et dictionem.

II. *The lesser Fathers, or the works of such of them as have been Collected into the Bibliotheca Patrum; or other Spicilegiums; or are adjoyn'd to the greater Works of others of the Fathers.*

Anonymi, qui cl. 202. *Acta Fœlicitatis et Perpetuæ ad calcem Lactantij de mortibus persecutorum. Oxon. 1680. 12s.*

Hippolyti Portuensis Epif. qui cl. 220. varij Tractatus quorum quidam extant in Bib. Pat. et Combesicij Auctuario, de quibus vide Gul. Cav. Hist. Lit.

Ammonij Philosophi Alexandrini Canones Evangelic. Ext. in B. Pat.

Julij Africani qui cl. 220. Chronographiæ Lib. V. Cujus quæ supersunt ext. in Syncelli Chronographia.

— *Epistola ad Aristidem de Dissentione quæ videtur esse inter Matthæum & Lucam in Historia Christi recensenda, cujus Frag. ext. ap. Euseb. L. 1. v. 7.*

— *Epistola ad Origenem de Historia Susannæ ext. Græ. Lat. cum quibusdam Origenis Opusculis editis a Wetstenio. Bas. 1674.*

Firmi-

Fathers, Councils, and Liturgies. 179

Firmiliani Cæsareæ Cappadocum Ep. qui cl. an. 233. ad Cyprianum Ep. inter Cypriani Epistolas.

Cornelij Ep. Romani, qui cl. an. 251. Epistola duæ inter Epistolas Cyprianicas edit. Oxon. 49: 50.

Pontij Diaconi, qui cl. 251. Vita et passio Cypriani præfixa ejusdem Patris Operibus.

Novatiani qui cl. an. 251. antequam Schismaticus, Epistola ad Cyprianum. Inter Cyprianicas 30.

— Liber de Trinitate, et de cibis Judaicis ad calcem Tertulliani.

Anonymi qui cl. an. 235. Tractatus de Baptismo non iterando, ad calcem Cypriani.

Commediiani qui cl. an. 270. Instructiones. In Bib. Pat. Tom. 27. p. 12.

Luciani qui cl. an. 294: de fide Libellus ap. Athanasium de Synodo Arimini.

Petri Ep. Alexandrini, qui cl. exeunte Seculo Tertio, vel ineunte tandem Quarto, Liber de Pœnitentia ex quo supersunt Canones 15. varijs Pœnitentium Casibus accommodata, Græ. Lat. in Pandectis Canonum Tom. II.

Anastasiæ Fœminæ Romanæ, quæ cl. exeunte item eodem Seculo, Epistolæ duæ ante Martyrium Scriptæ ad Chrysogonum Confessorem, una cum Chrysoconi Responsis ap. Suidam in voce *χρυσόγονος*.

N. Præter Opera istorum Patrum integra, extant etiam Antiquorum Fragmenta quadam hinc inde Sparta, et tanquam Tabula ex Naufragio conservata; qualia I. *Cisij* Rom. Eccl. Presbyteri, qui cl. an. 210. *Parvus Labyrinthus*, sive contra Artemonis Hæresin Liber. Cujus Fragm. Nobile ext. ap. *Euseb. Lib. 5. c. 28.* ut et alia Lib. 2. c. 25. Lib. 3. c. 28. Lib. 6. c. 20. II. *Alexandri Hierosolymita-*

tani Ep. qui cl. 210. Epistolæ quædam quarum Frag. ext. ap. *Euseb. Lib. 6. c. 11, 12.* III. *Dionysij Alexandrini*, qui cl. an. 254. varia Frag. ap. *Euseb. et in Conciliorum Tomis, et in Anastasia Sinaita, de quibus vide doctiss. Cav. IV. Dionysij Rom. Epist. qui cl. an. 259 Frag. Epistol. ap. Athanasium de Decretis Synodi Nicenæ. V. Cornelij Ep. Rom. Frag. Epistolæ ad Flavianum Ecclesiæ Antiochenæ Antistitem, de Novatiano ap. Euseb. Lib. 6. c. 43. VI. Stephani Ep. Rom. Frag. Ep. ad Cyprianum ap. Cypriani Epist. 74. VII. Theognosti Catechistæ Alexandrii, qui cl. an. 270. Frag. quædam ap. Athanasium de Decret. Synodi Nicenæ, p. 42. & 421. VIII. Archelai Chaschorum in Mesopotamia Ep. qui cl. an. 278. Historia Disputationis cum Manete Hæretico, cum Ep. ad Diodorum, quarum Frag. ext. ad calcem Valesii. Annotationum in Socrat. et Sezom. una cum Diodori Actis Disputationis cum eodem Manete Hæretico ib. IX. *Victorini* Petavionensis in Pannonia Ep. qui cl. 290 Frag. ext. ap. cl. *Cavum*, Hist. Lit. Par. prima p. 103. X. *Pamphili Cæsareæ Palæstinæ Presbyteri*. qui cl. 294. Frag. Apologetica pro Origene in Origenis Operibus. XI. *Philææ* urbis Thmuidos in Ægypto Ep. qui cl. an. 296. Epistola ad Thmuidas de Martyrijs quæ Alexandriæ per id tempus contigerant. Cujus Fragmentum Nobile ext. ap. *Euseb. Lib. 8. c. 10.**

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers, of the Third Century.

Proculus (a) Monastici dogmatis propugnator acerrimus simul ac famosissimus cl. an. 210. cujus quoddam ab eo argumentum videre est ap. *Euseb. Lib. 3. c. 31.*

Novatianus Schismaticus (b) qui cl. 215. Scripsit post Schisma Librum de Trinitate—Epistolam de Cibis Judaicis. Quorum utrumq; extat in operibus *Tertulliani*, extat et Liber de vera Circumcisione inter opera *Hieronymo* ascripta Tom. IV. an vero *Novatiani* sit, dubitatur.

Sabellius (c) ex *Ptolemaide* *Lydiæ* oriundus, discipulus *Noeti* *Smyrnijs* errores suos disseminare cepit an. 260.

Paulus Ep. Samosatenus (d) cl. an. 260. cujus extant *Quæstiones* *Dionysio Alexandrino* propositæ quæ

quæ habeantur una cum Dionysij Responsionibus in Ep. Dionysij ad Paulum. Græ. Lat. Concil. Tom. 1.

Manes (c) ex Mancipio Hæresiarca, cl. 277. cujus Fragmenta ext. ap. Epiphan.

Hieracus (f) Leontopolios in Ægypto Ep. cl. exeunte Seculo Tertio, cujus Frag. ext. ap. Epiphan. Hist. 67.

N. (a) *Proclus*, vel *Proculus* Montani Discipulus, consultatus est Romæ publica Disputatione à Caio Theologo, coram Zephyrino Episcopo an. 215. ex eo dicta Secta Montanistarum καὶ δὲ Proclum. Et hic Auctor Lapsus Tertulliani perhibetur: Tertullianus enim vitæ Christianæ Professionem in severitate, atq; austeritate nimia tantummodo collocans, cum in Proclum, seu Proculum moderatiorem Montani Sectatorem, omniumq; disertissimum, impegisset (quem et mirifice Iudaisie reperitur ad Valent. c. 5) deceptus ab eo fuit, quod ille non ab homine sed à paraclito qui descendisset in hominem, se accepisse profiteretur quodq; præ se ferret veritatem Catholici dogmatis in his quæ spectarent ad Christum, atq; Sanctissimam Trinitatem: Castitatem item et continentiam celebraret, Jejunia austeriora instinctu Spiritus servanda indiceret, vigiliis, ac precibus multiplicaret; Martyrium adeo extolleret ut nec fugam, aliasq; latebras, vel redemptionem vitæ admitteret: Hæc, inquam, et alia id genus e poculo Procli, homo eorum Scientissimus, et addictissimus hauriens (quem et alioqui adeo facilem fuisse constat ut etiam qualiumcunq; Mulierularum Somnijs fidem præstaret) mox ebrius redditus, in Catholicos furere, quod tam bonas a Spiritu revelatas Institutiones damnassent; eosdemq; ideo non Christianos, sed *Physicos*, nempe animales nominare cœpit, Calumnijs insuper et Contumelijs eosdem onerare non cessans. Hæc *Spondanus ad an. 201.*

Novatianus, (b) Schismaticorum Coryphæus. Quis, et qualis fuit, et unde in tam immane Schisma prorupit, videre est *Euseb. Eccl. Hist. Lib. 6. c. 43.* per totum. Addidit ad Schisma Novatianus et Hæresis, asserens Lapsos redeuntes ad gremium Ecclesiæ rejiciendos, quasi nulla spes salutis ipsis posthuc superesset, tamen si omnia explerent (*verba sunt Eusebii ib.*) quæ ad sinceram Conversionem, puramq; Confessionem pertinet, cum è contra a Cornelio Episcopo Romano, et Cypriano Carthaginiensi, de Lapsis illud Salubri Moderamine (ne vel ipsi desperatione deficerent, vel rursus Censura Ecclesiastica solveretur) Statutum est, ut traheretur diu pœnitentia; et examinatis singulorum causis et casibus, secundum eorum Lapsus differentiam, post præscriptum tempus, et modum pœnitentia in Ecclesiam reciperentur. *Spondanus ad an. 254.*

(c) *Sabellius*

(c) *Sabellius* Hæreticus tres Hypostascs in Trinitate confudit, five unicam in SS. Trinitate Subsistentiam, unicam Personam tribus nominibus insignitam esse somniavit. Negavit Personarum in Trinitate distinctionem, dicens ea tantum esse nomina ad diversos Affectus divinitatis insinuandos composita, unde cum unam tantum personam assereret, illa necessario deducebatur consequentia, ut sicut Filius, ita et Pater, & Spiritus Sanctus æque dicerentur Incarnati et Passi. Quem errorem *Praxeæ* Tertullianus tribuit. Contra hunc scripsit *Dionysius Alexandrinus*; et ejusdem Hæresis in varijs concilijs damnata est.

(d) *Paulus Samosatenus*, Hæresiarcha, Ep. Antiochiæ post *Demetrium* fuit an. 262. Docuit Christum esse *Ψιλάνθρωπον*. Hinc *Epiphanius Hæc.* 65. asceclas ejus *νεὸς Ἰεδαίης* appellat. Impia ejus dogmata videtur aliqua ex parte Sabellio mutuatus, dum nullum admitteret in Divinitatis substantia personarum distinctionem, sed et omnem profus auferebat divinæ naturæ cum humana conjunctionem, Christum hominem tantum, sed justitia fuisse præditum diceret, et filij Dei nomine, ob Sanctitatem suam donatum fuisse deliravit, sicq; extinctam fere reviviscere fecerat *Artemonis* Hæresin.

Vel ut clarius rem exponam *Cl. Cabassutij* verbis in suis observationibus ad Concilia Antiochena. *Paulus* primum Sabellio Hæresiarchæ consentit, ambo enim in Divinitate non nisi unicam agnoverunt prædicaveruntq; personam, cujus tria sunt nomina, non proprietates personales, sed solum diversas ejusdem perfectiones, et operationes significantia. Hac vero in re dissidebant, quatenus *Sabellius* fatebatur Deum humanam sibi copulasse naturam: At *Samosatenus* novo dogmate perfidiam augebat, negans quicquam divinitatis Christum habuisse, quippe quem merum hominem prædicabat, filij tamen dei nomen quoque sortitum fuisse per insignium virtutum, magnarumq; rerum a se gestarum merita.

Sane, ut idem *Cabassutius*, præclare *Johannes* Apostolus prædicat Christum in hoc apparuisse ut dissolvat opera Diaboli; et iste vicissim sua studia, et Machinas in hoc præsertim molitur, ut per Erissarios istos, et præcursores, et Hæresiarchas Christum Jesum deprimat, ejusq; Divinitatem impugnet. Quocirca jam inde ab Apostolorum ætate *Ebionem*, et *Cerinthum* suscitavit, Christi divinitatem abrogantes; seculo deinde secundo nefariorum istorum pane intermortuam Hæresin ab inferis reduxit per *Theodorum Byzantinum* coriarius quem *Victor* Papadamnavit. Sed eam secundo excurrente seculo, *Artemon* primum; Tertio hunc insecutus *Paulus Samosatenus*, quanto potuerunt studio propagarunt, neq; vero in his conquievit exitialis adversarius. Seculo enim Quarto, ut *Arianes* filiam, Christum negantes patri æqualem esse, coessentialem, et coæternum, prodijt nova pestis *Photinus* Sirmij Episcopus, qui exitiale Samosateni dogma instauravit. Huc usq; hujusce Hæreseos Genealogiam pertexuit *Cabassutius* Not. Ecclesiast. Pag. 69. Perga. Sexto demum seculo, *Mahumedes* eundem

eandem Hæresin assumpsit inter sua nefaria dogmata : Et deinde sopita per aliquot sæcula inter Christianos videatur, donec à *Lælio Socino* ab orco iterum revocata, Majorum nostrorum memoria : Cum enim Pseudodidascalii illi, ut mosset Hortingerus ad seculum Tertium, Hispani & Itali, *Blandrata*, *Alciatus*, *Gentilis*, quasi vulpeculæ Samosatianæ ad nocendum quidem parati essent, a se invicem tamen differrent, alijs alio abeuntibus, vaser ille *Socinus* ut partes dissidentes conciliaret, publicum scriptum adornavit, eoq; Antitrinitarios novæ Religionis exercendæ fabros, ad concordiam fuit hortatus, suadens ut in Samosateni castra concederent, ejus enim sententiam tutissimam esse, et ad mutuum instituendum consensum commodissimam. *Suasit ut in Samosateni castra concederent* : bene ; at quancunque ; existimationem sibi conciliaturi sunt hujusmodi Hæretici, sive Argumentorum ponderibus, seu aliunde ; nihil certo honoris conferret Samosateni nomen, utpote qui omnium hominum superbissimus, et Moribus perditissimus, audivit, ut videre est in Epistola synodali Patrum Antiochiæ hujusce Hæretici causa congregatorum. ap. Euseb. Lib. 7. v. 30. Hujus enim erroribus ut obviam iretur, a Dionysio Alexandrino, alijsq; Episcopis Antiochiæ congregatis damnatus, primo quidem ejuravit Hæresin metu, sed paulo post illam denuo sparsit. Quo audito, Episcopis iterum Antiochiæ congregatis, a Malchione convictus, et a Patribus Synodi depositus est an. 270.

(e) *Manes*, à quo Manichæi Hæretici orti sunt, Natione Persa fuit, pius *Cubicus* dictus, servus cujusdam viduæ Persicæ, quæ moriens Manem (ita enim postmodum appellari voluit, ne pristini status memoria remaneret) heredem instituit, eiq; non solum opes magnas, sed etiam libros fanaticorum hominum, *Scythiani*, & discip. hujus, *Terebinthi*, qui cum Magicis esset artibus deditus, e Palæstina in Persiam fugere coactus, sacerdotes ibi & Philosophos suis erroribus conatibusque oblectantes deprehendit. Proin apud viduam ejus supra mentio, perfugio quæsito, in ejus ædibus occisus est, quorum integram Historiam *Epiphanius* recitat. Ex his libris hausit fanaticas opiniones, quas postea, Apostolum Jesu Christi, & Spiritum S. olim promissum se vocans, sparsit. Forte eo tempore ægrotabat Regis Persarum filius, itaq; se in aulam confert *Manes* medendi artem proficiens, verum quam necasset puerum, fugit inde in Mesopotamiam, ubi discipulos sibi adjunxit quibus dogmata sua tradidit. Inde rursus à pijs Episcopis pulsus, aufugit, et jussu Regis Persarum captus ac excoriatus est, circa an. Dom. 280. sed secta ipsius late postea in Arabia, Ægypto, & Africa, Gallia, & Italia annis fere 200 propagata, ac ipse beatus Augustinus 9 annos in secta Manichæa versatus est; postea vero erroribus agnitis, refutavit Manichæos, ac nominatim Faustum, Fælicem, Fortunacum, Adimantum, et alios. Libri extant in 60 tomis operum Augustini. Erant autem hæ Manichæorum opiniones præcipuæ ; fingebant duos esse Deos, alterum bonum, Authorem rerum bonarum

bonarum bonæ imprimis animæ, quem *ὄψια*, i. e. lucem, nominabant. Alterum malum pari potentia, quem Hylen vocabant, a quo mala anima, corpus, conjugium, imperia, et omnia mala orta essent. Itaq; abstinebant a Conjugio, et politica gubernatione, jactitabant se suis ritibus consequi afflatus divinos. Interim Voluptatum impurissimarum cæno impune meri negabant Resurrectionem, Eleemosynas alienis a sua Secta negantes, motus Concupiscentiæ Malæ Animæ adscribebant *μετεμύχων* amplexi, animas suorum per Elementa ad Globum Lunæ eluctantes, inde ad solem eniti, ut ibi purificetur, sicq; tandem deo uniri: Reliquorum vero hominum ad Infernum detrusas alijs Corporibus denuo immitti assererant. Concedebant porro Filium Dei non assumpsisse humanam naturam vere, sed tantum simulate seu putative; illum Serpentem fuisse a quo Eva tentata: Sedem habere in sole sicut Spir. S. in aere, Sapientiam in Luna, et Patrem in Lucis abyfso. Legem Mosis fingebant a malo Deo traditam, ideoq; abrogatam esse; abstinebant a caseo, ovis, lacte, vino, carnibus et inactionibus pecudum. Deniq; magna confusio erat fanaticarum opinionum, quas qui volet legat apud Epiphanium Lib. 2. Tom. 2. Hær. 66. divisa erat Secta hæc abominanda in duas Clases, Auditores et Electos: e quibus posterioribus 12 se Magistros vocabant, decimumque tertium pro Papa habebant. Ab his Episcopi 72 creati, qui Presbyteros elegerunt, Diaconosq; suos habuerunt. Refutati ab Orthodoxis, et Imperatorijs Edictis coerciti in Heriberto quodam, et Lisojo, Sec. 11. in Gallia reviviscere cœperunt. Sed Malum in herba extinctum. Augustin. hær. 46. de moribus Manich. &c. Theodoret. lib. Hær. Fab. 10. Cyrillus, Genebrardus in Chron. Philastrius, &c. facit et Manetis mentionem. Euseb. Lib. 7. c. 27.

(f) *Hieras* sive *Hierax*, à quo Hieracitæ, Ægyptius, in Scientia Græcorum probe subactus, Astrologus, et Magus, et Hæresios Auctor, cujus Sectæ Dogmata hoc ordine recenset Aug. ad Quodvult c. 47. *Hieracitæ* Carnis Resurrectionem negant: Monachos tantum et Monachas, et conjugium non habentes in Communionem recipiunt. ad Regnum Cœlorum non pertinere parvulos dicunt, quia non sunt illis ulla Merita Certaminis, quo vitia superentur. Porro Paradisum nullis sensibus percipi, Melchisedecum Spiritum S. esse docuerunt. Substantiam verbi distinxerunt a substantia Patris, lampadi duo lychnia habenti illum Comparantes. Hieracitæ hi, Abstinentes dicti, quod a vino et certo Ciborum genere abstinerent.

Hoc eodem seculo alij in Arabia dogmatis ejusdem à veritate prorsus alieni, ut de ijs Euseb. Lib. 6. c. 37. Auctores extiterunt. *ἄνθρωποι* hi vocati assererant hominum animas in præfenti quidem seculo una cum corporibus interire atq; corrumpi; rursus vero Resurrectionis tempore simul cum iisdem Corporibus ad vitam esse redituras. Convocato hæc ob causam non exiguo concilio, rogatus illic *Origenes* cum disputationem de Quæstione illa coram omni Multitudine instituisset, tanto robore decertavit, ut qui prius in errorem lapsi fuerunt, Sententiam mutarent. De his autem nulla ne minima quidem mentio

mentio hic foret, cum Authorem, eumq; Scriptorem, compertum non habeo, nisi horum summum ab arce revocatum, *C. Wardus* nostras nuper tulcitavit. Sed ad eum refutandum non defuerunt & inter nos & unus & alter *Origenes*, ut supra est videre. Huic errori affines sunt *Psychopannichia* nostri, ut de his *Hettinger*, *Anabaptista*, & alij, qui etsi animas cum Corpore dissolvi, vel mori non putant, eas tamen cum Corporibus in Sepulcris suis dormire & Iterere ad diem usq; extremi Judicii, & impie asserunt & docent; contra illud Christi, *Hodie mecum eris in Paradiso*, *Luc. 23. v. 43.* Errorem hunc *Psychopannichitarum* publico Scripto reitavit *Johannes Calvinus*.

Thirdly Jewish Writers.

Symmachus (*a*) ex Samarita Judæus, aut ex Christiano Ebionita, cl. an. 201. Novam Scripturæ Interpretationem edidit sub Severo. Cujus Versionis, ut & *Aquile*, & *Theodotionis* Fragmenta ext. ap. Waltonum in Polyglottis.

R. Jochanan (*b*) cl. 227. qui scripsit Targum five Paraphrasin Chaldaicam quæ in Polyglottis extant.

N. Severi temporibus, nescitur certus annus, post *Aquilam*, & *Theodotionem* *Symmachus* novam divinæ Scripturæ interpretationem edidit, quam fuisse duplicem testatur *Hieronymus*; nec verbum ex verbo reddidisse, sed Sententiam ex Sententia, & Sensum ex Sententia. Ipsum autem *Symmachum* tradit *Epiphanius* fuisse genere Samaritam ex numero Sapientum qui essent apud eos; sed cum non reperiret fidem apud propriam gentem, principatus cupidum, ad Judæos accessisse, & factum Profelytum, circumcinctum esse secunda circumcissione; verum *Eusebius* & *Hieronymus* testantur ipsum fuisse ex Christiano Ebionita: Utur est transeamus ad Doctores indubitato Judæos. Nec hic ad *Jochanan* aliquid adnotabimus; de Targumum enim supra diximus.

N. Superiori Seculo rationem quandam Judæorum tecimus *Doctores*, qui *Tanna* dicti, & *Mishna* composuerunt. *Amoræi* hoc seculo sequuntur, qui in explicati ne *Mishna* i. e. *Δευτεράσια* vertabantur. Disputationes eorum seu *Chreia*, alteram *Talmedis* partem, *Gemaram*, constituunt. Et Hujusmodi *Amoræorum*, seu *Magistrorum* Sententiæ, sic et in Hebræa vox commode redditur, *Clas*, vel *Ætates* recensentur septem.

I. Ad primam pertinet, 1. *Raf*, qui etiam *Raf Abba* dicitur, & *Schemuel* discipuli *R. Juca*, quorum ille *R. Schemuelem* j. m. Babylone subsistentem fuit insecutus, anno à devotato Templo 150. Noluit esse Rector Babyloniensis quamdiu vixit *R. Schilā*, nec succedere *Schemueli* in Rectoratu *Nehardeensi*, sed *Sora*. Provinciam illam per an. 24 administravit, & à singulari *Embolismorum* Notitia *Schemuel Ja. chinæus* nuncupatus. Sunt qui *Raf* Authorem faciunt Antiquissimum Librorum *Siphra*, & *Siphre*, quorum ille explicationem continet *Levitici*; hic Numerorum & *Deuteronomij*. 2. *R. Joshua* filius *Levi*, quem alij *Amoræis* annumerant, alij *Tanneis*. 3. *R. Chanina* Rector Academia in terra Israel, post obitum *R. Judæ Sancti*, hunc enim subrogari sibi voluit. 4. *R. Jochanan*, Successor *R. Chaninæ* in Rectoratu per annos 80. qui 5 ordinibus absolvit *Talmud Hierosolymitanum*. Deest enim *Seder Tabbaroth*. 5. *R. Ada bar Ahafah* insignis Astronomus, in *Tekuphis* solidior erat ipso *R. Schemuele*, judiciorum *Maimonide*, & alijs, unde eundem *Judsi* in suis *Tekuphis* sequuntur.

II. Secundi Ordinis *Amoræorum* fuerunt; 1. *R. Jehuda*, fil. *Ezekiel*, Rector Academia *Pumbedithana* juxta quosdam, juxta alios *Nehardeensis*. Fuit discipulus *Samuelis Jarchinæi* à quo appellabatur *Schinmenæ*, i. e. Doctor Subtilis & acutus. 2. *R. Huna* Babyloniensis, primus Rector *Sorensis*. Plura traduntur de ejus Eruditione, & Magnificencia propemodum regia. Occubuit in Persecutione *Perfica*. 3. *Raf Nachman* Rector *Nehardeensis*.

III. Ad Tertium Ordinem *Amoræorum* pertinent 1. *Rabbah bar Nachmoni*, Rector *Pumbedithanus*, Author *Bereschit Rabbah*, & reliquorum *Rabboth*. Discipulos habuit 12000. 2. *Raf Chafda* Superioris *σ'υλχερος* Rector *Soranus*. 3. *Raf Amni*, & *R. Asi*, duo Sacerdotes celebres in Terra Israel, Rectores Academiae post *R. Jochanan Tiberiæ* vixit uterq;. 4. *R. Jula* filius *R. Gamaliel*, nepos *R. Judæ Sancti*, pater illius *Hillelis* qui computum *Hebraicum* constituit. 5. *Raf Joseph* Successor Socij sui *Rabbah bar Nachmoni* in Rectoratu *Sorensi*. Erat hic *Joseph luscus*, ab exacta illa noticia *Traditionum in Monte Sinai* acceptarum, alias *Sinai* dictus. Ceteri à quarta ordine & deinceps ad sequens Seculum pertinent. Hæc *Hottingerus* ad Seculum Tertium.

Fourthly, Pagan Writers relating to the Church.

Ulpianus (a) præfectus prætorio sub *Alexandro Severo*, cl. an. 223. & scripsit Librum de Officio *Proconsulis*, quo nefaria Principum Rescripta collegit,

ut

ut doceret quibus pœnis affici oporteret eos, qui se Cultores Dei confiterentur.

Porphyrius (*b*), cl. an. 270. & inter plurima alia ut plurimum Philosophica, scripsit quindecim Libros contra Christianos. Quorum supersunt hodie Fragmenta tantum quædam ap. Euseb. & Hieronymum, de quibus vide Cavum.

Philostratus (*c*), hic quidem cl. an. 204. Temporibus Septimij Severi, cui Epistolarum Magister fuit, & scripsit de vita Apollonij Tyanæi Libros VIII. Græ. Lat. qui extant cura Frederici Morelli. Par. 1608. fol.

N. Quemadmodum Diabolus nullo unquam tempore gregi Dominico insidiari cessavit, ita hoc maxime Seculo Tertio, quo Gentilissimus ruinæ fuit vicinus, extrema, eaq; omnimoda tentare voluit. Hinc non tantum Persecutionum Lanicæ tot, ac tales, ac nunquam antea: Sed Jurisperiti Philosophi etiam & Magi manus dederunt, facultate quiq; sua; Quorum Coriphæi cum *Ulpianus, Porphyrius, & Apollonij* Biographus, merito habeantur, à re forsan non erit de istis tandem quædam subnotare. Et primo,

(*a*) Quod ad Ulpianum, Hic cum non tantum præfectus prætorij, & à concilijs fuit Imperatori, sed & Christianis iniquissimus, nihil mirum si sub tali etiam Imperatore Molestiam subierunt Christiani. Alexander Severus inter bonos Principes merito nominandus: consiliarios sibi assumit Juris peritissimos, hunc Ulpianum, item Paulum, Pomponium, Celsum, Modestinum, Venuleium; quorum concilijs adjutus proculdubio recte Imperium administravit. At vero cum omnes hi à Christiana Religione abhorrent, proculdubio Christianis plurimum nocuerunt, cum in Provinciis perteriberent ut Præfides cultui Deorum prospicerent, & Sacrilegos Christianos conquirerent, ut *Calvisius e Baronio* ad an. 223. Et hinc omnino fuit, quod Alexander Mammeæ filius, licet bene affectus erga Christianos esset, ipsumq; Christum una cum falsis numinibus in suo privato Larario coleret, hinc inde factum est, ut addit *Calvisius notit. Ecclesiæ* p. 60. ut sub optimo Principe, Christiani graves ubiq; clades à Magistratibus quibus erant inveni, perpassi fuerint. Et Insignes sub Alexandro etiam Martyres Ecclesiam illustrarunt.

(*b*) Philosophi etiam hæc Temporibus flammæ Persecutionis oleum addiderunt, & contra Religionem Christianam disputarunt. Inter quos eminet *Porphyrius*. Hic Philosophus secta Platonice
Christ-

Christianæ Relig. nos hostis infentillimus, amarus Libros in Christianam Relig. nem estudit; Christianæ fidei desertorem fuisse Augustinus in ait, & alij adierunt. *Lib. 10. c. 28. de Civit. Dei.* Et hujusce ipsius Apost. sia hac affertur ratio, nimirum quod iste Cæsareæ Pa. lictinæ à quibusdam Christianis reprehensus, cum prægravi qua arde. bat iracundia illud ferre non posset, Religionem Christianam deseruit, & pæ odio illorum qui ipsum coarguerunt, ad Libros conscribendos, quibus Christianos maledictis & contumelijs perstringeret, præcep. sivit. Scio quidem quosdam hoc in dubium vocare, *Vossium* specia. tim de *Histor. Græc.* qui se hactenus nihil invenire profiterur quò id veritumile fiat. *Spndanam* autem ad an. 264 audiamus, & quin ita sit non est ut hæsitemus. Cum enim ipsemet de se Porphyrius in vita Plotini testetur se adeo ad iracundiam, & furorem præcipi. tem fuisse ut aliquando seipsum interimere cogitaverit, nisi a Ploti. no dim. tus eilet, haud mirum si tam indomita fera minime valuerit cum Christi ovibus esse, & si moribus sic comparatus, arulentus Apostata, canina rabie in Christianos debacchatus fuerit.

(e) Magi quoque hoc seculo in hac arena maxime defudarunt. Eusebius *Eccles. Hist. Lib. 6. c. p. 10.* hæc habet de Valeriano Impe. ratore. Nemò ullus Superiorum Principum, ne illi quidem ipsi qui palam Christiani fuisse dicuntur, tanta humanitate, ac benevolentia nostros complexus est, quantum ille præ se ferebat initio Principa. tus sui; Totaq. ejus familia piis hominibus abundabat, ac Dei Eccl. si. cise videbatur. Verum Τῶν ἀπὸ Ἀιγυπτῆ μαγῶν Ἀρχιεπισκόπων Ἐγυπτίας ἀπέπευσον αὐτὸν, Archisynagogus Magorum Ægypti ei tandem per. tuessit ut Christianos persequeretur, & humanas hostias mactaret. Male. ventiam vero tuam hoc maxime prodidit Insidiator, quod Philostrati induxit in animum, scribendo vitam Apollonij Tyanaei, Impositorem, exhibere Christi amulum, quo fides in ipsum vacillaret; Etsi enim Phil. stratus ipse magus minime fuit, at cum Apollonij Tyanaei, ma. gorum Principis, vitam adornare in se suscepit, ut cum *Jesu Christo* ipsum committeret, a Magia copiam accersisse merito habetur, Ju. liae Imperatricis Jussu hanc Spartam in se suscipiens. Non longe ad. m. dum ab his Temporibus claruit Apollonius ipse Tyana Cappado. c. m. urbe oriundus, qui tum naturali ingenio, tum acquisito adeo excelluit, ut illum plurimi non Pythagoræ modo, sed veteris etiam Graciæ Sapientissimis aequipararunt; multa illi cum Ægypti Sacer. dotibus res erat, cum Indiæ Brachmannis, & Chaldeæ Magis, quo factum est eum ipsum quorundam sententia magum extitisse. Hoc cum ita fuit, haud difficile erat Philostrato fabulosam invenire scri. be di materiam, ac curioso Imperatricis in sexta Ecclesiæ sub Seve. ro P. secuti ne desiderio satis. cere, eo enim Tempore ut Christianos prorsus extirparet Ethnic. totis suis & viribus, & concilijs innixi sunt; quo etiam intuitu Philostratus Apollonij vitam scripsit, utq; Cr. ista & Religionis gloriam quasi obumbraret, ideo hanc impie niduxit magum stupenda quædam, Salvatoris nostri Miraculo. rum

rum amula, operantem. Annunciationis Myſterio oppoſuit Protei animam, quæ Apollonij matri venturam filij ſui nativitatẽ prænu-
ciavit. Cœleſti Angelorum Harmoniæ, Cygnorum illud in pratis melos ;
Magis ab oriente venientibus, quos ipſe recepit legatos, comparavit
Ephęſorum Incredulitati, iſtam Judæorum ; ſuas cum Græciæ Pen-
tificibus diſputaciones, diſſertationibus Divi Jeſu cum primarijs Legis
Doctõribus compoſuit ; Dæmona quem ex amati cujuſdam Juvenis
Septendecim annorum corpore ejecit, immundõ oppoſuit Spiritui,
quem dominus noſter à corpore Gadarenenſis amandavit ; quam
Romæ a Mortuis ſuſcitavit Puerculam cum filia Jairi contulit Archi-
ſynagogi. Ad quid ſpectat iſta Apollonij Puteolis apparitiõ, qua ſeſe
Demetrio & Damidi ſpectandum exhibuit, niſi ut iſtam filii Dei ad duos
diſcipulos apparentiam adæquaret, cum ad Emauntẽ irent ; cum
Philoſophum ſaum mancum curaffe refert, cæcum, & claudicantem ;
nonne illi iõ mentem venerat aridã illius manus qui die Sabbathico ſa-
natus a Chriſto abivit ? Nonne Paralyticum præ Oculis habuit e
tecto domus in lectulo dimiſſum, Virumq; viſus egentem, qui trivio
prope Jerichuntẽ mendicans ſedebat ? Et quid porro vult iſta Apo-
llonij ex oculis evanitiõ apud Lyndum Rhodi, Palladis Templum intro-
ituri, niſi ut glorioſam iſtam Domini noſtri Jeſu Chriſti in cœlum
aſcenſionem ſpectaret ? Multi forſan qui Apollonij Vitam legere, non
hæc omnia animidverterunt, omnibus vero Philoſtrati de iſto nar-
ratiunculis peritius obſervatis, nulla unquam aut magis ſcelerata aut
fidem magis ſuperans fabula poterit inveniri. Hæc Cheverau in Vita
Severi.

III. Period, or Interval, viz:

From the time that the Empire be-
came Chriſtian, under *Constantine* the
Great, to the Fall and Diviſion of
the Weſtern Empire, under *Valen-
tinian* the Third.

IV. *The Fathers and other Writers of the Fourth Century:*

First,

First, The Fathers.

I. *The Fathers, whose Works have been Collected and Publish'd in just Volumes.*

Eusebij Cæsariensis (a) qui cl. 315. Chronicon cum Animadversionibus Scaligeri, Amstel. 1658. fol.

— Historiæ Ecclesiasticæ Libri 10. — De Vita Constantini M. Libri 4. — Oratio Constantini, Pænegyricus Eusebij. — Omnia cum Mss. collata, versa, & notis illustrata cura Hen. Valesij Græce & Latine. Impressa Parisijs in fol. 1669. Recusa una cum cæteris Historicis, Socrate & Franco furti ad Mennum 1672. — De Martyribus Palestinæ, Liber singularis, Hist. Eccl. Libro Octavo subjectus. De Præparatione Evangelica pro Christiana Religione adversus Philosophos Commentarij Græ. Lat. cum notis Fr. Vigerij: cui ad calcem subjecti sunt ejusdem Eusebii contra Hieroclem Liber, De Fato-Liber contra eundem. Contra Marcellum Sabellianismi Damnatum Libri II. — De Ecclesiastica Theologia Libri III. Quorum hi quinq; cum Notis Montacutij editi, Par. 1628:

— De Demonstratione Evangelica Libri X. in quibus Causam Christianam adversus Judæos agit. Græ. Lat. cum notis Vigerij. Par. 1628.

— Expositio in Cantica Canticorum cum observationibus Joh. Meursii 40. Leydæ 1617.

— Vitæ Prophetarum cum Commentariis Procopii in Esaiam Græ. Lat. edidit Joh. Curterius. Par. 1580. fol.

— De Locis Hebraicis, seu Descriptio Urbium & Locorum S. Scripturæ, cum Versione & Additamentis

tamentis Hieronymi, & cum notis Bonfrerij. Par. 1659. fol.

Canones Sacrorum Evangeliarum habentur ex Hieronymi Versione inter opera Hieronymi ——— Apologia pro Origene Lib. ext. Latine versus in operibus Hieronymi. ——— Sermo in illud, *Sero Sabbatum*; item de *Angelis ad Monumentum visis*. Græ. Lat. cum notis Combef. Auſt. Nov. Tom. 1. p. 779. ——— Epistola ad Cæsarienses de fide Nicæna extap. Socrat. Lib. 1. c. 8. & Theodorit. Lib. 11, 12.

N. Chronicon Eusebij cum Scaligeri Animadversionibus prodit Ludg. Batavorum, an. 1606. in fol. Antius vero Amstelædani an. 1658. accurante Alexandro More Ecclesiaste Parisiens. ——— Loca Hebraica ut nunc habemus non omnia sunt Eusebij, sed quædam interposita sunt ab Hieronymo. ——— Expositio in Canticum à Meursio edita non unico Eusebio debetur, sed partim ex ipsius, partim ex Athanasij, Didymi, Nysseni, Philonis, Carpathij, aliorumq; Scriptis, confarcinata est, ut notat Cavus, Cui ut plurimum de Eusebio, ut & de alijs Ecclesiæ Patribus multa, debentur observata.

Athanasij (*b*) Ep. Alexandrini, qui cl. 328. opera Græ. Lat. Par. 1698. 3 Vol. fol.

Chalcedij (*c*) qui cl. 330 in Timæum Platonis Commentarius cum Meursij Notis. Ludg. Bat. 1617. 4°.

Antonij (*d*) Monachorum Patris & Principis, qui cl. 330. Opuscula ex Arabico Latine facta ex Edit. Abrahami Ecchellensis Par. 1646. 8vo.

Cyrilli (*e*) Hierosolymitani, qui cl. 350. opera quæ supersunt omnia Græ. Lat. Millii Oxon. è Theatro 1703.

Hillarij (*f*) Ep. Pictaviensis qui cl. 354 Opera. Par. 1653. fol.

Dionysij

Dionysij (*g*) Pseudo-Areopagita, qui claruisse à cl. Cavo putatur an. 362. Opera Græ. Lat. cum Halloxij, Delrij, Lanfelij & Corderij Differtationibus. Par. 1644. 2 Vol.

Damasi (*b*) Papæ Romani, qui cl. an. 366. Opera cum Notis Ubaldini. Par. 1672. 8o.

— Poemata cum Notis Rivini. Lipsiæ 1652.

Epiphaniij (*i*) qui cl. an. 368 opera Græ. Lat. cum Petavij Animadversionibus. Col. 1682. 2 Vol. fol.

Optati Milevitani (*k*) Ep. qui cl. an. 368. de Schismate Donatistarum Libri Septem; Quibus accessere Historia Donatistarum una cum Monumentis veteribus ad eam spectantibus, nec non Geographia Episcopalis Africae opera & Studio Cl. Elies du Pini cum ejusdem Notis, ut & Albaspinai, Caufaboni, Barthij, aliorumq; — Antwerp. 1702. Fol.

Ephremi Syri (*l*) qui cl. an. 370 opera ex Syriaca Latine reddita à Gerar. Voilio præposito Tungrensi. Antwerp. 1619. 1ol.

Basilij Magni (*m*) Neocæsareæ in Ponto Ep. qui cl. an. 370. opera Græ. Lat. par. 1638. 3 Vol. fol. cum Combeficij Basilio restituto; In quo ex optimis Mss Textum castigavit, auxit, illustravit, & versiones recensuit Cl. Author. Par. 1679. 2 Vol. 8vo.

Gregorij Nyssæi (*n*) qui cl. an. 370. opera Græ. Lat. cum Notis Frontonis Ducæi, & Supplementis Gretseri, Par. 1638. 3 Vol. fol.

Gregorij Nazianzeni (*o*) qui cl. an. 370 opera Græ. Lat. cum Nicetæ, Serronij, Pielli, Nonni, & Elia

Elia Cretensis Commentariis, Billij & Morelli Notis
Par. 1630. 2 Vol. Fol.

— Duæ Investivæ Græ. cum Scholijs Græcis ex
edit. Montanotij, Etone 1610. 40.

Ambrosij (*p*) Mediolani Ep. qui cl. 374. opera.
ex edit. Benedictinorum, Par. 1686 & 1690. 2 Vol.

Hegesippi cujusdam, vel ut quibusdam placet, Am-
brosij Mediolanensis, vel Ambrosio Synchroni, Histo-
ria de Excidio urbis Hierosolymy, ex Josepho versa
cum Scholijs Gualtheri, Col. 1575. 80.

Hieronymi Stridonensis (*q*) qui cl. 378. cujus
opera prodierunt Francofurti 1684. XII. Tomis, una
cum omnibus omnium Notis, Scholijs, Censuris,
Indicibus, alijsq; ad Hieronymi Opera spectantibus
Collectaneis quibuscunq;, quæ tribus Ultimis Tomis
comprehenduntur.

Nemesii (*r*) Ep. Emiseni, qui cl. an. 380. de Natura
Hominis Liber. Græ. Lat. Oxon. 1701. 80.

Johannis (*f*) Ep. Hierosolymitani, qui cl. an. 386.
Opera, cum Vindicijs Petri Wastelli. Bruxel. 1643.
Fol.

Fl. Dextri Hispani qui cl. 388. Omnimodæ Hi-
storiæ Chronicon a Christo Nato ad an. 430 cum Vindi-
cijs Bivarij, Ludg. 1627. Fol.

Ruffini Torani Aquileensis qui cl. an. 390.
Opera quædam, Par Edit. De cæteris vide cl. Cav. Hist.
Lat.

Pontij Paulini (*w*) Ep. Nolani, qui cl. an. 393. Opera
in duos Tomos digesta. ad MSS. codices recognita,

& variorum Notis illustrata, Studio Joh. Baptista le Brun. Par. 1685.

Aurelij (x) Augustini Hipponensis, qui cl. anno 396. Opera ex Editione Benedictinorum, Par. 1698. 10 Vol. Fol.

Joh. Chrystostomi (z) Ep. Constantinopolitani Opera Gra. Lat. Morelli & Commelini 10 Vol. 1603 Fol.

N. (a) *Eusebius*, vir inter omnes magni nominis, laudatur ab his, culpatur ab illis. Pontificis memoria ejus execrabilis audit, *Baronio* praesertim, & ejusdem Abbreviatori *Spondano*, forsitan ut *Scultetus* autumat, quod Laudes & Donationes Constantini Ecclesiasticas fuisse persecutus, Donationis Romanae non modo mentionem facit nullam, sed eam etiam non factam esse innuit, dum *Constantinum*, non à papa Romano Romae, sed Nicomediae Baptizatum esse scribit. *Scultet. Medul. patr. p. 735.* Et haec ut plurimum fugillant *Eusebii* facinora, 1. Quod nimis *Origenis* laudator, & Apologiam pro illo scripsit. 2. Quod in persecutione *Dioclesiana* à fide Apostata fuit. 3. Quod malam fidem prodidit in recensendis agonibus Christianorum in eadem persecutione. 4. Item & in Narratione rerum ad *Arium*, ejusq; Sectatores pertinentium. 5. Quod propugnavit *Haereticam* *Arianam*, pro *Ario* scribendo ad *Alexandrum* Ep. Alexandrinum. 6. Quod praesertim Concilio Tyrio adversus *Athanasium* ubi *Potamon* exprobrat ei Apostasiam à fide. 7. Quod astitit *Antiochia* Abdicationi Magni *Eustathij*: Sed his replicatur, quod *Arianismum* deposuisset cum patrum *Nicaeni* Concilij sententias non tantum secutus fuerat, sed *Symbolum*, *Nicanum* dictum, composuit, cujus in hodiernum usq; diem Ecclesia usa est. Esto, sed *Eusebii* inconstantiam, & post magnam Synodum (cui in gratiam Imperatoris *Constantini* subscripsit) ad Errores pristinos reditum fugit saepius *Athanasius*; (verba sunt *Spondani* ad 340) ut non immerito appellari meruerit à *S. Hieronymo*, & aliis, *Arianæ* Factionis signifer, propugnator apertissimus, & inter *Arianos* facile princeps. His tegerunt tum Antiqui, tum recensitores, quos inter *Socrates*, cum exultans, recitat fragmenta quaedam ex ipsius scriptis contra *Marcellum* *Ancyranum*, quibus negavit filium Dei esse Creaturam, sicut unam ex ceteris, ex nihilo à Deo Creatis, sed revera à patre genitum ante omnes Creaturas, patri similem, propter quod deus sit, & per quem omnia facta sunt. Haec *Socrates*, sed debeat *Ethiopian*, dicit *Spondanus*, ib. dum enititur eundem *Eusebium* ab *Ariana* *Haeresi* immunem reddere. Et quod ad seipsum, aperte significat se *Arianæ* *Haereticæ* *Labyrinthum* minimè penetrasse, cum *Athanasius*, & alij, qui cominus adversus *Arianos* decertarunt, plane declarant non satis fuisse *Nicaenæ* *Synodo* dicere filium nequaquam esse Creaturam, & non ex nihilo sed à patre genitum, verbum

verbum & sapientiam eius, quod Ariani illud in suam sententiam detorquerent; sed omnino opus addere fuisse, filium patri esse in omnibus *Consubstantialem*. per quod significaretur, non tantum ex substantia patris esse, sed & illi e existisse semper, ut ex hoc, & illud Ariatorum excluderetur, quo dicerent fuisse tempus quo non erat. *Spondanus*, 340.

Utut est, virum longe clarissimum, & in omni genere literarum veratissimum, utriusq; concedatur; unde & de Scriptis quibusdam ejus Narrationem, & Censuram *Cl. Vossij de Hist. Græ. Lib. 2. c. 17.* utpote ad propositum hujusce libri, hic subjungam. Scripsit *Eusebius Chronicæ* à mundi fabrica usq; ad Constantini Magni Vicennialia, qui est annus Christi 325. Opere hoc propositura *Eusebii* fuit, monstrare *Mosaicæ* Origines tum in rebus omnium Dynastiarum. Regnorum, ac Rerum publicarum, tum Natalibus Fabulorum Deorum, longe esse antiquiores. Atq; ut hæc opere vetustatem *Dei* & *Mosaicæ*, ita clarissimæ, ac Christianæ item Religionis, Veritatem adversus Philosophos tuetur aureis Commentariis de *Præparatione Evangelicæ*. Idem quoq; clariorit *Viginti* libris *Demonstrationis Evangelicæ*, quot olim fuisse, auctores sunt, *Jeronymus* in Scripturis Ecclesiasticis, & *Philus* in Biblioth. Sed hodie decem tantum supersunt. Ex Scriptis nominatis *Chronicæ* cum vet. Lib. contulit doctissimus *Anselmus Ponticus*, atq; idem opus *Josephus Scaliger* castigavit, notisq; illustravit, quibus nihil hic sol vidi crudelius, ut omnino tacere de ijs factis videatur quam pauca dicere. Utinam aliquis tandem exurgat, qui in isto, quod dixi, *περὶ παρασκευῆς* opere, vire præter industriam. Nam *Eusebius* satis docet omnes re referasse aras Librariis Philosoph. Historic. Theologorum, non Græcorum modo, sed etiam Ægyptiorum, ac Phœnicum. Atq; hæc quidem e fecit, tum ut ex divina lege arguat *Gentiles*; tum ut e improbet, multa illos de *Hebræorum* fontibus hausisse. Condidit præterea *Historiam Ecclesiasticam* libris decem, quibus in irium capit à nato Christo, & per Tyrannorum Tempora, accurate progressus usq; ad *Constantinum Magnum*, ea quæ ab illo in Ecclesia instituta, vel saltem sub eo gesta diligentissime tractat. *Voss, de Hist. Græ. Lib. c. 17.*

(b) De *Athanasio*, cum ejus præconiis & libris recensendis non est quis par, de operibus eius tantum subnotare quædam hic audeamus; quorum ratione, si *Erimum* audiamus, hæbat vere docem illam, quam *Paulus* in Episcopo putat præcipuam, τὸ *διδακτικόν*, adeo dilucidus, acutus, sobrius, attentus; breviter, omnimodis modis ad docendum appositus. Nihil habet durum quod offendit in *Tertulliano*; nihil *πειραστικόν*, quod videmus in *Jeronymo*; nihil operosum quod in *Helario*; nihil lacinosum quod est in *Augustino*, atq; etiam *Chrysostomy*, nihil loerat eos numeros, aut *Lyfæ* compositionem redolens, quod est in *Gregorio*

Nazianzeno, sed totus est in explicanda re. Hac de *Stylo*: Et quod ad *Doctrinam*, Pater Rectæ Fidei, vocatur *Epiphanius*, & Propugnaculum Veritatis à *Theodoritis*. Veram, ut Centuriatores bene de eodem notant; Cum tunc optimo fere cuiq; Authori plurimi falsi & nothi libri attribuantur, Athanasio adeo plurimi adulterini inserti suat, ut vix media pars operum eidem ascriptorum Athanasij esse videtur, in ijs seligendis magni interest, ut consulantur Critici præsertim; Cum, ut idem Centuriatores ad *Cent. IV. p. 1038* Nervi & Opiniones quæ in libris illis, qui falsò huic patri ascribuntur adeo sunt aniles, & absurdæ, ut Religio merito sit cuiusq; legenti, *Athanasio* authori eas attribuere.

(c) *Chulcidij* in *Timæum* Platonis argutissima sunt Commentaria, nisi quod dimidiam tantum partem explanat. Christianus fuit, & Diaconus Ecclesiæ Carthaginensis, & hæc Commentaria *Hosio* Cordubensi dedicavit. *Joh. Bona. Hist. A.*

(d) *Antonius Magnus*, Ægypti Monachus, Monasticæ Vitæ author ibidem, Athanasij Amicus, & Miraculis fuit clarus, cujus & ipsa Vita pro miraculo habeatur, prout ab Athanasio traditur. Hunc licet Athanasius tradidit nequaquam claruisse Librorum Scriptorum Monumentis, multis tamen ex munere constat scripsisse Epistolis, patria, hoc est, Ægyptiaca Lingua; E quibus septem in Græcam translatas fuisse Autor est *Hieronymus*; easq; Apostolici sensus & Spiritus fuisse censet. Quæq; extant ex *Valerij Sarraij* Versione, una cum *Dionysij Carthusiani* Commentariis in *Dionysium Areopagitam* excusis, & in *Bib. patr. Tom. IV. p. 85.* Has tamen quales jam extant, an Genuinæ sint, Centuriatores in dubium vocant, utpote quæ magno Antonio non omnino dignæ, quæ perpetua tautologia (verba sunt *Centuriator. Cent. IV. c. 16.*) compositæ ad unam & eandem formam, qua idem omnibus repetitur; hoc solum habentes eximium, quod prædicant magnopere, & extollunt meritum Christi. Esto, & hoc tantum nomine lectu dignæ. Nec mirum si limatus parum sit, cum ut idem Centuriatores de eo perhibent, literas discere non expetierit, sed earum rudis perpetuò manserit. Sed & hoc de Antonio Augustinus monuit in *prol. Lib. I. de Doc. Christiana*, quod sine ulla Scientia Literarum, Scripturas Divinas & memoriter audiendo tenuisse & cogitando intellexisse; & hinc forsitan felicior, et inde ipsius Epistolæ & quæcumq; Scripta, sint *Apostolici sensus, & Sermonis.*

(e) *Cyrilli Hierosolymitani* Catechetiæ Lectiones, ut de eo *Joh. Bona*, Apostolicam redolentem Scriptionem. Quadragesimæ tempore ad *Competentes* (verba sunt *Cl. Tho. Millij*, ejusdem patris operum editoris) sive ad eos qui ut baptizarentur petebant, habitæ, præclarum, continent totius doctrinæ Christianæ compendium; postquam enim animos Catechumenorum prævia Institutione præparasset, deq; Peccato, Baptismo, præcipuisq; Fidei capitibus

capitibus breviter differuisset, omnes Articulus *Symboli Hierosolymitani* fusè explicat; totumq;, ut ita dicam, Theologiæ Corpus absolvit. Ita *Milius*; at meo quidem iudicio, eo absolutius, quod Dæmonum Apostasiam & nostram, & *Fæderis* insuper *Baptismalis* doctrinam, ut in Renuntiatione Diaboli, & operum ejus constat, tam apposite explicuit; quod Catechesi prima, & secunda, & *Mytagogica* etiam prima videre est.

(f) Lucubrationes ab *Hilario* conscriptas recenset Hieronymus de Scriptoris Ecclesiasticis, qui & illum alibi, viz. Lib. I. adv. *Ruffinum* Eloquentissimum, & Latini sermonis adversus Arianos tubam appellat, item & Latine Eloquentiæ *Rhodanum*, ob dicendi copiam ac vehementiam; haud vero aque cultum, & facilem fuisse alio loco tradit. Commendat tamen ejus Scripta Ep. 13. ad *Latam*, ut sincera, viz. quoad sanam de Trinitate Doctrinam, de qua controvertebatur inter Arianos, & Catholicos. Alioqui enim, cum divinæ tantum Scripturæ sit, nihil habere Erroris quod corrigatur, nec ipse *Hilarius* navis caruit. *Hæc Spondanus ad An. 369.* Et quales fuere ipsius navi tum dictione, tum doctrina, videre est apud Centuriatores *Magdeburgenses Cent. IV. c. 10.*

(g) De Tempore, & Scriptis *Dionysij pseudo-Arcopagite* Cl. *Cavi* Sententiam habes *Hist. Lit.* Audi etiam *Johan. Jac. Hoffmann* in suo *Lexico Dionysij Arcopagite*, præsul Atheniensis, D. Pauli discipulus, scripsit, ut quidam existimant, ad *Timotheum* Ephesi præfulem, de Divinis Nominibus libros 12. de Hierarchia Cœlesti, & Cœlestibus Ordinibus, præterea alia complura opuscula, teste *Suida*. De Scriptis ejus ita *Morerius*; Ante an. 532. nullus Scriptorum horum meminit. *Severianistæ* primi produxerunt, dein *Greg. III. Martinus I. Sophronius, Maximus, &c.* illa citarunt, huicq; *Dionysio* adscripserunt. Plurimi credunt ante finem Seculi IV. vel ante Condemnationem *Eutychij* in Concil. *Chalcedon.* an. 451. non fuisse composita.

(h) De *Damaso* hæc *Spondanus ad An. 384.* Non ipse inter Sanctos duntaxat, miraculis clarus, adnumeratur, sed & inter Scriptores Ecclesiasticos à *S. Hieronymo* recensetur. Extantq; præterea hætenus complura ejusdem Epigrammata, & Epitaphia metro conscripta, tam in honorem *S. Martyrum*, quam aliorum memoriam; cui & concinunt *Centuriatores, Cent. IV. c. 10.*

(i) *Epiphanius* quinque linguis peritus, sed parum grammaticus, opus de 80 Hæresibus reliquit, tum Historicum, tum Theologicum: variat autem, ut de eo *Centuriatores Cent. II. c. 10.* in multis Historicis Narrationibus, maxime vero temporum ratione, qua interdum nimium labitur. Præter Octoginta cum quibus congregatur Hæresibus,

Hæresibus, subinde etiam confutat Judæismum, Ethnicos, & Philosophos, quorum errata singula in initio *Panarij* recensuit. At in Hæresibus Judæorum, & Samaritanorum, non est valde accuratus Epiphanius, ut de eo *Montacut. Apparat. 7. Sect. 8.*

(k) Quanta sit Librorum *Optati* utilitas docet operis Argumentum. Ecclesiam Catholicam adversus Sectarios acriter propugnat, quod genus Scriptorum quovis tempore pariter utile est. Sed præter ea quæ Ecclesiæ Defensionem, & Donatistarum Schisma spectant, vix in antiquis monumentis ullum reperiri potest (non dico ejusdem molis, sed longe prolixius opus) quod tot, & tanta ad Doctrinam, & Disciplinam Christianam pertinentia tam aperte contineant *Præfat. ad Optat.*

(l) *Ephrem* Syri Diaconi Opera, ut de eo *Joh. Bona*, Spiritualem Doctrinam, & cœlestem pietatem redolent: Quo nomine commendata vellem cujuscumq; pastoris Evangelici, Missionarij maxime, Lætionij, & inter Ascetica Meditationi; Nec immerito, si, ut Hieronymus tradit, in ea existimatione antiquitus fuerunt, ut post Sacras Scripturas publicè prælecta sunt.

(m) *Basilium* tanta resulsit claritudine tradit Nazianzenus, ut eum omnes, tanquam omnis numeris absolutissimum, sibi proponerent imitandum Exemplar; perfecta existimantes quæcumq; ejus dicta, vel facta; Cujus & dictionem adeo prædicat Erasmus *Epistol. Lib. 2. Epist. 7.* ut contumeliam esse judicat, Basilij facundiam quocum eorum comparare, quorum Eloquentiam supra modum admirata esset Græcia, juxta modum amulata est Italia. Cujus etiam frater, viz.

(n) *Gregorius Nyssenus*, vir Eloquentissimus fuit, & omni doctrina refertus, *Joh. Bona*. Vir Eloquentiæ nervosæ & pressæ. *Sext. Senens.* Dictione, si quis alius, splendidus, *Photio*. Cujus tamen nimius cultus Rhetoricarum Disciplinarum reprehenditur à Gregorio Nazianzeno.

(o) Qui & ipse adeo facundia excelluit, ut præterquam quod ob summam tum Theologicis, quam humanis eruditionem, Theologici titulum *ἑξοχῆς* meruit, *Philostorgius*, & ipsi, & Ecclesiæ hostis, ipsum summo encomio ob eloquentiam celebravit, dicens *Apollinarij* Sermone Commentationibus esse aptiorem, *Basilij* in genere panegyrico Splendidissimum; at *Gregorij* cum utroq; comparati Oratio, sublimiorem in Scriptione locum obtinuit; Etenim Apollinario erat uberius in dicendo, Basilio vero gravior. Succedit & alter ob Eloquentiæ laudes haud minus insignis, ac modo nominati, nec omni defuit,

(p) Ambro-

(p) *Ambrosius*, euj in cunis jacenti apicularum agmen in os ingredi egrediq; visum. Tam Suaves enim habet, tam argutas plerumq; Orationis delicias, ut aper credas adhuc in ejus labellis scissitare, ut de eo *Nic. Causinus*; porro egregie commendat operum ejusdem patris nuperam Benedictinorum Editionem doctissimus *Cavus. Hist. Lit. Par. II.*

(q) Mitto de *Hieronymi* Eruditione Doctrina, & dictione dicere, utpote ab omnibus decantata. Et de ejusdem Commentariis Criticorum Censuram superius apposuimus. Cum autem tantopere usum ejus censura Authorum, ut in Libro de Scriptoribus ecclesiasticis habetur, alienum spero non fuerit, pauca adnotare de Scopo istius Libri; Qui fuit, ut iste testatur in prefatione, ut Christianæ Religionis Scriptorum innumera enumeraret advertus *Celsum, Prophyrium, & Julianum*, qui Christianos omnes imperitiæ arguerant; cujusmodi elucubrations allerat se laborasse usq; ad annum 392. *Spondanus.*

(r) De *Nemesio* Supra. p. 29.

(s) *Jobanni* Episcopo Hierosolymorum ascripta Opera, & à *Wastello* collecta, & edita, ea omnia falso ejus nomini Supposita ab eruditis habentur.

(w) *Paulinus*, cujus laudes scriptis suis celebrarunt Hieronymus in Oriente, Ambrosius in Italia, Augustinus in Africa, Prosper & Eucherius in Galliis, & alij ubiq. Reliquit post se nobilissimi ingenij monumenta, *Epistolas, & Carmina*; cum nunquam voluerit attingere Interpretationem Divinæ Scripturæ, non quidem tenuitate ingenij, sed potius admiranda animi Submissione. Nam & quæ reperiuntur ipsius Epistolæ, non ejus studio, sed Industria S. Amandi Ep. Burdegalensis servatæ tuere; & quæ Carminibus cecinisse pieq; luisse videmus, eadem amicorum diligentia custodita putamus, *Spondanus ad an. 431.* Centuriatores etiam perhibent Scripta ejus hominibus doctis & piis vehementer probata fuisse, ab Hieronimo, nominatim & Augustino; qui posterior Epistola triccesima secunda ad Paulinum, dicit Literas ejus fluere lacte & melle. Habet tamen *Paulinus* suos crassos quosdam rivos, de quibus consulantur Centuriatores; Et hic primus usum Imaginum Historicarum in templis invenisse legitur, rejectum etiam tum à Basilio, Cyrillo, Augustino, Chrystostomo, Epiphano, &c. ut *Mar-tinus Chemnitius de Imaginibus.*

(x) Quod ad *Augustini* Opera, Erasmus qui ea in decem Tomos digessit, quasdam centurias adjecit, quæ possunt apud ipsum commodius legi quam hic assignari. Hoc certum apud omnes, ubiq; maximo in pretio fuisse, cum tantopere desiderium Scrip-tas

ejus legendi, non modo bonis, sed etiam Hæreticis, ut interdum etiam quædam nondum absoluta, ei sunt surrepta, ut Centuriatores ex *Possid. c. 7.*

(2) Chrysofomo nemo ex Antiquis aut majori dexteritate Scripturas tractavit, aut populum docuit salubrius, aut Hæreticos oppugnavit acrius; nemo aut ad virtutis studia inflammavit vehementius, aut vitia sui temporis insectatus est liberius. Unde post Sacra Biblia, & *Paulinas* imprimis Epistolas, nullum novi Scriptum, in quo, qui Concionatores sunt, & Græcæ non nesciunt, majori cum fructu versentur, quam in B. Chrysofomi Homiliis, quas ita numerosas reliquit, ut nemo plures, ita bonas, ut nemo meliores, ita diseras ac dilucidas, ut nihil excogitari quidem possit disertum, aut dilucidum majus *Boisius, præfatione ad Notas in Tom. 3. Chrysofomi.* Ita sane, sed & hæc ratione in optimorum Concinatorum censum mihi venit, quod cum suscepta primum docendi populum functione, sublime dicendi genus arripuisset, redargutus à pia muliercula, quod ejus orationes simplicioribus intrugiferæ essent, mutasse è vestigio juveniliem animum, cujus est alta perere institutum, & dictionem faciliorem inis auribus accommodavit. Qua ex parte illud est consecutus, ut publicis frequentibusq; acclamationibus, *Chrysofomus*, hoc est, os aureum, diceretur. *Spondanus ad an. 386.*

II. *The Lesser Fathers, or the Works of such of them as have been Collected into the Bibliotheca patrum, or other Spicelegiums.*

Eustathij Ep. Antiocheni, qui cl. an. 325. Oratio ad Constantinum Imperatorem in Synodo Nicæna. Græ. — Lat. in *Auctuar. Combescij Tom. II. p. 547.* — Dissertatio de Engastromycho inter *Crit. Sacr. Lond. Tom. VIII.* — Extant & fragmenta quædam ejusdem patris ap. Theodoritum, Facundum, & Anastasium — Extat & Commentarius in Hexæmeron sub ejus nomine, quem edidit Leo Allatius, Ludg. 1629, sed an sit illius dubitatur.

Commodiani Gazæi, qui cl. 326. Instructionum Opus adversus paganos. In *Bib. Patr. Tom. 27. p. 12.*

Juvenci

Juvenci Poetæ Hispani, qui cl. an. 330. J. Ch. D. N. Historia Evangelica in *Bibl. patr. Tom. IV. p. 55.*

Julius Firmicus Maternus, qui cl. 340. Liber de errore profanarum Gentium, qui extat ad Calcem Minutij Felicis, cum notis Woweri. Ludg. Bat. 1652. & in *Bibl. patr. Tom. IV.*

Pachomij Monachorum omnium Tabenesium auctoris, & institutoris, qui cl. 340. Regula Monachorum, si sit illius, in *Bibl. patr. Tom. IV. p. 86.* & *Monita* Spiritualia vere aurea in *Bibl. patr. Tom. IV.*

Oreosis Monachi Tabenensis & Pachomij Collegæ, qui cl. an. 344. Regulæ de Institutis Monasticis. *Bibl. patr. Tom. IV. p. 92.*

Serapionis Ascetici Ep. Thmuitani, qui cl. an. 347. Liber contra Manichæos in *Bibl. patr. Tom. IV. p. 160.*

Luciferi Calaritani in Sardinia Ep. qui cl. an. 354. Opera in *Bibl. patr. Tom. IV. p. 187.*

Phebadij Agenni Aquitanix Ep. qui cl. an. 359. Liber contra Arianos in *Bibl. patr. Tom. IV. p. 300.*

Zeno Ep. Veronensis, cl. an. 360. cujus sub nomine ext. Sermones 90 in *Bibl. patr. Tom. III.*

Apollinarij Senioris, qui cl. 362. Metaphrasis psal-morum in *Appendice ad Bibl. patr.* putatur ejusdem esse Tragedia, *Christus patiens*, ita dicta, quæ sub Gregorij Nazianzeni nomine inter ejus opera excudi solet.

Titi Bostrensis Ep. qui cl. 362. Libri tres contra Manichæos in *Bibl. patr. Tom. IV.*

Fabij Marij Victorini V. C. professione Rhetoris, qui cl. an. 362. Opera ext. in *Bibl. patr. Tom. II.* & inter Opuscula Dogmatica Veterum Sirmondi.

Paciani Barcelonæ Ep. qui cl. 370. Opera in *Bibl. patr. Tom. IV. p. 305. 315.*

Gregorij Eæcici Ep. qui cl. 370. Liber de Fide, si sit illius, ext. in *Bibl. patr.*

Cesarij Gregorij Nazianzeni fratris, qui cl. 370. Dialogi, si sunt illius, Græ. Lat. ex Editione Frontonis Dacæi in *æctuario ad Bibl. patr. Tom. I.*

Amphilochij Iconii Ep. qui cl. 370. ext. Epistola Sydonica Græ. Lat. ap. Coteler. *Monument. Tom. II. p. 99.* Unicum forsitan quod hodie superest Amphilochij opus Genuinum, ut censet *Cavus*, licet Plura Opera ejusdem edidit Græ. Lat. ut præ se fert *Combescius*, Par. 1644.

Didymi Alexandrini Hieronymi præceptoris, qui cl. 370. Scripta quædam in *Bibl. patrum Tom. IV. p. 320. & 330,* & *Combescij æctuar.*

Esaie Monachi Ægypti, qui cl. an. 371. Sermones 39. si sunt illius, ext. in *Bibl. patr. Tom. XII. p. 384.*

Probe Faiconie Anicij Consulis uxoris, Olybrij & Probi Consulum matris, quæ cl. 371. & miras ab Hieronymo, Augustino, Chrysofostomo, Prudentio, Claudiano, Cassiodoro laudes meruit, extat ejus Cento Virgilianus de rebus divinis in *Bibl. patr. Tom. V.*

Mar.

Martini Turonensis Ep. qui cl. 375. professio fidei in *Bibl. patrum*,

Evagrius Ponticus, qui cl. 380. Opuscula quaedam Ascetica, & Vitas quorundam patrum scripsit, quorum quæ sequuntur extant, viz. *Elementarium Libri II.* alter ad Monachos in Cœnobijs degentes, ad Virgines Deo sacratas alter qui Ext. in *Bibl. patr. Tom. 27.* *Monachicum*, seu, πρὸς τῆς μοναχικῆς Græc. Lat. ext. Græc. Lat. ap. Cotelerij Ecclesiæ Græcæ Monument. Tom. III. p. 70. *Gnosticum*, seu de ijs qui Cognitionis munere donati sunt. Ex quo Frag. ext. ap. Socrat. Lib. 4. c. 23. Ἀντιγενετικῶν contra Dæmonas Tentatores, sive de octo vitiolis Cogitationibus in *Bibl. patr. Tom. 27.* Liber de rerum Monachalium rationibus earumq; juxta quietem appositione ext. Græc. Lat. ap. Coteler. Monument. Eccl. Græcæ Tom. III. p. 103. Fragment, seu scholium in nomen Dei Tetragrammaton ext. Græc. Lat. ap. eundem p. 116.

Philastrij Brixienfis Ep. qui cl. 380. ext. Liber de Hæresibus in *Bibl. patr. Tom. VII. p. 701.*

Arsenij Arcadij & Honorij præceptor, & postea Monachi Thebaidos Ægypti qui cl. 383. extat Doctrina & Adhortatio ad Monachos, breve quidem opusculum, sed Spiritu vere Monastico, & Spirituali plenum, ut de eo *Cavus*, Græc. Lat. in *Azhar. Noviss. à Combesicio* Editum.

Ilacij Clari Emeritæ in Hispania Ep. qui cl. 387. Opuscula ext. in *Bibl. patr. Tom. V. p. 726.*

Gaudentij Ep. Brixensis, pietate & sapientia illustris, qui cl. 387. Opuscula ext. in *Bibl. patr. Tom. V. p. 704. 949.*

Tichenij Afri, qui cl. 390. Commentarius in Apocalypsin Johannis; ext. inter Augustini Opera. Regulæ Septem ad investigandam & inveniendam intelligentiam S. Scripturarum ext. in *Bibl. patr. Tom. 6. p. 49.*

Q. Jul. Hilarionis, qui cl. 397. ext. Chronicon, seu Libellus de Duratione Mundi in *Bibl. patr. Tom. VI. p. 373.*

N. Extant & aliorum patrum Fragmenta, vel alia Scriptiuncula inter aliorum Opera inserta, vel subjuncta, viz. *Alexandri* Ep. Alexandrini, qui cl. an. 313 Epistolæ duæ, una ad Alexandrum Byzantinum ap. Theocritum Lib. 1. c. 4. Altera Encyclica ad Ecclesiæ Catholicæ Episcopos ap. Socrat. Lib. 1. c. 6. Extat & brevis Epistola ad presbyteres & Diaconos Alexandriae & Marcotidis, qua Arium, ejusq; secios deprecites esse indicat Græ. Lat. edente Cotelario in Notis ad Ailoneum Cynopolis Episcopum in Opusculis Sti. Maximi Tom. II. p. 152. 155. II. *Constantini* magni Imperatoris Epistolæ, Orationes, & edicta ad rem Ecclesiasticam spectantia ap. Eusebium & Socratem, in Tomis Conciliorum, & *Bibl. patrum*, & in codice Theod. de quibus vide *Cavur. III. Hælij* Cordubæ, Ep. qui cl. 316. Epistola ad Constantinum Imperatorem ap. Athanasij Epistol. ad Solitarios. IV. Julij Rom. Ep. qui cl. 337. duæ Epistolæ, una ad Orientales Græ. Lat. ap. Athanasij. Apolog. de Fuga sua p. 775. Altera ad Alexandrinos in gratiam Athanasij ap. Socr. Lib. 2. c. 23. Extant & Frag. quædam Epist. in Concil. Tom. II. V. *Liberij* papæ Rom. qui cl. 352. Dialogus cum Constantio Mediolani habitus, ap. Theodoritum Lib. 2. c. 16.— Epistola XII. in Conciliorum Tom. II. Col. 743— Epistola Synodalis ad Macedoniorum Episcopos Græ. Lat. ap. Socrat. Lib. 4. c. 12. VI. *Eusebij* Vercellensis Ep. qui cl. 354. Epistola tres ap. Baronium an. 355. Num. 7 & 356. Num. 92. Extat & Quarta ap. Hilarium in Frag. col. 433. VII. *Hilarij* Diaconi Romani qui cl. 354. Quæstiones in Vetus & Nov. Test. inter Augustini Opera Tom. IV. Col. 597. & Commentarij in Epistolas S. Pauli inter Ambrosij Opera Tom. V. p. 170. VIII. *Ailetij* Ep. Antiocheni, qui cl. an. 360. Sermo ap. Epiphani. Harcl. 73. N. 29, 30, 31, 32, 33, 34. IX. *Petri*, Basilij & Gregorij Nysseni fratris natu minimi, Sebastica Capadocum Ep. Epistola ad Gregorium fratrem, Libris Nysseni adversus Eunemium præmissa. X. *Petri* Alexandriae Ecksie prefbyteri, & Athanasij comitis individui, & Successoris, Epistola Encyclica ap. Theodoritum Lib. 4. c. 22. Ext. & Epistola ad Episcopos Ægypticæ fidei causa exules Frag. ap. Facundum. Lib. 4. c. 2. & Lib. 11. c. 2. XI. *Mecarij* senioris, M. Antonij discipuli, qui cl. 373.

cl. 373. Homiliæ Spirituales, 50. de Integritate eorum decet Christianos, ext. inter opera Gregorij Thaumaturgi Par. 1622. XII. *Macarij Junioris* M. Antonij item discipuli, qui cl. 373. Sermo, si sit illius, de aetate statuq; animarum post hanc vitam, habetur ap. Gul. Cayum Hist. Lit. XIII. *Macarij* alterius M. Alronij etiam discipuli, Opuscula VII. Græ. Lat. ext. in Thesaurio Alectico Possini edito Tholosæ. 1624. 40. XIV. *Diodori* Archimandrite Antiocheni, & Ep. Tarfi, qui cl. an. 378. Fragmenta plurima Ext. ap. Marium Mercatorem Garnerij par. 2. p. 317, 318. & Fecundum Hermiarentem, de quibus vide Cayum. XV. *Salsij* senioris Cæsariæ Palæstinæ Ep. qui cl. 380. Frag. Homiliæ in Egiptum. ext. ap. Theodorit. Dial. 3. p. 107. XVI. *Timothei* Ep. Alexandrini, qui cl. 380. ext. fragm. ap. Theodorit. Dial. 1. p. 42. & Dial. 2. p. 105. XVIII. *Theophili*. Ep. *Alexandriæ*, cui cl. 385. Fragmenta citata multa. viz. Velutin's aduersus Origenem ap. Theodorit. Dial. 2. p. 101. — Libi de Cyclo paschali Dial. 3. p. 167. — Epistolæ ad Perphyrium Episcopum Antiochenum in Concil. Tom. V. p. 472. Ext. Epistolæ paschales tres in Litt. patr. Tom. V. Item Epistolarum paschalium Quintæ & sextæ Fragm. in Concil. Ephesin. Act. 1. p. 512 — Epistola ad Epiphani. inter opera Hieronymi: — Edicta Canonica X. & Respona III. in Panet. Canonum Tom. II. Epistola brevis ad Chrysostrum. ap. Pallad. Dial. c. 7. — Dissertatio cuius rei homofinitis sit. Græ. Lat. 1608. huic Theophilo à Morello adjudicata, in pluribus M. SS. Chrytophero cuidam Alexandrino tribuitur. XIX. *Sibicij* Ep. Rom. cui cl. 383. Epistola V. in Concil. Tom. II. p. 1017. XX. *Eugrij* presbyteri Antiocheni, qui cl. an. 388. Vita B. Antonij ex Græc. Athanasij inter opera Athanasij Tom. II. p. 544. XXI. *Sophronij* Hieronymi familiaris, cui cl. 390. Catalogi Hieronymiani Scriptorum Eccl. hæreticorum versu Græca, si sit illius, quod asseruit Erasimus, abjudicavit Isaac Vossius, ext. inter Hieronymi opera. Item & Sermo de assumptione Beatæ Virginis ad Paniam & Ecstochium, quem & ejusdem Sophronij esse, Erasimus censet. XXII. *Auclij* Carthaginis Ep. qui cl. 390. Epistola Encyclica de damnatione Pelagij & Cœlestij ext. in Concil. Tom. II. Col. 1009. XXIII. *Thelemi* Tomorum Ep. qui. cl. 392. Frag. ap. Damasceni parallela. XXIV. *Eulalij* Diaconi, qui cl. 396. prolegus de Vita D. pauli ad Calcem. N. T. in Editione Curcellæana. XXV. *Anastasi* Ep. Rom. cui. cl. 398. ext. Epistola ad Johan. Hierosolymorum Ep. Concil. Tom. II. Ext. & Tria Fragm. Epistolæ ad Ursinum de Incarnatione Christi, in Append. ad Liberati Ereviar.

*Secondly, The Hereticks of the Fourth Century.**I. Of the Arian Tribe.*

Arius (*a*) toto orbe & per omnia retro secula famosissimus Hæresiarca, ut de eo Cavus: Cl. an. 315. Cujus extant Epistolæ duæ, una ad Eusebium Nicomediensem, Altera suo, suorumq; Nomine ad Alexandrum Alexandria Antistitem ap. Epiph. Hær. 69. Item & Frag ejus Thaliæ sic dictæ ap. Athanas. de Syn. Nicen. contra Hær. Arij, decret. p. 413. & Orat. 2. contra Arianos p. 137. 140, 141. &c. De Syn. Arimin. & Seleu. p. 680.

Eusebij Nicomediensis qui cl. an. 324. Ext. Epistola de Ario ejusq; dogmatibus in Theodoriti Hist. Lib. 1. c. 6.

Asterius Cappadox Arianus, & Ario familiaris, cl. an. 330. cujus quædam Ext. ap. Athan. Ep. de Synod. Arimin. & Seleuc p. 684. Orat. contr. Arian. 3. p. 217. Orat. 4. p. 252. ap. Epiphani. Hær. 72. ap. Euseb. Lib. 1. contra Marcell. c. 4.

Theodori Heracleæ Ep. qui cl. an. 334. Ext. Commentarius perpetuus in Psalmos Græ. Lat. præmissus Catena Vet. Patr. in Psalmos ex Editione Corderij. Extant & Frag. quæ lam ap. Corderij Catenam in Mathæum, & Authorem Catena in Lucam.

Acacius Ep. Cæsareæ Palæstinæ, & qui non modo *ὁμολόσιον* & *ὁμολόσιον* r. jecit, sed *ἐπερέσιον* professus est. Cl. 340. Cujus Ext. Frag. Libri adversus Marcellum ap. Epiph. Hær. 72.

Eusebius Emisenus Ep. cl. 340. Cujus Ext. Excerptum ap. Theodorit. Dialog. 3. p. 172. Cui & Homi-
liæ

liæ 13. quas Latine sub Eusebij Pamphili nomine edidit Sirmundus, Par. 1643. 8vo. adjudicari videntur à Cl. Cavo.

Georgius Laodiceæ Ep. cl. 240. Cujus Epistola ad Episcopos Ancytiæ congregatos ext. ap. Sozomen. Lib. 4. c. 13. Ext. & Excerptum Libri Vitæ Eusebij Emisfeni ap. Socr. Lib. 2. c. 9.

Leontius Epif. Antiochenus cl. 348. cujus ext. Frag. Orationis in Passionem S. Babylæ ap. Authorem Chronici Paschalis, p. 270.

Potamius Odissiponæ Ep. cl. 357. Cujus ext. Epistola ad Athanasium in Dacherij Specileg. Tom. II.

Ærius qui ἐτεροδοξος docuit cl. 359. cujus de Fide Libellus ext. ap. Epiphan. Hæres. 76. Ext. & Frag. Epist. ad Eunomium una cum Eunomij Scholiis ap. Athan. Dial. II. de Trinitate Tom. II. p. 166. 162.

Eunomius Actij discipulus & Cyzyrenus Ep. cl. 306. Cujus ext. Libellus de Fide in Valefij Annotar. ad Socrat. Lib. 5. c. 10. Ext. & Apologetici Prologus & Epilogus adversus æternam, & Consubstantialem Domini nostri Deitatem ap. Cavi Hist. Lib. p. 171.

Lucij primo Samosatae loco Eusebij Orthodoxi, deinde Alexandria, loco Petri successi Ep. Frag. quoddam ext. Græ. Lat. in Concil. Tom. VI. p. 313.

Candidi Sectæ Ariani qui cl. an. 364. Ext. Liber ad Marium Victorinum de Generatione Divina, una cum Victorini confutatione Zeigleri Commentariis in Genesim subjunctus. Basil. 1548. & Frag. Epist. ejus ad Victorinum una cum Victorij Responsione ap. Mabil. Analect. Tom. IV. p. 155. Ulphilæ

Ulphilæ Gothorum Ep. qui cl. 365. Ext. Gothica IV. Evangeliorum Versio, una cum Glossario & notis Junij & Marechalli Gothice & Anglo Saxonice, Dor-drac. 1665. 4o.

II. *The Macedonian Heresy.*

Macedonius (*b*) Hæresiarcha Constantinop. Ep. cl. 342. Hæresios contra Deitatem Spiritus Sti. Authoris, sed illius nihil Ext.

III. *The Photinian.*

Phorinus (*c*) Sirmij Ep. cl. 344. Photinianæ Hæresios Author, sed illius nihil ext.

Marcellus (*d*) Ancyra Ep. cl. an. 330: cujus am-
pla ext. Excerpta ap. Euseb. Libris adversus Marcellum, & de Ecclesiastica Theologia. Ext. & Epistola ejus Apologetica ad Julium Rom. apud Epiphani. Hæres. 72.

IV. *The Apollinarian Heresy.*

Apollinarij Junioris (*e*) qui cl. an. 370. ext. Fragm. in Theodoriti Dial. 1, 2, 3. item & in Catenis Veterum in Job, in Psalmos, in Matthæum, in Lucam. Ext. & Epistolæ duæ Græ. Lat. ad Basilium ap. Coteler. Monum. Eccl. Græ. Tom. II.

Polemon Apollinarij Hæresiarchæ discipulus, & in hac secta Successor, cl. 385. Cujus ext. Frag. in concil. Tom. 6. col. 316. V. Prisc-

V. *The Priscillianist.*

(f) Priscillianus Hæresiarcha cl. An. 381. Scripsit multa, quorum tamen ext. nulla.

VI. *The Anti-dicomaritan, and Collyridian.*

(g) Helvidii qui cl. An. 382. ext. Fragm. quædam ap. Hieronymum Lib. ad Helvidium.

VII. *The Luciferian.*

(h) Luciferi Calaritanæ in Sardinia Ep. qui cl. An. 354. ext. Opera in Bib. Patrum, Tom. IV. p. 181.

Hilarii Diaconi Romani, qui cl. An. 354. ext. Quæstiones in Vetus & Nov. Test. inter Augustini Opera Tom. IV. Col. 697. & Commentarii in Epistolas S. Pauli inter Ambrosii Opera Tom. V. p. 170.

Faustini Schismatis Luciferiani Presbyteri, qui cl. An. 384. ext. Opuscula in Bib. Patr. Tom. V. p. 637.

VIII. *The Donatist.*

(i) Donatus Schismaticorum ab ipso denominatorum Coryphæus, qui cl. An. 329. multa ad Schisma suum pertinentia Opuscula scripsit, quæ non ext.

Macrobius Ep. Donatistarum Rom. commemorans, cl. An. 344. Cujus Epistolæ ad Plebem Carthaginensem de passione Maximiani & Isaaci Donatistarum, amplum Frag. ext. ap. Mabillon. Analect. Tom. IV. Paris. 1685. p. 119.

Petiliani Constantinensis in Numidia, Ep. qui cl. An. 399. plurima illius habeantur in Augustini ad ipsum Responsionibus.

N. Hæretum hæc ætas adeo frugifera fuit, ut omnium fere Hærefium & Hærefiarum maturitas in hoc Sæculum afferata fuisse videatur, ut dixit *Hoetingerus*; vel potius Anti-christi Præcurfores hoc Sæculo extiterunt, ut *Hilarius Libro contra Auxentium*, & alii putarunt. Harum famofiffimæ, I. Ariana. II. Macedoniana. III. Photiniana. IV. Apellinariffarum. V. Antidicomarianatarum & contra Collyridianorum VI Priscilliffarum, & Schifmata. VI. Luciferianorum, & VIII Donatiffarum.

I. Quod ad Arianam (a) notatu dignum fit, ut de eadem *Spondanus ad An. 3 9. Sect. 7.* Quibus lapfibus Ariani à fide Catholica femel excidentes præcipites delati funt ad ima, dum primo abijcientes vocem *Consubstantialis*, ut exoticam & peregrinam, nomen *Substantiæ* retinuerunt, deinde & hoc ablegant, appofuere *per omnia Similis*, modo vero tantum *Similis*, ac denique vocem *Diffimilis*, aliasque demum deteriores non funt veriti. Et quamvis his Hæretici divifi ab invicem, acrius armè inter fe præliarentur, quam adverfus Ecclefiam Catholicam, accidit, ut cum uno eodemque nomine omnes dicerentur *Ariani*, tamen ex iis alij qui fe detestari præ fe ferrent Arij nomen, divinam in filio Dei fubftantiam utcumque tenus confiterentur, *Semiariani* funt nominati. quorum principes effe videbantur *Bafilus Ancyranus*, *Eusebius Cyzizenus*, *Sylvanus Tarfenfis*, *Georgius Laodicenus Macedonius* Conftantinopolitanus, *Eufthafius* Sebafthenus, & illi pauci qui fubfcripti apud Epiphanium reperiuntur Concilio Ancyrano; eratque illa eorum Profeflio quæ tum *Antiochia* in Encœnijs, tum *Sardica*, tum etiam *Sirmii* primo loco edita fuit, ac poftea *Ancyra* declarata. Alij vero qui in deterius prolabentes nullam in filio admittent vocem divinæ fubftantiæ, vel omnimodæ cum Patre Similitudinis, in tantum furorem tandem ferebantur, ut non contenti cum Ario dicere Filium *ἕξ ἂν ὄντων* ex non entibus factum effe, & addebant Filium effe *κατὰ πάντα ἀνέμοιον τῷ πατρὶ, per omnia diffimilem Patri.* Sic *Acacius* Cæfariæ Palæftinæ Epifcopus, & ejus faftidienfis fautores Ariani difti, decreverunt in ultimo illo Conventiculo Antiochiæ ab ipsis habito Anno Chrifti 361. *Acacii* fautores fuerunt *Urfacius* Tyri Epifcopus, & *Eudoxius* prius Antiochiæ Syriæ, deinde Conftantinopolis Epifcopus, & alij infidem confentierunt *Arianam* ab Actio illo qui cognomine *Atheus* dicitur effe, cognominari, in quibus fuit *Aetius* Cilicifolus, *Eunomius* Epifcopus Cyzizenus, a quo Eunomiani funt dicti. Et in omnes ab errore hoc *ἕξ ἂν ὄντων* & *ἀνέμοιον*, Execrationum, & Anathemæ vulgo dicti funt. *Forb. injitut. Hiftoricæ. Theol. Lib. 1. c. 2. Sec. 7.*

(b) II. Porro ut *Ariani* Filium, fc *Macedoniani* Spiritum Sanctum abn egunt. In hac Hærefi maxime eminent *Macedonius* Epifcopus Conftantinopolitanus, qui (licet ipfe filium *ὁμο-*

σιον non diceret;) relictis tamen *Arianorum*, & *Eudoxianorum* partibus, propriæ Sectæ *Macedonianorum* Pneumatomachôn author extitit circa annum Christi sexagesimum supra trecentefimum. Hic creaturam dicere recusabat, & quamvis patri Filium *Consubstantialem* [ὁμοσίον] non diceret, prædicabat tamen ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ γεννηθέντι Genitori in omnibus similem. Et Spiritum Sanctum creatum esse aperte assererat, κτιστὸν τὸ πνεῦμα πρῶτον; ὀνομαζόμενον, ut refert Theodorus Lib. 2. *Hist. Eccl. cap. 6.* Ejus autem Sectatores licet de Filio non eadem omnes dicerent, aliis Arianum Errorem foventibus, aliis autem orthodoxe de Filio sentientibus, omnes tamen in Spiritum Sanctum contumeliosi existerant, ut scribit *Epiphanius Hæres. 74.*

Macedonii Hæresin, & cum ea *Arianam*, & *Sabellianam*, & *Apollinistarum*, & *Samosatitanam* damnaverunt validis refutatis argumentis, Episcopi centum quinquaginta in Concilio illo celebri Oecumenico Constantinopoli celebrato, imperante Theodosio Seniore An. Christi 381. Illic confirmata est fides Nicæna, & contra omnes Hæreticos *Consubstantialitas* Sanctissimæ Trinitatis declarata, ut patet ex Symbolo illius Concilii: In quo & profitentur se credere in Spiritum Sanctum, Dominum Vivificantem, ex patre procedentem, cum Patre & Filio simul adorandum, & simul glorificandum, loquentem per Prophetas.

III. Hic (c) *Corinthi* & *Ebionis*, nec non *Sabellii*, & *Pauli Samosatani* damnatas de Christo Hæreses, de quibus supra p. 16. renovavit. Cujus damnationem & exauclorantem videas apud *Basiliarium de Synodis, Socratem Eccl. Hist. Lib. 2. cap. 29. 3.* Hujus Sectatores dicti quoque *Homuncionistæ*, quod contra unum tantum hominem assererent; ideoque eorum Baptismus ab Ecclesia sepe rejectus, secundum quod, & Nicænum Concilium se. ut de *Paulianistis* (1. 2.) *Samosatani* discipulis, quos venientes ad Ecclesiam baptizari voluit, ut videre est *Conc. Nicæni. Can. 19.*

(d) Dubium an fuit *Marcellus Ancyranus*, *Sabellianus*, eo autem nomine audit apud *Eusebium Cæsariensem*. Certum est Phœtini ipsius discipuli in pietas notam ei gravem intulit.

IV. (e) *Apollinaris* Hæresis in hunc modum describit *Vincetius* Liber mensis. *Apollinaris* in Unitate quidem Trinitatis quasi consentire se jactat; at hoc ipsum non plena fidei Sanctitate, sed in Domini Incarnatione aperta Professione Blasphemat; dicit enim in ipsa Salvatoris poltriciæne aut animalium humanam penitus non fuisse, aut certe talem fuisse cui mens & ratio non esset. Et ipsam Domini carnem non de Sanctæ Virginis Mariæ carne susceptam, sed de caelo in Virginem descendisse dicebat. Eamque simul undæ semper & dubius modo *Cæternam* Deo Verbo, modo de verbi

Divinitate factam prædicabat. Nolebat enim in Christo duas esse Substantias, unam Divinam, alteram humanam, unam ex patre, alteram ex Matre; sed ipsam verbi naturam putabat esse divisam, quasi aliud ejus permaneret in Deo, aliud vero versum fuisset in carnem, ut cum veritas dicat ex duabus substantiis unum esse Christum, ille contrarius veritati, ex una Christi Divinitate duas adferat factas esse substantias. Hæc de *Apollinaris* insania *Vincentius adversus profanas Novationes*.

V. (f) Cum Priscillianus, & Priscillianistæ, quos in Hispania Priscillianus instituit maxime Gnosticorum & Manicheorum dogmata permixta sectati sunt, de eorum vesaniis nimis fastidiosum foret rationem reddere, de quibus videatur Sulpicius Severus prope finem Lib. II. Histor. Sac. ut& nostram de Manichæis annotationem supra.

VI. (g) *Helvidius* pessimè audit apud Pontificios, ac si Hæresiarcharum omnium retro Sæculorum iniquissimus. *Oblatrans canis, Blasphemiis pollens, hostisque Virginitatis acerrimus*, sunt illius Characteres apud *Baronium* & *Spondanum*, idque quod asseruit ejusdem esse gloriæ Virgines, ac Maritatas, & eo quoque scelere prolapsus est (*verba sunt Spondani ad An. 382.*) ut Sanctissimæ Dei paræ negaverit Virginitatem post partum.

At non *Helvidius* tantum repertus est ejusmodi esse blasphemiarum assertor, ut pergit *Spondanus Num. 7.* licet primus Romæ ausus est eas inclamare, sed Epicureus *Jovinianus*, Pseudo-monachus, eidem extitit in impietate collega. Imo impurus ille *Jovinianus* aliquas etiam Sanctimoniales dejecisset in Nuptias, Sacram Susannam, Annam, aliasque commendatissimas commemorando foeminas, quæ in Scriptura nuptæ reperiuntur; quibus se ille meliores, vel etiam pares cogitare non posset; eodemque modo etiam virorum Sanctorum cœlibatam commemoratione Patrum conjugatorum, & prædicatione fregisset. Sensit & hic virgines, viduas & maritatas ejusdem esse meriti, nullum esse abstinentiæ Ciborum meritum, omnium qui Baptisma servaverint esse unam in Regno cœlorum remunerationem. Præter quæ eo illum Blasphemix adactum esse, ut instar *Helvidii* diceret Dei param *Mariam* desinisse Virginem esse cum Christum peperit. Hæc *Spondanus ad An. 382. 11. 7.* Eo portentum quoddam Hæresicos, cujus fautores *Antidico-mariani* dicti, quos egregie confutasse Epiphanius ab istis prædicatur ad *An. 367. 4.* cum vix, & ne vix quidem ulla fiat mentio ab his Pontificis *Collyridianorum*, Hæreticorum quorundam ejusdem ætatis, ad alteram extremitatem, de his quæ ad Virginem, prolabantium, & in quibus confutandis æque laboravit idem Pater.

Quæ vero fuit hæc *Collyridianorum* Hæresis & quæ de ista, æque ac de priori ex professo disputavit Epiphanius, hic subiungam secundum

cundum statum ejus rei à Forbesio factum *Instruct. Theolog. Lib. 4. c. 8.* Collyridianorum impietas hæc erat, quod Beatam Virginem Mariam divino honore colebant. Exstiterant autem quidam in Arabia Virginitate Mariæ usque adeo contradicentes, ut asserent, eam host natum Christum viro suo Josepho commixtam fuisse. Et hi ob assertionis illius pertinaciam hæretici habiti sunt, & appellati sunt *Anti-dicomarianitæ*. Contra eorum hæresin Epiphanius Epistolam scripsit ad Christianos Arabas, quam inseruit Panariis, *Libro 3. Tom 2. Hæres. 78.* In ea Epistola etiam prope finem, mentionem facit oppositi erroris Collyridianorum ut itidem in Arabia ad alteram extremitatem prolabantium. Admirati sumus (inquit Epiphanius) quum aliud rursus audivissemus, alios nimirum rursus ita desipere, ut in tractatione de ipsa Sancta semper Virgine, *pro Deo hanc introducere studuerint, & adhuc studeant, & furore quodam & amentia ducantur.* Narrant enim quod quædam mulieres illic in Arabia hanc vanitatem invexerunt, ut in nomen semper Virginis Collyridem quandam sacrificent, [*κολλυρίδα τινά ἐπιπέλειν*] & simul congregentur, & in nomen Sanctæ Virginis ultra modum quid tentent aggredi, nefario ac blasphemo negotio: & in nomen ipsius Sacra celebrent per mulieres; quod totum impium est ac nefarium, alienum à Prædicatione Sancti Spiritus, ut sit *totum Diabolicum opus, & Spiritus immundi doctrina.* Impletur enim & in his hoc, Deficient quidam à sana doctrina, attendentes fabulis & doctrinis dæmoniorum. Erant enim, inquit, mortuis cultum divinum præstantes, quemadmodum etiam in Israel culti sunt. Et Sanctorum juxta tempus in Deum gloria, facta est aliis, non videntibus veritatem, in errorem. Nam in *Siciliis*, hoc est, in *Neapoli* nunc appellata, indigenæ sacrificium faciunt in nomen puellæ, nimirum ex occasione filię Jephthæ, quæ aliquando oblata est Deo in Sacrificium: & deceptis factum est hoc in detrimentum idololatriæ & vani cultus. Sed & filiam Pharaonis, quæ honoravit servum Dei Moysen, sustulitque, ac educavit, propter celebritatem tunc pueri, ultra decorum honoraverunt Ægyptiis pro Deo, atque hoc in malam traditionem stolidis demandarunt in religionem: & adorant Thermutim filiam Amenophis tunc Pharaonis, quoniam educavit, velut dixi, Moysen. *Hæc Epiphanius.*

VII. (b) Lucifer Calaritanus in Sardinia Insula Ep. quia noluit subscribere damnationi Athanasii, adeoque sub nomine Athanasii Nicænam damnare fidem, jussu Constantii Imperatoris, una cum Eusebio Vercellensi relegatus est in Superiorem Thebaidem Ægypto finitimanam, ut scribunt in suis Historiis Ecclesiasticis Socrates Lib. 3. c. 4. Theodoretus Lib. 3. c. 4 & Sozomen Lib. 5. c. 11. & ab eo exilio liberatos esse reditumque eis ad suas Ecclesias concessum Edicto Juliani Imperatoris testatur idem Scriptores locis citatis. Hic *Lucifer* existimavit non esse in suis gradibus recipiendos, sed tantum ad laicam communionem admittendos Episcopos & Clericos illos, qui Arianae Hæresi consenserunt, & postquam ea abjecta fidelem Orthodoxorum

thodoxam profiterentur, sicut patet ex Hieronymi Dialogo adversus Luciferianos. Unde & *Luciferiani* dicebantur, qui abstinebant à Conventibus & Communione eorum, qui tales Episcopos & Clericos pœnitentes ita recipiebant ut eos sinerent permanere Episcopos, & retinere pristinum gradum in Clero. *Forbesius in Hist. Theolog. Lib. 12. c. 10. Sæc. 30.*

VIII. (i) Cum Donati Schismate non fœdus, non diuturnius, non Ecclesiæ Dei gravius unquam extitit, de Origine Occasione, de Authore dogmatis, & ejusdem exitu compendiose quædam narrare non pigebit. Et; quod ad originem, & ejusdem occasionem, post persecutionem Dioclesianam peractam, & libertatem Christianis restitutam in Africa indulgentia Maxentii, convenientes Carthaginem vicini Episcopi, in locum defuncti Mensurii, totius Cleri populique suffragio *Cœcilianum* ejus olim Diaconum, Episcopum Carthaginensem ordinarunt, manus ei imponente *Felice Aptungitano*, repulsis *Botro* & *Cælesio*, qui eundem Episcopatum ambiebant. Cum autem creatus Cœcilianus à Senioribus repeteret Ecclesiæ vasa aurea & argentea, quæ ne fepererentur à persecutoribus, Mensurius decessor ei commendaverat; eadem ne reddere cogerentur, jungentibus se ambitoribus *Botro* & *Cælesio*, & in consortium adhibita *Lucilla* factiosissima & perniciosissima femina, quæ olim non potuit ferre Cœciliani disciplinam Ecclesiasticam, ab ejusdem Cœciliani Communionem se subduxerunt: Sicque tribus convenientibus causis & personis, ut *Optatus Con. Parm. L. 1.* ingens conflatum est Schisma, quod confusæ mulieris iracundia peperit, ambitus nutrit, avaritia roboravit.

2. Ut autem vitiosa Cœciliani Ordinatio diceretur (tanquam videlicet ipse Martyribus olim in carcere constitutis victum afferri prohibuisset, & à Traditoribus ordinatus esset) ab iisdem Schismaticis accersitus est Carthaginem ipsorum traditorum Princeps, *Secundus Tingitanus*, Numidiæ primas, cum aliis Traditoribus Episcopis, qui omnes Carthaginem advenientes, ac seorsim à *Cœciliano* coeuntes, adversus eum crearunt Pseudo episcopum *Majorinum*, qui Lector in Diaconio Cœciliani fuerat, domesticum *Lucillæ*; ipsaque suffragante eoque impudentiæ progressi sunt, ut idem ipsi Traditores manifestissimi, ejusmodi Traditionis crimen in Cœcilianum, ejusque Ordinatos, scriptis per universam Africam literis, falsissime derivarint. Sic ex *Optato* hæc commemorat *Baronius* apud *Spond. ad An. 306.*

3. Cæterum quod ad autorem hujus Schismatis, quamvis conflatum præcipuè fuerit & *Botro* a *Cælesio*, nec non à Senioribus ac *Lucilla*, auctumque à *Secundo*, & in Creatione *Majorini* stabilitum, constat tamen à nullo dictorum nomen accepisse, sed qui ei adhæserunt dictos esse *Donatistas*, nempe (ut ex *Augustino* certum redditur) à *Donato* Episcopo à *Casibus nigris* in Numidia, qui primus, instigante *Lucilla*, Cœciliano adhuc Diacono, apud Carthaginem Schisma fecit, & postquam Cœcilianus factus est Episcopus,

junctis

junctis sibi aliis suæ factionis Episcopis adversus eum ordinavit Majorinum. At Erubescens Donatistæ denominari ab isto Donato, quem constaret à Melchiade & Collegii Episcopis in ista causa à Constantino constitutis, esse damnatum, potius ab alio *Donato* qui Majorino in Schismate successit, nomen se accepisse jactarunt, quem pro magno habebant, atque ab omni labe purissimum detendebant, quamque eloquentia sua illam Hæresim valde confirmasse Augustinus tradit. Hæc ex *Spond. sb.* Et hic quidem ut Schismaticorum foret coryphæus, omnibus numeris absolutissimus fuit. Vir enim erat (ut in *Hist. Donatistar. Præfix. Optati Hist. videre est*) literarum humaniorum peritus, eloquens, eruditus, morum integritate ac temperantia commendabilis, sed elati adeo animi, ut nullum hominem sibi comparandum arbitraretur, suæ partis Episcopos loco Mancipiorum haberet, ac mortales cunctos, ipsos etiam Imperatores & Magistratus ab eis constitutos, contemneret. Is tantum quid suis auctoritatis obtinuit, ut eum omnes imperse colerent, per eum jurarent, & in ore populi non diceretur Episcopus, sed *Donatus Carthaginis*. Hæc in *Hist. Donatist. ad calcem Optati*, nuperæ Editionis.

4. Quod ad Doctrinam autem, post sententiam prolatam à *Secundo Tingitano*, ejusque assessoribus, literas ut fieri solet, nomine Concilii ad Ecclesias Africanas miserunt, livore, ut inquit Optatus, dictante conscriptas, quibus Cœciliani Ordinationem irritam esse pronuntiabant, ac omnes monebant ut ab ejus communione abstinerent, & Majorinum pro legitimo agnoscerent Episcopo. At cum ad Ecclesias transmarinas causam hanc deferre adversarii Cœciliani tunc temporis ausi non essent, Cœcilianus in Communione totius orbis Ecclesiarum permanit, & è contra Majorinus nullum habuit extra Africam, qui cum eo communicaret, aut illum pro Episcopo Carthaginensi haberent, ad Cœcilianum ab omnibus transmarinis Ecclesiis *Communicatorie* mittebantur, non autem ad Majorinum. Quod cum Donatistæ perceperunt, *i. e.* totius orbis Ecclesias Cœciliani Communione adhærere, & à sua alienas esse intellexissent, eo temeritatis processerunt, ut dicerent *Ecclesiam Catholicam in sola parte sua permansisse, & in aliis orbis partibus quasi contagione communionis extinctam*. Cumque veteri Africanorum placito pertinacius adhærerent, extra veram Ecclesiam Bapismus, & alia Sacramenta irrita esse, cunctos ad se venientes, qui in Ecclesiis quas adulterinas esse arbitrabantur baptizari erant, iterum baptizari jusserunt, Sacrificia & omnia Catholicorum Sacramentorum impura detestabantur, Eucharistiam ab ipsis consecratam tanquam profanam cerebant, Ordinationes, aliaque omnia Sacramenta irrita esse credebant, alta ia velut polluta immundis eorum Sacrificiis, radebant aut exuebant, calices frangebant, parietes & pavimenta Ecclesiarum aqua lavabant, Episcoporum Sacerdotia, Virginitatem vetam apud Catholicos enissa

emissa nullius roboris esse censebant, ac demum Catholicorum Communionem prorsus abhorrebant. Hæc & alia eorum documenta consecraria erant falsæ illius persuasionis, quod Ecclesia per totum orbem periisset, & veteris Afrorum Episcoporum doctrine, quod extra Ecclesiam nihil ratum ac validum fieri posset; Ecclesiam autem periisse aiebant, quod Cœcilianum à Fœlice Aptungitano ordinatum Traditionis reo, & alios Traditores, ut asserbant, manifestos, pro Episcopis habuisset, & à communionem sua non expulisset: Existimabant enim Ecclesiam veram ex solis hominibus in speciem Sanctis & iustis constare debere; fatebantur iidem, in Ecclesia malos cum bonis esse permixtos, sed occultos tantum, non autem publicos & manifestos. Qui primi adversus Donatistas egerunt, in id unum intenti fuere ut *Cæcilianum* & ejus ordinatorem Fœlicem à criminibus objectis purgarent, atque ita ostenderet se merito cum iis communionem fovere, & contra vero adversarios suos *Traditores* esse, aut *Traditorum* filios. At succedente tempore in id incubuerint Ecclesiæ defensores, ut præferant fieri non posse ut Ecclesia Catholica de toto orbe periisset, & in sola parte Donatis hoc est in paucis Afris subitisset. Quo probato jam constabat Baptismum, aliaque Sacramenta à Catholicis collata, rata esse, & valida; sed id insuper molitus est Augustinus, & aliquà ex parte etiam Optatus, ut ostenderetur Baptismum validum etiam si à Schismaticis aut Hæreticis conferretur, ac proinde duplici ex capite peccare Donatistas, dum baptizatos à Catholicis rebaptizabant, primum quod Baptismum veræ Ecclesiæ rejicerent, secundo quod Baptismum legitimum à quocunque collatum foret, iterarent.

Porro ut finem huic Narrationi ponam cum exitu hujus diæ & exitialis Sectæ, idque ex eadem Historia Donatistarum præfixa Optati operibus, ex qua antedicta ut plurimum excerpti; per tercentum annos & amplius in Africa duravit illud Schisma sub Constantino, neque judiciis Ecclesiasticis, neque civilibus extinguere potuit; sub Constante Imperatore compressam ad tempus sub Juliano recruduit, & per multos annos magnam Africæ partem implevit, donec scriptis disputationibus, & Lepibus Imperatoris imminutum est, & ad paucos redactum, quorum infelices hæredes ad sexum & septimum usque sæculum in aliquibus Africæ angulis latitarunt.

Thirdly, Jewish Writers.

(a) Hegeſippi qui cl. Anno 374. extat Hiſtorid de Excidio Urbis Hieroſolomytanæ cum Scholiis Gualtheri, Col. 1575. 8º.

(b) Hillel R. Judæ Sancti Pronepos, qui cl. Anno 358: Auctor Emboliſmorum ſeu Calendarii Judaici.

N. (a) *Hegeſippus*, ſive *Joſippus* qui Hiſtoriam de Excidio Urbis Hieroſolomytanæ ſcripſit; quis, & qualis fuerit, imo quando; & quo Idiomate, Græce, an Latine, ſcripſit, eruditis inter ſe non convenit; forſan Judæus. Egit in quinque libris de geſtis Judæorum inde à Maccabæis uſque ad Urbis Excidium, in quibus ita *Joſephi* veſtigiiſ inſiſtit ut magis Interpretis quam Scriptoris; Officio fungatur. Interim hæc habet, quod ſubinde non contentus *Joſephi* verbis, ut videatur aliquid novi adferre, ſincerum vas incurſit. Ut de eo *Volf. de Hiſt. Græc.*

(b) Judæi ubique terrarum unanimiter hunc Hilleliſ computum ſequuntur, Interpretationeſque ſuas ad ejus normam inſtituunt, Calendarium ipſius reliquis omnibus præferentes. Atque ab hoc inſtituto Emboliſmo tanquam accuratiſſimo, abſolutiſſimo, & ex traditione majorum accepto, ſe nunquam reſcſuros ſcribunt Judæi ad uſque Redemptoris ſui adventum, ut R. Dav. Gans ſequitur, aut uſque quo venerit Elias. *Hottingerus ad ſæculum quartum.*

Cum de re Theologica mihi eſſe videtur, non tantum Sanctoꝝ Patrum ſed & *Rabbinorum* Antiquoꝝ opera Studioſis exhibere; Poſt *Joſephum* & *Philonem* qui primo ſeculo, in Recenſione ſecundi ſæculi Authorum rationem quarſdam Judæoꝝ fecimus Daſctozum, qui *Tanna* dicti, & *Miſnam* compoſuerunt; item & in Tertio, *Amoræorum*, qui in Explicatiore *Miſnatoꝝ* verſabantur, & quozum Diſputationes alteram *Talmudis* partem conſtituunt. Et haſuſmodi *Amoræozum*, ſeu Magiſtꝝozum Sententiæ, ſic enim Hebræa vox commode redditur; Claſſes, ut dixi, recenſentur Septem. De tribus primis Ordinibus jam diſtum eſt, & hæc progreditur ſeriem continuare.

IV. Iſtitio facta ab Ordine quarto. Atque huc pertinet 1. *Abbeus*, quod alii Epitheton eſſe volunt ejus qui *Nachmoni* pro ſuo nomine appellatur. 2. *Raf ben Joſeph*, Abbaſi Socus, & Succeſſor.

V. Quinti ordinis sunt, I. *Raf Nachman*, filius Isaac, Rector Pumbedithanus, quatuor annorum regimen ei tribuitur. *Nachmani* Nomen multis Judæorum Doctoribus familiare fuit. II. *Raf Papa*, & ipse per Annos 19. Rector Soranus. III. *Raf Chama* Rector Nehardenfis post Excessum Nachmani. IV. *Hillel Hannafi*, filius R. Judæ, qui Nepos erat R. Judæ Sancti. Auctor est hic Emblematorum seu Calendarii Judaici, ut supra; expiravit cum hoc Hillele apud Judæos in Ordinandis Rabbiniis *γερουσιας*, i. e. manum Imposito. Decem autem enumerant Generationes ab Hillele primo ad hunc Hillelem, quas hic prætermitto.

VI. Sexti ordinis *Amorei* sunt, I. *R. Asa* Rector Soranus tempore *Raf Papa*. R. D. Gans scribit à tempore *Rabenni hakkadosh* ad *Raf Asa* nusquam invenimus legem, benignitatem, modestiam, magnificentiam in hoc loco. Hic incepit scribere totum *Talmud* ordine, collegitque omnes sententias veterum à diebus Rabbi, ad usque sua tempora, docuitque singulis annis duos tractatus (*Masfichtot*) ita ut absolveret universum *Talmud* intra annos triginta; Atque hoc secundo fecit. Quantum debeat industria hujus *R. Asa* in enodandis, & explicandis Controversijs Talmudicis tum ex ipso *Zam. Dav.* p. 47. discas, tum ex *Hal. Olam. Tract.* 1. c. 1. *Gemaram* certe, seu alteram *Talmudis* partem ex adversarijs, & majorum traditione ita disposuit, ut discipuli ejus colophonem operi tandem facile potuerint imponere. II. *Raf Zebid* Rector Pumbedithanus per Annos Octo. III. *Raf Dime*, qui præfuit triennium. IV. *Rasram bar Papa* imperavit per Annos 25. V. *Mir Zontra*, qui medius fuit in regimine Academico inter *Raf Cahana*, & *Raf Acha*. VI. *Raf Acha* filius Rabba, ad gubernacula sedit per biennium.

VII. Ad Septimum ordinem pertinet, I. *Maramar* Successor *Raf Asa* in Academia Sorana. *Maramar* hic & *Mar bar Raf Asa* eorumque socij occupati fuerunt in absoluteione *Talmudis Babylonici*, quod tamen demum Anno 260. millenarij sexti perfectum fuit. II. *Mar bar Ase Scafsch* Rectoris Officium ab Academicis Soranis delatum fuit Anno Ætatis 5. Propter honorem patris. III. *Raf Gofibab* Rector Pumbedithanus. IV. *Raf Didi* filius *Abin* Rector Soranus post mortem *Maramar* per Annos 20. V. *Rasram* Rector Pumbedithanus per Annos 40. VI. *Raf Rich* ibidem Rector. VII. *Raf Nachman bar Hum*, Rector Soranus. VIII. *Raf Sima bar Rabba* Rector Pumbedithanus. IX. *Rabba Tefshaab*, *Raf Totjoni* Successor in Academia Sorana. X. *Rabbi Abina* qui vulgo *Rabbina* dicitur, creatus Rector Academiæ Anno 234. millenarij quarti. *Raf Scheirra* scribit *Chatima* obligationem *Talmudis Babylonici* attigisse, adeoque ad Annum 60. ejus Seculi pervenisse. Author est Libri *Halich Olam. Amorum* agmen

aptem claudit in *Hal. O. Tract.* 1. c. 2. *Raf Asa & Rabbina* Gemaricorum ordinem claudere dicuntur. Ex ultimis autem istis et si non pauci in sequentis seculi serie potuissent produci, maluimus tamen eos hoc loco inferere, tum ne *Amoræorum* Catalogus, qui hoc Seculo integer est exhibitus intermitteretur, tum quia Synchronismi Historiæ Christianæ, ut hoc faceremus, nos impulerunt. Hæc ex *Hottigero* *Histor. Sacr. Nov. Test. Secul. IV.*

Fourthly, Pagan Writers relating to the Church.

(a) Hierocles Philosophus, Bithyniæ Vicarius, postea Præses, tandem Alexandriæ Præfectus, cl. Anno 302. Composuit Libros duos contra Christianos, inimicitæ & Blasphemæ plenos. Quorum extat Fragm. unicum ap. *Euseb. Lib. advers. Hieroclem*, non longe ab initio. Extant & alia Hieroclis Opuscula à Cl. Pearsono collecta. Græc. Lat. Lond. 1654. 8o.

(b) Anonymus Philosophus Nicomediensis qui cl. An. 302. Scripsit Libros tres contra Religionem nomenque Christianum, quorum nihil extat.

(c) Libanius Sophista Antiochenus cl. An. 360. Hic Librum de vita sua scripsit, præter Orationes & Declamationes, Græce & Latine Editas Par. 1606. 2 Vol. Fol. & Orationes V. quas Græc. Lat. cum Notis edidit Gothofredus Genev. 1634. 4o. In his sæpius Christianos strinxit.

(d) Jamblichus Nobilis Platonius cl. An. 345. Hic de Vita Pythagoræ libros, & Protrepticas ad Philosophiam Orationes, & de Mysterijs Ægyptiorum, & Chaldæorum Librum scripsit. Extat Liber de Mysterijs Ægyptiorum & Chaldæorum Græc. Lat. Galxi Lond. 1678.

(e) Themistius Philosophus & Orator cl. An. 352. Cujus Orationes Græc Lat. cum Notis Petavij & Harduini extant Parisiis 1684. Fol.

(f) Julianus Apostata cl. An. 360. Cujus extant Opera Græc. Lat. cum Dionysii Petavii Notis Par. 1630. 4°. Extat Latine & Juliani Epistola, non tamen integra, ad Photinum Hæreticum adversus Diodorum Tarsensem, quem Nazaræi magum appellat, in qua Christum Dominum, Novum illum & confictæ Deitatis Deum Galilæum, ejusque cultum agrestem Religionem, vocat impius Apostata ap. Facundum Hermianensem, *Lib. 4. c. 2.* Item Cyrillus Alexandrinus maximam Librorum Julianorum partem quibus Christianam fidem acerrime impugnavit, operum ejus Tomo IV. intexuit.

(g) Ausonius Poeta cl. An. 379. Cujus extant Opera ex recensione Jacobi Tollij cum Notis Variorum, Amstel. 1671. 8°.

(b) Ammianus Marcellinus cl. An. 380. Cujus extant Historiæ Romanæ Libri XVIII. Cum Notis Valesii, Lindenbrogij, & aliorum, Par. 1681.

(i) Eunapius Sophista Medicus & Historicus cl. An. 380. Cujus extat Liber de Vitis Philosophorum & Sophistarum Græc. Lat. ex Hadriani Junii Editione, Coloniae Allobrogum, 8°. 1616.

(k) Symmachus Vir Consularis cl. An. 384. Cujus extant Opera cum Notis Paræi Neap. Nemet. 1618. 8°.

Claudianus Poeta cl. An. 395. Cujus Poemata extant cum Nic. Heinsii, & Variorum Notis Amstel. ex Officina Elziviriana, 1695.

N. (a) Lactantius, Orator Christianus, testatur hoc ipso anno, viz. Anno 302, quo Ecclesias demoliebantur Imperatores, duos in eadem Civitate extitisse, qui adversus Religionem nomenque Christianum scripta virulenta ediderint; alterum quidem Philosophum, & inter Philosophos hujus temporis Principem sibi locum vindicantem, cum tamen libidinibus omni ex parte turpissimus esset; alterum vero ex numero Judicum, qui Auctor Imprimis faciendæ persecutionis extitisset. Porro, etsi quinam illi fuerint Lactantius reticendum existimaverit; Posterior tamen non alius quidem ex titulo quem operi suo imposuisse tradit, nempe *Veritatis Amatoris*, esse cognoscitur, quàm *Hierocles*, quem eo titulo libros suos contra Christianos adnotasse *Eusebius* est Auctor, dum adversus eum scribens, omnes impudentis hominis conatus temerarios infregit. Et ut tam *Porphyrij*, quam *Hieroclis* in Christianam Religionem vulgatos Commentarios penitus confutaret, veritatemque calumnijs oppressam magis illustraret, Lactantius item nobilem illam suscepit Provinciam, ut *Divinarum Institutionum* septem luculentissimos libros conscriberet, sicut ipsemet sui Instituti rationem reddens, testatur, cum tamen eos non nisi sub Constantino ediderit. *Spond. ad An. 302. 6. 8.*

(b) Quis fuit *Anonymus* iste nescitur, Porphyrium fuisse vult *Baronius*, refragatur noster *Carus*.

(c) *Libanium* Sophistam apparet Gentilissimi fuisse acrem defensorem & propagatorem, & eam ob causam *Constantius* mandasse videtur Juliano, ne *Libanium* Syrum Sophistam accederet. Quo non obstante, illius amore captus, eum ejus Orationes sibi comparans *Julianus* studiose eas lectitabat. *Socrates Lib. III. c. 1.* & tanto eum in honore habuit, ut Quæstura eum indignavit.

(d) Quanti habitus fuerit *Famblichus* à Juliano Apostata, constat ex Epistola Imperatoris prima ad eum scripta, his verbis; *Utinam, O Servator Jupiter, & sancte Mercuri, contingat Famblichum optimum, commune orbis Terrarum commodum, largissima vita frui.* Non tamen quantum ex Historijs liquet, contra Christianos expressè, sed tantum pro Ethnicis Librum de *Mysterijs Aegyptiorum* scripsit.

(e) *Themestius* non fuit Christianus, ut quidam putant, licet Christianos Imperatores laudaverit, & mansuetudinem, erga Christianos tam egregie suavit; Quo tandem nomine, & cum *Valentis* atrocitatem aliqua ex parte mitigavit, dicta illi oratione, Gentilis licet, nullo non honore dignus apud Christianos audit.

(f) Hiero-

(f) Hieronymus ad Oratorem *Magnum* testis est, Julianum in Expeditione Parthica, adversus Christum septem evomisse Libros, in quibus Christianæ Religionis Libros ridiculos profus, ac nugis refertos ab illo demonstratos esse, dixit Libanius, Oratione quam in obitum Juliani composuit. At longa instituta concertatione, non, sicut ait Libanius, Argumentorum valido robore eos oppugnavit, sed pro veritatis inopia, ad sales, & jocos conversus, quibus impense delectabatur, ea quæ in illis Libris recte stabilita sunt, irrisit, ut de ijs *Socrates Lib. 3. v. 23.*

(g) Haud bene conveniunt eruditis Christianis, an Gentilibus annumerandus sit *Ausonius*. Hunc *Victor Gessinus* in Scholiis ad Lib. 2. Prudentij contra Symmachum, falso insinuat Apostatæ à Fide Christiana ad Ethnicismum. Constat autem ex *Paulino* Gentilem fuisse, & quæ de Christo inter ejus opera sunt, ei perperam tribuuntur. *Bona Notit. Auc.*

(h) *Ammianus Marcellinus* Historicus, judicio & fide clarus, sed stylo Poetico, duro, & inepto. Homo enim Græcus Græcas loquendi retinuit formas. Juliani Apostatæ Miles & Parasitus fuit, Christianis infensus. Sic de eo *Card. Bona*. At præ aliis auctoribus Ethnicis, moderatior in laudibus Juliani, & in Christianos Principes, licet parum æquus, de Religione Christiana vero honorifice sensit, & loquutus, cum hanc nil nisi lene persuasisse professus est.

(i) *Eunapij* Sardiani opus elegans & venustum de Vitis Philosophorum & Sophistarum, in quo passim ostendit quàm fuit Christianis infensus, ut de eo *Bona*. Monachos quidem pro absurdis, avaris, & usui humano incommodis, & forsan non immerito insectatur.

(k) *Symmachus* quidem mirabili eloquio, & Scientia præditus, sed Christianis infensus, quod maxime prodit in Relatione pro Ara *Victoriæ*, quam Imp. *Valentiniano* obtulit. Hic cum homo disertissimus, & admiranda dicendi facundia præditus, cum Deorum cultus studiosissimus esset, opportune usus occasione obitus *Gratiani*, & *Maximi Tyrannidis*, cum *Valentinianus* adolescentulus nihil non concessurus esset Magistratibus, Senatus nomine abusus, libellum obtulit eidem *Valentiniano*, pro restituendo damnato legibus *Gratiani*, Deorum cultu, speciatim vero, ut concederet reparari in *Capitolio* Aram *Victoriæ*, reddi *Vestalibus* consuetum stipendium & agros, & liberum esse cuique quod vellet, Deorum Sacerdotibus Testamento relinquere. Verum hæc perferentisens *S. Ambrosius*, festinans occurrit, literasque ad Imperatorem scribens, intercessit ne quid ab illo adhuc puero, extorqueretur, singulisque *Symmachus* Objectionibus accurate respondit. Sed & *Aurelius*

Prudentius, Vir consularis, adversus eandem *Symmachi* Relationem egregium Poema conscripsit. *Spondanus* ad Anno 384. 1.

V. *The Fathers, and other Writers of the Fifth Century, to the Fall and Division of the Roman Empire under Valentinian the Third: And to the last of the Four General Councils.*

First, The Fathers.

I. *The Fathers, whose Works have been Collected and Published in just Volumes.*

(a) *Sulpitij Severi* qui cl. 315. *Historiæ Sacræ Libri duo à Mundi Exordio ad Annum 400. deducti, ut & cætera ejusdem Opera cum Notis Variorum.*

(b) *Aurelij Prudentij V. C.* qui cl. An. 405. *Opera cum Notis Nic. Heinsij Amstel. 1667.*

(c) *Synesij Ptolemaidis in Ægypto Episc.* qui cl. An. 410. *Opera Græc. Lat. cum Notis Petavij, Par. 1633. Fol.*

(d) *Isidori Pelusiotæ* qui cl. An. 412. *Monachorum in Monte Pelusio degentium præfecti, Epistolarum extant quinque Libri Græc. Lat. ex Editione Ritterhusij & Schotti. Par. 1638.*

(e) *Cyrilli Alexandrini* qui cl. 412. *Opera Græc. Lat. cura Johannis Auberti VII. Tomis Par. 1638. fol.*

— Homiliæ XIX. in Jeremiam è MSS. Biblioth. Scoriaticensis prodierunt Græce cum Interpretatione Balthafaris Corderij Antwerpizæ 1648. ap. Plantinum. 8°.

— Commonitorium de Nestorio primus in lucem extulit Step. Baluzius; idque edidit Græc. Lat. in Nova Collec. Canticor. p. 377.

— Liturgia Cyrillo inscripta, ex Arabico Sermone in Latinum conversa à Victorio Scialach Prodiit. Augustæ Vindelicorum 1694. 4°.

(f) Pauli Orosij Presbyteri Tarraconensis qui cl. An. 416. extant Historiarum adversus paganos Libri VII. Par. 1639.

— Apologeticus contra Pelagianos de arbitrij Libertate extat ad Calcem Historiarum ib— Commonitorium ad Augustinum de Errore Priscillianistarum & Origenistarum ext. inter Opera Augustini.

(g) Augusti Marij Mercatoris qui cl. An. 418. extant Opera cum Johannis Garnerij Commentarijs. Par. 1673.

(h) Theodoriti Ep. Cyrensis qui cl. An. 423. Extant Opera Græc. Lat. Studio Jacobi Syrmondi digesta Par. 1642. 4 Vol. Fol. Quibus Tomum quintum addidit Joh. Garnerius Par. 1684.

(i) Johannis Cassiani qui cl. An. 424. extant Opera cum Commentarijs Alardi Gazæi, & aliorum, Atribat. 1628. Fol. Habentur & in Bib. Patr. Tom. VII. p. 17, 69, 102.

(k) Patricij Apostoli & Archiepiscopi Hiberno-

rum, qui cl. 432. extant Opera ex Recensione, & cum Notis D. Jacobi Waræi, Lond. 1658.

(l) Socratis Scholastici, qui cl. An. 439. extant Historiæ Ecclesiasticæ Libri septem Græc. Lat. ex Versione, & cum Annotationibus Hen. Valesij, unâ cum Eusebio, Sozomeno, &c. Mogunt. 1637.

(m) Sozomeni, qui cl. An. 440. extant Historiæ Ecclesiasticæ Libri novem Græc. Lat. ex Versione; & cum Annotationibus Hen. Valesij, unâ cum Eusebio; Socrate, &c. Mogunt. 1677.

(n) Nili Constantinopolitani, qui cl. An. 440. extant Epistolæ Græc. Lat. ex Editione Leonis Allatii; Romæ 1668. Fol.

——Opuscula Græc. Lat. ex Editione Johannis Mariæ Suaresij. Romæ 1673.

(o) Leonis Magni Ep. Romani, qui cl. An. 440: extant Opera ex Editione Pasch. Quesnelli, Par. 1675: 2 Vol. 4o.

(p) Salviani Massiliensis, qui cl. An. 440. extant Opera cum Baluzij Notis, Par. 1669. 8o.

(q) Prosperi Aquitanici, qui cl. An. 444. ext. Opera, Lugduni 1639. Et in Bib. Patr. Tom. VIII. p. 1.

——Chronicon à M. Exordio ad An. 455. in Philippi Labæi Nova Bibliotheca MSS. Librorum. Vol. I. p. 16.

N. (a) Sulpicius vir genere & literis nobilis dicitur à Gennadio. Inter alia duos composuit libros de Sacra Historia; quos à mundi initio exorsus, perduxit usque ad Consulatum *Silvii* & *Aureliani*, hoc est annum quadringentesimum. Scripsit

& vitam B. Martini, quo familiariter usus fuit, uti & B. Paulino; qui quanti Severum fecerit, satis Iudes luculentæ in ejus Epistolis ostendunt. Ad hæc tres ejus Epistolæ extant: una est adversus amulos B. Martini: altera agit de obitu & apparitione ejus: tertia refert quomodo B. Marcellinus ex hac vita mortali transierit ad immortalæ. Item extant Dialogi tres, quorum primus narrat virtutes & miracula monachorum orientalium; duo posteriores exponunt virtutes B. Martini, libro primo præteritas. Hæc de ipso *Vossius de Hist. Lat.* Porro ut de scriptis aliqua ex Centuriatoribus adjiciamus; testantur vel ipsa Chronica, ipsum fuisse summi ingenij virum, & qui Attico dicendi genere non sine gratia usus sit: mira etenim brevitate res plurimas & maximas completi potuit. Hæc quoque indicandum videtur, quod liber de Vita Martini, quamvis in maximo fuerit pretio passim apud plerisque, in omnibus orbis partibus, ut *Posthumanus* apud Sulpitiu[m] commemorat: non tamen caruit reprehensione, etiam tum temporis, vel ex ipsius *Sulpitij* testimonio, qui in appendice primi Dialogi meminit, sub persona ejusdem Posthumani, dixisse quendam, quod multa in eo libro sit mentitus. Nec dubium est, quin, ut hodie extat, auctus sit pluribus monasticis fabulis & nugis.

(b) *Prudentius* Pindarus Christianus, dulcissimus & prudentissimus Christi vates audit apud *Card. Bonam*. Historiam Christianam juvit ijs, quæ, inter alia, de Variorum Martyrum passionibus scripsit, carmine quidem, sed ex quo tamen petere rei gestæ veritatem soleant qui hanc materiam prosa prosequuntur. *Voss. de Hist. Lat.*

(c) *Synesius*, ut de eo *Boni* in suis scriptis, Platonem, Demosthenem, ac Pindarum exhibet nobis Christiano ore loquentes: Nec vulgarem quidem cognitionem Poeticæ, Physicæ, Medicinæ, Geometrix, Astronomicæ, & Historiarum sibi comparavit, ut patet monumentis Authorum quos passim in suis scriptis citat. *Centuriatores.*

(e) *Ishodorus* Angelicum in carne degens vitam, multa scripsit varie utilitatis plena, potissimum autem Epistolarum omnis generis divina simul & Luanana gratia refertarum, prope decem milia; in quibus omnes divinas utriusque Testamenti Scripturas exposuit. & omnes omnium hominum mores instituit, usus in eis dicendi genere maxime ad docendum accommodato. Ut de eo *Sixtus Sinenfis Bibliothec. Lib. 4.* Placuit quidem illi, Scripturam, & alia quæ occurrebant dubia, Epistolico scribendi genere explanare, unde tam innumeras scripsit, licet hæctenus ex triplici Editione non plures in lucem prodierunt, quam bis mille & tredecim. In quibus non tantum Scripturam clare interpretatus, sed & præterea ipsius scripta ostendunt flagrantem ipsius ardorem erga Pietatem & Ecclesiam, plurimum enim invehit in eos qui non recte

recte suis ministerijs fungeretur, quocumque illud esset gradu, sive superiori, sive inferiori aliquo.

(e) De *Cyrilli* Commentariis quarti & quales fuerunt superius dictum est. Quam iurim; alia scripsit, præsertim circa Mysterium Incarnationis Dæmoniacæ, quibus valde, ac varie cum Ario, Eunomio & Nestora furibunda robie pugnavit; Etiam & contra *Julianum* Apollatam occasione reviviscentis Idololatriæ libris decem strenue deprecavit. Nec mirum, ut enim Vir ingenio excellentissimo, & in omni doctrinarum genere Profanarum, simul & Divinarum ictus; Et universi mundi Historiæ, & omnium temporum, ac totius Antiquitatis habuit cognitionem, ut constat ex Libris contra Julianum quibus plurimarum & antiquissimarum Historiarum, Authorum & Scriptorum mentionem fecit; adeo ut facultas ei non defuit, ita nec studium, nec zelus in convincendis & refutandis contradicentibus Hæreticis & Ethnicis, ei absuit. Atque hoc maxime notatu dignum, quod in refutandis Hæreticis, & aliis quibuscum ipsi res est, valde est ferus, & vehemens; Et ut plurimum divinarum Scripturarum fundamentis innititur, idque magna Orationis copia, præterquam in Juliano refutando, quicquam etiam rationibus Philosophorum, & omnis Gentilitiæ Antiquitatis doctrina agit, atque ex ipsa, qua tamen solus nixus Julianus Christianæ doctrinæ insultabat, petitis argumentis, ejus Objectiones everte, & proprio quasi gladio jugulat, veluti in illis Libris est videre. Verbo; oratio ipsius est gravis, & tum ipsis verbis, tum ejus dignitati ex æquo responders; differendi autem tanta subtilitas & acumen, tantum rationum acumen & robur, tam exuberantem doctrinæ copiam, denique tanta convincendi adversarios Fidei Energia & Efficiens, ut ipse exemplum optimo jure proponi mereatur, cumibus qui de rebus sacris divinisque mysterijs differere incumbunt, & quibusdam doctrinæ depravatoribus res est. *Censuratores.*

(f) *Orosius* Ingenio prompto, & flagranti cupiditate discendi, & facundia præditus, in ætate florida Augustini jam grandævi discipulus & auditor fuit. Audivit etiam Hieronymum. Hic septem Libros contra Paganos scripsit, in quibus miro compendio succincte commemorat potissimas quæque regnorum mutationes, maximas clades belliconas, famis, pestilentiarum, & aliarum omnis generis calamitatem jam non à primo rerum conditione ad sua usque tempora: ut liber iste veluti Epitome, & brevis Catalogus esse possit earum miseriarum & afflictionum, quibus varie, & in diversis locis ab ipso prætorio, mundus semper fuit oppressus propter peccata. Cui præterea etiam titulum fecisse authorem de *Hormella*, id est, miseria mundi ut *Bergomensis* narrat. Et ejus quidem Historiæ contententiæ impulserem habuit Augustinum, cui etiam dedicat: veluti ipsa præfatio & totius libri finalis peroratio testatur. Quo-

rum scribendorum hoc fuit consilium, ut enumeratione calamitatum omnium, à mundi exordio, confutaret Ethnicorum calumnias, qui temporis sub Gentilismo exacti felicitatem supra modum extollentes præsentis autem seculi grassantia mala, & præsertim Romani Imperii vastationem per barbaricas Gentes, Inclinationem & Ruinam miris modis exaggerantes, Christianismo imputabant, odiose identidem obgannientes, Omne malorum genus in orbem terrarum redundasse, posteaquam spretis patrum numinibus, Christus coli cœpisset. Contra quos pro Christianis causam agens Orosius, exemplorum evidentia ostendit, non esse hoc novum aut insolens, quod plurima mala passim, & præsertim in orbe Romano grassentur: nec jam primum exorto Christianismo cœpisse, sed inde à prima sui conditione mundum semper fuisse obnoxium infinitis miseriis atque calamitatibus iusto Dei iudicio, ob idololatricam, & alia grassantia peccata. Ac expressè indicat, religioni Christianæ acceptum serendum esse, quod non admodum penitus eversa in cineribus jaceat res Romana. Hoc nomine Gelasius etiam, in Decreto de libris Apocryphis, commendat Orosium, quod valde necessariam, & adversus Paganorum calumnias dignam ordinavit Historiam. *Centuriatores.*

(g) Marius Mercator Fidei Catholicæ adversus Pelagianos, & Nestorianos, fortissimus erat vindex, Græcè simul & Latine doctus, haud ita multa proprio Marte composuit. Quæ enim ab eo scripta supersunt opera, non nisi farrago terè quædam sunt Excerptorum aliunde, præsertim ex Hæreticorum scriptis desumptorum. *Cæsus Hist. Lit.*

(h) *Theodoretum* multa scripsisse, isæmet narrat in Epistola illa ad *Leonem*, his verbis: A me enim scripta sunt alia quidem ante viginti annos, alia vero ante decem & octo, alia ante quindecim, alia ante duodecim, partim quidem adversus Arianos & Eunomianos, partim vero adversus Judæos & Gentes, partim vero adversus Magos qui sunt in Perside: alia rursus de universa ac generali providentia: alia rursus per divinam gratiam à me sunt explicata, de Theologia, & divina humanæ Naturæ susceptione, & scriptis Apostolicis, & Propheticis Prædictionibus. Quinetiam supersunt *Theodoreti Libri quinque Historiæ Ecclesiasticæ*: quos ab Hæresi *Arii* incipit, & dedecit usque ad Tempora *Theodosii* junioris. Quibus secundæ *Synodi Generalis* gesta tulsus, quam Historici alii, enarrat. Apud *Gennadium* autem legimus, continuasse eum Historiam suam usque ad *Leonem Imp.* atque id aliis quinque libris adjectis, sed illi perierunt. Scriptis quoque Historiam Sanctorum, quam *Evasebii*, sive Religiosorum, appellat. *Viss. de Hist. Græc.* De stylo *Theodoreti* ita censet *Photius*: Historiæ eum magis convenire, quam istum, quo vel *Socrates* utitur, vel *Herennius*, *Sozomenus*, vel *Evagrius Ponticus*, clarus

clarus enim & grandis est, minimeque redundans. Phot. in *Biblioth.* Sed ut tam de rebus ipsis, quam de Stylo, Centuriatorum Censuram proferamus; In Theologia & rebus sacris inter primos locum obtinet; In eruendo sensu perspicax & ingeniosus, nisi quod allegoriis plurimum indulgisse videtur. In rerum explicatione & tradenda Doctrina brevis & clarus, in dicendo jucundus, in Argumentando subtilis, in monendo acris. Rationibus si quando pugandum, nemo illo validius in hostes tela jactit, vel ab eis jacta fortius repellit, nec non crebro etiam suo ipsius gladio jugulat. Authoritatibus si sit decertandum, est illo, vel omni exemplorum genere, vel summa non cœlestis tantum doctrinæ, sed totius antiquitatis cognitione, nemo instructior. Hoc nominatim etiam adicere placuit, insignem ipsum fuisse Physicum: veluti apparet ex iis quos de Providentia scripsit libris: Geographicæ etiam eum gnarum fuisse, apparet ex quæstione duodecima in Genesin; item doctrinæ Sphericæ cognitionem eum habuisse constat ex quæstione 15 in Genesin: & Lib. 1. de Fide, ubi de punctis, distantia Cœli à Terra, de magnitudine solis multum differit. Et ex opere denique, cui Titulus, *De Curatione Græcarum Affectionum* lectam constat Veterum Philosophiam & Theologiam.

(i) *Johannes Cassianus* præter VII. Libros de Incarnatione Christi, Libros IV. edidit de Institutione Monachorum, opus Historicum pariter ac Dogmaticum: Cui Libros VIII. De Vitiis Principalibus eorum que remediis, subjunxit. Ad hæc scripsit Collationes cum Patribus Ægyptiis habitas, quas Libris XXIV. complexus est, & Monasticæ Perfectionis quidem perfectissimus magister fuit, ut de eo *Bona*. Unde *Cassiodorus* de libris Institutionum, ita ad sui monasterii fratres scribit: *Cassimum* presbyterum, qui conscripsit de institutione fidelium Monachorum, sedulo legite, frequenter audite, qui inter ipsa sancti propositi initia octo principalia vitia dicit esse fugienda. Hic noxios motus animarum ita competenter insinuat, ut excessus suos hominem pene videre faciat, & vitare compellit, quos antea confusione caliginis ignorabat. Quo nomine & omnino dignus, qui ab unoquoque Casuista & Parocho, cui incumbit animarum cura, sedulo etiam & attente legitur.

(h) *Palladius* quidam, non iste qui Divi Chrysolomi vitam literis mandavit, primus factus est Scotorum Episcopus, qui & diſtus etiam est eorum Apostolus, quod eos qui adhuc Gentiles essent ad Christum convertit. Hibernis quoque prædicavit, sed cito eo mortuo, S. *Patricius* id opus absolvit. *Spondanus ad An.* 429. Et hic quidem fuit doctrina & miraculis excellens, & istis potissimum instrumentis, & Orationis ac precum excellentia, totam, ut *Sigebertus* habet, insulam ad sincerioſam Christi Religionem convertit. Profana Deorum Tempia destruxerit, signa pietatis

pietatis erexit, Ecclesias innumeras fundavit, pauperes fovit, Captivos redempfit.

(l) *Socrates* primum in Rhetorica Troilo Magistro, quem & multis laudibus ornavit, usus est. Posthæc relicta Troili Schola ad forum se contulit, & causas agitavit Constantinopoli, unde cognomentum adeptus est Scholastici, sic enim Advocati eo tempore dicebantur: Tandem vero abjecta Causidicina, ad scribendum Ecclesiasticam Historiam animum suum applicuit. Quia in re & judicio & diligentia usus est singular. Ac Judicium quidem, declarant observationes ac sententiæ passim in Libris ejus intextæ: quibus, meo quidem iudicio, nihil est illustrius. Diligentiam vero, cum alia multa testantur, tunc illud imprimis, quod temporum notam, id est, Consulatus, Olympiadas sæper uno apponit; præsertim ubi res quisdam majoris momenti commemorat. In scribenda autem Historia, usus est *Socrates* stylo simplici atque abjecto, idque de industria; quo ab omnibus facilius intelligi posset, ut ipse testatur in exordio libri primi ac tertii. Illud enim sublime & ornatum dicendi genus, Panegyricis potius orationibus, quam rerum Ecclesiasticarum Historiæ convenire existimavit. *Henr. Valef. de Vita & Scrip. Socratis.*

(m) Post admirandum Eusebium cognomento Pamphilum, qui plurimum studii per sedit in colligendis libris doctissimorum virorum, qui res Ecclesiasticas conscripserant, non solum apud Christianos, verum etiam apud Judæos: & qui Historiam suam perdidit ad annum vicessimum Constantini, idem argumentum tractare aggredi vixi Deo chari, cura ac diligentia, sicut ipsorum libri fidem faciunt, sequentium temporum Historiam conscripserant: *Theodoretus* scilicet beatæ recordationis, Episcopus Cyri, & *Sozomenus* ac *Socrates*. In scribenda autem Historia non eandem viam omnes tenuerunt: sed singuli peculiari modo ratiocinati sunt, & res gestas scriptis prodiderunt. *Theodorus Lector ap. Valef. in Testimonium Veterum de Socrate & Sozomene*. Et inter alia Sozomene peculiaria hæc eminent, quod educatus in Palæstina in gremio Monachorum ardentissimum amorem Monasticæ vitæ ac disciplinæ passim in historia sua præfert. Quod ad stylium ejus, in scribenda Historia usus est *Sozomenus* stylo, nec depresso nimis nec turgido, sed qui inter utrumque medius incidit. Qui quidem stylus Ecclesiasticarum rerum scriptori optime convenit. *Valef. de Vita & Scrip. Socr. & Sozom.*

(n) Nilis multa scripsit ut plurimum Aſcetica, quibus vim Eloquentiæ Nicephorus tribuit, & quibus divinæ gratiæ nervis le validum fuisse ipse predidit.

(o) *Leontis M.* opera constant ut plurimum Homiliis & Epistolis, quarum utrisque, ut de eo *Bona*, ejus Eloquentia cor afficit, penetrat,

penetrat, urit. Epistolæ ipsius ad diversos scriptæ sunt, ad Imperatores, ad Concilia, ad Ecclesias diversarum Provinciarum, & Ecclesiasticas, publicas & privatas personas; In quibus illos aut instruit, ac docet de Fide, & Pietate, & disciplina ecclesiastica; aut confirmat eos, & ad constantiam præstandam hortatur. Item adversus Hæreticos & pseudo doctores eos armat, atque extimulat, officii unumquemque suo loco & ordine commonefaciens; aut reprehendit etiam, si quæ perperam admissa erant adversus Dei & Ecclesiæ Statuta, & ad Pœnitentiam, & Emendationem incitat. Decreta etiam ei plurima adscribuntur, quorum alia quidem bona sunt, alia vero Notas *Mysterii Iniquitatis* aperte præ se ferunt. Hæc de eo *Centuriatores*; Et Primatum quidem Ecclesiæ Romanæ, & in cæteras dominium, tam in Epistolis, quam alibi multum laboravit, & Imagines Sanctorum plura æquo honoravit, & Conjugio non ita æquus fuit.

(p) *Salvianus*, ut de eo *Bona*, cultus & pius Author, novus sui temporis Hieremias. Ejus extant VIII. Libri de Providentia & Gubernatione Dei, deque iusto ac præsentis ejus judicio, in quibus hanc summariam tractat propositionem, Deum non deposuisse curam humani generis, neque negligere cœtum piorum; Et quicquid accidat malorum ac miseriarum, id totum nostra evenire culpa, & propterea ad Emendationem magna Severitate adhortatur omnes omnium Statuum ac Ordinum homines. Extant & adversus avaritiam, præsertim Clericorum & Sacerdotum Libri IV.

(q) Prosper Aquitanicus acerrimus fidei defensor, in scribendo accuratus, sive soluta, sive ligata Oratione loquatur, ut de eo *Bona*. Reviviscendæ in Occidente Hæresi Pelagianæ se valide opponit, Augustini Scriptorum defensionem suscipiens. Scripsit & Chronicon à Primo homine usque ad Urbem à Genserico, Vandalorum Rege, captam. Phrasis ipsi fuit non perplexa, non dura, nec spinosa, sed plana, simplex, &, ut *Gennadius* habet, Scholastica-

Secondly,

Secondly, *The Lesser Fathers: Or, The Works of such of them as have been Collected into the Bibliotheca Patrum, or other Spicilegiums.*

Asterii Amaseæ in Ponto Ep. qui cl. An. 401. *Homiliæ dulcissimi Styli, & ad Affectus concitandos apertissimi*, extant cum Operibus Leonis M. Chryfologi, &c. à Theophilo Raynaudo editis, & in Auctuario ad Bib. Patr. 1648. Tom. 1. p. 1. — Extant & Homiliæ Septem in Psalmos 5, 6, 7. Græc. Lat. cum Notis ap. Coteler. Monument. Ecclesiast. Græc. Tom. 2. p. 1. — Extant & Fragm. Asterii plurima in Catena ad Lucam.

Marci Ascetici, qui cl. An. 401. *Et inter Monachos Nitrienses celeberrimus fuit*, ext. Opuscula, inter quæ Capitula de temperantia sublimia sunt, Græc. Lat. in Auctuario Patr. 1624. Tom. IV. p. 370.

Victoris Presbyteri Antiocheni, qui cl. An. 401. Extat Commentarium in Evangelium S. Marci Latine ex versione Theod. Pellam in Bib. Patr. Tom. IV. p. 370.

Severiani Gabalorum in Syria Ep. qui cl. An. 402. *Concionatoris eximii, sed ob æmulationem Chrysofomi, & perfidiam in eum minus secundam famam meriti*, extant Orationes inter Chrysofomi Opera, & alia ejusdem Fragmenta alibi, ut videre est ap. Cav. Hist. Lit.

Palladii Monachi Galatæ, qui cl. An. 401. extat Historia Lausiaca, seu de Patrum Vitis ad Lausum cubicali præfectum nuncupata, unde Lausiaca dicta, cum Notis Frontonis Ducæi in Auctuar. ad Bib. Patr. 1624. Tom. II. p. 893. Cujus Supplementum Cotelerius dedit in Monument. Ecclesiæ Græc. Tom.

II. p. 341. item & ampliora Fragn. Monument. Tom. III. p. 117, 158.—Dialogus de Vita Chrysofomi Græc. Lat. Bigotii, Par. 1680. 4°.

—De Gentibus Indiæ & Brachmannis Græc. Lat. Biffæi, Lond. 1665. 4°.

Heraclidis Ephesi Ep. qui cl. An. 401. extat Paradifus, feu de Vitis Sanct. Patr. in Cotelerii Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 171.

Chromatii Aquileensis Ep. *Chrysofomi & Ambrosii testimoniis celebris*, qui cl. An. 401. extant Homiliæ & Tractatus de Octo Beatitudinibus, & in reliquum Cap. V. & in partem VI. S. Matthæi in Bib. Patr. Tom. V. p. 976.

Polybij, & Johannis, & Epiphaniî discipuli, qui cl. An. 402. extat ejusdem Patris Vita ab iis conscripta ad Calcem Operum Epiphaniî Editionis Patavianæ.

Attici Ep. Constantinopolitani, *qui assiduus in docendo populo, & ad Pietatis Studium exhortando; neque sue tantum Ecclesiæ curam diligenter gessit, sed & aliarum*, cl. An. 406. Cujus extant Epistola ad Cyrillum Alexandrinum de Chrysofomi nomine Dptychis à se restituto ap. Nicephorum Histor. Eccl. Lib. 14. c. 26. Et altera apud Socratem Lib. 7. c. 25. Et Fragn. Homiliæ in Natalem Domini in Concil. Tom. III. p. 116, 517, 849. Et aliud in Theodorit. Dial. II. p. 100.

Theodori Mopsuestiæ in Cilicia Ep. qui cl. An. 407. ex quamplurimis quorum Scriptor fuit, extant tantum Fragmenta quædam quæ habeantur inter opera Marci Mercatoris, Facundi Hermianensis, & in Collatione quarta & quinta Synodi Quintæ Constantinopolitanæ

tinopolitanæ de quibus videatur Cavus Histor. Liter.

Polychronii Apamæ Ep. qui cl. An. 410. *Et optime vixit & optime docuit, vitæ scilicet ex æquo doctrina respondente*, ut de eo Nicephorus: ext. Expositio in Canticum Canticorum à Meursio Græce edita, unâ cum Eusebii & Postelli Expositionibus Ludg. Bat. 1617. 4.

——— Commentarium in Job, cujus Argumentum præfixit, & longe majorem Partem inseruit Nicetas Catena sua in Job, quæ cura Patricii Junij, prodiit Lond. 1637. Fol.

——— Fragm. Commentarii in Ezekielem ap. Vilalpandi Commentarios in Ezekielem, cujus Argumentum Græce edidit David Hoeschelius, una cum aliis quibusdam, & habetur inter Criticos Sacros, Tom. II. p. 1660. — Item Fragmenta ex ejusdem Commentario in Daniele ext. Græce ad calcem Commentariorum Broughtoni in eundem.

Nonni Pannopolitani Ep. qui cl. An. 410. extant Græc. Lat. Paraphrasis Evangelii S. Johannis, *quæ mirabilis genii est*, ut de eo Card. Bona, in Appendice Bigneana. — Collectio & Explicatio Historiarum quarum meminit Gregorius Nazianzenus in duabus Steleuticis contra Julianum, Græce cum Nazianzeni Invektivis Ætonæ 1610. Et Latine inter Opera Nazianzeni Tom. 2. — Dionysiacón Libri 48. ab eo adhuc Gentili, ut videtur, scripti, inter Poetas Heroicos Græcos, Genevæ, 1606.

Luciani Ecclesiæ Caphargimalitanæ in Territorio Hierosolymitano Presbyteri, qui cl. An. 415. extat Epistola de Reliquiarum S. Stephani Protomartyris Revelatione sibi facta, Latine ex Aviti Presbyteri Versiõne, inter Opera Augustini.

Zofimi Romanæ Ecclesiæ Ep. *præcocis istius Hildebranduli*, ut de eo jure Caufabonus, qui cl. An. 417. extant Epistolæ XIII. Concil. Tom. II. p. 1556. Et Fragm. Epistolæ Encyclicæ qua Pelagianos damnavit in Augustini Epist. 157.

Bonifacii primi, Ep. Romæ, qui cl. An. 418. extant Epistolæ tres & Fragm. aliquot quæ in istis non reperiuntur Concil. Tom. II. p. 1582. Et aliæ quinque Concil. Tom. IV. p. 1702.

Severi Balearis Insulæ Ep. qui cl. An. 418. extat Encyclicæ Epistola de Conversione Judæorum in ista Insula ap. Baronium An. 418. p. 429.

Hesclii Salonitanæ Urbis in Dalmatia Ep. qui cl. An. 418. extat Epist. ad Augustinum inter Augustinianas Num. 79.

Philippi Sidetis, Scholæ Catecheticæ apud Alexandrinos Præfecti, qui cl. An. 418. ext. Fragm. de Scholæ Catecheticæ quæ Alexandriæ erat Successione, Notis illustratum Cl. Dodwelli inter Dissertationes suas ad Irenæum Oxon. 1689.

Fastidii Britanniarum Ep. qui cl. An. 420. ext. Libellus de Vita Christiana, & Viduitate colenda inter Opera Augustini Tom. IX. p. 888.

Leporii Presbyteri Massiliensis qui cl. An. 420. extat Libellus Emendationis, sive Satisfactionis ad Ep. Galliæ in Bib. Patr. Tom. IV. p. 14. Et in Appendicæ Garnerii ad Part. I. Operum Marii Mercatoris Desert. 2. c. 20. p. 220.

Paulini Ambrosii Notarii, qui cl. An. 420. extat Vita B. Ambrosii ejus Operibus præfixa — Libellus item

Zosim, Papæ gratias agens ob damnatos Pelagium & Cœlestium Concil. Tom. II. p. 1578.

Euodii Uzalensis in Africa Ep. qui cl. An. 420. Opuscula ext. inter Augustiniana de quibus videatur Cav. Hist. Lit.

Vigilii Diaconi qui cl. An. 420. Monachorum Regula ext. in Codice Regularum Holstenii Par. 1663. 4°.

Isidori Commentariorum in omnes Libros Regum Libri IV. ext. inter Isidori Hispalensis opera.

Severi Ep. Milevitani qui cl. An. 420. ext. Epistola inter Augustinianas Num. 35.

Eudociæ Imperatricis, Theodosii uxoris, que cl. An. 421. extant Centones Homerici Græc. Lat. in Collectione Bigneana.

Maximi Taurinensis Ep. *Summa præditus Sanctitate & Prudentia*, qui cl. An. 422. ext. Homiliæ una cum Leonis M. Homiliis à Raynaudo Editis, etiam in Bib. Pat. Tom. 6. p. 1. Et Duodecim aliæ in Mabillonii Musæo Italico. Tom. 1. part. 2. p. 1.

Cœlestini Ep. Rom. qui cl. An. 423. extant Epistole in Conciliorum. Tom. II. p. 1611.

Iupi Ep. Trecentis, qui cl. An. 426. extant Epistola ad Talatium Andegavensem Ep. de Clericis Bigamis Concil. Tom. IV. p. 1048. Item alia ad Sidonium Apollinarem ap. Dachærium Specileg. Tom. V.

Johannis Antiochiæ Ep. qui cl. An. 427. extant Epist. VI. Græc. Lat. Concil. Tom. III. p. 388, 444, 502, 706, 1088, 1092. Et aliæ XV. Latine inter Epistolas

Epistolas ad Concilium Ephesinum pertinentes à Christiano Lupo editas.

Possidonii S. Augustini Discipuli, & Calamæ propè Hipponem Ep. qui cl. An. 420. ext. Vita Augustini & Indiculus Scriptorum S. Augustini præfixi ejus Operibus.

Theodoti Ancyrani in Galatia Ep. *Strenui Nestorii Oppugnatoris*, extant Græc. Lat. Homiliæ duæ in Christi Natalem in Concilio Ephesino habitæ. Concil. Tom. III. p. 988, 1008. ——— Et Homilia contra Nestorium habita ibidem. p. 1024. ——— Oratio in S. Deiparam & Symeonem inter Amphilochei Opera à Combescio edita Par. 1644. ——— Expositio Symboli Niceni, seu Nestorii Confutatio à Combescio inter alia quædam Par. 1675. 12°.

Isaac cujusdam ex Judæo Christiani, qui cl. An. 430. extat Libellus de S. Trinitate & Incarnatione Domini inter Opuscula Veterum Dogmatica Sirmondi Par. edita, 1630. 8°.

Hilarii Lirinensium Abbatis, & postea Arelatensis Ep. qui cl. An. 430. ext. Opuscula in Bib. Patr. Tom. VII. p. 1228.

Acacii Bærœæ Ep. qui cl. An. 430. Binæ extant Epistolæ ad Alexandrum Hieropolitanum inter Epistolas Ephesianas Lupi, & unica ad Cyrillum Græc. Lat. Concil. Tom. III. p. 382.

Alypii Presbyteri Constantinopolitani, qui cl. An. 430. extat Epistola ad Cyrillum, ut adversus Nestorii Hæresin viriliter pergat, Exhortatoria, Concil. Tom. III. p. 785.

Charisii Presbyteri & Oeconomi Philadelphensium Ecclesiæ, *Nestorii oppugnatoris*, qui cl. An. 331. ext. Græc.

Græc. Lat. brevis Confessio Fidei Nicenæ consona, ut & cætera ejusdem Concil. Tom. III. p. 673.

Acacii Mitelenens. in Armenia Secunda Ep. qui cl. An. 431. ext. Græc. Lat. Homilia in Synodo Ephesina habita, qua Fidem Catholicam contra Nestorium strenue asserit, Concil. Tom. III. p. 983. Latine Epist. ad Cyrillum inter Epistolas Ephesinas à Lupo editas, Num. 172.

Menonis Ephesi Ep. qui cl. An. 431. ext. Græc. Lat. ad Clerum Cp. qua mala, quæ ipse, patresque Ephesini à Factione Nestoriana Ephesi quotidie patiebantur, enarrat, Concil. Tom. III. p. 762.

Maximiani Ecclesiæ Cp. Ep. qui cl. An. 431. extat Græc. Lat. Epistola ad Cyrillum unica, *qua illum ob mala quæ Fidei causa perpeffus erat, laude simul ac consolatione profequitur*, Concil. Tom. III. p. 161.

Rhegini Constantiæ Cypri Urbis Ep. qui cl. An. 431. extat Græc. Lat. Homilia in Synodo Ephesino post Nestorii damnationem habita, Concil. Tom. III. p. 577.

Juvenalis Ep. Ephesini, qui cl. An. 431. ext. Lat. Epistola Synodica ad Presbyteros, Archimandritas, reliquosque Palæstinæ Monachos; qua suo suorumque Episcoporum nomine Concilii Chalcedonensis decreta confirmat, Concil. Tom. III. p. 889.

Capreoli Carthaginensis Ep. qui cl. An. 431. ext. Græc. Lat. Epistola ad Synodum Epesinam Concil. Tom. VI. p. 533. etiam & alia Epistola ad Vitalem & Constantium Hispanos de una Christi veri Dei & Hominis persona, contra recens damnatam Hæresin Nestorii in Bib. Patr. Tom. VII. p. 5.

Uranii Presbyteri, Paulini Nolani discipuli, qui cl. An. 431. ext. Narratio de obitu S. Paulini inter Opera Paulini.

Sixti Tertii Rom. Ep. qui cl. An. 434. ext. Latine Epistolæ II. ad Cyrillum una, ad Johan. Antiochenum altera, Concil. Tom. III. p. 1172. Græc. Lat. Extant & Epistolæ II. ad Cyrillum ap. Coteler. Mon. Eccl. Græc. Tom. I.

Adriani cujusdam, qui cl. circa An. 433. extat Introductio in Sacram Scripturam, *qui utilis censetur à Photio esse liber, ijs, qui eam primo aggrediuntur*, inter Crit. Sacr. Lond. Tom. VIII.

Maximi Episcopi Regensis in Gallia Narbonensi extant Homiliæ quædam inter Eucherii Lugdunensis Homilias.

Procli Ep. Cp. qui cl. An. 434. ext. Opera Græc. Lat. cum Notis Combeficij. Auctuario, Par. 1648. Tom. I. p. 301.

Eucherii Lugdunensis Ep. qui cl. Anno 434. extant Opera in Bib. Patr. Tom. VI.

Claudii Marii Victoris, Rhetoris Massiliensis, & Poetæ, qui cl. An. 434. extant Poemata in Appendice Bigneana ad Bib. Patr. p. 580.

Sedulij, *floridissimi Scriptoris, & Optime, ac Christianæ venæ Poetæ*, ut de eo Bona, ext. Opera in Appendice Bigneana p. 658.

Vincentii Lerinensis, qui cl. An. 434. extat Commonitorium adversus Hæreses in Bib. Patr. Tom. VII. p. 249.

Antonini Constantiensis in Africa Ep. qui cl. An. 437. extant ad Arcadium quendam in Exilium à Genferico actum, quod Arianam impietatem amplecti noluit, Consolatoria & Exhortatoria ad labores pro

pro Christo ferendos Epistola, *pia plane & elegans* in Bib. Patr. Tom. VII. p. 249.

Valeriani Cemelenfis trans Varum ap. Alpes Maritimas Ep. qui cl. An. 439. extant Homiliæ 20. varij argumenti, una cum Epistola ad Monachos Parænetica, cum Operibus Leonis, Chryfologi, &c. à Theophilo Raynaudo editæ Parisijs 1639. Et in Bib. Patr. Tom. VIII. p. 665.

Dracontij Gente Hispani, dignitate Presbyteri; qui cl. An. 440. ext. Carmen Heroicum in Hexæmeron, *opus non ignobile.*——— Item & Elegia ad Theodosium Imp. in Bib. Patr. Tom. IX. p. 724, 729.

Bacharij S. Patricij discipuli, qui cl. Anno 440. ext. Epistola de recipiendis lapsis ad Januarium, *Efficax & elegans*, ut de eo Bona, in Bib. Patr. Tom. VI. p. 1174.

Basilij Selenciæ in Isauria Metropolitæ, *perspicacis ingenij, & ornatæ dictionis Oratoris*, qui cl. An. 448. extant Orationes 44. Græc. Lat. cum Dausquij Notis——— Oratio in Transfigurationem Domini Græc. Lat.——— Demonstratio contra Judæos de adventu Christi Græc. Lat.——— De vita & Miraculis S. Theclæ Virginis & Martyris, si sint illius, quod dubitatur, Libri II. Græc. Lat. Hæc omnia ext. cum Notis Dausquij, Gregorij Operibus subnexa. Extat & Laudatio S. Stephani Protomartyris à Fr. Combesicio Græc. Lat. edita, una cum aliquot Chryfostomi Homiliis Par. 1658. 8°. Item Oratio in S. Deiparam, & in Domini incarnationem Græc. Lat.

Lat. Edita ab eodem Combeficio in Anctuario 1648.
Tom. I. p. 569.

Baffiani Ephesini Ep. qui cl. An. 448. ext. Libellus
Imp. Marciano oblatus, Græc. Lat. Tom. IV. p.
685.

Anatolij Ep. Alexandrini, qui cl. An. 449. ext.
Græc. Lat. Epiftola ad Leonem Imp. de Concilio
Chalcedonenfi, & rebus à Timotheo Æluo Alex-
andriæ geftis Concil. Tom. IV. p. 905.

Diadochij Photicensis Ep. qui cl. An. 450. ext.
Capita centum de Perfectione Spirituali, & Definitio-
nes decem de totidem virtutibus, in Bib. Pat. Tom.
V. p. 804.

Athanasij Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyteri, qui cl.
An. 459. ext. Libellus adversus Dioscurum Synodo
Chalcedonenfi oblatus Concil. Tom. IV. p. 408.

Ifchyronis Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconi, qui cl.
An. 451. ext. Græc. Lat. Libellus Accusationis ad-
versus Dioscurum Synodo Chalcedonenfi oblatus Con-
cil. Tom. IV. p. 408.

Theodori Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconi, qui cl. An.
451. ext. Græc. Lat. Libellus adversus Dioscurum Syno-
do Chalcedonenfi oblatus in Concil. Tom. IV. p. 396.
ext. & ejusdem naturæ Libellus Sophronij hominis
Laici Concil. Tom. IV. p. 411.

Photij Tyrionum urbis Metropolitanæ, qui cl. An.
451. ext. Græc. Lat. Libellus Supplicationis ad Mar-
tianum Imp. de jure suo Metropolitanano Concil. Tom.
IV. p. 541.

Proterij Ep. Alexandrini, qui cl. An. 451. ext.
Epiftola fcripta An. 455. ad Leonem Papam, qua
E e Theophili

Theophili decessoris calculum defendens, festum Paschatis eo Anno in VIII. Kalendas Maias differendum esse contendit, in Editione Operum Leonis Quesneliana.

Leonis Bituricensis in Gallia Ep. qui cl. An. 453. ext. Epistola ad Episcopos Tertiæ Lugdunensis, qua declarat Excommunicatos Clericos illos, qui, prætermissò Ecclesiastico Judicio, secularem adierint potestatem, inter Leonis Epistolas Num. 96. & Concil. Tom. III. p. 1420.

Salonius Eucherii Lugdunensis Ep. filius, qui & ipse Ep. cujusnam vero urbis incertum, cl. An. 453. Cujus ext. Expositio in Parabolis Salomonis, aliaque Mystica in Ecclesiasten, Dialogi forma conscripta, in Bib. Patr. Tom. 8. p. 401.—Item Epistola una cum Ceretio & Veranio Episcopis ad Leonem Papam inter Leonis Epistolas post Ep. 51.

Rustici Urbis alicujus in Gallia Ep. qui cl. An. 454. extat Epist. ad Eucherium Lugdunensem à Sirmondo edita inter Notas in Sidon. Apollinar. Lib. 2.

Chryssippi Cappadocis, qui cl. An. 455. ext. Græc. Lat. Homilia de S. Deipara in Auctuar. Duceano Tom. II. p. 424.—Item Fragm. Encomii Theodori Martyris inter Euristatij Cp. Libros, de Statu Vita functorum cap. 22.

N. Extant & aliorum Patrum Fragmenta inter aliorum Opera inserta, vel subjuncta, viz. I. Pandorì Monachi Ægyptij qui cl. An. 401. Fragmenta Chronographiæ ap. Scaligerum in Animadver. Eusebianis. II. Anisochi Ptolemaidis in Phœnicia Ep. qui cl. An. 401. ext. Fragmenta ap. Theodorit. Dial. 2. & in Catena ad Job. p. 443. Et Concil. Ephesini Act. Part. I. Cap. 4. III. Iba Ep. Edissen. ext. Fragm. Epistolæ ad Mariam Perfam de

de Cyrillo & Actis Ephesinis, de Pace Ecclesiæ reddita, & de Laudibus Theodori Mopsuesteni Græc. Lat. Concil. Tom. II. p. 661.

Secondly, The Hereticks of the Fifth Century.

I. Of the Arrian, Macedonian, and Eunomian Tribe.

(a) Philostorgius Historicus qui cl. An. 426. ext. ex Ecclesiasticis hujus Historijs Epitome Græc. Lat. confecta à Photio Patriarcha, cum Versione, & Annotationibus H. Valesij, & Fragmenta quædam Philostorgiana ex Suida, una cum Eusebij, Socratis, &c. Historijs. Moguntij 1689.

Sabini Heracleæ, quæ est Thraciæ urbs Ep. qui cl. An. 425. ext. excerptus ex ipsius Collectaneis Libellus Fidei, quem Episcopi Orientales Joviniano Imp. Antiochiæ obtulerunt ap. Socr. Lib. 3. c. 25.

II. Of the Nestorian Tribe.

(b) Nestorij Ep. Constantinopolitani insignis istius Hæresiarchæ, qui cl. An. 428. ext. Epistolæ, Sermones, & plurima ejusdem Fragmenta in Conciliorum Tomis, inter Mariæ Mercatoris Opera, & in Bib. Patrum, de quibus vide Cl. Cavi Hist. Lit.

Meletij Mopsuesteni Ep. pertinacissimi Nestoriani, qui cl. An. 428. ext. latine Epistolæ XI. inter Epistolas Ephesinas à Lupo editas.

Dorotheus Martianopolitanus, Alexander Hierapoleos, Maximinus Anzarbi, Helladius Tarsi, Eleutherius

rius Tyanæ, Paulus Emesæ, Andreas Samosatensium, Rabbulas Edessæ Episcopi cl. An. 420. & 431. & vel partium, vel Hæreseos Nestorij propugnatores extiterunt. Quorum Epistolæ, & cætera Opuscula vel inter Lupi Epistolas Ephesinas, vel Conciliorum Tomis ut plurimum habeantur, de quibus videatur Cavus Hist. Lit.

Irenæus S. Imperij primo Comes, & postea Tyri Ep. cl. An. 444. Hic scripsit Commentarios de rebus in Synodo Ephesino, ac in Oriente toto per viginti plus minus annos ab ea proxime elapsos, ex occasione Controversiæ Nestorianæ gestis; Quibus Cyrillum & Orthodoxos fugillans, Nestorium vero ejusque Sectatores collaudavit. Hi licet interierunt, totam tamen illam Epistolarum & Actorum Synodali-um Syllogem, quam in lucem emisit Christianus Lupus inter Epistolas Ephesinas. Lovanij 1682. 4°. ab illis desumptam esse nostro Cavo videtur. Extat etiam ibidem & Epistola unica ejusdem Irenæi ad Episcopos Orientales 431. & in Conciliorum Tom. III. p. 717.

III. *Of the Eutychean Tribe.*

(c) Eutychetis Presbyteri, & Archimandritæ Constantinopolitani, & Hæresiarchæ, qui cl. An. 448. ext. Græc. Lat. Libellus seu Confessio Fidei Synodo Ephesinæ Latrocinali oblatus in Concil. Tom. IV. p. 134. ——— Supplicationes duæ ad Theod. Aug. ib. p. 241. ——— Epistola ad Leonem Papam cum Fragm. Confessionis inter Epistolas Lupi Ephesinas, Num. 222, 223.

IV. *Of the Pelagian Tribe.*

Pelagij, qui cl. An. 405. ext. quædam inter Opera Hieronymi & Augustini, de quibus vide Cavum nostrum.

Cœlestii Pelagij discipuli, qui cl. An. 407. ext. Confessio Fidei Zozimo Papæ oblata, & Epistola ad Clericos Romanos suæ partis in Appendice Garneriana ad Part. I. Operum M. Mercatoris. — Ad Zozimum Papam Fragmenta quædam Libelli, quo Infantes Peccato Originali obstrictos esse negavit, ap. Aug. de Pecc. Origin. c. 2, 5, 6, 23. — Definitionum Liber ap. Aug. in Libro de Perfectione Justitiæ. — Extant & quædam Epistolæ ad Sectarios suos Romæ agentes contra Clerum Romanum ap. Aug. Lib. 1. ad Bonifacium.

Juliani Pelagianæ Hæreseos propugnatoris acerri-
mi, qui cl. An. 420. ext. Libellus Fidei inter Opera Marij Mercatoris Garnerij, Part. I. p. 320. Item & Fragmenta aliorum ejusdem Operum ap. August. Mercatorem, & Bedam, de quibus vide Cavum.

N. Fuit hæc ætas ingeniosa admodum, & obstinata valde in retinendis, augendis, & propagandis superioris Centuriæ Hæresibus. Unde falsa Ecclesia, & in ipsa continuata, & ab alijs novis Hæresiaribus, Monachis plerisque, aucta fuit. Tanto vero novi illi Hæretici Ecclesiæ fuerunt molestiores, quanto enormius à veritatis tramite aberrarunt. Alij ex iis personam Christi θεοσφώρωσιν sunt aggressi, ut Nestorius & Eutyches contrarijs planè, & è diametro oppositis constricti erroribus; alij Officium ejusdem & beneficia, ut Pelagius. Ex hac vero, pacatis Ecclesiæ temporibus, per homines contentiosos in Ecclesiam invecta Hæresium multitudo, Gentibus Christianismo insultandi occasio data est.

(a) Et in continuandis superioris Ævi Hæresibus plurimum intervijit *Philostorgius*, qui non tam *Arrianus*, quam *Eunomianus*, & *Anomæus*

Anomæus Historiam Ecclesiasticam texit ab Ario incipiens ad initium *Valentiniani Secundi* pergens, in qua periodo desijt; in qua undique erga *Eunomianæ Sectæ* homines amorem, erga Catholicos odium prodidit, ut de eo *Vossius*; imo, ut de eo *Photius*, narrat fere contraria omnibus Ecclesiasticis Historicis, laudibus extollens quos novit *Arrianismo* infectos, & convitijs Orthodoxos perfundens; ita ut hoc ejus opus non tam Historia esse videtur, quam Hæreticorum laudatio, cum nuda & mera vituperatione atque acculatione Catholicorum. Stylus illi comptior; & poeticis sine tædio, minimoque ingratis vocibus utitur. Tropi quæque ac verba significantia gratiam ipsi cum jucunditate conciliant. Nisi quod interdum audacius ipsis, vel nimium disertis utendo, in frigidum & importunum Sermonem incidit. *Phot. in Bib.* porro quod hodie superest *Philostorgij*, excerpta tantum quædam sunt ex ipsius Historia, quæ idem *Photius* Patriarcha Constantinopolitanus ex duodecim ejus Libris collegit.

(b) Est hoc Fundamentum & Fidei & Salutis nostræ, ut Paulus docet, *1 Tim. 3. vers. 16. Deum in carne manifestatum fuisse, & Filium Dei ex muliere hominem factum esse, Gal. 4.* utraque Natura in unam eandemque personam assumpta, non in duas pluresque personas divisa & separata, ut sit vere noster *Emmanuel*, Redemptor, Mediator, & Deus & Homo, idem, & unus *Jesus Christus*, utrumque in unam personam concilians, & inter utrumque medians seque interponens. *Matth. 1. vers. 23. 1 Tim. 2. vers. 26.* Quare neque tertio rem, neque scedio rem errorem, neque pestilentius ullum venenum Nestoriana peste Satan in Ecclesiam unquam induxit, ex qua postea *Eutychniana* secuta est, deinde *Mabumetana*, quando *Mabumetum* ipsum in sua illa nova Blasphemia cudenda à *Sergio* quodam Monacho Nestoriano adjutum fuisse constat. Capita autem Errorum hæc fuerunt, 1. Christum duabus personis, iisque separatis, & seorsim consistentibus, constare, non tantum duabus naturis. Itaque seorsim, & separatim in Christo esse Dei Filium, & Mariæ Filium, & alium esse Dei Filium, alium autem Filium Mariæ, non tantum autem aliud. Quæ igitur, ut ait *Damasce-nus*, infirmitatis opera sunt in Christo, veluti dormisse, edisse, bibisse, lacrymasse, ea omnia filium Mariæ operatum esse sine Dei filio. Quæ autem egregia & miraculosa sunt Christi opera, illa filium Dei in eodem Christo operatum esse sine filio Mariæ. Quare nec eum Filium qui ex Maria natus esset, Dei Filium esse, neque etiam Deum. Per contumeliam enim eum trimestrem Deum appellabat, ut refert *Soarat. Lib. 7. Cap. 34. 2.* Filium Dei in Christo esse, Mariæ Filio assefforem tantum: vel, ut in singulis nostrum, habitorem, uti in templo quodam, & eo solum esse discrimen, quod majori efficacia, energia, & effusione operationis, & virtutis in Christo, quam in Sanctorum ullo habitaverit, & agat. Itaque non aliter Deum in homine Christo esse dicebat, quam

quam adoptione & merito: fuitque hæc impia illius vox, ut refert Gregorius Maximus, *Non invideo Christo Deo facto, quia, si volo, & ipse possum fieri.* 3. Hominem sive humanitatem in Christo adæquabat Filio Dei, id est, divinæ naturæ, *Nestorius*. Itaque appellationem Dei in homine Christo restringebat ad dignitatis exæquationem, quæ in humana natura facta erat. *Cyrillus in Lib. De incarnatione unigen. cap. 27.* 4. Mariam Virginem, quæ peperit Dominum nostrum Jesum Christum, non *Θεότοκον* dicendam, sed *Χριστότοκον*. Quum enim esset orta quæstio, utrum illa *ἀνθρώπινα* an *Θεότοκος* esset appellanda, ad utrumque scopulum evitandum, *Χριστότοκον* nominandam dixit Nestorius, negavit autem vel esse *Θεότοκον*, vel vocandam. *Evagrius lib. 1. cap. 2.*

(c) Hic quum Nestorium refutare vellet, & dogma de duabus in Christo personis revellere, dixit post unionem naturarum in Christo, non jam duas, sed unam tantum, nempe divinam naturam mansisse. Quæ autem speciatim fuerit illius sententia, 1. Apparet ex ipsius verbis & responsione quam in Chalcedonenſi Synodo interrogatus fecit, quemadmodum refert *Evagr. Lib. 2. c. 16.* Sunt autem hæc verba, ex duabus quidem naturis scio Christum ante unionem constituisse: post unionem vero unam duntaxat in illo fuisse scio, & agnosco. *Boethius in libro de duabus naturis.* Ex duabus naturis Christum esse confiteor, at duabus consistere nego. Itaque ipsa assumptionis vel conceptionis conditione, humanam naturam à divina absorptam fuisse dixit, quia ea prævalebat. 2. Proprietates naturarum quoque confusas esse post assumptionem docuit, quod erat consequens. Itaque ut dilucide & perspicue utrumque errorem Chalcedonenſe concilium damnaret, dixit Christum unum & eundem non tantum duabus *ὑστάσι*, i. e. essentijs: sed duabus *φύσει*, i. e. naturis inconfuse, inconvertibiliter, indivulſe, & inseparabiliter constare. Vocem enim *φύσις* usurparunt Patres ut non tantum essentias ipsas, divinam nimirum & humanam post unionem: Sed etiam earum proprietates salvas esse demonstrarent. 3. Verbum Deum negavit quicquam humanum ex virgine Maria assumpsisse, vel nobis *ἁμοφῦν* & *ἁμούσιον* fuisse, *Theodor. 1. 4.* *Hæc. fab. & Suidas.* Quidam tamen ex Eutychnianis ut *Vigil. l. 1.* docet, mitigare tam absurdam sententiam voluerunt, dixeruntque non ab initio & momento quidem conceptionis in Christo humanam naturam absorptam, sed demum post ipsius resurrectionem & corporis glorificationem. Idem tradit *Boethius.* 4. Divinam naturam passibilem constituit, quæ in Christo crucifixa & mortua fuerit. 5. Deum factitium & novum inducit, & Christum deificatum potius quam Deum agnoscit. Hæc sententia quantæ blasphemix plena sit, vel ex eo satis ostenditur, quod si hujusmodi est Christus, qualem Eutychniani fingunt, nec pro nobis passus est, quia similem nobis naturam non habuit, nec resurrexit, quia cum Deus solum fuerit, mori non potuit. Itaque nec Redemptor

Redemptor noster, nec Jesus est, & omnis historia Evangelica falsissima est: spesque Christianorum, quæ Christo Dei verbo innitur, vanissima. Atque hoc Errore nihil immanius, nihil tetrius, nihil foedius ne cogitari quidem potest, & in eo omnium errorum emulus est. Itaque fuit hæc palmaris Satanæ adversus fidem victoria, & totius fundamenti Christianæ doctrinæ subversio propter quam libere postea triumphavit Satan. *Daneu.*

(d) *Pelagius* Socios & Sectatores Præcipuos, *Cælestium* & *Julianum* habuit; quorum dogmata Catholicæ Veritati adversantia, in Ecclesiæ Doctrinam I. de peccato Originali & Actuali, II. de Gratia Divina, & III. de Operum Imperfectione maxime impegerunt, de quibus cum tam fusc, idque tum Historice tum Dogmaticæ, magni nominis Viri egerunt, viz. *Usserus inter Britannicarum Ecclesiarum Antiquitates*; *Quibus inserta est persifera adversus Dei gratiam a Pelagio Britannico in Ecclesiam inducæ Hæreseos Historia*, *Vossius in Historia de Controversiis quas Pelagium ejusque reliquiæ moverunt*, *Card. Norisius in Historia sua Pelagiana*, & *Job. Clericus in Appendice ad opera Augustini Amstelodami nuper edita*, ad hos potius consulendos Lectorem amandandum censeo, quam in segetem tam amplam falsam hanc nostram leviusculam immittere.

Thirdly, Jewish Writers.

Talmud Babylonicum.

Talmud Babylonicum absolutum est An. 812. Contractuum, qui est a Creatione quatermillesimus ducentessimus sexagesimus, a morte R. Ase 73. tempore Raf. Jose. In *Schatsch Hakk.* p. 35. A Raf Jose fuisse dicitur Rector Academia Pumbedithanæ. Anno autem 24. dignitatis ejus, ipse cum domo judicii, & omnibus illius seculi sapientibus, & Academia universa, Scriptionem absolvit, finemque *Gemara* illi *Babylonicæ* imposuit, quam Raf Ase & Rabbina, socius ejus, inceperunt: Fuit hic annus 4260. a Creatione, & 811. contractuum, & a *Mischna* absoluta trecentessimus undecimus; a perfecta vero *Talmudis Hierosolymitani Gemara* ducentessimus tricesimus quintus: quadragesimus tricesimus primus a vastatione Templi; Octagesimus ex quo cœpit eam R. Ase conscribere. In Authore Lib. *Juchasm*, dicitur quod *Maremar*, & *Mar Bar Raf Ase*, illi, & socii eorum obsignarunt *Talmud Babylonicum*, cum constitutionibus, decretis, consuetudinibus, quas ordinarunt & sanciverunt sapientes omnium seculorum inde a diebus Rabbini nostri sancti beatæ memoriæ, ad sua usque tempora, & obsignarunt illud

Anno 4265. ab initio mundi. Qui annus, ut quibusdam placet in initium hujus seculi incidit. Hæc *Hottingerus*, ex quo & plura hujusmodi descripsi. *Hist. Sacr. N. Test.*

Porro cum de *Talmudo* nil ultra dicturus sum, ne pigeat Lectorem & summam totius rei Cl. Buxtorfii verbis referri. Antonini Cognom. Pii Imp. indultu, Rabbi Jehuda Cognom. *Sanctus*, qui apud Talmudistas *Rabbi*, sine adjecione, per excellentiam dicitur, A. C. 190. (juxta quosdam 220. supputatione Judaica) collegit omnium superiorum Rabbinoꝝ Placita & Constitutiones in certos Aphorismos, & certis libris partibusque distinxit, quibus in Judæa communis Juris auctoritas attributa fuit: Hic Liber *Mischná*, quasi lex iterata, vel secunda, dictus est, qui etiamnum hodie Textum juris Judaici constituit. Conscripſus autem est vel in urbe *Tiberiade*, ubi præfatus *Rabbi* vixisse videtur, vel *Sephora*, ubi sepultus est. Hic deinceps sequentibus annis in Scholis Judææ publice præfectus, & variis Doctorum Disputationibus illustratus ac auctus est; è quibus omnibus in unum congestis A. C. 230. prodiiit *Talmud Hierosolymitanum*, sic dictum, non quod ibi concinnatum esset, sed quod in Judæa, sive terra Israelis, cujus illa caput ac Metropolis fuerat. Transiit postea, extincto *Rabbi Jehuda*, doctis præcipuis è Palæstina in Babyloniam, ibi deinceps studia literarum ferventissime fuerunt exulta. Præcipue Professio Judaici Juris ibi viguit; quod libro *Mischna*, tanquam Corpore Juris authentico, erat comprehensum; & hoc quidem continuis prælectionibus disputationibusque eousque ventilatum ac discussum est, ut inde anno post excidium Urbis 426. juxta computationem Eliæ, id est, Christi 506. *Talmud Babylonicum*, in 6. Partes principales & 63. libros distinctum, prodierit, quo etiamnum hodie universa Judæoꝝ natio regitur, V. Buxtorfii Commentar. Masorethico c. 56. Hic Liber *Talmud* dictus major certe est decem Bibliis; & licet plenus est inextricabilibus mendaciis, & contra omnem divinam legem, Sacram Scripturæ sequeat, & Naturæ Legem, conscripſus, sub pœna tamen capitis edictum est, ne quis neget quicquam eorum quæ in eo dicantur. *Naucleus Generatione 14.*

Fourthly, Pagan Writers relating to the Church.

(a) Maximi Grammatici Madaurensis, qui Cl. circa An. 402. Ext. Epistola ad Augustinum, qua Paganismum defendit; quæ inter Augustinas quadriagesima tertia est.

(b) Claudii Rutilii Numatiani V. Consularis, & Religione Gentilis, qui Cl. An. 417. ext. *Itinarii Lib. II.* cum Notis Simleri, Castaleonis, Pithœi, Sitzmanni, Barthii, Grævii, & Theodori Janfonii Specilegio. Amstel. 1687. 12°.

(c) Olympiadori Poetæ, & Historici, & ad Hunnorum Regem Legati, qui Cl. circa An. 425. ext. Excerpta quædam Historiarum quas scripsit, ap. Photium Cod. LXXX.

(d) Zosimi Comitis, & exadvocati Fisci, qui cl. An. 425. ext. Historiarum Libri VI. à Cæsare Augusto ad An. Christi 410. ex Versione Leunclavii, & cum Notis Sylburgii in Tomo 3. Historiæ Romanæ Scriptorum ab eodem Sylburgio editorum. Francofurt. 1590. Fol.

N. (a) Defensus & promotus est hucusque Paganismus à Grammaticis, Poetis & Historicis, è quibus *Maximus Madaurensis* Grammaticus, unus fuit, & scripsit ad *Augustinum* Epistolam, quæ 43. est inter hujus Epistolas, cui *Augustinus* respondit sequenti.

(b) *Claudius Rutilius* Numatianus, Poeta tersus, & venustus, qui uberi ingenii vena atque elegantia, pene cum optimis melioris ævi Poetis certare potest. Scripsit ad *Venerium Rufum* ejus in præfectura Romana Successorem, *Itinerarii Libros II.* in principio præsertim, vero in fine mutilos, quibus iter suum ex Roma in Galliam, reditumque ex Gallia Romam eleganter depingit. Religione erat Gentilis, ac proinde in Judæos, pariter ac in Christianos acriter invenitur; & cum sub Christianis Imperatoribus, ipsam Christianam Religionem aperto Marte aggredi non sit ausus, in Monachos, arctioris pietatis & disciplinæ tum temporis cultores, animi sui virus evomuit; Judæos, ac in iis certe Christianos virulenter laceffit. Hæc *Cæsus Hist. Lit. Part. 2d.*

(c) *Olympiodorus*, Historicus Ethnicus, Thebis Ægypti oriundus, Historiarum condidit Libros 22. atque incepit ab Honorii Consulatu septimo, & Theodosii secundo, hoc est, An. Dom. 407. desinit vero ubi *Valentinianus, Placidæ & Constantii filius, factus est Imper. Rom.* hoc est, An. 425. Dicavit Historiam suam *Theodosio minori,*

minori, Arcadii filio. Stylo usus est Commentariis non Historiæ convenienti; quod nec ipse nescivit, ut qui libros suos *Ἰστορίαι*, sive *Sylvam* Historiæque materiam inscribit, uti Latini solent Commentarios. *Hoffman*. Apud Photium Cod. 8. Excerpta admodum luculenta ex Commentariis ipsis habemus, ex quibus videre est non modo superstitionum Gentium Ritus *Olympiodorum* commendasse, sed & Christianos clam invectum esse.

(d) *Zesimus* totus in Christianæ Religionis pietate oppugnanda; Principibusque Romanis, qui & unitati fuerant, lacerandis, versatur. Ideo sæpe falsa scribens indignus est Historici Nomine, ut de eo *Scogonius de Hist. Lat.* à quo amor & odium abesse debent, ut veritati locus sit. Utilis tamen est, eodem censente, quod pleraque aut ab aliis non scripta, aut temporum injuria amissa, persequitur. Et sane cum negari nequit quædam Enormia vitia Imperatores etiam Christianos habuisse, quorum aliqua & Christiani Scriptores notarunt, dignus & ipse, qui audiatur, etsi non est, ut tanti ætmetur, ut à quibusdam fit, ut Historiis etiam Eusebii, Socratis, Sozomeni, Theodoretii, ipsius Historiolam præferamus. At quod ad Stylum, ut de eo *Photius*, brevis est, dictione perspicuus ac purus, nec suavitatis expers, figurisque non nisi raro utitur.

I V. Period or Interval, *viz.*
 From the Fall and Division
 of the Roman Empire on the
 Death of *Valentinian the Third*,
 till the Death of *Mauritius*
 the Emperor, Anno 602. and
Boniface III. An. 606. which
 latter assum'd the Title of
 Universal Bishop, the Note
 and Character of Anti-Christ,
 as given by his Predecessor,
Gregory the Great.

*The Fathers of chiefest Note in the re-
 maining Part of the Fifth Century.*

(a) C. Solii Apollinaris Sidonii, qui cl. An. 472.
 ext. Opera cum Notis auctioribus Sirmondi. *Par.*
 1652. 8o. Habentur & in Bib. Patr. Tom. VII. p.
 1073.

(b) Vigilius Tapsensis Ep. qui cl. An. 484. ext. Ope-
 ra cum Notis & Dissertationibus Francisci Chiffletii.
 Divione

Divione 1664. 4°. Et exinde in Bib. Patr. Tom. 8. p. 722.

(c) Gelasii Ep. Rom. qui Cl. An. 492. ext. Codex Sacramentarius, una cum aliis Missaliis Antiquis, & Dissertationibus de Liturgia Gallicana, à Joh. Mabilonio editus. *Par.* 1685. 4°.

———— Extant & alia ejusdem Opera in Conciliorum Tomo IV. p. 1157. & in Bib. Patr. Tom. VIII. p. 699.

(d) Gennadii Presbyteri Massiliensis, qui Cl. An. 495. ext. De Scriptoribus Ecclesiasticis Liber, sive Virorum Illustrium Catalogus, una cum Hieronymi, Ildesonsi, &c. Catalogis à Miræo editis. *Antw.* 1639. Fol.

———— De Fide, seu de Dogmatis Ecclesiasticis Liber ad Gelasium Papam missus, cum Notis doctissimis Elmhorsii. *Hamburgi* 1614. 4.

(a) *Solus Sidonius Apollinaris*, Natione Gallus, Patria Lugdunensis, Clarissimus genere, Patre Præfecto Prætorio Galliarum, Aviti Imperatoris gener, Poeticis & Rhetoricis Literis nulli suæ ætatis secundus, ut de eo *Spondanus*. Et ut homo fuerat tam humanis, quam divinis ad integrum imbutus, acerque ingenio, scripsit ad diversos, diverso metro, vel prosa compositum insigne volumen, in quo quid in literis possit, ostendit, ut de eo *Gennadius Lib de Illust. Viris*. De quibus si *Ludovicum Vivem* audies, cum prosa ejus absurdissima est, versum non penitus rejicias; unde non male de eo *Card. Bona*, Vir Acris ingenii, & cothurnatæ eloquentiæ, sed stylo duro, & obscuro ob corruptum à Gothis seculum.

(b) Hic Author Symboli Athanasii creditus; ut & cætera ejusdem opera aliis diu ascripta fuerunt. Sed omnia ipsius demum in unum volumen collegit, Vigilio nostro vindicavit, ac Notis & Dissertationibus Illustrata edidit *Franciscus Cbiffletus*.

(c) Ex *Gelasii* relictis Monumentis colligere possumus, quod haberit magnum studium instaurandæ Disciplinæ Ecclesiasticæ, quæ dissoluta & collapsa ut plurimum fuerit propter erebros, imo continuos multorum temporum bellicos tumultus, quibus boni mores, & disciplinæ severitas apud omnium ordinum homines tum labefactari, tum quædam barbaries & liberior peccandi licentia provenire solent; quod ut corrigeret vel mediocriter in Ecclesia; Summam dedit operam. *Magdeburgenses*. Quod ad Decretum ipsius adeo decantatum de *Libris Ecclesiasticis & Apocryphis*, an ipsius fuit, non tantum dubitatur. Et *Codex Sacramentarius* etsi ipsius sit, multum, ut hodie habemus, interpolatur, ut cum Antiquioribus Liturgiis ferè sit, de quibus infra.

(d) *Gennadius* Presbyter *Massiliensis* Latine & Græcè eruditus fuit, & Sacrarum Scripturarum haud vulgarem habuit cognitionem; Scripta etiam plurimorum auctorum, præcipue autem suæ ætate illustrium, diligenter evoluit, & memoriæ prodidit. *Magdeburgenses*. Et sane de Scriptoribus Ecclesiasticis Liber, ut nunc habetur a *Miræo* editus, ad antiquiorum authorum notitiam multum confert. Et in libro quem de *Dogmaticis Ecclesiasticis*, cum quid cuique ad salutem necessarium sit, declarat, dignum sane est argumentum, ab unoquoque Ecclesiastico inspicendum tandem, si non & evolvendum.

N. Here I thought fit to put an End to the Catalogue of the lesser Fathers, not only because of the vast Number thereof, which would swell this Chapter to a Bulk too improportionable to the other; but because those in the succeeding Centuries are in themselves of much less Value than that Class of Ancient Writers set down in the preceeding Sheets; Wherefore I shall refer the Reader for the List of them, to the Learned Dr. Cave in his *Historia Literaria*. And he will find the Works themselves collected in the *Bibliotheca Patrum*, and, those other Spicilegiums of the Ancient Writings, which are subjoin'd to the Works of the Fathers in the End of this Chapter.

Secondly,

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers in the latter part of the Fifth Century.

I. *Of the Nestorian Tribe.*

(a) *Basilius* Irenopolis in Cilicia Ep. qui Cl. An. 497. scripsit *Historiæ Ecclesiasticæ Libros tres*. Scripsit & contra *Johannem Scythopolitanum*, quem in *Manichææ Hæreseos* suspicionem adducere conatus est, *Libros XVI. Dialogi forma*. Horum excerpta breviuscula exhibet *Photius Cod. 107.* ex quibus patet *Basilium* in prægrandi isthoc opere causam *Nestorianæ Hæreseos* ex professo egisse. *Cavus.*

II. *Of the Eutyshian Tribe.*

(b) *Timotheus Ælurus Alexandrinus Ep.* *Eutyshianæ Hæreseos* acerrimus propugnator, Cl. An. 457. Scripsit ad *Leonem Imp.* *Apologiam Ordinationis suæ* quæ jam interiit.

Petrus, Mongus dictus, *Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconus*, & postea *Episcopus*, *Timotheo Æluro* & in peregrinationibus, & in *Eutyshianismi* sui studio assiduus comes, cl. An. 447. cujus ext. *Epistola ad Acacium Cp.* ap. *Evagrium Lib. 3. c. 17.* qua fucum ipsi fecit de *Concilio Chalcedonensi* publice ab ipso anathematizato.

Johannes Ægiates, διακενόμενος, i. e. *segregatus*, dictus, quo nomine *Dioscuri* & *Eutyshetis* Sectatores se vocare soliti sunt, Cl. An. 483. cujus *Historiæ Ecclesiasticæ*, qua manifesta suæ *Hæreseos Eutyshianæ* indicia prodidit, ext. *Fragm. in Actione 5^a. Synodi Nicænæ*

Nicænae II. Concil. Tom. VII. 369. item & in Collectaneis Theodori Lect. Lib. 2. p. 563.

N. (a) Hæresin Nestorianam, vel in fine hujus, vel in sequioribus seculis non adeo multi sunt qui scriptis suis propugnarunt, ut tamen olim in tota Oriente dispersa fuit, ita Sectæ Nestorianæ in hunc diem sunt quæ favent in Mesopotamiæ, Assyriæ, Armeniæ & Babylonæ partibus.

(b) Multiplices fuerunt quæ ex hac Hæresi Eutychniana propagatæ sunt Hæreses, de quibus ad Hæreticos Ævi sequentis Scriptores quædam notentur.

Thirdly, The Jewish Writers.

Seboræi Rabbini.

N. Absoluto Gemaro Babylonico à Rabbiniis *Amoraïs*, de quibus supra, surrexerunt Rabbini *Seboræi*, *Doctores*, *Ἰσχυροὶ Δοξαστοί*. (opinionistas vertit Buxtorfius.) Hi quia variæsin Israelitas devolutæ erant tribulationes, ita ut Academiæ non potuerint quiete docere, disputarunt de sensu *Mishnaïoth* in utramque partem *probabiliter* tantum. Hi ultra annos sexaginta non floruerunt, quorum successionem hoc ordine recensetur, à Cl. Hottingero ex Rabbiniis authoribus. I. Rabbi *Jose* Seboræorum Princeps. II. Rabbi *Abina*. III. Raf *Sama* filius Judæ, Rector per annos tres. IV. Raf *Acbar*, Bar Raf *Huna*, Rector Pumbedithanus. V. Raf *Huna* Æchinalotarcha per biennium. VI. Raf *Ascha*, fil. *Abiab*, trium præses annorum. VII. Raf *Thachana*; & Mar *Zutra* per quadriennium regnarunt. VIII. Raf *Joseph*, Rector per quatuor annos. IX. Raf *Simona*, Rector Pumbedithanus; quo mortuo scribit *Dav. Gans*, abolitæ fuerunt Academiæ propter odium Regum Persiæ, & Persecutiones eorundem per annos 50. continuatæ sunt, adeo ut, teste R. *Gedal*, nullum potuerunt constituere Rectorem ad tempus usque R. Chanan, qui & à Senioribus & discipulis susceptus fuit, de quo in Geonæorum classe aliquid dicendum nobis erit. *Hotting. ad Secul. Quintum.*

Fourthly, Pagan Writers relating to the Church.

Proclus, Διάδοχος appellatus κατ' ἐξοχὴν, ob successione[m] in Schola Platonica, Cl. An. 500. cujus ext. Elementa Theologica & Physica Latine reddita à Francisco Patricio Ferrariæ in 4°. ap. Dominicum Marellum, Anno 1583.

— Extant Theologiæ Platonici Libri VI. è Bibliotheca Gortipiana primum eruti, & Græce cum Interpretatione Latina Æmilii Porti editi. *Hamburgi* 1618. Fol.

N. Hic Syriani discipulus fuit, eique successit in Schola, uti Proclo postea successit Marinus. Πλατωνικὸν φιλοσόφον vocat Suidas: Extant ejus Libri 6. de Theologia Platonica. Item supersunt Commentarii in Timæum & libros de Rep. scripsit quoque de Orphei, Pythagoræ, & Platonis consensu in oraculis Lib. 10. aliaque quæ Suidas commemorat. Ex quo etiam cognoscimus quam Christianis fuerit infestus. Et adeo infestus quidem fuit, ut ob Ἐπιχειρήματα XVIII. quæ scripsit contra Christianos, secundus à Porphyrio meruit dici. Et ut in Theologia, ita & in Philosophia, & in Mechanicis florebat, ut Machina ob eo facta, qua classis Vitaliani debellata est, testatum facit.

Sixthly, The Ecclesiastical Writers of the Sixth Century.

II. *The Fathers of chiefest Note in the Sixth Century.*

(a) Fulgentii Ruspensis Ep. qui cl. An. 507. ext. Opera unâ cum Operibus M. Leonis à Theophilo Raynaudo edita, *Par.* 1639. Fol. Extant & cum variis doctorum virorum Accessionibus & Commentariis, *Par.* 1684. 4°.

(b) Anisii Manlii Torquati Severini Boethii V. Consularis, qui cl. An. 510. ext. Opera cum Variorum Commentariis, *Basileæ* 1570. Fol.

— Extant de Consolatione Philosophiæ Libri V. cum Notis Variorum, *Ludg. Bat.* 1671. 8°.

(c) M. Aurelii Cassiodori, Senatoris dicti, qui cl. An. 514. ext. Opera cum Notis & Dissertationibus Johannis Gareti Monachi Benedictini, *Rotbomagi* 1679. Fol.

(d) Procopii Gazæi, qui cl. An. 520. ext. Commentarii in varios SS. Scripturæ Libros, de quibus supra p. 119.

(e) Fl. Justiniani Imp. qui cl. An. 527. ext. Corpus Juris Civilis, quo plurima inveniuntur fori Ecclesiastici — Extant & alia ejusdem in Conciliorum Tomis, de quibus vide Cl. Cavum.

(f) Dionysii cogn. exigui, Monachi & Abbatis Romani, qui cl. An. 533. ext. Collectio, sive Codex Canonum Ecclesiasticorum, rogante Stephano Episcopo Salonitano, Latine versus, & compaginatus, constans Canonibus Apostolicis prioribus quinquaginta, & Canonibus Conciliorum Nicæni, Constantinopolitani, Chalcedonensis, Sardicensis, & Africanorum quorundam.

— Collectio Decretorum Pontificum Romanorum à Siricio ad Anastasium II. quotquot reperiri poterant, una cum Epistola nuncupatoria ad Julianum Presbyterum Romanum, qui Synodis Romæ An. 488. & 499. habitis subscripsit. Extant utraq; hæ Collectiones in unaquaque Generali, speciatim in ultima, eaq; maxima ista Labbæi & Cossartii Collectione.

———— Extat Cyclus Paschalis annorum XCVII. ab Anno 527. initium ducens: cujus fragmentum habetur in Mariani Scoti Chronico ad An. 527.

(g) Fulgentii Ferrandi, Fulgentii Ruspensis discipuli, qui cl. An. 533. ext. Opera cura Fr. Chiffletii, *Divione* 1649. & exinde in Bib. Patr. Tom. IX. p. 4.

(h) Facundi Hermianensis in Africa Ep. qui cl. An. 540. ext. Opera cum Sirmondi Notis, *Par.* 1629. 80. Et in Bibl. Patr. Tom. X. p. 1.

(i) Primasii Adrumeti, quæ est Justinianopolis in Africa Ep. qui cl. An. 550. ext. Commentaria in Ep. S. Pauli, ex Hieronymi, Ambrosii, Augustini, aliorumque Veterum scriptis maximam partem delibata.

———— Extant & Commentaria Mysticæ Expositionis in Apocalypsin ad Callorium quinque Libris distincta à Gagneo edita, *Lugduni* 1543. & in Bib. Patr. Tom. X.

(k) Joh. Scholastici Climaci, Ascetici, qui cl. An. 564. ext. Opera Ascetica, una cum Scholiis Græco-Latinis Eliæ Metropolitæ Cretensis Græc. Lat. ex Editione Matthæi Raderi, *Par.* 1633.

(l) Gildæ, cognomento Sapiens, qui cl. An. 581. ext. Epistola de Excidio Britanniae & Castigatio Ordinis Ecclesiastici, *Londini* 1525. 80. Et in Bib. Patr. Tom. VIII. p. 707.

(m) Columbari gente Hiberni qui cl. An. 589. ext. Opera à Patritio Flemings Collecta & Edita Lovanii 1667. Et in Bibliotheca Patr. Tom. XII. p. 1.

(n) Gregorii M. Ep. Romani, qui cl. An. 590. ext. Opera, *Par.* 1640. Fol.

(o) Evagrii Scholaſtici Historici, qui cl. An. 594. ext. Historiæ Eccleſiaſticæ Libri IV. à Synodo Ephreſino, ſive Anno 431. initium ducentes, & in duodecimo Mauritii Imp. Anno Chriſti 594. terminati, ex verſione & notis eruditiffimis Hen. Valeſii, *Par.* 1673. Fol.

(p) Iſidori Hiſpalenſis, qui cl. An. 595. ext. Opera cum Variorum Notis, cura Joh. Griali edita per Jacobum Braulium, *Par.* 1601.

N. (a) *Fulgentius* Ep. Ruſpenſis, ut de eo *Spondanus* ad An. 529. IV. ſummum, ac pene ultimum fuit Eccleſiæ Africanæ decus; De cujus operibus hoc habes inſigne teſtimonium in *Præfat. Gul. Des pres, in Fulgentii Opera.* Omnibus quidem Patrum ſcriptis ea dos ineſt, ut non ſolum mentes veritatis fulgore perfringant; ſed ſimul intimum quemdam pietatis ſenſum cordibus legentium inſerant: Haud ſcio tamen an ullius propriæ magis laus illa fuerit quam *Fulgentii*; cujus ex ſcriptis is Charitatis ſpirat ardor, ea Spiritus ubertas exudat, ut pectus Deo plenum non intelligas mode, ſed ſentias. Auguſtinum diſcipulum ſcias, non magis ex conſeſſione dogmatum, quam ex ſimilitudine virtutum, variſque ingenii ac rationum ornamentis, quibus ille totum *Auguſtinum* expreſſit. Eſt quidem *Auguſtini* ſtylus aliquanto cultior, & à ſeculi ſui vitis intactior, cum *Fulgentio* nunquam cura fuerit abſtergere ſeculi ſui ſitum; at idem in utriſque mentis vigor, idem acumen, idem ſententiarum pondus, eadem ingenii felicitas, eadem in tractandis Scripturis diligentia, dexteritas, affluentia, eadem morum æquitas, ſuavitas, manſuetudo, idem Charitatis ardor ex ſcriptis emicans, idem pro veritate zelus. Nec diſpares utriſque hoſtes. Nam & *Auguſtino* frequens cum *Arianis* luſtatio fuit, & *Fulgentium* hæc Hæreſis per totam vitam exercuit: cum *Sempelagianis* Orientibus conſiſtus *Auguſtino* fuit, cum iſdem adultis *Fulgentio*: Pari utrobique ſucceſſu. A neutro enim hic error in totum compreſſus eſt, ſic tamen ab utroque reſiſtus, & depreſſus eſt, ut utriſque tota ſe Latinorum Theologorum cohors ſemper adjuverit. Porro inter plurima ejuſdem Opera, quæ de *Prædeſtinatione* & *Gratia* ſcripſit, eſſulgere dicuntur; claruit & in *Homburco* dicendi genere.

(b) *Boetius* Vir fuit Græcæ & Latine doctiſſimus, in omni diſciplinæ genere excellens, quoque Roma à *Varronis* temporibus non habuerit undecunque doctiorem. Qui ut *Theoderic* apud *Calliodor.* *Pythagoram* Muſicum, *Ptolemaum* Aſtronomum, *Nicomachum* Arithmeticum, *Euchidem* Geometram, *Platonem*

tonem Theologum, Aristotelem Philosophum, Archimedem Mathematicum, Latine loquentes Latio stitit, & Athenarum exuvias patriam opulentam reddidit. Quantum idem carmine valuerit, ostendunt *Libri 5. de Consolatione Philosophiae*, quos exul Ticini scripsit. Omnino nihil in Poesi venustius habuit, vel illud ævum, vel etiam quod proxime antecessit. *Hoffman*. Boethius quidem totus legendus est, magnus quippe Philosophus, & Poeta eximius, Phrasin Neroniani temporis imitans. *Scaligerana Prima. p. 30.* Et sunt quidem omnes Boethii libri graves & eruditi, sed in his *de Consolatione Philosophiae*, nescio quomodo Auctor noster seipsum vicerit. *Pet. Berthius Prefatione præfixa Boethii libris de Consolatione.*

(c) *Cassiodorus Magnus Aurelius, Patricius & Senator Romanus, Theodorici Gothorum regis Præceptor, & Cancellarius, solus Consul. An. 514.* tandem postquam vidisset Gothorum res, sub Vitige, ruere in pejus, in extremitate Calabriae Monasterium à se conditum incoluit. Ibi ei horologia solis & aquæ plurima, lampades inextinguibiles, & Bibliotheca selecta. Cum multa alia scripsit, ut Commentarium in Psalmos, in Canticum, &c. Libros duos Institutionum Divinarum, 12. Epistolas sub Theodorico Rege, 12. Libros Historiæ Gothicæ, à Jornande in epitomen redactos, Chronica, plurimosque tractatus Grammaticos, Rhetoricos, Dialecticos, Arithmeticos, Musicos, Geometricos, Astronomicos, Orthographicos, de figuris; tum vero Historiam Ecclesiasticam, quæ *Tripartita* nominatur, ex tribus Scriptoribus Theodoreto, Sozomeno, & Sostrate in unum corpus coagmentavit. *Hoffman Lexico.* Sed & hoc de ipso imprimis notandum, quod Anno Domini quingentesimo sexagesimo secundo, hic Magnus Cassiodorus, & Senator scribebat de *Indictione* ad inveniendam currentem, ac de *Epacta*, aliisque ad paschatis temporis computum spectantibus. Ex quo hæc accurate tractantæ acceptæ Indictionis adveniendæ numerandæque modo, alii quoque Historici Ecclesiastici, singulos, post hæc annos Indictionis notâ signati sunt, cum præsertim circa idem tempus, ipsos deseruerunt Consules, vel admodum infrequenter reperti sunt. Sic igitur qui vegetiorem ætatem in optima regni gubernatione utiliter honorificèque consumpsit, nec in decrepita senectute labores ob res divinas vel minimum intermittens, in suo Monasterio tandem sancto sine quærebat. *Spond. ad An. 562.*

(d) Hic primus scripsit ejusmodi Commentarios in Sacram Scripturam quos *Catenas* vocant, de quibus ob stylum & diligentiam à *Photio* laudatus Cod. 160. 206. 207. reprehensus, vero ob prolixas nimis digressiones.

(e) Hic Jus Civile in eum ordinem redigendum curavit, quo nunc utimur, electis ad id negotii decem viris præstantissimis, qui

qui Codices Gregorianum, Theodosianum & Hermogeneum in unum contraherent, legesque per 2000 libb. dispersas in quinquaginta saltem compingerent, unde *Codex digestorum* vel *Pandectarum* ortus: Porro 4 libb. *Institutionum*, qui textum omnium legum succincte continerent, & *Cod. Novellarum*, quibus novas à se latas complexus erat, composuit. Et merito inter Ecclesiasticos Scriptores insignissimus hic Imperator adnumeretur cum à Secundo Imperii Anno Sanctiones edidit de electione, ordinatione, & assiduitate Episcoporum; deque eorundem, nec non Xenodochiorum bonis ac redditibus, itemque contra raptores virginum, aliarumque foeminarum, & singulis fere annis frequentissimæ leges de rebus sacris, Ecclesiasticisque personis ab eo sunt promulgatæ, quæ in *Novellis* ipsis continentur. Vir proculdubio magni & excellentis ingenii fuit, non obstante quod *Suidas* rudem & literarum expertem omnino fuisse perhibet; verum hoc de *Iustino* Justiniani avunculo, non de ipso Justiniano accipiendum, docuit ex *Procopio Nic. Alemanus* in eruditissimis suis *Notis* ad ejusdem *Procopii* *Anecdota*, ubi Justinianum varia & multiplici eruditione ornatum fuisse demonstrat. *Vide Spond. & in Textu, & in Notis Marginalibus ad An. 527.*

(f) *Dionysius* cogn. *Exiguus*, ingentes animos in magno pectore versans, Græce Latineque doctissimus, Canones collegit, transtulit, correxit. *Cyclum Victoris* renovavit, non per Olympiades, vel Consulatus, neque etiam per Epocham Dioclesiani, sed Jesu Christi Nativitatem, annis numeratis. Quod vero pertinet ad collectionem & translationem Græcorum Canonum, à *Dionysio* factam, non id laboris idcirco ab eo susceptum scias, verba *Spondani* (sunt) quod Latina Ecclesia hæcenus caruisset his Canonibus; sed quod seu vitio Interpretis, seu Librarium incuria, reperirentur valde mendosi: ut ipsemet testatur in Epistola ad *Stephanum Salonitanum* Episcopum (à quo petitus, illud opus confecit) quam *Cresconius* Africanus Episcopus retulit in suam Collectionem, dum & ipsam *Dionysii* Collectionem complexus est; subiecitque eam quam eodem ferme tempore *Ferrandus* Diaconus Carthaginiensis elaboravit, sed alio plane ordine, dum citando, non recitando, sub unoquoque collegit capite omnes Canones diversorum Conciliorum qui de ea re tractantes reperirentur, quod opus jure *Cresconius* Breviarium appellandum putavit. Sic igitur habes, post primam illam mendis scitentem canonum veterem collectionem, in idem opus primum omnium elaborasse *Dionysium Exiguum*, secundo loco *Ferrandum* Diaconum Carthaginiensem, postea *Martinum* Episcopum Bracarensem, quarto vero loco *Cresconium*. Sed de his, aliisque recentiorum Canonum Collectoribus rursam inferius dicendum erit.

Quod vero ad *Paschalem Cyclum* hunc exorditus, ad nonaginta quinque annos perduxit; cujus Fragmentum *Martianus Scotus*.

Scorus recitat, sub Consulatu Mavortii. Et ipsi debemus (ut restatur *Beda de Rat. temp. cap. 45.*) quod in Cyclo suo, annos, non per Olympiadas, vel Consules, aut Indictiones, sive annos Dioclesiani, sed à Christi Domini nostri Incarnatione numerari cœpti sunt: quatenus (inquit *Beda*) exordium Ipei nostræ totius orbis existeret, & causa reparationis humanæ, id est, Passio Redemptoris nostri evidentius eluceret. Sed & Alexandrina Ecclesia, una cum universa Egipto, detestata Chronologiam illam, quæ ab impio & immani Christianorum hoste, *Dioclesiano* Imperatore, ex ipsius ea de re Edicto promulgato, deducebatur, quamque Græci calculatores ut plurimum observabant, illud prælitit ut non à Dioclesiani persecutione qua passi sunt, annorum computum derivari, quem hæcenus apud eos vigere usum: cernere licet in literis Gabrielis Patriarchæ Alexandrini ad Clementem Papam Octavum scriptis. *Spondanus.*

(g) Fulgentius Ferrandus, Ecclesiæ Carthagin. Diaconus, floruit Justinii & Justiniani Imp. ævo, discipulus Fulgentii Episcopi Ruspensis, Scriptis editis celebris. Inter alia scripsit Breviationem Canonum Ecclesiasticorum, quos habita materiarum ratione in diversas Classes, & propria capita redegit.

(h) *Facundus*, Episc. Hermian. in Africa, Constantinopoli, cum Vigilio, Episc. R. fuit, An. 547. in Synodo Oecum. 5. ob tria Capitula celebrata, quæ lib. 12. erudite & ingeniose scriptis, defensum ivit.

(i) Hic clarus inter Ecclesiasticos Scriptores apud *Spond.* ad An. 553. Et quantum in Pietatis Doctrina præstiterit, ut de eodem *Centuriatores*, Commentaria in Pauli Epistolas docent; in quibus ita locos difficillimos tractat, ut nec prolixitate nimium Lectori sit fastidiosus, nec tamen nimia brevitate obscurus: utrobique tamen mire facundus & gratus. Certe in hoc ipsum sedulo dedisse operam videtur, ut dextre explicando textum, quam fieri posset maxime genuinam, Apostoli sententiam exprimeret. Quod si non omnia assecutus est, studium tamen & opera ejus laudanda est, quo Ecclesiæ prodesse voluit. Oratio ipsa est Latina, suavis & temperata, media quodammodo inter paraphrasin & homilias.

(k) Joannes Climacus eximie devotionis Monachus, autor fuit libri scalæ triginta graduum quibus ad perfectam vitam conscenditur, unde illi Climaci nomen inditum.

(l) Justiniani temporibus, atque ultra, cl. *Gildas*, cognomento *Sapiens*, Banchorensis Cœnobii Monachus, atque Abbas. Cujus rum libellum de *Excidio Britannia* habemus; tum *Reprehensionem acrem in Britannia Clerum.* Et si quid Gildæ præter istum

istum Libellum & Invektivam in Clerum Britannæ, tribui debet, id fuerit *Querolus*, sive *Aulularia*, quæ cum *Plauti* nomine falso prodit. Sane *Gilde* assignant Codices quidam manu exarati; nec stylus refragatur; nisi quod ille in *Gilde* Epistola sit impeditior, intricatiorque quam in *Querolo*. Vir sane ut summa eruditionis, ita fidei & Sanctimonie præcellentis fuit. Hæc *Vossius de Hist. Lat.* Et ut liberius quidem delinquentium flagitia castigaret vitam duxit integerrimam, quo bonum exemplam suis præberet. Insigne quidem nobis exemplo, primo ut vitam procul ab omni scandalo, & cum summa integritate & nos degamus, & secundo ut exinde liberius & felicius aliorum peccata perstringamus. Porro & dignum quidem est, ut in hujus honorem, & nostram imitationem subjungamus, insigne *Centuriatorum* de hujusmodi ipsius *παρρησία*, testimonium. Pro concione perversos hominum mores acerrime infectatus est, præcipue sacerdotum & principum. *Constantinum Cadorem, Aurelium Conianum, Vertiperium, Cuneglasium, Maglocunum*, & cæteros regni proceres, ob innumera eorum scelera quæ indies perpetrabant, ac stupra & adulteria, legitimis uxoribus repudiatis, paternè primo poenitentiae admonuit. His cum nihil efficeret, severissime eos objurgavit. Episcopos, Monachos & Clericos, auctores & antesignanos flagitiorum vocabat. Et cum videret ipsos se opponere Deo, gravissimis Sacræ Scripturæ testimoniis eos refutabat.

(m) Columbanus, ex opp. Hiberniæ Columba ortus, adjunctis sibi duodecim comitibus in Galliam propagandi Evangelii, & disciplinæ Ecclesiasticæ instaurandæ causa profectus est. Et ut vir quidem fuit antiqua virtute, & primæva plane simplicitate, ut de eo *Cavus* noster, qui & magna libertate, & ingenti generosoque zelo *Magnates* etiam tractaret, hoc nomine, & quod *Missionarius* ipse fuit, à *Missionariis* hodiernis omnino dignus, cujus Opera, pariter ac *Gilde* ultimo nominato (eo etiam digniora quod *Spiritualia* sunt & *Ascetica*) legantur.

(n) In nullius Encomiis sunt magis prodigi, quam die hoc suo Pontifice Scriptores Pontificii; Quorum egregium de eo est hoc *Platinæ* Encomium. Is inquit, non sibi, sed utilitati hominum, ac honori divino consulens, quem certe ob religionem & pietatem rebus omnibus semper prætulera, spretis opibus, posthabitis voluptatibus, atque omni ambitione & potentia, gubernacula Reipublice Christianæ suspiciens ita vixit, ut usque ad tempora nostra neminem ex successoribus parem habuerit, nedum superiorem vel sanctitate vitæ, vel diligentia in rebus agendis, vel doctrina & scriptis. *Platina in vita Greg.* Inter scripta ipsius eminent *Liber Pastoralis Cure*, quod præclarissimum Commentarium elaboravit, occasione accepta literarum *Joannis Ravennatis* Episcopi, quibus ab eo redargutus fuerat quod pastorem curam delibescendo fu-

gere voluisset. Qua in re imitatus *Gregorium Nazianzenum*, sicut ille eadem ex causa scripsit de sua fuga Apologeticum, quo periculosam ejusmodi spirituales præfecturas ostendens, se haud insipienter fugisse monstraret: ita hic *Gregorius Romanus* suæ fugæ defensionem parans, simul ostendit tanti muneris periculum; & veluti ex eminentissima totius mundi cathedra docuit, quales esse debeant qui in Episcopos assumuntur, & quomodo assumpti se gerere debeant. Et tanti habitus fuit in Galliis prædictus S. Gregorii Tractatus *De Cura Pastoralis*, ut ex decreto Concilii Turon. III. cap. 3. & Cabilonensis II. cap. 2. sub Leone PP. III. & Carolo Magno Imp. debuerint Episcopi illum scire & intelligere: idemque in Mogunt. in Præf. & Rheimensi cap. 10. eodem tempore habitis, lectus fuerit, ad hoc ut Pastores Ecclesiæ intelligerent, quomodo ipsi vivere, & qualiter sibi subiectos deberent admonere: ac denique in Aquisgranensi sub Greg. IV. & Ludov. Pio, frequentes ex eo sententiæ ad dirigendam Episcopalem disciplinam, tamquam ex norma perfectionis citatæ reperiantur. *Spondanus.*

(o) *Evagrius Scholasticus*, Scriptor Eccles. Historiæ, quæ Ljbris sex constat; eam inchoat ab An. 431. ubi Socrates ac Theodosius desinere; perducit vero usque ad annum Mauritii duodecimum, ut quidem ipse testatur in fine operis. *Hoffman.* Laudanda est in primis Evagrii diligentia, qui cum Historiam Ecclesiasticam scribere aggressus esset, quæcunque ad id argumentum spectabant, ex optimis Scriptoribus collegit, puta ex *Prisco, Joanne, Zacharia, Eustatio, & Procopio*, Rhetoribus. Stylus quoque ejus non improbandus est: Habet enim elegantiam & venustatem, ut testatur etiam *Photius*. Sed quod præcipue in Evagrion laudandum est, ex Græcis Ecclesiasticæ Historiæ Scriptoribus, solus hic rectæ fidei doctrinam integram atque illibatam servavit, ut post Photium observavit *Baronius* in Annalibus. Illud tamen in eo reprehensionem meretur, quod non tantam diligentiam adhibuit in conquirendis Antiquitatis Ecclesiasticæ monumentis, quantum in legendis prophanis Scriptoribus. Certe totus fere liber sextus in Belli Persici narratione consumitur. *Henr. Vales. in Præfat. ad edit. Theodoretis & Evagrii.* Porro & in eo culpandus quod fabulosis narrationibus nimis deditus.

(p) *Isidorus Hispalensis* præcipuum Hispaniæ eo tempore quo vixit, fidus, eximie sanctitatis & eruditionis vir fuit, & divinarum Scripturarum peritissimus, ut de eo *Sixt. Senens.* Scripsit plurima præclara opuscula tam Historica & Philologica, quam Theologica, quo nomine sub titulo de Historicis infra dicitur; de eo interim & notatu dignum sit, quod de eo *Magdeburgenses* & antiqui Scriptorum perhibent, nempe quod venit ejus tem-

pore *Mabometus* in Hispaniam, antequam suum incendium excitaret: & postquam aspexit eum *Isidorus*, ex Physiognomia præfagens, judicavit illum pestem fore Ecclesiæ & Reipublicæ: iussitque eum rari. Sed is admonitus à Diabolo, fuga est elapsus.

Secondly, The Heretical Writers of the Sixth Century, being the several Families of the *Eutychian* Tribe, viz. I. The *Monophysitæ*. II. *Acephali* and *Severitæ*. III. The *Aphthartodocitæ* and *Corrupticolæ*. IV. The *Agnoetæ*.

I. *Of the Heresy of the Monophysitæ, Acephali and Severitæ. The Aphthartodocitæ and Corrupticolæ.*

Juliani Halicarnassæi urbis Cariæ Ep. qui cl. An. 510. ext. Frag. hinc inde in Authore Catenæ Græcæ in Job. Lond. 1637.

Severi Antiochiæ Ep. qui cl. An. 513. ext. plurima Fragmenta in Catenis, & in Conciliorum Tomis, de quibus videatur Cl. Cavus.

Anthimi Trapezuntii primo in Ponto Ep. & deinde Constantinopolitani qui cl. An. 535. ext. Fragmenta aliquot Sermonis Propheticæ ad Justinianum Imp. Concil. Tom. VI. p. 31. 906. 907.

Theodosii Alexandrini Ep. qui contrariam sententiam iis, qui Christum vi naturæ humanæ diem iudicii scire negarunt, & Agnoetæ dicti sunt, tuebatur, & cl. An. 535. ext. Fragm. quædam Libelli ad Theodorum Aug. Concil. Tom. VI. p. 320. 835.

II. *Agnoe-*

II. *Agnoetæ.*

Themistii Agnoetarum Sectarii, qui cl. An. 601. ext. Fragm. quædam de quibus vide Cavum Hist. Lit.

N. Mihi superiorum sæculorum Hæresibus, restant variæ Eutychianæ Hæreseos Familix, quæ labente priori, & per totum hoc sæculum, ut & in sequenti, Ecclesiam Christi misere intraxerunt, ut de his quædam annotemus, quibus dignoscatur, quo tam à se invicini, quam à sana doctrina unaquæque discesserunt.

I. Monophysitæ, & alio nomine Theopaschitæ, primi ex Eutychianis pullularunt; quorum primus author fuisse videtur *Diofcurus* Alexandrinus Episcopus sub Muriano & Valentinianno Imperatoribus, & Leone primo Romano Episcopo, circa annum à Christo nato 455. Dixit enim *Diofcurus*, præceptorem impium *Eurychen* imitatus, *Ex duabus naturis suscipio, duas naturas non suscipio.* Uenam igitur duntaxat in Christo agnoscent naturam *Monophysitæ* divinam nempe, quam etiam passim fuisse aperte prætentur. Concilium Chalcedonense omnino damnant. Hi in Ægypto plurimum regnauerunt, & postea per totam Syriam. Itaque tota Ægyptus in eam sententiam abiit, & prima ex omnibus Romanæ imperii provinciis, & quidem uase sibi, ab orthodoxa & vera fide defecta, inter Episcoporum suorum errores infelix secata. *Daneis.*

II. Acroph. non sic dicti, quod primus eorum author ignoratur, ut male Sidorus, sed quod *Ignatius* primus eorum author, partes eorum deserens sine decore, ino sine Episcopis, Presbyteris & Clericis aliquandiu remanserunt; postea vero *Sereza* Antiochie Episcopus Patrocinium in se suscipiente *Serezae* dicti sunt. Hi innumerabiles proprietates inconstantes in Cælo mutare nesciunt. Unum tamen in se habent, ut inconstitutum, si illud sine certis proprietatibus *Organis* caput ut gutta in mari effusa perdit suas vires, ita Hæretici cum Divinitate unita suas proprietates.

III. Aphthartodocitæ & Coma Nicolæ. Ut Error erroris ferax dicitur, in hoc tempore nova Hæresis, cujus Sectatores dicti *Aphthartodocitæ*, de quibus præfixe *Liberatus* *Diaconus*, in Brevi

viario Ch. XIX. XX. *Evagrius, Leontius de Sectis, & Historia Justiniani.*

Locus & tempus fuit in urbe Alexandria, Timotheo isthuc Episcopo, fovente Eutychnianis, agente autem ibi Severo Antiocheno, qui Alexandriam fugerat, & Juliano Halicarnassæo, pariter à Justino ante ejecto. Ex Liberato & aliis. *Spanhemius.*

Origo ex controversia nata inter ipsos Eutychnianos, Justiniano jam ad imperium admoto: An Corpus Christi à conceptione *αθάστου* corruptibile fuerit, an *ἀσθαστόν* incorruptibile? Severus respondit, *Corruptibile*: Julianus Halicarnassæus, *Incorruptibile*. Hinc familiæ Severitarum, & Julianitarum; & qui Juliano accedebant vocati, ut diximus *Aphthartodocitæ*, qui autem Severo adhaeserunt dicti *Pthartolatæ*, seu *Corruptiole*. Dein & priores dicti *Cajani*, posteriores *Theodosiani*; illi à Cajano quodam de Secta Aphthartodocitarum, hi à Theodosio Corrupticola, qui ambo de Episcopatu Alexandr. decertabant, Theodosium fovente Theodorâ Augusta, neutro diu potituro votis. Utrique tamen in eo conveniebant, quod essent Synodo Chalcedonensi infelici, quam pro Nestoriana habuerunt. Vide Liberatum, Cap. XX.

Fautor vero Incorruptibilitatis fuisse fertur Justinianus Imperator, teste Evagrio Historico Lib. IV. C. XXXIX. & post eum Zonara, Nicephoro, aliis; unde & persecutiones Justiniano tributæ in Episcopos Orthodoxos: Sunt tamen qui Justinianum, hac in parte defendant, & Evagrium accusent falsi. *Spanhemius.*

IV. Agnoetarum. Celebris fuit hæresis, ezorta, labente sæculo, Constantinopoli, ubi agebat profugus Alexandria Theodosius, Corrupticola, de quo dictum modo est, & in Ægypto, ubi *Themistius* Diaconus Alexandrinus fuit, à quo dicti sunt *Themistiani*. Fuitque hæresis *Agnoetarum*, cum reliquis, propago Eutychnianorum.

Nomen hæresi fuit à dogmate, quo asserbant Christum hominem simpliciter ignorasse diem judicii, in quo post Incarnationem unam tantum Naturam agnoscerent. Et assumpta est ab Arianis.

Animi enim negantes æqualitatem Dei Filii cum Patre quoad ipsam divinam naturam, abutebantur, inter alia, his Scripturæ dictis, quibus Dominus noster nescisse diem judicii, & in sapientia protexisse, & de sepulchro Lazari interrogasse dicitur, *Marc. 13. 32. De die autem illo & hora nemo novit, neque Angeli qui sunt in celo, neque Filius, nisi Pater, & Luc. cap. 2. Vers. ultimo. Jesus autem proficiebat sapientia, & statura, & gra-*

ia apud Deum & homines. Joan. 11. 34. *Dixit Jesus ubi posuisti ipsum?* Hinc hæretici perperam colligebant, Christum diem judicii & multa alia penitus ignorasse, etiam qua Deum Deique Filium, & inferebant eum propterea non posse esse ejusdem cum patre substantiæ, quod non esset æqualis patri cognitione & sapientia.

Orthodoxi Pæres, ut hanc hæreticorum blasphemam calumniam repellerent, memorata Scripturæ dicta ab eorum corruptelis vindicarunt, hac adhibita distinctione; quod ista de Christo intelligenda sint secundum humanam ejus naturam, quam assumpsit ex virgine, secundum quam naturam Consubstantialis est matri; non autem secundum divinam ejus naturam; secundum quam ab æterno est Consubstantialis Patri, secundum hanc enim Christum scire omnia quæ scit Pater; neque ad Divinitatis contumeliam transferenda esse ea, quæ de Christo secundum assumptam humanam naturam vere & absque ulla Deitatis ignominia dicuntur. *Forbesius Institut. Historico-Theologicæ, Lib. 11. c. 19.*

Thirdly, The Jewish Writers in the Sixth Century.

(a) Geonim, totius Talmudis Doctores Interpretes.

(b) *Prisci* Judæi, Gregorio Turonensi Coactanæi, qui cl. circa An. 573. ext. Disputatio bene longa inter eum & eundem Gregorium in ejus Historia Lib. 6. Cap. 5.

N. (a) Confecta jam *Gemara* quæ est expositio in *Mischnam*, surrexerunt novum Doctorum genus, quos Judæi *Geonim* appellarunt, i. e. excellentes Doctrina, Sapientia, qui successere Magistris, dictis *Schorajim*, ut hi dictis *Amorajim*, ut *Spanhemius* ad Sæcul. VI. Quidam volunt vocem *Geonim* Symbolicam esse, quæ denotat sexaginta libros in quos divisum est totum Talmud; Literæ enim vocis Hebræicæ *Geon* eum numerum expriment, dictus ergo fuit *Geon*, qui totius Talmudis Doctor ac Magister esset. Agrem illorum ducit, I. *Rif Chanan.* II. *Rif Mare* fil. *Raf Dime*, ejusdem Academiæ Rector. Domus ejus celebris fuit Schola, *עֲבוֹתָא* Domus *Raf Mare* appellata. III. *Rif Huna* Successor,

cessor, Gaon Pumbedithanus. IV. *Raf Chanina*, Rector Narendensis; tempus vero vitæ & regiminis eorum propter varias persecutiones tunc temporis excitatas, est ignotum. *Schalsch Hak. Hotting. ad Sæc. VI.*

(b) Hunc Christum, quem nos mortuum & resuscitatum credimus Judæi maleficum hominem, qui propter sua scelera supplicio sit affectus, dicunt. Ac longa hac de re disputatio est inter Judæum quendam & Gregorium Turonensem, quæ in ejus Historia extat libro sexto, cap. quinto. Venerat enim Judæus quidam, *Priscus* nomine, ad Chilpericum regem, qui ei familiaris erat. Hujus caesarem rex blande apprehendens, ait ad sacerdotem, Veni, & impone manum super eum. Illum autem reuente Judæo, ait Rex, O mens dura, & generatio semper incredula, quæ non intelligit filium Dei sibi Prophetarum vocibus promissum, nec Ecclesiastica mysteria in sacrificiis figurata. Hæc eo dicente, subjecit Judæus: Deus non eget conjugio, neque prole ditatur, neque ullam consortem regni habet, inquit: *Ego sum Dominus, & non est Deus præter me.* Ad hæc Rex: Quid autem? *Ante luciferum genui te?* Item: Nunquid ego, qui alios parere facio, ipse non faciam? Respondit Judæus: Deus non potest homo fieri, ex muliere nasci, verberibus subdi, aut morte damnari. Accedit deinde *Gregorius*, & explicat: Hoc propter nostram necessitatem fieri oportuisse: ac adducit multa testimonia ex Lege & Prophetis, præsertim ex Esaiaë quinquagesimo tertio capite: quibus evidenter & irrefragabiliter demonstrat, quod Christus sit filius D. i. quod oportuerit eum utramque habere naturam, divinam & humanam: quod pati & resurgere necesse fuerit. Sed Judæus, hæc eo dicente, non compunctus est corde, ut crederet: sicut ipse subjecit ibidem. *Hæc ap. Magdeburgenses ad Sæcul. VI.*

Fourthly, Pagan Writers of the Sixth Century.

Damascii Atheniensis Philosophi, qui cl. An. 540, ext. excerpta quædam vitæ Iuliorum Philosophi ab eo conscriptæ ap. Photium Cod. 181. & 242.

Damascius Damasco oriundus, vixit Sæc. 6. tempore Justiniani Imperat. Scripsit *Inopinatorum* Lib. 4. Quorum primus agebat de fictionibus incredibilibus, secundus de narrationibus Dæmonum incredib. Tertius de apparitionibus incredib. Ultimus de rebus naturæ captum superantibus. *Photius Bib. Cod.* 130. Et hinc est quod novis atque anilibus fabellis animum simul ac sermonem refertum gessisse dicitur. Et quam iniquus fuit in fidem nostram apparet in vita Ildori quam scripsit, qua Christianam Religionem allatrat.

V. Pe.

V. Period or Interval from the Empire of *Phocas* An. 602. and *Boniface* the III. An. 606. his Assuming the Title of Universal Bishop, to *Gregory* the VII. or *Hildebrand*, under whom the Papal Anti-Christian Power arrived to its Height An. 1073.

VII. *The Ecclesiastical Writers of the Seventh Century.*

First, The Fathers.

(a) Hefychii Patriarchæ Hierosolymitani qui cl. An. 601. ext. Explanationis in Leviticum Libri VII. Latine, *Par.* 1581. 8º.

———— Στίχων, five κεφάλαια in XII. Prophetas minores, & Esaiam ext. in Critic. Sacr. Tom. VIII. p. 26. ext. & plurima alia ejusdem Opera in Bib. Patr. & Auctuario; de quibus vide Cavum nostrum.

(b) Saphronii Patriarchæ Hierosolymitani, qui cl. An. 629. ext. Ep. Encyclica, statim post susceptum Episcopatum scripta ad Honorium Papam & Sergium Cp. Prolixa illa quidem; si quæ alia Epistola, adeo ut justi Voluminis molem adæquare posset, ut de eâ *Cavus*. Ext. Græc. Lat. Concil. Cp. III. Act. XI. Concil. Tom. VI. p. 851. — Ext. & alia ejusdem, de quibus vide *Cavum*.

(c) Sancti Maximi qui cl. An. 645. ext. Opera Græc. Lat. cum Notis Fr. Combeficii. *Par.* 1675. 2. Vol. Fol.

— Computus Ecclesiasticus Libris II. comprehensus, sive Enarratio Christiani Paschatis cum brevi temporum supputatione ext. à Dionysio Petavio Græc. Lat. evulgata in Uranologia. *Par.* 1630. Fol.

— Ext. & ejusdem Ambigua, seu Scholia in Gregorii Theologi locos difficiles, una cum Johannis Scoti Erigenæ Libris de Divisione Naturæ qui prodierunt. *Oxonii* 1631. Fol.

— Scholia in Dionysii Opera ext. Græc. Lat. inter Dionysii Opera Antwerp. 1644. — Expositio in Cantica Canticorum, quam ex S. Maximi, Gregorii Nysseni, & Nili Commentariis collegit Michael Pfellus: Ext. Græc. Lat. in Auctuario Duaceno. Tom. II. p. 681.

(d) Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, qui cl. An. 668. ext. *Pœnitentiale* omnibus quæ reperiri po-

tuerunt ejusdem Capitulis adauctum, per Canones selectos ex antiquissima Canonum Collectione MSS. nec non per plura ex variis pœnitentialibus hætenus ineditis excerpta, expositum: præclaris Ecclesiasticæ Monumentis quæ ex optimis Codicibus MSS. selecta sunt, confirmatum; cum Dissertationibus & Notis Jacobi Petiti. *Par.* 1679. 4°.

(c) Juliani Pomerii Ep. Toletani qui cl. An. 680. ext. de *Demonstratione Sextæ Ætatis*, sive Christi adventu, adversus Judæos Libri III. ad Ervigium Regem — *Prognosticorum Futuri Sæculi*, viz. de Origine mortis humanæ, de Receptaculis Animarum, de Resurrectione & Extremo Judicio Libri III. — ἘΑΥΤΙΧΑΙΜΕΛΩΝ, sive Contrariorum in speciem locorum utriusque Test. Libri II. — *Commentarium in Nahum Prophetam* ext. in *Bib. Patr.* Tom. XII. p. 590.

N. Sterilis hæc ætas Scriptorum bonæ frugis; cujus rei causæ potissimæ fuerunt, calamitates Occidentis per Saracenos, fascino Monothelitarum, iniquitatis mysterium, superstitio Occidentalium, dignitatum luxus, inertia Monachalis. Unde causatus potissimum moram suam *Agatho*, Literis ad Constantinum Imperat. in mittendis ad Synodum Universalem legatis, quod diu multumque laborassèt in conquirendis hanc in rem Theologis, etiam ex transmarino orbe, quales negaret temporum barbaries. *Span. ad Sec. III.* Celebrioris nominis fuerunt Hefychius, Sophronius, Maximus, Theodorus, Julianus Pomerius, de quibus pauca.

(a) Plures fuerunt *Hefychii*, è quibus unus Episcopus Hierosolymitanus post *Hamosum* An. 601. à Gregorio M. monitus, ut Simoniam in sua Diocesi extirparet. An vero hic fuit Author Commentarii insignis in Leviticum, dubitatur, an alius Presbyter Hierosolymitanus qui Sæculo 5. floruit, cui etiam *Histeria Ecclesiastica* citata Concil. V. tribuitur. Interim quicumque fuit auctor Commentarii, in eo præclare Mytheria referat sub Cæremoniarum Mosaicarum corpore latentia. *Cabassutius*.

(b) Hic

(b) Hic ultimus Hierosolymorum Episcopus habetur, vixit enim cùm Saracenorum Princeps *Haumar* urbem & Templum ingrederetur An 636. & spectator fuit ultimi interitus religionis, & tristissimarum calamitatum populi ejus loci, & non ferens Sanctum locum à canibus proculcari moritur ex mœrore; Interim obtinet ab Haumare ut Christianis secure liceret sua Sacra peragere. Strenue etiam egit adversus exorientem Monothelitarum Hæresim. Cum enim Cyrus coacta Alexandria Synodo Monothelitarum Hæresi aperuit viam eo simulato prætextu quod hæreticos omnes in Ægypto positos, Ecclesiæ Catholicæ jungere posset; si duarum voluntatum & operationum voces silentio suppresserentur; satis esse si in Christo tantum Dei-virilis voluntas & operatio diceretur: Verum huic subdolo Cyri conatui mœs adversatum esse Sophronium constat, literasque dedisse ad Sergium Constantinopolitanum, ut illud de unica Voluntate & Operatione capitulum Synodi Alexandrini deleteretur, duæque assererentur in Christo Voluntates & Operationes.

(c) Maximus Martyr, Abbas vel Confessor, natus Constantinopoli, inclyta stirpe, doctrina & pietate, generis splendorem auxit. Ab Imperatore Heraclio invitatus in Palatium, ut ibi Historiam Imperatorum elaboraret, eo in Monothelitismum prolapsus, in Monasterium se recipit. Jam Abbas cum errorem late spargi hunc videret, Romam, Africam, &c. profectus, Episcopos ubique cohortatus est, huic ut gangrenæ in Oriente serpenti mederentur. In Africa, An. 645. Pyrrhum Constantinop. hæresim hanc ibi disseminantem, colloquio instituto, ad meliora inflexit. Dein Romam cum venisset, Martinum I. ad Concil. contra hos errores celebrandum induxit: aliquoties cum Anastasio duobus discipulis suis, in exilium à Constante actus, obiit. *Hoffman*. Quod ad dictionem, per Sermonem ejus & obscuritas & difficultas passim decurrit, ut de eo *Photius*; at apud *Card. Bonam*, sublimis, fervens & limatissimus Scriptor audit.

(d) Theodorum in infamum subfellium hujus sæculi Scriptorum detrudunt Doctores Reformati, utpote qui superstitioni deditus, *miseras hominum Conscientias captivavit suis Scriptis, ut Summa Pœnitentiæ, Capitulis Fratrum, Epistolis, &c.* ut de eo *Baleus de Script. Britan.* Et contra Pontificii tam ratione Sanctitatis & vigilantia Pastoralis, quam doctrinæ, inter summos habent. Nec pigeat cum primus fuit Archiepiscopus, cui omnis Anglorum Ecclesia manus dare consentiret, utrinque de eo, ejusque tum Scriptis, tum factis Testimonia proferre.

Eum Tharso Ciliciæ natum, *Vitalianus* Papa Romæ Episcopum ordinans ad Britanniam misit, unde tam Orientalium, quam etiam Occidentalium Ecclesiarum consuetudinibus pleniter instructus fuerat: Nec eum aliqua laterè potuerunt, quæ in Observationibus legitimis Græci, vel Romani eò tempore habuerunt, maxime cum in utraque lingua perfecte instructus esset. Ne vero quid ille contrarium veritati fidei, Græcorum more, in Ecclesiam cui præesset introduceret; Adrianus quidam Abbas prope Neapolim in Campania, comes & *συνεργος* ipsi datus est. Vir natione Afer, Sacris literis diligenter imbutus, Monasterialibus simul & Ecclesiasticis disciplinis institutus, Græcæ pariter & Latinæ Linguae peritissimus. *Petitus in Testimoniis Veterum ejus Operibus præfix.*

Pervenit autem Theodorus ad Ecclesiam suam secundo postquam consecratus est Anno, & fecit in ea annos viginti & unum, menses tres, dies viginti sex. Moxque peragrata insula tota, quaquaversum Anglorum gentes morabantur (nam & libentissime ab omnibus suscipiebatur, & audiebatur) certum vivendi ordinem, ritum celebrandi Paschæ canonicum, per omnia comitante & cooperante *Adriano*, disseminabat. Et quia literis sacris simul & secularibus, ut diximus, abundanter ambo erant instructi, congregatâ discipulorum catervâ, scientiæ salutaris quotidie flumina in rigandis eorum cordibus emanabant; ita ut etiam Metricæ artis, Astronomiæ & Arithmeticæ & Ecclesiasticæ disciplinam inter sacrorum codicum volumina suis auditoribus venditarent. Indicio est, quod usque hodie supersunt de eorum discipulis, qui Latinam, Græcamque Linguam, æque ut propriam in qua nati sunt, norunt. Neque unquam prorsus ex quo Britanniam petierunt Angli, scelliciora fuere tempora dum & fortissimos Christianosque habentes Reges, cunctis Barbaris nationibus essent terrori, & omnium vota ad nuper audita cœlestis regni gaudia panderent: & quicumque lectionibus Sacris cuperent erudiri, haberent in promptu magistrum qui docerent: & sonos cantandî in Ecclesia, quos catenus in *Cantio* tantum noverant, ab hoc tempore per omnes Anglorum Ecclesias discere cœperunt, &c. Itaque Theodorus perlustrans universâ, ordinabat locis opportunis Episcopos, & ea quæ minus perfecta respexit, his quoque juvenibus corrigebat. Sic de eo *Bedâ in Ecclesiast. Histor. Lib. IV. c. 1. 2.* Unde, ut & ex aliis de ipso Testimoniis multum gloriantur de hoc suo Theodoro Doctores Pontificii, Sed & audi de eodem *Magdeburgenses*. Illum Pontifex Vitalianus, septimum Dorobernensis Ecclesiæ Archidiaconum ad Anglo-Saxones confirmandarum traditionum gratia transmittēbat, LXVI. annos ætatis habentem, & nostræ salutis Anno DCLXVI. qui in Apocatyphi Joannis tam nuperus bestia, quam numerus hominis est, mysterioque non vacat.

vacat. Nam quod tunc venerit cum illius magnæ bestię characterē, apud Aestrensem, Capgrayum, & alios Anglicarum rerum fide dignos auctores valde perspicuum fit, quum ante id tempus tam fortiter iniquus ille Anti Christus non operaretur sui sceleris mysterium. Hæc de Sanctitate & vigilantia Pastoralis Theodori; En vero de ipsius doctrina: Artes omnes calculandi, supputandi, metricandi, modulandi, arguendi, syllogizandi, divinandī, ungenti, exorcizandi, ne dicam, incantandi Chaldaeorum more, secum attulit, ac per Mathematica quædam rudimenta in clero suo Latine, & Græce docuit. Vestales Notarias multis in locis fecit, ac *Mildredam* cum LXX. mulieribus in insula *Tannesos*, ad Papisticæ Religionis cultum superstitiose velabat, &c. Novissime Theodorus concessit, quo miseras hominum conscientias ad quæstum illaquearet, ac formidolosæ comminationibus terret, *SUMMAM PŒNITENTIALEM*.

Et inter celeberrima hujus Opera & facta merito adnumeretur ipsius *PŒNITENTIALIS*, in quo *singularim unicuique peccato pœnitentias imposuit, Confessionisque & Absolutionis ritus descripsit*; non tantum quod opus satis amplum fit, & omnibus pene Pœnitentiæ casibus accommodatum, ut de eo *Cæcus*, sed & omnium Librorum *pœnitentialium* apud Latinos primus ille laudatur, cujus postea imitatione multi compositi sunt, quos inter laudatissimi fuerunt, *Romanus*, & qui *Bede* nomen tulit. Porro & tanto in pretio habitus fuit; ut statim à quo editus per universam Ecclesiam Latinam divulgatus & celebratus, Occidentem totum pervasit; illumque imitati sunt multi alii Episcopi, non tantum ipsius Pœnitentiale comprobantes, sed etiam alios instar illius commodiores & ampliores componentes; Imo & Concilia, Synodalesque Conventus singulis annis post seculum septimum celebrati severe semper constituerunt, ut singuli Presbyteri *Theodori Pœnitentialem* præ manibus haberent, ut ex illius præscripto peccantibus pœnitentias imponerent. Neque mirum, quod adeo opportuna & commoda haberetur singulis sacerdotibus nova illa Pœnitentialium Libellorum conscriptio, sic enim unicuique Presbytero erat in promptu indiculus velut in tabella effigatus, secundum quem singulis peccatis erant pœnitentiæ assignandæ. *Morus de Pœnitentiâ, Lib. 7. c. 1. Num. 15. 16. 17.*

(e) Hoc tempore vexabantur Hispaniarum Ecclesiæ multitudine Judæorum, qui haud valentes Regum legibus, Synodali-
busque decretis coerceri, inter alia exprobrare solebant Christianis falsam annorum supputationem ab origine mundi, ex qua factum esset ut ipsi perperam Messiam recipissent, cujus adventus nondum tempus adesset. Ad quorum præciam retundendam, *Ervigius Rex* rogavit *S. Julianum Tolosanum* Episcopum, ut suis scriptis
redat.

redargueret. Præstitit id ipse quam fidelissime, tres eo argumento libros edens, qui adhuc extant. *Spond. ad An. 686.* Porro & uniuscujusque libri Argumentum sumas, ex Magdeburgens. in libro primo ex testimoniis Veteris Testamenti, demonstrat Jesum Christum Messiam esse: Et eo tempore exhibitum, quo prædictus est venturus in carnem à Prophetis. In secundo libro ex Novo Testamento probat, Jesum Messiam esse exhibitum illo tempore, quo oportuit: Et Judæos nunquam objecisse Christo & Apostolis Argumentum de tempore, quasi nondum illud adsit, in quo Messias debeat exhiberi. In tertio libro ostendit Jesum Christum sexta ætate natum esse, & refutat Judæorum præposteram supputationem.

Secondly, The Hereticks and Heretical Writers.

I. *Tretheits.*

Johannis *Philoponi*, à Studiorum assiduitate sit dicti, qui cl. An. 601. ext. in Hexaemeton Liber, sive Commentarius in Cap. I. Geneseos, Sergio Patriarchæ Cp. dicatus—Ext. & ejusdem Disputatio de Paschale. Quæ bina Opuscula Græc. Lat. edidit Balthasar Corderius. *Viennæ* 1630. 4°.—De Æternitate mundi contra Proclum Liber Græce. *Venet.* 1531. Cætera ipsius sunt Dialectica, Physica & Mathematica, quæ huc non spectant.

II. *Monothelita.*

Sergii Patriarchæ Cp. qui cl. An. 608. & Constantinopoli Synodo Hæresin Monotheticam confirmavit, ext. Epistolæ III. Altera ad Cyrum Patriarcham Alexandrinum Græc. Lat.

Cyri Ep. Alexandrini, qui cl. An. 620. Et Synodum Alexandriæ habuit, in qua omnes unicum in Christo

Christo Dei-virilem Operationem non confitentes, anathemati subjecit, & Heraclii Imp. *Echthefin* subscriptione sua roboravit, ext. Græ. Lat. Concil. Tom. VI. p. 954. *Libellus Satisfactionis* in Synodo Alexandrino, An. 633. Theodosianis sive Severianis in Ecclesiæ sinum recipiendis, subscribi jussus, Capitulis IX. constans, quorum septimum Hæresin Monotheleticam non obscure confirmavit; ext. & Ep. III. ad Sergium Patriarcham Cp. Concil. Tom. VI. p. 207. 950. 952.

Honorii Ep. Rom. qui cl. An. 626. quique Cyro Alexandrino de unica in Christo Voluntate & Operatione consensit, & Scriptis & Autoritate sua quantum potuit, confirmavit, ob Hæresin Monotheleticam à Synodo Generali VI. diserte Anathematizatus est, ext. ab eo Scriptæ Ep. VIII. Concil. Tom. V. p. 1681. Et *Epigramma de Apostolis ob Christi ad Cælos obstupescens Ascensum* in Bib. Patr. Tom. XII. p. 214.

Theodorus, urbis Pharan in Arabia Petræa prope Ægypti confinium, Episcopus, Eutychianorum & Monothelitarum hæresibus perditissime addictus. Clauit Anno 640. Scripsit *Librum ad Sergium Arsenoitarum Episcopum de Operationibus Christi*, cujus Fragmenta V. extant Græ. Lat. Concil. Lateran. Act. 3. Concil. Tom. VI. p. 164. *Librum de interpretatione testimoniorum à Patribus adductorum circa Operationes Christi*, cujus Fragmenta VI. habentur Gr. Lat. ibid. p. 165. *Epistolam ad Paulum Hæreticum, qua anathematizavit Synodum Chalcedonensem*. Fragmentum ejus reperitur Concilii VI. Actione 10. Concil. Tom. VI. p. 839.

Pauli Ep. Cp. & Monothelitarum Sectarii, qui cl. An. 642. ext. Ep. ad Theodorum Papam de recipiendo Edicto Imperatorio Græ. Lat. Concil. Lateran. Actione 4. Concil. Tom. VI. p. 201. Et
Fragment.

Fragment. Epistolæ ad Theodorum Pharanitam Concilii VI. Actione 10. Concil. Tom. VI. p. 839.

Macarii Patriarchæ Antiocheni, Hæretici Monothelitæ, qui cl. An. 680. ext. Expositio, seu Confessio Fidei Concilio Tom. VI. p. 743. Extat & aliâ Fragm. ejusdem Concil. Tom. VI. p. 906.

III. *Mirabilarii.*

Johannis Moschi, *Evirati*, dicti, qui Cl. An. 630. ext. Opus Historicum *Pratum Spirituale*, *Hortulus Novus*, *Limonarium*, & *Viridarium*, dictus, quo clarissimorum istius Sæculi Monachorum res præclare gestas, quas partim à se spectatas, partim ab aliis auditu acceptas, acquisiverat, ut præ se fert, tradidit: Græc. Lat. in Cotelerii Monument. Eccl. Græc. Tom. II. p. 341.

N. Affligerunt hæc etiam ætate Ecclesiam Hæreses Superiores, ut *Arrianorum*, *Nestorianorum*, *Eutychianorum*, quæque ex ea propagines fuerunt, nempe *Monophysitarum*, *Acephalorum*, *Agnoetarum*. Quod ad novas autem, surrexit hoc sæculo Hæresis *Tritheitarum*. Cum primis vero hoc sæculum exercuit in Oriente juxta & Occidente, nova Hæresis exorta *Monothelitarum*. Infecerunt etiam hanc & sequentes ætates, *signa mendacia* à *Mirabilariis* enarrata, utpote quæ Superstitiones innumerabiles in Ecclesiam intulerunt, & inde foverunt, de quibus pauca singularim.

(a) Tritheitæ dicti sunt, eo quod in Sanctissima Trinitate tres substantias & naturas per omnia similes dicerent; quamvis tres Deitates, aut tres Deos dicere omnino refugerent, sed unam assererent Sanctam & Consubstantialem Trinitatem, unam Deitatem, unum Deum: Sic impie & absurdissime somniantes pluralitatem naturarum in una Deitate. Hujus hæreseos infanus defensor extitit, tempore Phocæ Imperatoris, *Johannes Philoponus*, Philosopher Alexandrinus, quem & hæreseos *Tritheitarum* dy-

cem fuisse scribit Nicephorus Callist. Lib. 18. cap. 46. & 47. Hæc *Forbesius Instru. Historico-Theol. Lib. III. c. 17.* Addunt & *Philoponum* Resurrectionem ejusdem carnis iniciatum esse, asseruisseque nova Corpora creanda in Resurrectione, nempe ex Origenis disciplina.

(b) *Monothelitarum* Hæresis fructificatio quædam fuit *Egyptiana*, & ut ultimus, sic & pessimus fuit ejusdem seculus. Cujus occasionem & rationem tradit *Forbesius* noster *Instru. Historicor. Lib. 5. c. 1.* et & totius rei Historiam, & Miserrimum Ecclesiæ exinde enascentium, per totum *Librum quintum*. Quod ad hoc nostrum institutum satis sit, in ipsius verbis hic habeas. *Heraclius* Imperator, Defensor Orthodoxæ fidei, & quinque Oecumenicorum Conciliorum, cum post bellum Persicum, versaretur *Edeffe*, in colloquium descendit cum *Athanasio*, sive *Anastasio* quodam, viro eloquente & callido, quem Authores fuisse *Jacobitarum Catholicum*, seu Patriarcham unum ex Principibus impiæ partis Severi hæretici. Hunc ad rectam fidem pertrahere volebat Imperator *Heraclius*, promittens ei Patriarchalem sedem *Antiochenæ* Ecclesiæ, si Concilium *Chalcedonense* reciperet, & duas in Christo naturas inconfuse unitas confiteretur. Cupiens igitur Imperatori placere ille *Athanasius*, professus est se recipere *Chalcedonense* Concilium, & duas agnoscere in Christo naturas inconfuse unitas. In illo autem colloquio facta est mentio unius voluntatis & unius Operationis Christi. Imperator de hac quæstione consuluit *Cyrum*, tunc quidem *Pfaisidis*, quæ *Lazorum* Provinciæ Metropolis erat, postea vero *Alexandriæ* Episcopum, & *Sergium* Episcopum *Constantinopolitanum*, quos cum de una voluntate, & una Operatione consentientes videret, ipse etiam eandem tenuit sententiam. Hæc est illa Hæresis *Monothelitarum*, qui ore tenus consentientes duas in Christo naturas, earum tamen veram distinctionem ac diversitatem re ipsa tollebant, confundentes Voluntas, & confundentes Operationes, non agnoscentes nisi unam Christi Voluntatem, & unam Operationem.

Cum autem huic dogmati, à *Sophronio* Episcopo *Hierosolymitano*, multisque aliis, vehementer contradici animadverterent, operam dederunt, ut de una vel duabus Operationibus disputatio prohiberetur, & ut nemini liceret dicere duas Voluntas, sed ut omnes unam Voluntatem palam profiterentur. *Cyru* & *Sergio* consentit *Honorius*, hujus nominis primus, qui tunc *Romanæ* Ecclesiæ præerat Episcopus. Quo igitur majore auctoritate hæc doctrina omnibus obtruderetur, neque cuiquam contradicendi libertas relinqueretur, efficit *Sergius*, ut fides declaratio seu Expositio

fitio, *Ἐχθρῆσι* dicta, nomine Imperatoris Heraclii promulgaretur, hanc Monothelitarum doctrinam complectens, eandemque omnibus Christianis commendans, ut, nimirum, de una & de duabus operationibus silentes, unam Voluntatem aperte omnes profiterentur. Exstat ea *Echthefis* in Actis Synodi Lateranensis, Præside Martino primo Papa Romano celebratæ, in Secretario seu consultatione tertia. Sergius, habito Episcoporum Concilio, *Echthefin* eam approbatione Synodica confirmavit. Idemque rursus fecit Pyrrhus successor Sergii. Et eandem *Echthefin* recepit, atque laudavit Cyrus Alexandriæ Episcopus, datis ea de re ad Sergium literis. Ut legere est in tertio Secretario Concilii illius Lateranensis, Martino præfidente celebrati. At eam *Echthefin* damnavit Joannes, hujus nominis quartus Episcopus Romanus, cum sua Synodo; idemque fecerunt Theodorus & Martinus, successores Johannis. Hæc *Forbesius Historico-Theologicæ Libro quinto Cap. 1.* Et tandem omnes istæ superiores Sectæ & contentiones à Constantino Pogonato Imperatore profligatæ videbantur, magno pietatis zelo, collecta ab eo Constantinopolim Synodo, quæ *Sexta, Universalis & Oecumenica* dicta est, ubi Sergius etiam mortuus excommunicatus est. De quo toto negotio, & quam fœdæ Hæreticæ pravitatis *Monothelismi* labe *Honorius* Papa Romanus infestus fuerat, quo nomine & à Concilio Generali anathematizatus est, dignam sane quæ perlegatur Historiam *Forbesius* per totum præfatum Librum quintum contexit.

(c) *Mirabilarii*, *Miracularii*, & *Miratores* dicti sunt ii omnes, qui *Miraculorum* à se vel ab aliis editorum prætextu, vel novum in Ecclesia Dei errorem induxerunt, vel Veterem renovarunt ut recte *Daneus ad calcem August. de Hæres.* Cujus generis fœdæ *Imposturæ* tum fidem invenerunt, quo tempore Anti-christus juvenilem ætatem ageret; prævaluerunt autem cum caput exulit, & *Dominationis* habenas in se suscepit. Nec sane alio fundamento magis nituntur omnes errores qui præter, atque etiam contra manifestum Dei verbum in Papismo defenduntur. Hoc certum est, super hanc incudem novas indes superstitiones & Hæreses fabricatas fuisse, ut ex Gregorio Turonensi, Auctore *Dialogorum* Gregorio M. ascriptorum, sed falso, ut quibusdam videtur, ex Johanne Moscho, Theodoro Studita, Theophane, Metaphraste, Sigeberto, & id genus tabellarum confabulatoribus, facile colligi potest; ex quibus, ut ex aliis hujus, & sequiorum ævum, seu Byzanticis seu Latinis Chronographis, & præ cæteris ex vitarum scriptoribus, quousque Mendacia signa servierunt ad confirmationem P. palis Tyrannidis, Hæziolatricæ, Iconolatricæ, Leipsanolatricæ, Purgatorii, precum pro mortuis, & id genus errorum multiplicium, cordatus lector facillime dignoscere queat.

Thirdly, The Pagano-Popish, or Anti-Christian Writers of the Seventh Century.

Bonifacii IV. Pontificis Rom. qui cl. An. 606. ext. Epistola ad Ethelbertum Anglorum Regem, & Decretum in Synodo Romana latum de Monachis Officium Sacerdotale ministrantibus. Concil. Tom. V. p. 1618.

Bonifacii V. Pontificis Rom. qui cl. An. 620. ext. Epistola ad Justum Archiepiscopum Cantuariensem de pallii usu; Alia ad Edwinum Northumbrorum Regem, qua eum ad fidem Christianam exhortatur; Tertia ad Edilburgam Edwini conjugem. Concil. Tom. v. p. 1658.

Johannis IV. Pontificis Rom. qui cl. An. 640. ext. Epistola ad Scotos Episcopos de Paschate more Romano celebrando, & Hæresi Pelagiana extirpanda. Concil. Tom. V. p. 1757. Apologia pro Honorio Papa ad Constantinum Imp. ib. 1758. Epistola ad Isaacum Syracusanum Ep. ut Monachis Ecclesiarum suarum sacerdotes instituire liceat ib. p. 1772.

Vitaliani Pontificis Rom. qui cl. An. 657. ext. Epistolæ VI. Concil. Tom. VI. p. 445.

Agathonis Pontificis Rom. qui cl. An. 1678. ext. Epistolæ III. una, eademque admodum prolixa, ad Constantinum Imp. quæ habetur Græc. Lat. Synodi VI. Aëtionè 4. Concil. Tom. VI. p. 629. Altera sui, ac Synodi Romanæ nomine, ad Imperatorem & Concil. Cp. de Legatis ad Synodum missis ib. p. 678. Tertia ad Ethelredum Merciorum Regem, & alios, de collata Abbati Medanscedensi potestate Vicaria ib. p. 578.

Sergii Pontificis Rom. qui cl. An. 688. ext. Epistola ad Ceolfridum Abbatem, de Beda Romam transmittendo, Concil. Tom. VI. p. 1294.

Leonis II. Pontificis Rom. qui cl. An. 682. ext. Epistolæ V. Concil. Tom. VI. p. 1245.

N. Cum Scriptores tum Judæi, tum Ethnici hoc tandem sæculo deserunt, qui Christianismum suis scriptis impugnarunt, nulli hominum potiori jure utrisque succedere deputantur, quam ex una parte *Anti-christiani & Bestiani* i. e. *Papistici*, ex altera *Mahumedes* cum ipsis in sua Impositura subservientibus. Quorum illi Gentilium Diis & Simulacris, Divos Christianorum, eorumque Imagines & Reliquias substituerunt; Isti cum sequacibus & Judaicis Rabbidorum neniis & deliriis ut plurimum, *Alchorani* somnia mutuarunt. Unde & in posterum per aliquot sæcula, vice Judaicorum Scriptorum substitutam Mahumedanos, & Ethnicorum vice, reponam Insigniores tandem de Anti-christianis; Sed ut cum Anti-Christianismo & Anti-christianis incipiam, primo Characteres hujus quosdam insigniores proferam, deinceps de propugnatoribus ejusdem acerrimis quædam annotabo.

Et quod ad Anti-christianismi notas, præter signa mendacia de quibus proxime dictum est, eminet 2. Dominatio in Ecclesiam Dei usurpata tum quoad nomen *Oecumenici*, tum quoad rem eidem superbo titulo respondentem. 3. Idololatria in cultu, Gentilium Diis & Simulacris substituendo Divos Christianorum, eorumque Imagines & Reliquias, una cum immani quadam Superstitione in Ritibus externis ex Paganismo & Judaismo conflatis, in quibus tum Religionis summa constitit. 4. Conjugii prohibitio omnibus omnino Altari inservientibus. 5. Flagitiorum impunitas, per Disciplinae Canones Capitalibus etiam delictis, ut incestui, homicidio, adulterio, fornicationi, &c. decernentes modo aliquot vel annorum vel hebdomadam poenitentiam. 6. Sævæ & inhumanae in quoscunque contradicentes persecutiones.

Qui autem fuerunt inter primarios hujus Apostasiæ authores si inquiratur; quod ad Dominationem Anti-christianam, Superiori quidem Sæculo aucta est in majus Episcoporum Romanorum in Occidente Dominatio procul agentibus in Oriente Imperatoribus, ut bene *Spanhemus*; Hinc facta varia Symmachi, Hormisdæ, Johannis,

Johannis, Agapeti, Vigilii, Pelagii, Gregorii, quibus Potestatem illi extenderunt, Vicarios passim in Occidente constituerunt, in Constantinopolitanos immodestius se gesserunt; Archiepiscopis passim imperarunt ut sibi obnoxii, Caesarum omnium Cognitionem & Appellationes sibi vindicarunt, illudque, *Tu es Petrus*, importune ebuccinarunt. Hoc autem Sæculo fimbrias potestatis maxime dilatasse Pontifices in Britannias, Germanias & Frisias Gentes, constat ex Vitis & factis Honorii, Vitaliani, Sergii in Episcopos Ravennatenses & Aquileenses, ex factis, Agathonis, Leonis II. & Sergii, & in Ecclesiam universam ex superbis Literis Agathonis, ad *Constantinum Pogonatum* insertis actis Synodi VI: Act. IV. Bonifacius autem Tertius Colophonem posuit huic Tyrannidi cum *Oecumenici Pontificatus* & Titulum, & Rem superbe usurpavit, & sibi soli asseruit: Quod quicumque faceret, ipsum Anti christum fore Gregorius M. vaticinatus est *Lib. 4. p. 39. & Lib. 6. Ep. 30.* II. Quod ad Cultum Imaginum & Reliquiarum, egregium fuit facinus Bonifacii IV. qui *Festum omnium Sanctorum* instituit more Gentilium, qui *Festum omnium Animarum* & ipsi habuerunt; Et *Pantheon* in *Panagium* convertit. III. Eugenius I. ut & cæteri de Clericorum Cœlibatu Leges super legibus induxerunt. Et IV. Quod ad Flagitiorum impunitatem præter quod Bonifacius V. Asyla in Templis & Aris constituit pro reis nequaquam inde auferendis, Antiquam Ecclesie Disciplinam Pontifices, & ipsis obsequentes, Claves Regni Cœlorum sibi solis asserentes, pessundarunt, mundi notoriam & commutativam quandam pœnitentiam inducendo, ut in *Theodori Pœnitentiali*, & alibi videre est.

Sed cum de his posterioribus Anti-christianismi Notis & Characteribus in sequioribus sæculis erit dicendi locus, de Dominatu & Tyrannide hæc notulam cum *Danaï* verbis, ut plurimum claudam ut se habent ad calcem *August. de Hæresibus*. Papisimus tandem exortus est. Qui superiores omnes Hæreses partim ut alveus recepit, partim ut mare absorpsit, alieno quidem nomine, sed tamen earum dogmate retento & confirmato. Est autem *Papisimus* universa Anti christi proprie dicti doctrina, & regnum in Ecclesia Christo contrarium, mysteriumque illud jam pridem à Paulo 2 *Thess. 2.* prænunciatum, quod ex istis erroribus omnibus velut corpus quoddam constatum & productum, magno Satanae enixu magnisque *Assuris* tandem in Occidente & Septentrione editum est. Cujus summandi initia sub ipsis adeo Apostolorum jacta jam fuerunt; parienti autem tempus, [cum statim post obitum Valentiniani III. decem cornua, sive Regna de Romani Imperii rursus sese engerunt; Et Dominandi tempus] demum fuit Phœæ Imperatoris in Mauritium perfidissimi Imper-

rium, & Bonifacii Tertii Episcopatus. Hoc propter ambitiosam & infelicem illam de primo Episcoporum Episcopatu in Ecclesia designando, constituendoque contentionem inter Constantinopolitanam & Romanam Sedem accidit. Obtinuit autem in ea lite Roman. Pontifex Phocæ Imperatoris beneficio, cui gratificatus erat. Nam propter cædem Mauritiî omnibus odiosus erat Phocas. Sed illi, favente suadenteque Bonifacio, à S. P. Q. R. tanquam legitimo Imperatori acclamatum est. Circa annum autem à Christo nato 606. nata est hæc Ecclesiæ universæ internecio, pestis & tyrannis, quæ Christi regnum postea funditus delevit, ex omnium hæreseon erroribus, veluti deforme monstrum, composita.

Fourthly, The Mahometan Writers:

(a) Alchoranum Muhammedanum à Bibliandro ediditum Lat. cum Variorum Anaotat. *Basil.* 1550.

(b) Liber Doctrinæ Muhammedis Dialogum exhibens Muhammedis & Abdiæ.

(c) Liber de Generatione Muhammed & Nutritura ejus.

N. Cum mysterium iniquitatis in urbe Roma ad fastigium properaret, & Phocæ præsidio *Bonifacius*, verius *Malefacius*, supra omnes Ecclesias esset elevatus, Anno Domini 606. tum *Maosis*, hoc est *Missa*, mortuorum reliquiæ, supererogationis operæ, prohibitio nuptiarum, discrimina ciborum & vestium, somnia de purgatorio, ceremoniæ superstitionis, & infiniti errores passim exundarent, veramque doctrinam & veros Dei cultus opprimerent: tempus erat etiam alterum hostem regni Christi extra Ecclesiam exoriri.

Nactus ergo diabolus organum commodum in Arabia, *Mahometem*, hominem Ishmaelitam genere, ex collatione omnium errorum & scelerum compactum, Anno 622. alterum Anti-christi regnum seu membrum exorsus est, horribili Ethnicæ, Judaicæ, & Christianæ religionis confusione, & Ecclesiæ Dei persecutione,

& Romani Imperii (ut à Daniele erat prædictum) detruncatione & mutilatione. Hæc *Magdeburgenfes*.

Sed ut in hoc caput quod res exigit annotemus, dicendum est primo ex Hottingero, item Forbesio & aliis, de Mahumede ipso, etiam & de occasione & successu famosissimæ ipsius imposturæ; Quibus Administris Alchoranum suum composuit; Quo pretio ipse & sequaces eum habent, quo autem revera habendus est, ut & cæteri ejusdem farinae Libri, è quibus ejus doctrina eliciatur: Tum deinde in sequente sæculo ad quosdam Libros Epitomen ejus dogmatum exhibentes. Synopsim brevem subjiciam istius Dogmatum, ut cujusnam indolis & genii sint, ob oculos habeat Lector cui non adeo facile fuerit Alchoranum ipsum, & cæteros id genus libros acquirere quos inspiciat.

1. Et primo quod ad Muhammedem ipsum, insignem istum Arabum Impostorem & agyrtam; Natus est *Mubammed* ille in valle lapidosa, urbe Mecca, quæ urbs in Arabiæ deserta, alias *Becca* dicta est. Ortum autem duxit ex nobilissima Koreichitarum familia, Patre *Abdalla*, Matre *Emina*. Cum vero Pater ejus duobus mensibus, antequam filius *Muhammed* (idem hoc est Arabibus, quod Græcis *ἑσδουμ*, Latinis *Desiderius*) nasceretur, vivis excessit, Mater autem, cum ille annum ætatis ageret sextum, eum ad se recepit avus *Abdolmuleb*, & post hujus obitum, patruus *Abutaleb*. Juventutem, adolescentiam, & aliquam virilis ætatis partem variis negotiis, servilibus maxime, & susceptis in Syriam peregrinationibus, trivit. Postea vero, Anno ætatis 40. versutus ille agyrta, cum observasset Christianorum in religione dissidia; varia in vita vitia; Judæorum contemptum, & attritas ubique vires; Arabum vero seram & barbaram plane religionem, de novis quibusdam in Arabiam invendis sacris serio cogitavit. Novam vero doctrinam, quam partim ab ipso DEO, partim vero ab Archangelo Gabriele accepisse se mentiebatur, clam primo, per annos quatuor, propinavit, paucosque tantum ex amicis & famulis alleclas interea adeptus est. Sed cum 44. ætatis annum complevisset, publicè doctrinam sparsit. Interim Magistratus Meccensis, civis subdoli animum seditiosum animadvertens, solum vertere jubet Muhammedem. Expulsus itaque cum alleclis suis Mecca, *Medinam* seu *Jahreb*, sua jam Religione imbutam ingreditur. Atque ab hac ejus ob Religionem fuga, quæ *Hegira* Arabice dicitur, Muhammedani annos suos numerare solent, seu Epocham, quæ incidit in diem 16 Julii Anno 622. Cum autem *Medinæ*, quæ vulgò *Medinat Anabbi* vocatur; aliquando subtitulset, ita viribus crevit, ut victis suis tum in Prophetico munere annulis, tum adversariis *Koret-Jehur*,

schisis, incredibili successu regnum ampliavit. Mortuus est Anno ætatis 63. vel, juxta alios 65. Hæc *Hottingerus ad Sæcul.* 7.

II. Occasio autem qua Diabolus per hunc impium latronem tam nefandam pestem invexit in orbem, fuit ex justo judicio Dei, ex quo flagellum furoris sui in orbem prodire passus est ob impiarum Hæresium de Christo colluviem per Orientem jam diffusam, jactis & Hæreseos *Monothelitarum* mox secutæ fundamentis; & tum per Orientem, tum Occidentem ob tam nefandam Idololatriam passim grassentem. Quod ad ansam vero quam Impostor accepit tum inveniendi, tum propagandi tam foedam imposturam; præter jam dicta, (Christianorum nempe in Religione dissidia, &c.) *Inveniendi* fertur hanc fuisse; Cum Muhammedis uxor nomine *Cadiga* (quam opulentam viduam duxerat) indignaretur se homini impuro & epileptico nupsisse, mentiebatur impostor (adjuvante eum, & idem de eo affirmante blasphemò quodam Monacho Ariano) Angelum Gabrielem ad se missum divina ei Oracula revelare, & ideo eum sic corruere & agitari, quod Angeli præsentiam ferre non posset: Et *propagandi* ansam hinc arripuit; Qui militabant sub Heraclio Imperatore populares ejus Arabes, cum ob non soluta stipendia discessionem ab Heraclio fecissent, homo ambitiosus *Mahummedes* inde Principatus affectandi occasionem nactus est, animos militum adversus Imperatorem acuens, & in defectione confirmans; & tum creatus est ex quadam militum parte dux Muhammedes. Pseudopropheta quidem post suum ex urbe *Meccha* egressum, collecto exercitu Meccenses primo bello adortus est, & septimo tandem post suam à *Meccha* fugam Anno, *Meccham* expugnavit. Inde latius arma circumtulit, & Legatos ad diversos Reges misit, commendans eis legem suam. Decimo autem *Hegiræ* Anno, & suæ ætatis Anno 63. morbo correptus cardiaco, mortuus est, in Civitate *Fathreb.* quæ *Medina* dicitur. Quamvis autem Muhammedis lex per legationes viam non invenit, ejus autem cultores eam viribus & armata manu longe lateque propagarunt; tanta cum celeritate, ut intra primam annorum *Hegiræ* Centuriam, Saraceni victricibus armis totam *Arabiam*, *Perfidem*, *Armeniam*, *Ægyptum*, *Syriam*, & quadam *Asiæ Minoris* loca, & *Africam* usque ad *Oceanum Atlanticum*, & transmissò trecto Herculeo totam etiam *Hispaniam* occuparint. Et ipsum Romani Imperiû Sedem *Constantinopolim* premerint. *Forbesius*. Adeo totum Orientem & Meridiem celerissime occupavit *Mahummedismus*, quemadmodum *Papismus* totum Occidentem & Septentrionem; atque ita duplex, & bipartitum factum est Satanæ regnum: Et quibus *Mahummedismus* quidem Naturam in Christo abolet & negat: *Papismus* autem Officia & verum tantus Mediatoris, & titulus

Christi abolet & negat. Ut recte *Daxenus, ad calcem Augusti de Hæresibus.*

III. Administri quibus usus est Mahumedes ad tantam, & tam dissonam Errorum colluviem condendam, fuerunt quidam ex Hæreticis Pseudo-christianis, videlicet *Bara Jacobita, & Sergius Monachus Nestorianus*, & ex Judæis *Phineas* quidam, & *Abdias Ben Salon*, & alii; Ex quibus venena & deliramenta veris quibusdam mista, coque ad fallendum iudem plebeculam aptiora, hauriens, eisque Pagana quædam interferens, chartas quasdam scripsit per modum legis, impiis blasphemis & absurdissimis commentis, impudentissimisque mendaciis refertas, interspersis quibusdam generalibus præceptis de colendo uno Deo, de Eleemosyna, de Oratione, &c. Quibus quicquid sanum suis discipulis commendavit, illud multo clarius, longe jucundius, & immenso gravius diu ante impostoris illius tempora traditum est in Sacris Literis Veteris & Novi Testamenti. Oras scyphi tartareo veneno pleni, visum est Diabolo, quibusdam quasi mellis illectamentis allinere, ad occidendum incautos. Neque tamen pietatis, iustitiæ, & temperantiæ amantibus, sed solis voluptuariis & belluinis hominibus illecebrosa esse potest illa ineptissima & spurcissima sarrago. Hæc *Forbesius.*

IV. Librum autem hujus suæ impietatis Muhammed appellavit modo *Alchoran*, modo *Alfurcan*. Al articulus est, dicitur autem *Coran* à verbo *Kara*, quod significat legere vel colligere, quasi lectione dignus sit, & qui in Ecclesia legatur. *Furcan* autem dicitur à radice *Farack*, divisit, discrevit, discriminavit; Mentitus enim Impostor Deum sibi misisse scriptum *Alfurcan*; hoc est, sententias discretas, & figuras ejus, nec simul super se descendisse verbum Dei, quemadmodum simul data sit Lex Mosis, Psalmi Davidi, & Evangelium Christo. Et huic Dogmatum Chaos confuso, ex Ethnicorum, Judæorum & Hæreticorum vanis opinionibus conflato, eidemque putidissimæ fabellarum sarragini, ut plus autoritatis compararet, finxit costitus idem esse sibi datum, jurat enim sese in cælum raptum didicisse sua Mysteria *Azoara 63.* omnis falsitatis expertus esse pronuntiavit, *Azoara 29.* & *22. 24.* Normam secundum quam judicandum esse de causis & dogmatibus monuit *Azoara 10.* Nullam doctrinam perfectam esse, quam Vetus Testamentum, & Evangelium, & *Alchoranus* non continet, placuit *Azoara 12.* Contemptoribus *Alchorani* puniatur pœnas æternas, suscipientibus vero eum promittit Paradisum *Azoara 12. 13.* Nefas esse quicquam de *Alchorano* mutare, aut addere, vel etiam quætionem de eo movere, inonuit *Azoara 13. 23.* Negat opus esse signis ad confirmandum *Alchoranum*.

Azoara 16. Et quod summum rei est A'chorano credere recu-
santem jubet bello & armis invadi & opprimi Azoara 10. Et
tam diu oppugnari, donec obediant aut petentes pacem Alcho-
ranum simul accipiant Azoara 59. Tanti apud ipsum infanum
hoc commentum fuit, vel ab aliis tandem haberi voluit. Hæc
apud *Magdeburgenses* passim.

VI. Nec minori pretio apud sequaces habeatur. Arabes enim
centonem illum definiunt; Quod sit *Liber celestis, veritatis
indubiæ; Angelis, Diabolis & hominibus intellectu difficilis,
Certis capitibus & versiculis distinctus, atque ad universalem
omnium Gentium Apostolum demissus, ut credentes illi serven-
tur, increduli vero hic ferro & flamma extirpentur, & in al-
tera vita suppliciiis æternis macentur.*

VII. Sed quanti apud veritatis cultores habendum sit, audi
Hottingerum definientem; nempe, *Alchoranum esse farraginem
& Rhapsodiam ex Scriptura, depravata plerumque, & fabulis
Talmudicis permixta, collectam: Cloacam item hæreticorum
omnium, Muhammedis astutia ad suas partes pertractorum. In
qua Porasis quidem elegans est; sed insulsis rythmis, & pe-
riodis ineptis distincta; propter voces peregrinas, obscuras, ma-
gicas, Arabibus quoque ignota; ipsum genus doctrinæ perple-
xum, impium, Scripturæ, Naturæ, & omnium gentium consen-
sui in multis plane contrarium.*

(c) Nec aliud quam nugas & deliria sapit *Liber Doctrinæ
Muhammedis*, modo Dialogi inter *Muhammedem* ipsum & *Ab-
diam* Judæum conscriptus. Hic est Liber doctrinæ Muhamme-
dis, & ut *Alchoranum* totum, vanissimis & sceleratis fabulis re-
fertum est; quo Sacras quasdam ex divinis literis sumptas Hi-
storias impie transformat, & contaminatissimis fabulis conspur-
cat fabulosus ille pestiferi erroris magister; Et ut videatur quam
stollida farrage, & impudens congeries febrilium Somniculorum, &
absurdissimorum deliramentorum, est hic liber eorundem ne pi-
geat hæc specimen tibi dare. Aut ibi *Abdias* Muhammedi: Ex-
pone, quomodo facti est terra, & montes; & quæ eis nomina,
& quomodo fuerunt? Respondet *Muhammedes*, Deus fecit Adam
de limo, limus autem erat de spuma, spuma autem de procel-
lis, procellæ vero de mari, mare autem de tenebris, tenebræ vero
de luce, lux de verbo, verbum de cogitatione, cogitatio vero
de Jacinto, Jacintus autem ex procepto, cito, & fuit.

Et paucis interjectis ait *Abdias*; Quid post hoc operatus est Deus? Respondet *Muhammedes* Tabulam & Calamum: Dic, quam tabulam, & quem calamum? Respondet *Muhammedes*; Longitudo quidem itineris quingentorum annorum, Latitudo vero octoginta itineris annorum. Octoginta dentes habet, qui non cessabant scribere, quicquid fit in mundo usque ad diem judicii. Ait; & tabula urde? *Resp.* De Smaragdo viridissimo, verba ejus de margaritis, dorsum ejus de pietate. Ait; Quoties ergo respicit Deus illam tabulam per diem & noctem? *Resp.* Centum sexaginta: Singulisque respectibus erigit quem vult, & deponit quem vult.

(c) Extat *Liber de Generatione Muhammedis & Nativitate ejus*, quo dicitur lucem quandam in Adam splendidem fuisse, & ab eo per seriem generationum delatam esse in Patrem Muhammedis, & à Patre in Matrem: atque ita tandem genitum esse Prophetam Muhammedem. Ea ipsa autem horâ qua natus est Muhammed, Angelos acceptum Luciferum immeruisse profundo maris *Alcazum*. Et inde viz post quadriginta dies eum evasisse, & aufugisse in montem *Kobez*: Et illuc terribili fragore horrendoque mugitu omnes Angelos suos convocasse; eisque, quid causæ esset anxie rogatus, respondiisse; quia natus est, inquit, *Muhammed* filius *Abdalla* in nostram plane ruinam. Hæc *Forbesius Histor. Theol. Lib. II. c. 12.* quo plura hujus farinae videat lector. Sed hæc pro præsentis satis sicut quibus Scriptorum Muhammedanorum indoles dignoscatur, nam ex pede Hercules.

VIII. The Fathers and Ecclesiastical Writers of the Eighth Century.

First, The Fathers of the Eighth Century.

(a) Bedæ Venerabilis dicti, qui cl. An. 702. ext. Opera. *Basil.* 1635. 3. Vol. Fol.

——— *Historia Ecclesiastica, una cum Alfredi Regis Paraphrasi Saxonica, doctisque Abr. Whelocii Notis Cantabr.* 1644. Fol.

— Vitæ quinque Abbatum Priorum Weremuthensium & Gervicensium cum Notis Waræi. *Dublini* 1664. 4°.

— Ep. ad Albinum apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. — Martyrologium Carmine Heroico ap. Dacher. Tom. 10.

(b) *Johannis Damasceni qui cl. An. 730. ext. Opera Græc. Lat. cura Jacobi Billii. Par. 1619. Fol.*

(c) *Caroli M. Imper. qui cl. An. 768. ext. Libri, Carolini dicti, de non adorandis Imaginibus, contra Constantini IV. Imp. & Irenes Matris decretum, & Synodum Nicænam II. Pseudo-septimam Oecumenicam, sive universalem, An. 794. in Concilio Francofordiense, editi à Goldasto 1608. 8°. — Extant & Capitularia de quibus infra.*

(d) *Pauli Diaconi qui cl. An. 774. ext. Homiliæ, Lectiones & Postillæ, unicuique totius Anni festo convenientes in duo volumina distributæ, ex SS. Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Origenis, Leonis, Gregorii Maximi, Bedæ, aliorumque Operibus desumptæ. Par. 1569. Fol.*

— Ext. & alia ejusdem Opuscula de quibus consule nostrum Cavum. — Ext. & de *Historia Longobardorum Libri VI. & Historiæ Miscellæ Libri XXXIV. de quibus alibi sub Titulo de Historia Ecclesiastica, dicendi erit locus.*

(e) *Paulini Patriarchæ Aquileensis qui cl. An. 776. ext. Libellus de Sanctissima Trinitate adversus Elipandum Toletanum & Fœlicem Orgelitanum, Sacro-Syllabus dictus. — Libri III. adversus Fœlicem Orgelitanum, una cum Epistola ad Carolum M. & Regula*

Regula Fidei metro exarata, ex Editione Andreae Du-Chesnii ad calcem operum Alcuini. *Par.* 1617.—
De Salutaribus Documentis Liber ext. in nuperima Operum S. August. Editione Parisiense — Ext. Epistola ad Heistulphum qui uxorem Adulterii causa propter unius testimonium occiderat, increpatoria, ex Concilio Francofurtensi data. *Concil.* Tom. VII. p. 164. — Epistola ad Carolum M. ex Synodo Altinenſi data, *ib.* p. 1187.

Alcuini qui cl. An. 780. ext. Opera cura Andreae Quercitani, sive Du-Chesne. *Par.* 1617. Fol.

—— Confessio Fidei sive Defloratiuncula ex Augustini, aliorumque Patrum Scriptis, collecta, & in quatuor Partes divisa ext. *Divione* 1654. 4°. — Ext. & alibi plurima ejusdem Opuscula de quibus vide Cavum.

N. (a) Hic cum ingenio foelici, & memoria vivaci praeditus esset, & graviter studiis linguarum, artium, Philosophiae & Theologiae dies noctesque operam navaret, evasit vir doctissimus. Ob exactam Latinae, Graecae & Ebraicae Linguae peritiam, & styli suavitatem, & dicendi copiam, a multis Gregorio Magno praelatus est. Legit & evolvit cum judicio & fructu Ethnorum Scriptorum, tum Historicorum, tum Philosophorum, tum Poetarum volumina, ut patet ex citationibus. Nam passim ex illis quae sibi visa sunt accommoda, deprornit. *Centursatores.* Verbo, nihil fere lectione dignum in omni reperitur vetustate, quod suis locis non legatur in Beda: tametsi Britanniae limites nunquam fuerit egressus. Si Augustini, Hieronymi, aut Chrysostomi temporibus claruisset, non dubito quin potuisset de paritate cum ipsis contendere, cum inter tot superstitionum praestigia tam castos ediderit foetus. *Balaus.* Vario autem tempore Pontificios errores perosque amplexus est, de Sanctorum Invocatione & Intercessione, de Cultu Imaginum, de Coelibatu, de Traditionibus humanis & monasticis, de Oratione & Mitis pro mortuis, de Reliquiis Sanctorum & de similibus nugis verbo Dei contrariis, quas ex somniis & visionibus Monachorum, & ex Dialogis Gregorii hausit.

(b) Scholasticorum hic apud Græcos quemadmodum *Petrus Lombardus* apud Latinos, caput fuit. Et doctrinam quidem de Deo & Trinitate, & duabus in Christo naturis, Voluntatibus & Operationibus, certe quidem tradidit: Sed erroneas opiniones & stipulas in aliis locis asseruit sane multas, de Sanctorum Intercessione, & de Imaginum adoratione, & missis pro mortuis, & aliis Anti-christi erroribus.

(c) Cum imaginum non usus tantum Historicus, sed & veneratio, annitente *Irene*, Synodo Nicæna, restituta esset, actaque hujus Concilii *Adrianus* ad Carol. M. misisset, ut ea Germaniæ, Galliæque Episcopi approbarent, *Carolus* Francofurti Concilium 300 Episcoporum An. 794. celebravit, in quo imaginum usus Historicus quidem approbatus, sed adoratio damnata, Græcorum Nicæna Synodus destructa, acta rescissa sunt, &c. Refutatio etiam ejus sub nomine *Caroli M.* contexta. *Hoffman.* Et quam parum faverit *Carolus Magnus*, præ reliquis Principibus, Ignorantiæ, Superstitioni, erroribus temporum, docent ejus *Capitularia*, *Epistola*, *Libri de Imaginibus*, *Acta Conciliorum*, & *Vitæ Caroline* Scriptores. Ante omnia studium Sacrarum Scripturarum, tum exemplo suo, tum frequentibus Capitulis & Constitutionibus excitavit. Solos Libros Canonicos fidei normam esse censuit, non decreta Pontificum, non Synodorum illa, qualia Nicænae II. non Pseud-epigrapha innumera, non Apocrypha; Et Anathema cum *Paulo* dixit, in *Præfat. Librorum de Imaginibus*, si quis evangelizaret præter id quod evangelizatum est. Unde ab *Alcuino* Scripturam universam recognosci iussit, & à mendis repurgari, teste ipso *Alcuino*, *Præfat. Commentar. in Job. Part. I. Operum*, nec diffitetur *Baronius*. Quin Novum Test. in Linguam Germanicam transtulisse fertur sapientissimus Princeps. Nec huic tanto Principi quicquam amplius cordi fuit; quam Christianam fidem propagare; Barbaros excindere, Superstitionem, Idololatriam, Hæreses extinguere, Barbariem & ignorantiam profligare, extirpare flagitia quæ Clerum, Magnates, Populos conquinarent, & partim suis Legibus ac Capitularibus, partim exemplo suo, præire ad omnem laudem, virtutem, pietatem. *Hæc Spanhemius ad Sæculum Octavum.* Et ut Princeps ubique Magnam Christianam religionem, quacunque protenditur Europa longe lateque propagavit, Ecclesiam continua sollicitudine ditavit, auxit, ampliavit, Ecclesiæ disciplinam ubique fere collapsam per multis convocatis Episcoporum Synodis restituit, & mirifice stabilivit: Idem quoque ingenio præstans, & disciplinis excultus, literas & literatos viros insigniter studuit promovere, tandemque *Aquisgranum* diem

clausit extremum An. Christi 814. ætatis 72. Regni 47. Imperii 14. *Cabassutius.*

(d) Paulus Diaconus à Secretis erat Desiderii Longobardorum Regis, everfoque per Carolum Magnum illo regno, secessit in Cassinense Monasterium, in quo Monachus pie & religiose vitam duxit, ut tradit Leo Ostiensis in Chronico Cassinensi Lib. 2. c. 17. *Libros sex procudit de Longobardorum gestis, Miscellan. Historiam, & alia Opuscula. Inter quæ eminent vitæ & Lectiones quas jussu Caroli cuilibet Sanctorum festivitati convenientes collegit ex patribus, & hymnos addidit, Anno Domini octingentesimo septimo. Qui postea ita corrupti & mutilati sunt, ut vix à suo auctore, si hodie surgeret, agnoscerentur. Paulus Æmylius Lib. 2. de Francif. Interim Scriptor fuit pro temporum ratione & eruditus, & ingenuus, nec favens tyrannidi aut usurpatis deinceps juribus Pontificum, quanquam Gregorii I. cujus vitam scripsit, summus Admirator. Spanbemi.*

(e) Paulinus Aquileensis Præsul, tempore Caroli Magni claruit, & non inter postremos habitus est. Ut enim coævus fuit Alcuino, & Carolo M. ita pari studio animatus pro afferenda Orthodoxa fide, eliminanda Iconolatria, & restituenda disciplina, ut docet Sacro-syllabus de Sanctiss. Trinitate, insertus Actis Synodi Francofurti, cui interfuit Paulinus; sed & Symbolum, & Capitula Synodi Foro-Julienfis, Anni DCCXCI. in Tom. 8. Conciliorum Col. 991.

(f) Alcuinus, Anglus, vir eruditissimus, variis & reconditis disciplinis ornatus, primus apud Parisios literarum operuit ludum, honestisque effecit exhortationibus, ut Carolus Magnus, cujus præceptor fuerat, Parisiense extruxerit Gymnasium, multisque exornaverit Privilegiis. De quo *Conradus in hunc modum scripsit in Bibliotheca.* Alcuinus, seu Albinus, Monachus ac Diaconus, Abbas Monasterii S. Martini Turonensis, natione Anglicus, & Bedæ Presbyteri quendam auditor, infinita pene scripsit volumina, author ubique pius, ubique doctus, succinctus, maturus, gravis, scientia plenus, & ante alios præcipue dignus qui semper in hominum manibus teratur, quo vanitas omnium, quæ sub sole geruntur, magis dilucescat; & corda mortalium ab instabilium rerum curis ad amorem cœlestium ardentius inflammentur. Et ut erat ingenii felicissimi, mitis animi, tacundæ Linguæ, miræ modestiæ, moderatæ gravitatis, maturi judicii, magnæ pietatis, singularis eruditionis, tersi Sermonis, stylî succincti, simplicis, puri; politè tum versu, tum Profs scripsit. Cum
Latina-

Latinarum literarum Scientia, Græcarum etiam & Hebraicarum cognitionem conjunxit. Nam has Linguas & perfectè calluit, & publicè docuit. Omnes denique Scientias Mathematicas, Philosophicas & Theologicas accurate tenuit, atque etiam docuit. *Johan. Pufæus.* In dubium est hunc Alcuinum, post Bedam magistrum, palmam commeruisse in Scriptoribus hujus sæculi, frequentibus in Scripturas S. Commentariis, Tractatibus, Epistolis. Acerrime se opposuit Hæretibus in conciliis datinatis, sed & ejus temporis *Hæresi Fœlicianæ* seu *Adoptianæ*, atque etiam *Superstitioni Iconolatricæ*, pari cum Carolo M. Studio; Unde scripsisse Epistolam ex autoritate divinarum Scripturarum, contra Imaginum adorationem, testes sunt Anglorum Chronographi ad Ann. DCCXCI. citati Usserio nostro.

Secondly, The Heretical Writers of the eighth Century.

I. The Adoptionarij.

(a) Fœlicis Orgelitani qui cl. An. 776. ext. Assertiones ap. Paulinum Aquileensem in libro *Sacrosyllabus* dicto.

Elipandi Toletani qui cl. An. 776. ext. etiam Assertiones ap. Paulinum. *ib.*

II. The Hagiolatricæ, Iconolatricæ, Stairiolatricæ, & Lipsanolatricæ.

(b) Patres Synodi Nicænæ, Damascenus & cæteri; Gregorius II. & III. Hadrianus I. Pontifices Romani; Tarasius Patriarcha CP. Constantinus & Irene Imp. de quibus sub Titulo Pagano-christianor.

N. (a). Felix Orgelitanus & Elipandus Toletanus in Hispania Episcopi, Nestorianam hæresin obliquo flexu in Ecclesiam revocare satagentes, asserabant, ac palam prædicabant, Christum, etiamsi secundum divinam naturam sit verus, proprius, ac naturalis Dei filius, secundum humanam tamen naturam non nisi *adoptione & gratia* esse Dei Filium, seu esse filium *adoptivum*. *Forbesius*. Unde sequebatur, quod & Felicianis adscriptum, prout error erroris ferax est, ubi oppugnatur acrius, aut pertinacius defenditur; Nempe in Christo esse duos filios, adeoque duas personas, seu alium atque alium esse in uno Redemptore, nec Dei filium pro nobis traditum, passum, Crucifixum, sed hominem, & à Filio Dei Assumptum, quo nomine Hæresis ab Orthodoxis damnata est tanquam Nestorianismi genuina propago. *Spanhemius*.

(b) Memorant inter Hæreses hujus ætatis Latini omnes, illam *Iconoclastarum*, seu *Iconomachorum*, quos damnarint Synodi Romanæ, dein & Pseudo-Nicæna; verius autem Hæresibus infelicissime natis accensenda illa *Iconolatrarum*, & *Idolatrarum*, quæ ex Occidente in Orientem propagata est; & à Romanis Pontificibus, cum primis Constantino, Gregoriis, Hadriano, firmata, tandem in Nicæna Synodo sancita fuit. Cultui vero cuicunque Imaginum, ut gravissimæ Hæresi Idololatriam revocanti, atque adeo cultui religioso Reliquiarum, non restitisse modo *Iconoclastas* Græcos, sed & Gallos, Germanos, Britannos, Italos etiam Pontifici haud obnoxios, ut fuse *Spanhemius ad Sæc. VIII. & Historia Imaginum*.

Nec immerito; rejicitur enim ut Hæretica, à Synodo secunda Nicæna opinio illa quorundam qui imaginum usum probant quidem ad ornatum, & ad excitandam etiam fidelibus memoriam Exemplaris, ita tamen ut non concederent imaginem esse ullo modo in se colendam, sed solum coram imagine colendum exemplar. Imo *Synodus secunda Nicæna*, Actione 4. & Actione 7. decernit salutandas & adorandas esse imagines, & anathema dicit aliter docentibus aut sentientibus. Si crucem (inquit Damascenus) & lanceam, & arundinem, & spongiam, quibus Deus interfectores Judei ignominia & morte Dominum, meum affecterunt, ut salutis causas adoro, & colo: Cur imagines ad Christi gloriam, & cruciatum ejus memoriam, à Christianis hominibus institutæ non adorabunt? Si crucis effigiem ex quacunque materia confectam, crucem illam salutiferam, & qui in ea suffragatur, judicantem, adoro; cur imaginem non adorabo? Hec ille, *Orat. 2. de Imag.* Et postea ait, *Orat. 3. de Imag.* Qui imaginem

ad Christi, aut matris ejus Dei genetricis, aut alicujus Sanctorum gloriam, & memoriam, Diabolique & Dæmonum ipsius ignominiam & detrimentum, divino Studio æque ac ardore confectam, evertere conatur, ac non potius adorare & colere ac venerari studet, ut rem honore dignam, non autem ut Deum, hunc Christi & Sanctæ Dei genetricis, atque Sanctorum hostein, Diabolique ac Dæmonum ejus defensorem omnes homines esse non dubitent. Hæc *Joannes Damascenus*. Et propter hanc doctrinam anathematizatus est *Joannes Damascenus*, cognomento *Manfur*, in Concilio nuncupato Oecumenico 7. quod sub Imperatore Constantino Copronymo celebratum est Constantinopoli, Anno Dom. 754. Et ob eandem doctrinam laudatus est in Concilio Secundo Nicæno, Anno 787. at testantur eorundem Conciliorum acta, sub finem 6. Act.

Imo adeo insaniebant in negotio imaginum, *Joannes Damascenus*, & illi qui Secundam Nicænam Synodum celebrarunt, ut non erubuerint laudare foedam illam, atque nefariam doctrinam Abbatis Theodori Æliotæ; qui sub prætextu adorandi Christum, & Sanctam Deiparam, docet *melius alicui esse, nullum omittere in civitate Scortum, ad quod non ingrediatur, quam ut recuset adorare imaginem Christi & B. Virginis*: Inhonestam hanc & mendacem Theodori doctrinam recipiunt ac laudant, *Joannes Damascenus* sub finem primæ Orationis de Imaginibus. Et Secunda Nicæna Synodus, Actione quinta. Hæc *Forbesius*.

Thirdly, *The Pagano-Christian, or Anti-Christian Writers of the Eighth Century.*

Gregorii II. Pontificis Rom. Imaginum Adorationis propugnatoris accerimi, qui cl. An. 715. ext. Epistole 15. Et Capitulare Legatis in Bavariam missis datum, Concil. Tom. VI. p. 1437. — Liturgia seu Formula missæ in *Auctuario Duaceano*. Tom. II. p. 125.

Germani Patriarchæ CP. *Iconolatra pugnacissimi*, qui cl. An. 715. ext. Epistolæ III. vic. ad Joannem Episcopum Synnadensem, ad Constantinum Ep. Næcolis, ad Thomam Claudiopolis Episcopum Græc.

Lat.

Lat. Concil. Nicæn. II. Act. 4. Concil. Tom. VII. p. 280. ——— Tractatus de Sex Oecumenicis Synodis Græc. Lat. inter Stephani de Moyne varia Sacra Tom. I. p. 68.

Bonifacii Archiep. Moguntiæ Pontificiis Superstitati & Superstitionibus addictissimi, qui cl. An. 723. ext. Epistolæ in Bib. Patr. Tom. XIII. p. 70. ——— Vita S. Levini apud Mabillon. Sæcul. Benedict. II. p. 449 ——— Statuta ap. Lucam Dacherium Tom. IX. p. 63.

Auctor Orationum III. de Sacris Imaginibus Damasceno ascriptarum, quæ ext. inter Damasceni Opera ——— Oratio demonstrativa de Sanctis & venerandis Imaginibus adversus Copronymum Imperatorem ext. Græc. Lat. à Combesicio cum Notis edita Auctuar. Nov. Tom. II. p. 665.

Gregorii III. Pontificis Rom. qui cl. An. 731: Gregorii II. decessoris sui, tum quoad Cultum Imaginum, tum quoad contumaciam in Imperatorem, vestigiis inhærentis, ext. Epistolæ VII. & excerpta XXXIII. ex Patrum dictis, Canonumque Sententiis, de diversis criminibus & eorum remediis Concil. Tom. VI. p. 1468.

Hadriani I. Pontificis R. qui Imaginum Causam pro virili putidissimis tamen Argumentis egit, & cl. An. 772. ext. Epistolæ XVIII: Concil. Tom. VI. p. 1702. ——— Epitome Canonum Carolo M. An. 774. Romæ oblata ib. p. 1800. ——— Capitula ex Græcis & Latinis Canonibus & Pontificum Decretis collecta in usum Ingilbanni Medionatricum Ep. ib. p. 1828. ——— Epistola seu Libellus Responsorius ad Carolum M. pro Synodo Nicæna II. Libris Carolianis oppositus Concil. Tom. VII. p. 915.

Tarasii ex Laico Patriarchæ CP. qui cl. An. 785. & Conciliabulo Nicæno II. initium dedit, atque omnia pro sua ac Irenes Imp. libidine agitans Concilium CP. Generale VIII. damnari, & Iconoduliam decretis Synodicis sanciri effecit. Ext. Epistolæ Græ. Lat. Concil. Tom. VII. p. 161.

Constantini & Irenes Imp. qui cl. An. 785. ext. Literæ ad Hadrianum Papam, quibus cum invitarentur ad Concilium & ad Bellum Iconoclastis inferendum ap. Baronium ad An. 785. N. II.

N. Anti-christianismi Characteres, cum efferret sua cornua, 2d superius sæculum signavimus potissimum sequentes, 1. Inexplabilem in Romanis Pontificibus dominandi libidinem. 2. Signa & prodigiâ mendacia ad decipiendum ficta. 3. Nefandam & plusquam Paganicam in cultu Idololatriam. 4. Tyrannicas in Conjugium Leges. 5. Antiquæ Disciplinæ in re Pœnitentia subversionem per Commutativam quandam vice ejusdem, introductam. Et 6. Sævas & inhumanas in quoscunque contradicentes persecuciones.

Quod ad primam, Dominandi scilicet affectum, jam dictum est, sed qui ulteriora affectati in Ecclesiam universam Dominij, quin & in Regna ipsa & Imperia, non titulo tantum Universalis Papæ, inde à Bonifacio III. Sed factis ipsis & Usurpationibus, quærunt specimina, adeant ipsi ad Historicos hujus, & sequiorum sæculum, *Spanhemium* inter cæteros, unde innumera colligantur hujusmodi exempla. Sed & secundo de mendacibus Miraculis, sub titulo de *Mirabilariis* pauca annotavimus.

Jam ad *Sæculum Iconoclasticum* devenimus, unde & de Tertia Anti-christianismi nota, *Idololatria* scilicet, & *Superstitionibus plusquam Paganicis in Ecclesiam Dei introductis*, quædam ex *Forbesio*, *Spanhemio* & aliis, adnotemus. Quod faciemus primò, quousque liceat Imaginum usus, indicando, & tum deinde Historiolam quandam subnectendo de variis utrinque nisibus, & Successibus Imperatorum & Pontificum, sive in austruendo, sive destruyendo scædo huiusmodi Paganismo.

I. Quod ad primum, non formatio, sed religio Imaginis est *Idololatria*. Vel expressius, non omnem Imaginem, quamvis non colatur, (etiam Jovis & Minervæ) esse *Idolum* asseritur, sumendo *Idolum* non ut vox sonat, pro formula vel effigie, sed pro *alieno Deo*, à cujus cultu dicuntur *Idololatræ*, nam illud solum hoc sensu *Idolum* est, cui cum non sit natura Deus, exhibetur religiosus cultus, sive imago sit, sive creatura quælibet, quæ non est natura Deus, sed opus Dei vel hominis. Certe neque Beata Virgo Maria, neque ejus Imago, neque Sol, neque imago Solis, neque ipse Diabolus, aut ad representandum illum facta imago, neque ullum figmentum est in se *Idolum*, id est, *Deus alienus*. Sed si horum quippiam religiose colas, jam defers ei honorem divinum, & illud tibi jam facis *Idolum*, eique serviens *Idololatriæ* teneris, nullo quidem vitio rei adoratæ (nisi tibi hoc suadeat, vel facienti consentiat, ut facit Diabolus) sed tua Solius culpa. Stat autem inconcussa & universaliter vera illa argumentatio contra religiosam adorationem cujuscumque imaginis manufactæ; *Os habent imagines & non loquentur, oculos habent & non videbunt*, &c. ergo non sunt adorandæ.

II. Imagines autem quædam, seclusa adoratione & scandalo, haberi possunt, quæ honestum præstant ornamentum, vel Historicam præbent aut Ethicam ad pietatem commonefactionem; & tales in templis etiam esse, non est absolute illicitum, sed *à sicut cogit*. Quamvis imagines illius quod colitur, aut ad quarum cultum proclivis est lapsus, illic collocare, res sit plena periculi, nec fiat sine ingenti scandalo Judæorum & Muhammedanorum, qui rectè non sunt propter humanas inventiones negligendi, & à Christo absterrendi. Inexcusabile vero peccatum est earum adoratio, quæ honorificam earum in templis collocationem consecuta est.

III. Factum autem quinto & sexto Sæculis, ut Ecclesia, in Nestorii, & Eutychetis, & Pelagii, & Acephalorum, & Origenistarum, aliisque multis hæresibus refellendis occupata, non usquæ adeo, ut veteres Patres, de excludendis imaginibus, sollicita fuerit, aliis jam curis intenta; Nullo tamen Decreto Ecclesiastico fabricatæ sunt, vel in templa introductæ imagines, illis sæculis, sed suo quique judicio, viri etiam pii, secururæ pestis non satis providi, eas in templis poni vel jusserunt vel permiserunt: ab earum tamen adoratione alienissimi.

IV. Propterea circa Annum Domini 600. Serenus Episcopus Matilienſis, conſpiciens adorari à quibusdam imagines, pio *Εξρκια* regis (qui ſimilem ob cauſam ſerpentem æneum, licet ipſius Dei juſſu alios in uſus olim factum confregit) zelo accenſus, eas confregit atque projecit. Eumque Gregorius, hujus nominis piimus Episcopus Romanus, laudavit quod imagines adorari non paſſus ſit, licet eas mallet non eſſe contractas. *Lib. 7. ex regiſtro, Epist. 109.*

V. Hæc fuit Doctrina Gregorii, initio ſeptimi Sæculi, eademque viguiſſe videtur reliquo illo Sæculo, uſque ad *Quinſextam* Synodum: nempe imagines Sanctorum in templis utiliter haberi, ſed nefas eſſe ullam imaginem adorare, quæ non eſt Deus; nulla autem imago Deus eſt, niſi ſolus unigenitus Dei Filius, quem Scriptura vocat *imaginem inviſibilis Dei*, Coloff. 1. 15.

VI. Synodus *Quinſextâ*, quæ Anno Domini 692. celebrata eſt, imagines vocat venerabiles, *αειλας*. Can. 82. Sed hoc Epitheton & templis [*τοις αειλοις ναοις*] trahitur poſtea ab ipſis Nicæniſ illis Patribus in Concilio Nicæno Secundo, Actione 6. Tom. II. Sectione illa quæ antepenultimam proxime antecedit.

VII. In eadem *Quinſextâ* Synodo, Can. 73. dicunt Patres illi, ſe vivificæ cruci tribuere adorationem [*την αεσχύναν*], & propterea crucis figuras [*τῶς εαυτῶς τύπος*] in ſolo ac pavimento fieri prohibent, ne incidentium pedibus calcetur Victoriæ nobis Trophæum. Magnifica iſta crucis elogia, à veteribus quibusdam uſurpata, Patres Francoſurdienſes, in refutatione Septimæ Pſeudofynodi, ſeu Nicænæ Secundæ, intelligenda eſſe aiunt non de ligno, ſed de toto opere Chriſti in cruce peractò, item de afflictionibus piorum. Et rectè Trullani illi Synodi *Quinſextæ* Patres, non dicunt ſe adorationem impertiri figuræ crucis [*τῷ τύπῳ τῶς εαυτῶς*] ſed vivificæ cruci; id eſt, Chriſto crucifixo: quo ſenſu dixit Apoſtoloſ Paulus, *Se gloriari in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti*, Galat. 6. 14. Et *ſe non ſtatuiſſe ſcire aliquid inter Corinthios, niſi Jeſum Chriſtum, & hunc crucifixum*, 1 Cor. 2. 2. Et ad honorem Chriſti crucifixi pertinere putabat *Quinſexta* Synodus, ut non calcaretur figura crucis.

VIII. Poſt annum vero Dominicæ Incarnationis 700 jam palam urgeri, atque ab ipſo Romano Pontifice, aliſque Episco-

pis, ingenti studio defendi cœpit, atque obrudi religiosus cultus & adoratio imaginum, contra mentem Gregorii I. & Orthodoxæ Antiquitatis. Hinc acerrimæ exortæ sunt & diuturnæ concertationes, aliis *Serenum Massiliensem* imitantibus, & imagines (cum eas coli dolerent) confringentibus ac delentibus, aliis earum adorationem obstinate exercentibus atque urgentibus: Illi *Iconomachs* & *Iconoclastæ* dicti sunt, isti *Iconolatræ*.

IX. Eousque autem invaluerat *Iconomania*, ut imagines religiose adorarent ipsi jam Pontifices Romani, aliarumque multarum sedium degeneres antistites. Qua detestanda Idololatria merito commotus *Leo Isaurus*, hujus nominis tertius, Romanorum Imperator, Constantinopoli regnans, edictum promulgavit Anno Dom. 726. ne quis ullam manufactam imaginem adoraret, & quia eas adorari videbat, amovendas curavit, non quod Historicum imaginum usum prorsus improbaret, sed pie & prudenter reputans eo potius cavendum esse, quàm permittendam imaginum adorationem. Hic enim cardo fuit controversiæ, ut docet *Zonaras, Tom. 3. Annalium*, in imperio Leonis Isauro; Accersito (inquit) *Germano* Patriarcha, negat [Leo Imp.] colendas esse imagines, earumque adorationem Idololatriam vocat. Hanc Imperatoris propositionem hæreticam, aversatus *Germanus*, de Sede Constantinopolitana pellitur, suscepto in ejus locum *Anastasio*, qui de imaginibus idem sentiebat quod *Leo Augustus*.

X. Gregorium etiam Papam Rom. hujus nominis secundum, monuit Leo ut imagines adorari non sineret, sed eas potius auferret. Sed tantum absuit ut salubribus Imperatoris & Anastasii Patriarchæ Consiliis aurem præberet Gregorius Papa, ut è contrario adorationem imaginum insana obstinatione, tuendam suscepit. Propter eam controversiam, Gregorius, repudiata Societate Patriarchæ Constantinopolitani, & eorum qui ei consentirent, illos, una cum Imperatore Leone, Synodo anathemate obtrinxit. Et impietati rebellionem addens, *Vestigalia Romana & Itala, quæ ad id usque tempus Imperatori Constantinopolitano pendebantur, inhibuit, isto cum Francis fœdere*. Unde illi occupandæ Romæ occasionem habuerunt. Sic Abbas Urspergentis, *Milit* (inquit) & ad Papam Romanum Gregorium, ut similiter faceret, ille vero noluit, sed omnia tributa Romanæ urbis & Italiæ, sibi dari prohibuit. Hæc ille, & in eandem sententiam plura, in suo Chronico, ubi de Leone Isauro. Unde notes hic geminam Sedis Romanæ apostasiam: A Dei obedientia unam; alteram ab Imperatoris:

XI. Leoni Isauro successit ipsius filius Constantinus Quintus, quem *Copronymum* cognominant: hic Synodum convocavit trecentorum triginta octo Episcoporum, quæ celebrata est Constantinopoli, Anno Domini 754. & *Septima Oecumenica* dicta est. In ea Decretum est, non esse adorandas arte factas imagines, nec in Templis collocandas, aut in privatis domibus, nec occultandas. Earumque adoratores, ut *Idololatrias, Xylolatrias, Iconolatrias*, anathemate condemnant, & in eis nominatim *Germanum, & Georgium* quondam Patriarchas Constantinopolitanos, & *Fobannem Damascenum*, qui cognomento *Mansaur* dictus est, ut patet ex ejusdem Synodi gestis, quæ exstant inserta actis Synodi Secundæ Nicænæ, Actione Sexta.

XII. Mortuo jam Anastasio, Patriarcha Constantinopolitano; successit in ejus locum est, in hac Synodo, Constantinus, qui Silæi Episcopus fuerat, cui postea successit Nicetas, regnante adhuc Constantino Copronymo; teste Zonara. Successit autem Patri Constantino in Imperio filius Leo, hujus nominis quartus, Anno Dom. 775. etiam adversarius adorationis imaginum, eoque regnante, Nicetas mortuus est, succedente in ejus locum Paulô Patriarcha.

XIII. Mortuo deinde Leone, ejus vidua Irene & filius Constantinus Sextus, Imperium susceperunt, Anno Dom. 780. favebat Irene adorationi imaginum, & filium secum traxit. Paulus autem Patriarcha, qui regnante Leone aversionem cultus imaginum præ se ferebat, consensit Irenæ Imperatrici, & se Patriarchatu abdicans monachus fieri voluit. Et ejus loco Imperatores Tarasum Secretarium, hominem laicum, constituerunt Patriarcham Constantinopolitanum, quæ promotio, ex laico statim in Patriarcham, initio quidem improbata est Hadriano, hujus nominis primo, tum Papæ Romano, intellecta tamen Tarasii in adorationem imaginum propensione, dissimulata, eidemque probata est, ut patet ex Hadriani Epistola ad Tarasium, inserta Actis Nicænæ Secundæ Synodi, Actione Secunda. Atque ita opportunitate utentibus *Iconolatriis*, indicta est Synodus Constantinopoli celebranda, pro restitutione imaginum & adoratione earundem, sed cum eam impietatem ita aversarentur Constantinopolitani, ut non succederet, dilata res est, & postea cogitatum de Nicæa Bithyniæ, ut monet Binius in Historia Septimæ Synodi. Celebrata est igitur Nicæa Synodus trecentorum quinquaginta Episcoporum Anno Dom. 787. qui fuit annus octavus Imperii Irenæ & Constantini. hanc cultores imaginum *Oecumenicam*

cam Septimam appellarunt. Quid in ea, in negotio de Imaginibus decretum sit, prolixè declarant ejus acta, Tomo quinto Conciliorum, *Editiois Paris.* Compendio vero sic refert Zonaras, in Imperio Irenes & ejus filii Constantinii; Decretum (inquit) τὰς σικλάς εἰκόνας καὶ προσκύνεσθαι καὶ τιμῆσαι, venerabiles imagines & adorandas & religiose colendas esse. Non tamen *latria*, ut patet ex Synodi Actis. In eademque improbita est prior illa Synodus sub Constantino Copronymo contra imagines celebrata, & anathemate notati tres, qui Constantinopolitanæ Ecclesiæ præfuerant Patriarcha, Anastasius, Constantinus & Nicetas, quia docuerant non esse adorandas imagines.

XIV. Perlati in Occidentem Synodi hujus actis, per Hadriani Papæ Legatos, qui eidem interfuerunt, Carolus Magnus, Francorum Rex, Generalem indixit Synodum Episcoporum Franciæ & Italiæ aliarumque suarum ditionum, quæ de hac controversiâ judicaret. Celebrata est igitur Francofurti ad Mœnum celebris illa Francofurtensis Synodus trecentorum Episcoporum, Anno Dom. 794. consentiente Hadriano Papa Romano, qui ad celebrandam eam Synodum suos etiam Legatos misit, Theophylactum & Stephanum Episcopos. Ibi primum damnata est Hæresis Felicis & Elipandi, de qua supra: deinde (ut jam verbis Adonis Archiepiscopi Viennensis) *Pseudo-Synodus*, quam *septimam* Græci appellant, pro adorandis imaginibus abdicata penitus. Hæc Ado, in suo Chronico.

XV. Clarissime autem mentem suam ipsa illa Francofurtensis Synodus aperit in libris illis, qui sub Caroli Magni nomine scripti sunt in illa Synodo, contra illam Pseudo-septimam Synodum, & contra adorationem imaginum, quod opus *Capitulare* dictum, misit Carolus ad Adrianum Papam Romanum, qui *Capitulare* illius confutationem, Synodique Nicænæ Pseudo-septimæ Defensionem, infelici conatu, molitus est, scripto quodam ad Carolum missa, quod exstat subjunctum actis illius septimæ Synodi, in editione Binii.

XVI. Summa doctrinæ operis illius *Carolini*, quod adhuc exstat, huc redit. Neque probandum esse rigorem illius Synodi sub Constantino quinto celebratæ, quæ imagines in Historicum usum positas proflus abolendas censuit; & multo magis rejiciendam esse Synodi sub Irene habitæ impudentiam, in adoratione Imaginum. Paucis enim rejecta priorè Synodo in Præfatione operis, reliquum opus in quatuor Libros distinctum prolixè impendunt refutationi ejus Synodi, quæ (ut loquitur in Præfatione

Carolus, seu sub ejus persona Concilium Francofurtense) propter adorandarum imaginum, impudentissimam traditionem in Bithyniæ partibus gesta est. Contra quam ineptissimam Synodum Carolus ait se opus hoc adgressum esse cum cõhibentia Sacerdotum in regno à Deo ei concessa Catholicis gregibus Prælatorum, non arrogantia supercilio, sed zelo Dei & veritatis studio:

XVII. Porro ita tuentur usum imaginum Historicum, Carolus & Patres Francofurtenses, ut tamen fateantur eum non esse necessarium & esse parum utilem: earum vero adorationem rejiciunt ac refellunt, ut profus illicitam ac nefariam. Hæc *Forbesius Institut. Histor. Theolog. Lib. VII. c. 9, 10, 11.*

Fourthly, Writers concerning the *Mahometan* Religion, giving an Account of the same.

(a) Balth. Raithii Profess. Tubing. Pandecta ditorum Factorumque Mahumedis, complectentia Epitomen Islamismi Turcico-Muhammedici, ad agnoscendam tesseram Fidei hostis Ottomanici. *Ulm. 4º. 1664.*

(b) Henningii Muhammedanus precans, sive Liber precationum Muhammedicarum. *Slesvici 8º. 1666.*

N. De *Mahumede* ipso, etiam & occasione & successu famosissimæ istius imposturæ; quibus Administris Alchoranum suum composuit, quo pretio ipse habuit & ab aliis haberi voluit, quo autem revera habendus est in hunc titulum adnotando superius diximus. Nunc restat ut Synopsis brevis istius dogmatum subnectetur, ut cujus indolis & genii revera sunt, ob oculos habeat Lector, cui non adeo facile fuerit Alchoranum ipsum acquirere quem inspiciat. Quod faciam ponendo *Muhammedismi* definitionem ex *Hottingero*, & deinceps in eandem ampliando. Sic autem deficitur *Muhammedismus*, nempe, Quod est *Hæresis ex Christianismo vero & falso, Judaismo, Saracenisimo, propriis denique Muhammedis signementis, & ineptissimis Antilogis, & anachronismis conflatæ.*

I. Et primo notandum est, quod *Mahumedismus* aliquid ex *vero Christianismo* in se adoptavit. Multa enim occurrunt in *Alchorano*, quæ ex Scriptura Sacra sunt deprompta, quoad τὸ ὄν, seu substantiam; fabulis licet plurimis ubique, vel ex *Talmude*, vel aliis, Christianorum etiam libris, admixtis quoad τὸ πῶς, seu circumstantias. 2. Πολυθεΐαν à Christianis rejicere, & essentia divinae unitatem asserere contra Gentiles *Koreischitas* cumprimis, didicit. Ab iisdem etiam habuit, quod Deus Essentia sua sit infinitus, omniscius, invisibilis, fons omnis perfectionis, incomprehensibilis, immutabilis, potentissimus, incorporeus, misericors, justissimus, liberrimus. 3. Providentiam ambitu suo omnia complecti, maxima, medioxima, minima; bona, mala, modo tamen naturæ divinæ, & perfectissimæ essentia congruente. 4. De Creatione statuunt, quod homines & Angeli, boni & mali, cum reliquis creaturis omnibus ex nihilo ad Dei gloriam sint creati. 5. Angelos bonos Dei esse ministros. Malorum caput vocant Diabolum, qui etsi πᾶσι μὴχανῆν humano generi infidietur, eidem tamen, absque permisso Dei, nocere non possit. 6. Hominem, ex pulvere plasmatum vicarium Dei fuisse in terris, totiusque generis hummi stirpem & radicem. 7. Peccasse hominem, non coactum sed sponte; Diaboli promissis pellectum. Nec tamen a peccato hoc, Dei præscientiam, quam nihil effugere queat, excludendam. 8. Peccatum etiam in originale & actuale pauci quidem distinguunt. 9. Veram Vet. Testamenti Ecclesiam eos constituisse, qui Abrahami, Isaaci & Jacobi doctrinam fuerint seculi; In Nov. vero Testamento veræ doctrinæ normam fuisse Christum, ejusque Apostolos. 10. De Christo ita sentiunt: Eum esse verbum Dei, virtute Sp. S. conceptum a B. Virgine, sine Patre natum; Messiam verum, magnumque mundi Prophetam, sine peccati labe vixisse, multisque miraculis claruisse. 11. Corpora demortuorum aliquando resurrectura, & animabus unita, rationem vitæ transactæ redditura. Hunc vero de certitudine resurrectionis articulum contra *Koreischitas* Muhammed argumentis variis probare solebat, quorum alia petita à creatione; alia ab operibus providentiæ; alia aliunde. 12. Legem, Mosis datam, ipsi quoque fatentur. *Aborachitas* eam servandi Judæos acculant. Decalogum duabus continere Tabulis agnoscunt. 13. Idola, cultum Idolorum & imaginum omnem omnino, primitivæ & veræ Apostolicæ Ecclesiæ exemplo tollunt, iisdem uti verbis, quibus David Psal. 11. 14. Reserp sentiam, fidem, vocationem, dona esse, & bona, puræ patris Dei gratiæ accepta ferenda,

Hæc de *vero Christianismo*; Nec mirum est Muhammedem ut *Saracenos* a quoque plebeculum dementare posse, multa veri-

nuisse. quibus jam aures & animi illorum erant assueti: Vix alioquin assentum a quoquam eorum, qui Christiano nomine gaudebant, obtinisset. Adeo monstrosa erant, absurda & impia reliqua Muhammedicæ Religionis principia, ex turpissimis & nigro ubique theta notatis hæresiarchis (qui tamen omnes etiam, externa Christiani nominis larva superbiebant) interpolata, ut, nisi fucam fecisset aliunde, hanc suam mercem obtrudere mundo difficillime potuisset. Quid enim absurdius erat, quam, contra tot Gentium & Judæorum testimonia, negare, Christum esse passum & cruci affixum? At nugas has Muhammed cum Cerinthianis, Basilidianis & aliis hæresiarchis impudentissime defendit. Hæc *Hottingerus ad Sæcul. VII. 2.* Sed cætera ex falso Christianismo, seu ex Hæresibus mutuatus est Imp. Noster. Nempe 1. negat esse tres in una eademque divina essentia personas. *Sabellianum*, & *Arianum* est. 2. De creatione mundi, & dæmonum natura, & propagatione, tum *Manichæorum*, tum *Valentinianorum* absurda & nugatoria dogmata retinet. 3. De septem cælis & eorum intelligentiis eodem modo quo *Valentiniani* & *Ethnici* fabulatur, in quo & Dei generalem tantum providentiam constituit: & Angelorum cultum inducit. *Azoa 23. & 25.* 4. Divinam Essentiam negat esse simplicissimam, sed & eam cum *Anthropomorphistis* corporalem fingit, & Deo præter essentiam tribuit animam. Itaque semper de Deo tanquam de pluribus quibusdam rebus unitis plurali numero loquitur. 5. Christum negat esse Deum, ex *Ario*, sed creaturam tantum appellat, etsi magnam quidem & Sanctum Prophetam eum fuisse agnoscit, cum *Carpocrate*. 6. Christum negat esse verum Dei filium, qui Deum sine uxore Filium genuisse putat, cum *Cerdone*, absurdum & *ἀδύνατον*, etsi ex Sancto Spiritu conceptum concedit *Azoa 9. & 11.* 7. Christum neque passum, neque crucifixum. vult: Sed phantasma pro eo Judæis esse oblatum, quod illi delicti pro Christo in cruce fixerunt. *Manichæanum* & *Marcioniticum* istud, *Azoa 11.* 8. Diabolo tandem salutem consequuturos, cum *Origenistis* docet. 9. Vitam æternam, *Epicurearum* more, in voluptatibus corporis, etiam in cælo collocat, cum *Cerinthianis*, *Azoa 23.* 10. Infernum & peccata inferni fabulose explicat, ad modum inferni *Virgilianam*, *Purgatorique Papsifici*. *Azoa 21. & 25.* 11. Legis ceremonias, imprimis circumcisionem, delectum ciborum & corporis, imprimis autem ani, lotiones, uti necessarias ad salutem retineat & observant, cum *Ebionitis*, *Azoa 12. & 16.* 12. Jurant per creaturas veluti per ficum, & ficetum, item per olivetum, cum *Pricillianistis*. 13. Bella pro sola religionis causa, & ut inviti homines cogantur suscipere ipsorum dogmata, geri oportere docet, *Azoa. 6. 7. 18. & 19.* 14. Matrimonii Sanctam institutionem tollit, profanat, & polluit: Pluresque cuique uxores habere concedit. Divortia extra causas verbo Dei expressas fieri concedit, *Azoa. 8.*

§ 9. 15. Operum merita inducit, per quæ se salvos fore sperare facit cum *Pelagianis*, *Azōa*. 18. § 41. Itaque varias ceremonias habent, & diversas vitæ rationes, velut Monachismos quosdam, instituit, & observare fecit. 16. Deficientibus à fide ipsius veniam cum *Novatianis* in perpetuum denegat. 17. Peccata alia mortalia, alia venialia constituunt, *Azōa* 10. 18. Orandum omnino versus Orientem docet, ut sit Deo accepta oratio, & cretum precationum numerum quoquo die uti necessariam præscribit, *Azōa* 10. § 17. § 19. Neque pro incredulis orandum esse vult. 19. Omnia Sacramenta à Christo instituta tollit. Denique infinitum esset reliquos errores persequi, contra quos & Joannes *Cantacuzenus* Græce, nomine Achæmenidis Persæ, ad fidem conversi; scripsit, convertit autem Gualterus D. eximius, & Pius Secundus, & Richardus quidam tempore Bernardi, & D. Philippus Melanchthon. Hæc *Daneus* ad calcem Augustini de Hæresibus.

(b) Certis & distinctis vicibus preces suas concipiebant veteres Judæi. Exemplum habemus in Daniele, & *Act.* c. 3. sic author *Lib. Inch. p. 8.* Abrahamum authorem facit trium precandi temporum. Ita Muhammedani, aucto Judæorum instituto quinquies aut septies etiam, qui majorem pietatis speciem præ se ferunt, orant. Vide notas *Lud. de Dieu in Act. 3. Sionit. de Morib. Orient. p. 58. § 9.* Quinquies, inquit, ad has preces interdum noctuque accedunt. Primæ orationis tempus est hora antelucana, cum apparere incipit Aurora: Secunda fit circa meridiem, tertia post meridiem antequam sol declinare incipiat quarta post Solis occasum, dum stellæ apparere incipiunt, quinta denique prima noctis vigilia, seu tertia noctis parte, quæ licita est, inquit *Ben-syds Aali* usque ad mediam noctem, quo tempore transacto, illicita omnino est. His ergo præcise horis adeo sunt intenti, ut nemini illas absque peccato transgredi liceat, imo ait *Ben-Syds Aali*, si quis in mare fuerit dejectus, sciatque orationis tempora instare, si potest, Orationis legem complere debet; ac mulier, inquit, tum cum parturit, non est ab hac lege immanis, sed infantis caput aliquo in loco reclinare debet, & statutum orationis tempus adimplere, quod in hac secta arduum omnino est. Hæc *Hottingerus ad Sæcul. VII.*

III Ex *Judaismo* etiam & multa habet *Muhammedismus* & Historias, vel fabulas potius, & dogmata prioris generis *Sur.* 21. & alibi ut mentio magiæ *Salomonis*, quæ in Talmudicorum libris decantatissima. 2. *Sur.* 2. v. 36. habetur, quod Angeli omnes, uno excepto Dæmone, jussu Dei adorarint Adamum, quod & ipsa a Judæis petunt. 3. In legislatione id cum primis memorabile contigisse fabulatur Muhammed, quod Mons *Sina* radicibus suis

convulsus loco cesserit, ipsosque Israelitas texerit. Talmudicum hoc est figmentum, in Commentariis Rabbiniis ubique obvium.

Dogmata quoque multa *Muhammedanis* cum *Judæis* sunt communia, cujusmodi sunt, 1. Quod Angeli creati sunt ex igne. 2. De Angelo mortis multa habent Arabes, cujus crebra occurrit mentio in Paraphrasi Chald. Psalterii. 3. Lotiones manuum totiusque corporis; ubique etiam deficiente aqua, arena sordes defricant, quod Arabes *Lajammam* appellant. 4. Majestatem Templi sui Meccani, peregrinationesque Religiosas Muhammedani, instituere didicerunt ab ipsis etiam Judæis quos hoc quoque loco æmulari, & imitari voluerunt. 5. Esum carnis suillæ utrique præter averfantur: De Judæis res est manifesta, & quotidiana suffulta experientiâ; Muhammedanorum causam agit. *Abmed Ben Edris, p. m. 179.* 6. Judæi Cælum & infernum septem distinguunt sedibus & receptaculis: Idem observare licet in Arabum Scriptis. 7. Conjugiorum divortia utrique probant. 8. Jejunia etiam, etsi toto Cælo diversa, *Muhammed* Judæorum exemplo suis suavit.

IV. Quædam etiam ex *Saracenisimo* mutuatus est impostor; Talis est *Circumcisio*, quam veteres Saraceni ab *Ismaele* derivati, (*Epiph. hæ. 30. sub finem*) hæctenus diligenter retinuerunt. Circumcisioni, autem cui scemellæ etiam, in Ægypto præsertim, non legis, ait *Seid Ben Ali*, sed honoris causa subjiuntur, multum tribuunt. Masculorum Circumcisio fit cum annum octavum, nonum, decimum, undecimum, duodecimum attigerint, ut sic, inquit, quid agant intelligant; ac fidei professionem habeant cum rationis usu. Sunt qui in decimum tertium annum circumcisionem differunt, exemplo *Ismaelis Filii Abrahami*.

V. Plurima etiam ex propriis Muhammedis figmentis confata sunt quæ duum sunt generum; aut enim doctrinam ipsam spectant, ejusque dogmata, ut cum usum sustulit vini & mellis, &c. aut personam Muhammedis, Authoritati & Imperio ejus augendo inservientes; ut cum 1. Jactat, peculiari sibi Privilegio omnia peccata esse remissa. 2. Cum postulat ab atlectis, ne sui facerent mentionem absque *Euphonia*. 3. Cum sibi divinitus concessum esse afferit, omnia honestarum legum matrimonialium vincula rumpendi, & uxores pro lubitu capiendi, repudiandi. 4. Cum omnibus illis, qui pro religione nova arma capellebant, vitam æternam promittit. 5. Cum suis interminatur, ne ad quemquam superiorem provocent. 6. Ne quisquam à se absque impetrata

venia

venia discedat. 7. Cum se ultimum Prophetam, & omnium Prophetarum sigillum jactat.

VI. Sed ut nequissimis ipsius deliramentis, sic & ejusmodi *Antilogiis* totus *Alchoranus* scatet. Sume aliquot exempla. Alibi mundus dicitur creatus intra sex dies; alibi intra biduum, in qua Antilogia concilianda Arabes multum defudant. Alibi suam ubique Muhammed ipse fatetur ignorantiam; alibi *Civitas scientiæ* appellari vult. Alchoranum modo dicit una nocte simul & semel, descendisse, modo distinctis vicibus. Memorabile etiam Antilogiæ occurrit exemplum *Sur. 2.* in quo explicando Interpretes Arabum misere se torquent.

VII. Denique & *Anachronismis* plenus est *Alchoranus*. Illi enim qui Muhammedismi in *Δυνασίμῳ μελικράτῳ* sunt inebriati, credere coguntur 1. Mariam *θεοτόκον* Aharonis Sacerdotis esse sororem, quo anachronismo nihil fingi potest absurdius. 2. Vitulum Aharonicum conflatum esse a quodam Samaritano. 3. Mosis & Josephi Pharaonem esse eundem. Hamanem *συνχρόνον* fuisse Mosis. 5. Mosem, Eliam & Josuam fuisse coætaneos.

IX. The Ecclesiastical Writers of the Ninth Century.

First, The Fathers of the Ninth Century.

(a) Smaragdi Abbatis Sancti Michaelis ad Mosam in Diocesi Verdensi, qui cl. An. 810. ext. Commentarius, seu *postilla* in Evangelia & Epistolas, in divinis officiis per anni circulum legenda, ex SS. Patribus collectus. *Argentorati* 1536. Fol.

—— Diadema Monachorum ex sententiis Patrum contextum. *Antw.* 1540.

—— Commentarius in Regulam S. Benedicti. *Col.* 1575.

—— Via Regia à Dacherio edita Tom. V. —
Epistola Caroli M. ad Leonem III. Papam de Pro-
cessione Spiritus Sancti à Smaragdo scripta Concil.
Tom. VIII. p. 1199. — Acta Collationis Romanæ
de Processione Spiritus Sancti, Anno 810. *ib.* 1194.

(b) Agobardi Archiepiscopi Lugdunensis, qui cl.
An. 813. ext. Opera cum Notis Baluzii. *Par.* 1666.
2. Vol. 8°.

(c) Claudii Taurinensis Ep. qui cl. An. 820. ext.
Commentarius in Epistolam ad Galatas in Bib. Patr.
Tom. XIV. p. 134. ext. & Præfatio in Epistolam
ad Ephesios Mabillon. *Analectis* Tom. I. p. 20.
—— Ext. & Fragm. Apologetici & rescripti
adversus Theodorum Abbatem de cultu Imagi-
num & Sanctorum hinc inde in Responsione Jonæ.
Aurialensis.

(d) Bertrami, seu Ratrami, qui cl. An. 845. ext.
de Corpore & Sanguine Domini liber in Micro-Pref-
bytero. *Basil.* 1550. p. 513. — De partu Virginis,
seu de Nativitate Christi liber ap. Dacher. *Spici-
leg.* Tom. I. p. 218. — De Prædestinatione.

(e) Haymonis Discipuli Alcuini, & Ep. Halbersta-
diensis qui cl. An. 841. ext. Commentarius in Psal-
mos. *Friburgi* 1533. — In Isaiam. *Col.* 1531. 8°. —
in Epistolas S. Pauli, *Par.* 1556. 8°. Apocalypsin.
Col. 1531. — Historiæ Ecclesiasticæ Brevia-
rium. *Helmstadii* 1671. — Homiliæ in Evange-
lia Dominicalia & de Sanctis. *Par.* 1545. 8°. —
De Varietate Librorum, sive de amore Patriæ Cæle-
stis libri 3. *Par.* 1531. — Tractatus de Corpore
& Sanguine Domini à Dacherio editus *Spicileg.*
Tom. XII. p. 27.

(f) Amulonis Archiep. Lugdunensis, qui cl. An. 841. ext. Opera cum Notis Baluzii ad calcem Agobardi Tom. II. p. 135.

————— Contra Judæos Liber ext. sub Rabani Mauri nomine cum Fulgentii Opusculis Chifletii. *Divionæ* 1656.

(g) Hincmari Archiep. Rhemensis, qui cl. An. 847. ext. Opera cura Sirmondi, *Par.* 1645. 2 Vol. Fol.

————— Extant & Opuscula quinque de Ecclesiastica libertate ad Hincmarum Laudunensem, una cum Concilio Duziacensi, & Cellotii Notis eruditissimis, quæ ad innocentiam Hincmari Rhemensis vindicandam plurimum conferant. *Concil. Tom. VIII. p. 1552.* — Ext. & VIII. ejus ad Hincmarum Laudun. *Epistolæ ib. p. 1789.*

(h) Rabani Mauri Ep. Moguntini, qui cl. An. 847. ext. Opera. *Col.* 1627. Fol.

————— Extant & de Prædestinatione Dei contra Goteschalcum *Epistolæ III. à Sirmondo editæ. Par.* 1647. 8o. — Opuscula 2. Unum de Chorepiscopis, alterum de Reverentia Filiorum erga Parentes à Baluzio ad calcem Operum *Peri de Marca* edita. *Par.* 1669. Fol. Tom. I. p. 285. — Epistola ad Heritoldum Antisiodorensis ab eodem edita in sua Reginonis Appendice. *Par.* 1671. 8o. p. 465. — Liber de computo à Baluzio editus *Miscell. Tom. I. p. 1.* — Poemata quædam à Baluzio evulgata *Miscel. Tom. IV.*

————— Epistola ad Reginaldum Chorepiscopum, & Opusculum de Chorepiscoporum Ordinationibus *Concil. Tom. VIII. p. 1845.*

(i) *Johannis Scoti Erigenæ, qui cl. An. 858. ext. de Divisione Naturæ, seu de rerum Naturis Libri 5. Oxon. 1681. Fol.*

———— *De Prædestinatione Dei contra Goteschalchum liber, à Giberto Maguino editus in vindiciis Prædest. & Gratia. Tom. I. p. 103.*

(k) *Photii Patriarchæ Cp. qui cl. An. 858. ext. Bibliotheca Græc. Lat. cum Interpretatione Latina & Observationibus Andreae Schotti, & Notis Hæschelii. Rothomagi 1653. Fol.*

———— *Epistolæ 248. una cum Auctuario quinque aliarum de rebus in jure Canonico Orientalium dubiis, ex versione, & cum Notis Richardi Montacutii Græc. Lat. Londini 1651. Fol. ——— Extant aliæ ejusdem Epistolæ ap. Baronium de quibus vide Cavum.*

———— *Nomocanon, sive jus Pontificium cum Commentario Balsamonis. Græc. Lat. de quo infra.*

———— *Extant & alia Opuscula, de quibus vide Cavum.*

(l) *Basilii Imp. Macedonis, dicti, qui cl. An. 867. ext. Capita Exhortatoria 66. ad Leonem filium Græc. Lat. cum Notis Damckii Hamburgensis, 1633.*

———— *Orationes aliquot una cum Actis Synodi Editæ 80.*

———— *Allocutiones tres ad Synodum dictam Concil. Tom. VIII. p. 1151.*

———— Epistolæ 2. ad Nicolaum Papam ap. Baronium ad An. 867. N. 105. ad An. 871. Num. 7. Fragmen. IV. de Nuptiis agentia, Græc. Lat. in Leunclavii Jure Græc. Rom. Lib. 2. p. 86. & alterum de Officio Patriarchali Lat. ap. Baronium ad An. 886. Num. 12.

Leonis Imperatoris, *Sapientis & Philosophi*, dicti, qui cl. An. 886. ext. Orationes 9. Græc. Lat. Gretseri. *Ingolstadt* 1600.

———— Epistola ad Omarum Saracenorum Regem de fidei Christianis Mysteriis & Veritate, Saracenorum autem impietate & Blasphemiis Lat. in Bib. Patr. Tom. XVII.

———— Oratio Parænetica, seu Epistola Encyclica ad omnes Christi fideles hortatoria ad bene vivendum, Latine ap. Baronium ad An. 911. Num. 5.

———— Canticum Compunctionis ex Meditatione Extremi Judicii à Jacobo Pontano Latine editum. *Ingolstadt*. 1663.

———— Oracula & Vaticinia XVII. de futuræ Constantinopolis Statu Græc. Lat. ad calcem Codini Antiquitatum. *Paris*. 1685. Fol.

———— *Tactica*, seu de re Militari Opus Græc. Lat. cum Versione & Notis Sexti Arcerii. *Lugd. Bat.* 1613. 4°.

———— *Basilica*, ingens & immensi laboris opus, quibus omnes Græcorum Imp. Leges & Constitutiones in unum corpus coadunari curavit, & in 60. Libros distribui Græc. Lat. Septem Tomis ex editione Fabrotti. *Par.* 1674.

— Basilicorum Synopsim Antiquam edidit Joh. Leunclavius Græc. Lat. Basil. 1575. Fol.

— Novellæ Constitutiones III. à Leone & Constantino Fratre Aug. ext. Græc. Lat. ad calcem Synopseos Leunclavianæ P. 82.

N. (a) *Smaragdus* Abbas, Divinæ Scientiæ lumine imbutus. *Card. Bona Not. Auct.* Sed cum hic etiam insignis *postillarius* fuit, & spectat ad hujus ætatis primordia, ut colligitur ex *Homiliario Pauli Diaconi*, cum Præfatione *Caroli M.* ex *Sigeberto*, *Tritheimio*, nova quædam ratio Lectionis Sacræ & Ecclesiasticæ; de ista re ut quædam annotemus ex *Spanhemio* ad Sæcul. IV. non incongruum erit. Olim ante Eucharistiam S. Lectiones factæ ex libris utriusque Testamenti, post quas habitæ ad Populum Conciones vel Homiliæ. Tandem certæ *Lectiones* ex Epistolis & Evangeliiis, decerptæ, ac singulis per annum diebus præscriptæ, & in seriem dispositæ, quas perperam adscribunt Hieronymo. Et Epistolæ Lectio seu Apostoli, primum Sub-diaconis committi cœpit, & ex inferiore loco sive gradu; Evangelii autem, tanquam dignioris, gerentisque Christi typum, Diaconis, ex sublimiore gradu; vix rei testibus ante Sæculum 9. Sed Sæculo octavo contigisse suspicatur *Bona Cardinalis*, mirato hanc consuetudinem Amalario, in Libro de *Divinis Officiis*. Et Concionum loco Dominicis, & Festis diebus, additæ *Lectiones Anniversariæ*, ex Homiliis Patrum, per totius anni circulum congruentes, Hyemales & Æstivales, distribuite ita sub finem Sæculi 8. *Paulo Diacono*, Cassinensi Monacho, *Caroli M.* jussu. Quod opus *Homiliarium*, sive *Lectionarium* appellatum est. Et jam tum *Postillarium*, à *post illis*, id est, explicationibus, post illa quæ ex Textu Sacro lecta fuerant. Qui hodie Græcorum & Orientalium mos est, legendi decerpta ex Homiliis Patrum, post lectum Evangelium. Mox additæ hoc ævo Homiliæ aliæ, pro Festis nuper institutis, ut *Omnium Sanctorum*, *Assumptionis Virginis*, &c. Operâ Monachorum: Hinc & Acta Sanctorum, legenda postmodum fuere eorum in Festivitatibus, unde *Legendarum* nomen, & *Legendæ Auræ*, quamvis hoc Sæculo *Agothardus* noluerit legi humana signimenta, sed non nisi purissimâ S. Scripturæ verba. De *Correptione Antiphonar. C. 19. T. 11.* Et eum ante *Alcuinus*, *Epist. 69. ad Fratres Lugdunenses*; in Ecclesiasticis Officiis, *mauditas prisce temporibus Traditiones noisæ diligere.*

(b) Ad Agobardi laudes plurimum confert quod Pontificii homines in eo censent. Agobardus Lugdunensis Episcopus, vir doctrinæ insignis, sed *Iconomachis* consentiens, præterquam in cultu S. Crucis: Qui etiam lapsus est, quod in Divinis Officiis nihil vellet administrare præter Sacram Scripturam. Hæc *Card. Bona*. Huic & consentaneæ *Spondanus ad An. 815. 5.* Agobardus in Commentario quem de Picturis & Imaginibus scripsit, *Iconomachis* consentit in omnibus præterquam in cultu Sacratissimæ Crucis, & quod Reliquias sive Christi, sive Sanctorum Imagines memoriæ causa (non etiam adorationis ergo) haberi posse concedat. Unde merito idem mox ut apparuit, proscribitur sit liber, eo quod absque Antidoto prodierit. Et *ad An. 830. 11.* Hoc Anno nempe 830. Amalarius Fortunatus insignis doctrinâ & pietate vir, Albini olim discipulus, missus est à Ludovico Imp. Romam ad Gregorium Papam; occasione Librorum de Ecclesiasticis Officiis, quos idem Amalarius à se compositos misisset ad eundem Imperatorem: Imperator vero ipsum Romam misit ut quod deesse ad opus videretur, illic addiceret, atque ex Romana Ecclesia Gallicanos Antiphonarios corrigeret, augetque: quod & ille solertissime adimplevit, confecto tunc Commentario de Ordine Antiphonarii. Sed & eodem tempore Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis in restituendo pariter Veteri Antiphonario magno opere laboravit: Verum ob nimiam suam scrupulositatem, cum præter Divinam Scripturam admittere in Sacris Officiis nihil vellet, haud quam putavit consecutus est gloriam.

Sed & audi à parte Reformatorum Cl *Spanhemium*. Agobardus certe dignissimus scriptor quem Papirius Massonius, & Stephanus Baluzius darent publicæ luci, & in quo præclara multa, ut pro fide Orthodoxa, ita contra Judaicas Superstitiones, sed & Christianas plurimas, quas inter, *Judicium Dei, igne, aquis, Duello explorandum*. Cum primis in eo plurima quæ opponenda sint Baronio, & suis: *ex. gr. Esse unum Ecclesiam sponsum Christum, unum summum Sacerdotem, unum Pastorem Pastorum; Nectericos sui temporis Romanos longè alia sentire ab antiquis; Illibatos conservari debere veterum Canones, qui firmati essent Spiritu Dei, Obedientia Principum, consensu totius Mundi, & consonantia Scripturarum, de Papâ nihil; Legatos Romanos non necessarios fuisse ad condendos in Conciliis Canones, satisque si duo vel tres in nomine Domini convenerint; Apostolicas eas sedes esse dicendas, fundamentum Ecclesie, quæcunque ab Apostolis fundate essent, & ad quæ scriptæ extarent Epistolæ Apostolorum, &c.* Hæc & alia id genus ille, ad
 Nibri-

Nibridium. de lege Gundobaldi, de Regimine Eccl. de Dispensatione, nec inobservata Baluzio. Sed cedro cum primis dignus *Liber de Imaginibus*, ac nemo unquam animosius omnem tandem *Iconoduliam*, sed & *Hagioduliam*, è Christianâ Republica eliminandam esse censuit, Sanctis idem adscriptus. Hæc *Spanhemius*.

(c) Claudius Taurinensis apud *Card. Bonam* quidem bene audit, ut scientia, eloquentia & pietate insignis, at *Baronio* & *Spondano* diris devovendus ob Imaginum *Iconomachiam*, apud quos ut *impiissimus Hagiomachus* notari meruit ad *An. 325. 5.* Bene, sed centum *Baronianis*, nobis præferendus unus *Spanhemius*. Is ipse est, qui non cultui modo Imaginum, cum Parisino Conventu, acerrimè restitit, sed & usui, ob scædos & Idololatrias abusus in Italiâ suâ observatos, postquam in Scripturis S. evolvendis commentandisque trivisset magnam vitæ partem. Sed odioso hinc traducendus *Iconoclastæ* nomine, apud Ludovicum Pium, excitatis adversus eum *Jona Aurelianensi*, Theodemiro Abbate, & Dungalio Monacho; Et homo quidem fuit eruditissimus simul & religiosissimus, ut testantur Commentarii in Libros Moïsis, in Libros Historicos, in Matthæum, in Paulinas Epistolas, in Bibliothecis, repositi; de quibus, præter Flaccium, Dallæum, Ufferium & nostrates, cum laude referunt, *Miræus*, *Labbæus*, *Mabillonius*, *Oudinus*, &c. Sed hos ante *Tithemius*, quin ipse *Jonas Aurelianensis* hujus Claudii non sine commendatione meminit, initio libri I. adversus eundem. Unum scelus Claudii, scripsisse quædam in cultum Sacrarum Imaginum, piæque peregrinationes, nempe nefanda in his superstitione accusata, revocatisque fidelibus à Creaturis ad Creatorem, ut in *analectis Mabiloni*, P. 1. pag. 36. 46. Nec de Eucharistia aliter sensit, quam ut memoriâ Dominicæ Passionis, excerpta docent, ab Ufferio & aliis producta. Hæc *Spanhemius* ad Sæcul. II.

(d) *Ratramus*, *Bertramus*, vel *Intramus*, Monachus Corbiacensis, & Presbyter, floruit Sæc. 9. sub Carolo Calvo. S. Scripturarum scientissimus, & in humanioribus quoque literis probe versatus, *Trithem. Cat. Script. III* judicio acri, eruditione ac pietate inclytus; scripsit de Prædestinatione, de corpore & Sanguine Dom. N. J. C. quo opere, Rabani Mauri sententiam, contra Oralem Manducationem in sacra Cœna jam tum doceri cœptam, Imperatoris jussu tuitus est, & Hæc *Spanhemius*. ib.

(e) Haymo gente Angl'o-Saxo, discipulus Alcuini, Rabani in Cœnobio contubernalis, cœni Abbas Faldensis, & Episcopus Halber-

Halberstadii, fuit medio ferè Sæculo doctrinâ, pietate, & scriptis commendatissimus, Lothario imperante.

(f) Inter Amulonis opera maximè eminet Epistola ad Theobaldum Episcopum Lingonensem, cujus occasio hæc fuit. Consultus Anno 844. à Theobaldo Lingonensi Episcopo super incertis Sanctorum reliquiis, superque prodigiis, quæ illarum occasione dicebantur evenire, gravem ad ipsum epistolam scripsit adversus temeritatem quorundam Monachorum, quos *viles & nequam homunculos* vocat, (verbis utor Cl. Baluzii) reliquias illas venditantium. *Spanhemius* & hinc tandem ob argumenti dignitatem in hac classè auctorum nominandus. Cujus & extant adversus Goteschalcum tria non contemnenda opuscula. *Cabassus*.

(g) Hincmarus eruditione, sapientia & sæcurdia clarus; Philosophus, Poeta & Theologus: Rhemensis Archiepiscopus constitutus est, circiter Annum Domini 854. sub Lotharii Imperio. In curia Romana male audit præcipue apud *Baronum*; & *Card. Bona* doctum quidem agnoscit, sed dubiæ famæ, dubio vitiorum, ac virtutum temperamento. Nec mirum, cum multa magnaque ei fuere certamina tum Nicholao I. & Hadriano II. Pontificibus, quibus de Papali Tyrannidi magnanime se opposuit, Jura Ecclesiæ Gallicanæ in causa *Appellationem* strenuè vindicando. Porro & non tantum suæ, sed omnium Ecclesiarum totius Provinciæ inspectorem egit, ut patet ex Epistolis ejus; & Episcopos de suis Officiis diligenter commonefecit, eorumque vitia reprehendit, ut Simoniam, Avaritiam & Tyrannidem. *Magdeburgenses*. Decertavit etiam contra Goteschalcum. Denique ut erat in Divinis Scripturis singulariter doctus, & in Sæcularibus literis nulli suo tempore secundus; ita sapientia & morum honestate conspicuus atque eloquentissimus. Scripsit non contemnendæ auctoritatis opuscula. *Tribem*.

(h) Rabanus Maurus ex Abbate Fuldensi Archiepiscopus Moguntinus æque doctus, ac pius, ligata & soluta oratione excellens. *Bona*. Imo omni disciplinarum genere excellit, Theologus, Philosophus, Astronomus, Rhetor ac Poeta insignis; nec habuit eo tempore Italia ei similem, nec Germania æqualem, adeo Scriptor Sæculi 9. celeberrimus fuit. In totam Scripturam commentatus est: Et Sententiæ de *Orali Manducatione Corporis Christi* in Cœna Domini, jam tum spargi coeptæ, acriter restitit, item & Goteschalcum Monachum contutavit.

(i) Johannes Scotus, dictus Erigena, è Scotia in Franciam delatus, Carolo Calvo gratius fuit. Vir pusillo corpore, sed Ingenio maximus, festivus ac facetus, unde & mensæ & cubiculi Imperatori non raro particeps; Philosophus porro eximius, Theologus consummatus. Eodem tempore, Anno 876. quâ Rabanus Episc. Moguntinus, diligens Augustini Sæctator, in *Lib. de Institut. Clericorum*, figuratam locutionem, in verbis S. cœnæ agnoscebat, à Bertramo Presbytero, jussu Caroli defensus, edito libro de Eucharistia, dogma Augustini quoque retinuit. Hinc Parisiis, Papæ instigatu, pulsus, cum in Angliam pervenisset, à Discipulis, instinctu Monachorum, graphiis confossus est Anno 884. Opus ejus aliquot in Conciliis damnatum, & Berengarius, qui ex illo salutarem doctrinam hausit, Romæ Anno 1059. sub Nicolao 2. in ignem conjicere coactus est, quasi igni in veritatem jus esset. *Hofman.* Regis porro rogatu *Hierarchiam* Dionysii de Græco in Latinum, de verbo verbum transtulit, quo fit ut vix intelligatur Latina, quæ volubilitate magis Græcâ quam positione contruitur nostrâ. Composuit & Librum quem de *naturæ Divisione* titulavit, propter quarundam perplexarum Quæstionum solutionem bene utilem, si tamen ignoscatur ei in quibusdam, quibus à Latinorum tramite deviavit, dum in Græcos nimirum oculos intendit. Fuit multæ lectionis & curiosæ, acris sed inelegantis ad interpretandum scientiæ; quod eum (ut verbis Anastasii Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii loquar) non egisse aliam ob causam existimo, nisi quia cum esset humilis spiritu, non præsumpsit verbi proprietatem deserere, ne aliquo modo à sensu veritate decideret. *Malmsburiensis.*

(k) Photium Patriarcham verbis passim Pontificii, disternisquetunt; nec mirum cum multa audacia in Anti christum insurgeret, ut integrum Volumen in Synodo sua contra Rom. Pontif. Tyrannidem, & de Nicolai sceleribus conscripsit. Interim tam ipsi Pontificii quam alii de Eruditione ejus magna prædicant, ut inter alios *Cabassutius* ad Sæc. 9. Photius Pseudo episcopus Constantinopolitanus magni vir ingenii, sed majoris nequitia, scripsit *Nomocanon* qui extat cum Scholiis Balsamonis, & præclarum opus quod nomine *Bibliothecæ* inscripsit. Hæc ille inter plurima ipsius scripta eninent *Μουσὸβιβλιὸν* sive *Βιβλιοθήκη* ista, *Epistolæ*, & *Nomocanon*. Quod ad Bibliothecam; hanc laudat *Andreas Schottus* his verbis, Non ex aliorum sermone, vel obiter, & tanquam per transennam inspecto Opere, ut fere hoc sæculo, de toto opere judicium sibi ferendum existimabat, sed à capite ad calcem perfecto, libere judicium Censor & Criticus gravissimus, summi & ingenii & judicii de Scriptõribus ducentis amplius & septuaginta, Philologis, Poetis, Historicis, Oratoribus,

toribus, Philosophis, & Theologis: qui maximam partem, temporumne injuria, an majorum incuriâ perierunt. Et quidem de styli charactere, scriptorum numero, & titulis, quæ γῥήσις, & εὐκταμίγεια, quid laude & imitatione, quid contra, vituperatione dignum in singulis deprehendisset, sine furo & odio, more majorum, pronunciat. Denique quacunq; tempestate floruerit, cæteraque (longum esset enim iter per singula) audacter dijudicat. Hæc Schottus.

Epistolæ 248. editæ à Richardo Montacutio Norvicensis Episcopo, qui ex instituto eum defendit contra Pontificios, ut summam ejus ostendunt Eruditionem, utpote quibus Philosophica, Medica, Mathematica, Theologica ad amussim tenuisse videre est, imo & prudentiam, pietatem, constantiam; ita in specie Historiam Photianæ persecutionis, & innocentiae, in aperta luce ponunt. Et *Nomo-canon* denique sub Titulis 14. completitur jus omne Canonicum prius, inde à Canonibus vulgo Apostolicis collatum cum Imperatoris Legibus, illustrante Schollii *Balsamone*, edente post alios *Fustello*.

(1) Basilius I. Imperator Orientalis, cognom. *Macedo*; quia è Macedonia oriundus. Ex Scutario nobili in consortium imperii à Michaele 3. electus, hunc omni ope à turpi vita revocare conatus est; mox cum ab eo sibi insidias strui animadverteret, illum necavit A. 867. ob quod patricidium per Photium à communione remotus.

Commendatur autem ipsius pietas in ædificandis & restituendis ecclesiis, iisdemque exornandis, ac redditibus locupletandis: Item & à libris ab ipso vel editis vel scriptis. Scribendum curavit librum *de jure*. Ipsum etiam Græcorum *Menologium* scribendum pariter curavit, & augendum: atque etiam imaginibus exornavit, quibus singulorum exprimerentur certamina: Et quod ad sui ipsius opera, idem Imperator una cum hæreditate, filio suo Leoni egregia plane & aurea scriptis reliquit, sexaginta sex capitibus comprehensa: quibus imprimis fidei Catholicæ observantiam, & Ecclesiæ ac Sacerdotum venerationem, diligenter commendavit, tanquam fundamentum & basim quandam, super quam universa moles Imperii collocata, firma consistat. Et in Synodo Oecumenica octava, tam ad Episcopos, quam Laicos egregias habuit admonitiones, dignas Augusto maximè pio; ad illos quidem, ut regem Dei diligenter curarent; & inter alia, ut saltem diebus Dominicis ministrarent

illi verbum Dei; ad Laicos vero, ut Ecclesiasticis rebus non se immiscerent. Hæc *Spondanus ad An. 885.*

Præter Leonis *Basilica & Novellas Constitutiones* diversorum argumentorum ad res, vel personas etiam ecclesiasticas pertinentes, quibus imitari voluit Justinianum de quibus infra; extat præterea ejusdem Epistola ad Omarum Regem Saracenorum, de Christianæ fidei veritate & mysteriis, ac Saracenorum variis hæresibus & Blasphemiis. In qua inter alia de Sanctissima Trinitate doctrinam ingerens, Spiritum S. à Patre simul filioque procedere aperte absque ulla hæsitacione profitetur. Unde intelligas eam Orthodoxam doctrinam ab hujus temporis viris disertis, etiam Græcis receptam esse; exclamasse tamen eos, quod sine Oecumenici Concilii auctoritate in Symbolo posita esset. Sed & præter edita ista, alia insuper extant in variis codicibus Vaticanæ Bibliothecæ, licet valde depravata ejusdem Leonis Scriptorum monumenta: videlicet variæ Orationes numero ducentæ & quatuor, aliæque triginta tres in diversas Domini ac Sanctorum festivitates: itemque præcepta Moralia, de Instruendis Aciebus; Constitutiones Leonis & Basilii; atque Ænigmata. Inter Orationes autem maximam ejusdem Imp. pietatem denotat illa, seu Epistolam Circularem dixeris, qua tanquam præsens, ubique omnes sibi subditos ad vitam bene instituendam hortatus est, imitatus in his Episcopos, qui hujusce modi *Encyclicis literis Pastoralibus* populum sibi subditum admonere consueverunt. Sed & in Commentario quo res bellicas pertractavit, inter alia docet, Ducem curare debere, ut pridie ejus diei quo certamen sit meundum, per sacerdotem universus exercitus expietur aqua benedicta; & ut quotidie, mane & vespere dicat. hymnum Trisagium. Hæc *Spondanus ad An. 911.*

The Heretical Writers of the Ninth Century.

I. *The Iconolatra.*

(a) Nicephori Patriarchæ Cp. qui cl. An. 806. ext. opuscula IV. adversos Iconomaches Bib. Patr. Tom. XIV.

——— Αἰτιόρητικῶν adversus Iconomachos ext. fragmenta satis ampla Græc. Lat. ap. Combeficium Auctuar. Tom. I. p. 267. 277. & Tom. II. p. 603.

Josephus, *Theodori Studitæ* frater, & eorundem pro Iconodulix causa studiorum & laborum participes, unde & Confessor dictus. Cl. An. 808. cujus ext. *Oratio in Exaltationem veneranda & vivificæ Crucis* Græc. Lat. ap. Gretserum de Cruce Tom. II. p. 200. Et *Epistolæ ad Simeonem Monachum* Lat. ap. Baronium ad An. 803.

Theodori, *Studitæ* à Monasterio Constantinopoli cui præfuit, dicti, qui cl. An. 813. ext. Testamentum ad Discipulos quo cultum Imaginum in eadem fidei Confessione Sacratissimis fidei Mysteriis accenser, & uno eodemque Spiritu se in SS. & Consubstantialem Trinitatem credere, & Sacras venerandasque Imagines amplecti & adorare, Sanctorumque Reliquias colere profitetur. Ext. hoc Latine in Bib. Patr. Tom. XIV.

——— Oratio de Honore & Adoratione S. Imaginibus exhibenda. Prodiit una cum Damasceni Orationibus de eodem Argumento Lat. *Antv.* 1556.

——— Ext. & ejusdem plurima id genus alia ap. Baronium & alibi, de quibus vide *Cavum*.

Naucratii Monachi Constantinopolitani, Theodori Studitæ discipuli, & Iconolatrx perditissimi, qui cl. An. 813. ext. Specimina quædam ejusdem Encomii, quo summas Theodori Studitæ recens defuncti Laudes ineptissime profequitur ap. *Cavum* Hist. Lit. p. 512.

Theodori cognomento Grapti qui cl. An. 818. ext. *Disputatio de Imaginum Cultu*, quam cum Leo

ne Armeno Imp. habuit Nicephorus Patriarcha Cp. An. 815. cum Notis Fr. Combesicii Orig. Cp. p. 159. — Epistola ad Johannem Cyzicœnum Ep. de pœnis & tormentis sibi fratrique à Theophilo delatis Græc. Lat. ib. p. 204.

Michaelis Syncelli, qui cl. An. 830. & qui multa passus est pro Imaginum causa, ext. *Encomium in Sanctos Dei Arch-angelos, & Angelos* Græc. Lat. ap. Combes. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 1525. — *Encomium S. Dionysii Arcopagitæ* Græc. Lat. inter Opera S. Dionysii Tom. II. p. 207.

Johannis Patriarchæ Hierosolymitani, Iconoduli, qui cl. An. 842. ext. Joh. Damasceni vita fabulis & ineptiis referta inter Damasceni Opera.

Methodii Patriarchæ Cp. qui cl. An. 842. ext. Græc. Lat. *Encomium S. Dionysii Arcopagitæ* inter Opera Dionysii *Antwerp.* 1634. Tom. II. p. 242. — Oratio in eos, qui dicunt quid profuit filius Dei Crucifixus Græc. Lat. ap. Gretserum de Cruce Tom. II. p. 1664.

——— Orationes duæ Græc. Lat. inter Opera Methodii Patavenis à Combesicio edita. *Par.* 1644.

Michaelis Monachi, qui cl. An. 878. ext. *Encomium Ignatii Patriarchæ Cp.* Concil. Tom. VIII. p. 1260. — Vita Theodori Studitæ, qua in rebus Theodori ad ineptias pene fabulosus, & cæco plane in Imagines Zelo & amore flagrans se prodit.

II. *The Transubstantiarii.*

Paschasi Radberti, Monachi Corbeiensis, qui cl. An. 844. ext. Opera cum Notis Jac. Sirmondi. *Paris.*

Paris. 1618. & exinde in Bib. Patr. Tom. XIV.
p. 356.

—— Vita S. Walæ Abbatis Corbeiensis ap. Ma-
billon. Sæc. Benediçt. IV. Par. 1. p. 453. —— De
partu Virginis Libri II. ap. Daçhier. Specileg.
Tom. XII. p. 1.

III. The Prædestinariî.

Goteschalchi Monachi Orbacensis, qui cl. An. 840.
ext. *Confessiones II. brevior una, altera multo proli-
xior*, ap. Usserium in Hist. sua Goteschalchi. ——
Epistola ad Ratramnum ap. Cellotii Histor. Gotte-
schalchi. p. 412. —— Fragment. Metricæ ejus E-
pistolæ ad Ratramnum inter Opera Hincmari ad
Calcem libri de *non trina Deitate* Tom. I. p. 555. ——
Libelli de Prædestinatione Fragm. ap. Hincmarum
Libro de Prædestinatione.

N. (a) *Papismus*, seu *Alveus* quidam, omnes superiorum æ-
vum Hæreses adeo recepit & absorpsit, ut vix reliquum hæreti-
cæ pravitatis fuerit quod ille in se non continebit; cum autem
Iconolatria i. e. Idololatria inter præcipuos Anti-christianismi no-
tas eminet, de hac palmari papicolarum mania non opus est ut
quicquam hic annotemus, cumq; de eadem alibi erit dicendi locus.

(b) Ut mali ovi malus cervus, sic religiosa Imaginum Ado-
ratio causa fuit quæ hanc Substantialem in Eucharistiæ conver-
sionem, & Corporalem præsentiam peperit, de qua audi *Forbe-
sum Instruçt. Historico-Tocolog. Lib. XI. cap. 18.* Transub-
stantiationis commenti ab incunabulis Historiam petentem; cujus
summa sequitur his ipsius verbis.

Primos Erroris hujus fundatores invenio adoratores imaginum,
Sæculo O^{avo}, quo tempore *Johannes Damascenus*, Imaginum
cultor, clarus in Oriente habebatur, circa annum Domini 740.
Hic ut imaginum oppuguatoribus, sedam Eucharistiæ pro legiti-
tima

tima Christi imagine agnoscentibus, se opponeret, infano imaginum zelo & contentionis ardore eo devecctus est, ut etiam sanctis patribus incautus contradiceret, neque erubesceret scripto publico hæc palam profiteri; nec vero (inquit) panis & vinum Corporis & Sanguinis Christi *figura* sunt, (absit enim hoc!) verum ipsummet Domini corpus Divinitate affectum: quippe cum Dominus ipse dixerit, *hoc est non corporis signum, sed corpus, non sanguinis signum, sed sanguis.* Hæc ille, *Libro quarto, de Orthodoxa fide, capite decimo quarto*; eum sequutus Epiphanius quidam Diaconus, in secunda Nicæna Synodo (seu potius ipsa secunda Nicæna Synodus) affirmat consecratum Panem & Vinum à nullo probabilium Patrum dici typum aut antitypa corporis & sanguinis Domini. Quam incautam atque inverecundam assertionem univèrsa illa pro imaginum religioso cultu habita Synodus Nicæna secunda (Anno Domini septingentesimo octagesimo septimo) comprobavit, ut patet ex ejusdem Pseudo-Synodi actione sexta, Tom.o tertio, Sectione ultima.

2. Sequenti, id est, nono sæculo, agitari cœpit in Occidente quæstio de Eucharistia: *Paschasio Ratberto* Abbate Corbeienfi (quem Bellarminus lib. de scriptoribus Ecclesiasticis, ait primum fuisse qui serio & copiosè scripsit de veritate corporis & sanguinis Domini contra Bertramum) & Amalario Episcopo Trevirrensi, vel (ut monet Jacobus Usserius) in confutatione Jesuitæ, cap. de reali præsentia) Metensi ac deinde Lugdunensi, substantialem quandam conversionem & præsentiam introducentibus. Cui errori se opposuerunt, Rabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus, & Bertramus Presbyter & Monachus in eodem Corbeienfi Monasterio, cui præerat Paschasius.

3. Fervente ea controversia, scripsit Caroli Calvi hortatu, Bertramus insignem illum librum de corpore & sanguine Domini, in quo veterum patrum doctrinam perspicuè declarat, & novitium Paschasii errorem valide refellit. His se adjunxerunt *Walafridus Strabo*, Abbas Augiæ, & *Heribaldus* Altilliodorensis Episcopus.

4. Idem cum Rabano & Heribaldo & Bertramo (sive Ratra-mno) docuit ejusdem nominis sæculi scriptor *Florus Magister*, qui etiam tempore Caroli Calvi floruit.

5. Eodem sæculo clarus in Gallia vivebat popularis noster *Johannes Erigena Scotus*, quem magni nominis virum vocat Cardinalis

dinalis Baronius in Annalibus, Anno Domini 833. ille etiam Paschasii errorem oppugnavit, scripto libro de Sacramento Eucharistiæ.

6. Liber ille *Johannis Scoti* multis postea annis tanto fuit in pretio, ut contrarius error nondum publico aliquo decreto susceptus sit, aut veritas reprobata; donec elapsis tandem ab ipsius Johannis Scoti obitu annis centum & sexaginta septem, latius jam serpente erroris gangræna, ipsumque publici judicii locum palam occupante, liber Johannis Scoti, decreto Papali, ac Synodico Leonis noni Papæ Romani & Concilii Vercellensis, damnatus est, & doctrina eo comprehensa, cum ejusdem tunc defensore *Berengario*, patria Turonensi, Diacono Andegavensi, etiam proscripta, & Paschasii Ratberti doctrina palam suscepta & approbata est: Anno Domini supra millesimum quinquagesimo, ut scribit Lanfrancus, Paschasianæ doctrinæ Sectator & Defensor, libro de Eucharistiæ Sacramento contra Berengarium. In Bibliotheca Patrum, Tomo sexto, Editionis quartæ.

7. Nec mirum, eo nunc recordiæ prolapsam esse Romanam Ecclesiam, ejusque admiratores; nam non solum religiosa imaginum adoratione, (quæ hanc substantialem in Eucharistiâ conversionem & corporalem præsentiam peperit) & Angelorum hominumque defunctorum invocatione Roma jam κατείδωλοποίητα facta erat, sed &, inter mortem Johannis Scoti, & tempus prolatae contra ejusdem de Eucharistiâ librum sententiæ, immane quantum iniquitas abundavit, & spissa caligo orbem ac præcipuè urbem Romam involvit, adeo ut dormientibus hominibus, zizania ἀκαλύτως sparsa paulatim radices egerint, sensianque adoleverint. Hæc *Forbesius*.

(c) Gravis Disputatio hoc ipsum Sæculum exercuit Galliam cum-primis, & Germaniam, occasione Doctrinæ *Godeschales* de Prædestinatione & Gratia. Hic vir in Rhemensis Ecclesiæ Monasterio vivens, habitu Monachus, sed mente effusus, quietis impatientis, & novitatis amator fuit, si Abbatibus & Monachorum quibuscum vixerat judicio standum putamus, quos hoc testatos de eo esse scribit Hincmarus Epistola ad Nicholaum Papam ap. Flodoard. Lib. 14. ubi etiam refert, ut à Rhemorum Chæroepiscopo, contra Canones Presbyter sit ordinatus, atque è Monasterio, adversus regulam Ecclesiasticam egrediens, disjunctissimas terras peragravit, suam dolenianam Doctrinam. Hæc *Vossius* Hister. Pelagian. Lib. VII. Part. 4.

Porro Capitula à Godeschalco asserta, in'ellectaque ex Hincmari ad Nicholaum I. Epistola, ex Capitulis Synodi Carisiacæ, & ex Anti-thesibus Ecclesiæ Lugdunensis, fuere hæc quatuor. I. *Dari Prædestinationem Duplicem, aliorum ad vitam æternam, aliorum ad æternam mortem: II. Nolle Deum omnes homines salvos fieri, sed tantum eos qui salvantur, non fuisse quoque voluntatis Dei ut salvarentur. III. Christum non pro totius mundi redemptione esse mortuum, sed tantum pro iis qui salvantur. IV. Esse quidem in homine liberum Arbitrium, perditum tamen in Adamo quoad bonum, hinc requiri Gratiæ adiutorium & præventum ad singulos actus; quæ Gratia non datur secundum merita.* Adversum quæ Capitula & auctorem Godeschalcum, mox surrexere Hincmarus Rhenensis Archiepiscopus, Rabanus Moguntinus, Synodi duæ in Carisiano palatio habitæ, & tandem Scotus Erigena. Contra vero Godeschalco, ejusque causæ & sententiæ, velut Augustinianæ, Patrocinati sunt scriptis adversus Hincmarum Synodum Carisianam, Rabanum & Scotum, tanquam Pelagiazantes, Remigius Lugdunensis Archiepiscopus, Ecclesia Lugdunensis & alii. Pro Godeschalci causa etiam pronunciarunt Synodi duæ, Valentina III. Anno 855. Et Lingonensis altera An. 859. Hæc *Spanhemius ad Sæcul. non.*

Gliscente autem indies animorum dissensu, rex Carolus capita Valentiniæ Synodi Hincmaro dedit, cum mandato ut iis quamprimum responderet. Ergo Hincmarus libro integro hac de controversia dissertavit, eumque ad regem misit, una cum literis, quibus de injuria sibi & suæ sententiæ Episcopis, à Valentini Synodo facta conqueritur, ac singulos pene Canones ejusce Concilii expendit. Atque hujusmodi quidem tempestas Prædicatione Godeschalci in Galliis excitata fuit. Postquam vero responsurum suum Carolo regi transmiserat Hincmarus, desuisse ea paulatim videtur, interponente, ut credibile est, rege autoritatem suam; qui eo facilius componere potuit hos animorum motus, quod Lugdunensis Ecclesia parata esset deistere à damnanda Hincmari, & Gallicæ Belgicæ Episcoporum sententia, dummodo ne illi Lugdunensis, Arelatensis & Viennensis Ecclesiæ Episcoporum sententiam, tanquam Hæreticam, uti in Godeschalco jam facere ceperant, condemnarent. Hæc *Vossius ubi supra.*

Thirdly, The Anti-Christian Writers of the Ninth Century.

Gregorii IV. Papæ Romani qui cl. An. 828. ext. Epistolæ III. Concil. Tom. VII. p. 1571. & Epistola de Monasterio Floriacensi ap. Baluzium Miscellan. Tom. II. p. 145.

Isidori Mercatoris Epistolarum Decretalium Confaricatoris, qui cl. An. 830. ext. Collectio in omnibus fere Conciliorum Editionibus.

Sergii II. Pontificis Rom. qui cl. An. 844. ext. Unica Epistola ad Episcopos Transalpinos de prælatione Drogonis Mediomatricensis, Vicarii Sedis Apostolicæ Concil. Tom. VII. p. 1799.

Leonis IV. Pontificis Rom. qui cl. An. 847. ext. Epistolarum Fragmenta varia Concil. Tom. VIII. p. 30.

Benedicti III. Pontificis Rom. qui cl. An. 855. ext. Epistolæ IV. Concil. Tom. VIII. p. 232.

Nicolai Pontificis Rom. qui cl. An. 858. ext. Epistolæ in Concil. Tomis de quibus vid. *C. 32*.

Hadriani II. Pontificis Rom. qui cl. An. 867. ext. Epistolæ XXVI. Concil. Tom. VIII. p. 896. ——— Allocutiones tres ad Synodum Romanam An. 868. habitam, & Capita V. in ea pronunciata Græc. Lat. inter Acta Synodi VIII. Actione 7. Concil. Tom. VIII. p. 1342.

N. Quamvis Papis ad unum omnibus hoc Sæculo pensi fuit, ut singuli *Demonolatriam* & *Iconolatriam*, cujusmodi *Idololatria* *Anti-christianismi* Nota evidentior dari nequit, auferent; in Ecclesiis tum Occidentis tum Orientis, ea veritas palam prædicata est, quæ à Patribus *Francosurtenfibus* contra *Imaginum Adorationem* in autoritate *Sacrarum literarum* & *testimoniis* *Antiquorum Patrum* defensa fuit, ac demonstrata.

Constantinopoli sub Leone Armenio Imperatore, habita est Synodus, quæ *Nicænam* illam *Pseudo synodum* anathematizavit, & *Imaginum Adorationem* ab eadem *Pseudo-synodo* *Nicæna* decretam damnavit Anno 814.

In Gallia habita est Collatio seu Synodus *Parisiensis* in qua rursus damnatus est cultus *Imaginum* Anno Domini 825. tempore *Ludovici Pii Imp.* *Occidentis* & *Michaelis Balbi Imp.* *Orientis* qui ea de quæstione Legatos ad *Ludovicum Pium*, *Caroli M. filium* miserat. Et utriusque Imperii *Theologis* consentientibus, repudiata est illa *Pseudo septima Synodus* *Nicæna*; & reprehensæ & erroris notatæ sunt duæ *Epistolæ* *Adriani Primi Papæ Romani*, nimirum illa *Epistola* quam pro *Adoratione Imaginum* scripsit *Adrianus* ad *Constantinum* & *Irenæum*, & illa quam pro defensione *Pseudo-synodi* *Nicænae* scripsit idem *Adrianus* ad *Carolum M.*

Michaeli Balbo, *Orientis Imperatori*, successit in Imperio filius ipsius *Theophilus*, quem *Zonaras* scribit fuisse iustitiæ observantissimum, & ejus quam probabat pietatis strenuum defensorem, multisque aliis laudibus abundasse, & ab *Imaginum cultu* constanter abhorruisse, atque ab illo tanquam ab *idolomania*, subdites abducere summopere contendisse.

Theophilum excepit filius *Michael*, quo cæso solus imperavit *Basilus Macedo*. Hic suaso *Adriani Secundi Pontificis Romani*, convocavit Anno Domini 869 *Synodum* illam *Constantinopolitanam* centum & duorum *Episcoporum*, quam *Romanenses* *Octavam Oecumenicam* vocant. In ea Synodo approbata est *Adoratio Imaginum*, in qua præfens fuit *Anastasius Bibliothecarius*, qui etiam gesta ejusdem Synodi *Romam* pertulit, eademque hortatu *Adriani Secundi Pontificis Romani*, in *Latinam* ut
ipse

ipse loquitur, transtulit; nec dehinc multi fuerunt qui late grafsanti hujusmodi Idololatriæ sese oppofuerunt; Nec mirum, cum fequiorum sæculorum infelix conditio mirari nos prohibet, fi mundo maximis Ignorantiæ & barbaræ tenebris obruto, & Pontificali interim magnitudine obftupefacto, non adeo multi legantur per illa tempora palam fe oppofuiffe adorationi Imaginum Synodicis quibufdam Pontificalibusque impiis Decretis conftabilitæ, quamvis nunquam caruerit teftibus veritas. Hæc ut plurimum ex *Forbefio Lib. VI. c. 12.*

Fourthly, The Mahometan Writers.

Suna Muhammedanorum qui ipsis eft qualis Mifchna Judæis.

N. Muhammedani *Alchorano* adjungunt *Sunam*. Quemadmodum enim Judæi legem diftinguunt in *Thorah SchebbiTabh*, legem ἑγγραφον; & *Schebbeal Pah'*, oralem; Ita Muhammed legem fuam complexus eft *Alchorano*, feu Scriptura, & *Suna*, i. e. Mifchna vel δευτεράκια. Has vero δευτεράκια in certos redigerunt titulos, & Apophthegmata, quorum celebris Arabum Scriptor *Bochari* integro volumine exhibet 5275. Titulus primus agit de *Infpiratione Muhammedis Prophetica*, & fententias habet 5. Secundus titulus de *Scientia* Sententias habet 75, & ita deinceps. His plerique Muhammedani ἀντιπρόσωπον adhibent fidem; unde etiam κατ' ἐξοχήν populus *Sune* appellantur: Sed & *Osmán ap. Elmacin* p. 34 deponendus Imperio, legatos mifit qui rebelles provocarent ad librum Dei *Alchoranum*, & doctrinam Prophetæ ejus *Sunam*. Sic *Talibitæ* cum regnum ambirent, Muhammed filius Ibrahimi populum invitavit ad præftandam benevolentiam generi Muhammedis, & ad observandum librum (*Alchoranum*) & legem *Sunan*. Verba funt *Elmacimi* p. 132. Hæc *Hortingerus Hift. Sac. N. T. Cap. VII.*

X. The Ecclesiastical Writers of the Tenth Century.

First, The Fathers of the Tenth Century.

(a) Reginonis Monachi & Abbatis Prumiensis, qui cl. vel exeunte nono, vel ineunte hoc Sæculo, ext. de Disciplinis Ecclesiasticis, & Religione Christiana libri duo cum Notis & Præfatione doctissima Baluzii. *Par.* 1671. 8°.

———— Extant & Chronica à Nato Christo ad An. 908. inter alios rerum Germanicarum Scriptores. *Frankofurti* 1583. Fol.

(b) Constantini Porphyrogenetæ Imp. Cp. qui cl. An. 911. ext. Collectanea de Virtutibus & Vitiis ex Historicis XIV. vetustioribus excerpta Græc. Lat. cum Notis Henr. Valesii. *Par.* 1634. 4°.

———— Excerpta Legationum à Davide Hæschelio edita Auguft. Vindel. 1603. 4°. Latine à Carolo Cantaciario cum Notis. *Par.* 1609. 8°.

———— Opuscula Politica Græc. Lat. illustrata suis & Variorum Notis à Johanne Meursio. *Lugdun. Bat.* 1617. 8°.

———— Narratio de Imagine Christi ab ipso Ser-
vatore ad Abgarum Edessæ regem missa, & ab E-
dessa Constantinopolim deportata Anno 944. Græc.
Lat. à Combesic. Orig. Gr. p. 75. ——— Vita Ba-
siliï Macedonis Imp. avi sui Græc. Lat. ab Allatio
Sym. *Par.* II. p. 1.

(c) Ratherii Monachi Lobienfis, qui cl. An. 928. ext. Opera ap. Lucam Dacherium Spicileg. Tom. II. & Tom. XII.

(d) Suidæ Grammatici qui cl. An. 980. ext. Lexicon Græc. Lat. ex Editione Ludolp. Kusteri Cantab. 3 Vol. Fol. 1706.

(e) Ælfrici, five Alfrici Abbatis Malmsburiensis, si non & Archiep. Cantuar. qui cl. An. 980. ext. inter cætera ejus Opuscula, Celebris ista Homilia de Corpore & Sanguine D. N. Jesu Christi, quæ quovis Paschate ad populum recitari, constituto olim Canone, jussa est Saxonice & Anglice. Londini 1638. 8o.

(f) Oecumenii, Novi Testamenti Scholiasta Græci, vulgo dicti, ext. Enarrationes in acta Apostolorum—— Commentarii in Epistolas Sancti Pauli—— Commentarii in Epistolam S. Jacobi, aliasque Canonicas Græc. Lat. Par. 1631. 2. Tom. Fol.

N. Hoc Sæculo fœdissimis Ecclesia maculis asperfit profligatissima innumerorum Episcoporum Vita, nec tantum Romanorum Pontificum, sed & aliorum diversis locis, ut de eo *Cassutius*, unde mirari nemo queat pro inopia literarum & literatorum, *Obscurum* meruisse dici.

(a) Reginon Prumiensis Abbas in Diocesi Trevirensi, deinde pulsus præfectura simplex Monachus, sub initia hujus Sæculi in eo otio elaboravit *Chronica à Christo nato ad An. 908.* Tum & *Librum de Ecclesiasticis Disciplinis & Religione Christiana*, egregiis Notis à diligentissimo Baluzio illustratum; & in quibus plurima quæ ad horum temporum supersticiosos Ritus, discrepantiam ab hodiernis, modum Inquisitionis Episcopalis, loca sepulturæ, ac Disciplinam omnem Clericalem, continentur; Ibi etiam suse explicat quid *Exedra, Talamasca, Armiscara, Cotta, Renadiare, Marchidum, Libri recitati* &c. Hæc *Spanhemus ad Sæcul. X.*

(b) Curopalates hujus reprehendit vinolentiam, & in rebus publicis administrandis ostantiam, favitiam in puniendo, & in deligendis

ligendis magistratibus neglectum maximum: è contra vero laudat ejusdem liberalium artium scientiam, & excellentem Philosophiæ cognitionem, curamque artium Mechanicarum, quas ad magnum incrementum perduxit, nec non pietatem erga Deum, & liberalitatem, quippe qui nunquam sine donis ad Ecclesias accessit. Sed & superest adhuc ejusdem Imp. admonitio præclara ad Romanum filium suum de non ineundo connubio cum externis gentibus, quod fragmentum esse videtur, excerptum ex prolixiori ejusdem descriptione: Cujus quidem admonitionis suæ fundamentum præcipuum sumit ex antiqua Constantini Magni Constitutione, quam in Sacra mensa Ecclesiæ S. Sophiæ descriptam asserit; qua idem Constantinus Magnus severissime sancivisset, ne unquam Romanorum Imperatores affinitatem cum nationibus contraherent, diversis moribus utentibus, maximè vero quæ alterius fidei essent, præterquam cum solis Francis, propter antiquam gentis claritudinem atque nobilitatem.

(c) RATHERIUS vir magni nominis inter Scriptores hujus temporis, multas reliquisse præclari ingenii lucubraticnes constat, ut de eo *Spondanus* ad An. 944.

(d) In opere sive scriptis quæ Suidæ nomen præferunt, complura sunt, non tantum, ut de eo *Possevinus*, quæ ad Philologiam, ad Historiam humanam, ad Poësin, ad Philosophiam, sed & ad Divinæ Scripturæ, patrumque & Historiarum Ecclesiasticarum notitiam spectant. Veruntamen etiam plerique iidem fuerunt intertexta, quæ aut Evangelicæ veritati adversantur, aut procul absunt ab Historica integritate. Hæc *Possevinus* in *Appar. Sacr.*

(e) Profertur contra præsentiam Corporalem hic testis luculentus, eoque hujus Testimonium magis authenticum, quod continet doctrinam totius tum Ecclesiæ Romano-Saxonice publicè receptam, sanctam, & quotannis Anglo-Saxonice recitandam in Ecclesia, in die Paschæ. *Spanhemius* ad Sæc. X.

(f) OECUMENIUS Græcus auctor, valde doctus, in explicandis Divinis Scripturis brevis, apertus, & elegans, atque in Veterum Commentariis evolvendis assidue versatus, collegit solerti cura ex dictis præstantiorum Græciæ Ecclesiæ doctorum, ex aureo isto Chrysolomo præcipue, nobiles Annotationum Commentarios. *Sixtus Senensis*,

Secondly, The Heretical and Anti-Christian Writers of the Tenth Century.

N. Cum parum aut nihil reliquum est Hæreseos in hoc & sequioribus Sæculis, quod Papismus sive Anti-christianismus non absorpsit; vice errorum unoquoque Sæculo enascentium, ut superius factum est, quædam hic addere visum est (prout in Dæno ad calcem Augustini de Hæresibus habetur) ex quibus quanta sit hodie vastitas Ecclesiæ, quantique Errores, & quam sævi pro vera fide regnent etiam inter eos, qui Christianum nomen sibi assumunt, luculenter apparebit. Sic igitur illa se ad verbum habent.

Denique gens Christianum nomen profitentium, universa divisa est in decem nationes, & velut diversas, ejusdem tamen religionis, professiones præcipuas.

1. Latinorum qui parent Imperatori Germaniæ, & Romanæ Ecclesiæ: uti Germania ipsa, Gallia, Hispania, Italia, Polonia.

2. Græcorum, qui Imperatori Græco parebant olim, & nunc Constantinopolitano Patriarchæ, qui non obediunt Romanæ Ecclesiæ.

3. Indorum, sive Æthiopum, quorum princeps est Presbyter Joannes in cujus terra est corpus Sancti Thomæ. Hic habet sub se reges septuaginta duos, & quando progreditur aliquo, crucem ligneam ante se portari jubet: quum in bellum it, duodecim cruces aureas.

4. Jacobitarum, à Jacobo hæretico discipulo Alexandrini Patriarchæ. Sunt in Oriente, Chaldæa & Arabia multi. Circumciduntur & ferro candente sibi suisque crucem imprimunt. Aiunt in Christo tantum esse divinam naturam. Soli Deo confitentur. Damnati concilio Cædensi.

5. Nestorianorum, à Nestorio hæretico Constantinopolitano Episcopo, qui duas in Christo personas posuit. Tartariam habitant latissimam, & in India majore. Conficiunt corpus Christi in fermento.

6. Maronitarum, à quodam Maronite hæretico, qui unam tantum in Christo voluntatem ponunt. Hi sunt militares viri. Campanis, ut nos utuntur. Libyam incolunt, & Phœniciam. Lingua utuntur Arabica.

7. Armeniorum, à loco, ubi habitant, scilicet prope Antiochiam, & in utraque Armenia. Habent suum Catholicum, cui parent omnes: vulgari Sermone in Ecclesia & officio faciendo utuntur, ut omnes intelligant quæ geruntur. Jejunant quadragesimam: die tamen Veneris carnes edunt. Sacerdotes eorum habent coronas in capite rotundas, alii quadratas. Hierosolymam quotannis peregrinatione veniunt, magni exercitus instar erectis vexillis.

8. Georgianorum, à beato Georgio, cujus imaginem in præliis & vexillis ferunt. Mediam & Persiam, & Caspium mare incolunt. Lingua Græca utuntur, & eorum more administrant Sacramenta. Fœminæ barbam habent, ut viri. Sacerdotes coronas in capite rotundas, alii quadratas. Magni exercitus instar Hierosolymam quotannis votiva peregrinatione veniunt erectis vexillis.

9. Suranorum, à Sur civitate in Assyria. Lingua vulgari utuntur Saracénica in officiis Missæ. Græco more conficiunt corpus Christi in fermento. Horum ritus sequuntur quidam in terra sancta, qui dicuntur Samaritani. Obediunt Græcis, quorum doctrinam in multis amplectuntur.

10. Mozarabum. Hi partim sunt in Africa, partim in Hispania, ex Arabia profecti. Utuntur in officiis Lingua Latina, & Romanæ Ecclesiæ parent. Conficiunt in azymis, in multis tamen à Latinis dissentiunt. Inter suæ tantum gentis homines conjugia ineunt. Singulis horis singulos Psalmos dicunt. Natio devota. Nunc pauci omnino restant.

Hactenus ista, ex quibus intelligitur quam nunc miser sit & profus infelix orbis terrarum status, qui Christianam fidem olim per Apostolorum & aliorum prædicationem semel amplexus, eam deseruit, novisque doctrinis delectatus, ita discerptus jam distractusque est, ut puræ religionis illic, ubi olim florentissimæ fuerunt Ecclesiæ vestigia vel nulla omnino, vel admodum exigua nunc restent. Ac mihi tot hæreses & tantas, tum in Deum, tum in Christum ipsum tamque horrendas blasphemias à Gentibus, & præputiatis (quibus magna sua misericordia Dominus tam liberaliter salutem Evangeliumque suum communicaverat) excogitatas, pertinaciterque defensas intuenti horret animus, venitque sæpe in mentem fore, ut propter tam gravem verbi nominisque sui contemptum, Dominus Deus à Gentibus suum Evangelium, justo suo judicio auferens, transferat iterum traducatque ad Judæos à quibus primum ortum est. Nam si Deus illis naturalibus ramis non pepercit, ut ait Paulus, vide ne tibi, qui oleaster es, & in eorum locum tantum inlitus, non parcat. Ac certe notanda est illa maxime necessaria Pauli admonitio & sententia ad nos Gentes, Rom. 11. versu 22. Vide igitur benignitatem & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severitatem: in te vero benignitatem, si permanferis in benignitate: alioquin & tu excideris. Quod tam horrendum suum judicium Deus, Pater misericordiarum, per Dominum nostrum Jesum Christum à nobis avertat. Cui laus & gloria in sæcula sæculorum, & ultra. Amen. Hæc Danæus ad causam Augustini de Hæres.

XI. The Ecclesiastical Writers of the Eleventh Century.

(a) Michaelis Pselli, qui cl. An. 1050. est. Carmina, seu Paraphrasis Metrica in Cantica Canticorum Lat. Antwerp. 1615. 8°. Græce cura Jo. Meursii, Lugd. Bat. 1617. 4°.

—— Commentarius in Cantica Canticorum ext. Græc. Lat. in Aneuario Duceano Tom. II. p. 681.

—— Capita quædam de Trinitate & Persona Christi ad Michael. Imp. Græc. Lat. cum Notis Woesegii Augustiæ 1608. 8°.

—— Iambi in Vitia & Virtutes, & Anagoge in Tantalum & Circen, & Allegoria de Sphinge Græc. Lat. *Baf.* 1544. 8°.

—— De Operatione Dæmonum Dialogus Græc. Lat. cum Notis Gilberti Gaulmini, *Par.* 1615. 8°.

—— Expositio seu Scholia in Oracula Chaldaica, una cum Oraculis Sibyllinis, *Par.* 1599. 8°.

—— Brevis dogmatum Chaldaicorum declaratio Græc. Lat. à Patricio edita, *Venet.* 1593.

—— Opuscula quatuor, *viz.* Synopsis Legum Versibus Iambicis & Politicis, Carmina Politica de dogmate, Carmina de Nomocanone, Libellus de VII. Sacris Synodis Oecumenicis cum Notis Fr. Bosqueti, *Par.* 1632. 8°.

—— De Facultatibus Animæ Liber Græc. Lat. cum Origenis Philocalia, *Par.* 1624. 4°.

—— Annotations in aliquot Gregorii Nazianzeni Loca Lat. à Billio editæ cum Gregorii Nazianzeni Operibus—— Oratio Panegyrica in Simeonem Metaphrastem Lat. ap. Allatium de Scriptis Simeonis, p. 221.—— Officium pro ejus Commemoratione Græc. Lat. ib. p. 236. Cætera ipsius sunt Philosophica, Mathematica, Rhetorica de quibus vide *Cavum* Hist. Lit.

(b) Simeonis Junioris dicti, ut à *Metaphraste* distinguatur, & qui cl. An. 1051. ext. Opuscula Latine ex Jacobi Pontani Versione, & cum Notis Gretferi, *Ingolst.* 1603.

—— Orationes, Hymni & Capita Practica & Theologica varia ap. Allatium de Scriptis Simeonum.

(c) Petri

(c) Petri de Honestis, & Damiani dicti, qui cl. An. 157. ext. Opera cum Notis & Observationibus Constantini Cajetani Romæ Tom. III. Fol.

— Ext. & Tomus Quartus, Par. 1663.

— Liber de Correctione Papæ & Episcopi, Argentorati 1562.

(d) Lanfranci Archiep. Cantuariensis, qui cl. An. 1070. ext. Opera à Luca Dacherio cum Notis edita, Par. 1648. Fol.

N. Pauci hoc Sæculum ornarunt Scriptores, unde & *Obscurum* dictum, etiam & à Pontificiis ipsis *Infelix* habetur. Qui inter tantam barbariem paulo emicuerunt, sequentes fuerunt; nempe,

(a) Pselius nobilissimus, & disertissimus Philosophus, & Theologus, uti de eo *Bona*. Quis autem hic fuerit & quæ scripserit, docet vir doctissimus *Leo Allatus in Diatriba de Pselis*, ubi de hoc nostro sic effatur. Ausim dicere, neminem ea, vel subsequente ætate, Græce vel invenisse acrius, vel ordinasse aptius, vel locutum eloquentius, vel profundius res pertractasse. Nulla fuit scientia, quam ipse vel Notis non illustraverit, vel compendio non tentaverit, vel optima Methodo non expederit.

(b) Simeonis præpositi Monasterii S. Mamantis, quem Græci Novum Theologum post Nazianzenum vocant, Orationes & Opuscula Sanctis documentis plenissima. *Bona*.

(c) Petrus Damianus ex Monacho Cardinalis, vir optimi sensus, & aureæ tacundia, ob zelum Ecclesiasticæ disciplinae alter Hieronymus dictus. *Bona*. Hic auctor fuit, ut Officium Virginis in Monasterio suo recitetur; propagator pœnitentiæ disciplinæ per voluntaria flagella, aliorumque Sacrorum rituum, quo nomine à *Baronio* & ejusmodi auctoribus ad celestem promotus, hoc vero nomine à veræ religionis cultoribus in clarissimum Christi christianismi satellitem detrudi crederetur, ut &

(d) Lanfrancus etiam, primo Cadomenſis Abbas, dein Cantuarienſis Archiepiſcopus, qui ſcripſit contra Berengarium in re Sacramentaria, eumque ita convicit, vel potius ira Papalis compulſit, ut *Berengarius* librum ſuum in ignem jecerit. Hoc certe nomine à Pontificiis mire prædicatur; ſed & audi *Balaum de Scripturis Britan.* Lanfrancus Longobardus, Papiæ oriundus, erat Sophiſmatum Strophis, ac omni genere Dialectices ætate ſua inſtructiſſimus, novos erexit cultus, & multa pro ampliando Papiſmo fecit.

VI. Period or Interval from Gregory the VII. or Pope Hildebrand, under whom the Papal Anti-Christian Power arrived to its full Growth, and continued in such its Exaltation, till the Reformation.

XI. *The Remaining Writers of chiefest Note in the Eleventh Century.*

Theophylacti Achridiæ primariæ Bulgarorum Ecclesiæ Archiepiscopi, qui cl. An. 1017. ext. Commentaria in IV. Evangelia Græc. Lat. cum variis Lectionibus, *Par.* 1631. Fol.

————— Commentaria in Acta Apostolorum Græc. Lat. *Col.* 1568.

————— Commentaria in Epistolas S. Pauli Græc. Lat. è Joh. Loniceri translatione & recognitione Philippi Montani, *Londini* 1636. Fol.

————— Commentaria in IV. Minores Prophetas, viz. Habaccuc, Jonam, Nahum, & Hoseam, Lat. *Par.* 1549. 8°.

——— Inſtitutio regia ad Conſtantinum Porphyrogenentam Michaelis Ducæ filium Græc. Lat. à Petro Poſſino edita, *Par.* 1651. 4°.

——— Epiſtolæ LXXV. Græc. Lat. in Bib. Patr. Tom. XVIII. ——— Oratio in Adorationem venerandæ Crucis medio Jejuniorum tempore Græc. Lat. ap. Gretſerum de Cruce Tom. II. p. 1499. ——— Fragmentum de riſu & vociferationibus in Feſtis Sanctorum Lat. in Bib. Patr. Tom. XVIII. ——— Argumenta adverſus Latinos de Proceſſione Spiritus Sancti Græciæ Orthodoxæ Tom. I. p. 215.

(b) Brunonis Ordinis Carthuſiani fundatoris, qui cl. An. 1086. ext. Opera Studio Theodori Petræi, *Colon.* 1611. III. Tomis Fol.

(c) Ivonis Carnotensis Ep. qui cl. An. 1602. ext. Opera, *Par.* 1647. Fol.

——— Ext. & alia quædam edita à Dacherio in Appendice ad Guiberti Opera. p. 664.

(d) Anſelmi Archiep. Cantuarienſis qui cl. An. 1093. ext. Opera ex recenſione Gabrielis Gerberonis, *Par.* 1675. Fol.

N. (a) Theophylactus, Bulgaricæ Archiepiſcopus, in D. Chryſoſtomi lectione diu multumque verſatus ac detritus, redegit in breve & apertum Compendium juxta Hiſtoricam intelligentiam, quicquid admirabilis ille Pater ex aureo ſuo ore, veluti ex abundantiffimo fonte, in exponendis Scripturis Sanctis effuderat, prætermiſſis locis communibus, in quibus ille plenis eloquentiæ velis excurrere conſuevit. Allegorias quoque cum aut nullas, aut raras apud Chryſoſtomum inveniffet, ex aliorum Commentariis ſupplevit, & ſuis locis aptiffime accommodavit. *Sixt. Senſ. Bib. Sanc. l. 4.*

(b) Brunonis Carthusianorum Fundatoris commentaria pia, & docta in Scripturam. *Bona.*

(c) Ivo Carnotensis Episcopus Scripturarum, & Canonum Scientia illustris. *Bona.*

(d) Anselmi Opera Doctrina & succo plenissima sunt. *Idem.*

XII. The Ecclesiastical Writers of the Twelfth Century.

First, The Fathers of the Twelfth Century.

(a) Ruperti Tuitiensis qui cl. An. 1111. ext. Opera, *Par.* 1638. 2 Vol. Fol.

(b) Euthymii qui cl. An. 1115. ext. Opera Latine, in Bib. Patr. Tom. XIX. p. 1. 235. 475.

(c) Bernardi Clarævallisensis qui cl. An. 1115. ext. Opera, *Par.* 1666. 2. Vol. Fol.

(d) Petri Abelardi qui cl. An. 1120. ext. Opera, *Par.* 1616. 4°.

(e) Hugonis de S. Victore qui cl. An. 1120. ext. Opera, *Par.* 1648. 2 Vol. Fol.

(f) Richardi Victorini qui cl. An. 1150. ext. Opera, *Rothomagi* 1650. 2 Vol. Fol.

(g) Petri Blefensis qui cl. An. 1160. ext. Opera, *Par.* 1667. Fol.

(h) Petri Lombardi qui cl. An. 1141. ext. Opera, *Bas.* 1486.

N. (a)

N. (a) Rupertus Abbas Tuitienſis, pietate eximius, eloquio nitidus, ſenſu profundus: Erravit tamen circa Sacramentum *Eucharistiæ* Errorem aſtruens *impanationis*, ut Bellarminus obſervat, & ex ſcriptis ejus manifeſtum eſt. Hæc *Bona*. Qui Error hic fuit: Aſſeruit in Euchariftia ita inefſe vere ipſum integrum corpus & ſanguinem Chriſti, ut tamen ſubſtantia ipſa panis & vini etiam integra remanerent. *Spondanus ad An. 1111.*

(b) Euthymii Zigabeni elegantes ſunt, eruditi & preſſi Commentarii in Scripturam. *Bona*.

(c) Bernardus Abbas Clarævallenſis Doct̃or mellifluus, & Theodidactus, Spiritualis Doctrinæ Theſaurus, audit apud *Card. Bonam*. Inter Latinos *Bernardum* me capit, inquit, *Lipſius Ep̃ſt. Cent. III. ad Belgas Ep̃. 49.* Et uſum habet excitandi, ob acrimoniam ubique & calorem; tum etiam docendi atque imprimendi ob ſententiarum acumen, quas crebro & ſalubriter miſcet. Utinam tales *Papiſtas* multos, imo vel unum talem haberemus in toto regno Pontificio, qualem Bernardum fuiſſe conſtat. Ita ſane, ita ſolide diſputat ille de ſummis fidei capitibus, de Scripturis, de Eccleſia, de Hominiſis miseria, de gratuita Juſtificatione, de Gratia, de Nova Obedientia, *Carlton. in Conſenſu Eccl. Cathol. cont. Tridentinos Lib. 6.*

(d) Hic celebris Bernardi Antagoniſta pluraque ei objecta ſunt, quæ quidem, ut de eo *Cavus* noſter, in hominem vel mediocriſis ingenii nulla religionis ſcientia imbuti, haud cadere poterant, quæque ipſe Petrus conſtanter pernegavit. Ab his ipſum liberant, ejus qui ſuperſunt libri. In hoc maxime peccaſſe videtur *Abelardus*, quod ad Argutias Dialecticas, & inſolentes quosdam Philoſophiæ terminos, dogmata Theologica, & ſumma quædam fidei Catholiciæ Myſteria revocare ſit conatus. Hæc *Cavus Hiſt. Lit. Part. I.* Hujus Opera nuper è tenebris prodierunt, nec in Bib. Patr. rejiciuntur, unde hic locum habeant.

(e) Scripſit *Ingo* pieroſque Egregios tum Exegeticos in Sacram Scripturam libros, tum Aſceticos ad vitam Sanctam inſtituendam, tum Theologicos de Deo, de Chriſto, de Sacramentiſis, tum de aliis rebus didacticos. *Cabaſſinus ad Sec. XI.*

(f) Eodem

(f) Eodem tempore, atque in eodem cum Hugone de S. Victore monasterio vixit Monachus Ordinis Canoniorum Regularium Richardus à S. Victore, cujus extant præclari & devoti plerique tractatus, ejus acumen ingenii cum pietate referentes. *Idem ib.*

(g) Hic in Divinis Scripturis studiosus ac eruditus, atque in Sæcularibus literis egregie doctus; ingenio acutus, & vehemens; qui vitia principum ac prælatorum, non palpare, sed arguere, noverat. Propter eruditionem & vitæ honestatem apud Reges, Principes, & Episcopos in pretio habitus. *Trithem.*

(h) Lombardus Sacro-Sanctæ Philosophiæ veritatem, fontemque purissimum, cæno Quæstionum, rivulis Opinionum conturbavit. *Johan. Aventin. Annal. Lib. 6.* Et certe ab hoc tempore, ut loquitur Trithemius, Philosophia Sæcularis, Sacram Theologiam inutili sua curiositate scædare cœpit, & in diversas Sectas abiit. Unde & cum Lombardo Sanctorum Patrum series vulgo clauditur, & Scholasticorum agmen ducitur.

Secondly, The Jewish Writers of the Twelfth Century.

(a) Aben-Ezræ, qui cl. Ann. 1145. ext. Commentaria in Biblia in Bibliis Venetis, de quibus supra.

(b) Rabbi Mosis Maimonidis, qui cl. An. 1160. ext. quamplurima, *viz.*

————— *Porta Mosis* Arabicè cum Versione Latina & Notis, cura Edwardi Pocockii LL. Orientalium in Academia Oxoniensi Professoris, *Oxon. 1655. 4º.*

————— *Tractatus de Idololatria* Hebraicè, cum Versione & Notis Dionysii Vossii, *Amstelodami 1641. 4º.*

————— *Liber cui Titulus, Doctor Perplexorum*, quem
S f

ex Hebræo transtulit Johan. Buxtorfus, *Basilie* 1629. 4°.

————— *Traçtatus de Pœnitentia* cum Versione Johannis Hilperti. *Helmstadii* 1651. 4°.

————— *Opus Manus fortis* inscriptum, Latine redditum à Ludovico de Compiegne, Natione Judæo, *Par.* 1667. 12°.

————— *Traçtatus de Consecratione Calendarum*, Paris. 1669. 12°.

————— *Liber cui Titulus Sephar Hammizuos*, Amstelodami 1660.

————— *Canones Ethici Ebraice & Latine*, cum Interpretatione & Notis Georgii Gentii, *Amstel.* 1640.

(c) Rabbi David Kimchi, qui cl. An. 1190. ext. Commentarii in omnes Psalmos Davidis ex Hebræo Latine redditi ab Ambrosio Janvier Congreg. S. Mauri Monacho Benediçtino, *Par.* 1666. 4°.

N. (a) Aben Ezra ob insignem doctrinam & sapientiam, נאִיִּן סֵפֶרֶן sapiens dictus. Et apud Rich. Simon. in *Catal. Author. Judæor.* Rabbinorum sapientissimus audit; utpote qui cæteris non tantum magis perspicuus, methodicus, & in stylo multum elegantior, scripturæque Idiotismorum tenacior; sed etiam prudentior, cautior & nugarum parcior.

(b) Rabbi Moses Ben Maimon Talmudicam doctrinam sepositis nugarentis feliciter complexus est. Nunquam ita magnifice quicquam de illo auctore dicemus, quin id virtus superet ejus. Fato enim quodam & forte nascendi primus solusque in illa gente recte intellexit, quid hoc sit, non ineptire. *Pet. Kunæus de Respub. Heb.* p. 9. Et sicuti quidem apud cives suos tantam dudum adeptus est laudem, ut de eo pronunciarint; à Mose, Propheta scilicet, ad Mosem *Ægyptium* nimirum, seu Maimonidem, non surrexit Mosi similis; ita non minoris est dignationis

dignationis apud Christianos, quippe qui solidæ atque ingentis doctrinæ virum fuisse unanimes affirmant. *Acta Eruditor. Januarii 1684. p. 10.*

(c) Ex Judæis *Maimonides* præstat & *Kimchius*, quorum ille, in suo *More Nevochim*, hic in *Michol & Schoraschim* Criticæ Sacræ, tum ad Linguæ Sanctæ, tum ad Rituum & Cæremoniarum; Notitiam tantum conferunt, ut à Bibliotheca Theologica non facile possint abesse. *Hottinger. Bibliothecar. Quadrupart. p. 175.* Et ut ex Rabbiniis Hebræorum in Vetus Testamentum novissimus est, præter *Rabbi Levi Ben Gerson*, sic etiam doctissimus, minime superstitiosus, & Christianorum Lectioni aptissimus judicatur. *Gesner. in Biblioth.*

Here with the Twelfth Century does end in most Persons Accounts, that set of Writers which we commonly term the FATHERS; After which succeed the SCHOOLMEN. As to the former, the Writings of the Fathers, they are either compris'd in separate and distinct Volumes, with the SCHOLIA and Notes of the Learned thereupon, and these have been set down distinctly according to the latest and most approv'd Editions; Or they are collected altogether in the BIBLIOTHECÆ PATRUM, and other SPICILEGIUMS, which is generally done with the lower Class, or less voluminous Writers of the former Centuries. And that it may be also known where these are to be found, I thought it not improper here to subjoin the said SPICILEGIUMS; As also for the better Understanding of both one, and the other, some of the most considerable DISERTATIONS upon any of the foremention'd Ecclesiastical Writers either of the First, or Second Class.

I. General Collections, and other Spicilegiums of the Lesser Fathers, and others of the Ancient Writers.

Bibliotheca Patrum Editionis Novissimæ XXVII.
Vol. *Lugd.* 1677. Fol.

Micropresbyticum Veterum quorundam brevium
Theologorum, *Bas.* 1550. Fol.

Orthodoxographa S. Patrum Monumenta, *Basil.*
1569. 2 Vol. Fol.

Græciæ Orthodoxæ Tom. I I. *Rom.* 1652.
1659. 4o.

Baluzii Miscellanea, *b. e.* Collectio Veterum Monu-
mentorum, 4 Tom. *Paris.* 1679. & sequenti-
bus Annis 8o.

Canisii Antiquæ Lectiones Tom. VI. *Ingolst.*
1601. 4o.

Petri Steuartii Anæctuarium ad Canisii Lectiones
Antiquas, *Ingolstæd.* 1616. 8o.

Cotelerii Ecclesiæ Græciæ Monumenta 3 Vol.
Par. 1677. 1681. 1687. 4o.

Luçæ Dacherii Veterum aliquot Spicilegium
13 Vol. *Par.* 1665. & sequent. Annis, 13. Vol. 4o.

Jacobi Gretseri Tomi Tres de Cruce, *Ingolstæd.*
1616. Fol.

Jacobi Hommii Supplementum Patrum; seu Varia Patrum Opuscula nunc primum edita, *Paris.* 1684. 8°.

Christiani Lupi Epistolæ Patrum de Concilio Ephesino cum Scholiis & Notis, *Lovan.* 1682. 4°.

Joh. Mabillonii Analec̄ta Vetera IV. Vol. *Par.* 1675. & sequentibus Annis 8°.

———— Iter & Musæum Italicum, *Paris.* 1687. 4°.

Gilberti Maguini Veterum Doctorum qui IX. Sæculo scripserunt de Prædestinatione & Gratia Collectio, 2 Vol. *Par.* 1650. 4°.

Stephani P'Moyne Varia Sacra, seu Sylloge Variorum Opusculorum Græcorum ad rem Ecclesiasticam Spectantium, una cum Notis Tom. II. *Lugd. Bat.* 1694. 4°.

Jacobi Sirmondi Veterum Opuscula Dogmatica, *Par.* 1630. 5 Vol. 8°.

Joh. Ernesti Grabæi Spicilegium Patrum, Græc. Lat. *Oxonii* 1701. 2 Vol. 8°.

Collectio nova Patrum & Scriptorum Græcorum, Eusebii Cæsariensis, Athanasii, & Cosmæ Ægyptii, hæc nunc primum ex Manuscriptis Codicibus Græcis eruit, Latine vertit, & Notis illustravit, B. de Montfaucon, 2 Vol. *Paris.* 1707. Fol.

II. Dissertations on some of the Fathers and Ancient Writers.

Philippi Labbæi Dissertatio de Scriptoribus Ecclesiasticis, *Par.* 1660. 2 Vol.

————— *Conspectus Novæ Editionis opp. Damasceni, Par.* 1652.

Leonis Allatii de Libris Ecclesiasticis Græcorum Dissertationes duæ, *Par.* 1645. 4°.

————— *De Scriptis Simeonum Diatriba, Par.* 1664. *Par.* 4°.

————— *De Pfellis & eorum Scriptis Diatriba, Rom.* 1630. 4°.

————— *De Georgiis & eorum Scriptis Diatriba edita inter Notas ad Georg. Acropolit. Par.* 1651. Fol.

————— *De Methodiorum Scriptis Diatriba præfixa ad Methodii Symposium decem Virginum, Rom.* 1650. 8°.

————— *De Ecclesiæ Orientalis & Occidentalis perpetua Consensione Libri Tres. Amstel.* 1648. 4°.

————— *De Ecclesiæ Orientalis & Occidentalis Consensione in Dogmatis de Purgatorio, Rom.* 1655. 8°.

————— *H. Hottingerus Fraudis & imposturæ convictus, Rom.* 1661. 8°.

———— De Octava Synodo Photiniana Liber 1662. 8°.

Gottofridi Vindilini Divinatio de Clementis Epistolis Concil. Tom. I.

Dodwelli Dissertationes de Irenæo, *Oxon.* 1688. 8°.

P. Allix Dissertatio de Tertulliani Vita & Scriptis, *Par.* 1679. 8°.

David Blondelli Pseudo-Isidorus, & Turrianus Vapulans, *Genevæ* 1628. 4°.

Francisci Combeficii Originum Cp. Manipulus Gr. Lat. *Parif.* 1664. 4°.

Jo. Cray Specimen Conjecturarum & Observationum in loca quædam Origenis, Irenæi, Tertulliani, Epiphaniæ, 1632. 8°.

Hen. Dodwelli Dissertationes Cyprianicæ, *Oxon.* 1684. Fol.

Matthæi Larroquani Dissertatio de Photino Hæretico, *Genev.* 1670. 8°.

Joh. Pearsoni Vindicæ Ignatii Epistolarum ad calcem Patrum Apostolicorum à Joh. le Clerico Editor.

Dallæus de Scriptis Ignatii, & Dionysii, vulgo dicti, *Arropagitæ.*

———— De Pseud-epigraphis Apostolicis. *Uterque inter Opera.*

Vincentius Placcius de Scriptoribus Pseudonymis,
Hamb. 1674. 4°.

Theophili Raynaudi Erotemata de bonis & malis
Libris, *Lugd.* 1653. 4°.

II. IN THE
ACTS *and* DECREES

OF

Councils General, Provincial, &c.

First, Preliminary to the Reading of the Councils may be perus'd, or occasionally consulted,

I. *The Ecclesiastical Chronology, History and Geography; so far at least-wise as may be requisite to know the Time, Occasion, and Place of convening the several Councils and Synods.*

First, Chronology and History respecting more especially the Occasion of the Convention of Councils and Synods.

Ruesii & Hartmanni *Historia Conciliorum Ecclesiastica ad Annum usque 1661. 1675.*

Conciliorum Index per Gentes Orbis terrarum præci-
T t præci-

præcipuas. Romanorum Pontificum Index Chronologicus; & alter Alphabeticus.

Imperatorum Romanorum Index.

Index Episcoporum & aliorum qui Conciliis interfuerunt. *Hæc quatuor in Apparatu Conciliorum Labbai.*

Secondly, Ecclesiastical Geography, more particularly as relating to Places where Councils and Synods have been held.

Sanfoni Geographia Patriarchalis; five Tabula Geographica in Epitomen contracta, in qua Patriarchatus antiqui, Romanus, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus & Hierosolymitanus, in Exarchatus five Primatus, sique in Provincias Ecclesiasticas distribuuntur, & Provinciarum urbes Metropoles, five Archiepiscopatus designantur.

———— Geographia Synodica Regionum, Urbium & Locorum ubi celebrata sunt Concilia, Oecumenica, Provincialia, & Synodi Diocesane; Tabula Geographica prima, quæ totius orbis partes continet.

———— Tabula Geographica Secunda Italiam, Galliam & Angliam exhibens.

Labbei Geographiæ Episcopalis Breviarium, quo Sedium Episcopaliū per orbem Terrarum nomina exhibentur; cum Appendice qua veteres Ecclesiæ Metropolitanæ cum subiectis Episcopis usque ad VII, VIII, XI. circiter Sæcula à Christo nato elapsa designantur.

Conciliorum Index, ubi loci per Gentes orbis Terrarum præcipuas, & quo Anno celebrata sunt indigitans. *Hæc in Apparatu ad Conciliorum Tomos Vol. I.*

II. The History and Account of Heresies and Schisms.

Irenæus, Epiphanius, Philastrius, Augustinus, Theodoretus, Sirmondi Prædestinatus, Damascenus ut supra.

III. The History of the Popes; and of the Authority they pretend to, and which they have not, in reference to Councils.

First, The History of the Popes.

Anastasius Bibliothecarius & Luitprandus de Vitis & Gestis Pontificum Romanorum ut supra, p. 149.

Alphonfi Ciaconii Vitæ & res gestæ Pontificum Romanorum, & S. R. E. Cardinalium ab initio nascentis Ecclesiæ usque ad Clementem IX. additis Pontificum recentiorum imaginibus, Cardinalium insignibus, plurimisque æneis figuris & indicibus, 4 Vol. Romæ 1677.

Secondly, On the Authority they pretend to with reference to Councils.

Hieronimi Donati, Patricii Veneti, Apologeticus ad Græcos, de principatu Sedis Romanæ.

— Epistola ad Oliverium Cardinalem Neapolitanum, in qua Romanam Ecclesiam Primatum Ecclesiasticæ dignitatis retinere, & Petrum esse petram, & fundamentum Ecclesiæ comprobatur.

Fr. Pauli Fabuloti Romani de potestate Papæ supra Concilium Disputatio Theologica.

Monarchia Petri de monte Veneti Ep. Brixienfis, in qua Generalium Conciliorum Materia de Potestate, Præstantia, & Excellentia Romani Pontificis & Imperatorum, plenissime disputatur. *Hi quinque Tractatus in Labbei Apparatu ad Concilia Tom. II.*

Bellarminus in primo & secundo Tomo de Fidei Christianæ Controversiis.

Thirdly, On the Authority which they have not in reference to Councils.

Ægidii Romani Bituricensis Archiep. Liber contra Usurpationes Bonifacii VIII. adversus Philippum pulchrum Franciæ Regem.

Johannis de Parisiis, Ordinis Fratrum Prædicatorum Tractatus de potestate Regia & Papali.

Disputatio inter Clericum & Militem super potestate prælatis atque principibus terrarum commissa, incerto auctore, temporibus Bonifacii VIII. scripta sub forma Dialogi.

Quæstio de potestate Papæ ab Anonymo.

Petri de Alliaco Cardinalis Cameracensis Quæstio in suis Vesperis tempore primi Concilii Pisani & Synodi

Synodi Constantiensis; *Utrum Petri Ecclesia lege reguletur.*

Johannis Gersonii Cancellarii Parisiensis Tractatus *De Potestate Ecclesiastica, & de Origine Juris, & Legum*, editus Constantiæ tempore Concilii Generalis.

—— Sermo factus per eundem Cancellarium 21. die Julii An. MCCCCXV. Super processionibus faciendis pro Viagio Regis Romanorum ad Petrum de Luna; in quo ponuntur duodecim Conclusiones, seu Regulæ Practicæ in Sacro Generali Constantiensi Concilio——

—— Tractatus de Statibus Ecclesiasticis —— Opusculum ab illo lucubratum statim atque Martinus V. quam primum est dissolutum Constantiense Concilium, edidit Constitutionem, qua prohibuit, nequis à Sententia Papæ & Sedis Apostolicæ ad Generale Concilium provocaret; quod opusculum ita inscribitur Tractatus Magistri Johannis de Gerson, *Quomodo, & an liceat in Causis Fidei, à Summo Pontifice appellare, seu ejus judicium declinare.*

—— Tractatus qui inscribitur *Resolutio circa materiam Excommunicationis & Irregularitatum* ——

Tractatus qui inscribitur *Discussio illius assertionis, Sententia Pastoris etiam injusta tenenda est* ——

Tractatus qui inscribitur, *Propositiones utiles ad exterminationem presentis Schismatis per viam Concilii Generalis.* ——

Tractatus qui inscribitur *Libellus Articulorum Theologicorum & Scholasticæ compositorum contra Petrum de Luna &c.* —— Libellus de Auferribilitate Papæ ab Ecclesia. Hæc omnia apud Edm. Richerium in *Vindiciis Doctrinæ Majorum Scholæ Parisiensis*, Colon. 1683. 4º.

Scripta quæ Jacobus Almainus & Johannes Major pro Ludovico XII. adversus absoluta Imperii Julii II. Et Cajetani Scriptiones ediderunt, ib. Lib. 4º.

Edmundi Richerii Apologia pro Johanne Gersono pro Suprema Ecclesiæ & Concilii Generalis Auctoritate,

ritate, atque independentia Regiæ potestatis ab alio quam à solo Deo. *Lugd. Bat.* 1676. 4°.

— De potestate Ecclesiæ in rebus temporalibus Libri IV. *Colon.* 1691. 4°.

— Vindiciæ Doctrinæ Majorum Scholæ Parisiensis; seu constans & perpetua Scholæ Parisiensis Doctrina de Authoritate & Infallibilitate Ecclesiæ in rebus Fidei & morum; contra Defensores Monarchiæ Universalis & absolutæ Curix Romanæ, *Colon.* 1683. 2 Vol. 4°.

N. Inter ipsos Pontificos maxime litigatur, utrum Concilio Generali an Papæ suprema est Auctoritas? Schola Parisiensis ab omnibus retro Sæculis; inter primos autem *Gerfonus* magnus ipsius Cancellarius, ut & Concilium Constantiense & Basiliense Sæculo decimo quinto, & Richerius Sæculo sexto multum sudarunt in Concilii auctoritate supra Papam astruenda. Quorum Conclusiones hæc sunt, ut ex *doctissimo Richerio Præfatione ad Apologiam ipsius pro Gerfona videre est.*

Primo infallibilem decernendi facultatem, sive potestatem Architectonicum clavium penes Universalem Ecclesiam, aut Generale Concilium representans, minime vero penes unum & solum Papam habitare; *Qui cum ex hominibus assumatur circumdatus est infirmitate, Heb. 5.* At proinde fallere & falli potest; quocirca infallibili norma qua dirigatur necessario indiget.

Secundo Concilii Generalis Auctoritatem sic eminere supra Papam, ut Canones pro Universali Moderatione Ecclesiæ condât, quos Pontifex executioni erga particulares Ecclesias mandare, nec non etiam de illis eo in casu dispensare debet, quo ipsummet Concilium si congregatum esset pro communi Ecclesia, non privatorum bono dispensaret. Enimvero Summi Pontifices & Episcopi distributim capti sunt ministri & custodes Canonum, teste Gratiano in præmio distinctionis 20 versus *Decretis ergo.*

Tertio statum aut principatum Ecclesiæ ab ejusdem regimine distingui: quoniam status aut principatus Monarchicus est; regimen vero Aristocraticum; idque Dominus ita esse voluit; ut omnes Episcopi, atque ipsemet Papa magis essent solliciti de Ecclesia

clesia frequentius consulenda, & cogenda in Concilium ad in-
eundam Communionem Sanctorum Universalis Ecclesiae; Ita ut
in rebus magni momenti nihil quicquam motu, aut Spiritu pri-
vato decernerent, quod Ecclesiam inconsultam, invitam aut dif-
fidentem obligare queat; quo enim ratio & communis utilitas
ducit, illuc semper collimandum, & remis at velis properandum.

Quarto frequentem Conciliorum celebrationem, Ecclesiae me-
lius & sanctius gubernandae absolute & simpliciter esse necessa-
riam; *Quod enim omnes tangit, ab omnibus debet comprobari.*
Deinde Communio Sanctorum, qui finis est regiminis Ecclesiae,
neque absolute imperatur, neque monarchice cogitur, sed per
frequentiam actuum Hierarchicorum libere & suaviter stabilitur.
Quare in voluminibus Conciliorum passim has observabis for-
mulas; *Præter Canonem; absque Canone, contra Canones, vel
ex Canone* aliquid agere; quibus quidem liquet, Ecclesias Ca-
none, non absoluta potestate regi oportere; & quondam in re-
genda Ecclesia, nihil absque Concilio & Aristocratica modera-
tione fuisse definitum; quam pariter ob causam omnes Theo-
logi docent, Bullas decretales, & Leges Pontificias minime Ec-
clesiam obligare, nisi Pontifex Ecclesiae consensu leges, ejusmodi
sciscat, & in mores mittat. Ex quo manifestum redditur con-
sensum esse formalem causam obligandi, quoniam Papa non
despotice aut absolute imperat more principum Politicorum, qui
ad imperata sua mandanda executionis gladio armantur.

Contra autem *Bellarminus* obnititur; puta Summam Auc-
toritatis Ecclesiasticae uni & soli Petro creditam à Domino; ut
eam dehinc, ejusque Successores quibuscunque & quantum vide-
retur communicarent; quemadmodum Franciae Rex, verbi causa.
Proreges, Legatos, aliosque Magistratus per cunctas Regni Pro-
vincias constituit. Præcipuum vero Bellarmini fundamentum est,
*Quod Christus sit Rex constitutus à Patre super Sion montem
Sanctum ejus, & regnaturus sit in domo Jacob in æternum,*
Ps. 2. & Lucæ 1. Atque B. Petrum sibi in generalem Vica-
rium elegerit, ut Ecclesiam Monarchice visibiliter regeret, quem-
admodum Christus, dum esset in terris, eam gubernabat. Quo
ex fundamento Sophistico à dicto secundum quid ad dictum
simpliciter, hæc inferuntur placita.

Primo infallibilem & absolutam auctoritatem decernendi, penes
unum & solum Papam Successorem Petri residere, ac in ratione
regiminis Ecclesiae eandem prorsus rationem scitorum Papæ &
Christi, id est Oeconomi atque Domini, Ministerialis ac capituli
essentialis,

essentialis, Metaphorici atque naturalis & absolute necessarii fundamenti Ecclesiæ.

Secundo totam Conciliorum auctoritatem non à communi & Catholico Ecclesiarum consensu, sed ab unius Papæ sententia & voluntate pendere; proptereaque Papam ex animi sui arbitrio de Canonibus Synodorum Generalium dispensare; imo etiam totum Jus Canonicum abrogare, & novum condere posse. Ex quo relinquitur, frustra & supervacanea cogi aut haberi Concilia, atque Episcopos esse duntaxat Papæ Consiliarios, non legitimos ac necessarios iudices Controversiarum, & Ecclesiæ principes.

Tertio statum & regimen Ecclesiæ esse prorsus Monarchicum, minime vero Aristocratica Moderatione temperatum, ut Synodus Constantiensis decernitur.

Quarto frequentationem Synodorum nullo modo esse necessariam, nisi forte ad bene esse, quo leges à Papa suavius ferantur, & recipiantur ab Ecclesia. Quam Controversiam olim eadem Methodo, atque iisdem plane argumentis, sed non ita contumeliose adversus Parisiensem Cancellarium, & Scholam Sorbonicam, *Cardinales de Turrecremata*, & *Cajetanus* ante Bellarminum agitarunt.

Quinto idem Bellarminus urget Tractatus Parisiensis Cancellarii *de Concilii auctoritate supra Papam*, non dogmaticè ad regulam principiorum Theologiæ, sed Oeconomice, & ratione temporis quo Schismata Ecclesiam populabantur scripta fuisse, quia cum Gersonus cæterique auctores illius sæculi cernerent Schismata Antipapæ alia via farciri non posse quam efferendo Concilium supra Papam, omnem conatum, & Diancæam suam impenderunt, inquit Bellarminus, ut Ecclesiam & Concilium supra Papam exaltarent. Ex quo ille inquit sententiam Gersoni quamvis piissimi & doctissimi, tamen erroris atque Schismatis suspectam.

Sexto dum Bellarminus prædicat doctrinam de Papæ auctoritate supra Concilium hodie in omnibus Theologiæ Catholicæ Scholis, puta in Italia, Hispania, Flandria, Germania, Polonia, atque in ipsamet Francia edoceri, nomine Scholarum Theologiæ Catholicæ sola Jesuitarum Collegia, quæ omnes Academiæ Europæ ferme absorpserunt, ut plurimum designare videtur, quo
quidem

quidem vera narrat, quoniam experientia comperimus, Jesuitas hoc potissimum habere in votis, ut antiqua Sorbonæ Placita obliterent, suæque domestica in illorum loca substituant, quo sui fodalitii privilegia, & immunitates contra jus commune in perniciem omnium Ordinariorum à Curia Romana extortas, pro Catholicis Dogmatibus, si Deo placet, venditent, & quæcunque animo suo lobitum fuerit, conficiant. Hæc doctissimus Richerius ubi supra.

IV. Of the Matter to be handled in Councils; the Persons constituting the same; to whom belongs the Power of Convening, and the Authority of their Definitions.

Jacobatii Tractatus de Concilio.

Joh. Antonius Delphinus de tractandis in Concilio Oecumenico, & qualiter, & in quem finem Patres ea differere conveniat.

Barth. Caranzæ Explicatio quatuor Controversiarum de Authoritate Pontificis & Conciliorum.

Gersoni Tractatus de Examinatione Doctrinarum.

Nicholai de Clemangis Disputatio habita per Scriptum super materia Concilii Generalis cum quodam Scholastico Parisensi——— Ad eundem Scholasticum super eadem materia, largior atque uberior Collatio. Hi duo ap. Orthuinum Gratium in fasciculo *Rer. Fugient. & Expetend.*

N. De his consulas etiam Edmundum Richerium Doctorem & Socium Sorbonicum in insigni ipsius Historia Generalium Conciliorum, qui passim indicat, quidam & cuiuspiam sit Synodum indicere, quam in ea tractanda, & id genus alia. Consulendi etiam vel potius per totum perlegendi Aeri Sylvii Commentarii egregii de Actis & Gestis in Concilio Babile celebrato, in quibus Sacrosanctam illam Synodum sic describit, sic
quicquid

quicquid illic actum bona fide refert, ut qui legerit, interesse, & insultos illos Heroes disputantes, colloquentes, concionantesque coram videre se putet, ut de eo *Orthwinus Gratius in Fasciculo*. Sed & de hoc Ænea Sylvio, qui postea Pius II. fuit, ex *Rucherr Hist. Concil. Lib. 4. Part. 1. cap. 1.* notatu dignum sit, quod cum privatus esset, nec dum Curia Romanæ artes & studia nosset (ut ipse in literis retractationis Actorum Synodi Basileenlis à se Scriptorum testificatur) strenue quidem pro veritate & necessitate reformandæ Ecclesiæ pugnavit. Sed postquam ex Ænea Sylvio & simplici Canonico Tridentino, primum Turgestinus, deinde Senensis Episcopus à Nicolao V. designatus, & aliquanto post Anno MCCCCLVI. creatus est Cardinalis à Calixto III. totus quidem in studio oppugnandæ atque involvendæ veritatis quam pauper & privatus defenderat, & enucleaverat, incubuit; tanta est divitiarum & potentiaë fascino, & adeo verum est istud effatum, *Magistratus indicar virum*.

V. *Of the Corruptions and False Doctrins in the Editions of Councils.*

James, Comber, ut supra, p. 152.

VI. *Of the Authority of Councils.*

Traëtatus de Patrum, Conciliorum & Traditionum Autoritate in rebus fidei, &c. per Edmundum Wyfalvinum cum præfatione Davidis Paræi Francof. 1611. 8o.

N. Vide Gratiani *Distinctionem J. Glossam à Turrecremate ibidem.* & multa de *Autoritate Scripturæ, Conciliorum, Patrum, &c.*

VII. *Of*

VII. *Of the Rites and Manner of holding Councils.*

Joh. Antonius Delphinus de Tractandis in Concilio Oecumenico, qualiter & in quem finem Patres ea differere conveniat. *In Labbei Apparatu Tom. II.*

Ordo celebrandi Concilii desumptus ab Isidoro Mercatore ex quarto Concilio Toletano cap. IV. & Garcia Lovisæ Hispanicorum Conciliorum Editoris diligentia emendatus. *Concilior. Tom. I. p. 7.*

N. Sciat Lector non esse Generalem hunc Ordinem, sed tantum forte servatum in Toletanis, vel aliis in Hispania celebratis Conciliis.

VIII. *Lexicographers necessary for explaining the Rites and Usages of the Church in the Matter of Councils, both in the First, Middle and Latter Ages; and the Terms contain'd in the Canons and Ancient Formularies.*

Arndii Lexicon — Du Cange Glossarium — Ut supra

Spelmanii Glossarium Archaologicum continens Latino-Barbara, peregrina, obsoleta, & novatæ significationis vocabula, quæ post labefactas à Gothis Vandalisque res Europæas in Ecclesiasticis profanisque Scriptoribus, variarum item gentium legibus Antiquis, municipalibus, chartis, & formulis occurrunt, Scholiis & Commentariis Illustrata. Fol. Lond. 1687.

Secondly, Next to some Preliminary Tracts to be perus'd, or occasionally consulted, may be perus'd the Councils themselves, whether

I. *General Collections of all, or most Councils, which have been celebrated in the World both General, Provincial, and Diocesan, as also Epitomes of the same.*

First, Collections at large.

(a) SS. Concilia ad Reg. Editionem exacta, quarta parte auctiora Græc. Lat. Studio Philippi Labbæi, & Gab. Cossartii cum Apparatibus. 18 Vol. *Par.* 1671.

(b) Concilia illustrata per Ecclesiasticam Historiam, ex Veterum Fastis, approbatis Codicibus, antiquis Monumentis, & raris Manuscriptis deductam. *Norimb.* 1675. 4 Vol. 4°.

N. (a) Cum plurimum refert varias Conciliorum tum Collectiones, tum Editiones bene notas habere, ab instituto hujus Tentaminis Librario-Theologici non profus abesse arbitratus sum, aliqualem de iisdem rationem reddere, *viz.* à quibus, quando temporis, ubi loci, & quotis voluminibus factæ sunt singulæ, indigere; unde & quo pretio unaquæque præ cæteris habenda sit melius dignoscatur. Et ut istas Dionysii Exigui qui cl. An. 553. Cresconii Afri, qui cl. An. 690. & Isidori Mercatoris qui cl. An. 830. Collectiones hic prætermittam, utpote quæ extant in unaquaque Conciliorum Editione.

Y. Hic recensenda sit ista Jacobi Martini Theologi Parisiensis quæ prodiit Anno MDXXIV. Parisiis duobus Voluminibus in Fol. tum Colon. MDXXX. duobus itidem Vol. in 8vo. atque iterum Parisiis MDXXXV. 2 Vol. Fol. Porro tres illæ Editiones

tiones sunt prorsus eadem, nisi quod in Secunda & Tertia, ad Tom. primi finem addita sunt Bulla aurea Caroli IV. Imp. & Bulla Pii V. de non appellando ad futurum Concilium. Notetur præterea quod Tomus prior mera est Isidori Collectio, nisi quod Romanorum Pontificum Gregorii II. Vitaliani, Martini, Gregorii III. & Zachariæ addita sunt Decreta, cum in Gregorio III. desuisse Isidorum, ex ejus Præfatione certo compertum est.

II. Petri Crabbe Mechliniensis fuit Collectio, tum primæ Editionis, quæ Anno MDXXXVIII. distincta in duo ampliora Volumina Coloniae prodit; tum Secundæ quæ An. MDLI. ibidem prodit multo auctior, in tribus magnæ molis Vol.

III. Francisci Joverii Valentini Collectio quam sic inscripsit: *Sanctiones Ecclesiasticæ, tam Synodicae, quam Pontificiæ, in tres Classes distinctæ: quarum prima universales Synodos, Secunda particulares, tertia Pontificia Decreta complectitur, quæ omnia fuere hæctenus commixta, nunc vero perspicua & obvia. Parisiis apud Audoenum Parvum. MDLV. in Fol.*

IV. Laurentii Surii Carthusiani Collectio à se quinque amplis Voluminibus Edita *Col. Agrisp. MDLXVI.*

V. Collectio Conciliorum Venetiis, An. MDLXXXV. apud Dominicum Nicolinum quinque amplis Voluminibus edita. *Venet. 1585.*

VI. Severini Binii Conciliorum Collectio. Porro tres sunt Binianæ Conciliorum Editiones, altera An. MDCVI. altera MDCXVIII. utraque Coloniensibus typis, utraque Paulo V. Pont. Max. dicata. Prior mere Latina est, quatuor distincta Tomis, quorum tertius partitus est in volumina duo. Posterior, cui præter accessiones alias maximas, adjecta sunt Græca, quæ reperiri poterunt, in quatuor itidem secta est Tomos, qui sunt in volumina duo distincta singuli, ac tertius etiam in tria. Tertiam Editionem Parisiensem Anni MDCXXXVIII. non commemoro. Est enim eadem atque Secunda Coloniensis: hoc excepto uno, quod in IX. tomos tributa est: quorum septimus in volumina duo est divisus.

VIII. Regia Conciliorum Collectio quæ Parisiis An. MDCLIV. & Regia Typographia Tomis XXXVIII. prodit. Quæ multo Biniana auctior; at quamvis pluribus Voluminibus quam hæc nostra constat, hæc Labbæi & Collartii tamen quarta parte dicitur prodidisse auctior.

Now concerning all these (to use the Words of the Learned Bishop Barlow in his Directions for the Choice of Books) it may be observed;

1. That they are all Popish Editions, and have many Things to be read with great Care and Caution: There are spurious Canons, and Decretal Epistles of Ancient Popes put in, and Genuine Canons left out, or corrupted, or industriously contriv'd Notes to make them look like *Rome*.

2. To fence against these Frauds, Editions and MS. Copies must be collated; and those Authors must be consulted which have written Censures upon the Works of the Fathers and Councils.

3. Of all the Editions of Councils and their Collections, *Peter Crabbe* is most commended for his Fidelity, and (not for none, but) less Fraud than those who follow him. And all of them generally leave out the 28 Canon of the Council of *Chalcedon*. And those few who have it, rail at it, and always damn it, as got by Fraud, and the Pride of the Patriarch of *Constantinople*.

4. And every one of them, even *Crabbe* and *Cossartius*, in their *Concil. Maxim.* leave out the *Concilium Pisanum Secundum*, tho' it be extant, and Printed before *Luther* at *Par.* ab *Hieronymo Croaria*, 1514. and only name

it. And both they, and their *Index Expurgatorius Madritii*, 1667. damn it because it makes against them; tho' it was call'd by the Emperor, King of *France* and Cardinals, and kept only by Catholicks, as they call them, and that according to the Constitutions of their own General Councils of *Constance* and *Basil*, and the Council itself, both in the Time it fate, and after, call'd *Sacrum Concilium Pisanum*.

Of all the foremention'd Editions, that of *Labbe* and *Cossartius* is the most comprehensive, containing above a Fourth Part more than any other former Edition; by reason whereof, as also for exact *Indices*, and many Things in the Apparatus explain'd, it is of far more general, and beneficial Use for a Divine, than any other Edition. Thus *Bishop Barlow*.

But since so much foul play is to be found, even in the best Collections of the Councils hitherto extant, and that because they come to us only thro' our Enemies hands. How much were it to be wish'd, that sufficient Encouragement might be given to the Learned Dr. *Allix* to publish that Protestant Collection, with infinite Pains prepar'd for the benefit of Ours, and the Protestant Churches.

(b) Nihil hoc opere ad plenam & interiorem Conciliorum notitiam magis conducatur, utpote quod diogeticam dilucidationem Conciliorum, & Colloquiorum illustrium omnium, quotquot ab Apostolorum tempore ad nostram usque ætatem extant, per

16 Sæcula celebratorum, Universalium, Particularium, Nationalium, Provincialium, & Diocæsanorum, Indictiones seu Encyclicas convocatorias, Legationes, Legatorum Instructiones, Commonitoria cum Creditivis, &c. Confessus, Solennitates, Acta & Decreta, Symbola, Sanctiones & Constitutiones, Canones & Capitula, Anathematismos, Literas Synodicas, &c. Anti-synodorum pariter & Conciliabulorum similtates, varias Confessionum Heterodoxarum formulas, &c. sistit. Joh. Lud. Ruelius cœpit, Joh. Lud. Hartmannus continuavit, & absolvit.

Secondly, The Sums and Sumaries of Councils, and their Canons.

Lud. Bail Summa Conciliorum Omnium ex Binio, Sirmondo, aliisque in sex Classes distributa, 2 Vol. *Par.* 1672. *Fol.*

II. *The Councils and Canons of the several Churches of greatest Eminency both Eastern and Western.*

First, Of the Greek Church.

Beveregii Synodicon, sive Pandectæ Canonum SS. Apostolorum & Conciliorum ab Ecclesia Græca receptorum, nec non Canonicarum SS. Patrum Epistolarum cum Annotationibus, & Scholiis Balsamonis, Aristonis, Zonaræ, &c. Græc. Lat. *Oxon.* 2 Vol. *Fol.*

N. A Book of great Use for a comprehensive Knowledge of Ecclesiastical Antiquity. Bishop *Barlow.*

Confessio Orthodoxa Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ Orientalis, quam cum Interpretatione Latina primum edidit. L. Normannus, *Lipsiæ* 1695. 8º.

Secondly, Of the Roman Church.

Holstenii Collectio Canonum Ecclesiæ Romanæ.

Codex Canonum Vetus Ecclesiæ Romanæ à Fr. Pithæo ad Veteres Manuscriptos Codices restitutus, & Notis illustratus. Accedunt P. Pithæi Miscellanea Ecclesiastica; Abbonis Floriacensis Apologeticus & Epistolæ, & Formulæ Antiquæ Alfatice, ex Bibliotheca Ill. D. le Pelitier, *Par.* 1687. *Fol.*

Thirdly, Of the African Church.

Codex Canonum Ecclesiæ Africanæ Græc. Lat per Justellum, *Par.* 1614. 8º.

Fourthly, Of the Gallican Church.

Concilia Galliæ per Sirmondum 1692. Tomis 3. *Fol.*

Conciliorum Antiquorum Galliæ Supplementum Opera & Studio Pet. Delalandæ, *Par.* 1666. *Fol.*

Concilia Galliæ Narbonensis Stephanus Baluzius Notis illustravit & edidit, *Par.* 1668. 8º.

Fifthly, Of the Hispanick Church.

Collectio Conciliorum Hispaniæ per Garciam Loaisam, *Madriti* 1593. *Fol.*

Thirdly, Of the British Churches.

Concilia, Decreta, Leges, Constitutiones Orbis Britannici Opera Henr. Spelmanni, *Londini* 1639. 2 Vol. *Fol.*

III. *Some of the Councils of more eminent Consideration.*

Concilium Illiberitanum An. 305. cum Discursu Apologetico Ferd. de Mendosa, & Notis uberioribus Emanuel Gundisalvi Tillei, *Lugd.* 1665. *Fol.*

Acta Nicæni Concilii Græc. Lat. Balforo Scoto interprete, cum Compendio Universalium Synodorum, Interprete Scarleto Commelin 1604.

Allatius de Octava Synodo Photiniana, *Rome* 1662. 8°.

Concilium Pifanum Secundum, quod alias non extat, editum ab Hieronymo de Croaria, *Par.* 1514. 8°.

Concilium Constantiense & Basiliense per Zachariam Fererium *Mediolani* 1511.

Historia Concilii Florentini; seu Historia vera Unionis non veræ inter Græcos & Latinos Græc. Lat. Studio Rob. Creygtoni, *Hagæ-Com.* 1660. *Fol.*

Concilii Tridentini Canones & Decreta, cum aliis in Concilio gestis, viz. cum principum Literis ad Concilium, 2. Legatorum Orationibus ad Synodum habitis, 3. Responsis, 4. Patrum Orationibus, 5. Eorundem Sententiis & Disputationibus, de rebus gravioribus in Synodo habitis, per Phil. Labbe, *Par.* 1667. *Fol.*

IV. *The Canons of former Councils Commonplac'd, or reduc'd to their severall proper Heads.*

(a) *Epitome Juris Pontificii Veteris per Ant. Augustinum, Par. 1641. Fol.*

(b) *Epitome Canonum Conciliorum Omnium, per Gr. de Rives, Lugduni 1663. Fol.*

N. (a) A very useful Book, or rather a Library of the Canon Law, to those that rightly use it. *Barlow's Directions for the Choice of Books, Pag. 31.*

(b) He has the Heads for Common Places in an Alphabetical Order, and then refers to each of them those Canons which concern them, a Book of good Use. *Barlow. ib.*

V. *The Synods and Canons of the Reformed Churches.*

First, Of all the Reformed Churches.

Corpus & Syntagma Confessionum Fidei quæ in diversis Regnis & Nationibus, Ecclesiarum nomine fuerunt authentice edita, in celeberrimis Conventibus exhibita, publicaque Authoritate comprobata. Quibus annexitur in omnibus Christianæ Religionis Articulis Catholicus Consensus ex Sententiis Veterum qui Patres vocantur, desumptus *Genevæ 1654. 4°.*

N. Continentur in hoc Syntagmate, I. Confessiones Fidei editæ ex Symbolo Apostolico, in Concilio Oecumenico 1. Nicæno, 2. Constantinopolitano primo, 3. Ephesino, 4. Chalcedonensi; Quæ omnes inter veterum sententiæ collocantur, in Articulo de Deo & Persona Domini nostri Jesu Christi, cum Symbolis Irenæi, Athanasii, &c.

II. *Confessiones Fidei publica autoritate comprobatae, Ecclesiarum quae doctrinam Evangelicam sunt amplexae; quae in hoc volumine, ad commodiorem notitiam, in duas partes distribuuntur; quarum breves designationes habentur, initio utriusque partis Syntagmatis; quarum etiam statim subjiciuntur ad Harmoniam & Concordantiam indicia. Confessiones sunt, 1. Helvetica, 2. Gallica, 3. Anglicana, 4. Scoticana, 5. Belgica, 6. Polonica, 7. Argentinensis, sive quatuor Civitatum Imperii, 8. Augustana, 9. Saxonica, 10. Wirtembergica, 11. Illustrissimi Electoris Palatini, 12. Bohemica, 13. Consensus Ecclesiarum Majoris & minoris Poloniae, Lithuaniae, 14. In fine additur Basileensis recusa An. 1617. & 15. Cyrilli Patriarchae Constantinopolitani, Latine ex autoris αὐτογράφῳ.*

III. *Catholicus Consensus Veterum qui Patres vocantur, Graeci, Latini, Africani, in omnibus Fidei Articulis ex ipsorum expressis sententiis depromptus. Quorum nomina & aetates habentur initio illius partis. Haec ad calcem Praefation. Corporis Confess.*

Secondly, Some Synods, Confessions and Canons of Reformed Churches of particular Consideration.

I. *Of the Church of England.*

Sparrow's Collection of Canons and Articles of the Church of England. 4°.

II. *Of the French Church.*

Quick's Synodicon in Gallia Reformata; Or the Acts, Decisions, Decrees and Canons of those famous National Councils of the Reformed Churches of France, 2 Vol. Fol.

III. *Of the Belgick Churches.*

Acta Synodi Nationalis Ecclesiarum Belgicarum Dordrechtii habitæ An. 1618. & 1619. Quibus accedunt plenissima de Quinque Articulis Theologorum indicia, *Lugduni Bat.* apud Elzivirum 1620. Folio.

Acta Synodalia Dordracena Ministrorum Remonstrantium in Fœderato Belgio, *Herderwici* Anno 1620. 4°.

VI. *The Codes, Pandects, Novels, Basilica and Capitularies of the Roman, both Western and Eastern Emperors, as relating in a great Measure to Religious and Ecclesiastical Matters.*

First, The Codes, Pandects, Novels and Basilica of the Roman Emperors of the First Dynasty, Theodosius, Justinian and Leo.

(a) Codex Theodosianus cum perpetuis Commentariis Jacobi Gothofredi, *Lugd.* 1665. 3 Vol. Fol.

(b) Corpus Juris Civilis Justinianæi cum Notis Dionysii Gothofredi repetitæ quintum prælectionis, *Lugd.* 1650. 2 Vol. Fol.

(c) βασιλικῶν Leonis Imp. qui cl. An. 886. Libri LX. Græc. Lat. Interprete Car. Annib. Fabrotto extant, *Par.* Tom. VII. Vol. 4. 1640. Fol.

———— βασιλικῶν Librorum LX. Synopsis Græc. Lat. per Johan. Leunclavium; Item Novellarum antehac non publicarum Liber ext. Græc. Lat. 1575. Fol.

N. Nec hos à Bibliotheca Theologica ablegaverit prudens Lector, qui materiam in iis contentam tum de rebus, tum de Personis Ecclesiasticis penitus inspexerit, quod ut melius innotescat de singulis, quædam ex *Spanhemio* & aliis pro more adnotabo.

(a) *Codex Theodosianus* Sæculo V. compositus est, auspiciis Theodosii Junioris, editusque, ut vulgo tradunt, Constantinopoli V. Kal. Mart. An. 435. at Godofredus in Prolegomenis, cap. 1. multis argumentis evincit, vitio laborare subscriptum Consulatam Theodosii in Novella 1. qua Codicem Theodosianum confirmavit, factumque id Consulatu ejus XVI. An. 438.

Nempe eo Codice Theodosius, ad Exemplum Codicis *Gregoriani* & *Hermogeniani*, qui antea recepti fuerant, ab interitu vindicavit, addita brevitate luce, in usum fori, Constitutiones, Edicta, Rescripta, Mandata, Epistolas Christianorum Principum, Julianum si excipias, inde ab Anno VII. Constantini M. post devictum Maxentium An. 312. ad Theodosii Junioris Consulatam XVI. An. 438.

Totus Liber XVI. exhibet Constitutiones ad Res, & Personas Ecclesiasticas spectantes. Res iterum vel principales sunt, *Fides Catholica, Religio*, & his contrariæ, *Hereses, Schismata*; vel accessoriæ, ut *res Sacre & Religiosæ, Donaria, Sepulchra, Ceremoniæ & Ritus* varii. Personæ sunt vel Orthodoxæ, consideratæ aut ratione Ordinis, Superioris, inferioris, *Episcopi, Clerici, Monachi*; aut ratione muneris, Juriam v. gr. in *Audientia Episcopali*: vel sunt Heterodoxæ, iterumque aut Pseudo christiani, ut *Heretici, Ariani, Eunomiani, Manichæi, Pneumatomachi* &c. aut Christiani, sed contentiosi, *Schismatici, S. Baptisma* iterantes; aut extra Ecclesiam, *Apostate, Judæi, Samaritani, Paganæ*, horumque *Templa, Sacrificia*. De his leges sub XII. Titulis. At pro more suo Baroniæ, & Allatius, Imperatores hoc jus *rogobæriæ* Ecclesiasticæ usurpasse; fecisse conniventia Pontificum; Executores tantum fuisse Canonum, &c. Hæc *Spanhemius ad Sæcul. V.*

(b) *Juris Justinianæi* incunabula, seu Romani Veteris ac Cæsariæ ordinata Collectio facta fuit auspiciis Justiniani. Dux operis *Tribonianus* J. C. Magister Officiorum, de quo varia judicia, Pagano cætera, compluribus viris aliis laboris sociis.

Primo igitur, ut ex Justiniani Constitutionibus liquet, confectus *Codex* est, initio fere imperii Justinianæi, *Decemviris* ad eam rem delegatis viris illustribus, quos inter præcipuus *Tribonianus*.

manus, conflatusque est ex Codicibus Gregoriano, Hermegeano, & Theodosiano ac Justiniani Constitutionibus; idemque postea augendus, ex Cæsarum illis inde ab Hadriano.

Tum *Pandectarum* compositioni, seu digestioni Romanæ prudentiæ in L. Libros, per immensa ante Volumina dispersæ, triennium datum est à XVI. viris; abolitis illis ipsis Codicibus, ex quibus contexti Digestorum libri, multisque etiam Legibus in Christianos, sub Paganis Principibus, quas inter Ulpianæ quædam.

Hinc IV. *Institutionum* Libri Jus omne Romanum contractum est, per Theophilum & Dorotheum, Triboniano iterum duce.

Quibus accesserunt tandem *Authenticæ*, seu *Novellæ* Justiniani ipsius Constitutiones, Græcæ editæ, cum quibusdam aliis Justinii & Tiberii Imperatorum. In quo jure novissimo plurima quæ leges priores abrogarent, in materia de jure *Agnatorum*, *Prescriptionis* &c. infinita quæ ad *Fidem*, *Hereses*, *Ritus*, *Disciplinam*, *Regimen spectant*; quæ ad *Metropoles*, *Provincias*, *Dioceses*; quæ ad *Ordines omnes & Dignitates Sacras*, ad *Ecclesias*, *Clericos*, *Monachos*, *Officiales*, ad speciales causas ut *Depositionis Anthimi*, *erectionis Justinianæ primæ*, prerogativarum Romanæ Ecclesiæ, Constantinopolitanæ, Carthagenensis, &c. Idem ad *Sæc. VI.*

(c) Leo VI. Imperator, cognomento à Doctrina *Sapiens*, præter alia Sacri argumenti, de quibus p. 315. & p. 322. scripsit etiam *Basilica* & *Novellas*, utrumque ingens & immensi laboris opus, quibus ad instar Theodosii & Justiniani, qui Leges Romanas colligerunt & digesserunt, ita & ille omnes Græcorum Imperatorum *Leges & Constitutiones* in unum Corpus coadunari curavit. Et in 60 Libros distribui. Ob ejectionem Photium Latinis laudatus, cæterum quod Leges Ecclesiasticas sanxerit, Justiniani exemplo, *sibi sumens quod summorum Pontificum est*, suo more à Baronio notatur ad An. Christi 811. N. 1. *Spent. ad Sæcul. IX.*

And the better to understand the *Basilica* in particular, as also the other of the like nature preceding, may be added.

Cyrilli, Philogeni, aliorumque Veterum Glossaria Latino-Græca, & Græco-Latina, à Carolo Labbæo collecta, & in duplicem Alphabeticum Ordinem redacta: Cum variis Emendationibus ex MSS. Codd. petitis, Virorumque Doctorum Castigationibus ac Conjectaneis. His accedunt Glossæ aliquot aliæ Latino-Græcæ ex iisdem Codd. MSS. quæ nunc primum prodeunt. Præterea veteres Glossæ verborum Juris, quæ passim in *Basilicis* reperiuntur, ex variis perinde MSS. Codd. erutæ digestæ & Notis illustratæ ab eodem Car. Labbæo. *Par.* 1679. *Fol.*

Secondly, The Capitularies of the Roman Emperors of the Second Dynasty, *viz.* of Charles the Great, Lewis the Godly, Lotharius, Lewis II. &c.

Capitularia Caroli M. Ludovici Pii, Lotharii, Ludovici II. Caroli Calvi maximam partem Ecclesiastica, summa cura à Baluzio recognita, ac Notis & Dissertationibus illustrata, *Par.* 1677. 2 Vol. *Fol.*

Melchioris Goldasti Collectio Constitutionum Imperialium Tom. IV. *Francof.* 1613. *Fol.*

——— Rationale Constitutionum Imperialium, *Francof.* 1607.

N. De Caroli M. in restituenda propagandaque fide Christiana & Clero reformando, insigni studio, ut & de impugnata ab ipso omni Iconodulia summam ex *Spanhemio* & cæteris diximus superius; restat jam ut de ratione *Capitularium* hujus & sequiorum Imperatorum & Regum, quibus quam apposite ad rem Ecclesiasticam conveniat eorundem lectio videre in promptu sit, aliqua subnotemus, quæ ex prædicto *Spanhemio* ad sæculum IX. sic accipias.

Et primo quod ad Carolum M. ab ipso Paparum Autoritas fortiter coercita est, & jus sibi vindicatum, pœnitentiarum regum ad exemplar, faciendi leges, seu Constitutiones Ecclesiasticas, quoad Doctrinam, Disciplinam, Ritus, Mores etiam Clericorum, in *Capitularia* collectas, quia Capitulis distinctas, quibus ipsi Romani Pontifices obsequium debuerunt.

Institit paternis vestigiis *Ludovicus Pius*, incredibili hujus in disciplinam Ecclesiasticam studio, tollendis excensibus Episcoporum, Clericorum, Monasteriorum. Unde exclamatio illa Platinae, in Gregorio IV. *Utinam nostris temporibus, Ludovice, viveres! Indiget nunc Ecclesia tuis Sanctissimis institutis, tua censura, adeo in omnem luxum & libidinem sese effundit Ecclesiasticus ordo.* Inde etiam flagraturus summa invidia Cleri Gallicani *Pius Augustus*, à quo perduelles filii in patrem accensi, nefaria conspiratione exautorandum fecerunt, in Synodo apud Compendium Palatium, An. 833. Nec dubium conspirationis conscium fuisse Gregorium IV. Pontificem, cum primariis Galliae presulibus, & factionis antesignano Ebbone Rhemensi Archiepiscopo, quicquid è contra nititur *Baronius*.

Nec territus patero exemplo fuit *Carolus Calvus*, confirmatis sæpe laudatisque Capitularibus Caroli M. & Ludovici Pii, teste Baluzio in *Prefat.* & novis etiam additis, apud Goldastum, *Sirmondum*, Baluzium eundem, in Tomo II. Capitularum promovendæ reformationi nefandorum excessuum.

Hi igitur Principes ad *Davidis*, *Ezechiae*, ac *J. sive exemplar*, quibus & se facile non semel, id sibi negotium datum crediderunt, ut Ecclesiam ad Scripturam & Veteris Discipline normam emendarent, non expectato Pontificum Romanorum assensu assistentibus vero in consilium pœnitentiis Episcopis & sacerdotibus. Unde frequentes Synodi pro instauranda Ecclesia, & de rebus Sacris *Capitularia*, collecta primum ab *Audelo Abbate* An. 827. tum aucta à *Benedicto Levita Mogantino* An. 855. multisque deinceps accessionibus sub *Cuono Civo*, & *S. conciliis* locupletata, ac novissime An. 1677, collecta & emendata, post aliorum operas, a *Stephano Baluzio*, Tomo quibus. Emendatio fuit in *Doctrina, Cultu, Discipline, Moribus*.

I. Quoad Doctrinam, ex gr. injuncta Clero est Lectio adidua Scripturarum, prædicatorio secundum usum Scripturas & solas, promptio ex *Vet. & N. T. Scriptis, eorum quæ eorum sunt, & salutis omnium proficua*, ex Concilio Aquilgraveni *U. An. 815.* Ita versio eandem in vernacula n. sermoneq. ead. emendata.

mendata, materia etiam prædicationum præscripta, quoad Theoriam & praxim. Credenda & facienda, secundum Doctrinam Evangelii & Legis. Ita abolitæ Traditiones incertæ, dubiæ narrationes, ac Pseudo-graphiæ omnes. Videantur imprimis Capitularis Aquisgranensis An. 789. Capitula XX. LXXVI. LXXX. & quæ illa deinceps exceperunt sub Carolo M. & sub Ludovico proinde à Capitulari Aquisgranensi Anni 816. & sequentibus.

2. Quoad *Cultum*, accerrime restiterunt Pii Imperatores Iconodulæ omni, omnique Idololatriæ. Missas privatas sine communicantibus, peregrinationes religionis & meriti causa, venerationem incertorum Martyrum, cultum Dei Lingua ignota, nec intellecta auditoribus infrequentem Communionem, (quæ omni die Dominico esset, Canone XXII. Aquisgranensi II. Capite III) id genus alia vehementer improbatæ, docent passim præfata Capitularia. Pariter vanissimis *Superstitionibus*, non modo circa Imagines, sed & in *Exequiis moriuorum*, in *Examinationibus* supra Crucem, aut per Aquam Frigidam, in ritibus id genus, intercessisse Imperatores, inde quoque constat, speciatim ex Libro I. Capitular. & ex Additionibus.

3. Pro instauranda Clericali Disciplina, & Monastica, sædum in modum collapsa, & à cujus corruptione mali omnis in Ecclesia labes esset, proque emendanda *vita* omni, *moribusque* Christianorum, dici vix potest quanta animi contentione incubuerint in hanc rem optimi principes. Hinc proscripita damnataque frequentissimis Capitulis Sacerdotum, Monachorum, & Canonicorum etiam, ignavis, inscitia, avaritia, usuræ, rapacitas, luxuria, concubinatus, ebrietas, simonia, typhus sæculi, venationes Episcoporum, id genus alia. Interdicti, salutaribus constitutionibus Ludovici Pii, modi omnes acquirendi illegitimi, quibus Ecclesia aut Monasteria ditescerent in fraudem *liberorum*, propinquorum, hæredum. Sic etiam indiscreta *puellarum velatio* ante Annum ætatis XXV. damnata, & quoque *puerorum oblatio* quæ non ab ipsis parentibus fieret, *Patre* aut *Matre*, deinceps confirmanda ab ipsis pueris *tempore intelligibili*. Præscriptæ regulæ, qualiter se in Officio gerere omnes oporteret, in Concionibus, Missis, Catechesibus, Visitationibus, Ordinationibus, Synodis, Monasteriis, in diebus Festis, Dominicis, & in omni vitæ consuetudine, præsertim circa Freminas. Docent vel indices singulorum Capitularium, cum primis Annorum 789, & 6, 817. in Libris primæ Collectionis, & Canones Conciliorum, Tomo VII. VIII. IX. Ac vixit hæc ratio disciplinæ in Gallia, Germania, Italia, donec Pontificum Romanorum auctoritas, & crescentis libertatis, ac Cleri dominatus, artesque Monachorum, sed & balorum calamitates, Capitularium usum interromperent, quod

quod factum fuisse sub initia tertiæ Monarchiæ Francorum monet Stephanus Baluzius, post Petrum de Marca Lib. V. Historiæ Bearn. id est, Sæculo X. nondum expleto. Hæc *Spanhemius ad Sæculum IX. Cap. III.*

VII. *The Civil and Canon Law, both intermix'd and reconcil'd.*

Photii Nomocanon, sive Canonum Ecclesiasticorum & Legum Imperialium de Ecclesiastica Disciplina Conciliatio in XIV Tomos distributa in Justelli Bibliothecâ Juris Canonici, *Par. 1662. Tom. II. p. 759.*

N. Hic est Liber propriè Ecclesiasticus, quo Canones & Decreta Conciliorum in suas classès disposita & digesta sunt à M. isto Photio de quo supra. Primus, qui talem Nomocanonem nobis dedit, fuit Johannes Scholasticus an. 564. Patriarcha Constantinopolitanus factus. Cujus Nomocanonem in L. titulos distributum, Græ. Lat. ediderunt Justellus & Voellus Bib. Juris Canon. Tom. II. p. 603. Post Johannem, Nomocanonem in XIV titulos dispersitum contexit Photius, Johannis post aliquor demum sacula, in fide Constantinopolitana successor. Hunc Balsamonis Commentariis illustratum, ex Codice Palatino primus edidit Christoph. Justellus tum Græce, tum Latine, *Par. 1615. o.* Prodiit post annos quinque ad calcem Commentariorum Balsamonis, *Par. 1620. Fol.* Denique, à Justello & Voello recognitus, locum habuit in Bibliothec. Jur. Canon. Tom. p. 789. Hæc *Cavus Dissert. Sec. ad calcem Hist. Lit. Part. 2da.*

III. IN THE
LITURGIES, RITUALS,
AND

Other Matters thereunto belonging, through the several Ages of the Church.

First, Preliminary or Preparative to the Reading or perusal of the same.

I. *Historical Accounts of Liturgies and Rituals.*

Procli Ep. Constantinopolitani Tractatus de Traditionibus Missæ Divinæ qui extat in Collectione Liturgiarum, Par. 1560. p. r.

Dr. *Heylin* of Liturgies, or Set-forms of Publick Worship, with the Concomitants thereof, in way of an Historical Narration. *In his Miscellany Tracts*, Lond. 1681. Fol.

Dr. *Comber's* Scholastical History of the Primitive and General Use of Liturgies, and Stated Forms of Publick and Common-Prayer. *Inter Opera.*

N. See *Brerewood's* Enquiries, Cap. XXVI. Of the several Languages, wherein Liturgies of Christians in several Parts of the World, are celebrated.

II. *An Account of Liturgical, Ritual and Ecclesiastical Books of Use and Authority in the Greek and Latin Churches.*

Leonis Allatii de Libris Ecclesiasticis Græcorum Dissertationes duæ, *Par.* 1645. 4°.

Guliel. Cavi Dissertatio de Libris & Officiis Ecclesiasticis Græcorum ad calcem Hist. Lit. Part. II.

Lindani Libri Ecclesiastici Ecclesiæ Latinæ.

N. Leo Allatius in Græcarum Ecclesiarum rebus versatissimus, eorum Libros Ecclesiasticos plures, nec unius generis esse perhibet; in eamque jam excrevissè molem, ut attentius inspicienti, haud fieri posse videatur, ut per annum ab homine id studiosius incurrente, nec aliis negotiis implicito, recitentur, tantum abest ut cantu etiam, & per intervalla temporum respirante, commode accenseantur. Qui inter eos eminent Codices à Card. Bona sic recensentur. *Cathismana*; *Lectiones Veteris & N. Testamenti*; *Triodidum*, in quo sunt Canones trium Odarum, quæ tempore Quadragesimæ recitantur. *Pentecostarium*, in quo sunt Officia à die Paschæ usque ad Pentecosten. *Mensea* in 12 Tomos divisa quot sunt Menses, & continent Officia Sanctorum. *Menologium*, in quo nomina Sanctorum, & Vitæ breviter recensentur, fuit tamen quam in Romano Martyrol. p. 0. *Eucholegium*, continens Orationes & Benedictiones pro diversis functionibus Ecclesiasticis. *Hologium*, quod est Officium diurnum; *Anthologium*, in quo multa sunt Officia in variis Libris dispersa. *Panegyricus* habet diversas Orationes in varias festivitates. *Diaconica* in Officio Diaconi. *Paracleticus* quotidiano usui deserviens. *Octoechus*, de octo tonis, seu modis musicis; in quo libro sunt Canones, & troparia diversa; *Hermologium*, sive *Hermologium* rithmum indicans, sive tonum juxta quem Canonum cantus inflecti libet.

Et inter Latinæ Ecclesiæ Codices Liturgicos hos numerat; *Psalterium*, *Lectionarium*, *Collectaneum*, *Antiphonale*, *Hymnarium*, *Martyrologium*, *Rituale*, *Ceremoniale*, *Sacerdotale*, *Pontificale*, *Missale*, *Graduale*, *Diurnum*, & *Breviarium*. Hæc Bona de *varius Rit. div. Psalmos. Cap. 19. Scel. 20.*

III. *Books explaining the Liturgical Terms, Lexicographers, and others.*

Joh. Bonæ Card. Rerum Liturgicar. Liber Secundus.

N. Hic etiam consulantur Lexicographi Ecclesiastici. Inter cæteros Suiceri Thesaurus Ecclesiasticus è Patribus Græcis. Spelmann.

Secondly, Next to some Preliminary Tracts to be perus'd, or Occasionally consulted, may be Inspected Liturgies, Sacramentaries, Rituals, and Rationales on the same: Books also on Liturgical Persons, their Ordination and Offices; On Liturgical Matters likewise, relating to Time and Place, as Festivals and Fasts, Temples and Altars, on the Liturgical Government and Discipline of the Church; And lastly, on the Rites and Manner of Admission to, or Exclusion from the Liturgical Solemnities of Religion.

I. *Liturgies, Sacramentaries, Rituals, & Rationales on the same; with the Collections of Liturgical and Ritual Writings.*

First, Liturgies.

I. *The Liturgies pretended to have been written within the first Period, or in the Apostolical Age.*

(a) Liturgia Sancti Petri nomine inscripta, quæ extat in Auctuar. Bib. Patr. Tom. II.

(b) Liturgia Matthæo inscripta quæ habetur Latine in Bib. Patr. Tom. II.

(c) Liturgia Marco inscripta quæ ext. Latine in Auctuar. Bib. Patr. Tom. II.

(d) Li-

(d) Liturgia Sancti Jacobi quæ ext. Græc. Lat. in Auctuar. Bib. Patr. Tom. II.

N. Ecclesias ab Apostolis institutas formam aliquam & ritum offerendi sacrificium ab iisdem accepisse, (*verba sunt Card. Bonæ*) nemo opinor est qui inficias ierit, cui nota sit Sacrificii cum Religione inseparabilis & intrinseca connexio. An vero Liturgiæ, quo nomine quorundam Apostolorum inscriptæ circumferuntur, legitimæ sint, disquirendum nunc est.

(a) Et primo quidem occurrit illa, quam Petri Apostolorum principis inscriptione insignitam circa finem superioris Sæculi Græcæ & Latine edidit ex Codice MSS. Cardinalis *Sirless*, & Notis illustravit Vir Doctus *Gulielmus Lindanus*, addiditque pro ea Apologeticum multa eruditione refertum. Sed qui ipsum accurate perlegerit, mecum fatebitur, nihil aliud ex eo concludi, nisi quod Petrus seu voce, seu scripto, Ecclesiæ primum Antiochenæ, dein Romanæ Liturgiam aliquam tradiderit. Quod vero ista, quam *Sirless* in Apulia reperisse ait, ea ipsa sit, nec illa probat, nec ullus credit, qui noverit verum à falso, & proprium ab alieno discernere. Si enim hæc Missa vera est principis Apostolorum; quomodo Romana Ecclesia quæ ejus Lipsana, & epistolas inter tot persecutionum procellas usque in præsentem diem sollicitè conservavit, hanc denique egregiam sacrificandi formulam neglexit? Cur nullum ejus vestigium extitit per mille quingentos & amplius annos apud Orthodoxos scriptores? Ubi tanto tempore diluit, & unde emerit? Nempe in Apulia, quæ olim Magna Græcia, reperta est, *Pulcherrima Chirographia descripta*, ut *Lindanus* ait *capite 9 Apologie*, ut *non pauci spectatores judicarint*. At ex hoc liquet ituc exemplare recentiori manu scriptum fuisse; & fortassis idem qui scripsit, composuit, cum nulla præsertim fiat mentio antiqui Codicis ex quo descriptum sit. Detegit quoque imposturam Canon Romanus, prout hodie in usu est eidem insertus, quem à quodam scholastico compositum, ut ait *Gregorius Magnus Lib. 7. Ep. 64*. Sunt in ea quædam Orationes ex Libro Sacramentorum Gregorii estque confarcinata ex Missa Latina, & ex Liturgiis Jacobi, Basilii & Chrysostomi. Quibus rite perpenis, ea missæ suspicio in mentem venit, præterito sæculo scriptum fuisse ab aliquo sacerdote Italico-Græco, vel exercitii gratia, vel ut Græcæ Liturgiam, de cujus nimia prolixitate sæpe Romæ conquesti sunt, ad hanc breviorē formam redigeret. Nomen autem Petri ei præfixit, vel quia *Canon Romanæ Ecclesiæ*, cujus Petrus fundator fuit, præcipua ejus pars est; vel ut ei auctoritatem tanti nominis interpolatione conciliaret. Hæc *Card. Bonæ Res. Liturg. Lib. I. Cap. VIII.*

(*b*) Extant etiam *Matthæi & Marci* Evangelistarum nominibus Liturgiæ quas cum plerisque, inter dubiæ fidei scripta recenseo. Illa Æthiopia, hæc Alexandrinorum dicitur esse: Matthæum enim fidem in Æthiopia prædicasse asserit Romanum Martyrologium. Marcus vero Alexandrinæ Ecclesiæ primus Antistes fuit. Et illa quidem unde primò prodierit nescio; Hæc *Sirletus* manu oblitritante educta est in lucem ex vetusto Codice Monasterii Rosanensis in Calabria Ordinis *S. Basilii*, ex quo idem *Sirletus* eam describi curavit, nisi que Parisios *Johannis à S. Andrea* ejus Ecclesiæ Canonico, atque ibidem Græcæ & Latine, edita fuit. De illa altissimum ubique silentium est: hanc commemorat, & veluti pseudepigrapham rejicit sæculi XII. scriptor *Theodorus Balsamon*, *Resp. 1. ad Marcum patriarcham, & ad Can. 32. Concilii Trullani*. *Nicholaus Methonensis in Isbello ad eos qui hesitant*, ait, Marcum Liturgiæ Ecclesiæ Alexandrinæ tradidisse, quod & alii asserunt, & nos ultro fatemur; an vero ista, quæ ad nos pervenit, ipsa sit quam Marcus scripsit, res in ambiguo est, deficientibus per multa sæcula veterum patrum attestationibus. *Idem ib.*

(*c*) His ergo rejectis, vel in quæstione relictis, de Liturgiæ, *Jacobi* fratris Domini Hierosolymorum Episcopi omnium celeberrima, paulo fusius disserendum est. Scripsit de illa eruditissimam Epistolam ad *Bartoldum Nibesium* *Leo Allatius* in ejus *Symmiæ* editam, p. 176. qua eam ab Hæreticorum Oppositionibus vindicat, & prolatis Antiquorum testimoniis genuinum factum esse demonstrat. Magni autem ponderis ad ejus veritatem stabilendam imprimis est perpetua Ecclesiæ Græcæ traditio, quæ illam semper ut legitimam agnovit. Consentiant Græcis Syri, qui teste *Abrahamo Echellensi* in *Notis ad Hebediesu* de Scripturibus Chaldæis, p. 135. asserunt *S. Jacobum* primum omnium Liturgiæ scripsisse, & ad ejus normam ceteras institutas fuisse: Idque confirmat *Abrahamus Johannis Maronis*, qui intra sextum & septimum vivebat sæculum, aliorumque antiquorum testimonio, qui in ejus Liturgiæ commentariis affirmant hanc traditionem ad ipsos per manus deductam à tempore Apostolorum. Accedunt traditioni ejusdem Exemplaria in vetustissimis Codicibus esarata, & ex ea veterum patrum excerptæ apud *Allatium* auctoritates ad Catholicæ fidei dogmata comprobanda. *Synodus Trullana*, cap. 22. ejus testimonio utitur, ut refellat eorum errorem qui solam aquam in sacrificio offerebant. Ejus meminit *Proclus* in *Tract. de Traditione divinæ Liturgiæ*, & *Cyrillus Hierosolymitanus* multa ex ea transtulit in *quintam Catechesin Mystagogicam*. Varias adhibent machinas ad eam abolendam Sæctarij, sed omnem ipsorum conatum irritum facile ostendunt. Ajunt reperi in ea vocem *Homousion* ante Nicænum

Nicænum Concilium ignotam; vocem quæque *Theoricon* in Concilio Ephesino repertam. Atque id temere & falso ab illis dicitur. Nam Athanasius in *Libro de Decretis Concilii Nicæni* auctores profert, qui nomine *Homonisii* ante ipsam Concilium usi sunt. Theodoretus item *Lib. 1. Hist. Eccl. c. 13.* eam vocem non esse novam ait, neque à patribus Nicææ congregatis inventam, sed à majoribus receptam. Simili modo ante Concilium Ephesinum B. Virginem *Theoricon*, id est, Dei Genetricem, nuncupatam Evagrii testimonio evincitur, qui *Lib. 4. Heret. Fabul. c. 12.* dicit, Antiquissimos fidei Orthodoxæ prædicatores juxta traditionem Apostolicam, Matrem Domini *Desparam* nominasse & credidisse. Aiunt insuper *Trisagion* & *Doxologiam* recentioris ævi esse, atque inde concludunt perperam tribui Jacobo hanc Liturgiam, in qua ista reperuntur; sed nugas agunt, nam *Hymnus ter sanctus Isaac, cap. 6.* legitur; & Glorificatio Sanctissimæ Trinitatis ab Apostolis emanavit, qui cum credentes baptizarent in nomine patris & filii & spiritus sancti, eos docuerunt, patri & filio & spiritui sancto solemnem *Doxologiam* decantare. Aiunt denique alia quædam in ea esse, quæ recentiorum sunt. Hoc probandum ipsis erat; aiunt enim nō, nos negamus. Sed ultro concedamus, nonnulla addita à recentioribus, ut in similibus fieri solet, an idcirco abjicienda omnia velut spuria, illa etiam quæ genuina sunt? An ideo pentateuchum Moysi tribuendum non erit, quia in fine Deuteronomii ipsius mors & sepultura ab alio scriptore addita est? Non est hominis sani sic argumentari. Nihil igitur officient Jacobi Liturgie Novatorum Objectiones. Eam ipsi temere explodunt, nec veterum testimonio nisi amplectimur & approbamus. Hæc *Card. Bon. ib.*

Sed & audi nostrum Cavum. Jacobi non esse, neque ævi Apostolici liquido satis ostendunt vocabula in eo frequenter usurpata *Θυρίαμα, θυσιασίων, θυσιασθῆς πύλαι, τρισάγιον*, hymnus Cherubicus, *ἑστὸςΘ, ὁμόσιΘ*; Templâ, Monasteriis, Confessores, aliaque diu post D. Jacobi ævum nata & excogitata. Demonstrant id, ritus præcunque formulæ, à sæculo Apostolico prorsus alienæ, quod cuivis insipienti ad oculum patebit: Ut mirum plane videri debeat, viros cetera doctissimi, Leonem Allatum, dissertatione hæc de re edita, quam *Symmictis* suis inseruit, *part. 1. p. 176.* & *Card. Bonam de Rebus Liturgicis, Lib. 1. cap. 8.* hanc Liturgiam tanquam genuinam S. Jacobi opus tueri; quamvis à posterioribus interpolatam, nonnullis additis vel detractis, vel pro opportunitate temporis immutatis, non inficiantur. Rejicit hanc Liturgiam, ut & illam D. Marci Theodorus Balsamon *Respons. ad Interrogat. Marci patriarchæ Alexandrini*, ubi notat eas nec Canonum Apostolicorum LXXXV nec Laodicenæ Synodi LIX. quibus utriusque testamenti scripta,

librique Apostolici, qui in usu nobis esse debent, enumerantur, neque denique ab Ecclesia agnitas esse: pronunciamus igitur, inquit, non esse has recipiendas. Hæc *Cl. Cavus Hist. Lit. part. 1. pag. 9.*

II. *The Liturgies supposed to have been form'd in the second Period, before the Conversion of Constantine.*

Liturgia Sancti Clementis inter Constitutiones Apostolicas Sancti Clementi Ep. Rom. inscriptas.

N. Recensetur inter Apostolicas sancti Clementis Romani Liturgia in Libro Constitutionum descripta & ab Apostolis accepta, ut ille ait. Testimonium de illa perhibet Proclus initio *Traët. de Traditione Missæ*, asserens D. Clementem Apostolis dictantibus eam edidisse, cujus sententiæ adherent Baronius, Anno 102. Num. 23. Bellarminus, *Lib. de scriptis Ecclesiasticis*, & alii, qui eam legitimam esse putant, sed auctam à successoribus. Sicut enim formulam symboli ab Apostolis traditam patres deinde auxerunt, ut fidei Mysteria clarius exprimerent; ita Liturgiæ ab illis, prout ferebant tempora, contextæ, ab aliis postea amplificatæ fuerunt. Alii tamen non infimi subsellii Scriptores, qui negant Clementem Apostolicarum Constitutionum auctorem esse, ab eo consequenter Missam abjudicant quæ pars illarum notabilis est. Quicquid autem sit de Auctore harum Constitutionum, certam apud omnes & exploratum nunc est, quod si ab Apostolis immediate dictatæ non fuerunt, Concilio tamen Nicæno antiquiores sunt, & in his continentur Disciplina Ecclesiastica, qua Orientalis Ecclesia sub Ethnicis Imperatoribus ante magnum Constantinum regebatur, ut vir eruditus Johannes Morinus docet, *parte 2da de Sacris Ordin. p. 2c.* Cui adstipulatur Johannes Fronto in prænotatis ad Kalendarium Romanum. Petrus item de Marca, *Lib. 3. Concordiæ, Cap. 2.* ejus Libri auctorem saltem sæculo tertio floruisse ait, idque omnibus hodie persuasum est. Hæc *Bona ubi supra.* Nec ab his abludit Cavus noster, cujus verba hæc sunt; *Constitutionum Apostolicarum, Libri VIII* eodem circiter tempore, quo Canones scripti (hoc est, circa finem sæculi secundi ut putat) ex variis *Ἰδαοκαριαῖς* & *Ἰαταξῆσι*, quæ viri Apostolici tunc temporis edere solebant, primum, ut videtur compositi. *Hist. Lit. part. 1. pag. 19.*

III. *Liturgies composed in the Third Period; viz. from Constantine the Great, to the Fall and Division of the Roman Empire, on the Death of Valentinian the Third.*

Λειτουργία τῆς ἁγίων πατέρων Ἰακώβου τῆς Ἀποστόλου, βασιλέως τῆς μεγάλης, Ἰαάνου τῆς χρυσοστόμου, &c. Græ. Lat. *Par.* 1560.

(a) Liturgia Sancti Basilii in Euchologio Græco à Jacobo Goar edit. *Par.* 1645. Fol.

(b) Liturgia Sancti Chrysostomi, ib.

(c) Liturgia præsanctificatorum, ib.

(d) Euchologium Græcum à Jacobo Goar Parisino editum, Græ. Lat. *Par.* 1645. Fol.

(e) Liturgia Ambrosii Mediolanensis Ep. ap. Morinum.

N (a) Habent Græci Jacobi Apostoli Liturgiam, qua diu usi sunt, donec Basilii Magnus divino edoctus Magisterio suam composuit. De illa autem supra. Hanc vero commendat Proclus in sæpe laudato opusculo, *De traditione divinæ Missæ*, Trullana Synodus, Can. 32. Leontius, Lib. 3. adv. Nestorium, & alii patres Græci quamplurimi. Cuiusam vero qua motus fuit Basilii ad Novum offerendi sacrificii ordinem, componendum, hanc tradit Proclus, quia Missam à Jacobo editam, fidei fervore deficiente, homines terrenis Negotiis immersi, nimis prolixitatis accusabant, quare salubri usus consilio, eam in compendium redegit. Magnus, inquit, Basilii hominum socordiam & in deterius prolapsionem conspicatus, ac proinde longinquitate productæ missæ pertæsus; non quod ipse supervacaneum quidquam, vel nimis longius productum in ea fore arbitraretur, sed ut pariter tum simul orantium, tum audientium ignaviam ex longinquo illo intervallo præcideret, breviorẽ recitandam tradidit. Hæc Proclus *ib.*

Jacobus Goar vir doctus sacrorumque rituum peritissimus, in Græcorum *Euchologio*, p. 185. ex genuino sine, quem sibi Basilium in edenda Liturgia præfuisse asserunt Proclus, & author vitæ ejus, genuinam quoque ab ipso diversis temporibus scriptam fuisse suspicatur. Unam prolixiorē, quo diutius Deo vacaret, alteram breviorē, ne populo & ipsis sacris ministris tædium pareret. Et hanc putat Goar posteritati traditam, omniumque consensu approbatam; Ac quicquid sit de hac conjectura, illud certissimum est, duplicem extare Basilii Liturgiam, unam è Græco translitam; alteram ex Syriaco Sermone ab Andrea Masio Latine redditam; Et hæc à Græca in multis diversa est, & multo brevior. His accedit tertia à prædictis etiam differens, quam *Vlterius Schialach* Maronita, ex vetusto Codice lingua Ægyptiaca cum Arabica Interpretatione scripto, in Latinum transtulit, quæ Bibliothecæ patrum inserta est. Ipsa quoque Græca Exemplaria dissimilia esse agnoscit Goar, adeo ut difficile sit judicare quinam sit purus & germanus Basilii textus. Observavit hanc diversitatem prædictus *Schialach*, ejusque reddidit hanc rationem; quod sicut Latini & Græci Antiquitates in suis Liturgiis quas ab Apostolis acceperunt multa vel addiderunt vel immutarunt, idem etiam ab Alexandrinis & Ægyptiis par est credere pro temporum opportunitate factitatum. Nemo se continuit intra terminos à Majoribus constitutos, sed quisque addidit quæ sibi aptiora visa sunt ad excitandum in se & in aliis pietatem. Porro, Milla Basilii certis dumtaxat diebus utuntur Græci, in Dominicis scilicet sanctæ & magnæ Quadragesimæ, deceptâ Dominicâ palmarum; in sancta & magna feria quinta, in magno sabbato, in vigilia Nativitatis Christi & Epiphaniæ, & in die festo ipsius Basilii. Hæc *Bona*, cap. 9.

(b) Reliquo anni tempore Liturgia Chrysoctomi utuntur, qui novæ formulæ componendæ manum admovit, eadem qua Basilii impulsus ratione, ut B. Proclus ejus discipulus & in throno Successor affirmat, sic in eodem Opusculo scribens. *Haud vero mutum post Basilium, pater ille noster aurea præditus lingua Johannes, de omnium salute, ut pastorem decet, strenua cura sollicitus, nature humane sollicitiam ignaviamque respiciens, fibras omnes ac radices sathanici prætextus hujus prorsus voluit evellere. Et ideo multa præcidit, & concisiori præfiorique oratione sacrum conficiendum statuit, ne sensim homines, qui libertatem quandam & inertiam, quam maxime compeccantur, fallacibus adversarii rationibus decepti, ab ejusmodi apostolica hæc & divina absterriti traditione eam omitterent, quemadmodum hoc ipsum multis, variis sæpe in locis, accidisse in hunc usque diem deprehendimus.* Hanc Chrysoctomi Liturgiam edidit in suo *Euchologio Jac. Goar*, & cum pluribus

tam impressis quam MSS Exemplaribus contulit, & notis illustravit adeo copiose & erudite, ut nihil ejus diligentiae addi possit. Excerptit quaedam Chrysoſtomus ex Basilicana & in suam tranſtulit; plura deinde ab aliis addita, & pro cujusque nutu inserta sunt, unde maxima exemplarium varietas emanavit. *Bona, ib.*

(c) Miſſa præſanctificatorum, æquivocè dicitur Miſſa, cum careat consecratione corporis & sanguinis Christi. De ea scripsit Leo Allatius eruditissimam, & omnibus numeris absolutam Dissertationem ad Bartholdum Nihilium, editam in fine operis *de Ecclesie Occidentalis & Orientalis perpetua Consensione*, in qua curiosus lector, quicquid ad eam pertinet, reperiet. Basilio & Chryſotomo antiquior est, ejusque origo ad Synodum saltem Laodicenam referri debet, quam Baronius, Anno 314. Nicænam antecessisse ostendit. Sancitam enim in ea fuit, *Can. 49. Non oportet in Quadragesima panem offerre nisi Sabbato & Dominicis tantum.* Quibus diebus fiat, ostendit 52. Concilii Truliani. *In omnibus, inquit, sanctæ Quadragesimæ jejuni diebus, præterquam Sabbato & Dominica, & sanctæ Annunciationis die, fiat sacrum præsanctificatorum Ministerium.* Hunc morem adhuc servat Orientalis Ecclesia, Occidentalis autem ea nunquam utitur, aut usa est nisi feria sexta majoris hebdomadæ. Ritus ejus apud Græcos hic est. Die Dominica præter illius diei oblationem quinque alios panes consecrant pro totidem sequentibus feriis usque ad Sabbatum. Tum singulis diebus, sub vesperam conveniunt in Ecclesia, & in ipso vespertinarum precum Officio Sacramentum antea conservatum proponunt & sumunt, præmissis Psalmis Gradualibus, & recitatis quibusdam Canticis, Lectionibus & Orationibus, quæ legi possunt in Euchologio cum notis Jacobi Goar, *p. 187. & sequentibus.* Et quia panem antea conservatum, & sanctificatum sumunt, vocant hoc Officium *Præsanctificatorum*, sive ante consecratorum; quo in sola Quadragesima, non in aliis jejuniis utuntur, quam ut ait Theodorus Balsamon in notis ad prædictum Canonem Trullanum, hoc jejunium præcipuum est, magisque solenne, & à Domino institutum. *Hæc Bona, Lib. 1. cap. 15. sect. 5.*

(d) ΕΥΧΟΛΟΓΙΟΝ, sive Rituale Græcum, continet Ritus & Ordines Divinæ Liturgiæ, variorum Officiorum Ecclesiasticorum, tum matutinarum, tum vespertinarum, formulas Ordinationum, Sacramentorum, Baptismatis, &c. cum Benedictionibus & Orationibus, cuilibet personæ, statui, vel tempori, congruis, præter integras Basili, Chrysoſtomi, & præsanctificatorum Liturgias. In hoc edendo omnium diligentiam longe superavit Jacobus Goar Parisinus Ordinis prædicatorum Monachus, qui conquisitis undique codicibus, cum editis, tum manuscriptis, omnes hujus Euchologii formulas &

& *ἑκείνων* recepit & digessit, variantes lectiones collegit, non paucos Orationes, & integra Officia ex MSS. Euchologii addidit, Versionem Latinam adornavit, notis eruditis, figuris æneis, & Oenomatico illustravit. Prodiit inigne hoc opus Græce & Latine, *Par. 165.* Fol. Hæc *Gul. Cævus Dissertat. 2. ad calcem Hist. Lit. Parte 2da.*

(c) De Ritibus Mediolanensis Ecclesiæ multa scripsit Ambrosiani Collegii Doctor Joseph. Vicecomes, Lib. 2. de Ritibus Missæ, quæ nec approbare, nec refellere in animo est. Quod vero attinet ad Missæ Ambrosianæ institutionem, de qua nobis sermo est, Walafridus Strabo ante annos octingentos Ambrosio adscripsit, *Lib. de rebus Ecclesiast. cap. 22.* his verbis, *Ambrosius Mediolanensis Episcopus tam Missæ, quam cæterorum dispositionem Officiorum suæ Ecclesiæ, & aliis Liturgiis ordinavit, quæ & usque hodie in Mediolanensi tenentur Ecclesia.* Straboni autem suffragatur illius Ecclesiæ & totius Italiæ traditio, à qua sine evidenti ratione recedendum non est. Sed sive Ambrosius, sive alius antiquior eos ritus instituerit, id pro certo habendum, non fuisse à mutationibus immunes, quas aliis contigisse supra ostendimus. Fuerant enim ab Archiepiscopis aucti sæpius, & aliqua ex parte innovati, ut perspicuum erit antiqua Missalia cum recentioribus conferenti. Hæc *Bona Rer. Liturg. Lib. I. c. 10.*

IV. *The Liturgies of the Fourth Period, from the Rise of the Antichristian Power on the Fall and Division of the Roman Empire, to the Introduction of the Roman Offices by Charles the Great.*

(a) Gelasii Ep. Romani qui Cl. an. 492. Codex Sacramentarius tribus constans libris, nempe de anni Circulo, de Sanctorum Natalitiis, & de Dominicis Diebus. Ext. una cum aliis Missaliis antiquis & Dissertationibus de Liturgia Gallicana à Joh. Mabillonio editus, *Par. 1685.* 4º.

(b) Gregorii M. Ep. Rom. qui Cl. an. 590. ext. Antiphonarius, sive Gradualis Liber ordinatus per anni Circulum inter Pamelii Liturgica, Tom. II. *Colon. 1571.* 4º. — Liber Sacramentorum de Circulo anni ext. cum Notis Menardi, *Par. 1642,* 4º. — Benedictio

dictionale, sive Syntagma solennium Benedictionum à S. Gregorio in rebus sacris usitatarum, ext. una cum Lib. Sacram. à Menardo edit.

N. (a) Scripsisse Gelasium Orationum & Sacramentorum formulas testes nobis sunt Iulucnti, Analtasius in Vita ejus, Johannes Diaconus in Vita Gregorii M. Vetustus liber octogentorum fere annorum de Officio Missæ primum à Casandro Liturg. c. 21. p. 45. deinde à Morino Append. ad Lib. de Pœniteni, p. 54. citatus ab isto *Tolesanus* dictus: ut Hugonem de S. Victore, Rupertum Tientensem, aliosque taceam. Collegit utique Gelasius, prout credere par est, solennes Precum & Sacramentorum formulas, quæ in Ecclesia Romana suo adhuc tempore in usu erant; ac novo ordine digestas, pluribusque de suo additis, in unum Codicem compegit: quem postea mutatis & adjectis à se nonnullis Gregorius M. in compendium redegit. Gelasianus Codex tribus constat libris, nempe de Anni circulo, de Sanctorum Natalitiis, & de Dominicis diebus, variisque causis. Venerandam hujus Ordinis vetustatem manifesto arguit, quod in Symbolo non habeatur vox *filioque*, septimo primum seculo nata, & non nisi nono Romæ recepta; quod plures desint Missæ septimo & octavo seculis usurpari solitæ; denique quod pauciora, quam in aliis Liturgiis, sanctorum, eorumque solummodo Martyrum natalitia celebrentur. Diu delituit hic Codex, paucis notus; donec Anno 1512. direpta & distracta Bibliotheca Floriacensi Exemplar Nongentorum circiter annorum, quadratis & uncialibus literis scriptum, tandem in manus incidit Pauli Petavii Senatoris Parisiensis; cujus beneficio eo usus est Johannes Morinus, qui omnium Codicum quos ipsi vidisse contigit, antiquissimum fuisse testatur. A Petavii filio redemptus in Bibliothecam Christianæ Succorum reginæ transit; à qua illum recepit & in lucem emisit Josephus Maria Thomasius Romæ 1680. 40. Pauca quædam, præsertim libro tertio, reperiri, quæ Gregorii M. ætatem spirant. Quid mirum? Cum hujusmodi libri ad usum Ecclesiarum scripti novas accessiones pati soleant, prout ipsa consuetudinis ratio tulerit: nec exinde quid aliud elici potest, quam exemplar exiguo post Gregorium tempore fuisse exaratum, ut in præfatione recte putat doctissimus Editor; qui hæc etiam Liturgiæ Missalia tria antiquissima, viz. Gallicum, Francorum, & Gallicanum vetus, comites dedit; quæ tria proxime memorata post triennium, una cum eruditissimis de Liturgia Dissertationibus Johannes Mabillonius, *Par.* 1685. recudi fecit. Hæc *Cavus Hist. Lit. Part. I. p. 345.*

(b) Ut Gelasius Papa Missarum Ordinem digessit, sic Gregorius M. libro Sacramentorum dicto eundem correxit; non enim omnia quæ extant in ejus libro Sacramentorum, de novo composuit; sed

ut ait Johannes Diaconus in ejusdem vita, Lib. II. c. 17. Gelasianum Codicem de Missarum solenniis, multa subtrahens, pauca convertens, nonnulla adjiciens, in unius libri volumine coarctavit. Et Walafridus Strabo cap. 22. Curavit, inquit, B. Gregorius rationalia quoque coadunare, & seculis iis quæ vel nimia, vel inconcinna videbantur, composuit Librum qui dicitur Sacramentorum. Non obstantem vero Gregorianam Correctionem, Missales S. Gelasii diu permanerunt; Et utinam sinceri & incorrupti ad nos pervenire fas fuerit, unde innumeras corruptiones quæ in hodiernas Missales irrepererunt in promptu foret detergere.

Quod ad Gregorii Antiphonarium. *Antiphonam*, Isidorus Lib. 6. c. 19. Originum ex græco interpretatur vocem reciprocam, duobus scilicet choris alternatim psallentibus. Quarum institutorem si inquirimus, hanc consuetudinem alternatim Psallendi, inquit Card. Bona Lib. de Divin. Psalm. 60. cap. 16. sect. 10. habet ab antiquissimis sæculis Orthodoxa Ecclesia, ab Ignatio nimirum, qui post Evodium Antiochenæ Ecclesiæ Antistes Pontificatus gratiam, per Magni Petri dexteram accepit. Hic enim ut Socrates testatur Lib. 6. c. 8. in excessu mentis suæ vidit Angelos alternis Hymnis sanctissimam Trinitatem collaudantes, unde Psallendi formam in ea visione expressam Ecclesiæ tradidit Antiochenæ, quæ deinde in varias Ecclesias piorum Episcoporum studio insinuata ab omnibus demum Catholicis recepta est. In Latina vero & Occidentali Ecclesia, quotquot scribunt de sacris ritibus, B. aiunt Ambrosium Mediolanensem Episcopum primum fuisse, qui Græcorum imitatus exemplum hunc canendi modum per Antiphonas tradiderit, quem postea Damasus Papa Pontificali autoritate confirmavit; Et Gregorius III. ita exposuit, ut Pipinus & Carolus M. in sequioribus sæculis maxima sollicitudine flagitarent, ut religiosi sui regni bene instructi essent in cantu Romano.

Et hæc de Antiphonis in genere satis sit dixisse, quod vero ad Gregorii Antiphonarium specialioris est rationis iste liber, & divina Officia ad altare facta respicit. De quo sciendum est quod Sacerdos cum ad altare procedit, chorus psallit antiphonam, quæ ritu Romano *Introitus*, Ambrosiano *Ingressus* dicitur; quia nimirum tunc canitur, cum Sacerdos intrat ad altare. Ejus institutio ab his qui Ecclesiasticos ritus explanant, Cælestino Papæ, Augustino coævo unanimes fere consensus tribui solet; Qui Cælestinus statuit Psalmos alternatim cantari ante Missam, sed postea Gregorius III. unam ex illis Antiphonam selegit pro *Introitu*. & alias pro *Responsorio*, *Offertorio*, & *Communione*, quas in unum congregavit, & ex his librum composuit, quem *Antiphonarium* nuncupavit. Alii *Graduale* vocant, quia nonnullæ ex illis, quæ post Epistolam dicuntur, in loco Eminentiori cantari solebant, ad quem Cantores per gradus ascendebant. Hæc ut plurimum ex Card. Bona, *Rer. Liturg. Lib. II.*

Quod ad *Benedictionem* Gregorii; O in post *Orationem Libera nos*, & antequam Sacerdos diceret, *Pax Domini sit semper vobiscum*, interponi solbat *Benedictio*, quam Scriptores sacrorum rituum *Episcopalem* vocant, qui ad solum Episcopatum pertinebat. Exunt hujusmodi *Benedictiones* in vetustis libris Sacramentorum, & in hoc Gregorii.

V. *The Liturgies of Note within the Fifth Period from Boniface III. to Gregory VII. or Pope Hildebrand.*

(a) *Missâ Mozarabum, five Mixtarabum* è Gothorum ruderibus suscitata, novisque characteribus vestita à Fr. Ximene Card. Toletano ext. in *Bib. Patr. Tom. XXVII.*

(b) *De Liturgia Gallicana Libri III.* In quibus Veteris *Missæ* quæ ante annos mille apud Gallos in usu erat, forma ritusque eruuntur ex antiquis Monumentis, *Lectionario Gallicano* hæcenus inedito, & tribus *Missalibus Thomasiânis*, quæ integra referuntur. Cui accessit de *Cursu Gallicano*, seu de *Divinorum Officiorum Origine & progressu in Ecclesiis Gallicanis*, *Dissertatio* à Joh. Mabillonio, *Par. 1685. 4º.*

(c) *Ordo Romanus*, de *divinis Officiis & Ministeriis* per totius anni circulum ext. inter *Scriptores de Divinis Officiis* à Melchior. Hitorpio editos, *Par. 1610.*

(d) *Responsalia & Antiphonaria Romanæ Ecclesiæ*, à S. Gregorio M. disposita; Quibus accedit *Appendix* continens *Monumenta vetera ad Antiphonas, &c.* *Romæ 1686. Fol.*

(a) *Officium divinum*, quo olim Hispania & Vicinæ gentes utebantur, Gothicum & Mozarabicum dictum est *Gothicum*, quia Originem habuit eo tempore quo Reges Gothici *balta* donabantur; *Mozarabicum* vero, quia cum Arabes Hispaniam pene omnem occupassent, Christiani *Mixtarabes*, id est, mixti cum Arabibus, facti sunt. A quibus, & quo tempore hoc *Officium* institutum fuerit incertum est. Baronius anno 633, episcopi auctoritatem fuisse putat *Hisidorum Hispanensem*. Cum enim Patres in *Concilio quarto Toletano*

tano, cui præfuit Isidorus, congregati decrevisſent Can. 2. per omnem Hispaniam & Galliciam unum & eundem modum ſervari in Miſſarum ſolemnitatibus, & in matutinis & vespertinis Officiis, ipſi Isidoro, qui cæteris doctrina & ſanctitate antecellebat, hoc munus ex Baronii conjectura demandatum fuit, ut Eccleſiaſtica Officia componeret, quibus omnes Hispaniarum Eccleſiæ deinceps uterentur. Confirmat Baronii aſſertionem inſcriptis librorum, quibus hæc Officia continentur. Sic enim inſcribi ſolent, *Officium Gothicum, ſive mixtum, ſecundum regulam S. Iſidori, dictum Mozarabes.* Qui ſententiæ ne ſtatim adhæreat, plurima aſſert Cardinalis Bona, & Leandro Isidori fratri, & in ſede Hiſpalenſi, antecellenti, ſi non & antiquiori cuidam, ſed incerto auctori, potius adjudicat; ita tamen ut de primo ejus auctore, etſi non conſtat, ab ipſo tamen Leandro, illuſtratum, ab Isidoro auctum, ab aliis progreſſu temporis amplificatum, concedit. Et diu viguit hic ritus in Hispania, in Galliam Narbonenſi, & in aliis regionibus Gothorum regno ſubjectis, donec Gregorii VII. auctoritate in Romanum mutatus eſt. Qui Gregorius Reges Caſtiliæ & Arragoniæ ſtrenue ſollicitaverat, ut Romanum Ordinem admitterent, qui tandem conſenſerunt ut Gothico Officio abrogato Romanum admitteretur. Acta ſunt iſta circa annum milleſimum octuagetiſimum, ſubditis perſeveranter contradicentibus, qui à veteri precandi ordine, & ab aſſertis caremoniis egerrimè diſcedebant; tandem vero effectum eſt ut Romanus ritus Mozarabico abrogato receptus fuit; qui tamen in aliquibus Monafteriis aliquanto tempore cuſtoditus eſt, & in Eccleſiis quibuldam civitatis Toletanæ, ut fertur, hodiernum uſurpatur. Hoc ut plurimum ex *Card. Bona Rer. Liturg. Lib. 1. cap. 11.*

(b) Quod ad Liturgiam Antiquam Gallicanam, ejuſque uſum, ante Ordinem Romanum in Galliæ Eccleſiis introductum, hoc à Mabillonio optime notatur, qui illud apud omnes in conſeſſio ponit, Liturgiam Gallicanam Principio à Romana fuiſſe diverſam ejuſque mutationem ante annum Chriſti octingentiſimum contigiffè Caroli M. Principatu. Is enim Sancti Gregorii Sacramentarium, quo Romani in Sacris utebantur, utenturque etiam nunc, ab Hadriano Papa primo ſucepit, edito Capitulari, ut Miſſa impoſterum Romano Ordine in Eccleſiis celebraretur. Quænam fuerit hujuſce mutationis cauſa in ambiguo eſt; Hoc ſine temeritatis nota dicere licet, Hadrianum id fatiſſe egiffè apud Carolum; qui ultro ut Romano Epifcopo gratificaretur, petenti annuerit. Idem magno lumine tandem evicit Gregorius VII. apud Hiſpanos, qui ab aſſertis & patriis ritibus ægerrime diſceſſerunt. Nempe hæc ſemper fuerunt ſummorum Pontificum ardentiffima ſtudia, ut Romanæ Eccleſiæ ritus aliis Eccleſiis approbarent ac perſuaderent, rati, id quod res erat, eas facilius in una fidei morumque concordia, atque in Romanæ Eccleſiæ obſequio remanſuras, ſi iſdem caremoniis, eademque ſacrorum forma continerentur. Hæc *Mabillonius in Diſſertatione ad Liturg. Gall.* (c) Ordo

(c) Odo Romanus scriptus videtur Sæculo VIII. Certe nec de autore, nec de ætate hujus Operis fatis constat. Ipse auctor penitus ignoratur, etsi fuisse aliquem non infimæ notæ ex Romanæ Ecclesiæ Clericis, veri non abimale est. Quod ætatem spectat, sunt qui eo circiter tempore fuisse in Galliam missum volunt, quo Carolo M. procurante, Divina Officia cum Romano cantu in Galliam sunt introducta. Verum ex ipso opere deprehendi possunt, quæ autorem Carolo M. antiquiorem fuisse arguant. Interim improbabile non est, librum in Gallias transfusum, ab Alcuino auctum fuisse & interpolatum; quin & non pauca observari possunt, quæ tempora ævum Carolinam sequentia manifeste sapiunt, *Cav. Hist. Lit. p. 48*.

(d) Responsorialia ab Italis inventa esse, sed à quo præcise, & quo tempore instituta sint, incertum est. Sunt qui eorum auctorem Cælestinum, sunt qui Gregorium M. & Gregorius quidem ea in suo Antiphonario per Ordinem digessit, quæ in singulis Modis per annum cantari solent: At usum Psallendi per aliquot Psalmi versiculos, vel integrum Psalmum, inter Epistolam & Evangelium, multo antiquiorem Gregorio fuisse, saltem in Africa, ex Augustino clare ostenditur. Nam initio Serm. 33. de verbis Domini recenset, quid in lectione Apostolica, quid in Psalmo, quid in Evangelio lectum sit. Et de verbis Apostoli Serm. 5. *Apostolum*, inquit, *audivimus, Psalmum audivimus, consonant omnes divine lectiones.* Et infra Serm. 10. *Primam lectionem audivimus Apostoli, dein cantavimus Psalmum; post hæc Evangelica lectio decem leprosos mundatos nobis ostendit.* Hæc *Bona Rev. Liturg. Lib. cap. 6.*

VI. *Liturgies within the Sixth Period, viz. from Gregory the VII, till the Reformation.*

First, Of more publick Authority in the Church of Rome.

(a) Missale Romanum, *Lugduni* 1685. Fol.

(b) Breviarium Romanum in duas partes divisum, *Antwer.* 1686. Fol.

(c) Officium B. Virginis *Antwer.* 1680. Fol.

(d) Pontificale Romanum Clementis VIII. primum, deinde Urbani VIII. auctoritate recognitum; in tres partes, sive tres Tomos divisum pro faciliori pontificum usu. *Par.* 1664. Fol.

(e) Rituale sive Manuale Romanum Pauli V. pontif. max. jussu editum; Cum Cantu Toletano, & Appendice ex Manuale Toletano. *Antwerp.* 1680. Quarto.

(f) Antiphonarium Romanum juxta Breviarium cum Novis Officiis Sanctorum. *Par.* 1674. Fol.

(g) Graduale Romanum juxta Missale cum Notis Musicis Tull. Leucor. 1680. Fol.

(h) Processionale Romanum juxta ritum Romanæ Ecclesiæ restitutum, *Par.* 1668. Octavo.

(i) Octavarium Romanum Lectiones II. & III. Nocturni complectens, recitandas infra Octavas festorum, præsertim patronorum locorum, & Titularium Ecclesiarum, quæ cum Octavis celebrari debent, juxta Rubricas Breviarii Romani à Sacra Rituum Congregatione ad usum totius Orbis Ecclesiarum approbatum. *Antwerp.* 1628. Octavo.

N. (a) Cum diversæ Ecclesiæ diversis suis antiquitatis gaudebant ritibus, Romana tandem Missa studio Pontificum, maxime autem Gregorii VII. ab omnibus Occidentalibus recepta. Quam quamvis à S. Petro acceptam voluit, multis tamen mutationibus & incrementis pervenit ad eum statum quo nunc reperitur. Quemodo à Gregorio M. disposita fuit superius dictum est, porro & à Nicolao III. circa annum 1277. insignem mutationem passâ est, ut Radulphus Tungrensis libro *de Canonum Observantia* perhibet, qui Nicolauum Papa fecit *in Ecclesiis Urbis amoveri Antiphonarios, Gradualia, & alios libros Officis antiquos quinquaginta, & mandavit ut de cætero Ecclesie urbis uterentur libris & Breviariis fratrum Minorum, unde hodie in Roma omnes libri sunt Novi & Franciscani.* *Ecce Bona ex Radulpho. Card. Bona. Rer. Liturg. Lib. 3. c. 8. sec. 7.*

(b) Bre-

(b) Breviarium est idem ac summarium, compendium, Opus concisum. Cur vero Liber Officiorum Divinorum hanc nomenclaturam sortitus sit, explicant Viri docti Alardus Gazæus, & Leonardus Lessius. Continet enim omnes Psalmos, qui sunt Compendium totius Scripturæ; tum selectissima quæque complectitur ex utroque testamento, insigniorem sanctorum Patrum doctrinam, præcipua sanctorum gesta, Hymnos & Orationes. Adhæc ego Breviarium dici, quod in eo concise, ac sine musicalibus Notis ea omnia conscripta sint, quæ in Antiphonariis, aliisque libris Choralibus magnis characteribus ad usum cantantium comprehendantur. Denique Breviarii nomen ad Officii Divini brevitate referri potest: Nam illud prolixum non esse & longum injuria dici, recte evincit lib. 1. de horis Canonicis cap. 28. Olivarius Bonartius; constatque evidenter ex collatione hodierni Breviarii post Pium V. cum Antiquioribus, quæ multo prolixiora sunt. In eo etiam vetus Romanum a Fratribus Franciscanis olim abbreviatum fuisse Rodolphus Tungrensis conqueritur libro de Canonum Observantia propositione vigesima secunda & alibi passim. Hæc Card. Bonæ de *Varius Rit. Psalm. Divin. Cap. XVIII. Sec. 20.*

(c) Tametsi Ecclesiæ primi temporis tum publicis, tum privatis applicationibus Desperare auxilium quotidie flagitare (sic Card. Bonæ placet, quod tamen gratis dictum) eamque erectis templis, festisque diebus ejus nomini attribuit venerari consueverint; usus tamen recitandi preces ejus horarias non tantam videri præ se ferre antiquitatem, sicut Officium Defunctorum. Eumvero si Generales Ecclesiæ Synodus, quarum est cunctis fidelibus leges imponere, sedulo despiciamus, hujus Officii celebratio indicta est mille, & amplius annos à Christi nativitate in Synodo Claromontana. Inventionis hujus occasio ex Ecclesiasticis Annalibus hæc est; Anno Domini 1095. Urbanus secundus Romanus pontifex agre ferens Christi incunabula, ejusque Sepulchrum ab infidelibus Turcis omni genere contumeliarum afflicti, in generali Concilio apud Clerum inuentem in Gallis celebrato bellum sacrum indixit, & divino spiritu percitus classicum potenter intonuit, toto pene occidentali Orbe pro fide Christi ad arma concurrente. Ut autem res difficillima, & hæcenus intentata optatum consequeretur effectum, optatum duxit sacrosanctæ Virginis precibus sibi Deum reconciliare. In cujus rei gratiam, rogata patrum sententia, sancivit, ut ejusdem sanctissimæ Virginis Officium jam à quibusdam Monachis frequentatum ab illis deduceretur ad clericos, qui pie susceptum onus singulis diebus persolventes Dei Matrem exorarent, quo ejus aspirante gratia fidelis populus in tantis discriminibus subeundis divino præsidio muniatur. Quod Officium ea occasione institutum tanto deinceps studio propagatum fuit, ut ipsi etiam laici cum mag-

no gratiarum fœnore illud solcant frequentare. Hæc *Bona de Divin. psalm. Cap. 12.*

(d) Pontificale Romanum est Liber communes Ecclesiastici muneris rationes in Ordinationibus, Consecrationibus, & id genus aliis continens; de quo hoc notandum est, quod eodem animo quo Pius V. papa Romanus formulam primam psallendi horas Canonicas, & celebrandi Missam, varie prius constitutam, ad unam pariter formam Romano Breviario, ac Missali redigendam curavit; hoc sane consilio alii Romani pontifices, pontificales etiam cæremonias ac ritus, quibus ejusdem Ecclesiæ præfules in fuerum munerum functione uterentur, certis similiter forma, ac modo præfinitis in Romanum pontificale retulerunt. Hæc ex *Constitutione papali præfix. pontifical. Roman.*

(e) Cum *Breviarium* primum, & deinde *Missile Romanum*, multo studio & diligentia elaborata, pro pastorali sua providentiæ edenda censuerunt pontifices Romani Antecessores, horum vestigia sequens Clemens papa VIII. prædecessor Pauli V. non solum Episcopis & inferioribus Ecclesiæ prælatis accurate restitutum *pontificale* dedit, sed etiam complures alias in Cathedralibus, & inferioribus Ecclesiis cæremonias promulgato *Cæremoniali* ordinavit. Quibus ita constitutis, restabat, ut uno etiam volumine comprehensi, sacri & sinceri Ecclesiæ Catholicæ ritus, qui Sacramentorum administratione, aliisque Ecclesiasticis functionibus servari debent ab iis, qui curam animarum gerunt, Apostolicæ sedis auctoritate prodirent, ad cujus voluminis præscriptum, in tanta Ritualium multitudinem, sua illi Ministeria tanquam ad publicam & obfignatam normam peragerent, unoque ac fidelis ductu inoffenso pede ambularent cum consensu. Hæc in *Constitutione Pauli V. præfix. Ritual. Rom.*

(f) De Antiphonario Romano notatum est supra, p. 395.

(g) Graduale à gradibus, super quibus hoc Officium peragitur, dici videtur. De quo Card. Bonam iudias hæc tradentem *Rer. Liturg. Lib. II. p. 3.* Statuit Cælestinus Psalmos alternatim cantari ante Missam, sed postea, Gregorius Magnus unam ex illis Antiphonam selegit pro *Introitu*, & alias pro *Responsorio*, *Offertorio*, & *Communione*, quas in unum congeffit, & ex his librum composuit, quem *Antiphonarium* nuncupavit. Alii *Gradualem* vocant, quia nonnullæ ex illis, quæ post Epistolam dicuntur, in loco eminentiori cantari solebant. Hæc *Bona* ut supra. Quibus & addas quæ *cap. 6.* Perfecta Epistola præparat se Diaconus ad legendum Evangelium, Chorus Responsorium concinit, quod *Graduale* nuncupatur, non à gradibus Altaris, ut quidam recentiores scribunt; sed à gradibus ambonis, sive Pulpiti, ut docet Ordo Romanus.

(b) In

(b) In hoc continentur Hymni, Responsorialia, Versiculi, & Orationes Dominicarum totius anni, festorum Mobilium, ac etiam de Sanctis, sive propriae, sive Communes, ex Breviario Tridentino depromptae. Una cum Orationibus omnium Sanctorum quos Urbanus VIII. nuper concessit.

(1) Octavas, hoc est per octo consequentes dies Festa quaedam celebrandi mos fuit antiquissimus, Hebraeis primum, mox Christianae Ecclesiae divino Consilio traditus, atque ritu perpetuo receptus. Primus Moyses quamvis alias Festivitates non ultra Septimum terminaret diem, Festum tamen Tabernaculorum mense septimo ita instituit, ut ejus Octavus dies aequae ac primus, haberetur celeberrimus atque sanctissimus. Deinde Salomon post delatam Arcam Testamenti in Templum à se summo Deo dedicatum, detinuit populos diebus octo, in hostiis pacificis, & holocaustis, quos dimisit die Octavo benedictentes Regi, Lætantes & alacri corde. Cum autem illud idem Templum aliquanto post fuisset profanatum, expiavit illud Ezechias Rex diebus item octo, & sanctificavit. Haud secus praestiterunt Maecabei qui diebus octo altare dedecarunt, ostēdentes holocausta magna cum lætitia, & sacrificium Salutaris laudis. Quorum omnium uti laudabiles consuetudines non modo Dei filius in humanis degens non abolevit, sed exemplo suo confirmavit & probavit, tum ad Encarnia, tum ad Scenopægiam ascendens, & immorans usque ad Octavum diem: in novissimo quippe die magno Festivitatis stabat Jesus, & clamabat dicens: *si quis sitis, veniat ad me & bibat*; spiritum sanctum Octavo quia forte die sub aquae typo largiturus. Itaque par est credere, à spiritu sancto doctos, Apostolos & Apostolicos viros, Octavarum Sacramenta ad nos usque transmissibile, & pro diversarum ratione Festorum, minus magisve celebres indidisse Octavas. Certe ab Apostolorum tempore, post Dominicum diem, quae frequentatim a est Resurrectionis Domini Octava, & ut habet S. Ignatius, Regina est & dierum princeps, capti sunt coli Paschatis Octavae & Pentecostes: ita ut retentis nominibus, quae apud Hebraeos erant in usu, augustiora tamen Mysteria, quae nova erant in illis, celebrarentur; nimirum Crucis & Resurrectionis Domini in Paschate, & adventus spiritus Sancti Paracliti in Pentecoste. Atqui eadem ratione, qua Apostoli praedicta Festa servandi decreverunt, qui iidem successerunt Apostolici vii reliquos dies festos cum Octavis introjuxerunt, ut celebriores solemnitatis etiam Octavarum additione illustrarent. Sancte & pie instructo ritu ab antiquis Judaeorum ritibus, ut in aliis multis testatur S. Leo Papa. Haec in praefatione ad Octavarum sed postea in Rubricis Generalibus Octavarum tempora distincte apponit, nimirum de Octava sive Officium, vel saltem Commemoratio (quando

(quando aliquo festo vel Dominico impeditur) per octo dies continuas, in *Paschate* Resurrectionis, in *Ascensione* Domini, in *Pentecoste*, in *Festo* corporis Christi, in *Festis* quibus in Calendario apponitur Octava, item in *Festo Dedicacionis* propriæ Ecclesiæ, & in *Festo principalis Patroni*, & Titularis loci, vel Ecclesiæ, & in *Festis* aliorum sanctorum, quæ apud quasdam Ecclesiâs, Congregationes & Religiones consueverunt solemniter cum Octavis celebrari: nisi illa Festa venerint in *Quadragesima*, quo tempore omittitur Officium cujuscunque Octavæ. Quod si aliquod Festum, quod celebrari solet cum Octava, paulo ante *Quadragesimam* venerit, & jam per aliquot dies factum sit Officium de ejus Octava, adveniente *Quadragesima* nihil amplius fiat de ea, nec Commemoratio. Et idem servetur de Octavis nondum absolutis, quando supervenit Festum Pentecostes & Nativitatis Domini.

Secondly, Missals of more private Authority, or some of the Missals of particular Churches.

Missâ quæ à Matthio Flacco Illyrico olim Typis mandata an. 1557. Argentino, & nunc extat apud Card. Bonam in Appendice sua ad Rer. Liturgicar. Libros.

Missâ secundum usum Sarum.

Missâ secundum usum Ebor.

N. Scribit Johannes Langocrucius Lib. 2. de Officiis Divinis rite peragen-dis, relatâs a Cornelio Schurbingio tomo Bib. Eccl. p. 1. c. 15. Missalia particularia diversarum Ecclesiarum post Concilium Aquilgrauense sub Ludewico pio introducta fuisse. Nam Carolus M. hortatu & jussione summorum pontificum Romanum in Gallia servari præcepit; varietas autem & diversitas à Romano in aliquibus Ecclesiis inde exorta videtur, quod singuli Episcopi pro suo arbitratus, vel pro loci conditione; aut patriis moribus aliquid vel addiderunt, vel subtraxerunt, sibi que propriâ Officia compesuerunt; idem que fecerunt Ordinum Religiosorum præfecti, & dum unus unam, alius aliam partem mutat, à vestigiis & institutione primorum auctorum deslexerunt. Hoc ipsum in Hispania contigit arbitror post Gregorium VII. qui illic Romanum Officium introduxit. Ordines autem Religiosi illam

lum ritum ab initio susceperunt, qui vigeat in ea provincia, in qua prima Ordinis cujusque fundamenta jacta sunt. Successu vero temporis tam generalia comitia, quam supremi Ordinum moderatores potestatem sibi arrogarunt plura mutandi & innovandi; quod manifestum cuique erit, si antiqua, & nova, & medii temporis Ritualia inter se conferre voluerit. Hæc autem licentia quilibet pro arbitrio addendi sine certa lege & disciplina adeo quandoque excrevit, ut in multis Codicibus adhuc extant Officia, Missæ, Hymni, Orationes, quæ sine risu, vel potius indignatione legi non possunt. Hæc *Bona Rer. Liturg. Lib. 1. cap. 8. Sect. 7.*

VII. *Liturgies within the Seventh Period, viz: from the Reformation onwards.*

First, Of the Church of England.

The Liturgy of King *Edward VI.*

The Common-Prayer-Book, as Revis'd after the Restoration of King *Charles II.*

Secondly, Of the Church of Scotland.

The Scotch Common-Prayer-Book compos'd by Mr. *Knox.*

The Scotch Common-Prayer-Book introduced in 1640.

Thirdly, Of the Lutheran Churches.

Lutheri forma Missæ per Ecclesiam Wirtemb. Inter Lutheri opera Tom. II. p. 384.

Fourthly, Of Geneva and France.

The *French* Liturgy usually bound with their Bibles.

Fifthly, Of the Dutch Church.

Ἐκκλησιῶν τῆς βελγικῆς χειριστικῆς, καὶ ὀρθο-
 δόξου διδασκαλίας, καὶ τάξις ἦσαν ἑξομολόγησις,
 κατήχεισις, λειτουργία, κανόνες καὶ ἑκκλησιαστικοί. Im-
 press. Lugd. Bat. 1648.

Sixthly, Of the Tigurine Church.

The Liturgy of the Church of *Zurick*. Lond. 8o.

N. Orthodoxam Ecclesiam varietatibus exornari & vari-
 as Ecclesiarum consuetudines unitati fidei non obesse Card. Bo-
 nam habes confitentem Lib. de psalm. Divin. Cap. XVIII. ubi
 agit de variis ritibus, quibus utitur Ecclesia Catholica in reci-
 tandis divinis Officiis. Cujus hæc sunt quæ sequuntur. Eccle-
 siam Christi sponsam varietatibus circumamictam Regius Psal-
 tes eo psalmo describit, quo verbum bonum eructans ejusdem
 cecinit Epithalamium. Eandem horti nomine cenferi, quem dis-
 color florum diversitas ornet, Sponsus in Canticis assueverat, cum
 ait, *Hortus conclusus es, soror mea sponsa, hortus conclusus.*
 Nil aptius ad decus sponsæ quam pretiosum indumentum mul-
 tiformi gemmarum, colorumque nitore distinctum. Nil ad ho-
 nestam recreationem magis idoneum, quam amœnissimus horti
 recessus omnium florum venustate resplendens. Sponsa igitur
 cum sit Ecclesia, decet eam variis gemmis & monilibus orna-
 tam, variisque supellectile divitem esse. Hortus voluptatis cum
 sit, eam debent omnium generum flores in varias areolas dimensi,
 exornare. Quid autem velles, quid flores multicolores sunt, nisi
 varietas factorum rituum, quibus Ecclesiastici viri Deo laudes
 persolvunt? Alias enim consuetudines Ecclesia Romana, alias ha-
 bet Mediolanensis: alius Cæremoniis utuntur Monachi, alii Cle-
 rici, suntque diversæ diversarum Ecclesiarum in recitandis Officiis
 institutiones. Unam quidem Ecclesiam Universalem, & Ortho-
 doxam confitentur; aut unius corporis plura membra diversa
 obire munia in unum finem tendentia quis nescit? Aut quis adeo
 stupida meatu est, quem non rerum diversitas oblectet? Acce-
 dit ad delectationem omne ferens punctum, utilitas. Nam ut
 gentium ac nationum mores diversi sunt, ita ad actus religio-
 nis, cultumque divinum diversis utuntur institutis, quæ salva
 Cælestis fidei integritate vix possent ab iis vel omitti, vel au-
 ferri. Quocirca optimum est, ait Isidorus de Eccl. Offic. Lib. 1.
 c. 43. ut gravis prudensque Christianus eo modo agat, quo agere
 viderit Ecclesiam, ad quam sorte devenerit. Quod enim neque
 contra

contra fidem, neque contra mores bonos habetur, indifferenter sequendum, & propter eorum inter quos vivitur societatem servandum est, ne per diversitatem observationum Schismata generentur. Varias illa fide Ecclesiarum consuetudines esse docet Ritrannus Monachus Corbeiensis Lib. 4. contra Græcorum opposita docte & lauculenter. Laurentius à Willavitentio Xeranus Lib. 4. de ratione studii Theologici cap. 4. Neminem, inquit, offendi debet, quod in diversis Ecclesiis diversæ cærethoniæ in usu habentur. Etenim maxima in hoc genere semper fuit Ecclesiarum libertas ex libertate illa spiritali profluens, quam Christus dilectæ sponsæ Ecclesiæ sua morte vindicavit, præterea non conveniunt quævis quibusvis locis; quippe alia in popalosa civitate, alia in angusto oppidulo aut obscuro vico fieri & possunt & debent. Ad hæc, quedam alicubi retinentur, quia videlicet nullum ibi vitium accessit; alibi vero eadem propter obortum vitium sunt abolitæ. Novas insuper introduci postulat subinde temporis ratio. Denique nullæ unquam ab hominibus eum ad finem sunt conditæ, ut perpetuæ & immutabiles maneant. Hæc *Card. Bona de Libr. de Divin. psalmod. Cap. 18.*

Causæ vero tantæ rituum varietatis in tanta Fidei Unitate hæc fuisse videntur: Vel quia dispersæ diversarum Nationum mores & ingenia sunt, quæ diversos Ritus & Cærethoniæ, ut in rebus politis, ita etiam in Ecclesiasticis exigunt: Vel quia nullo ex tante de his Christi vel Apostolorum præcepto libera facultas Episcopo relicta est id sentiendi & decernendi, quod unienique salva fide magis expediens visum fuit, vel quia sæviente in Christianos persecutione, cætus Episcoporum in unum cogi non potuit, in quo communibus suffragis communis forma sacrificii celebrandi ab omnibus custodienda stabiliretur. Divisi enim Provincis inter Apostolos ad Evangelii Prædicationem, credibile est, unumquemque illorum gentibus, quas fide imbuerant, modum quoque Liturgiæ tradidisse ad eorum mores & consuetudines, quibus ante susceptam fidem vivebant, accomodatam. Quis vero dissimiles apud varias Nationes mores semper fuerant, hinc orta rituum diversitas est. Eadem libertate alios item Antistites usos fuisse, qui in variis Regnis successu temporis Evangelium disseminarunt, Ecclesiasticæ historiæ Autores docent. Hoc primum in hoc genere peccatum fuit, quod, dum alii evitare nimio studio conati sunt, illutorum more in contrariam incidere, semel enim susceptis consuetudinibus pertinacius adherentes, turbas in Ecclesia suscitaverunt. Alii vero nullum statuentes discrimen inter capita fidei & disciplinæ, ex varietate rituum, dogmatum quoque diversitatem æstimantes, mutuis inter se odiis & concertationibus exarserunt, disrupteque vinculo pacis & dilectionis, Schismati & erroribus patentissimum effundam aper-

tum est. Quot & quam luctuosæ Tragœdiæ inter Græcos & Latinos hac de causa exortæ sint, notum est omnibus. Debet igitur unaquæque Ecclesia custodire ritus suos, sed receptos à Majoribus longoque usu præscriptos, & legitima Auctoritate approbatos. Si quid vero innovatum, si quid perperam immutatum, id expungendum, id corrigendum est. *Bona* p. 347.

Secondly, Sacramentary Institutions among Christians, Jews, and Pagans.

(a) Gregorii M. Liber Sacramentorum Notis & Observationibus illustratus Fr. Hugonis Menardi. *Par.* 1642. Quarto.

(b) Georgii Cassandri Liturgica de Ordine Dominicæ Cœnæ celebrandæ, quam celebrationem Græci Liturgiam, Latini Missam appellarunt, ex variis monumentis, & probatis scriptoribus collecta. Inter Opera, p. 10.

Ordo Romanus de Officio Missæ, continens ordinem quem pontifex præsertim Romanus, jam olim celebrando Officio Missæ observare consuevit. *Ib.* p. 89.

Josephi Mariæ Thomasi Codices Sacramentarium vetustiorum, viz. Gelasiani, Gregoriani, &c. non-gentis annis vetustiores; Libri III. Sacramentorum Romanæ Ecclesiæ; Missale Gallicum sive Gallicanum vetus. *Rom.* 1680. 4°.

Hospiniani Historia Sacramentaria duabus partibus; Quarum prior exponit Cœnæ Dominicæ primam Institutionem, ejus verum usum & abusum in primitiva & veteri Ecclesia, tum Originem, Progressum, Cæremonias & Ritus Missæ, Transsubstantionis, &c. Pars posterior Originem & progressum

Controversiæ Sacramentariæ de Cœna Domini inter Lutheranos, Ubiquitistas & Zuinglianos exortæ. *Gen.* 1681. 2 Vol. Fol.

(c) N. Stuckius de Antiquorum Convivialium Libri III. Tiguri 1597. Fol.

(a) Librum Sacramentorum Sancti Gregorii edidit Pamelius Tomo secundo Liturgicorum, qui deinde correctior prodiit, notisque eruditissimis illustratus ab Hugone Menardo monacho Benedictino Congregationis Sancti Mauri. *Bona Rer. Liturg.* 1. cap. 27.

(b) Hoc Opere Cassander exhibet Ritus quibus Judæi celebrioribus Festis inter convivandum jam olim utuntur, quos Christus partim sua cœna observasse videtur; Missas etiam, sive sacri convivii Mysteria quomodo Christus celebraverit, & post eum Apostoli; Ritus item Communionis expositos à B. Justino Martyre, Tertulliano, Chrysofomo, Basilio, Gregorio, & aliis ex Antiquioribus; porro & ordinem celebrandi hodie observatum apud Æthiopes, Armenos, Muscovitas.

(c) In his ob oculos habemus Hebræorum, Græcorum, Romanorum aliarumque Nationum Antiqua Conviviorum genera, Mores, Consuetudines, Ritus, Cæremoniasque convivales atque etiam alia explicantur; & cum iis quæ hodie apud Christianos, tum apud alias gentes, à Christiano nomine alienas, in usu sunt, conferuntur.

Thirdly, Rationales on the Ancient and Modern Liturgies and Rituals.

I. *Of the Ancient Liturgies and Rituals.*

Idori de divinis sive Ecclesiasticis Officiis Libri II. ad Fulgentium fratrem circa an. 610. scripti prodierunt una cum cæteris ejusdem argumenti Scripturis ab Melchiori Hittorpio editis. *Par.* 1610.

Alcuini qui cl. an. 780. ext. de Divinis Officiis Liber, sive Expositio Romani Ordinis ap. Hittorpium.

Caroli M. qui cl. an. 768. ext. Libellus ad Alcuinum de Sacrificio Missæ, & Ratione Rituum Ecclesiæ, à Wolfgango Lazio, una cum aliis quibusdam ejusdem argumenti Opusculis evulgatus. *Antw.* 1560. 8°.

—Epistola Encyclica de Baptismo, ejusque ritibus ad Odilbertum Archiep. Mediolanensem, à Mabillonio evulgata *Analect.* Tom. I. p. 21.

Amularii Metensis Diaconi, qui cl. an. 812. ext. de Ecclesiasticis Officiis Lib. IV. — De Ordine Antiphonarii Liber in *Bib. Patr.* Tom. XIV. p. 1302. — Ecloga in Canonem Missæ à Baluzio edita. *Cap.* Tom. II. p. 1352.

Agobardi Archiep. Lugd. qui cl. an. 813. ext. de Divina Psalmodia Liber — De Correctione Antiphonarii Liber — Contra quatuor libros Amularii. Hæc in Opera Agobardi.

Flori Magister, dicti, qui cl. an. 837. ext. Commentarius seu Expositio in Canonem Missæ in *Bib. Patr.* Tom. XV. p. 62.

Walafridi Strabonis qui cl. an. 842. ext. Lib. de Officiis Divinis, sive de Exordiis & Incrementis rerum Ecclesiasticarum inter Scriptores de Divinis Officiis cura Melchioris Hittorpii. *Par.* 1610. p. 661.

Secondly, Later Writers on the more Modern Liturgies and Rituals.

I. *On those of the Romish Church.*

Gulielmi Durandi Rationale Divinorum Officiorum, *Lugd.* 1592. 8°.

Stephani Duranti de Ritibus Ecclesiæ Catholicæ,
Lib. III. *Par.* 1632. 8°.

Pamelii Rituale SS. Patrum Latinorum, sive Liturgicon Latinum, juxta Veterem Ecclesiæ Catholicæ ritum. In quo de Sacrificio Missæ ejusque institutore, de continua ad nos usque successione, de Cæremoniis, Ritibus, & Consuetudinibus circa illud haberi solitis, copiosissime tractatur. Cum Missis Ambrosiana, & Mosarabe olim ut in Hispanis usitata; D. Hieronymi Lectionario, Gregorii Papæ Antiphonario, ejusdemque, ac Grimaldi & Alcuini Abbatum Sacramentorum libris; ex quibus vetus juxta usum Romanum in Ecclesia Missæ celebrandi ritus, concinnatus est. *Col. Agrip.* 1675. 2 Vol. 4°.

J. Bap. Cassalii Sacræ Profanæque Religionis Vettustiora Monumenta; h. e. Symbolicus, & Sacra ab Antiquioribus Diis colendis superstitione adinventata. Et veriores sacrationesque primorum Christianorum Ritus: *Par.* 1646. 4°.

(a) Joh. Bonæ Card. Rerum Liturgicarum Libri duo.

— Tractatus Historicus, Symbolicus, Asceticus de Divina Psalmodia, ejusque Causis, Mysteriis & Disciplina; Deque variis ritibus omnium Ecclesiarum in Psalmis Divinis Officiis.

(a) Hic fit instar omnium quod ad ritus Ecclesiasticos; Discussis enim in primo libro, idque cum multa eruditione, modo partium studium condones, omnibus quæ ad Missam, ejusque originem, progressum, disciplinam, variosque ritus, & apparatus pertinere visa sunt; in secundo singulas ejus partes in ordinem digestas aggreditur, illarumque causas, institutionem, incrementa, mutationes, & si quid in illis abditum, obscurum, & difficile occurrit, ex antiquis Monumentis & praxi Ecclesiæ, quantum fieri potuit, seriatim expedit & explanat.

II. *On those of the Reform'd Churches, more particularly of the Church of England.*

Sir *Hammond L'Estrange* of the Alliance of Divine Offices, exhibiting all the Liturgies of the Church of *England* since the Reformation, as also the late *Scotch Service-Book*, with all their respective Variations, and upon them all Annotations, vindicating the Book of Common-Prayer from the main Objections of its Adversaries, explicating many Parcels thereof hitherto not clearly understood, shewing the Conformity it beareth with the Primitive Practice, and giving a fair Prospect into the Usages of the Ancient Church. To which there is added at the End, the Order of the Communion set forth the 2d of *Edward* the 6th. *London* 1567. Fol.

Dr. Comber's Companion to the Temple. Fol.

Fourthly, Collections of Liturgies and Ritual Writings.

Hittorpii Corpus Scriptorum de Divinis Ecclesiæ Officiis, Ordinis Romani, Amularii, Rabani Mauri, &c. *Par.* 1610. Fol.

Joh. Mabillonii Musæum Italicum, seu Collectio Veterum Scriptorum ex Bibliothecis Italicis, Tom. I. in duas partes distinguitur. Prima pars complectitur ejusdem Iter Italicum Literarium: Altera vero varia patrum Opuscula, & Vetera Monumenta cum Sacramentario & Pœnitentia Gallicano. Musæi Italici Tomus secundus complectitur Antiquos Libros Rituales Sanctæ Romanæ Ecclesiæ cum Commentario prævio in Ordinem Romanum, III Vol. 4o.

(a) *Leonis Allatii* Symmieta sive Opusculorum Græcorum & Latinorum vetustiorum ac recensiorum Libri duo. *Col. Agrippinæ*, 1653. 12o.

N. (a) Præter varii argumenti plurimâ, de Liturgiis etiâ hic multa sunt inveniendâ.

II. *Of Liturgical persons consecrated and set apart for Liturgical Services, and their Ordinations.*

(a) Liber Diurnus Romanorum Pontificum ex Antiquissimo Codice MSS. opera & studio Joh. Garnerii. *Par.* 1680. 4o.

Rabani Mauri de Clericorum Institutione & Cæremoniis Ecclesiæ Libri III. ad Haistulphum Archiepiscopum an. 819. scripti — De Sacris Ordinibus, Sacramentis Divinis, & Vestimentis Sacerdotalibus Liber ad Thiolmarum. Inter Opera.

(b) Thomadini Vetus & Nova Ecclesiæ Disciplina circa Beneficia & Beneficiarios, in Tres Partes divisa. III Vol. *Par.* 1691.

Leo Allatus de Ætate & Interstitiis in Collatione Ordinum etiam apud Græcos servandis. *Rom.* 1638. 8o.

Joh. Morinus de Sacris Ecclesiæ Ordinationibus secundum Antiquos & Recentiores Latinos, Græcos, Syros, &c. *Antw.* 1694. Fol.

Mafonii de Ministerio Anglicano; id est, de Episcoporum Successione, Conservatione, Electione, & Confirmatione: Item & de Presbyterorum, & Diaconorum Ordinatione, Libri V. In quibus Ecclesia Anglicana ab Adversariorum calumniis & contumeliis vindicatur. *Londini* 1625. Fol.

Dr. *Comber's* Discourse on the Form and Manner of Making, Ordaining, and Consecrating Bishops, Priests, and Deacons, according to the Order of the Church of *England*.

N. (a) In hoc libro habes scitu digna de Ordinatione Pontificis, de Ordinatione Episcopi Suburbicarii à Summo Pontifice, de Ufu Pallii, de Fræceptis Summi Pontificis ad Episcopos suæ Ordinationis, de sacris locis & Sanctorum reliquiis, de rebus Ecclesiæ procedendis

curandis & alienandis, & de diversis denique privilegiis Apostolica
 Autoritate concessis Monasteriis, Diaconiis & Xenodochiis.

(b) Parte prima, agitur de primo & secundo Cleri Ordine, &
 de Clericorum & Monachorum Congregationibus. Parte secunda,
 de Vocatione & Ordinatione Clericorum, de Patronatu, de Irregu-
 laritatibus & Scholis; de Episcoporum Electione, Confirmatione,
 Ordinatione, Cessione, Resignatione, Translatione; De Pluralitate
 Beneficiorum, de Commendis, de Dispensationibus, de Præcipuis
 Officiis Episcoporum, de Residentia, de Conciliis, de Comitibus Cleri
 & Regni, de Synodis, de Visitationibus, de Prædicatione, de Pau-
 perum tuitione, de Exercitio Jurisdictionis. Parte tertia, de Bo-
 nis Ecclesiæ temporalibus, de eorum distributione, de Canonico
 & Pio eorundem usu.

III. *Of the Rites and Manner of Consecrating and setting apart Liturgical Things, respecting Place and Time.*

*First, Of Holy Times appropriate for Litur-
 gical Services, amongst Jews, Pagans, and Chri-
 stians.*

Antiquitatum Judaicarum scriptores passim.

Antiquitatum Græcorum & Romanorum scripto-
 res passim.

Hospiniani de Festis Judæorum & Ethnicorum, h. e.
 de Origine, Progressu, Cæremoniis & Ritibus Festo-
 rum apud Judæos, Græcos, Romanos, Turcas & In-
 dos, Libri tres. *Genevæ* 1675. Fol.

Secondly, Of Holy Places.

Antiquitatum Judaicarum, Græcarum & Romana-
 rum Scriptores passim.

Hospiniani de Templis, sive de Origine, Progressu,
 Usu & Abusu Templorum & rerum ad Tempora per-
 tinentium, Libri V. *Consue* 1672. Fol.

IV. *Of the Liturgical Government and Discipline of the Church.*

(a) Antonii à Dominis Archiep. Spalatenfis de Re-
pub. Christiana Lib. X. 3 Vol. Heidelbergæ 1618. Fol.

(b) Dris. Ellies du Pin de Antiqua Ecclesiæ Disciplina
Dissertationes Historicæ septem. 4°.

Dr. *Cave's* Dissertations concerning the Govern-
ment of the Antient Church by Bishops, Metropoli-
tans and Patriarchs.

N. (a) Rempublicam ego triplicem à Deo Autore Naturæ inter
homines institutam observo & admiror; *Moralem, Politicam &*
Spiritualem. *Moralis* in singulis est hominibus singularis; in hac
Regium Sceptrum à Deo datum est Reginæ Rationi, ut ipsa pro-
priis Viribus, Monarchico Dominatu regat in homine omnes alias
potentias inferiores, & totum sensuum Satellitium, turbamque af-
fectionum contineat in Officio. Lapsa tamen Natura, Monarchia
hæc in turpem fere deflexit Democratiam & Plebeium Dominatum,
Regina Ratione in miseram redacta captivitatem. *Politica* sub Re-
gibus est & Potestatibus hujus sæculi, Civitates, Provincias, Regna
& Imperia, eodem Deo Autore, & Institutore, naturali Lumine
ad civilem felicitatem præsentis vitæ moderantibus. *Spirituales*
denique Respublica, fidelium propria, eos continet, qui dono super-
naturali fidem revelatam amplexi sunt, & ad supernaturalem fidem
æternæ beatitudinis vocati, ad eum, qui est Deus ipse, clare videndum
& fruendum, totis viribus properant & anhelant. Et quoniam hoc
genus hominum proprie constituit Ecclesiam, Rempublicam hanc
Spiritualem Ecclesiasticam, Rempublicam merito appellamus, ipsi-
usque suavissimam dispositionem, prout à divina sapientia est in-
stituta, decem hisce libris suscepimus explicandam.

In Primo de formâ Ecclesiasticæ Reipublicæ differimus. In Se-
cundo de Rectoribus Ecclesiæ & Ministris. In Tertio de Hierar-
chico Ordine inter ipsos Rectores & Ecclesias. In Quarto de Ro-
mana Ecclesia seorsim. In Quinto de Ecclesiastica propria Po-
testate. In Sexto de Laica Potestate in Ecclesia. In Septimo de
Directione Interna Ecclesiæ in rebus Fidei. In Octavo de Direc-
tione externa Ecclesiæ per Leges & Judicia. In Nono de Bonis ex-
ternis temporalibus Ecclesiasticis. In Decimo denique de Ecclesia-
stica libertate, immunitate & privilegiis disputamus.

(b) Dissertatio prima tractat de Forma, & Distributione Ecclesiarum, præsertim in Quarto Ecclesiæ Seculo ubi agitur de Patriarchis, Metropolitibus, illorumque Jure & Prærogativis. Secunda Dissertatio est de Forma Judiciorum Ecclesiasticorum. Tertia de Antiqua infligendæ Excommunicationis ratione. Dissertatio quarta de Primatu Romani Pontificis. Dissertatio quinta, in qua probatur Judicium Romani Pontificis non esse Irreformabile. Dissertatio sexta de Concilii Generalis supra Romanum Pontificem auctoritate. Dissertatio septima in qua probatur Pontificem aut Ecclesiam nullam habere in Reges, eorumque Bona, auctoritatem directam, vel indirectam; nec posse Reges ab illis ullatenus deponi, aut eorum subditos à Fide & Obedientia eximi.

V. *Of the Rites and Manner of Exclusion from, or Admission to the Liturgical Solemnities of Religion.*

Johan. Morini Commentarius Historicus de Disciplina in administratione Pœnitentiæ Sacramenti tredecim primis Sæculis, in Ecclesia Occidentali, & hucusque in Orientali observata in decem libros distinctus, *Antw.* 1682. Fol.

N. Quibus quicquid à Sanctis Patribus in legibus & praxi istius Disciplinæ, constitutum, derogatum, ampliatum, abrogatum, & quovis modo relaxatum aut novatum est: Quando, quave Occasione, aut causa id factum, luculenter enarratur. His inserta sunt quæ Judæi Antiqui & Recentiores tradunt de Pœnitentiâ, Confessione Peccatorum, Excommunicatione, Absolutione, criminum Pœnis, aliisque ad Pœnitentiâ apud eos spectantibus. Ad operis coronidem complures libelli Pœnitentiales, & Confessionis peccatorum edendæ Pœnitentiæque de iis agendæ ordines, Græci, Latini, Hebræi, ex antiquissimis variorum sæculorum codicibus eruti, nunc primum in lucem prodeunt: Græci & Hebræi latinate donati & illustrati. *Antw.* 1682. Fol.

The End of the First Volume.

